PRAESAGITURA TEMPORUM SEU DE PRAECOGNOSCENDIS TEMPORUM...

Paolo Minerva, Ascanio Rivaldi

Digitized by Google

Digitized by Google

M. E 19.

A

Digitized by Google

PRAESAGITVRA TEMPORVM

SEV DE PRAECOGNOSCENDIS TEMPORVM MVTATIONIBVS.

IVXTA TRIPLICEM VIAM Cœleſtem, Meteorologicam, & Terreſtrem.

Libri Tres.

AVCTORE F. PAVLO MINERVA BARENSE
Ordinis Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magiſtro.

Opus ſanè

Vniuerſis perſonarum ordinibus, ne dum Iucundum, & vtile, ſed per quam neceſſarium, Philoſophis præſertim, Medicis, Mathematicis, Nautis, Agricolis, &c.

Vbi in tertio, egregiè confutatur opinio de mobilitate terræ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

N E A P O L I,
Ex Typographia Conſtantini Vitalis.
M. DC. XX.
Superiorum Permiſſu.

Digitized by Google

14-3-Q-17

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMO D.

D. FR. AVGVSTINO GALAMINIO

S.R.E. CARDINALI DE ARACÆLI NVNCVpato Ordinis Prædicatorum Epiſcopo Lauretano, &c.

F. Paulus Minerua Barenſis eiuſdem Ordinis Sacræ Theologiæ minimus Magiſter, fœlicitatem ab eo precatur, qui eſt omnium vera felicitas.

SI Quis eſt, aut fuit vnquam (Ampliſſime Cardinalis) qui vel maximarum virtutum nomine, vel beneficiorum multitudine deuinctus tibi quàm plurimum debeat: is ego certè ſum; qui à primis fermè annis ita fælici quadam ſorte mihi contigit, vt te ob eximias ingenij, diuinaſq; animi tui dotes, ſummopere ſemper, & ex toto pectore amare, & venerari cæperim; vnde virtutum tuarum admirator, & cultor, tua etiam in me beneficia experiri meruerim. Nam à facundiſſimo, & doctiſſimo ore tuo, tanquàm à cæleſti, & perenni quodam fonte conceſſum mihi fuit haurire præcepta philoſophię, omnemq; diſciplinam, quæ in noſtro pectore omnem ardentem ſciendi extingueret ſitim. Quibus ſtudijs ego inſtructus, adiunctiſq; Theologicis tanti viri veſtigia pro viribus ſecutus diuino mihi fauente numine, nonnulla per ſingulos ferè annos conſcribere ſum conatus partim in lucem ędita, partim ſi fuerit comoditas, & vita ſuperſtes, euulgāda. Inter quæ ſunt, quæ ad temporũ mutationes præcognoſcendas, pertinent iuxta triplicem methodum, cœleſtẽ metheorologicã, & terreſtrem. Res quidem periucundæ, & per quam neceſſariæ. Quas mihi diu cogitanti, cui potiſſimum dedicare, & nuncupare mallem: Tu mihi primus omnium occurriſti (Illuſtriſſime Cardinalis) cui ego nunc perexiguum hoc munus venio exhibiturus, voluntatis certæ meæ ſempiternum pignus, & debitę olim ſeruitutis promptiſſimum obſequium: vt quod abs te accepi, ad eundem fontẽ redeat, vnde effluxit; vtq; aliqua ex parte me exoneratum tanto quod debeo, meritorum, & gratiarum pondere videar. Debebatur id munuſculum iure tibi omnium parenti ob ſingulares virtutes, quæ in te vndiq; ſplendent, & veluti clariſſimi ſolis radij in conſpectu omnium inter lucent. Quaſobres Clemens VIII. Pont. Max. bonæ memoriæ, te varijs in locis præfecit inquiſitioni hæreticorum, ſed præſertim Romanæ tanquam ſummæ. Et Paulus V. de Sancta Dei Eccleſia optimè meritus, Sacri, & Apoſtolici Palatij Magiſtrum eſſe voluit; tum quaſi per gradus quoſdam cognitis magis, perſpectiſq; tuæ vitæ ornamentis, nullo regum aut principum fauore, ſed virgula quaſi diuina, te verò nec cogitante, nec

pro-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

procurante ad apicem regiminis noſtri Ordinis, & Pædicatoriæ familiæ per vniuerſum orbem florentiſſimæ Generalis Magiſter electus fuiſti; & tandem ad Cardineam, qua purpuratus es dignitatem, (quæ Regio ſplendori ęquiparatur) euectus es: in quibus muneribus ita te exercuiſti, & exerces, vt nulli vnquam ſis ſecundus futurus. Sic etenim virtutum luminibus effulges, vt omnes te ſuſpiciant, & admirentur. Sed nolo epiſtolæ modũ in his dicendis excedere: oportet enim longa oratione, & prolixa nimis vti. Quapropter (Illuſtriſſime Cardinalis) te præcor, vt me iam ab ipſa adoleſcentia, tibi notum, deditumq́; ſeruum, ac diſcipulũ, qui me & laurea decoraſti, & in ſacræ Theologiæ Magiſtrum extuliſti atq́ue celeberrimæ vniuerſitati Neapolitane moderatorem, ac regentem declaraſti: ita habeas, ita me exiſtimes, qui te imprimis, & præcunctis alijs obſeruare, & venerari ſemper debeam, eaq́; me tua cauſa meditari, & parare oportere, quę tibi à deditiſſimo famulo, & alumno deberi, & expectari merito debeãt. Hilari igitur frõte, ac ſereno pectore haſce lucubrationes meas tibi conſecratas excipere velis: illaſq́; tu tanquam alter D. Auguſtinus Eccleſiæ Sanctæ micantiſſimum lumen, tuo ingenio cognoſcere, corrigere, & emẽdare velis: vt ſub clariſſimi nominis tui clypeo tutius in hominum manus venire, auidiuſq́; ac libentius, tuo munitæ numine, legi, & gratæ eſſe poſſint. Si quid vero mea paruitas valuerit: id totum tuum erit. Interea diutiſſime valeas, fęliciterq́; ac ſanctiſſime, vt facis, tui muneris omnia gubernes: expectaturus laborum premia à Chriſto Domino, qui te ad hoc munus, & elegit, & vocauit, & extulit, quem aſſiduis interpellabo præcibus, vt Illuſtriſſimã Dominationem tuam diu ſeruet incolumem, atq́ue amplificet ad Eccleſiæ ſuæ ſanctę frugem. Iterum, atq́ue iterum Vale.

Digitized by Google

Chriſtiano, Candidoq; Lectori Salutem.

TANDEM poſt multos, varioſq; viarũ anfractus, terra, mari, aere, igne, cœlo (Deo ter Max. nobis opitulante) ad portum applicuimus (Lector Candide) & vtinam fœliciter. Opus certè ingens, & laborioſum ob rerum difficillimarum tractationem, varietatem, dignitatem, præſtantiam. Quid enim præſtantius cœlo? Quid admirabilius orbium motu? Quid dignius ſiderum influxibus varijs? Quid difficilius, quàm illorum naturas aſſequi? Verum quod officit, illud in primis eſt, præcognoſcere ſcilicet, quando coitiones, ſeparationes, aſpectuſq; Aſtrorum erunt: quando elementorum alterationes, aeris impreſſiones, animalium affectus, & propenſiones, plantarum paſſiones, rerum inſenſibilium accidentia: & ex his omnibus prænoſſe, temporum mutationes quando futuræ ſunt: præſentire ſcilicet pluuias, ventos, tempeſtates, ſerenitates, niues, glacies, grandines, fulgura, fulmina, corruſcationes, tonitrua, terremotus, quatuor anni qualitates, veris ſpeciem, æſtatis calorem, autumni inconſtantiam, brumæ rigorem, & quàm plura his ſimilia: noſſe quidem, non modo quibus accidant temporibus, ſed & earumdem cauſas: hoc certè nihil illuſtrius, nihil vtilius, nihil deniq; pulchrius, ac iucundius, vel inueniri, vel excogitari poteſt. Sanè futurorum ſcientia ob excellentiam, cæteris illuſtrior eſt: cum futura cognoſcere ad Diuinitatem propriè ſpectet, Vnde futurũ tantum Deo conuenit: quamuis futurum, ſicuti præteritum, non ſunt in Deo, quia quicquid in eo eſt, totum eſt in præſenti æternitatis: nihilominus tamen ſignificantur in eo per verbum, & reſpectum ad creaturas. Quapropter futurum eſt in Deo, in nobis, in Angelis, & in Brutis, ſed inæqualiter. In Deo ſecundum ſe, & in ſe, & id quidem tantum Deo conuenit: in ſuis cauſis conuenit nobis, ſed plu. Angelis ob intellectus acumen, & naturæ nobilitatem, cum ſint materiei expertes; nos autem non abſq; materia, & intelligere noſtrum non eſt ſine phantaſmate, & ſenſuum adminiculo. Vtrobiq; autem diuerſimodè, nam in cauſis neceſſarijs certitudinaliter, in contingentibus ſæpe (opinatiuè tamen, & per coniecturam) in his verò quæ raro contingunt, nullo modo. Bruta quoq; futura cognoſcunt, non quia præſens ad futurum computent (cognitio quidem futurorum ex præſentibus, & præteritis propriè rationis eſt) ſed ex naturæ inſtinctu à Diuino intellectu eis indito, mouentur ab aliquid in futurum, ac ſi futurum prouiderent. Quandoquidem cum animal ſit vndequaque, & omnino ſenſitiuum, ſenſus non apprehendit futurum, ſed ex his, quæ animal apprehendit in præſenti: appetitus eius mouetur naturali inſtinctu in aliquod futurum proſequendum, vel fugiendum. Animalia itaq; omnia ferè futura præcognoſcunt: quæ nobis quoq; certiſſima dant temporum indicia; quia non aberrant. Porrò autem ab eis in vniuerſum deſumi debent, vel à quibuſdam eorũ proprietatibus, quæ ſunt illorum propria accidentia, quemadmodum Hyppocras in lib de alimento ſcripſit: naturas ſcilicet rerum omnium, præſertim animalium ſine doctore doctas eſſe, & per naturam operari, & citra intelligentiam duci, non cognitione finis, ſed natura: quaſi ſumma ſapientia præditæ eſſent; immo has ſolas non ab errare, & cæt. Quod etiam præſſius Ariſtoteles lib. 8. cap. 12. de Hiſtoria animaliũ docuit: animalia ſcilicet mutationes ad frigora, & calores congenitum, & natiuum ſenſum habere. Cæterũ, & hanc doctrinam non prætermiſit Ptolemæus, qui libro primo de Iudicijs Aſtrorum cap. 2. ſcriptum etiam reliquit: bruta animalia (non ſolum indoctos homines) intelligere temporum, & flatuum diſcrimina. Indicant igitur nobis animalia omnia fermè temporum mutationes à proprijs eorum accidentibus, & à communibus, vt locorum migrationes, quæ ſunt illi accidentia communia. Ex hoc namq; quòd locũ mutent, & de loco in locum migrent, dant nobis profectò ſigna, tempora mutari. Quare D. Thomas 2. 2. q. 95. art. 7. corp. ſcribit, quòd per auiũ garritus, & motus, & alias diſpoſitiones poſſunt futura præcognoſci: non ſicut per cauſas futurorum euentuum, ſed ſicut per ſigna. Et in eodem opere q. 95. art. 7. in corpore docet, Augurium non eſſe illicitum in his quæ cauſantur à cœlis, vel quæ pertinent ad aues, ſeu ad alia animalia. Et ratio quidem eſt, cum ſint res naturæ ſuperſtitioſi tamen homines ad alia transferentes, aliter iudicant in perniciem animarum ſuarum. Triplex genus hominum futura naturaliter prædicere poteſt, Aſtrologus, Philoſophus, Medicus (licet omnes Philoſophi) Aſtrologus à cauſis remotis, Philoſophus à medijs: Medicus à proximis. Aſtrologus à cœlo, Philoſophus à facie cœli: Medicus à facie terræ. Aſtrologus à motu cœlorum, & cæt. Philoſophus à Meteoris: Medicus ab anni qualitatibus; prædicens ſanitates, & annuas ægritudines. Hinc habes (humaniſſime Lector) tres modos prædicendi futura in temporum mutationibus. Primus eſt cœleſtis, ſecundus Meteorologicus: poſtremus terreſtris. Primus à ſole, luna, reliquiſq; erronibus, tum fixis, cæteriſq;

rebus

Digitized by Google

rebus cœleſtibus deſumitur. Secundus ab aeris qualitatibus. Poſtremus ab animalibus quibuſcumq; præſertim ab homine, à Plantis, tum etiam à rebus vita carentibus. Quòd ſi dixeris, prædictiones haſce ſæpius falli, quemadmodum, & cæteras aſtrologicas, & medicas: reſpondemus id non prouenire à fallaci ſcientia, verum vel à rebus, vel ab intellectu: à rebus ob materiæ ſcilicet excellentiam, atq; nobilitatem, ob rerum Aſtrologicarum, Meteorologicorum, & medicarum difficultatem, ob varietatem mixtionum configurationum cœleſtium; & tandem, quia priſcorum, & recentiorum obſeruationes non conueniunt adinuicem. Porrò autem ab intellectu ſecundò id prouenire poteſt, quia artifices, & ſcientifici ſunt negligentes, imperiti, tardi ingenio, intellectu obſcuri, & cæt. Negari itaq; minimè poteſt, per Aſtrologiam præcognoſci poſſe mutationes, quæ fiunt per aeris tranſmutationem, & in mutato aere ambiente: & per philoſophiam meteora omnia, & æſtus, & temporum mutationes: & per medicinam ſanitates, & annuas ægritudines, ab anni qualitatibus depromptas. Vniuerſa Aſtrologia, & Philoſophia ſimul huic ſuffragatur. Verum & ſancti Doctores teſtantur, elementorum ordine, & conſonantia, atq; alteratione, poſſe sereni dies, & pluuij prænoſci, & ꝙ neceſſariæ ſint humanæ vitæ ſiderum coniecturæ, dummodo quis vltra menſuram non perquirat eorum iudicia. Et quòd deceat nonnulla de pluuijs futuris percipere, plura quoq; de æſtibus, & impetu ventorum, vel particularibus, vel vniuerſalibus, vel violentibus, vel leuibus. Et quòd ex eorum coniecturis magna comoditas vitæ præſtetur: Cum interſit nautæ procellarum pericula prognoſticari, viatori aeris mutationem, colono fructuum copiam. De quibus omnibus legendi ſunt etiam ſancti Doctores, præſertim D. Hieronymus D. Ioan. Chriſoſtomus, & D. Thomas ſuper Matthæum. c. 16. D. Baſilius ſuper Lucam. c. 12. Homilia 6. Venerabilis Beda, Magnus Albertus ſuper vtrumq; caput, & alij. Verum S. Doctor egregiè (vt ſolet) illud Matthæi 16. prærecitati capitis, ſcilicet facto veſpere, & cæt. ad literam explicans, docet: quòd ex aliqua diſpoſitione poterant (nempè Iudæi) cognoſcere ſignum ſerenitatis, cum ſaluator noſter dixerit eis, facto veſpere dicitis ſerenũ erit, rubicundum eſt enim cœlum: & tempeſtatis; quia dicitis, rutilat enim triſte cœlum, quia triſtitiam deſignat: aere cum turbido exiſtente, non ſunt homines ita læti, & cæt. Affert deinde ex Ariſtotele rationem, & doctrinam, cur rubedo ſerotina ſit ſerenitatis ſignum, non niſi certè ex diffuſione radiorum ſolis ſuper vapores. Quippe qui cum abundant, radij penetrare minimè poſſunt. ideoq; in aere nigrum colorem conſurgere, neceſſe eſt: porrò autem ſubtiles, penetrant. Cũ verò diminuatur quod eſt igneum: rubeum colorem cerni, par eſt, vt in flamma: quandoquidẽ cum magis eleuatur, magis in ea rubedo apparet: & ob id ſignificatur, vapores non abundare; ergo ſignificatur ſerenitas: At verò ſi manè reſoluitur aliquando in rorem, aut pluuiam, ſignum eſt tempeſtatis. Hanc doctrinam ſi inſpexiſſet Federicus Bonauentura non ita leuiter illam Magni Alberti de rubedine matutina, & ſerotina reieciſſet annot. 6. in lib. Theop. de Ventorum ſignis: cum ſit Thomiſticæ ſimilima, quinimò peripateticæ. Sed de his alias, vt in ſecundo huius cap. 4. monuimus.

Cæterum, vt ſingularum librorum intentio magis perſpicua fiat, admonendus eſt circa primum humaniſſimus Lector, ne miretur primò, ſi in Aſtrologicis monimentis, Arabum, Ægyptiorum, & ſimilium ſententias etiam retulimus pro temporum mutationibus dignoſcendis: quamuis enim multa alia afferant, quæ experimentis minimè hodie congruunt: non ideò ſunt ſpernendi, & reijciendi (niſi in his, quæ manifeſtam continent contradictionem) Nam Ptolemæus ab his deſumpſit, reijciens ea, quæ tunc ſibi videbantur reijcienda. Quòd ſi in Ptolemaicis experimentis perſiſtere voluerimus, aliqua etiã ex illis mãca cernuntur: idq; ob motuum varietatem, & locorum ſtellarum mutationẽ; ac propterea obſeruationes vtrobiq; diuerſæ. Fatemur tamen multa ægyptiorum obſeruationibus congruere, pleraq; ex eorum doctrina euentibus correſpondere circa temporum qualitates: è conuerſo iuxta Ptolemæum aliqua deficere. Pertinet itaq; ad Optimum artificem priora non ſpernere, ſequentia verò animaduertere, atq; amplecti; & melius eſt, rem iuxta duas vias obſeruare, & aſſequi: quàm iuxta vnam. Secundo in doctrina, & methodo Hieronymum Cardanũ ſequi voluimus, quia poſtremus ſcripſit, quamuis rem non plenè attigerit, cauſis iam prærecitatis, quæ ſunt cunctis artibus, & ſcientijs communes. Tertiò in ſupputationibus fixarum iuxta longitudinẽ vtramq; viam amplexi ſumus, nempè Alphonſinam, & Coperniceã; vt ſtudioſo nihil deeſſet. In illarum ortibus, & occaſibus, & cœli mediationibus ſupputationẽ dumtaxat coperniceã: quã Io. Antonius Maginus vir Clariſſimus, & de cœleſtibus optimè meritus decreuit, & ſtatuit. Tychonicam in dies expectamus, quoniam diuerſa à Copernicea videbitur, & abſolutior: cui certè fidendum eſt magis; etſi ipſa cum tempore emendatione etiam indigebit. Fatemur quoq; aliquos errores in ſupputationibus tabularum irepſiſſe, ſed corrigendos relinquimus diligenti Mathematico; præſertim in Tabulis ortuum, & occaſuũ, & cœli mediationum fixarum. Verum in prima, quæ ad longit. 40. ſupputata eſt, irrepſerunt aliqui: non niſi

impreſ-

Digitized by Google

impreſſorum inſcitia, negligentiaque ob Authoris abſentiam à Ciuitate Neapolitana Idq. manifeſtum fit ab originali, vbi non ſolum numeris aliquos dereliquerunt, numerum alium pro alio ponentes, ſed lineas, & verſus integros fixarum: quæ omnia, completa editione inſpeximus, magna ira in Typographum. Volebamus correctas iterum edere, ſed amicorum conſilio abſtinuimus: nonniſi, quia præmanibus habemus tabulas, quantocius in lucē edendas, ortuum, & occaſum cum cœli mediationibus fixarum ad Polorum altitudines, 37. 40. 42. 45. 48. 50. 54. 56. 60. conditas cum obſeruationibus priſcorum, etiam Ptolemæi, à Federico Bonauentura latinitate donatis. Quæ tabulæ à 1620. initium ſumūt, cum regulis, per multa annorū ſpacia duraturæ. In ſecundo libro non omnia meteora tetigimus, ſed illa certa, ex quibus temporum mutationes dumtaxat deſumi poſſunt. Horum prognoſticationes certiores ſunt primis iuxta Ptolemæum in centiloquio, qui aeris impreſſiones ſecundas ſtellas vocat: dicens, Prognoſticator certius prognoſticatur ex ſtellis ſecundis. Vocat quippe ſtellas ſecundas meteora, quia vt plurimum ita cernuntur: quemadmodum Cometæ, qualitates igneæ, & cætera iſta. Cur autem certius? nonniſi ob maiorem euidentiam, & ad nos propinquitatē. Similiter in tertio animalia illa annotata ſunt: quæ temporum qualitates nobis indicant. Fatemur tamen plera q. inueniri, quæ aeris alterationes præſentiunt: at verò, cum in Græcis monimentis magna pars horū ſit amiſſa, atq; deperdita non ſine maxima doctorum virorum iactura, & philoſophiæ iniuria, non potuimus viris in hac parte doctiſſimis ex voto ſatisfacere. Dum ſub Typographo Tertius liber in calce ſuccumberet R. A. P. Magiſter F. Cornelius de Tirobeſco plurimarum virtutum ornatiſſimus monuit, apud Bibliopolam Neap. vidiſſe Auguſtini Niphi libellum ad præſentiendas aeris qualitates ex rebus varijs, quem libellum ab annis duodecim ſemper deſiderauimus, nec tamen habere potuimus, quamuis iam philoſophus celeberrimus a nobis citatus fuiſſet, vt al j. Vidimus tandē, inſpeximus, legimus; pauca, & ſi ſcribat, omnia ferme à nobis iam adnotata erant. Admonitum deinde volumus Candidum Lectorē, ſi in digreſsionibus aliquid inuenerit, quod cōtradictionem inuoluere cernatur: maturo in primis iudicio ſingula diſcernat, nec damnet, niſi ſit res manifeſtiſsima: ſecundò animaduertat, huiuſmodi capita non eſſe quæſtiones ſed quaſi textus. Obiecit nobis P. Magiſter F. Donatus Caſerta harum rerum curioſiſsimus, contradictionem ſe legiſſe lib. 1. cap. 16. cum ſcripſimus, Veneris eleuationem ſupra Saturnum in Tauro ſiccitatem influere, quamuis pluuia multa: hæc enim implicant: nam ſi magna pluuia, neutiquam ſiccitatem, ſed humiditatem influere ſequitur: quod ſi ſiccitatem fateri in peſſimur, non vtiq; magna pluuia. Sed ſtatim reſpondimus eleuationem hanc, quo ad Conſtitutiones eius generales, primò, & per ſe ſiccitatem influere: quò ad aliquid verò particulare, & per accidens magnam pluuiam. Habemus quidem in æſtate exemplum, cuius conſtitutio generalis calida, & ſicca certè eſt: Verum, quòd magnæ fiant aliquando pluuiæ, corruſcationes, & tonitrua, & ſimilia, &c. hoc profectò particulare quodam eſt per accidens, & ſecundariò, non primò, & per ſe. Obiecit deinde, id explicari debere: reſpondimus huiuſmodi capita non eſſe quæſtiones, ſed quaſi textus; ac propterea ingenioſiſsimi Lectoris iudicio relinquendum, vt explicet.

Amplius ſciat prudens Lector me, in hiſce digreſſionibus non perſonas, ſed opiniones refellere, niſi quis ſit hæreſis labe infectus: quoniam tunc nominabitur, vt Diabolus in ſcripturis, & Pilatus in ſymbolo. Hæreticorum nomina à libris expungenda ſunt penitus, vt quemadmodum deleta ſunt de libro viuentium in cælo, ita deleantur de libro viuētium in terra: & eorum memoria pereat cum ſonitu, quia Dominus in æternum permanet. Citauimus Petrum Ramum in tertio, quem etiam oppugnauimus, quandoquidem in grammaticis defecit, quomodo in ſcripturis & in rebus fidei non deficit? omnis ſcientia abſq. Deo ignorantia certè eſt, & omnis ſapientia, ſtultitia. Idcircò omnia à nobis edita, & in poſterum edenda ſiue Philoſophica, ſiue Theologa, aut alia cuiuſque generis S. R. E. correctioni humiliter ſubmittimus. Tandem te rogamus humaniſſime lector, vt cuncta boni conſules. Vale.

Digitized by Google

ADMODVM R.P.F. PAVLO MINERVAE BARENSI, PRAEdicatorum Ordinis, Theologo præſtantiſſimo, omnique ſcientiarum Genere ornatiſſimo.

Ioannes Iacobus Summontius Philoſophus, ac Medicus Neapolitanus. S.P.D.

SCientiarum Omnium Inuentiones, ac Conſtitutiones ea lege, proditas eſſe à priſcis monumentis habemus (Paule Doctiſſime) vt naſcentibus in dies hominibus; Ipſe quoq; incrementa ſuſciperent, atq; haberent; quod licet in omnibus meridiana luce clarius emicet, in ea tamen, quam inter homines verſari aiebat Cicero, illam ſcilicet futurarum rerum præſenſionem, quam Chriſippus vim quandam eſſe cognoſcentem, videntem; atq; ſigna explicantem, quæ hominibus portenduntur à Dijs exarauit quam maxime perlucet, nam vt illos, qui præmiſerunt eam omittamus à prioribus decantatos, temporis attamen iniuria fere ſepulta viſa eſt; Verum hodie ope tua tantum extulit caput.

Quantum lenta ſolent inter viburna Cupreſſi.

Sed non profecto mirum, nam haud ex alio, quam è Mineruæ pectore, poterat emanare; Quid enim Minerua niſi diſciplinarum Dea; Quid inquam olim ethnici pro ſapientia ponebant niſi Mineruam? Ad quid ex Iouis Cerebro prognatam eſſe voluere Poetæ, niſi vt humanarum Diſciplinarum, humanum non eſſe inuentum oſtenderent, ſed ex Iouis cerebro inexhauſto ſe licet Diuinæ ſapientiæ fonte ad mortalium vſu eſſe depromptas. Non immerito igitur Mineruam à monendo dictam volunt, quod recte præuidendo moneat & tu Doctiſſime Paule hodie illuſtribus, ac perſpicaciſſimis laboribus tuis non ne futuras temporum mutationes contemplando, & præuidendo mones? Feliciſſima igitur hæc noſtra tempora haberi poſſunt, Quali gaudeant Homine, qui Mineruæ cognomen ſortitus, monere videtur.

Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Maximam igitur ac immortalem laudem his laboribus es aſſequutus, cum te vnum hęc noſtra tulerit ætas, qui de hac re ita eleganter, docte, ac diſtincte, ſcripſeris, vt omnes obſtupuerint, ac ingenti admiratione detineantur. Sed ego inter cæteros, præſertim in euertenda opinione de mobilitate terræ, phyſice, mathematice, & theologice, opinio quidem (vt dicis) vere fictitia, & noſtris peripateticis, vt optime noſti, abſurdiſſima; mire delectatus ſum. Eia igitur (vt cæpiſti) perge, ac Mineruæ officinam (quod tuum eſt) ſemper in dies ornare, augere, perficere, ne deſiſtas; Vale, & me (vt ſoles) ama. Ex edibus noſtris Calendis Nouembris, à Virgineo Partu A. 1608.

AD AVTHOREM.

Joannis Iacobi Summontij Philoſophi, et Medici Neapolitani.

EPIGRAMMA.

SEdibus æthereis, ò vates eſſe Mineruam
Dicitis, aſt vobis maximus error ineſt.
Hic eſt in terris, alias non incolit oras
Has niſi terrenas, quas habitare patet.
Non ne Minerua docet, quæ ſint ventura ſub orbem
Qualia ſint etiam tempora, quique dies.
Alter gero quicquid faciant vaga ſydera Cœlo
Quid ve boni efficient, rite Minerua docet,
Inſtruit ardentem vt valeas vitare leonem,
Vtque ſit æſtiuo tempore Cautus Homo.
Quæ ſequeris prudens ardenti ſole caucbis,
Iniam rabies eſt fugienda Canis.
Errorem vates igitur deponite veſtrum,
Et dat ellectuæ ſigna. MINERVA. Vale.

Eiuſdem, Ad Eundem.

LVce modò obſcura tempus, modo luce ſerena
Ridebas ſortem nocte, dieque Hominum.
Vna Minerua malo huic poterat Dea docta mederi,
Demonſtrans varias ſcilicet vnde vices;
Fecit, & in lucem Doctum dedit illa libellum,
Vnde tuos poterit noſcere quiſque iocos.
Ridebas Hominum, tempus variabile ſortem,
Parce; quam potius iam modo flere potes.

DE PRAECOGNOSCENDIS TEMPORVM MVTATIONIBVS

IVXTA TRIPLICEM VIAM COELESTEM, Meteorologicam, & Terreſtrem.

Liber Primus.

AVTHORE F. PAVLO MINERVA BARENSE ORDINIS
Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magiſtro.

Animaduerſiones ad dignoſcendas aëris qualitates, Temporumq; mutationes iuxta viam Cæleſtem.

CAP. I.

Præſagia mutationum tẽporum difficillima cognitu.

PROGNOSTICON de temporum mutationibus inter cæteras nobiliſſimæ ſcientiæ aſtronomicæ partes, quæ in futuris prænoſcendis verſatur, quò ex ſe, amabile, & iucundiſſimum eſt: eò magis arduum,& difficillimum cognitu perſpicitur: tum quia ſtellarum configurationes, atque congreſſus non reuertuntur, cęlorumque configurationes noſtris temporibus non ſunt ſimiles: neque eſſe poſſunt antiquis, quarum ſimilitudine ars ipſa confecta eſt) quam ex coniectura illam aſſequimur) tum quoque cum non ex vno pendeat principio, veluti coniectura alicuius initij,vel genituræ, vel conuerſionis,vel interrogationis,& ſimilium: ſed ex multis cum oriatur capitibus,difficile quidem reddit iudicium, ambiguumquè.

Prima animaduerſio circa temporũ mutationes prænoſcẽdas

In primis nanquè perpendenda eſt Saturni, ac Iouis coitio in quo Zodiaci ſigno, & parte accidat: & cum quibus ſtellis ſiue fixis,ſiue erraticis commiſceatur: & quæ loca eo temporis momento duo cæli lumina occupauerint,hæc dubio procul ſequentium viginti annorum erit generalis diſpoſitio:

Secunda animaduerſio.

Deinde conſideranda eſt ſolis reuerſio ad punctum illum in quo duo illa ponderoſa ſidera ad vnguem coierunt cum congreſſibus aut deliquijs.

Tertia conſideratio.

Tertia conſideratio eſt ſolis ingreſſus in quartas anni, nempe in earum initia, & primò Arietis, cum ſit caput cæterorum, & verni temporis æquinoctiale ſignum: incipiuntq; dies manifeſte augeri,cum antea duodecim horis minores eſſent. Secundò Cancri,vbi fit æſtiuale Solſtitium:quia Sol ſtare videtur incipiuntquè dies decreſcere,ſed non manifeſtè.Tertiò Libræ,quod eſt ſignum itidem æquinoctiale æſtiui temporis:vbi manifeſte dies decreſcunt. Quartò,& vltimò conſiderandum eſt Capricorni initium, vbi bruma incipit:fitquè in eo Solſtitium Hyemale,dies vero non ita apertè augeri cernuntur: quamuis reuera augeantur.

Quarta animaduerſio.

Quarta autem animaduerſio eſt in Solis ingreſſu, in initia ſignorum æquatoris, & ſolſtitiorum, quod ſignum aſcendit, ac què illius pars.

Quinta conſideratio.

Quinto videndum eſt, Planetarum radij,cum Luna, & Sole quales ſint, aut fixarum corpora cum ipſis iuxta longitudinem,aut in angulo coaſcendentia,nam qualis erit in orbe duorum luminum locus

Digitized by Google

Sextum animaduertendum.

talis certè erit trium menſium interceptorum diſpoſitio inter punctū, & punctum quod etiam animaduertit Cardanus in ſuo ſupplemēto Almanac. Sextò animaduertes partem horos copantem coniunctionis, vel præuentionis in Annuis mundi reuolutionibus:hoc eſt luminarium coniunctionem,vel oppoſitionem: quæ de illis proximius præceſſerit ſolis ingreſſum in aliquod punctorum ſignorum cardinalium, vt iam dictum eſt:ſed præſertim in Ariete; ab hoc enim totius anni qualitas iudicatur.

Septima cōſideratio.

Septimò conſiderabis reliquas luminarium coniunctiones per totam illam Anni Quartam: ſi ſynodus proximior fuerit,vel plenilunia,ſi oppoſitio:qualis enim fuerit luminaris ſtatus ſupra terram oppoſitionis tempore, aut amborum luminum ad in errantia ſidera,ad erraticas,ad mundum;aut errantium inter ſe;præſertim in tetragonis; Talis certè erit ſtatus illius menſis vſque ad reditum;

Octaua animaduerſio.

Octaua conſideratio eſt congreſſuum errantium ſiderum inter ſe & cum Luna, quandoquidem cum ad ea loca Luna peruenerit, aut ad horoſcopantia ſigna: tunc vtiquè ſequetur effectus.

Nonum animaduertendum.

Nonò diligenter intuendus eſt ſolis ingreſſus in ſignis octauę ſpherę:ad quę cum acceſſerit,varias diuerſaſquè temporum mutationes excitabit.

Decima cōſideratio.

Decimò videndum eſt,Luna in qua ſigni manſione eo tempore, in Annua ſcilicet conuerſione, & quarta reperiatur; ac ſingulis diebus quoq; conſtat enim vigintiocto eſſe Lunæ manſiones.

Vndecima animaduerſio.

Vndecimò conſiderandæ ſunt partes aëris,ſeu temporis à quibus ſtellis accipiantur,tàm in Annuis reuolutionibus, quàm in meſtruis,& per diem,atquè noctem: & à quibus proijci debent.

Duodecimū adnotādum.

Duodecimò ad notanda ſunt ſigna humida quæ ſint, & partes quoquè ſignorum humidæ: valet enim id quàmplurimum ad futuras pluuias prognoſticandas.

Tertiadecima conſideratio.

Tertiodecimò conſiderandus eſt Lunæ ingreſſus in aliquibus ſignis qua hora planetarùm expletur.

14. animaduertendum.

Quartodecimò conſideret prudens mathematicus ventorum qualitates: hoc enim, Ptolomeus magnifacit,ſecuriorem nāquè habebit prognoſticationem.

15. animaduerſio. Varia regionum diſpoſitio.

Quintodecimò examinet variam regionum diſpoſitionem, ac ſitum: num ſit Borrealis,vel Auſtralis: num Montuoſa,conuallis, aut campeſtris: videbit enim in eadem regione hic ſerenitatem, illic pluuiam; eodemquè ferè tempore, & paruo loci interſtitio; ſub eodem hemiſperio hic æſtus intenſos, illic glacies, & niues:calidiſſimiſquè, ac frigidiſſimis regionibus ſiccos, vel humidos ventorum afflatus, frigidiſſimis temporibus, & calidiſſimis quoque parum, vel rarò pluere. Quod ſi adiunxerit nimiam caloris, frigoriſue acceſſionem, vel nubes prohibere, aut diuidere, aut cito diſſoluere; omnibus quoquè ſupradictis mature conſideratis,iudicium proferet ſecurius: quoniam non omnia ſecundum virtutem, & agentis qualitates tantum,præſagienda ſunt,ſed iuxtà quoquè ſuppoſiti, ſeu materiæ, & loci diſpoſitionem.

Aeris qualitates præſagiendæ, etiā iuxta loci diſpoſitionem

Eadem namquè conſtellatio ſub qua plures nati ſunt, quoſdam reges facit,plures autē ſeruos. In Ethiopia nigros procreat homines, in Septentrione albos, & flauos: alicubi autem medios:in vna regione ad arma procliues,in altera otio deditos. Itaquè non ſolum iuxtà cauſas remotas rerum præcognitio,præſertim mutationis temporum præſagitura venanda eſt: ſed iuxtà etiam cauſas propinquas, ſic igitur & aſtronomicæ regulæ, & cælorum Apoteleſmata accipienda ſunt; primò a cælorum in fluxu, ſecundò à ſuppoſitorum, ſeu materiæ, vel loci diſpoſitione: his enim ducibus non longe à veritate ab erit prudens mathematicus in iudicando.

16 conſideratio.

Sextadecima animaduerſio eſt adnotare lunæ cardines, quæ ſunt duodecim: multum ætenim valent ad dignoſcendas particulares temporum mutationes.

Decimuſeptimum adnotandum.

Decimaſeptima eſt adnotare ſolis in ambulationem per duodecim ſigna Zodiaci octauæ, & nonæ etiam Sphæræ.

18. obſeruatio.

Decimaoctaua eſt proſpicere ſigillatim ſiderum inerrantium ortus, occaſus, cæli mediationes, etiam ſubtus terram: vel per ſe,vel cum erraticis, & reliqua illarum accidentia inferius explicanda.

Digitized by Google

explicanda. Decimanona animaduerſio erit, ſtellarum etiam fixarum naturas attentè indagare:atquè earum habitudines ad ſolem; plurimum enim ad præcognoſcendas aeris qualitates faciunt: nam manifeſtè videntur tempora mutari ex ipſarum coſmicis, achronycis, & heliacis ortibus,& occaſibus. Sunt & aliæ animaduerſiones obſeruatione dignæ : verum cum virtualiter in prærecitatis includantur,& in proprijs digreſſionibus de illis fiet quoquè mentio. Vigeſima conſideratio eſt circa luminarium ecclipſes, defectuſquè ne dum inſtantis anni, ſed præteriti, quæ ante ſolis ingreſſum in puncta cardinalia occurrerunt: ſi ſuos effecerint effectus,an non? & quando,& quomodo, & quales. Vigeſima prima eſt, diligenter perpendere ſtellarum fixarum habitudines ad ſingulos horizontes, quæ, cum ſint variæ, atquè diuerſæ, fit, vt ſingulis terræ locis ſingulæ accidant, & peculiares ventorum,ac tempeſtatum vices : quæ ſæpè ad ſtatos redeunt dies, & remitti, atquè intendi ſolent ob diuerſos erraticarum reſpectus, quæ & variantur ſtatutis ſeculis ob inerrantium ſtellarum motum. De his itaquè hactenus; vnicam tantum addendam arbitramur rationem, quæ dubio procul eſt inter omnes præcipua, & erit poſtrema conſideratio, quæ eſt, quòd pro maiori parte eorum quæ dicta ſunt;erigendum eſt ſchema cæli,ex cuius inſpectione proferes,quę ventura ſunt circa temporum mutationes. In vniuerſum tamen, vel ad minus octo cæli ſchemata conficienda ſunt : duo pro vere, alterum quidem pro luminarium congreſſu adinuicem,ſi talis præceſſerit ſolis ingreſſum in Ariete, vel pro oppoſito eorumdem, ſi oppoſitio præceſſerit : alterum vero in ingreſſu ſolis in punctum Arietis. Duo rurſus pro æſtate,vt de vere dictum eſt, nempè alterum pro vtriuſq; luminis congreſſu adinuicem,ſi talis præceſſerit ſolis ingreſſum in Cancro:vel pro oppoſito eorumdem, ſi tale præceſſerit : alterum autem in ingreſſu ſolis in ſolſtitiali ſigno. Amplius duo alia pro Autumno, & duo reliqua pro Hyeme erigenda ſunt,vt de vere, & de æſtate dictum eſt. Porrò vniuerſa hæc,quæ pro tulimus, ſupponunt in primis quatuor anni temporum theoriam, vt ſcilicet ver perpetuò ſit calidum,& humidum, æſtas calida,& ſicca: Autumnus frigidus, & ſiccus, Bruma vero frigida,& humida. His deinde naturis conferre debet prudẽs mathematicus conſiderationes alias, atquè ſubtili indagine perpendere, ſi in intenſionibus, & remiſſionibus illis congruant,vel repugnant : nam iuxta ſtellarũ robur, vel imbecillitatem in teſtimonijs quatuor qualitatum,ſic erunt,& pręſagia tẽporum,& tẽpeſtatũ euentus. Hęc ex Ptolomaica lectione ſecundi lib. Apoteleſmatici cap. 10. clariſſimè habentur. Vide igitur,quàm difficillima ſit certa futurę aereę qualitatis præcognitio inter cæteras aſtronomiæ partes,quę in prognoſticãdis futuris verſatur, cum a pluribus pendeat principijs, & non ab vno tantum, Pedetentim igitur in hoc tam difficili negotio, & maturè à nobis procedendum eſt ; quantum noſtri ingenij imbeccillitas patitur,& rei ipſius difficultas ſuffert.

19. animaduerſio circa ortus,& fixarum occaſus coſmicos, achronicos, & heliacos.

Vigeſimũ ad notandũ circa eclipſes.

21. conſideratio circa fixarum habitudines ad orizontes.

22. & poſtrema animaduerſio de erigenda cæli figura.

Cæli ſchemata quot, & qualia erigẽda ſunt.

Anni tẽporũ qualitates.

Indorum ſententia de temporum mutationibus, aeriſque qualitatibus. CAP. II.

IN orientalibus regionibus valde floruit rerum cęleſtium peritia, præſertim in Aegypto, & locis adiacentibus. Quippe quæ regiones ſunt abſque montibus,vbi maxima conſpicitur planities: cæli ſtatus ſemper ſerenus, homineſquè natura curioſi, ac propterea ad cæleſtium motuum obſeruationes, & iſti prompti ; & illæ aptæ. Ideo artificiali ſcientia rerum naturas, atquè præſagia intellectuali ſpeculatione ſubtiliter cernere indi conati ſunt iuxta nimiam ſagaciſ-

Rerum cæleſtium peritia in Ægypto.

Digitized by Google

ſimi eorum ingenij flagrantiam; ſed de temporum mutationibus præſertim multa
obſeruarunt, & poſteritati tradiderunt. Annuales itaquè pluuias ex duorum lu-

Pluuias annuales vnde vaticinabant Ægyptij.

minum coniunctione, vel oppoſitione, quæ ſolis ingreſſum in Ariete præcedit,
vaticinati ſunt. Ita vt erecta cæli figura, ſi Luna tunc Saturnum aſpiciat, amboq;
humidum ſignum occupauerint, ac Iouis aſpectus minimè interfuerit, conſtella-
tio illa atras quidem nubes, leueſquè pluuias, ſed durabiles cauſabunt. Si autem
Mars locum illum aſpexerit: tonitrua, lampades, & fulgura excitabit. Quòd ſi le-
uiores planetæ, puta Venus, & Mercurius Saturnũ aſpexerint: augebitur pluuia,
durans ſine intermiſſione. In annua itidem reuolutione ſi tres inferiores ſtellæ er-
raticæ loca humida occupauerint: pluuiæ redundabunt: quod ſimiliter in illarum
partibus eueniet. Praxeos autem erit, ſi hora coniunctionis, vel oppoſitionis duo-

Indorum ſẽtentia quędã reijcitur.

rum luminum, quæ æquinoctium vernum antecedit, partes acceperis: tunc per-
ſpice loci dominum, ac vbi terminabitur reſultans numerus, ita pronuntiato. Ve-
rum quod addunt, hoc eſt, ſi Mercurius in ſua domo propria fuerit, accipi debere
ſuoſmet gradus proijciendos vt ſupra, pace illorum id impoſſibile iudicamus:
cum eo tempore Mercurius vel piſces, vel Arietem obtinere poteſt. Nam dictum
eſt obſeruari debere coniunctionis, vel oppoſitionis horam luminarium: ingre-

Mercurij ꝓpriæ domus.

diente ſole in primum Arietis punctum. Qui igitur fieri poterit, vt tunc temporis
Mercurius in domo propria reperiatur, cum domus ſua diurna ſit Geminorum
ſignum, nocturna verò ſignum virginis, ſua quoquè exaltatio? At primum regnat
in menſe Maij, & Iunij: ſecundum in menſe Auguſti, & Septembris. Nam ſuppo-

Mercurij elõgatiores à ſole.

nitur, ſicuti de facto eſt, Mercurium à Sole non elongari poſſe citra triceſimum
gradum: quinimò multo minus. Mercurius etenim matutinus vltra viginti, & octo
partes, ſcrupulaquè triginta ſeptem: Veſpertinus viginti, & ſeptem partes, ac tri-
ginta ſeptem quoquè ſcrupula à ſole non diſcedit: vt in ſua Theorica videri po-
terit. Non igitur in domo propria Februarij menſe, vel Martij Mercurius eſſe po-
terit. At fortaſſis in æſtiua ſectione, & autumnali, vel parum ante, & poſt intelli-
gunt. Porrò facilè id tunc eſſe poteſt: cum Mercurius, vel Geminos ſuam diurnam
domum, vel virginem ſuam nocturnam, vt dictum eſt, & exaltationem, perambu-

Mundi inceptio iuxta diuerſorum ſententias.

lare poſſit. Et quidem ſic intelligunt. Nam mundum cæptum autumant Indi
(quemadmodum orientales omnes) in æſtiuo æquinoctio; vnde & in Autumno
annum inchoabant, ſicuti Chaldei, Perſæ, & Aegyptij. Occidentales verò à ver-
na ſectione, Athenienſes, & Græci à ſolſtitio æſtiuo: Romani ab Hyberno, Ara-
bes ab ingreſſu ſolis in leonem; vt Solinus, & Maternus libro tertio ſcripſerunt:
& nos in de Neomenijs Salomonis libro primo capitibus 13. & 14. Obſeruant
itaque ſolis ingreſſum in primum libræ punctum: ex quo totius anni qualitates
deſumunt. ſic igitur ſuum habet locum de Mercurio ſententia: quòd ſi in pro-
pria domo fuerit & cæt. qui dubio procul poteſt eſſe vt plurimum in virgine, quæ
eſt domus ſua, & (vt dictum eſt quoquè) ſua exaltatio. Verum hæc opinio non
eſt apud eos vniuerſalis, & illorum pleriquè ex ſolis ingreſſu in primum Arietis
punctum totius anni qualitates vaticinantur. Quamobrem tunc temporis Mer-

Certior temporis mutatio ex partibus ſub trahendis, & ꝓijciendis.

curium in domo propria poſſe eſſe, neſcimus profecto qua nam ratione id fieri
poſſe. Porrò ſi certius temporis mutationem ex partibus ſub trahendis, & proij-
ciendis deſideras, vtere alia parte: quæ quidem in die à Venere in Lunam accipi,
par eſt, de nocte è contra: quam ab Horoſcopo proijcies. Quæ ſi in loco humido
ceciderit, pluuiæ abundabunt, & è regione. Cumquè Luna vel Venus locum il-
lum occupabunt: pluet. In annua reuolutione ſi Luna Venerem, aut Mercurium,
vtroſque Solem præcedentes aſpexerit: in anni initio erunt pluuiæ: ſi verò Solem
ſequuti fuerint: erit oppoſitum. Quod ſi Mars in Scorpio tunc Venerem aſpexerit,

pluuiæ

Digitized by Google

pluuiæ abundabunt : quamuis aſpectu, ratione ſigni proprij, abundantiam ciet pluuiarum; idem quoquè in Ariete efficiet. In domo autem Saturni parum pluit: in alijs cum mediocritate aliqua. At Sole tropicum ſignum intrante, ſi in humido Venus exiſtat, Lunamquè in humido quoquè commorantem ſigno aſpexerit: magnas excitabit pluuias; Quòd ſi Venus in humido fuerit ſigno, erit aeris temperies. Sole verò Arietem, vel Taurum perambulante, retrocedente Venere, pluuioſum valdè erit Ver. Quòd ſi Soli ab initio brumæ vſque ad finem Arietis, errans ſtella retrograda iungeretur: ſiccitatem futuram indicat: ſi duæ conuenientem humiditatem, ſi tres, augebitur humiditas: ſi quatuor, maximam aquarum abundantiam demonſtrat: ſuperioribus autem id per aſpectum accidit. In quarta Autumnali ſi erraticæ ſimul cum Sole retrocedant, in hyeme verò dirigantur, vbiq; locorum ſiccitas erit maxima. Sol in æſtate in terminis Martijs calorem auget, in hyeme, & vere ſiccitatem. In æſtiua ſectione ſi quinque errones in conſequentia procedunt, æſtas temperata erit: ſi in præcedentia, erit calida. Horum autem ratio nulla alia aſſignari poteſt, niſi quòd directi infrigidant: retrocedentes calefaciunt; quod etiam euenit, dum ſunt in eccentricorum ſuorum apogæis: tunc enim minus calefaciunt; dum verò ad perigæa eccentricorum, & epyciclorum, magis caleſcunt; ſed de his inferius. Duæ inferiores erraticæ in quarta autumnali combuſtæ, frigus influunt, & humiditatem: in hyemali, ventos meridianos, & nubila: in vernali, nebulas: in æſtiuali, tonitrua, & caliditatem: quod etiam de tribus ſuperioribus intelligendum eſt, ſed non æqualiter. Sole decimam octauam Scorpij partem intrante, Venere autem per aqueum ſignum tunc deambulante: pluuiæ erunt maximæ. Sole in Capricorno, Aquario, & piſcibus exiſtente, ſi Venus contra ſignorum ordinem, & orientalis proceſſerit: in hyemis initio abundantes erunt pluuiæ: in vere, imbres pauci: At in hyeme directa, & orientalis, in initio paucæ erunt pluuiæ: in fine quàm plures, niſi alia ſtella propinquior Soli occurreret. Quo verò ad diem pluuiæ particularem attinet, Indi per diſtantiam coniunctionis, vel oppoſitionis, aut tetragoni duorum luminum ad gradum ſtellæ erraticæ naturæ pluuialis indagant. Videndum igitur eſt, in quo ſigno Luna reperiatur: nam ſi eſt in mobili, cuilibet parti vnam tribuat horam: ſi in fixo, diem: ſi in communi, in prima ilius medietate diem vnum, in ſecunda verò horam, & tunc quidem pluet. Quòd ſi eo tempore Saturnus à Marte aſpicietur, pluuia tunc protraheretur quouſque Luna Saturnum aſpiciat per diametrum, vel per tetragonicam irradiationem in Ariete, vel Leone, vel Sagittario ſignis igneis: ſed tunc pluet, ſi Luna Ioui vim tribuat (ambobus tamen in humido ſigno repertis) & alter inferiorum Iouem aſpiciat. At vero nubila erunt, Ioue, & Luna ſic exiſtentibus: modo inferiorum neuter Iouem aſpiciat. Sed ſi Iuppiter Saturnum aſpiciat, pluet. Cæterum adnotato diligenter pro dictis, & dicendis, pleroſquè viros doctiſſimos, ex planetæ dominantis orientalitate, ſeu occidētalitate, tempus ſumpſiſſe effectuum. Si namquè dominans planeta occidentalis fuerit, effectus ſuos in anni initio, vel menſis lunaris, aut Hebdomadæ aduehet: ſi verò orientalis, in finē. Ptolomæus tamen obſeruat, quòd ſi in verno æquinoctio Horoſcopus ſit ex fixis, ſchema cæli ſemel tantum pro agnitione tempeſtatum anni in genere, erigendum præcipit. ſi fuerit ex mobilibus, per ſingulas anni quartas: ſi ex communibus, duo tantum; nempe in ſolis ingreſſu in Aequinoctialibus ſignis, in Ariete ſcilicet, & in Libra: quod fit certe Martij menſe, & Septembris. Verum enimuero certiores habebis temporum qualitates, ſi per ſingulas anni quartas, ac per ſingulos anni menſes, horoſcopantem ſigni gradum elicueris tam in duorum luminum congreſſibus, atquè diametris, quàm in eorumdem tetragonis: Nam certior quidem eris in prognoſti-

Temporum mutationes ex planetarū directione, & retrogradatione.

Dies pluniæ determinat' iuxta Indos.

Tempus effectuum iuxta nonnullos viros doctiſſimos.

Ptolomei obſeruatio.

Digitized by Google

gnoſticando annuas tempeſtates, & menſtruas: quemadmodum & viri illuſtres obſeruarunt. Porrò ſchemata tetragonica abſquè ſcrupulo relinqui poſſunt: diametralia verò non ſic: menſtrua tamen minimè. Quandoquidem à luminarium coitu totius menſis qualitas deſumitur: ſicuti totius anni ab ingreſſu ſolis in primum Arietis punctum, vel in initia quartarum. At hæc inferius dilucidare longius conabimur.

Leupoldi placitum de temporum mutationibus. CAP. III.

Obſeruatio Leupoldi.

LEVDOLPVS vir, & nobilitate inſignis, quippe qui ex Auſtriacis Ducibus originem traxit, & ſcientia illuſtris: in temporum mutationibus, aeriſquè qualitatibus dignoſcendis: etiam animaduertit quatuor anni ſectiones, æquinoctiorum, ſolſtitiorumquè initia: duorum luminum coniunctiones, præuentioneſue, angulorum cæli, & locorum omnium diſpoſitores: itidem coniunctiones, ac planetarum applicationes, ſignorum naturam, & ſtellarum, quæ in eis ſunt, vel fixæ, vel erraticæ temperamentum & craſim: lunæ inſuper manſiones viginti octo, & demum regulas, quas rerum cæleſtium periti ponunt de temporum mutationibus dignoſcendis, diligenter præcipit intuendas; idquè quantum ipſe etiam obſeruauit. In primis adnotat quæ ſigna ſint humida, & quæ ſignorū partes humidæ, qui planetæ pluuiales: deinde de vnoquoquè illorum digreditur ad dignoſcēdas aeris mutationes. Cancer itaquè leo, Scorpius, & Aquarius ſigna ſunt humida; quibus adduntur Sagittarius, & piſces iuxta ipſum.

Dubium.

At qua nā ratione leo, Sagittarius, & Aquarius ſigna ſint humida, certè dubitatur: nam de Cancro, Scorpio, & piſcibus manifeſtum eſt, eſſe humida, ſed leonem, & Sagittarium eſſe ſicca, Aquarium calidum, & humidum tenuius nulli dubium eſt.

Reſponſio quomodo leo, & ſagittarius ſint humida ſigna.

Sed dicendum, Leonem, & Sagittarium in vniuerſum ſicca eſſe ſigna, verum quò ad aliquas eorum partes, humida: nempè ex aliquorum innerrantium mixturis. Aquarius deinde ſignum eſt calidum, & humidum generaliter: quò verò ad aliqua (vt dictum eſt de Leone, & Sagittario) humidum eſt, & magis Leone, & Sagittario. Partes inſuper ſignorum humidæ ſunt Arietis fines: Tauri, & Cancri initium: finis quoquè Capricorni, ac initia Aquarij, & Leonis. Conſideranda igitur ſunt hæc omnia diligenter cum planetarum poſitu in eis: illorum præſertim, qui natura ſunt pluuiales, vt pluuiæ dignoſcantur; Hi verò ſunt Venus, Mercurius, & Luna. Erecta igitur cæli figura, videndum eſt, ſi Saturnus præfuerit anno abſquè Martis aſpectu, vel alicuius ſtellæ frigiditatem illius temperantis. Quandoquidem tunc frigus innuit, & magis ſi fuerit aſcendens à medio ſuæ augis circulo. Contrarium verò efficit Iuppiter: nam ſine alterius radijs, vel cum Sole, aerem temperat: boreales excitat ventos, ſed mediocres. At Mars anni præfectus abſquè Saturni aſpectu, vel alicuius ſtellæ erraticæ, quæ infrigidat: hyemis frigora contemperare, æſtatiſquè calorem augere decernitur in ſigno præſertim calido, atquè ſi in ſuæ augis circulo aſcendere depræhenditur.

Sol qua nam ratione anni ſectiones variat.

Sol quamuis vniuerſalis ſit dominus, nihilominus tamen iuxta coniunctionis gradum, & ſtellarum errantium aſpectus ad eum, variat anni ſectiones. Quarè Saturnus in bruma cum Sole ſine Martis aſpectu, auget frigus: in æſtate, calorem minuit in ſignis præſertim frigidis. Sicuti Mars abſquè Saturni aſpectu in hyeme minuit frigus; in æſtate adauget calorem in ſignis maximè calidis.

Digitized by Google

calidis. Cæterum Venus vel ſoli iuncta, vel anni domina in vere, & hyeme humiditatem auget (eſt etenim Venus humidæ naturæ) in æſtate autem, & autumno ſiccitatem minuit: in humido præſertim exiſtente ſigno; & dumodo ſiccus planeta eam minimè aſpiciat. Mercurius eodem modo cum ſole, quod de Venere dictum eſt, aeris qualitates variat, ventoſquè corrumpit: maximè verò in humidis ſignis, & ventoſis; porrò in calidis, & ſiccis, ſiccitatem adauget. Eſt namque Mercurius naturæ verſatilis, cum ſiccis ſicciſſimus: cum humidis, humidus; cum frigidis, frigidus: cum calidus, calidus: ſolus tamen & per ſe, dubius eſt, & anceps; quamuis torridus. Luna tandem quolibet menſe, quemadmodum Sol qualibet anni quarta, naturam, & aeris qualitatem commiſcet, & ex ſolis coitu contemperat: conſideratis quoquè aliarum ſtellarum mixturis, vt inferius dicemus. Hæc ſunt, quæ ex Leupoldi doctrina excerpſimus, atquè declarauimus: quæ in dicendorum ſerie atquè progreſſu dubio procul manifeſtiora erunt. Prognoſticon, verò & cuncta, quæ ex Lunæ manſionibus viginti octo circa temporum mutationes deſumuntur, ſuo loco ſubijciemus, & manifeſtabimus. Animaduertit poſtremo de Marte, qui ſi in reuolutione annua in proprio fuerit ſigno, multæ pluuiæ iudicium eſſe: in domo verò Saturni parum pluet: in alijs cum moderamine. Quod ſi Mars in coitu, vel luminarium oppoſitu anni reuolutionem præcedente, locum illum aſpiciat: erunt quippe, lampades, tonitrua, & fulgura. Quod quidem in præcedenti capite eſt quoquè ennarratum.

Mercurij na. & qualitas.

Albumaſaris, Haly Rodoan, Omar, et Abdilazi cæterorumquè Aegyptiorum, & Arabum ſententia de temporum mutationibus. CAP. IV.

AVTHORES in hac facultate clariſſimi, præſertim Albumaſar, Haly Rodoan, Omar, & Abdilazi, cæteriquè vel Arabes, vel Aegyptij ad pręcognoſcendas aeris huius qualitates, temporumquè mutationes: omnes quidem conueniunt, vt ab aſcendente coniunctionis, vel præuentionis duorum luminum, quæ ſolis ingreſſum in Ariete præceſſit, & à loco luminarium in figura, & à locis ſtellarum errantium illæ iudicentur. Quare arbitrati ſunt, quòd ſi Saturnus in aliquo angulorum ab Horoſcopo, vel ab ipſius domino, firmus in angulo, præſertim in cæli medio, & in aliqua dignitatum ſuarum inuentus fuerit, æſtatis tempore minuit calorem, in hyeme verò adauget frigus. Si autem ab angulis ceciderit, parum, aut nihil annum in ſua qualitate diuerſificabit: niſi forte ad aſcendentis angulos peruenerit. Si verò in anni initio ab aſcendentis domino in angulo fuerit: nempe in quarta, ſeptima, & decima, debilior ſua erit ſignificatio, & minor ab illo, quàm dum fuerit in angulis ab aſcendente ſigno. Simile etiam iudicabis de Marte, cæteriſquè planetis iuxta qualitates ſuas. Inſuper eorum commixtio, aſpectuumquè reciprocatio, & in ſignis permanentiæ conſiderandæ ſunt. Verum Mercurius cum ſit ſtella naturæ verſatilis, & anceps, authorquè ventorum (ſicuti etiam Iuppiter) & turbationis temporum, inſpiciendum eſt, quem cæli locum tunc temporis, & quod ſignum occupauerit. Portò ſi cæli medium tenuerit in ſigno aereo, diuerſitatem in aere magnam portendit: Tonitrua ſcilicet horrenda, crebra fulgura, corruſcationes, & ſimilia; præſertim ſi infelix ſtella alicui angulo à Mercurio præfuerit. Quòd ſi in id ab aeris

Aegyptiorũ & Arabum obſeruationes.

ventorum authores.

Aeris pars eadem quæ ventorum.

parte, & ventorum prudens mathematicus ſe adiuuabit, hunc cum ſuo commiſcendo ſignificatore, certius quidem habebit iudicium. Illud tamen præmonētes; quòd eadem eſt aeris pars, quæ & ventorum. Rurſum animaduerſione dignum cenſemus, ea quæ de ſolis ingreſſu in Arietem dicta ſunt; debere etiam de ipſius ingreſſu in quolibet ſignorum cardinalium intelligere, ac de duorum luminum in quolibet ſignorum duodecim. Fundamentum autem omnium quæ dicta ſunt, eſt ab aſcendente coniunctionis, vel oppoſitionis quatuor ſectionum anni, & à domino locorum ipſorum. Quandoquidem dum in locis pluuioſis, & humidis fuerint, pluuiæ erunt: præſertim ſi pluuioſis, vel humidis planetis applicuerint. Quod ſi oppoſitum erit, oppoſitum quoquè iudicare debes. Qua de re ſi planeta rei ſignificator fuerit occidentalis, vel tardi motus, vel in præcedentia deambulauerit, aut in latitudine deſcendens, vel in ſuæ augis circulo, pluuias certè ſignificat. At ſi contrarium erit, puta ſi fuerit orientalis, velocis motus, in conſequentia progrediens, in latitudine aſcendens, vel in ſui perigei circulo, contrarium pronunciato. Subinde ſi ſignificator combuſtus fuerit, pluuias deſignat, Marte excepto, qui præter cæteros hoc proprium ſolus habet: vt combuſtus ex ſui natura pluuias minuat. Huius autem ratio eſt, quòd cum Mars caliditate vigeat, & ſiccitate, à ſole combuſtus, creſcit in caliditate, & ſiccitate: quinimo ad ſiccitatē peruenit maximam.

Solis ingreſſus in 10. ſcorpij obſeruatur ab Aegyptijs in diſpoſitione aerea.

Aliud quoquè adnotatu dignum non prætermittemus, diſpoſitionem nēpè aeream, ab hiſce illuſtribus viris obſeruari in pluuijs, tonitruis, & corruſcationibus à ſolis ingreſſu in decimum ſcorpij gradum. Sanè ſi Iuppiter, Venus, & Mercurius occidentales, aut retrogradi tunc fuerint: anno illo multas fore pluuias arbitrati ſunt. Deinde conſiderari iuſſerunt Martium ſidus cum Saturno, quod ſcilicet illorum fortius fuerit: & quam commixtionem cum planetis præſertim Mercurio habuerint; ſicque iudicari debere.

Abdilazi Arabis obſeruanes.

Nunc verò quid ſentit Abdilazus Arabs de temporum mutationibus ex ſtellarum errantium coniunctionibus in ſignis animaduerſis, & eorum præcognitionibus in reuolutionibus annorum mundi, digrediendum remanet. Vir iſte doctiſſimus animaduertit, quòd ſi erecta cæli figura, ibi Saturnum, & Iouem in Ariete coniunctos, prudens mathematicus reſpexerit: vel Iouem cum Venere, Mercurio, Sole, & Luna, aut tres ad minus; pluuiam multam in anno deſignat, & grandines. Si Venus, & Mars in vnomet Tauri gradu coniuncti fuerint, vel ſi ſolus Mars in annua mundi conuerſione repertus fuerit: ventum validum, & fructibus nociuum excitabit. Si verò Mars, & Iuppiter, Venus, & Luna, vel ſaltem horum tres ibidem fuerint, præter alia, ſi Mars tamen iunctus cum eis fuerit in eodem gradu, pluuiam multam ſignificat: maris inſuper, & fontium incrementa. In Geminis ſimul iuncta duo lumina cum Venere, & Luna: ventos ab orientis parte validos excitabit coniunctio illa. Saturnus, Iuppiter, Mars, & luminaria in Cancro, quamuis paucas de cælo aquas denotent, nauigātium tamen pericula, ædificiorum maritimorum turbationes, & ruinam minantur, atquè immenſos à ſeptentrione ventos fore; quos & nociuos experientur homines: prænuntiant. Quemadmodum in leone Iouis, Martis, & ſolis coniunctio ventum ab oriente validiſſimum indicat. Saturnus, & Iuppiter in virgine in annua mundi conuerſione ſimul iuncti, pluuiam multam cient, & ventum ab Auſtro.

Diluuium ex Aſtris.

Luna Saturno, Marti, & Veneri in Scorpio iuncta, vel ſaltem cum aliquo illorum, tanta fiet pluuia: vt mundus ferè Deucalioneis imbribus obrui videbitur. In Sagittario, ſi Saturnus, Iuppiter, Mercurius, & Luna ſimul coierint; diluuium magnum ferè erit in orbe. Quò fiet vt flumina, & maria ob crebras aquarum inundationes: mirum ſuſcipiant incrementum. In Capricorno, Sol, Mars, & Mercurius ſimul conſtituti, ventos indicant validos. In Aquario autem Mars: Saturnus, & Luna paucam

cam

Digitized by Google

cam cient pluuiam : & ſi nubibus cælum turbabitur : ſiccabuntur omnia præter aquas fontium,quæ abundabunt. Verum hæc & ſimilia illuſtrius inſpiciet prudens mathematicus,cum de temporum qualitatibus ex planetarum poſitu in ſignis, ac ex vnius eleuatione ſuper alterum inferius tractabitur.

Temporum mutationes in vniuerſum, & in particulari ex Bonato. CAP V.

AD præcognoſcendas temporum mutationes, aeriſquè qualitates cum omnes penè viri in hac facultate celeberrimi conueniant : vt luminarium ſynodi, atque ſemiſſes, eorum quoquè horæ ſolis ingreſſum in primum Arietis punctum præcedentes, obſeruari debeant: neſcio,cur Guido Bonatus mathematicus alioqui inſignis à ſolis ingreſſu in primum Libræ minutum auſpicari ſcribat,totumquè alijs oppoſitum dicens. Sed remur Bonatum quoquè illius fuiſſe opinionis, aſſerentium mundum captum Septembris menſe: ſolemquè in Libra creatum, ac propterea annuas mundi conuerſiones ab illo auſpicantur; mutationeſquè temporum à ſolis ingreſſu in primum Libræ punctum obſeruandas, credunt; ideoquè Bonatus illum adnotandum præcipit. At opinio hæc fuit à nobis reiecta inde Neomenijs Salomonis libro primo capitibus 13. 14. 15. & 16. Opinio certè nonnullorum Hebræorum,& Aegyptiorum, cui omnes ferè reclamant. Sanè nos illam explicabimus, vt nihil huic tractationi deeſſe videatur: prædictioneſquè temporum etiam iuxta hanc viam explicabimus. Ad aeris itaque qualitates,temporumquè mutationes dignoſcendas adnotare operæ pretium eſt primo ſolis ingreſſum in primum Libræ minutum, deinde coniunctionis, vel præuentionis horum duorum luminum, quæ illum ingreſſum immediatè præcedit. Tertiò videndus eſt poſt illum ſolis ingreſſum in illum Libræ punctum, eius proceſſus quouſquè ad viam combuſtam peruenerit incluſiuè, & amplius quinque ſcorpij gradus compleuerit (via combuſta quæ alias lactea iuxta octauæ ſphœræ ſigna, in quintò ſcorpij gradu incipit, & terminatur ad quintum decimum gradum Sagittarij, deinde incipit rurſus à vigeſimo tertio Sagittarij gradu, & terminatur ad quartum Capricorni: initium amplius auſpicantur in decimo nono gradu Tauri, & terminatur ad triginta geminorum partes) Quandoquidem Libra & primi prærecitati ſcorpij gradus, quinimo viginti, ſignificationem habent ſuper pluuijs, ventis, & aeris mutationibus. Cumquè deprehenſus fuerit coniunctionis, vel oppoſitionis locum; aſpice quartò ſi manſio illa ſit humidn,ſicca, vel temperata, vel communis. Rurſus animaduertendum eſt in quibus manſionibus ſint cæteri planetæ. Sextò intuendum eſt minus cæli lumen poſt coniunctionem, ſeu præuentionem, cui corporaliter iungatur, ſeu applicet: nam ſecundum quod eius coniunctio, vel applicatio cum aliqua ſtella erratica in circulo extiterit,ita erit eius ſignificatio ſuper pluuijs, & ventis. Quarè ſi Luna Saturno iuncta fuerit, vel applicata, temperatos, & conuenientes imbres, nec non & nubes obſcuras, totum aerem replentes, procul dubio poteris enuntiare. Quod ſi Saturnum impeditum reſpexeris, vel male diſpoſitum, pluuias, ventos, ac nubium obſcuritates pronunciato; præſertim ſi Venus, & Mercurius ſuas adhibuerint virtutes, & teſtimonia, maximè ab aliquo cæli angulo: & dum Scorpium, Capricornum, Aquarium, & piſces ingreſſi fuerint.

Bonati opinio de mũdi inceptione.

Via combuſta,ſeu lactea vbi in cælo incipit,& terminatur.

Lunæ coniũctio,ſiue applicatio ad planetas qd portendant circa mutationes temporum.

Quæ ſi ita videbis, annuncia generales pluuias. E contra Iuppiter aerem ſerenũ, & ventos ſignificat. Lunæ aũt ad Martem applicatio nubes croceas, tonitrua, coruſcationes, & fulgura tẽporibus proportionatis indicabit, ni adiuuetur à Ioue. Solis aſpectus in ingreſſu ſuprarecitato nubes croceas, & magnas pluuias efficit. Verum ſi Veneri in altero prædictorũ locorũ luna applicuerit, pluuias molles, atq; continuas; roreſq; multas, quaſi nebulis ſimiles generabit. Quòd ſi Mercurio fuerit luna applicata: imbres, rabidoſq; ventos, nubes toto cælo diſperſas demonſtrabit: & eò intentius, vel remiſſius, quò ſignorũ, vel lunæ manſionũ, atq; locorũ cæli, aliarũq; ſtellarũ commixtionẽ diſpoſitio erit. Si verò effectuũ tẽpora noſſe volueris: ſcias certè quòd planeta ſi orientalis fuerit, effectũ ſuũ vel in fine hebdomadæ, vel menſis, vel ſaltẽ in calce anni ſortietur, vt inferius quoq; oſtendemus: porrò occidẽtalis è cõtra in horũ initio indicabit. Hæc ſunt quæ de tẽporũ mutationibus in vniuerſũ ex Bonato manifeſtauimus. At meo quidẽ iudicio (quãuis exiguo) ſupradicta neutiquàm per annũ erunt: ſed certè ab initio ingreſſus ſolis in Librã, vſquè ad initiũ ingreſſus ſolis in primũ Capricorni punctũ verificabuntur: triũ quidem menſiũ interuallo. Nunc autẽ videre licet, quid ex menſtruis duorũ luminũ ſynodis, tetragonis, atq: ſemiſſibus, cæli promittunt circa tẽporũ mutationes ex Bonato. Cõſiderare itaq; neceſsũ eſt, partẽ in qua luminaria coeunt, vel opponuntur, vel dũ tetragona irradiatione ſe reſpexerint: Inſuper & lunæ cardines. Si igitur ſcire volueris nũ in aliquo lunari mẽſe, pluuiæ ſint futuræ, ad horã coniunctionis erige cæleſtẽ figurã: deinde videbis quis planetarũ congreſſus amborũ luminũ locũ aſpiciat, ſeu ſignificatores ad quẽ applicẽt, ac de quibus locis, & manſionibus applicatio illa fuerit: Quandoquidẽ ſi pluuialibus ſtellis, & humidis manſionibus applicuerint, hyemales pluuias ſignificabunt. Si verò de ſiccis locis planetas pluuioſos aſpexerint, pro tertia, vel quarta parte ad minus erit eorũ ſignificatio: cum in his planetarũ aſpectibus, vel ſynodis pluuiæ ſignificationẽ habeant. Sanè ſi poſt congreſſum luna immediatè Mercurio, vel Veneri, aut alteri eorũ corporaliter, ſeu per aſpectũ aliquẽ iungatur, futuras annunciabit pluuias. Cui ſi Iuppiter reclamauerit contrariũ erit. Si verò Venus Saturno iungatur, dubio procul futuras pluuias vaticinari poteris, ſed certiſſimè, ſi tunc Venus Martis lumen, vel Mercurio, vel Ioui tranſtulerit. Et quoniã ſæpè nominata ſunt pluuiarũ loca: operæ pretium eſt nunc illa explicare, quæ ſint. Animaduertendũ igitur eſt Cancrũ, Leonẽ, Capricornum, Aquarium eſſe loca pluuiarũ, ſed Capricorni dimidiũ minus alijs eſt infœlix: vltimus verò locus eius plus frigoris, quã pluuiæ ſignificãt. Sagittarius inſuper iuxta aliquorũ auctorũ ſententiã opinantiũ ibidẽ in cælo fluminũ imagines adeſſe, vno minus quàm leo, ſuper pluuias ſignificatum habet. Nihilominus tñ maiorẽ efficit imbriũ multitudinẽ leo: & ſi Sagittarius groſſiores grutas in pluuijs adducat. Idẽ quoq; euenire compertũ eſt in prima Tauri facie. Vt aũt prędictorũ euentuũ hora ſciatur, concordat Bonatus cũ Indis (vt paulò ſuperius tactũ eſt) quãuis non in omnibus) nempè adnotare diſtantiã partium à coniunctionis, vel oppoſitionis gradu ad loca ſynodorum prædicta, vel applicationum planetarum. Quoniam ex fixis vſquè ad tot dies: ex communibus ad horas totidem, quot ſunt partes à coniunctione, vel præuentione vſquè ad pluuiales planetas, vel eorum irradiationes, ſeu applicationes pluuiarum effectus, vel tẽporis mutatio deueniet. At ipſarum rerum euentus pro ſexta parte feſtinabit: ſi luna curſu velox, vel aucta lumine, aut ſi mobilia obtinuerit ſigna; oppoſitum verò ex oppoſitis dijudica. In his omnibus tamen pluuiæ non erunt, ſi tunc Saturnus in ſicca manſione permanſerit: lunaquè eidem in manſione ſicca applicuerit, nec aliorum auxilia eiſdem conferantur, quamuis in aera nubium perturbatio erit aſſidua.

Effectuũ tempora circa mutationes temporum.

Pluuiarum prædictio in menſe.

Pluuiarum loca.

Euentuũ hora circa mutationes temporum.

De

Digitized by Google

De dignoſcendis in particulari temporibus, diebus, & horis pluuioſis iuxta prædictorum ſententiam.
CAP. VI.

AD dignoſcenda in particulari pluuioſa tempora, puta diem horam, & ſimilia: declarare operæ pretium erit, quæ viri in hac facultate illuſtres experientia comprobarunt. Sciendum itaquè eſt lunam in ſigno humido cum Venere, vel Mercurio pluuiam excitare: quæ ſi cum vtroquè ſimul fuerit: magis pluuiam adaugere, compertum eſt. Quòd ſi in ſcorpio reperta fuerit in Martis oppoſito, idem effecturam maximè eſt conſentaneum, præſertim ſi in Aquario, vel Piſcibus maius lumen extiterit. Si verò Luna, & Mars in humido fuerint ſigno & alter inferiorum, puta Venus, vel Mercurius Martem aſpexerit: lampades, grando, nubila, & terribilia tonitrua erunt abſquè pluuia. Quòd ſi Saturnum, Iouem, vel Solem, Mars viderit: pronuntiato pluuiam. Similiter ſi Luna in Aqueo cardine Veneri, vel Mercurio applicuerit: quàmdiù durabit applicatio: tamdiù pluet. Luna cum fuerit in Solis oppoſito, vel cum Venere in Ariete, Libra, Scorpio, & Piſcibus: erunt imbres, vel lampades, tonitrua, fulgura. Si autem in fœminino ſigno planetam retrocedentem pariter in fœminino ſigno reſpexerit: ſtatim pluet. Idem quoquè efficiet, planetæ iuncta retrogrado, & aucta lumine: pluuiam ſcilicet cauſabit. Quòd ſi Solem in Aquario oppoſita, vel tetragonica irradiatione reſpexerit: ſimiliter pluuias ciet, Venere ibidem præſente. Quæ ſi in luminarium coitu, vel oppoſitione in Angulo fuerit: pluuiæ indicium certius erit. Similiter pluuiam ciet, ſi tunc aſcendentis dominus in angulo fuerit aqueo. Sed die eadem præſertim pluet: ſi illa ſub radijs Solis à Libra in Arietem percurret, Luna eiſdem, Veneri maximè applicante; quod etiam eueniet: Sole Cancri ſignum intrante. Sol, Venus, Mercurius, & Luna ſimul exiſtentes, etiam ſi aliunde eos Luna aſpiceret, eadem met die continuos imbres efficient ſtatim; quoq; pluet dum Venus Marti applicat in Scorpio. Luna Aquarium, vel Piſces ingrediens, aerem vertit, & perturbat. Mercurio aduſto planetæ applicante, aut eidem de Scorpio ſe opponente; pluuia generatur. Luna Solis hora Cancrum ingrediēs, hora Veneris, Virginem: Libram, hora Iouis: Sagittarium, hora propria: Taurum hora Martis: Geminos hora Mercurij: ſignificationem habet iuxta naturam domini horæ, & ſigni, in quo ipſe repertus fuerit. Cæterum ſi parte vti volueris, quæ ad prænoſcendam temporis mutationem particularis diei deſeruit: ſcito quòd illa, die quolibet, oriente ſole accipitur; nempè quantum eſt ex partibus à ſole in Saturnum, & reſultans proijciendo à loco lunæ. Quæ pars ſi in humidum ceciderit ſignum: illo die humiditatem denotat, & è contra. ſi autem in domo Veneris, & Lunæ, pluuiam: in domo Solis, & Martis, ſerenitatem: in domo Iouis, & Veneris, ventos: in domo verò Saturni, nubila prognoſticatur Porrò ex lunæ cardinibus etiam vaticinantur temporum mutationes, aeriſquè qualitates. Animaduertendum igitur eſt, lunæ cardines eſſe duodecim, ſex à luminarium coniunctione vſq; ad oppoſitionē: ſex verò reliquos ab oppoſitione vſq; ad futuram aliam coniunctionem. Primus cardo eſt duorum luminum locus in

Luna præcipua pluuiarū effectrix.

Luna planetarum horis quo fit temporum effectrix.

Cardines lunę duodecim ad tēporum mutationes dignoſcēdas

 ſynodis.

Digitized by Google

ſynodis. Secūdus eſt à coniunctionis loco, partes duodecim. Tertius eſt à coniunctionis loco, partes quadraginta quinq. Quartus, partes nonaginta. Quintus Cardo gradus centeſimus trigeſimus quintus: nempè ſigna quatuor cum ſuperantia quindecim partium. Sextus, eſt gradus duodecimus ante oppoſitionem. Septimus eſt locus oppoſitionis. Reliqui verò cardines vſque ad ſequentem coniunctionem, per totidem gradus proportionaliter ab oppoſitione ſumuntur, per quot ſupra à coniunctione vſque ad oppoſitionem ſumpti ſunt. Exempli cauſa. Octauus cardo ab oppoſitione, gradus duodecim. Nonus ab oppoſitione gradus quadraginta quinque. Decimus partes nonaginta. Vndecimus, partes centum triginta quinque. Duodecimus partes duodecim ante coniunctionem. Ita vt octauus correſpondeat proportionabiliter ſecundo, nonus, tertio: Decimus, quarto: Vndecimus, quinto: Duodecimus, ſexto. Ex his itaquè cardinum locis iuxtà loci qualitatem, aſpectus vel coniunctionis planetarum ad lunam, aeris diſpoſitionem dijudicare debes. Horum conſideratio cardinum, etſi apud veteres magni habita fuit: nihilominus tñ minimè aſpernenda nunc eſt. Nam à Ptolomeo quoquè approbatur libro ſecundo quadripartiti text. 62. Quem locum Cardanus egregie explicat. Vaticinantur rurſus aeris qualitates ex lunæ ingreſſu in ſignis planetarum hora. Quarè Luna Cancrum intrans hora Solis, virginem hora Veneris, Libram, hora Iouis: Sagittarium hora propria: Taurum hora Martis Geminos hora Mercurij, ſignificat ea, quæ congruunt naturis dominorum in horis, & ſignorum in quo erūt; quæ iam ſupra explicata ſunt: & inferius quoque explicabuntur.

Ptolomæus

Cardanus.

Mutationis temporum vaticinatio ex Theophili doctrina.
CAP. VII.

Theophili obſeruatio in mutationibus temporum ex finium dñis.

THEOPHILVS rerum cæleſtium doctiſſimus, in temporum mutationibus, aeriſquè qualitatibus docuit: vt in duorum luminum congreſſu conſideretur primò vtriuſq; pars: ſecundò, vt in oppoſitione adnotetur ea, quam luna obtinet quandoquidem eius finium, ſeu terminorum dominus, quem vocat Oriocratorem, tanquam ſignificator pro temporis conſtitutione obſeruandus eſt. Itaquè ſi Dominus finium fuerit Saturnus, illequè vel ſub ſolis radijs, vel Acronychus, ſiue occidentalis fuerit: tunc hyemabit, & atras cum tempeſtate nubes in cælo ſparget. Qui ſi in virgine fuerit, vel piſcibus, magnos in mari tumultus, terroreſquè de cælo, ac tempeſtates ſignificat. Si autem in leone, vel oppoſito eius, flumina, ſtagna, lacus mouebit: locaquè omnia irrigabit: facietquè quę ſub Vrſa, ac Aquilone exiſtunt: gelaſcere. At matutinus ſeu orientalis temperiem, & aeris ſerenitatem demonſtrat. Porrò ſi finium Dominus fuerit Iuppiter, & occidentalis, aut veſperi oriatur: ſignificat imbres, & ſalutares pluuias; efficitquè vt per aerem nubes vagentur velleribus ſimiles. At ſi matutinus fuerit, aeris ſerenitatem, vbertatemquè fructuum producit. Quod ſi humida tenuerit ſigna: hominibus ſalubritatem, ægrotorum ſanitatem, piſciumquè abundantiam denotat. Sed in Virgine, aut Tauro terminorum moderator, fructus auget: omniaquè legumina multiplicat. Sanè finium dominus Mars, ſi à ſolis radijs liber fuerit, ventos agitat, & procellas. Si aūt male fuerit conſtitutus, & affectus: motus ciet in aere turbines ſcilicet, tonitrua, fulmina, & corruſcationes: præſertim cum Eous mane fulxerit. Porrò Venus finium, terminorumquè dominatrix, & orientalis: temperiem

riem pariet, prolificationem. At occidua ventos facit, & gelu. Mercurius inter planetas verſatilis, in ſynodis, & plenilunijs dominator, finiumquè dominus, & hoſpitator: ſi Iuppiter mane fulxerit: aeris ſerenitatem portendit. Veſpertinus verò promiſcuus eſt ad temperiem in temperiemquè: ſub radijs ventos cit, ſeu Africos: efficitquè deinde niuem, aut grandines. Quod ſi in Saturninis ſignis tunc reperiatur in Climate per Aegyptum ſignificat inundantiam: in Tropicis autem circa maritimas oras, ac partes, in ſigno bicorpore tam Aegyptum, quam regiones illas, quæ mari abluuntur: inundat. Cæterum animaduertendum maximè eſt configurationes aſpectuſquè intermedij coitus minuere ſignificata: eoſdem etiam prouehere, augereque. Itaquè omnium ſignificata coniungat prudens mathematicus: ſic etenim vaticinia certiora erunt. Porrò cum de finibus, ſeu terminis hiſce planetarum in ſignis digreſſum fuerit: ſcito fines ſeu terminos iuxta quincuplicem viam reperiri poſſe. Primò iuxta Aegyptios, ſecūdo iuxta Ptolomæum, vel alium incognitum authorem: Tertiò iuxta Valentem Antiochenum, qui fines ſeu terminos diuidens, duas conficit tabellas: alteram quæ die deſeruit, alteram verò nocte: quibus finibus iuxta Guaricum vtebatur firmicus libro quarto in ſynodis, & lunæ defluxionibus: Quartò iuxta Chaldeos, ſeu Babylonios: Quintò: & vltimò iuxta Cardanum, qui aliam finium tabulam propria obſeruatione promulgauit. Harum qua vti voluerit prudens mathematicus, vtatur. Sed reliquas non ſpernet, niſi illas terminorum Aegyptiacorum, & Chaldaicorum: quia illas Ptolomæus reijcit libro primo ſui quadripartiti capite 21. Verum ex iſtis duabus plerique illam, quæ Aegyptiorum eſt: obſeruarunt, & ex Neotericis nonnulli. Porrò Chaldaicam, ſeu Babyloniam minus, quam Aegyptiacam laudat Ptolomæus; quamuis & hanc quoquè vituperet. Amplectitur autem illam ignoti authoris, quam in vetuſtiſſimo codice, etſi in multis corroſo, ſe inueniſſe, fatetur. Verum enimuero, cum hæc ſcientia tota fermè. ab obſeruatione pendeat, videat prudens mathematicus quid obſeruarunt antiqui, & quid recentiores; videat omnium obſeruationes in quibus conueniant, vel diſcrepent: inſpiciat diligēter ſuas: ac vbi maiora teſtimonia inuenerit, ibi pedem figat, finium verò terminorumquè tabellæ ad ſtudioſorum profectum iam inſcriptæ cernuntur.

Fines ſeu termini ex quincuplici via inueſtigātur

Guaricus firmicus.

Cardanus

Ptolomæus.

Fines

Digitized by Google

Fines,ſeu Termini Planetarum in ſignis, iuxtà Aegyptios.

Aries.	Iou.	6.	Ven.	12.	Merc.	20.	Mart.	25.	Satur.	30.
Taurus.	Ven.	8.	Merc.	14.	Iou.	22.	Satur.	27.	Mart.	30.
Gemini.	Merc.	8.	Iou.	12.	Ven.	17.	Mar.	24.	Sat.	30.
Cancer.	Mart.	7.	Ven.	13.	Merc.	19.	Iou.	26.	Sat.	30.
Leo.	Iou.	6.	Ven.	11.	Satur.	18.	Merc.	24.	Mart.	30.
Virg	Merc.	7.	Ven.	17.	Iou.	21.	Mart.	28.	Satur.	30.
Libra.	Satur.	6.	Merc.	14.	Iou.	21.	Ven.	28.	Mart.	30.
Scorpio.	Mart.	7.	Ven.	11.	Merc.	19.	Iou.	24.	Sat.	30.
Sagittarius.	Iou.	12.	Ven.	17.	Merc.	21.	Sat.	26.	Mart.	30.
Capricornus.	Merc.	7.	Iou.	14.	Ven.	22.	Sat.	26.	Mart.	30.
Aquarius.	Merc.	7.	Ven.	13.	Iou.	20.	Mart.	25.	Satur.	30.
Piſces.	Ven.	12.	Iou.	16.	Merc.	19.	Mart.	28.	Satur.	30.

Fines,ſeu Planetarum termini in ſignis iuxtà Ptolomæum.

Aries.	Iou.	6.	Ven.	14.	Merc.	21.	Mart.	26.	Sat.	30.
Taurus.	Ven.	8.	Merc.	15.	Iou.	22.	Sat.	26.	Mart.	30.
Gemini.	Merc.	7.	Iou.	14.	Ven.	21.	Sat.	25.	Mart.	30.
Cancer.	Mart.	6.	Iou.	13.	Merc.	20.	Ven.	27.	Sat.	30.
Leo.	Sat.	6.	Merc.	13.	Ven.	19.	Iou.	25.	Mart.	30.
Virgo.	Merc.	7.	Ven.	13.	Iou.	18.	Sat.	24.	Mart.	30.
Libra.	Sat.	6.	Ven.	11.	Iou.	19.	Mer.	24.	Mart.	30.
Scorpio.	Mart.	6.	Iou.	14.	Ven.	21.	Merc.	27.	Sat.	30.
Sagittarius.	Iou.	8.	Ven.	14.	Merc.	19.	Sat.	25.	Mart.	30.
Capricornus.	Ven.	6.	Merc.	12.	Iou.	19.	Mart.	25.	Sat.	30.
Aquarius.	Sat.	6.	Merc.	12.	Ven.	20.	Iou.	25.	Mart.	30.
Piſces.	Ven.	8.	Iou.	14.	Merc.	20.	Mart.	26.	Sat.	30.

Digitized by Google

Fines, ſeu Termini Planetarum in ſignis iuxtà Valentem Antiochenum.

DIE.				NOCTE.			
♈ ♌ ♐	♉ ♍ ♑	♊ ♎ ♒	♋ ♏ ♓	♈ ♌ ♐	♉ ♍ ♑	♊ ♎ ♒	♋ ♏ ♓
Sol 3.	Ven. 5.	Sat. 4.	Mar. 5.	Iou. 4.	Lun. 4.	Mer. 4.	Mar. 5.
Iou. 8.	Lun. 9.	Mer. 8.	Sol. 8.	Sol. 4.	Ven. 9.	Sat. 8.	Iou. 10.
Ven. 13.	Sat. 13.	Mar. 13.	Iou. 13.	Lun. 12.	Mer. 13.	Mar. 13.	Sol. 13.
Lun. 17.	Merc. 17.	Sol. 16.	Ven. 18.	Ven. 17.	Sat. 17.	Iou. 18.	Lun. 17.
Sat. 21.	Mart. 22.	Iou. 21.	Lun. 22.	Mer. 25.	Mar. 22.	Sol 21.	Ven. 22.
Mer. 25.	Sol. 25.	Ven. 26.	Sat. 26.	Sat. 25.	Iou. 27.	Lun. 25.	Mer. 26.
Mart. 30.	Iou. 30.	Lun. 30.	Mer. 30.	Mar. 30.	Sol 30.	Ven. 30.	Sat. 30.

Termini Chaldæorum, ſiue Babyloniæ.

Aries.	Iup.	8.	Ven.	7.	Sat.	6.	Mer.	5.	Mar.	4.
Taurus.	Ven.	8.	Sat.	7.	Mer.	6.	Mar.	5.	Iup.	4.
Gemini.	Satur.	8.	Mer.	7.	Mar.	6.	Iup.	5.	Ven.	4.
Cancer.	Mart.	8.	Iup.	7.	Ven.	6.	Sat.	5.	Mer.	4.
Leo.	Iup.	8.	Ven.	7.	Sat.	6.	Mer.	5.	Mar.	4.
Virgo	Ven.	8.	Sat.	7.	Mer.	6.	Mar.	5.	Iup.	4.
Libra.	Satur.	8.	Mer.	7.	Mar.	6.	Iup.	5.	Ven.	4.
Scorpio.	Mart.	8.	Iup.	7.	Ven.	6.	Sat.	5.	Mer.	4.
Sagittarius.	Iup.	8.	Ven.	7.	Sat.	6.	Mer.	5.	Mar.	4.
Capricornus.	Ven.	8.	Sat.	7.	Mer.	6.	Mar.	5.	Iup.	4.
Aquarius.	Satur.	8.	Ven.	7.	Mar.	6.	Iup.	5.	Ven.	4.
Pisces.	Mar.	8.	Iup.	7.	Ven.	6.	Sat.	5.	Mer.	4.

Fines Planetarum in ſignis iuxtà Cardanum.

♈	Sol 7.	Mar. 6.	Iup. 5.	Lun. 3.	Ven. 3.	Mer. 3.	Sat. 3.
♉	Lun. 7.	Ven. 6.	Mer. 5.	Sat. 4.	Mar. 4.	Sol 2.	Iup. 2.
♊	Mer. 7.	Sat. 6.	Ven. 5.	Sol 3.	Luna 3.	Mar. 3.	Iup. 3.
♋	Iup. 7.	Lun. 6.	Ven. 4.	Mar. 4.	Sol 3.	Mer. 3.	Sat. 3.
♌	Sol 7.	Iup. 6.	Mar. 5.	Luna 3.	Mer. 3.	Ven. 3.	Sat. 3.
♍	Mer. 8.	Lun. 5.	Sat. 4.	Mar. 4.	Ven. 4.	Sol 3.	Iup. 2.
♎	Sat. 7.	Ven. 6.	Mer. 5.	Sol 3.	Luna 3.	Iup. 3.	Mar. 3.
♏	Mar. 7.	Iup. 5.	Ven. 5.	Luna 4.	Sol 3.	Mer. 3.	Sat. 3.
♐	Iup. 7.	Sol 6.	Mar. 5.	Luna 3.	Sat. 3.	Ven. 3.	Mer. 3.
♑	Mar. 7.	Sat. 6.	Lun. 4.	Mer. 4.	Ven. 4.	Sol 3.	Iup. 2.
♒	Sat. 7.	Mer. 6.	Ven. 5.	Luna 3.	Sol 3.	Iup. 3.	Mar. 3.
♓	Ven. 7.	Iup. 7.	Mar. 5.	Luna 4.	Sol 3.	Sat. 2.	Mer. 2.

De

De intelligentia, & vſu præcedentium Tabularum. CAP. VIII.

ANTECEDENTIVM tabularum intellectus, & vſus facilis eſt. In prima vniuſcuiuſquè tabellæ area adnotantur ſigna, quæ permeant ſtellæ errantes, deinde gradus ſigni quem obtinet planeta: innuens illos certè eſſe planetarum fines, ſeu terminos; ſicq; iuxtà illos pronunciabis. Vt gratia exempli. Si ſcire volueris anni ſequentis 1586. diſpoſitionem ad dignoſcendas temporum mutationes, aeriſquè qualitates, eleua cæli figuram, & obſerua ſolis ingreſſum in primum Arietis punctum ad poli eleuationem Mediolanenſis ciuitatis inſubriæ inſignis; quam nos dubio procul ſub gradu 45. iuxtà veterum ſententiam ponimus; Neoterici enim ſex minuta addunt. Relata verò longitudine poli Venetiarum ad Mediolanenſem iuxtà Neotericos, inter vtramquè differentia eſt ſcrupulorum primorum decem, & ſeptem. At nos latitudinem illā pro nunc eamdem facimus: quandoquidem in de Neomenijs Salomonis neotericos ſequimur. Erecta igitur figura conuerſionis ſolis in primum Aequinoctij verni punctum cum ſyderum poſitu; vide quidhunc præcedit ingreſſum, duorum nempe luminum coniunctio, vel minoris luminaris oppoſitio ad maius? Sed dubio procul præcedente amborum luminum coitu in partibus viginti octo, & ſcrupulis primis quinquaginta ſex ſigni piſcium: fit huiuſmodi ingreſſus in illum punctum. Ita vt ſignum horoſcopans ſit Geminorum cum partibus viginti tribus, & octo minutis. Aſcenſio etenim recta eſt partium 326. minutorum 58. ergo aſcenſio obliqua eſt partium 56. minutorum 58. Ergò partes viginti tres cum minutis octo Geminorum aſcendunt die vigeſima Martij H. 21. M. 47. ſec. 52, poſt meridiem. In quo ſigno Iuppiter poſſidere inſpicitur partes quinquè; minuta viginti, occidentalis à ſole. Ergò Iuppiter quamuis ſigno ſit in prima, corpore tamen eſt in duodecima. Sol diſtat ab vndecima partes quatuor, minuta verò quatuordecim. Luna reperitur in vndecimo gradu, & ſcrupulis primis quadraginta tribus in Ariete, occidua à Sole. Saturnus itidem in decimo nono gradu, & decem, & nouem ſcrupulis primis eiuſdem met ſigni, à Sole occidentalis. Mercurius à linea meridiana diſtat partibus ſeptem, & minutis viginti duobus; nam viginti quatuor Aquarij partes culminant cum minutis quadraginta. Mercurius verò duas partes cum totidem minutis obtinet in piſcibus: diſtans à linea vndecimæ partibus viginti tribus, & minutis quadraginta quatuor, orientalis à Sole, & Dominus aſcendentis Venus ſimiliter orientalis habens partes quatuordecim, & minuta quinquaginta duo in piſcibus. Mars quoquè orientalis in linea vndecimæ domus partiliter in ſigno piſcium, obtinens partes viginti ſeptem, & minuta decem, & nouem. Conſideratis itaquè omnibus, & diligenter inſpectis: Saturnus eſt finium dominus iuxtà triplicem tabulam; Aegyptiorum, Ptolomaicam, & Cardani. Nam duorum luminum coitus præceſſit, vt dictum eſt, ſolis ingreſſum in primum Arietis punctum in gradibus 28. ſcrupulis primis 56. ſigni piſcium: hi verò gradus manifeſtè fines Saturni indicant. Igitur iuxtà Theophili doctrinam cum Saturnus ſit finium hoſpitator, & occidentalis, promittit hyemem rigido ſtringendam gelu: ac atras cum tempeſtate nubes in cælo ſpargendas. Cumq; in Ariete eo erit tempore, ad quem Luna à Sole diſcedens, ſociabitur; augebitur certè frigus: & eo magis, cum Sol ad Saturni

Praxis ad tēporum mutationes dignoſcendas.

Theophilus.

Saturni coniunctionem progrediatur: horoſcopumquè in Saturni met finibus conſtitui, manifeſtum eſt omnibus: quod & factum eſt. Nam nullus annus ita frigidus, vt ille. Cum & Mediolani paruum illud flumen, quod ciuitatem circuit, dictum vulgo nauigium: gelu ita eſt condenſatum, vt per plures dies nauigationi ineptum redditum eſt, & negotiationi. Porrò Molendinorum rotæ ita firmatæ ſunt, & immobiles redditæ ob aquam in glaciem conuerſam: vt aquæ rotatæ fruſtratim ad modum pyramidis, & coni figuræ apparerent, & ſplendidæ, vt chriſtallum. Gelu itaquè & frigora intenſiſſima citra ſolitum, ne dum Mediolani, ſed per totam illam regionem adeò creuerunt: vt non eſſet hominum memoria (ita aiebant) maiora fuiſſe; niſi tempore Caroli Quinti Imperatoris fœliciſſimi: qui ſicco pede ſuper padum cum exercitu incolumis pertranſiuit, amne ipſo in glaciem duriſſimam conuerſo: Eſt namquè clima illud ſeptentrioni proximum. Ideò ſupra diximus, quòd ad prænoſcendas temporum mutationes, aeriſquè qualitates præter cæli intuitum, regionis quoquè naturam prænoſcere, neceſſum erat. Adde etiam tunc temporis eſſe brumam, & ſi illis in locis ante tempus initium ſumat, duratquè plus ſolito. Ver pronuntiabatur ventoſum ob tetragonicæ irradiationis aſpectum inter Iouem, & Mercurium, ventorum fontes, & origines, cum aquarum abundantia: etiam in Autumnò ob duorum inferiorum poſitum cum Marte in ſigno humido, & aqueo; Aeſtas autem temperata. Hæc eſt itaquè totius anni illius diſpoſitio. Porrò particularis vel menſium, vel hebdomadarum, vel dierum ex ſynodis tetragonis, & duorum luminum oppoſitionibus: ex planetarum aſpectibus inter ſe, ex lunæ etiam defluxionibus præſertim ad inerrantes ſtellas, ex omnium horum tandem diſpoſitoribus depræhenditur Quæ omnia cum ex parte manifeſtata ſint: tum quoquè reliqua abſoluemus. Cæterum iuxtà Valentis Antiocheni placitum. Mercurius cum ſit Dominus finium, nam duorum luminum ſynodus in viginti octo partes, & ſcrupula ſex ſupra quinquaginta ſigni piſcium (vt paulò ſuperius dictum eſt) accidit; & in die: cum ſolis quoquè ingreſſu in primum Aequinoctij verni punctum, etiam de die celebrando: Tabula verò finium quam Valens Antiochenus pro die condidit, Mercurium facit Oriocratorem: ſequitur ergò vt cum ſit orientalis à Sole in piſcibus, ſignum certè aqueum, & humidum, & bicorporeum, inundationem ſignificat; & eò magis augetur ſignificatum ob Veneris, & Martis præſentiam in eodem ſigno. Denotat amplius ventos meridionales, & quandoquè ſeptentrionales ob tetragonam Iouis irradiationem: niues quoquè & grandines; ſi quidem Mercurius eſt ſuper omnes ventos. Pro complemento tandem opinionis Theophili eſt annotandum valdè (vt ille quoque admonet) quod aſpectus, ſeu configurationes intermedij coitus minuunt ſignificata: & ijdem met augent, & prouehunt. Si igitur in prognoſticationibus circa tẽporum mutationes veritatem pronuntiare deſideras, omnium ſignificata ſimul coniungere, neceſſum erit: ſic etenim certior certè iudex eris.

Annus Hyemalis.

Carolus V. Imperator.

Valens Antiochenus.

Digitized by Google

Quid ex Regiomontano, & Stoeſlerino circa temporum mutationes elicitur. CAP. IX.

IN prærecitatis digreſſionibus circa aeris mutationes, & temporum, iam vidimus quid ſenſerunt veteres illi de præ-noſcendis temporum mutationibns: nunc dicendum remanet, quid de illis moderniores aſſerant. Et quamuis Bonatus ex noſtratibus certè ſit, cum tamen ex corde Arabes, & Aegyptios in omnibus ferè ſequatur: in eorum parte reponendum duximus. Dicamus igitur quid recentiores docuerunt. Ioannes Regiomontanus, cuius tabulæ Aſtronomicæ ſeculum hoc noſtrum illuſtrant, quinimò futuras ſemper illuſtrabunt ætates: ad præcognoſcendas temporum mutationes, aeriſquè qualitates, in primis anni tẽpora obſeruari præcipit cum Ioanne Stoeflerino inſigni mathematico: ſecundo, ſignorum affectiones: Tertiò, planetarum fortitudines, irradiationeſquè inter ſe: inſuper climatum naturas, aſcendentia, & ſimilia: poſtremò inerrantium complexiones. Quatuor quippè ſunt anni tempora, Ver, Aeſtas, Autumnus, & Hyems. Hæc frigida eſt, ideo phlegmatica: Autumnus frigidus, & ſiccus: ac propterea melancholicus. Aeſtas calida, & ſicca: ideo biliosa. Ver calidum, & humidum, ac propterea ſanguineum. Signorum verò affectiones hæ ſunt. Aries calidus eſt, & ſiccus, cum quo conueniunt Leo, & Sagittarius: & hæc eſt prima triplicitas, ſigna quidem ignea. Taurus, Virgo, & Capricornus, frigida ſunt ſigna, & ſicca: ideò Terrea & hæc eſt ſecunda triplicitas. Gemini, Libra, & Aquarius calida, & humida; ac propterea aerea tertiæ triplicitatis. Cancer, Scorpius, & Piſces, frigida, & humida ſunt ſigna: ideo humida, & aquatica, quartæ triplicitatis. Quarè ſi ſtellæ errantes vel in ſignis igneis coierint omnes (quòd raro accidit) vel plures, ad minus duo, præſertim ſuperiores: vel ſaltem in illis ſe aſpexerint: caloris ſuperfluitatem, & maximæ ſiccitatis indicium in æſtate præſertim denotant: & in hyeme temperamentum. Si in ſignis terreis, & frigidis, gelu certè, & niues in bruma futuros prænuntiant cum æſtatis temperie. Si in aereis, ventorum frequentiam, & maximam in verè, & autumno. Si tandem in humidis, & aquaticis, quàm plurimas in hyeme pluuias, & in æſtate temperamentum ſignificant; obſeruatis quoquè ſtellarum inerrantium naturis, earum præcipuè, quæ in ſignifero vel corporaliter, vel proprius adſunt. Incipiamus igitur ſingula ſigillatim enarrare. Saturni cum Ioue in ſignis igneis coitio ante & poſt per plures dies magnam parit ſiccitatem: ſicut erit anno ſalutis M.DC.III. menſe Decembris die vigeſima quarta: vbi in meridie coniungentur ſimul Saturnus, & Iuppiter in partes nouem, & ſcrupula prima triginta ſex Saggitarij: facta primò coniunctione cum Mercurio, à quo diſtabunt gradu vno, cum ſcrupulis primis decem. Saggittarius ergo cum ſit ſignum igneum, promittit non ſolum per plures dies antè, & poſt, magnam aeris ſiccitatem, cum in illo Saturnus, & Iuppiter coibunt: verum futuris annis interuallo ſcilicet annorum ſequentium viginti. Hæc certè erit illorum generalis diſpoſitio, vt ſupradictum eſt, conſideratis etiam ſtellarum teſtimonijs: duorum quoquè luminum conſtitutione: inſuper & ſolis reditu ad punctum illius coniunctionis, & cæteris huiuſmodi. Quarè illorum annorum ſpatio generabuntur in Cœlo Halones

Ioannis Regiomontani, & Stoephlerini obſeruationes.

Anni temporum qualitates.

Signorũ triplicitates.

Anni 1603. diſpoſitio.

Saturni, & Iouis coitio in ſignis igneis, quid efficit.

diſcurſus

diſcurſus ignei,faces,igneæ impreſſiones:amplius horrenda tonitrua,fulgura,corruſcationes,& incendia multa erunt, præſertim locis illorum ſignorum triplicitati ſubiectis. Quòd ſi Saturni, & Iouis coniunctio fuerit in ſignis humidis, & aquaticis,dubio procul portendi videtur continuas aquarum inundationes, marium tumultus,& incrementa,atquè particularia diluuia.Sicuti fuit ab anno reparatæ ſalutis 1583.vſquè ad viginti ſequens 1603.Tunc etenim Saturni,ac Iouis coniunctio accidit in partes 21.& ſcrupula prima quatuor ſigni piſcium: hora decima, ſexta, & ſcrupulis primis decem poſt meridiem ad poli altitudinem grad. 45. Quarè factum eſt, vt in intermedijs annis magnæ ſequutæ fuerint aquarum inundationes, marium incrementa ob crebras pluuias. Me diſcedente è Mediolano Bononiam verſus, ſtudiorum gratia, tanta eſt ſequuta aquarum inundatio in Ticinenſi agro, & Placentino, lociſquè circumuicinis: vt homines prætimore ad vltima domorum loca, atquè ſupra tecta confugerent. Porrò inundauerant aquæ ad medias domus vſquè,cimbæquè paruę enauigabant loca,vbi iam vinee cum vuis pendebant: vbi arbores cum fructibus, & arbuſta inſpiciebantur, vbi via Regia (præſens eram) non niſi vt recluſis opitularentur. Fuit is annus ſalutis 1587. menſe Septembris verſus finem. Deinde per annos ſequentes flumina, padus præcipuè, adeò aucta ſunt: vt è proprio fluxerint loco aliunde; totamquè illam regionem inundarunt cum maximo incolarum damno, & timore. Sed & Neapoli magnam aeris conturbationem intulit ſynodus illa, maximamquè ventorum pugnam: indequè marium incrementa mira. Nam & per duos annos continuos influxus ille ciuitatem afflixit. Primò Aprilis menſe paulò poſt ſanctum Paſcha, tot touitrua, fulmina, corruſcationes, terrores, pluuiæ, tempeſtateſquè exortæ ſunt: vt circa maritimas ciuitatis oras, ad molum (vt barbaro hoc vtamur vocabulo) ita mare percrebuit, inundarunt aquæ, ventiquè excitati ſunt: vt triremium aliquarum maxima iactura ſequuta eſt cum hominum ſuffocatione in Aquis. At quod admirabile viſu erat, lapides marmorei magnitudine inſignes, fabricaquè portus à mari impetu rupta, quam homines triginta mouere minimè potuiſſent, ab vtraquè parte ad alteram,à parte ſcilicet meridionali ſeptentrionem verſus circa ſiniſtram portus oram, aquarum impulſu, ac vehementia, cuncta tranſportata ſunt. Res quidem valdè mira, ſed veriſſima. Hæc autem euenerunt annis Domini 1596. & 1597. At non Neapoli ſolum, ſed alijs quoquè locis, vt fama volabat: hæc, & ſimilia acciderant. Sed reliquorum quoquè planetarum configurationes cum Saturno explicare, operæ prætium eſt.Saturni itaquè quadratus, oppoſitus, & ſextilis aſpectus cum Ioue in ſignis humidis, magnas aeris, mutationes excitat: nempè per plures dies ante, & poſt:pluuias cum ventis, & grandinibus. Eiuſdem coitus cum Marte in ſignis humidis,quadratus quoq; & oppoſitus,imbres,& pluuias cum grandibus,tribus fermè diebus ante,& poſt,generat. Eiuſdē inſuper ſynodus tetragonica irradiatio, & diametralis cum ſole; pluuias, grandines, dieſq; frigidos ante,& poſt aliquot dies generat:in ſignis præſertim aqueis.Saturni quoq, coniunctio,quadratura,& cum Venere oppoſitio,efficiunt,vt pluuiæ,imbreſq; de cælo cadant: & frigora generentur; & eò magis,cū aderit lunæ teſtimoniū ad prædictos aſpectus in ſignis aqueis. Eiuſdem ſubinde coitus,quadratus, & oppoſitus aſpectus cum Mercurio in humidis ſignis pluuiam,humiditatēq; gignet:in ſiccis,ſiccitatē.Porrò omnes ſupradicti Iouis aſpectus cum Marte,pluuias cū corruſcationibus,& tonitruis denotant:cum ſole, vehementes ventorum flatus expellentes, pluuias indicant: cum Venere in humidis ſignis leues, ac mites pluuias efficiunt: in alijs verò ſignis cum coierint, (vt in pluribus) ſerenitatem pronuntiant: cum Mercurio tandem expergiſcuntur

Saturni, & Iouis coniunctio in humidis ſignis qd portendit.

Mutationes tempo rū ex duorum ſuperiorū coitu in Gallia ciſalpina.

Temporum mutationes Neapoli.

Saturni com figurationes cum erranti bus,& portenta.

Iouis aſpectus cū planetis,& effectus

Martis ſchemata cũ erronibus, & portenta.

venti, fitquè magna portarum apertio: de qua inferius dicemus. Verum Martis coitus, quadratus, & oppoſitus aſpectus cum ſole in ſignis igneis ſiccitatem, in aqueis, imbres, pluuias, & tonitrua excitant. Cũ Venere in ſignis humidis pluuias gignunt: ſi tamen adſit ſubito erit portarum apertio. Cum Mercurio autem in ſignis calidis caliditatem: in ſiccis, ſiccitatem: in aquaticis, imbres declarant. Quòd ſi euenerit ſub aerea manſione, ventos exagitant. Solis autem, & Veneris coitus in ſignis humidis, tetragona irradiatione, & oppoſito Lunæ aſpectu adiutus: pluuiã indicat. Quòd ſi Mercurio in aeris ſignis copuletur, ventos producit: in aqueis verò ſignis, & humidis, pluuias. At Venus, & Mercurius in humidis ſignis ſimul iuncti, imbres pollicentur: niſi à maleuolis impediti. De Luna dicendum nunc remanet.

Lunæ configurationes cũ planetis, & temporũ mutationes.

Lunæ igitur coitus, vel tetragonus, vel oppoſitus aſpectus cum Saturno in ſignis humidis, diem nebuloſum, & frigidum iuxtà ſigni naturam promittit. Quòd ſi à Saturno diſcedens, ſoli per omnes aſpectus, præter trigonum ſe copulauerit: fiet valuarum apertio; præſertim ſi ſuperiores planetæ per quadratum, oppoſitum, aut etiam ſextilem aſpectum, teſtimonia ſua conceſſerint. Lunæ inſuper ſynodus cum Ioue in domibus Martis albas nubes toto cælo ſpargit. Cui ſi teſtimonium Mars dederit, puta per omnes aſpectus, præter trigonum; tonitrua, & corruſcationes portenduntur. Quòd ſi poſt coniunctionem cum Ioue ad Mercurium acceſſerit: apertio valuarum ventorum erit. Idem eueniet, ſi Iouis quadratus, vel oppoſitus aſpectus cum Luna aderit; nempè ventorum flatus. Quòd ſi abſuerint planetarum teſtimonia, qui motu tardiores ſe oſtendent: talis quippè coniunctio ſerenitatem efficiet. Lunæ inſuper coniunctio, quadratura, & cum Marte oppoſito in ſignis humidis, pluuiam ciet. Quòd ſi Luna à Marte ſeparetur, & ad Venerem applicuerit: valuæ apertio eſt ſuper Venerem; & è regione, ſi a Venere ſegregata ad Martem decurrerit; erit quidem tunc apertio portæ ſuper Martem. Verum in ſignis igneis, croceas nubes, rubeaſquè toto cælo ſparget: quæ aliquando pluuias emittent; præſertim ſi planetarũ teſtimonia aderunt: maximè illorum, qui pluuioſi ſunt natura. Luna inſuper per omnes aſpectus cum ſole præter trigonũ, pluuias inducit in ſignis humidis. Quæ ſi poſt coniunctionem ad Saturnum per ſextilem,

Valuarum apertio.

tetragonum, vel oppoſitum aſpectum peruenerit: valuarum apertio fiet. Amplius Lunæ coitus, tetragonus, & oppoſitus cum Venere in ſignis humidis, mites, leueſquè pluuias cum frigore excitat. Quæ ſi à Venere diſcedens, Marti per omnes aſpectus præter trigonum, ſe applicuerit: apertio valuarum erit. Cum Mercurio autem ſe coniungens, vel tetragona irradiatione, aut diametrali in ſignis humidis illum reſpiciens: imbres generat. Quòd ſi Luna à Ioue ſeparetur, & ad Mercurium venerit: porta ventorum erit; præſertim ſi Saturni, & Martis teſtimonia illi coniunctioni aderint per quadratum, vel oppoſitum aſpectum. Quid autem ſit portarum, vel valuarum apertio, aut quid ſit dictu, quòd ſcilicet erit apertio portæ, vel valuæ ſuper talem, vel talem planetam: paulò inferius dicetur: quàm certè rem in peculiari etiam capitulo non ſegniter examinabimus. Sed prius quid Stoephlerinus inſignis mathematicus de temporum mutationibus ſcripſerit, quiduè obſeruauerit: diligenter expendemus.

Stœ-

Stoephlerini præcepta circa mutationes temporum, aeriſquè qualitates. C A P. X.

PROFVNDIVS cælorum naturas, ſyderum aſpectus, ſtellarumquè influxus ſpeculatus Ioannes Stoephlerinus, nonnulla nobis reliquit præcepta, cum aliena, tum propria obſeruatione diligenter animaduerſa: ac à nobis diligentius animaduertenda. Quæ rectè animaduerſa, temporum mutationes, aeriſquè qualitates certius nobis oſtendent: ac prudens mathematicus certior erit in pronunciando; quæ iuncta à nobis iam explicantur. Obſeruandum eſt itaquè in primis, quis ſit coniunctionis, tetragoni, & oppoſitionis duorum luminum dominus: per illum namquè certius ex cæleſti ſchemate aeris mutationes prædicet. Itaquè erigenda eſt ante omnia cæli figura pro tempore æquato ſupradictorum aſpectuum, nempè ſynodi, quadrati, & oppoſiti: & inſpiciendum eſt, in quod ſignum, & in quem cæleſtis figuræ locum aſpectus illi cadant. Subinde animaduertendum eſt ſignum, & illius gradus horoſcopans, qualis ſit. Amplius ſigna angulorum memoriæ mandanda ſunt: & videndum, quæ ſint. Quandoquidem qui planeta in omnibus his locis, plura habuerit dominia, teſtimoniaquè is dubio procul figuræ illius, & temporis præcipuus dominus iudicabitur. Qui autem pauciora particeps erit in dominio. Nam cum ille hunc præcellat: ille iſti præponi debet. Vide igitur cuius naturæ ſit planeta in figura prædominans, quia talis erit temporis diſpoſitio generalis: qualis erit natura planetæ, & qualitas. Porrò ſi dominus temporis ſynodi, quadrati, aut oppoſiti fuerit Saturnus, huiuſmodi tempus dubio procul erit frigidum, & ſiccum: nam talis naturæ eſt Saturnus. Si Venus, humidum: quia Venus humida eſt. Si Mars, calidum, & ſiccum: ſicquè de reliquis iudicandum, & proferendum eſt, præter duo lumina: Nam in huiuſmodi re duo cæli lumina non eligi poſſunt in temporum dominos iuxtà inſignium virorum ſententiam: quia generales temporum gubernatores eſſe, aſſeuerant. Cæterum in coniunctione à loco coniunctionis eligunt dominum: in oppoſitione ab huius luminaris loco, quod eſt ſupra terram, vel præciſè in parte, cæli orientali: cum eo in loco maior adſit virtus. De tetragono idem ferè arbitrantur, cuius locum, ſi alterum luminare eſt ſubtus terram: à loco luminaris ſupra horizontem exiſtentis, accipiunt. Quòd ſi vtrumquè fuerit ſupra, vel ſub terra (quod plerumquè euenit) tunc locus illius luminaris, qui in figura fortior, ac fortunatior exiſtet, in locum tetragoni aſſumi debet. Vt ſi vnum luminare in angulo fuerit, aut ſuccedente: tanquam fortior in locum tetragoni poni debet. Planetarum verò teſtimonia, atque dominia, in tabula propria pro huiuſmodi rebus indagandis, inſpici debent. Ad tẽpus itaquè coniunctionis, quadrati, & diametri, duorum luminum, delecto domino, nota primò naturam eius, & affectionem: plerumq; enim tempus eamdem imitabitur. Secundò vide ſignum quod delectus dominus obtinet, ad cuius naturam, & qualitatem accedit: ad illam namquè tempus diſponetur, nempè ad terream, aqueam, aeream, aut igneam. Tertiò diligenter conſidera ſignum horoſcopans, eius affectionem, & cuius lunaris manſionis exiſtat: dominumquè ſigni horoſcopantis etiam attende. Quartò animaduerte, planetarum qui ſunt in angulis? Qui certè decimum locum, aut primum poſſident: fortiores ſunt illis, qui ſeptimum, aut quartum occupant. Quintò, inſpice, cum quo planeta,

luna

Stoephlerini obſeruationes.

Planetæ qualitas, & natura indicat temporis diſpoſitionem.

Luminaria generales temporum gubernatores.

Obſeruatio in tetragonis.

Obſeruationes generales in aſpectibus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

luna poſt coniunctionem, tetragonum, aut oppoſitionem, aſpectu ſe applicet. Sextò videndum eſt, quibus ſtellis ſiue errantibus, vel inerrantibus, figuræ dominus iungitur, aut ab eis aſpectu afficitur. Ex quibus omnibus diligenter perſpectis, prudens mathematicus eliciet iudicium non longè à vero: quod erit tale. Si coniunctionis dominus, vel tetragoni, aut oppoſitionis, natura, affectioneque fuerit humidus, & loca principalia iam enarrata, & planetæ in illis humidi: & cum hoc ipſe dominus quoquè ſtellis tàm erraticis, quàm fixis humidis coniunctus fuerit, aut earum radijs illuſtratus: lunaquè poſt ſeparationem coierit, vel ſe aſpexerit cum planeta humido, ac in his omnibus temporis natura concordauerit: ſi (inquam) omnia hæc, & ſimilia, aut potior pars ad humiditatem declinauerint: eueniet humiditas. Si ad ſiccitatem, ſiccitas: ſi ad caliditatem, calor: ſi ad frigiditatem, frigus. Si verò teſtimonia, dominiaquè fuerint æqualia, tempus indifferens exiſtimabitur. Quòd ſi poſt habitam temporis generalem diſpoſitionem, lunæ applicationes ad planetas, & planetarum inter ſe (quas in ephemeridibus perſpicies) cum generali diſpoſitione ipſius temporis commiſcueris, particularium rerum certior iudex eris: ac propterea certius temporum mutationes, aeriſquè qualitates vaticinaberis. Tempus autem mutationis aeris ex duobus habebis; primò, cum luna poſt ſynodum, tetragonam irradiationem, & oppoſitum aſpectum, aut corpore, aut aſpectu efficaci, ſignificatori iungetur: tunc quidem temporis ſignificatio maximè mouebitur. Secundò cum luna ad ſignum horoſcopans ſynodi, tetragoni, aut oppoſiti peruenerit: tunc iuxtà naturam, & ipſius ſigni affectionem, mutabitur quoq; tempus. Hæc ſunt, quæ ex Stoephlerino pro eliciendis temporum mutationibus, aeriſquè qualitatibus, manifeſtauimus: reliquum verò eſt, vt de valuarum, ſeu portarum apertione dicamus.

Iudiciũ mutationis temporum ex luminarium aſpectibus.

De valuarum, ſeu portarum apertione pro tempore mutationibus ſciendis. CAP. XI.

VALVARVM, ſeu portarum apertio in planetis dicitur, cum ex eorum coniunctionibus, & aſpectibus maximè fiũt inundationes, ſeu particularia diluuia: vel grandis ventorum pugna iuxtà planetarum naturas. Ad ſimilitudinem dicta de portis, quia ſi in loco, vbi aquarum multitudo recluditur, fieret porta, ſubito aquæ in immenſum decurrerent: ita de cælo, ex planetarum coniunctionibus, atquè aſpectibus aquæ ſic in immenſum quandoquè prodeunt, quod cæli portæ videntur aperiri: iuxtà illud Geneſis ſeptimo; cataractæ cæli apertæ ſunt, innuens diluuij inundationem ſuper terram. Duplex igitur in vniuerſum eſt valuarum apertio, altera pro pluuijs antecedentibus, & conſequentibus: altera autem pro ventis. Hæ verò duæ vniuerſales in decem particulares reſoluuntur, iuxtà decem aſpectus, & planetarum coniunctiones. Fiquè quidem in illis, quorum domus adinuicem aduerſantur: vt in Saturno, & Sole. Nam Saturni domus diurna eſt Aquarius: Solis autem Leo. In Saturno, & Luna, cum Saturni domus nocturna ſit Capricornus; lunæ verò Cancer. In Ioue, & Mercurio cum huius domus ſit Gemini: illius autem Sagittarius domus diurna. In Marte tandem & Venere, nam illius quidem domus diurna eſt Aries: huius verò eſt libra. Quotieſcumquè igitur coniungentur ſimul Saturnus, & Sol, vel tetragonica irradiatione ſe reſpexerint, aut diametro ſe percuſſerint: toties quidem fiet

Portarũ ſeu valuarũ apertio quid.

Valuarum apertio quotuplex.

ex

Digitized by Google

ex huiuſmodi aſpectibus valuarum, ſeu portarum apertio. Idem quoquè fiet ex coniunctione, quadrato, & oppoſitione Saturnj cum Luna, Iouis cum Mercurio: Martis cum Venere:ſemper etenim erit valuarum apertio. Habemus itaquè quatuor valuarum apertiones. Amplius ſi Luna ab aſpectu, ſeu ſolis coniunctione ad Saturnum transfertur, vel à Saturni ſynodo, ſeu aſpectu ad Solem: fit ſimiliter apertio portarum. Rurſus ſi Luna à Ioue ad Mercurium per ſynodum, vel aſpectum transfertur, & à Mercurio ad Iouem: accidet etiam valuarum apertio. Demum Lunæ progreſſus per aſpectum, ſeu coniunctionem à Marte ad Venerem, & à Venere ad Martem; ſemper portarum apertionem efficiet. Igitur habèmus decem planetarum modos, quibus fit valuarum apertio, quatuor quidem reſpectu omnium planetarum adinuicem: ſex verò reſpectu lunæ ad ſex planetas. Ex his ergò valuarum, ſeu portarum apertionibus fiunt maximæ aeris mutationes iuxtà planetarum naturas: inter quos fit translatio. Sanè dominus, & rei ſignificator erit ille, qui coniunctionem ſeu aſpectum recipit: vt ſi Luna transferatur à ſolis coniunctione, vel aſpectu ad Saturnum, Saturnus erit rei ſignificator, quia recipit: ac propterea pronuntiato ea, quæ ad Saturnum pertinent, puta niues intenſum frigus, & ſimilia pro temporum natura. A Saturno ad Solem eadem erit prorſus ſignificatio. Diceſſio inſuper Lunæ à Ioue ad Mercurium, vt ſupra dictum eſt, rei ſignificatorem, & dominum Mercurium denotat, vel è conuerſo, Iouem. Quarè erit validiſſima ventorum apertio. Egreſſio tandem Lunæ vel ſynodum, vt dictum eſt; vel per aſpectum à Marte ad Venerem, innuit certè Venerem eſſe rei ſignificatricem: & è conuerſo, Martem. Quarè multas pluuias, & tonitrua efficiet. At non ſolum Lunæ tranſlatio per coitum, vel per aſpectum ad ſupradictas ſtellas (vt iam prærecitatum eſt) temporum mutationes, quæ apertiones portarum dicuntur, efficit: verum ſolus illorum congreſſus magnas quidem in cœlo faciunt mutationes, temporumquè conſtitutiones. Qui eſt triplex; nempè Saturni cum Sole, & Luna: Iouis cum Mercurio: & Martis cum Venere. Primus niues, pruinam, frigus, tempus turbulentum cauſat: in æſtate calorem noxium, aridum, non tamen magnum. Secundus ventos, caloris incrementum, aeris conturbationem, & particulares pluuias. Tertius corruſcationes, fulgura, tonitrua, & vniuerſales pluuias.

Valuarum apertionis mod.

Effectus apertionis valuarum.

Subinde adnotatu dignum eſt: planetam, cui primò luna iungitur, vel aſpectu valido ſociatur, dici, portam aperire ſuper illum cui ſecundò iungitur, vel ſociatur. Quod in idem quaſi redundat: quod de receptione dictum eſt. Quarè valuarum apertio Veneris ſuper Martem pro temporis conditione, ſigni, & loci natura: pluuias cit, fulgura, tonitrua, & quandoq; niues. Martis ſupra Venerem, ventos Auſtrales: Mercurij ſuper Iouem, ventorum pugnam, præſertim boreales: Solis ſuper Saturnum, tenebroſum aerem, nubes denſiſſimas, aquarum inundationes magnas, excitantes. Sed memor eſto hoſpitis (vt iam dictum eſt) ſigni planetæ vincentis, & liberi. Quòd ſi Mercurius fuerit planetam ventis portas aperientem aſpiciens: vel vnus fuerit, vel duo luctantes ventos; tempeſtateſq. horrendas ciet.

Senten-

Digitized by Google

Sententia miſcellanea circa temporum mutationes.
CAP. XII.

Teucri Babylonij ſententia de trium ſuperiorū ſynodo ī aquea triplicitate.

TEVCRVS Babylonius dixit, quod trium ſuperiorum ſynodus in aquea triplicitate, puta Cancri, Scorpij, & piſcium: aquarum defectum decernit; & ſi magnas marium turbulentias cum nonnullis conſequentibus, ſignificare autumauerit. At quomodo hoc ſit verum, alijs decidendum relinquimus: cum pleriquè ex ſimili ſynodo diluuia portendi, arbitrentur. Nihilominus tamen verum eſt, quòd ſuperiorum dumtaxat coniunctionem ponunt in Cancro pro pluuiarum abundantia; quemadmodum in alijs quoq; ſignis aqueis dempto Marte: quia Mars impedit, cum caliditate maxima vigeat; quamuis ſi in aqueis reperiretur ſignis cum duobus ſuperioribus iunctis: tonitrua, coruſcationes, & fulgura excitare, haud dubium eſt. Sic igitur poteſt dici, quòd Mars duobus iunctus ſuperioribus, influxus ad maria tranſmittit: aquas commouendo.

Ptolemaicæ propoſitiones circa tēporum mutationes præſertim in mēſe.

De dignoſcendis futuris temporum mutationibus, præſertim in menſe, extant tres Ptolemaicæ ſententiæ. Prima Aphoriſmo trigeſimo quarto ſui centiloquij: ſcilicet, quod hoſpitator, ſeu dominator interlunij ſi cardinalis fuerit quæcumquè illo menſe futura ſunt, ſignificat. Altera numero trigeſima quinta eſt. Sol cum in alicuius ſtellæ locum deuenerit, vim eius excitat, quam in aere habet. Tertia verò quam affert propoſitione ſexageſima ſecunda ita ſe habet. Cum minutum coniunctionis principium facies, potes de mutatione aeris in menſe illo iudicare. Erit namquè iudicium iuxta dominatorem anguli figuræ cuiuſquè. Vincit enim hic aeris naturam, aſſumens in his etiam præſentis temporis qualitatem. Haſce ſententias à Ioanne Iouiniano Pontano luculentiſſimè expoſitas, habes: ſicuti è Greco in latinum doctiſſimè, atquè ad germanum ſenſum conuerſas, lege eas.

Meſſahalac placitum.

Meſſahalac in libro de ratione circuli, & ſtellarum, & qualiter operantur in hoc ſeculo, capite quarto, de reuolutione annorum conuenit cum alijs circa præſcientiam de temporum mutationibus. Eſt namquè illius opinionis, vt hora introitus ſolis in primum Arietis punctum erigatur figura, conſtituatur aſcendens: inſcribantur planetæ ad eamdem horam ſupputatæ in locis ſuis. Deinde videndus eſt, qui præſit. Qui ſi fuerit fortunatus, aptabitur certè tempus: ſi infortuna, vel impeditus, corruptionem influet. Idem quoq; præcipit faciendum in quartis anni, & eius menſibus. Amplius ſentit; quòd planetæ cum fuerint ſimul iuncti in ſignis aquaticis in anni reuolutione: multitudinem pluuiæ ſignificabunt. In ſignis igneis caloris ſuperfluitatem, vel ſiccitatis, & terræ ſterilitatis: in aereis, ventorum multitudinem: in terreis verò, gelu, atquè niues: quod & in quartis anni ſimiliter obſeruandum eſt. Nam cum fuerint in locis frigidis, frigoris grauitatem ſignificabunt; & caloris minutionem. Deinde dicit, quòd cum fuerit, Mars dominus quartæ æſtiualis, & in aliqua domorum Mercurij, pluuiarum multitudinem, & peſtis periculum ſignificabit. Capite autem ſexto, vbi de temporum mutatione per mutationem planetarum digreditur, hæc inquit. Cum volueris præſcire temporis varietatem ſuper res diuerſas mundi corruptibilis, ſcito vtrum ſigna planetarum ponderoſorum ſint calida, vel frigida: calida certè ſi fuerint, ſignificabunt in æſtate calorem, & in hyeme temperamentum, frigida vero frigus in bruma ſignificabūt:

& in

Digitized by Google

& in æſtate temperamentum. Similiter cum coniuncti planetæ fuerint in ſignis aqueis, ſuperfluas pluuias denotant, aeriſquè corruptionem per eaſdem pluuias in bruma: ſed in æſtate aeris temperamentum, & roris abundantiam. Rurſus inquit planetæ ponderoſi cum in directo alicuius regionis fuerint, hoc eſt in ſignis ſeptentrionalibus ſiccitatem, terræq. ſterilitatem ſignificabunt. Cum verò ab ea elongati fuerint, hoc eſt cum in ſignis meridionalibus extiterint: pluuiarum abundantiam denotabunt. Amplius ait. Ponderoſi planetæ cum fuerint omnes orientales, ſiccitatem manifeſtabunt: occidentales verò pluuiarum multitudinem in hyeme, & aeris temperamentum in æſtate. Pleraquè alia in eo libello docet ſcitu digna.

Almanſoris placitum in temporum mutationib.

Almanſor in ſuis Aphoriſmis ad Saracenorum Regem dedicatis, Aphoriſmo vigeſimo ſecundo hæc ſcribit. Dominus quinti circuli (ſcilicet Venus) ſignificat madefactiones, & pluuias. Rurſus Aphoriſmo vigeſimo nono, dominus quinti circuli (hoc eſt Venus) cum fuerit in prima Cancri parte: faciet pluuias. Subinde Aphoriſmo quinquageſimo quinto hæc ſcribit. Cãcer ſignificator eſt ſuper aquas multum mobiles. Scorpius ſuper aquas decurrentes riuorum, piſces ſuper immobiles, vt lacunas, & puteos. Aphoriſmo autem octuageſimo hæc regẽ docuit. Cum fuerit Mars cum ſole in ſeptentrionalibus ſignis: erit calor maximus. Similiter quùm ſol fuerit ad Saturnũ in ſignis meridionalibus: erit frigus maximũ, & è cõtra

Hermetis ſententia de aeris mutatione.

Hermes in ſuo centiloquio Aphoriſmo trigeſimo quarto hæc de aeris mutatione faſſus eſt. Temperantia aeris ex coniunctione Iouis cum ſole continget: præſertim in ſignis aereis. Ex coitu verò Saturni cum ſole fit frigus. Guaricus autem addit cum Ioue etiam: ſed in textu Hermetis nõ adeſt Iuppiter. Ex coniunctione Martis cum Sole in ſigno bicorporeo veris tempore fit tenebroſitas aeris: & infirmitates frequenter contingent. Aphoriſmo autem trigeſimo quinto dixit: quòd æſtiuo tempore, quùm ſol Martis teminos ingreditur, fit æſtus: in hyeme verò ſiccitas, & paucitas pluuiarum. Hermes, Abraham Aueneire, & Ioannes Hiſpalenſis de parte pluuiarum dixerunt: quòd illa accipitur a Sole in Saturnum: & proijcitur a luna. Vnde verſus.

Pluuiarum pars iuxta Hermetem Abrahamum Aueneire, & Io. Hiſpalenſem.

A Sole in partes Saturni collige gradus.
Et totidem à Luna numerabis in ordine, pars hæc
Aera vel turbans largos denuntiat imbres.
Aut ventos abigit, tempeſtateſquè ſerenat.

Quarè ſi pluuiarum pars in Saturni domo ceciderit, & Martis: turbat aera. In domo Iouis, & Mercurij ventos excitat: in domo Veneris, & Lunæ pluuias ingerit: præſertim ſi luna ac eius hoſpitator in ſigno, & manſione humida extiterint luna in nono, & vigeſimo primo gradu Tauri, & Scorpij; in vigeſimo primo gradu Leonis, & Aquarij: in quarto, & decimo octauo gradu Virginis, & piſcium: in primo, & decimo tertio gradu libræ, & Arietis, ſemper quodamodo, pluuias facere conſueuit. Ita docet Guaricus. Carellus verò inquit, in vigeſimo primo gradu, in vigeſimo tertio, & vigeſimo quinto libræ. Lucas Guaricus dixit. Luna à tertia leonis parte vſquè ad decimam ſextam, quùm ſub manſione humida, & Cancro octaui orbis progrediatur: ſæpè numero pluuias facere conſueuit. Sua obſeruatio eſt.

Guaricus, Carellus.

Hermetis pnuuciatum de Aſſub.

Hermes trigeſimo tertio Aphoriſmo habet, quod Saturno ab vno ſigno in aliud tranſeunte, fieri in cœlo Diachohontes: quod Arabes vocant Aſſub, vel quædam alia de natura ignis: ſed libet, & noſtras quoquè obſeruationes afferre, quæcumquè ſint illæ. Quarum etſi quædam à nonnullis obſeruatæ ſunt: à nobis quoquè ſunt obſeruatæ, & verificatæ.

D Sole

Digitized by Google

Sole igitur à vigeſimo quinto gradu cuiuſcumquè ſigni completo, & aliquando paulò ante, & quandoquè paulò poſt, vſquè ad trigeſimum incluſiuè progredien- te: ſemper quodamodo mutari tempus vel in pluuias, vel in ventos, vel a bono in malum, vel a malo in peius, pro temporum natura, & ſtellarum conſtitutione ani- maduertimus. Luna in Virgine, & Sagittario ſæpè numero aereis qualitates tur- bare conſueuit iuxtà temporis naturam, ſed in Sagittario plus. Luna, quarta, vel quinta die poſt Solis coitum, ſi tempus mutauerit: talem certè efficiet ſequentis mutationem temporis, ſaltem vſquè ad quintam decimam, idquè duplici ratione prima, quia tunc nouo lumine lucet: ſecunda eſt, quia tunc bis diſtat a ſole in de- cem horis, aut paulò plus, parte integra totius circuli, ſcilicet quadraginta gradi- bus, deinde quadraginta quinque. Hoc item obſeruatur quarta, vel quinta die poſt quartam decimam: vel quarta die, donec ſoli iterum copuletur. Quamuis id poſtremum non ſit tam conſtans, vt primum. Antiquorum fuit hæc obſeruatio: & nos quoquè obſeruauimus, & verificauimus. Quarè a quibuſdam barbarè canitur.

Authoris obſeruationes.

Quarta, quinta Luna, qualis; ſemper erit dies talis.

Sed lege Plinium libro ſecundo, capite quadrageſimo ſexto. Huius quoquè meminit Ptolomæus libro ſecundo ſui quadripartiti cap. 12. quem locum Carda- nus egregie explicat.

Plinius. Ptolomæus. Cardanus.

Luna ad eundem locum regrediens, vbi ſoli prius coniuncta fuit: ſæpè tempus mutat, iuxtà temporis qualitates, & cęli ſtatum.

Luna cum ad aſcendens interlunij, ſeu plenilunij peruenerit: ſępè mutari aerem obſeruauimus; quinimò ad aſcendens tetragonicę irradiationis plerumquè: quod planè intelligendum eſt iuxtà illorum aſpectuum decreta. Sed nolumus hoc in lo- co aliquas Cardani, & Verneri obſeruationes omittere cum quia hic ſit propriè earum locus: tum etiam cum ſint a nobis quoquè verificatæ, ac propterea de ſtatu temporum nos certiores reddent. Aſcendens cum ad planetam loci interlunij, aut plenilunij dominum peruenerit directione; dando partes tredecim, & minuta vndecim pro diebus ſingulis, tunc vtiquè mutabitur tempus. Plurium planetarum coitus adinuicem & præſertim cum fixis ſimilis naturæ, aut contrariæ, mutat tem- pora: ſed certius cum Luna corpore, vel aſpectu ad illos peruenerit. Quod ſi ſimi- les coniunctiones in interlunia, aut plenilunia inciderint: validiores vtiquè erunt. Sol, Mars, & Venus ſi æquinoctij hora, occidentalis cardinis partem ingrediau- tur: pro ſuæ naturæ qualitate maximas aeris mutationes afferent. Luna ſimiliter quoties planetæ occiduum æquinoctij cardinem peragranti occurrerit: toties aerem mutabit. At id minus firmum Cardanus pronunciat, ſed Vernerus cum ſæpè obſeruauerit: verum plerumquè inuenit. Interlunia æſtiua calidiora ſunt, ob lunæ proximitatem ad nos: ideo tempora calidiora erunt; plenilunia autem frigidiora. Sol namquè in æſtate cum nobis ſit proximus, ſequitur, vt luna in plenilunio illi oppoſita ſit a nobis remota. In bruma verò eſt oppoſitum: Inter- lunia namquè frigidiora ſunt ob lunæ remotionem a nobis: plenilunia ve- rò tepidiores faciunt noctes, quia luna tunc nobis proxima eſt. Idem quoquè obſeruabitur de Ioue, Marte, qui ſunt calidi pla- netæ, quamuis inæqualiter: contrarium verò erit de Sa- turno, planeta frigido, & de Mercurio, quùm Saturniæ qualitati copulabitur. Multa ſimilia afferri poſſent: Verum ex dictis, & ex di- cendis, manifeſtiora erunt.

Verneri, & Cardani obſeruationes.

Interlunia æſtiua calidiora, plenilunia frigidiora hyemalia è contra.

Quid

Quid ſit planetam ſuper alium eleuari. CAP. XIII.

ANTEQVAM ad ſtellarum erraticarum poſitum, vt inde temporum qualitates eruantur, accedamus: quid ſit planetam eleuari ſuper planetam, explicare opære pretium eſt. Oportet namquè hoſce terminos dilucidare: vt poſſit prudens mathematicus ſe in his, & conſimilibus dirigere. Sciat itaquè quòd planeta eleuari dicitur ſuper planetam, vel cum ſe reſpiciunt, vel cum ſimul iunguntur, vel cum ſunt in inuentibus ſe ſignis: vel alter in imperante ſigno, alter verò in obediente. Intuentia ſigna ſunt illa quæ per antiſcium ſe reſpiciunt. Et vocantur antiſcia, ſeu ſe intuentia, vel eiuſdem potentiæ, quoniam vtraquè ſigna ab ijſdem Orizontis partibus oriuntur, & occidunt: quia in eiſdem ſunt paralellis, cum æquali ſpatio à punctis tropicis diſtent: atq. dū per illas partes ſeſe intuentes ſol diſcurrit: dies diebus, noctes noctibus, & horis horas æquales efficit. Cancer igitur intuetur Geminos, & Gemini Cancrum, Leo mittit antiſcium ad Taurum, & Taurus ad leonem. Virgo intuetur Arietem: Aries Virginem: libra piſces, & piſces libram: Scorpius Aquarium, & Aquarius Scorpium: Sagittarius Capricornum, & Capricornus Sagittarium. Ita vt ſi planeta fuerit in prima ſigni parte, tunc intuebitur certè 29. partem alterius planetæ, qui in tali ſigno moratur, ſi in ſecunda, tunc mittet antiſcium ad 28. & ſic augendo, & minuendo, manifeſtus erit antiſcij locus. Eadem fermè erit operatio circa ſcrupula, nimirum ſi planeta fuerit in primo ſigni ſcrupulo: tunc intuebitur alterum ad quem mittet antiſcium in ſcrupulis 59. & ſi in ſecundo, tunt mittet ad 58. ſicquè de reliquis. Verum ſi expeditius id operari voluerit prudens mathematicus, ſubducat partes quarum antiſcia queruntur, a gradibus triginta, qui integrum conficiunt ſignum, & reſultans erit antiſcij locus. Vt ſi Iuppiter ſit in vigeſimo gradu, & triginta nouem ſcrupulis leonis, cum leo ad Taurum ſuum mittat antiſcium: ſubductis vigintis gradibus, & 39. ſcrupulis ab integro ſigno reſiduum erit antiſcij locus. Ita igitur fiet, vt Iuppiter per antiſcium reperiatur in partibus nouem, & viginti, & vno ſcrupulis Tauri. Modus hic diuerſus eſt à primo, ita vt vna parte tantum ille hunc ſuperet. Nos verò tabulas ſubijciemus, oſtendentes intuentia ſigna cum gradibut, & ſcrupulis, quæ per antiſcium planetæ adinuicem trāſmittunt: ex Lucæ Guarici illuſtris Aſtrologi, & Epiſcopi ſupputatione, a Materni apoteleſmatibus excerptas; Quarum prima erit graduum, ſecunda verò ſcrupulorum primorum.

Intuentia ſigna, & antiſcia idem.

Signa ſe intuentia.

Primus modus inueniēdi partes & minuta antiſciorum.

Secūdus modus.

Lucas Guaricus. Iulius Maternus.

TABVLA ANTISCIORVM PRIMA.

contra Vmbrationes partium

♊	in	♋
♉	in	♌
♈	in	♍
1	in	29
2	in	28
3	in	27
4	in	26
5	in	25
6	in	24
7	in	23
8	in	22
9	in	21
10	in	20
11	in	19
12	in	18
13	in	17
14	in	16
15	in	15
♓	in	♎
♒	in	♏
♑	in	♐

contra vmbrationes partium.

TABVLA ANTISCIORVM SECVNDA.

contra vmbrationes partium.

1	in	59	16	in	44
2	in	58	17	in	43
3	in	57	18	in	42
4	in	56	19	in	41
5	in	55	20	in	40
6	in	54	21	in	39
7	in	53	22	in	38
8	in	52	23	in	37
9	in	51	24	in	36
10	in	50	25	in	35
11	in	49	26	in	34
12	in	48	27	in	33
13	in	47	28	in	32
14	in	46	29	in	31
15	in	45	30	in	30

contra vmbrationes partium.

Vt

Digitized by Google

Vt autem memoriæ mandentur, menteque retineantur intuentia ſigna: ipſius Lucæ Guarici Poetæ etiam clariſſimi tetraſtichon pulcherimum adducendum fore iudicauimus. Lucas Guaricus.

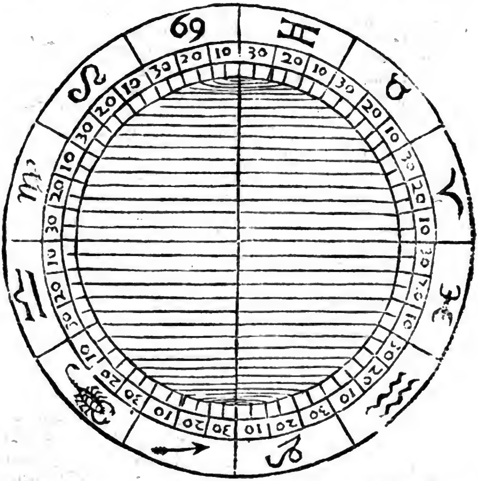
In Cancrum Gemini, in Geminos Antiſcia Cancer,
Mittit, in Erigonemquè Aries, Taurusq. Leonem,
Scorpion ardenti cauda videt Amphora tetrum,
In Caprum Arcitenens, in Piſces libra gemellos.

Antiſciorum rationes non ſunt chimericæ, aut imaginariæ, ſed reales: quinimò nil in cœlo realius ipſis. Comprobauimus nos ipſa ex vmbrarum diſcriminibus, diuerſo tempore ſolis motu obortis. Nam qualis eſt ſolis vmbra in primo Cancri gradu exiſtentis: talis certè eſt in 29. Geminorum, & è conuerſo. Sed nihil ſenſibilitatis perſpicitur ob ſignum tropicum: ſicuti & in Capricorno, reſpectu Sagittarij in bruma. Sed qualis eſt in vigeſimo Aquarij gradu: talis eſt in decimo Scorpij, & è conuerſo. Igitur qualis eſt ſolis vmbra die nona Februarij (nam communiter eo die vigeſimam Aquarij partem ſol occupare ſolet) talis quidem eſt vmbra illius die tertia Nouembris: cum illo die decimam Scorpij partem ſol replere ſoleat. Et qualis eſt vmbra ſolis die prima Septembris, cum ſol octauam virginis partem obtinere ſolet: talis certè eſt illius vmbra die decima tertia Aprilis, quo die vigeſimam ſecundam Arietis partem replere ſolet, ſicquè de cæteris. Quæ omnia proportionabiliter intelligenda ſunt: adhibitis etiam minutorum rationibus. Non imaginariæ ſed reales antiſciorum rationes. Antiſcia ex vmbris comprobantur.

Vt igitur hæc quæ diximus, veritate comprobentur, ſtatuatur circulus ſphæricus Zodiaci ſignis, circum circa inſignitus: quorum vnumquodq; triginta ſit diſtinctum partibus, ea quippè ratione, vt à decem ad viginti, & ab his ad triginta terminetur. Non enim fieri poteſt: vt in tam anguſto paginæ loco, vniuerſus orbis omnium 360. graduum numero ſigillatim deſcriberetur: ſed ea quidem ratione, vt illa ſpatij capacitate intercipiatur: ꝙ à primo ad decem, decẽ numerentur gradus, à decem vſq; ad viginti alij decem, qui ſunt numero viginti: & à viginti vſq. ad triginta alij decem, qui ſunt omnes numero triginta. Qui numeri ſub quolibet ſigno in peripheria circuli ſignato, proportione analoga circumſcribantur. Deinde producatur linea tamquam Axis, ab Artico polo, vſq; ad Antarticum: ita vt in duas Orbis ſecernatur partes. Porrò Cancri ſignum vti tropicum in dextra orbis parte inſcribatur; Geminorum verò à ſiniſtra: & poſt Cancrum ſequatur leo iuxta ſignorum ſeriem: producanturquè paralellæ lineæ à gradibus ſigni vſquè ad partes alterius; quæ omnes certè erunt triginta quinquè: manifeſtè tunc videbitur, quæ ſigna mittant antiſcia adinuicem & quas partes, ad partes. Antiſciorum praxis.

Digitized by Google

ANTISCIORVM APODIXIS.

Sed planetarum eleuationem adinuicem expendere neceſſum eſt: antiſciorum ratione relicta. Itaquè dicitur tandem planetam ſuper alium eleuari, ſi alter fuerit in imperante ſigno, alter in obediente iuxta quantitatem graduum luminis, quod eſt in eo, qui eleuatur, partium decem: & cum hoc ille ſuper quem alter eleuari debet, non ſit in proprijs dignitatibus: tunc quidem eleuari dicetur planeta quadrupliciter, puta Iuppiter ſuper Martem: primo ſi Iuppiter dominetur loco Martis, & eò magis, ſi in proprijs dignitatibus reperiatur: ſecundo ratione motus primi, vt ſit in eminenti loco: vt in nono, decimo, & vndecimo, vel in angulo: Mars verò in cadenti, & humili: tertio ratione ſolis, nimirum vt ſit orientalis. Quarto ratione ſuorum orbium, quòd ſcilicet ſit iuxta abſidem eccentrici, vel auctus lumine, & motu: ita vt ſint quatuor modi: priores tamen duo, validiores, & duæ neceſſariæ conditiones. At cum paulò ſuperius dictum ſit, planetam vno modo ſuper alium eleuari, cum alter ſit in imperante ſigno, alter verò in obediente: ſciendum eſt, ſigna imperantia eſſe ſex prima, Arietem ſcilicet, Taurum, Geminos, Cancrum, Leonem, & Virginem: obedientia autem ſex reliqua, nimirum libram, Scorpium, Sagittarium, Capricornum, Aquarium, & Piſces. Ita vt Aries dominetur piſcibus. Taurus, Aquario: Gemini, Capricorno: Cancer, Sagittario: Leo Scorpioni: Virgo tandem libræ. Horum verò quæ tetragonica irradiatione ſe aſpiciunt, odioſe imperantia, & obedientia dicuntur: vt Taurus, & Aquarius: Leo, & Scorpius: quemadmodum etiam in intuentibus. Odioſe namquè ſe reſpiciunt Leo, & Taurus: Scorpius, & Aquarius. Sanè partes imperantes, & obedientes cum minutis eaquoquè methodo inueniuntur, qua intuentes, ſeu antiſciorum partes. Sed minimè duo alij modi aſpernandi ſunt, quibus poteſt dici planeta ſuperior alio: nimirum cum alter ſit in boreali latitudine, alter vero in auſtrali: tunc dubio procul borealis

Poſtremus modus eleuationis.

Signa imperantia, & obedientia.

Planetã alio ſuperiorem dupliciter intelligi poteſt

ſuperior

ſuperior dicetur auſtrali. Ruſus motu velocior ſuperior eſt tardiore, tardior ſtante: ſtans verò retrocedente. Et quamuis hoc diſcrimen parui videatur momenti in ſynodis trium ſuperiorum inter ſe: in coniunctionibus tamen trium ſuperiorum cum tribus inferioribus, & inferiorum inter ſe; eſt magni ponderis. Sed vide Ptolomæum libro ſecundo apoteleſmatum.

De temporum qualitatibus ex planetarum poſitu in ſignis, ac ex vnius eleuatione ſuper alterum, & primo de Luna. CAP. XIV.

TEMPORVM mutationes ex planetarum poſitu in ſignis, & ad ſolis motum relatorum iuxtà illuſtrium virorum obſeruationes, præſertim veterum, explicare nunc opus eſt. Ita enim abundantiorem doctrinam prudens Aſtrologus aſſequetur, certiorq. erit in iudicando: nam hæc ſcientia ab obſeruatione pēdet. In primis digrediemur in vniuerſum, deinde de luna: & de vnoquoquè ſigillatim. Luna in generalibus conſtitutionibus calorem non ſignificat, niſi cum eleuata fuerit ſuper Mercurium in leone, quod quidem per accidens eſt, non per ſe: veluti de Saturno poteſt dici. Qui cum ſit frigidus, ſuper Martem tamen in Ariete, vel Geminis, aut Leone, vel Sagittario, aut Aquario eleuatus ſignificat ventos calidos, caloremquè magnum: ſed in piſcibus calorem ſine ventis. Idem quoquè efficiet eleuata ſuper ſolem in Geminis, & Scorpio: ſed ſuo tempore; & ſuper Venerem in Cancro. Similiter Iuppiter ſuper Martem, calorem, & ſiccitatem efficit: ſuper Mercurium in Geminis ventos calidos, vt ſupra eundem Mars ſi fuerit in Virgine, vel etiam Capricorno, tempore ſuo tamen. Porrò Mars in Cancro, & Aquario ſupra ſolem, longe maiorem calorem, quàm in Ariete, vel Libra efficit. Idem quoquè ſupra Venerem eleuatus in toto trigono terreo, & in Cancro, magnos calores influit: ſed in Tauro, & Capricorno ſuo tempore: hoc eſt in æſtate, & in initio Autumni, in Cancro autem, & Virgine, dum ibi fuerit præſens. At Mars in Ariete, & Leone calorem magnum tempore ſuo ſignificat: in Cancro autem dum ibi præſens fuerit. In Ariete Sol, vel in libra ſupra Martem eleuatus: magnum calorem tempore ſuo auget; veluti & ſupra Mercurium in Cancro, vel Leone; quamuis eleuationis tempus ab æſtate parum differat. In Geminis verò multitudinem ventorum calidorum. Venus autem ſuper Martem in Virgine eleuata, calorem magnum auget: ſuper ſolem in leone, ventos efficit calidos: & ſuper Mercurium in Cancro calorem magnum in æſtate; Quod etiam ſignificat in Leone, & Scorpio. Mercurius ſuper Solem in Cancro eleuatus, caloris vehementiam: in leone ventos calidos; At ſi ibidem fuerit, validum calorem tempore ſuo ſignificat. Proueniunt itaquè iſta vel propter ſtellas, quæ ibi ſunt: vel ob mixtionis naturam, ſed non eſt perpetuum ob quandam antipariſtaſim, ſicuti cum comparatur Saturnus Marti, vel ſoli præſertim: ſed Veneri, & Mercurio per accidens contingit. Incipiamus nunc à luna, dicamuſquè de ea particulariter. Luna in Ariete cum ſola dominatrix fuerit, in aere multas pluuias, & humiditates denotat: & in aquis pleraſquè inundationes. Verum commiſcetur eius ſignificatio cum ſigno Arietis æquidiſtans fuerit. Quæ ſi Tauro æquidiſtans fuerit multas pluuias, & frigoris vehementiam ſignificat. Geminis verò pluuiarum ſuperfluitatem. Porrò Cancri ſigno ſiccitatem, cum pluuiarum paucitate, leoni aeris

Scientia h ab obſerua tione pen.

Lunæ dominium in temporum mutationibus.

inæqua-

inæqualitatem: Virgini pluuiarum multitudinem: libræ, aeris inæqualitatem: Scorpio, paucitatem aquæ fontium: Sagittario ſiccitatem, & quandoquè ſubitas pluuias: Capricorno, ſiccitatem: Aquario, pluuias: piſcibus autem pluuiarum exuberantiam. Quò verò ad eius eleuationem ſuper planetas in ſignis, hæc habentur. Luna ſi ſuper Saturnum in Ariete eleuetur, paucam pluuiam innuit: in Tauro, multas pluuias, in Geminis pluuiarum ſuperfluitatem: in Cancro idem cum multa humiditate: in leone, pluuiam multam cum humiditate, & ventis: in Virgine pluuiarum, & humiditatum ſuperfluitatem: idem in libra efficit. In Scorpio multas humiditates: in Sagittario, pluuiam ſuperfluam: in Capricorno, multam humiditatem, aquarumquè exuberantiam: in Aquario humiditatem cum aquis: in piſcibus tandem ſuperfluam pluuiam, & humiditates multas. At in Ariete ſi eleuetur ſuper Iouem, erunt venti cum pluuia temperata: In Tauro, ſiccitatem minatur, deinde aquas multas: in Geminis humiditatem multam: in Cancro multi denotantur rores: in leone ſimiliter: In Virgine, pluuia abundans multæ aquæ, & aliquando ſiccitates: In libra, ſuperfluæ humiditates: idem in Scorpio cum aquis multis: Quòd in Sagittario quoquè, & Capricorno fore, maximè conſentaneum eſt. In Aquario autem humiditas multa erit: In piſcibus aquarum, pluuiarumquè ſuperfluitas. Si verò ſuper Martem in Ariete Luna eleuetur, humiditatem multam ſignificat: in Tauro humiditatem, & frigiditatem intenſam: in Geminis, ſuperfluam pluuiã, & humiditatẽ: in Cancro pluuiam multã In leone aeris diuerſitatẽ, altercationemq; In Virgine multã humiditatẽ: In libra aquas multas, & humiditates: In Scorpio tonitrua, corruſcationes, & fulmina: in Sagittario aquas, & multas humiditates: in Capricorno, multitudinẽ, & inundãtiam aquarũ: In Aquario, ſuperfluam humiditatẽ: in piſcibus deniq. humiditatẽ multã. Porrò ſi Luna ſuper ſolem eleuetur in Arietis ſigno: pluuiæ erunt, tonitrua, & fulgura. In Tauro pauca pluuia: in Geminis, & Cancro pauca humiditas: In Leone humiditatem ſuperfluam, & aquarum abundantiam innuit; quòd in Virgine quoquè expectandum eſt: In Libra, & Scorpio, pluuiam ſuperfluam, & aquarum paucitatem: in Sagittario, & Gapricorno idem cum ſuperflua humiditate: In Aquario corruſcationes, & tonitrua: in piſcibus deniquè corruſcationes, & multam humiditatem. Verum enimuero ſi Luna ſuper Venerem in Ariete eleuetur, ventum meridionalem inceſſantem impellit, & humiditatem multam influit: præſertim in quarta æſtiuali, ideſt ab initio Cancri, vſquè ad libræ initium; menſibus quippè Iulij, & Auguſti, & parte Iunij, & Septembris. In Tauro autem tonitrua, & corruſcationes excitat: in Geminis, ventorum flatus: in Cancro multam humiditatem: In leone pluuiam, humiditatemquè: In Virgine humiditatem multam, & aquarum paucitatem: In libra multam humiditatem cum pluuiarum proſperitate: In Scorpio, & Sagittario ſuperfluam pluuiam cum humiditate multa: In Capricorno ſiccittatem: In Aquario pluuiam ſuperfluam, & pleraſquè corruſcationes: in piſcibus verò pluuiam, & humiditatis abundantiam. Luna tandem ſi ſuper Mercurium in Ariete eleuetur, pluuia multa erit, & ventus inceſſans. In Tauro pluuiarum mediocritas: In Geminis ventorum flatus, & temperata pluuia: in Cancro mediocris fluminum ſiccitas, & ventus inceſſans: In leone, humiditas pauca, ventus inceſſans, & vehemens calor: In Virgine pluuia, & mediocris humiditas: In libra humiditates pleræquè, & inundationes: In Scorpio pluuia ſuperflua multæ inundationes, & in horizonte ſtellarum communiũ apparitio. In Sagittario humiditates: In Capricorno pauca pluuia, & Horizontis ſiccitas. In Aquario, ventus inceſſans: in piſcibus ſuperflua pluuia, & fluminum inundationes. Alia verò quæ circa Lunam accidunt, ad temporum mutationes vaticinandas neceſſaria: inferius manifeſtabuntur.

Lunæ eleuationes ſuper Saturnum, & effectus.

Lunæ eleuationes ſuper Iouem.

Lunæ eleuationes ſuper Martem.

Lunę eleuationes ſuper Solem.

Lunę eleuationes ſuper Venerem.

Lunę eleuationes ſuper Mercurium.

Digitized by Google

De Mercurij poſitu in ſignis, deque eius eleuatione ſuper planetas pro temporum mutationibus eliciendis.
CAP. XV.

POST Lunam ſequitur Mercurius aſcendendo, dicemuſq; primo conſtitutiones eius generales, deinde tẽporum mutationes ex eius in ſignis progreſſione, & ad ſolis motum relata: poſtremo eleuationes ſuper cęteros planetas. Mercurius itaquè in Ariete, Cancro, Leone, & Virgine calorem adauget, ſed non valdè niſi Marti miſceatur: aut ſit combuſtus; & in Aquario veſpertinus idem facit. In Cancro cum boreali latitudine ventos indicat validos. Et ſi non ſit cum Marte, & fuerit in radijs eius: puta quod Mars fuerit in decima leonis parte, & Mercurius in duodecima Aquarij, quod eſt ſignum oppoſitum: & ſi non in loco imperante, & ſimilibus: velut etiam in eius dignitatibus: & Mercurius proprius cum per ſe fuerit: eſt ſiccitas. Si autem fuerit æquidiſtans in Ariete, multitudinem ventorum fortium, ſiccorumquè, multas nebulas cum caloris vehementia, & aquarum abundantia portendit: præſertim in parte occidentali. Septentrionalis verò aeris corruptionem: meridionalis, illius commixtionem denotat. Haly ſcribit Mercurium ſub radijs tempeſtuoſum eſſe, veſpertinum benè complexionatum: matutinum, mundum aerem efficere. In Tauro æquidiſtans, caloris vehementiam cum inceſſanti flatu ventorum, bonam aeris commixtionem cum multis aquis, indicat: Septentrionalis mediocrem aeris commixtionem, meridionalis illius permixtionem ſignificat. Sub radijs tempeſtuoſus, & vmbroſus eſt, veſpertinus bonæ complexionis: matutinus roridus, & mundus; retrogradus bonam aeris complexionem indicat: In Geminis æquidiſtãs ſimiliter bonam aeris complexionem efficit, ſeptentrionalis, ventos calidos: meridionalis, ſiccitatem aeris procreat. Sub radijs ventos cit in mari, & in terra, veſpertinus deſiccat: matutinus bonam aeris commixtionem. In Cancro ventorum multitudinem cum aeris frigiditate excitat. Septentrionalis, & meridionalis ventos cit validos: ſub radijs eleuationem viarum maris oſtendit, veſpertinus tranquillitatem facit: matutinus bonam aeris commixtionem. In Leone paucitatem commixtionis aeris, caloris vehementiam: paucitatemq; pluuiarũ indicat. Septentrionalis flatum ventorum, & caliditatem: meridionalis, bonam aeris complexionem. Sub radijs ventum in occidente inducit, veſpertinus ſuffocat. Matutinus ſerenum indicat. In Virgine ventorum ſuperabundãtiam, calidorum ventorum vehementiam: & fortè bonam aeris commixtionẽ ſignificat. Septentrionalis aeris ſiccitatem, meridionalis bonam quoq; aeris commixtionem oſtendit: ſub radijs procellas calidas, veſpertinus, ſiccitatem: Matutinus humidum, & benè complexiotum ſe oſtendit. In Libra multitudinem ventorum, eorumquè fortitudinem: aeriſq. humiditatem ſignificat, Septentrionalis humiditatis paucitatem, multaſquè nebulas: meridionalis deſtructionem commixtionis aeris innuit. Sub radijs, fortiſſimos ventorum flatus, & contrarios, veſpertinus bonam aeris commixtionem indicat: matutinus ſemper eſt vtilis, ſed humidus. In Scorpio niues cũ pluuiarum abundantia promittit, vehemens frigus, & aeris quietem cũ bona illius cõmixtione. Septentrionalis, aeris ſicccitatem: meridionalis, bonam commixtionem indicat. Sub radijs tempeſtuoſus eſt, veſpertinus ſine pluuia: matutinus pluuioſus. In Sagittario

Mercurij cõſtitutiones generales.

Haly ſententia de Mercurio ſub radijs.

pluuiarum paucitatem,& niues cadere cum bona aeris commixtione compertum eſt. Septentrionalis ventos validos,meridionalis aeris altercationem; atq.bonam illius commixtionem indicat. Sub radijs multam pluuiam, veſpertinus ſine humiditate: matutinus bonam conditionem annunciat. In Capricorno multas pluuias, deſtructionemq.commixtionis aeris oſtendit:ipſumq.ad ſiccitatẽ declinare,multoſq.ventos orientales cire,ſatis manifeſtum eſt.Septentrionalis,& meridionalis, bonam aeris commixtionem demonſtrat:ſub radijs tamen pluuioſus eſt ſemper.In Aquario bonam aeris commixtionem cum multo ventorum flatu pronuntiat. Septentrionalis aeris ſiccitatem ſignificat: meridionalis multas nubes ſteriles. Sub radijs niuoſus eſt, veſpertinus, calidus, & turbulentus: matutinus verò pluuioſus. In piſcibus poſtremo multum ventorum flatum cum bona aeris commixtione ſignificat:& fortè ad ſiccitatem declinabit. Septentrionalis inceſſantem ventorum humidorum flatum:Meridionalis mediam aeris cõmixtionem. At ſub radijs tempeſtuoſus, & pluuioſus eſt: veſpertinus bonã complexionem, matutinus tranquillitatem annuntiat.Quò verò ad eius eleuationem ſuper planetas,hæc quidem obſeruanda ſunt.

Mercurij eleuationes ſuper Saturnũ in ſignis.

Mercurius ſuper Saturnum ſi eleuetur in Ariete,boreales ventos,& aſſiduos,multaſq. aquas ſignificabit.In Tauro impreſſiones cum vehementi frigorè: in Geminis aeris inæqualitatem:in Cancro paucam pluuiam:in Leone,ſiccitatem nimiam,aquas multas, & ventos:in Virgine vehemens frigus cum inundatione fluminum: in Libra pluuiam ſuperfluam,ventum mediocrem:In Scorpio pluuiarum abundantiam: in Sagittario mediocres pluuiæ, aquæ multæ, & ventus inceſſans denotantur:In Capricorno multa pluuia,ventus inceſſans:In Aquario pluuia ſuperflua, multum gelu, augmentum aquarum fluminum, pauca tonitrua, & coruſcationes: Tandem in piſcibus ventum aſſiduum, ſupèrfluam pluuiam, & aquarum detrimentum portendit.

Mercurij eleuationes ſuper Iouem.

Si autem eleuetur ſuper Iouem, & fuerit in Ariete, pluuiarum, & aquarum temperantiam cum inceſſante vento indicat: in Tauro humiditates multas cum ventorum flatu: in Geminis ventos: in Cancro multam pluuiam, & aquarum augmentum: in Leone ventos multos, præſertim orientem verſus:in Virgine pluuiarum ſuperfluitatem,& pleraſq.inundationes:in Libra ſiccitatem cum calidis ventis: in Scorpio ventus inceſſans denotatur. In Sagittario multæ pluuiæ, & inundationes: in Capricorno pluuiarum vehementia, frigus, terremotus, fulmina: in Aquario ſiccitas, deinde multa pluuia, frigus, fluminum ſuperfluitas magna, & terremotus: in Piſcibus deniquè mira terræ ſiccitas cum pluuijs,ventis multis, & inundationibus.

Mercurij eleuationes ſuper Martem.

Porrò ſi ſupra Martem in Ariete Mercurius eleuetur,pluuias mediocres, nubium paucitatem, vehemẽtem calorẽ,aquam paucam fontium portendit. In Tauro ſiccitatem: in Geminis, paucam pluuiam,& vehemens frigus: in Cancro calorem cum vehementi terremotu: in Leone humiditates,pluuiarum ſuperfluitates cum terremotu: in Virgine aquæ fluminum mediocritatem cum temperantia earum:in Libra multa nebula, pluuiarum ſuperfluitates,terremotus,fulmina in temporis initio ei congruentis,paucitas in fine denotur.In Scorpio nebulæ,pluuiæ,& calor vehemens temporibus ſiccis. In Sagittario, pluuiæ,& venti: in Capricorno ſiccitatẽ cum frigore pórtẽdit: in Aquario,multas humiditates,pluuiarũ abundantiã,multos ventos.In Piſcibus poſtremo pluuiã ſuperfluã,& ventorũ vehementiã indicat.

Mercurij eleuationes ſuper Solem.

Verum enimuero ſi ſuper ſolẽ eleuetur in Ariete fluuiorũ temperantiam, cũ mediocri aquarũ augmento denotat. In Tauro pluuiã cum temperato ventorum flatu:in Geminis;ſiccitatẽ multam in plurimis regionibus cum pauca pluuia:In Cancro vehemens calor ſignificatur:in Leone venti calidi: In Virgine ventus multus, pluuia multa: in Libra, & Scorpio ventus inceſſans, humiditas ſuperflua: In Sagittario, venti, humiditas mulla, & pluuiarum

ſuper-

Digitized by Google

ſuperfluitas: in capricorno, & piſcibus pluuiarum abundantia, & ventus inceſſans. At ſi eleuetur ſuper Venerem, & fuerit in Ariete, multas nubes, & pluuias deſignat: in Tauro humiditatem multam, ventum inceſſantem, & forte temperabitur aer: in Geminis, flumina multa cum aquarum ſuperfluitate: in Cancro, multæ humiditates, & nebulæ erunt: in Leone, aeris proſperitas, & mediocris calor tempore ſuo: in Virgine venti: in libra fluminum abundantia in pluribus climatibus, pluuia ſuperflua, & aliquando temperata: in Scorpio, ventorum multitudinem, & pluuiarum abundantiam ſignificat: in Sagittario erit pluuia, & ventus temperatus: in Capricorno frigus vehemens, multa nebula, pluuiæ quaſi diluuia: in Aquario, pluuiarum multa ſuperfluitas, tonitrua, corruſcationes, inundationes: in Piſcibus deniquè pluuia ſuperflua, & ventus inceſſans. Tandem ſi Mercurius eleuetur ſuper Lunam, & fuerit in Ariete, hæc de temporum mutationibus prædicuntur: nempè quòd multas pluuias influit cum vẽtorum, & aquarum multitudine. In Tauro multas pluuias cum fluminum inundatione: in Geminis multam ſiccitatem in varijs climatibus cum ventorum flatu: in Cancro humiditatem cum aquarum augmento: in Leone, & Virgine inceſſantem ventum: in Libra pluuiarum meliorationem: in Scorpio pluuiam ſuperfluam cum multo ventorum flatu: in Sagittario, pluuiarum ſuperfluitatem: in Capricorno humiditas multa, inundationes, & pluuiæ ſignificantur: in Aquario, pluuia pauca, & ventus inceſſans: in Piſcibus poſtremo, aquarum detrimentum, & humiditatis paucitas denotatur.

Mercurij eleuatio ſuper Venerẽ.

Mercurij eleuationes ſuper Lunã.

Veneris progreſſio in ſignis, eiuſquè ſuper planetas eleuatio cum ſignificationibus circa temporum mutationes.

CAP. XVI.

SVPRA Mercurium Venus collocatur. Quod quidem contra Platonem, & nonnullos alios pluribus rationibus demonſtrauimus in tractatu de duorum luminum deliquijs, & 2. lib. de cælo cap. 7. Ideo dicendum eſt, quid eius progreſſio in ſignis, ac ſupra planetas eleuatio portendit circa temporum mutationes. In Arietis igitur ſigno Venus cum æquidiſtans fuerit, ſiccitatem cũ pluuiarum diminutione, & inceſſantem ventorum flatum, bonamquè aeris commixtionem promittit. Septentrionalis aeris caliditatem, meridionalis frigoris vehementiam indicat: ſub radijs iuxtà Haly, vehementiam ventorum, veſpertina, ventum: matutina, pluuias, & tonitrua. Retrograda iuxtà Albumaſarem, tonitrua multa, corruſcationes fortes, grandines, & tempeſtates. In Tauro nubium multitudinẽ, pluuias, tonitrua, & corruſcationes cum ſiccitate aeris annuntiat. Septentrionalis, & Meridionalis bonam aeris commixtionẽ; ſub radijs tonitrua, veſpertina, ſerenum aerem: matutina, bonã eius conditionẽ, retrograda, grandines cũ vehementia tonitruorũ, & corruſcationum ſignificat. In Geminis aeris humiditatẽ, ſed corruptionẽ minatur. Septẽtrionalis flatũ vẽtorum, meridionalis aeris ſiccitatẽ: ſub radijs nimis deſiccat, veſpertina ventoſa: matutina bonum tempus denuntiat: retrocedens, caliditatẽ, & aeris ſiccitatem. In Cancro, bonam aeris commixtionem, multũ flatum ventorũ: Septentrionalis, & meridionalis caloris vehementiã: ſub radijs tẽperiem abſq. vẽto, veſpertina bonã aeris cõplexionem: matutina ſerenũ indicat. In Leone calorẽ aeris

Veneris generales conſtitutiones, & primo in Ariete.

Haly.

In Tauro.

In Geminis.

In Cancro.

In Leone.

cum pauco venti flatu:ſeptentrionalis ventum,eiuſque caliditatem, meridionalis bonam aeris complexionem. In virgine aeris commixtionem, & fortè declinabit ad frigus,& ſiccitatem. Septentrionalis,& meridionalis bonam aeris complexionem,ſub radijs,ſiccitatem:veſpertina bonam complexionem,matutina, humiditatem. In libra bonam aeris complexionem, & frigiditatem ſuperabundantem. Septentrionalis, ventos ſiccos, meridionalis, calidos: ſub radijs humida, veſpertina bonam complexionem:matutina humectans.In ſcorpio frigoris vehementiam, & multum venti flatum: & fortè erit bona aeris complexio. Septentrionalis aeris ſiccitatem,meridionalis, pluuiarum multitudinem: ſub radijs, abſquè pluuia, veſpertina pluuioſa; matutina multitudinem pluuiarum promittit. In ſagittario bonam aeris complexionem, & quandoquè ad humiditatem ſuperfluam declinabit: aliquando ad ſiccitatem.Septentrionalis inceſſantem flatum ventorum,meridionalis, aeris alterationem, humiditatemquè,ſub radijs pluuioſa:veſpertina ventoſa,& frigida: matutina bonam conditionem. In capricorno pluuiarum multitudinem, & fontium abundantiam cum bona aeris commixtione denotat:ſeptentrionalis,multos ventos,meridionalis,multas pluuias:ſub radijs gelida eſt,veſpertina, frigida,matutina,pluuioſa.In Aquario bonam aeris complexionem, multum ventum cum pluuiarum abundantia; & nebularum multitudine ſignificat. borealis ſiccitatem, & paucitatem pluuiæ: meridionalis, multas aeris anguſtias,ſub radijs fit nebuloſa:quando a ſole elongatur,pleraſquè inundationes,fontium redundantiam,marium incrementa cum periculo ſubmerſionis nauium denotat. Veſpertina,calida,& ventoſa:matutina:caliginoſa,& pluuioſa: retrocedens multam humiditatem influit.In piſcibus tandem ſi Venus æquidiſtans fuerit,caloris vehementiā,cum intenſa humiditate indicat:& fortè bona erit aeris cōplexio. Septentrionalis flatum ventorum inceſſantē,meridionalis,multas pluuias: ſub radijs tempus ſerenum anuntiat: Veſpertinā àquoſa, & ventoſa eſt,matutina bonam aeris complexionem. Quo autem ād eius eleuationem ſuper planetas: hæc pronuntiet ſapiens Aſtrologus. Si Venus ſuper Saturnum eleuetur, & in Ariete fuerit: ventos boreales aſſiduos, & aquarum multitudinem ſignificabit. In Tauro ſiccitatem; quamuis pluuia multa.In geminis,ventos,in Cancro pluuiarum proſperitatem: In leone caliditatem, pluuias cum humiditate: In virgine, pluuiam, & humiditatem: In libra multæ pluuiæ erunt,& humiditates cum vento mediocri.In Scorpio pauca pluuia.In Sagittario,pluuiæ multæ: In capricorno ſiccitas. In Aquario aquæ multæ cum mediocritate fluminum. Tandem in piſcibus,frigoris vehementiam, ſuperfluam pluuiam cum corruſcationibus,& tonitruis multis promittit. Porrò ſi eleuetur ſuper Iouem, & fuerit in Ariete, pluuias multas, & magnorum fluuiorum augmentum deſignat.In Tauro ſiccitatem, in Geminis tenebroſum aerem, & humidum: cum pluuiarum multitudine. In Cancro pluuiam humidam ſuperfluam, & aquæ maris diminutionem. In Leone ſiccitatem, in virgine pluuiam multam cum paucitate aquarum maris: in Libra, & Scorpio pluuias multas. In Aquario ſiccitatem in quàmplurimis regionibus cum pauca pluuia, & aquarum detrimento: In piſcibus deniquè multas humiditates ſignificat. Super Martem verò ſi eleuetur in Ariete,pluuias multas cum tonitruis portendit. In Tauro aquarum abundantiam, & pluuiarum ſuperfluitatem.In Geminis pluuias multas: In Cancro humiditates, & inundationum ſuperfluitatem: In Leone pluuias multas, tonitrua, & corruſcationes:In Virgine ſuperfluam pluuiam cum vehementi calore. In libra ſuperfluam humiditatem,in Scorpio erunt multi rores,ſuperfluitas aquarum, & pluuiarum. In Capricorno pluuia ſuperflua,in Aquario, pluuia: tandem in piſcibus multa aqua, & ſuperflua pluuia. Verum ſi ſupra ſolem eleuetur in Ariete, tonitrua erunt mira,

corru-

Margin notes: In Virgine. — In Libra. — In Scorpio — In Sagittario — In Capricorno. — In Aquario — In piſcibus. — Veneris eleuationes ſupra Saturnū. — Veneris eleuationes ſuper Iouem. — Eleuationes Veneris ſupra Martem. — Eleuationes Veneris ſupra Solem.

Digitized by Google

corruſcationes, & multæ pluuiæ. In Tauro pluuiarum, & ventorum temperantia: in Geminis, aeris humiditas: in Cancro multa pluuia: in leone, aeris rectificatio, & venti calidi: in virgine pluuia ſuperflua: in libra, humiditas multa, & pluuiarum abundantia: in Scorpio pluuia ſuperflua: In Sagittario, humiditas multa: in Capricorno, frigoris vehementia cum multa humiditate: in Aquario deniquè, & piſcibus non modica humiditas. At ſupra Mercurium ſi eleuetur in Ariete, nubes, & mediocres ventos ciet. In Tauro, pluuiarum, tonitruorum, & corruſcationum paucitatem: in Geminis paucam pluuiam, multa tonitrua, corruſcationes, & ſuperfluas inundationes: in Cancro multas pluuias, atquè nubes, tonitrua, & corruſcationes, ac magnum calorem denuntiat tempore ſuo. In Leone pluuia pauca erit calor vehemens, tonitrua, & corruſcationes tempore ſuo. In virgine pluuias multas ſignificat, tonitrua, corruſcationes, & augmenta fluminum. In libra pluuiarum ſuperfluitatem, aquarum multitudinē, & fluminū inundationes: In Scorpio pluuiarum ſuperfluitatem, tonitrua, coruſcationes ſuperfluas, & multam aquarum inundationem. In Sagittario ſuperflua tonitrua: in Capricorno, frigus vehemens tempore ſuo, pluuiam paucā, ſed tonitrua. In Aquario pluuiarum mediocritatem cum tonitruis, & corruſcationibus. In piſcibus demū ſalubres pluuias cū ventis. Si verò ſuper lunam in Ariete eleuetur Venus, pluuiam, & multam humiditatem excitabit. In Tauro humiditatem, in Geminis paucam humiditatem: in Cancro pluuias multas, & ſuperfluas humiditates: In Leone, pluuiam cum pauca humiditate. In virgine, pluuiam ſuperfluam, & multam humiditatem: in libra paucam pluuiam, & aeris temperantiam: in Scorpio, humiditatem, & pluuiam: in Sagittario multam humiditatem: in Capricorno paucam: in Aquario humiditatis augmentum: in piſcibus deniquè aeris tranquillitatem, multam pluuiam, tonitrua, corruſcationes, & humiditates portendit. In vniuerſum verò Venus cum magni orbis domina fuerit, & in Ariete, vel Cancro, vel piſcibus, aeris calorem denuntiat: ſed in leone ſub radijs, aeris æſtum oſtendit: in Aquario autem veſpertina calorem, & ventos decernit: ſi autem mundo præfuerit, ideſt anni Domina, aerem clarum, & æqualem cum ventis temperatis, & humidis: ſerenos, ac iocundos dies, roridas noctes, aquas fluuiorum claras, & abundantes, pluuias abſquè tonitribus, fulguribuſquè aquis abundantes, ſed breues, & quas exquiſita ſerenitas ſubſequatur: ſignificat.

Veneris eleuationes ſupra Mercurium.

Veneris eleuationes ſupra Lunam.

Venus magni orbis domina quid portendit.

Significata temporum ex ſolis eleuatione ſuper planetas.
CAP. XVIJ.

QVae de Veneris loco ſupra Mercurium diximus, eadem de ſolis loco ſuprà Venerem dicendum foret. Sed locis iam prærecitatis prudens Aſtrologus videbit ſolem medium eſſe inter planetas, collocariquè loco ſupra Venerem. Ideo poſt illam de eo à nobis erit tractatio. Itaquè circa generalia prænotandum eſt, quòd ſol cum fuerit orbis magni dominus, aut domino orbis magni coniunctus, magnos calores efficiet, præſertim in leonis ſigno, eius domo. Et quo ad ſignorum mutationem, cum eius operatio læditur, aut fuerit male diſpoſitus, vel ſuper eum maleficæ eleuentur, vt dicetur paulò inferius, erit nocumentum elementis omnibus, & elementatis omnibus, & elementis; cum aquarum abundantia. Eius præſentia calores ſignificat: abſentia, frigora: quadrata, mutationes: planetis, qui ei iunguntur, obeſt: etſi

Solis generales conſtitutiones.

Digitized by Google

induat vires illorum manifeſtè. Cum exeunt eius radios,& nobis apparent: magnas vires habent, ſimiliter & fixæ. Quarè mundum mutant, vel in bonum, vel in malum: ſiue ex Oriente apparent,ſiue in Occidente, occaſu veſpertino,vt Luna ſemper Mercurius, & Venus ſæpè. Ipſe renouat annum, & quatuor anni tempora mutat: ad eius ſimilitudinem,ac per portionem cæterorum planetarum ſignificata ſunt referenda. In Aequinoctijs ob magnum declinationis incrementum, tempus multum variatur:& in ſolſtitijs quoquè ob nimiam dierum, ac noctium longitudinem; certè ob longam in eodem ſitu ſtationem cum qualitate iam potentis poſtremò cuncta quæ à natura proficiſcuntur,ſignificata eius. At de his hactenus.

Solis eleuationes ſuprr Saturnum.

Dicamus iam de eius eleuatione ſuper planetas. Quæ ſi fuerit ſupra Saturnum in Ariete, pluuias multas ſignificat. In Tauro multam in aere humiditatem: In Cancro aquarum diminutionem, & pluuiarum mediocritatem. In Leone ſuperfluas pluuias, ac humiditates: In Virgine, pluuias mediocres: In Libra pluuiarum abundantiam: In Scorpio multas in horizonte humiditates: In Sagittario, pluuiarum ſuperfluitatem: In Capricorno multas pluuias: In Aquario humiditatem horizontis: in Piſcibus deniquè humiditatem aeris.

Eleuationes Solis ſuper Iouem.

Si verò ſuper Iouem Sol eleuetur,& in Ariete fuerit, pluuias paucas pronunciat. In Tauro,& Geminis, aeris humiditatem cum aliquibus ventis: In Cãcro ſimiliter aeris humiditatem,ſed etiam rores eius: In Leone paucam pluuiam pluribus in locis: in Virgine temperatas pluuias: in Libra,ventos cum pluuijs: in Scorpio,aeris humiditatem: in Sagittario ſiccitatem aeris: in Capricorno horizontis humiditatem: in Aquario demum, & Piſcibus,aeris humiditas portenditur.

Solis eleuationes ſuper Martem.

At ſi ſupra Martem in Ariete eleuetur,calorem magnum in quarta æſtiuali, nimirum à ſolſtitio æſtiuo vſquè ad æquinoctium autumnale,trium menſium ſpatio, Iulij ſcilicet, Auguſti, cum viginti & vno diebus Septembris, & paulò amplius, & nouem Iunij, & paulò amplius ſignificat: inſuper, & corruſcationes multas,& ventos validos. In Tauro autem, aeris humiditatem: in Geminis ventos cum temperie: in Cancro, multas pluuias: in Leone, paucas: in Virgine multas humiditates: in Libra aeris humiditatem,& vehementem calorem tempore ſuo: in Scorpio aeris humiditatem: in Sagittario, pluuiarum ſuperfluitatem: In Capricorno, horizontis humiditatem: in Aquario aeris humiditatem: poſtremo in Piſcibus ſuperfluas pluuias denotat cum tonitruis, & corruſcationibus.

Solis eleuationes ſupra Venerem.

Verum enimuero ſi ſuper Venerem Sol eleuetur, fueritquè in Ariete, vel Tauro, aeris ſiccitatem vaticinatur. In Geminis, erit pauca humiditas: In Cancro aeris ſiccitas: in Leone, multæ pluuiæ: in Virgine, pluuiarum ſuperfluitas: in Libra multa nebula, & pluuiæ: in Scorpio pluuiæ paucæ: in Sagittario, Capricorno, Aquario, & Piſcibus, aeris ſiccitas.

Eleuationes ſolis ſupra Mercurium.

Si autem ſupra Mercurium eleuetur, fueritquè Sol in Ariete, multas pluuias cum inceſſante vento deſignat: in Tauro, ventos multos, paucam pluuiam, & fluminum inundationes: in Geminis, multos ventos calidos,& venenoſos; in Cancro pluuiarum ſuperfluitatem, & vehemẽtem calorem tempore ſuo: ſed quandoquè paucas aquas deſignat, & fluminum corruptionem: in Leone calorem vehementem, & diuturnum: in Virgine paucitatem humiditatis: in Libra temporis inæqualitem: in Scorpio, humiditatẽ ſuperfluam: in Sagittario, pluuiam abundantem, multumquè ventum: in Capricorno, mediocres pluuias,& inundationes: in Aquario inceſſantem pluuiam,& fluminum inundationes: poſtremo in piſcibus fluminum quoquè inundationes, ſed mediocres humiditates efficiet.

Solis eleuationes ſupra Lunam.

Verum ſi ſol ſuper Lunam eleuetur, fueritquè in Ariete corruſcationes, tonitrua,& fulgura deſignat. In Tauro paucam humiditatem: in Geminis, aquarum paucitatem: in Cancro, Leone, & Virgine, humiditatum erit paucitas: in Libra, bona aeris complexio: in Scorpio pluuiarum, & aquarum paucitas: In

Digitized by Google

In Sagittario humiditas pauca, quòd idem contingit in Capricorno: In Aquario tonitrua multa, corruſcationes, & humiditatem. Et hæc de Sole.

Martis ſignificata circa temporum mutationes ex eius progreſſione in ſignis, & eleuatione ſuper planetas. *CAP. XVIII.*

ALIAS diximus cur natura prouida fuit, vt ſupra Solem Mars conſtitueretur: nunc dicendum remanet primo generalia eius, vt temporum qualitates prænoſcantur, deinde inambulationes per ſigna, & alia ad Solem relata: poſtremo eleuationem ſuper planetas. Mars itaquè magni orbis dominus, & in Geminis, calidũ efficit aerem, & quietum; veſpertinus, calidiſſimum: quia occidentis ſolis calorem retinet, ac ita aerem refrigerari nõ promittit. Et idem de reliquis dici poſſet, puta de Venere, quia pluuias ingerit: de Saturno, quia frigus: de Mercurio, quia ventos excitat. Hanc ob rem dies in æſtate, cum ſic Mars ſe habuerit, calidiſſimi erunt, & noctes æſtuoſæ. Si autem ſteterit in Geminis, caliditatem, & ſiccitatem influet. In Cancro quoquè aut ſtet, aut retrocedat cum boreali latitudine, vehementem calorem ſignificat. Verum in Leone, cum ſub radijs ſolis fuerit omnino latens, vel iunctus, præſertim ſi coniunctio corporalis, vel centralis fuerit: accendetur calor velut ignis, in quo ſit ferrum candens. Quòd ſi orientalis fuerit propè viſionem, ab aurora calor incipiet. totuſquè dies erit calidiſſimus, nox tamen frigida. At ſi orientalis proximus viſioni, noctes calidæ erunt. Quò verò ad eius inambulationem per ſigna, & ad ſolem relatam, ſciendum eſt, quòd ſi Mars æquidiſtans fuerit in ſiguo Arietis, ventos multos, cum pluuiarum paucitate promittit: ſeptentrionalis, ſiccitatem aeris: meridionalis, temperantiam: ſub radijs, ſerenitatem: veſpertinus, & matutinus temporis turbationem: ſtationarius: fulgura, & tonitrua. In Tauro pluuiarum, tonitruorum, corruſcationum, nebularumquè abundantiam, cum aquarum ſuperfluitate deſignat. Septentrionalis caloris vehementiam; meridionalis, malitiam commixtionis aeris: ſub radijs, tempus abſquè vento, veſpertinus, ventum: matutinus, ventos mouet: ſicuti ſtationarius deſiccat aerem. In Geminis ſi æquidiſtans fuerit tonitrua, corruſcationes, & vehementia frigora excitat: ſeptentrionalis, terremotuum multitudinem, meridionalis veris caliditatem, & quietem generat. Sub radijs iuxtà Haly calidiſſimum reddit aerem, quod etiam efficit veſpertinus: matutinus in calore peſſimus eſt, ſtationarius, calidus, & ſiccus. In Cancro pluuiarum paucitatem, & caloris vehementiam inducit, ſeptentrionalis, & meridionalis caliditatem aeris: ſtationarius, caliditatem, & ſiccitatem; retrocedens, caloris vehementiam cum ventorum venenoſorum flatu decernit. In Leone, pluuiarum paucitatem, ſeptẽtrionalis, flatum ventorũ venenoſorum: meridionalis aeris ſiccitatem, ſub radijs caliditatem: veſpertinus, ardorem, matutinus extinctionem eius prænuntiat. In Virgine, aeris ſiccitatem, & deſtructionem cum terremotu ſignificat; Septentrionalis paucas pluuias, meridionalis, aeris malitiam: ſub radijs, & veſpertinus aeris ſuffocationem, matutinus tonitrua, & corruſcationes: ſtationarius, & retrogradus aeris ſiccitatem. In Libra, pluuiarum paucitatem, nebulas, & ventos promittit, ſeptentrionalis, ventorum multitudinem inceſſanter: meridionalis aeris temperantiam, ſub radijs ſiccum aerem: veſpertinus pluuioſum, matutinus turbulentum

Martis generales conſtitutiones.

Martis inambulationes per ſigna, & ei... ctus.

In Ariete

In Tauro.

In Geminis.

Haly ſententia de Marte ſub radijs.

In Cancro.

In Leone.

In Virgine.

In Libra.

In Scorpio. bulentum cum tonitruis:ſtationarius, aridum, & ſiccum minatur. In Scorpio vehemens frigus in quarta autumnali, hyemali, & æſtiuali denuntiat: nimirum nouem menſium intercapedine, à vigeſima ſcilicet ſecunda die Iunij, vſquè ad vigeſimam primam Martij: verumtamen cum multa aeris ſiccitate: ſeptentrionalis ſiccitatem multam,& pluuiarum paucitatem, meridionalis temperantiam: ſub radijs tranquillitatem in mari, veſpertinus, & matutinus ventos: ſed ſtationarius tranquillitatem ſignificat.

In Sagittario. In Sagittario, in quarta vernali, hoc eſt à vigeſima prima die Martij, vſquè ad vigeſimam ſecundam Iunij, trium ſcilicet menſium ſpatio: malus aer, & corrumpens cum pluuiarum paucitate portenditur. In quarta vero hyemali, hoc eſt à vigeſima tertia Decembris vſquè ad vigeſimam primam Martij frigus intenſum,& perſeuerans:ſeptentrionalis multum flatum ventorum cum ſiccitate, meridionalis, paucam ventorum humiditatem: ſub radijs ſine humiditate, matutinus caloris vehementiam: veſpertinus ſiccitatem denuntiat.

In Capricorno. In Capricorno paucitatem pluuiæ,& aeris ſiccitatem decernit, ſeptentrionalis,& meridionalis deſtructionem commixtionis aeris: ſub radijs multum calorem, veſpertinus bonam commixtionem: matutinus dies hyemales, ſtans tranquillitatem, retrocedēs multas pluuias ſignificat.

In Aquario. In Aquario pluuiarum ſuperabundantiam, & caſum niuium: & aſperam aeris commixtionem denotat: ſeptentrionalis, & meridionalis aeris ſiccitatem, ſub radijs ariditatem: veſpertinus ventorum abſentiam, matutinus motionem eorum: ſtationarius, nocumentum in mari decernit.

In Piſcibus. In Piſcibus poſtremo pluuiarum, niuiumquè abundantiam cum bona aeris commixtione ſignificat. Borealis vētos multos, Auſtralis pluuias multas: ſub radijs aeris turbationem veſpertinus ariditatem, matutinus fulgura,& tonitrua: ſtationarius inæqualitatem promittit:

Martis eleuatio ſuper planetas, & primo ſuper Saturnum. Quò verò ad eius eleuationē ſuper planetas, ſciat prudens Aſtrologus, quòd ſi Mars ſuper Saturnum ſe eleuauerit, fueritquè in Ariete, ventos multos, deſignat, pluuias,& bonum æſtatis aerem. In Tauro, ſiccitatem,& terremotum: in Geminis, pluuias, tonitrua,& corruſcationes: in Cancro, mediocres pluuias: in Leone ſiccitatem magnam cum forti vento,& multo puluere: in Virgine, calorem magnum,& intenſum frigus temporibus ſuis: in libra, paucam pluuiam: in Scorpione pluuias, tonitrua, corruſcationes: in Sagittario inceſſantem ventum cum multo puluere: in Capricorno caloris, & frigoris vehementiam congruo tempore, & eorum diuturnitatem: in Aquario, paucas aquas, & ſi multas pluuias decernat. In Piſcibus tandem ſuperfluas pluuias, tonitrua, & corruſcationes.

Martis eleuatio ſuper Iouem. Verum ſi ſuper Iouem,& in Ariete fuerit eleuatio, pluuiam paucam annuntiat. In Tauro, multas pluuias, corruſcationes, & tonitrua: in Geminis, ventos cum caliditate: in Cancro pluuias multas,& inundationes tempore ſuo: in Leone, paucam pluuiam, & aquarum detrimentum in puteis, & alijs locis. In Virgine pluuiam ſuperfluam cum corruſcationibus tonitruis, & aquarum fluuiorum augmento: in Libra tonitrua, pluuias,& corruſcationes: in Scorpio, paucam pluuiam, & aquarum fluminum detrimenta: in Sagittario, paucam pluuiam: in Capricorno pluuiam quoq; paucam, ſed vehemens frigus cum paucitate aquarum, & fluminum. In Aquario aquarum mediocritatem: in Piſcibus demum ſuperfluas pluuias, & corruſcationes.

Eleuatio Martis ſuper Solem. At Mars ſuper Solem in Ariete, calorem paucum, bonam aeris complexionem denuntiat. In quarta verò æſtiuali, multas corruſcationes, & ventos. In Tauro multum calorem,& aeris ſiccitatem: in Geminis caliditatem,& aeris ſiccitatem: in Cancro ſimiliter aeris ſiccitatem cum caloris vehementia: in Leone multas corruſcationes: in Virgine aeris ſiccitatem cum pauca humiditate: in Libra aeris temperantia portenditur, ad calorem, & ſiccitatem declinans, ad frigus intenſum deinde, ventorumquè fortitudinem: in Scorpio, aeris ſiccitas, & caliditas: in Sagittario

corru-

Digitized by Google

corruſcationes multæ erunt. In Capricorno ſiccitas aeris: in Aquario vehementem calorem ſignificat: in Piſcibus poſtremo aeris ſiccitatem. Quòd ſi ſupra Venerem in Ariete Mars eleuetur: aeris ſiccitatem, vnde & peſtem decernit. In Tauro magnum calorem in quarta æſtiuali, hoc eſt à vigeſima ſecunda die Ianuarij vſq; ad vigeſimam ſecundam Septembris. In Geminis, humiditatem paucitatem: in Cancro paucam humiditatem cum vehementi calore: in Leone ariditatem cum pauca pluuia: in Virgine, vehementem calorem: in Libra, paucam pluuiam: in Scorpio humiditatem paucam: in Sagittario pluuiarum ſuperfluitatem: in Capricorno vehementem calorem tempore ſuo: in Aquario ſiccitatem,& paucam pluuiam cum aquarum diminutione: in Piſcibus poſtremo,moderatam aquarum copiam. Super Mercurium vero ſi Mars eleuetur, & in Ariete fuerit: paucitatem pluuiarum, imbriumq; vehementem calorem, & aquæ fontium paucitatem, ſignificat. In Tauro, pluuias multas, & nubes, frigus intenſum: in quarta autumnali, & hyemali: hoc eſt à die vigeſima prima Septembris, vſq; ad vigeſimam primam Martij; nimirum ſex menſium intercapedine, promittit. In Geminis paucam pluuiam: in Cancro calorem vehementem tempore ſuo: in Leone ſimiliter intenſum calorem, ſed cum tonitruis, & ventis: in Virgine tonitrua cum calore: in Libra, paucam pluuiam, nebulas, tonitrua, aquæ fluminum paucitatem: in Scorpio ventum inceſſantem: in Sagittario, nubes multas, & pluuias: in Capricorno, multas niues deſignat, ſed potius in fine. In Aquario paucitatem aquæ, ſed humiditatis abundantiam: in Piſcibus demum, pluuias promittit. Verum enimuero ſi ſuper lunam Mars eleuetur, fueritq; in Ariete, paucam decernit humiditatem: in Tauro aeris inæqualitatem: in Geminis ſiccitatem cum pauca humiditate: in Cancro etiam & Leone paucam humiditatem, ſiccitatemq; aeris: in Virgine ſuperfluam pluuiam cum multis humiditatibus: in Libra, ventos: in Scorpio tonitrua, & corruſcationes: in Sagittario, pluuiarum paucitatem: in Capricorno pluuiarum, & aquarum modicitatem: in Aquario tandem, & Piſcibus, paucas pluuias indicat. Hæc de Marte habentur.

Supra Venerem Martis eleuatio.

Martis eleuatio ſupra Mercurium.

Supra Lunã Marti eleuatio.

Significata temporum ex Iouis natura, & progreſſione in ſignis reſpectu magni orbis.

CAP. XIX.

SVPRA Martem, Iouem collocari, ne dum rationibus, ſed Mathematicis demonſtrationibus, ac inſtrumentis; quinimo ad oculum cum propè, & ſimul fuerint: luce clarius conſtat. Quapropter poſt Martem de eius temperamento in vniuerſum erit in primis tractatio (quo ad temporum qualitates attinet) reſpectu magni orbis, deinde de eius poſitu in ſignis, poſtremo de eius eleuatione ſuper planetas. In vniuerſum igitur ſerenitatis, temperiei, & claritatis aeris author exiſtit: & ad nos declinans vel per longitudinis motum, vel latitudinis, vel cum dominatur: aeris ſerenitatem, tranquillitatẽ, puritatemq; deſignat: quinimo,& ventos qui in ea regione temperiem, atq; ſalubritatem huius benigniſſimi ſyderis præſidio procreant

Iuppiter ſupra Martem collocatur.

Iuppiter ſerenitatis pater.

At turbatur aliquando per accidens relatus ad alterum, vt dicemus. Verum enim vero rerum cæleſtium doctiſſimi autumarunt, Iouem cum magni orbis do-

Iuppiter magni orbis dominus, quid portendit in aeris mutationibus.

minus fuerit, & in Ariete extiterit, caloris vehementiam ſignificare: in quartæ autumnalis initio præſertim, ſi boream verſus enituerit. Sed libet id penitius enucleare. Sciendum itaquè eſt, quòd Iuppiter cum fuerit loci dominus in prima mutatione ex trigono in trigonum, quæ poſt nongentos, & octoginta nouem annos contingit: ita, vt magnus orbis ſit annorum 3958. reditus ſcilicet mutationis quatuor trigonorum, & totius complementum. Cum itaquè trigonus in 989. annos, ſeu in quadruplo orbium coniunctio redibit, & Iuppiter in Ariete fuerit, tunc vtiq; vehementem calorem influet (vti dictum eſt) & ſi in Tauro augebitur calor in quarta autumnali: & ſi in Cancro, pari quoq; ratione calor intendetur in illa quarta. Quòd ſi ibidem fuerit cum boreali latitudine, caloris vehementiam, multitudinemq; ventorum calidorum, & venenoſorum portendit. Rurſus in Virgine caloris intenſionem in illa quarta decernit. In Libra vero calorem in fine quartæ hyemalis, quod eſt prope ver. Item ſi fuerit in Scorpio cum ſeptentrionali latitudine caloris vehementiam deſignat: ſimile erit in Sagittario, Capricorno, & Piſcibus nempe caloris intenſionem in quarta æſtiuali: quam-

Orbis coniunctio, & maxima coniunctio non ſunt idem.

uis minus in Capricorno. Illud præmonentes non eſſe idem orbium coniunctionem, & coniunctionem maximam. In hac quippe fit mutatio ad trigonū igneum aliquando in alio ſigno, quàm in Ariete: illa verò dicitur orbium coniunctio, quoniam fit circa idem punctum fermè, & exordium ſumit à principio Arietis. Sed de his prudens Aſtrologus legat doctiſſimos viros: multa enim inueniet, & congeret. Sed dicamus de orbe magno, illius diſpoſitore ſeu domino, atq; diuiſore: fiet etenim, vt res illuſtrius aſſequatur.

De orbe magno, & illius domino, diuiſoreq; quomodo inueniri debet pro temporum qualitatibus dignoſcendis.

CAP. XX.

CVM in prærecitatis digreſſionibus plerumq; tactum ſit, planetas cùm fuerint magni orbis domini, excitare ventos calorem influere, decernere pluuias: indicare tonitrua, ac ſimilia pleraquè, quæ ad temporum mutationes attinet, ſignificare; iuxta vniuſcuiuſquè planetæ craſim, & temperamentum: hanc ob rem, vt nihil quod ad huiuſmodi rem pertinet, ſtudioſo deſit: modum illius inueniendi explicare opære prætium eſſe arbitramur. Videat igitur in primis prudens Ma-

Dominus magni orbis quomodo inueniendus.

thematicus: quot anni ſunt Chriſti labentes: hos addat annis à coniunctione magna cathacliſmum ſignificante, interiectis vſq; ad Chriſtum natum, quos nonnulli 3381. fuiſſe, aſſeuerant; illorum deinde congeriem diuidat per 360. qui ſunt vnius magni orbis quantitas: quandoquidem in quotiente magni orbis completi proſilient. Quòd ſi forte poſt illam diuiſionem aliquid remanſerit, erunt certe anni, qui iam effluxerunt de altero orbe magno ſequente, ſed non dum completo. Hoſce completos orbes cum in completo diſtribuat, poſtmodum duodecim ſignis, cuius diſtributionis initium ſumatur à

Cancro

Digitized by Google

Cancro, quippè qui, primum ſignorum fuit, in quo illa magna coniunctio facta eſt: tunc perſpice in quo cadet ſigno talis diſtributio; nam illud certè erit magni orbis ſignum. Amplius dictos orbes diſtribuat ſigillatim ſeptem erronibus, à Saturno inchoans, numerando: ſic enim fiet, vt ille planeta ad quem terminabitur diſtributio, ſit magni orbis dominus. Gradus verò, & minuta ex annorum magni orbis incompleti multiplicatione per triginta facilè habentur: ita vt productum diuidatur per 360. tot namquè partibus conſtat quilibet cæleſtis circulus; tunc dubio procul in quotiente, partes ſigni magni orbis iam fluentis, emergent. Quòd ſi poſt diuiſionem quidpiam remanſerit, illud multiplicandum eſt per ſexaginta: & reſultans ſeu productum diuidatur etiam per 360. & in quotiente emergent minuta. Idem quoquè erit, ſi eoſdem incompletos annos per triginta ſubtilis mathematicus diuiſerit. Verum cum huiuſmodi operatio ſit laborioſa nimis, tabellam Lucæ Guarici illuſtris Aſtrologi ſubijcimus, quam in ſuo Iſagogico libello conſtructam, reliquit ad euitandos multiplices ſupputationum labores: cum qua mathematum ſtudioſus ad indagandum magni orbis dominum, gubernare ſe poterit. Directionis autem gradus inueniuntur, ſi magni orbis incompleti annos diuiſerit per triginta: nam in quotiente ſigna, quæ iam ab Arietis initio præteriere, emergent: & poſt diuiſionem, ſi qui remanſerint: erunt directionis partes, quæ ſigno immediatè ſequenti debentur. Sanè magni orbis diuiſor non alia via, quam hac inuenitur: nimirum ſi tota annorum congeries per ſeptem diuidatur, iuxtà planetarum numerum: & poſt diuiſionem ſi quid remanſerit, planetis à Saturno numerando (vt paulò ante dictum eſt) diſtribuatur; ad quem etenim terminabitur numerus, ille profecto erit magni orbis diuiſor. Tabella igitur in prima area annos cotinet: in ſecuuda autem partes, & minuta annis correſpondentia. Quòd ſi annorum numerus compleatur, vel non adamuſſim ſe offerat, ad alios iuxtà neceſſitatem, & vt moris eſt, ſimilium mathematicæ diſciplinæ tabularum, reccurrendum eſt.

Diſtributionis initium cur à Cancro ſumendum.

Lucas Guaricus.

Gradus directionis magni orbis quomodo inueniendi.

Magni orbis diuiſor quomodo inueniendus.

Tabella annorum, Graduum, & minutorum ſigni magni orbis.

Anni	5	10	20	30	35	40	80	100	125	200	235	300	360
Grad.	0	0	1	2	2	3	6	8	10	16	19	25	30
Minut.	25	50	40	30	55	20	40	20	25	40	35	0	0

Habito itaquè magni orbis ſigno cum gradibus, & minutis, conſiderare oportet illius naturam, & dominum: deindè directionis locum eiuſquè diuiſorem, ſic enim temporum mutationes prudens Aſtrologus pronunciare poterit pro qualitate ſigni, & planetæ: nimirum ſi fuerit Saturnus erunt intenſa frigora: ſi Iuppiter venti ad temperiem, & ſerenitatem declinantes: ſi Mars erit intenſus calor cum tonitruis, & corruſcationibus. Si ſol, tempus generale bonum: ſi Venus, pluuiæ: ſi Mercurius, venti cum temporis inæqualitate tempeſtates, & ſimilia: ſi luna, humiditates. Quæ omnia euenient, ſi aliunde impedimentum non adfuerit. Quàndo enim plures cauſæ naturales non impeditæ ad producendum vnum effectum, ſimul concurrunt: eueniet certè effectus illæ, cum ſit res naturæ, & nulla aliarum obſtet. At ſi vna

Prædictio mutationis temporum ex orbe magno.

F 2 aduer-

aduerſetur, minuetur ex vtraquè parte ſignificatum : ſi Duæ, ſuppoſito quòd ſint quatuor: effectus erit incertus. Si tres, vincent alteram : & eueniet effectus iuxtà illorum naturam; quamuis non ita exquiſite, ac ſi eſſent omnes quatuor. Perpendendæ igitur ſunt, & aliæ cauſæ, quæ tempora mutant: quæ ſimul iunctæ, videat prudens Aſtrologus, qua nam ratione adinuicem ſe habeant : quomodo concurrant, num ſint vincentes, aut deficiant: ſicuti ſupra tactum eſt; & inferius quoquè digrediemur, ſicquè temporum mutationes, aeriſquè qualites vaticinetur.

Temporum mutationes ex Iouis progreßione in ſignis, et eius eleuatione ſuper planetas. C A P. X X I.

Planetę omnes ad ſolem aſſignati, vt funes.

HABET quoquè ſua temporum ſignificata Iuppiter, cum vnumquodquè ſignum inambulauerit, etiam ad ſolem relatus : Nam omnes planetæ ſunt ad ſolem alligati vt funes, ſuoquè motu gubernantur : acciduntquè ob id illis paſſiones aliquæ, vt ſuperius tactum eſt : luci-diuſquè inferius tangemus. Iuppiter itaquè cum in Ariete æquidiſtans fuerit, caloris vehementiam ſignificat in autumni initio: in fine frigus intenſum: in quarta verò hyemali pluuias multas, inundationes, & humiditates. Septentrionalis, caloris vehementiam, multitudinemquè ventorum calidorum venenoſorum : Meridionalis autem vehementem aeris frigiditatem decernit.

Iuppiter in Ariete ſub radijs iuxta Haly.

Sub radijs iuxtà Haly facit pluuias, veſpertinus nebulas ſpargit : Matutinus ſerenum aerem, ſtationarius tonitrua : retrocedens aeris nocumentum.

In Tauro.

In Tauro autem vehemens frigus, & nocens, multas pluuias, & terremotus pronuntiat in initio quartæ hyemalis : in medio autem multas niues. Quarta æſtiualis temperata erit, in autumnali abundabit ſiccitas, & calor, & periculum in mari. Septentrionalis bonam aeris commixtionem pronuntiat, Meridionalis illius permixtionem: ſub radijs anni mediocritatem, veſpertinus imbres: matutinus abundantiam fructuum.

In Geminis.

In Geminis quartę autumnalis temperiem decernit, ſed aſſiduum ventorum flatum occidentalium, cum pluuiarum fortaſſis diminutione : ſed incremento aquæ fontium. Septentrionalis ventorum flatum, eorumquè temperantiam, meridionalis æſtatem valdè calidam ſignificat : aeriſquè ſiccitatem cum multitudine ventorum calidorum, & venenoſorum. Sub radijs bonam commixtionem: quam influit etiam matutinus, & veſpertinus iuxtà Haly.

Haly arabis ſententia, & Albumaſaris

Sanè Albumaſar autumat multas pluuias, & frigoris vehementiam ſignificare.

In Cancro.

Porrò in Cancro calorem intenſum, & vehemens frigus: in quarta autumnali, præſertim orientem verſus: in quarta verò hyemali pluuiarum, nebularum, niuiumquè multitudinem deſignat. At ſeptentrionalis, & meridionalis caloris vehementiam cum ventorum venenoſorum multitudine. Sub radijs tranquillum mare, veſpertinus, & matutinus bonam aeris commixtionem.

In Leone.

In Leone autem ventos validos, pluuias multas, & frigus intenſum in quarta autumnali. In æſtiuali verò caloris paucitatem, & frigoris vehementiam in medio eius cum fontium incremento. Septentrionalis multitudinem flatus ventorum, meridionalis aerem humidum : ſub radijs admirabiles ventos. Veſpertinus, & matutinus bonam aeris cõmixtionem.

Iuppiter in Virgine, quid portendit in temporum mutationib⁹

In Virgine, aeris temperantiam in quarta vernali, bonitatem illius in æſtiuali vehementiam in autumno, multas pluuias, & niues, & frigus intenſum in hyemali promittit. Septentrionalis bonam aeris commixtionem, meridionalis pluuiarum tempe-

Digitized by Google

temperantiam cum vtilitate:retrocedens, pluuiarum paucitatem cum aeris bonitate oſtendit.In Libra temperantiam aeris veris, eiuſquè declinationem ad frigus,in quarta æſtiuali pluuias cum tonitruis,& corruſcationibus: multaſquè niues in quartæ hyemalis initio, vſquè ad medium eius: ſed cum aeris caliditate in fine ipſius. Septentrionalis, aſſiduum ventorum flatum cum vtilitate portendit, meridionalis nocumentum: ſub radijs bonam aeris complexionem, ſtationarius tempus bonum facit, & firmat: retrocedens pluuiam multam in brumæ initio, ac eius medietatem cum flatu ventorum mixtam, ſeruata quartæ vernalis temperie: ſed in æſtiuali aquarum diminutionem denuntiat.In Scorpio pluuias multas, frigusq; intenſum in initio quartæ vernalis vſquè ad medietatem eius decernit: deinde ſuperaddet, & condenſabitur aer, & nebulæ multiplicabuntur. Septentrionalis, caloris vehementiam,meridionalis humidum aerem:ſub radijs pluuiam frigidam veſpertinus aeris temperiem: matutinus bonum tempus, ſtans tranquillitatem, & quietem: retrocedens pluuiarum paucitatem cum multis proficuis vẽtis deſignat. In Sagittario multas pluuias in quarta autumnali ſignificat, in brumæ initio frigus mediocre,in medio tamen niues,& frigoris magnitudinem:In quarta æſtiuali caloris vehementiam,ventorumquè orientalium perſeuerantiam.Septentrionalis flatum ventorum cum iuuamine,meridionalis etiam ventos cum vtilitate promittit: ſub radijs bonam aeris complexionem,veſpertinus pluuias multas: matutinus ſerenum.Stans vtilitatem,retrocedens verò aquarum multitudinem, bonamquè aeris æſtatis temperantiam decernit. Idem ferè deſignat Iuppiter cum æquidiſtans fuerit: in Capricorno,nimirum pluuias multas, vẽtoſquè aſſiduos in quarta vernali: in æſtiuali, caloris paucitatem cum ventorum orientalium multitudine, & humidi copia.Sub radijs humidum aerem,veſpertinus,pluuias: matutinus tranquillitatem in mari: ſtans verò, aquarum multitudinẽ indicat.In Aquario pluuiarum multitudinem, ac niuium, cum frigoris magnitudine in quarta vernali ſignificat:in æſtiuali autem ventorum multitudinem præcipuè orientalium, in autumnali multiplicabuntur pluuiæ, & venti: initiumquè brumæ erit multarum pluuiarum,ventorum,& humidi cum multarum nauium ſubmerſionis periculo. Septentrionalis ſiccitatem aeris oſtendit,meridionalis multas nebulas: ſub radijs temperiem,veſpertinus multam pluuiam,matutinus nocumentum:ſtans quoquè pluuias. Iuppiter tandem cum æquidiſtans fuerit in ſigno piſcium, ventos frigidos, aſſiduoſquè in quarta vernali ciet: in æſtiuali caloris magnitudinem, in autumnali bonam aeris commixtionem: in hyemali verò pluuiarum, niuiumquè copiam, in medio eius pleroſquè ventos, in fine autem niues cum nocumento terræ. Septentrionalis ventorum flatum cum iuuamine oſtendit, meridionalis pluuiarum multitudinem, fluminumquè incrementum: ſub radijs,tempus pingue in mari,matutinus in mari, & fluminibus tranquillitatem: veſpertinus bonam aeris complexionum; ſtans bonam, & temperatam pluuiam: retrocedens nocumentum. Hæc quo ad eius in ſignis progreſſionem,& ad ſolem relatam.Reliquum eſt, vt ipſius ſignificata,& eleuationes ſuper planetas recitemus.Itaquè ſi Iuppiter ſuper Saturnum eleuetur, fueritquè in Ariete, aeris fœcunditatem, ventos temperatos, & proficuos ſignificat.In Tauro pluuiarum paucitatem cum aeris humiditate:in Geminis humidiorem aerem:in Cancro,ſiccitatem in Armenia, & flatum ventorum humidorum:In Leone aeris,& ventorum bonitatem: In Virgine, maximam aeris ſiccitatem,& ventum cum profectu: in Libra,pluuiarum ſiccitatem: in Scorpio pluuiarum ſuperfluitatem: In Sagittario, multas pluuias cum aeris temperantia: in Capricorno,ſicciorem aerem:in Aquario,niues,& aquas multas:in Piſcibus poſtremo ſiccitatem primo, deinde ſuperfluas pluuias indicat. At ſupra Martem ſi Iuppiter

In Libra.

In Scorpio.

In Sagittario.

In Capricorno.

In Aquario.

Iuppiter æquidiſtans in piſcibus.

Mutationes temporum ex Iouis eleuatione ſup Saturnum in ſignis.

eleuetur

Digitized by Google

Iouis eleuatio ſuper Martem quomodo tempora mutat.

eleuetur in Ariete: frigoris magnitudinem portendit. In Tauro, niuem multam ſuo tempore: in Geminis ſiccitatem: in Cancro aquas multas cum fluminum augmento: in Leone, vehementiam frigoris: in Virgine, ventos multos temporibus ſuis: in Libra multas nubes: in Scorpio pluuiarum paucitatem: in Sagittario, frigus multum tempore ſuo: in Capricorno multas nebulas, pluuias, & aquas: in Aquario pluuiarum paucitatem, & aquarum: in Piſcibus deniquè caliditatem, & aeris ſiccitatem ſignificat. Verum ſi ſupra ſolem eleuetur in Ariete, abundabunt pluuiæ fecundæ: in Tauro aeris ſiccitas cum pleriſquè calidis ventis: in Geminis ſimiliter ſiccitas aeris: in Cancro fluminum comoditas: in Leone ſalutares pluuiæ: in Virgine aeris ſiccitas cum pluuiarum paucitate: in Libra, nimia ſiccitas: in Scorpio ſimiliter ſiccitas aeris: in Sagittario pluuiæ multæ cum iuuamento: in Capricorno aeris temperantia: in Aquario ſiccitas, aeris obſcuritas, & aquarum exceſſus: in Piſcibus poſtremo aeris etiam ſiccitas decernitur. Quòd ſi Iuppiter ſupra Venerem eleuetur, & in Ariete fuerit: terremotum portendit. In Tauro aeris humiditatem: in Geminis pluuias paucas: in Cancro copiam humidi: in Leone terremotum: in Virgine paucam pluuiam: in Libra terremotum: in Scorpio tempus humidum: in Sagittario terremotum: in Capricorno pluuiarum paucitatem cum terremotu: in Aquario multas aquas cum aeris obſcuritate: in Piſcibus tandem aquarum incrementa decernit. Si verò ſuper Mercurium Iuppiter eleuetur in Ariete: pluuias multas, tonitrua, corruſcationes, ventoſquè aſſiduos, & vtiles ciet. In Tauro pluuias multas cum aquarum paucitate: in Geminis ventum calidum: in Cancro, diluuia cum paucis nubibus, & tonitruis: in Leone pluuias multas, ventos, tonitrua, corruſcationes, terremotus: in Virgine aſſiduos ventos cum pluuijs: in Libra ventos: In Scorpio ſuperfluam pluuiam tempore ſuo: in Sagittario, pluuiam, ventum ſuperfluum, tonitrua, multa, corruſcationes, niues vtiles temporibus ſuis, & aliquos terremotus: in Capricorno frigus vehemens, & nocens: ſuperfluam pluuiam: In Aquario terremotus, nubes, pluuias, & frigus: in Piſcibus poſtremo pluuiam multam, & frigus vehemẽs ſignificat. Verum enimuero ſi ſuper Lunam in Ariete Iuppiter eleuetur, pluuias multas deſignat. In Tauro illarum mediocritatem: in Geminis aquarum pluuiarumquè ſuperfluitatem: in Cancro paucam pluuiam, & humiditatem: in Leone aeris proſperitatem: in Virgine pluuiarum abundantiam: in Libra humiditatem paucam, & aeris ſiccitatem: in Scorpio aquarum, & pluuiarum paucitatem: in Sagittario humidam conſtitutionem cum mediocritate: in Capricorno humiditatis magnitudinem ob aquarum abundantiam: in Aquario humidam conſtitutionem: in Piſcibus tandem paucam pluuiam decernit huiuſmodi eleuatio. Hæc de Iouis progreſſione in ſignis etiam ad ſolem relata, dequè eius eleuatione ſuper planetas, ad temporum qualitates dignoſcendas.

Temporum mutationes ex Iouis eleuatione ſupra ſolem.

Iouis ſupra Venerẽ eleuatio quid mutationis portendit.

Iouis eleuatio ſupra Mercurium in ſignis.

Supra Lunã Iouis eleuatio.

Temporum mutationes ex Saturni progreſsione in ſignis, et ad Solem relata, atquè ex eius eleuatione ſuper planetas.

CAP. XXII.

Saturnus vltima ſtellarum errantium nobis.

VLTIMA ſtellarum errantium nobis, & prima, proximaq; octauo orbi Saturnus eſt. Ideo & nos naturali quidem ordine, ab infimis ad ſuprema aſcendentes, enumerauimus illas: & ſi vice verſa in explicandis ſpeciatim eorum progreſſionibus, eleuationibuſquè pro temporum mutationibus eliciendis, à ſupremis ad infima

infima deſcendimus. In vniuerſum igitur ſaturnus, ſi modo quo Ptolomeus docet, dominetur, fueritq; in Ariete, & borealis, calorem intenſum, & noxium ſignificat: idem quoq; ſi eodem modo in Scorpio fuerit: verum in Geminis Auſtralis, idem etiã portendit: In Piſcibus vero quomodolibet calorem ſignificat, & in Cancro validos ventos. Verum Ad eius particularia deſcendentes, ſi æquidiſtans fuerit in Arietis ſigno, meridiei tempore, & orientis, multum ventorum flatum cum aſpera aeris commixtione excitabit: intenſumq; calorem cum aeris corruptione efficiet. Septentrionalis caloris rurſus vehementiam, & parum boni, meridionalis frigus intenſum, nimirum gelu, multumq; roris: ſub radijs pluuias, & nebulas multas: veſpertinus ventos frigidiſſimos, matutinus, bonam commixtionem: ſtans autem tonitrua, & fulgura ſignificat. In Tauro niues, & pluuias aſſiduas, frigus intenſum, & aeris mutationem à ſuo calore decernit. Septentrionalis bonam aeris commixtionem, meridionalis modicam temperiem: ſub radijs bonum tempus, & bonam aeris commixtionem ſignificat. Veſpertinus ſiccitatem, matutinus, & orientalis bonam conditionem: ſtans vero vmbroſus, tenebroſuſq; efficitur. In Geminorum ſigno multas niues, & aquæ ductus abundantiam ob aſſiduum ventorum flatum, & pluuiarum multitudinem denuntiat; Vnde & agriculturæ corruptionem. Septentrionalis, terremotus, ventoſq; validos ſignificat meridionalis aeris ſiccitatem, caloris vehementiam, & pluuiarum paucitatem: ſub radijs ſiccus eſt prorſus, veſpertinus, aridus: matutinus bonæ temperantiæ. In Cancro multas pluuias & gelu ſignificat. Septentrionalis rerum inuolutionem, & in æqualitatem, meridionalis, pluuias multas: ſud radijs verò obſcuros dies facit, validos ventos, & in mari procellas. Veſpertinus mare aptum ad nauigandum, matutinus bonæ temperaturæ. Saturnus in Leone ſi æquidiſtans fuerit in parte orientali inceſſantem ventorum calidorum flatum denuntiat, pluuiarum paucitatem, ſiccitatemq; vehementem: ex qua interitus hominum continget. Septentrionalis rerum inæqualitatem, meridionalis pluuiarum abundantiam decernit. Sub radijs in aere ſiccitatem, veſpertinus ariditatem: matutinus bonum temperamentum, ſtans ſiccitatem: retrocedens aeris corruptionẽ, & conſequenter mortalitatem: & in diebus ventoſis vehementiam ventorum calidorũ ſignificat. In Virgine, aeris corruptionem, & pluuiarum mediocritatem decernit: ſeptentrionalis, & meridionalis bonam aeris commixtionem. Sub radijs nocet, & infirmitates influit: veſpertinus aeris difficultates, matutinus ſiccitatem indicat. In Libra inceſſantem ventorum flatum, & bonam aeris commixtionem, ſeptentrionalis multum ventorum flatum, & fortem; Veſpertinus aeris inæqualitatem : matutinus frigidos, & ſiccos ventos denuntiat. In Scorpio frigoris, hyemiſq; magnitudinem cum nubibus meſſes deſtruentibus ſignificat. Septentrionalis caloris vehementiam. Meridionalis humidi abundantiam, & pluuiarum multitudinem promittit. Sub radijs frigidum facit aerem, veſpertinus congelationẽ: matutinus ventorum frigidorum, & ſeptentrionalium eſt ſignificator. Stans iuxta Haly obſcuros facit dies: iuxta Albumaſarem ſiccitatem aeris. Idem fermè Saturnus facit, cum fuerit æquidiſtans ſigno Sagittarij: vnde & bonã aeris commixtionem promittit. Septentrionalis, & meridionalis flatum ventorum, ſed plus borealis. Sub radijs pluuias, & nebulas, veſpertinus ſiccitatem: matutinus, frigus intenſum, & congelationem efficit. In Capricorno pluuiarum multitudinem cum terremotibus, & agriculturæ corruptionem denuntiat. Septentrionalis, & meridionalis humidi ſuperabundantiam, frigoris vehementiam: multamq; niuem cum nimio gelu portendit. Sub radijs ventos boreales excitat cum aeris obſcuritate, veſpertinus frigiditatem: matutinus frigidum boream, ſtans obſcuros

Ptolomeus ex Saturni dominio inſignis quid circa tempo rum mutationes docet.

In Ariete.

In Tauro.

In Geminis.

In Cancro.

In Leonis ſigno.

In Virgine.

In Libra.

In Scorpio

Saturnus ſtationarius iuxta Haly, & Albumaſarẽ.

In Sagittario.

In Capricorno.

Digitized by Google

In Aquario. ros dies. In Aquario pluuiarum, & inundationum multitudinem, aſſiduum ventorum flatum, & terremotus oſtendit: meridionalis nubium, & pluuiarum multitudinem, ſeptentrionalis arborum deſtructionem. Sub radijs brumam facit duram, veſpertinus tumorem in mari, & fluminibus: matutinus pluuiam, & hyemalem aerem, ſtans frigus & glaciem: retrocedens niues, & frigoris magnitudinem.

In Piſcibus. In Piſcibus poſtremo caloris, frigoriſq; vehementiam temporibus ſuis decernit. Septentrionalis multitudinem flatus ventorum: meridionalis pluuiarum multitudinem, fluminumq; augumentum. Sub radijs niues ſignificat, veſpertinus, pluuias: matutinus bonam aeris commixtionem, ſtans inæqualitatem. Hæc de Saturni æquidiſtantia ad ſingula cæli ſigna, & de accidentibus eius reſpectu ſolis. Reliquum eſt, vt de eius eleuatione ad errantia ſydera, vti de alijs, proſequatur tractatio.

Saturni eleuatio ſupra Iouem in ſignis. Saturnus itaq; ſi ſupra Iouem eleuetur in Ariete, multam certe ſiccitatem, pluuiam paucam decernet. In Tauro ſiccitatem ſimiliter nimiam in aere in pluribus climatibus cum meſſis augmento. Si in Geminis, pluuiarum, aquarumq; paucitatem: in Cancro etiam paucitatem aquarum: in Leone pluuiarum paucitatem cum ſiccitate, & aquarum marium ſuperfluitate: in Virgine ſiccitatem & ventos: in Libra multas pluuias: in Scorpio pluuias paucas cum ventorum multitudine: in Sagittario, ſiccitatem: in Capricorno, humorum paucitatem, & aquæ fluminum diminutionem: in Aquario fluminum ſiccitatem: in Piſcibus deniq; pluuiarum, aquarum, niuiumq; ſuperfluitatem deſignat.

Eleuatio Saturni ſupra Martem. Si verò ſuper Martem Saturnus eleuetur, fueritq; in Ariete ventos calidos cum aeris turbatione, multoq; puluere denuntiat. In Tauro nimiam ſiccitatem, frigus intenſum, & diuturnum: in Geminis, calidos flatus: in Cancro, ſuperfluas pluuias, & diuturnas: in Leone, ventos magnos, & calidos tempore ſuo: in Virgine vehemens, & durabile frigus, præſertim tempore congruo: in Libra, aeris temperantiam cum paucitate frigoris: in Scorpio, aeris ſiccitatem: in Sagittario, ventos calidos tempore ſuo: in Capricorno, vehemens frigus & diuturnum: in Aquario frigorum, & calorum intenſiones temporibus ſuis: in Piſcibus poſtremo vehementem aeris calorem, pluuias multas, tonitrua, & fulgura.

Supra ſolem Saturni eleuatio in ſignis. Verum ſi ſuper ſolem in Ariete eleuetur, pluuiarum abundantiam cum mediocribus ventis decernit. In Tauro aeris ſiccitatem: in Geminis, caloris vehementiam: in Cancro aquarum copiam: in Leone pluuias multas, ſed non irrationabiles: in Virgine aeris ſiccitatem: in Libra, pluuiæ abundantiam, & nimiam ſiccitatem temporibus ſuis: in Scorpio intenſum calorem tempore ſuo: in Sagittario ventum aſſiduũ: in Capricorno aeris ſiccitatem: quemadmodum etiam in Aquario, & Piſcibus promittit.

Saturni eleuatio ſupra Venerem. At ſi ſuper Venerem eleuetur in Ariete, pluuiarum mediocritatem ſignificat. In Tauro illarum paucitatem: in Geminis ſimiliter pluuiarum paucitatem denuntiat. In Cancro aerem æſtuoſum, ſqualidum, atq; ſiccum: in Leone aerẽ ſuffocantem: in Virgine pluuiarum, & humiditatum copiam: in Libra pluuiarum paucitatem, in Scorpio, modicam humiditatem: in Sagittario pluuiarum paucitatem: in Capricorno paucas aquas, paucaſq; pluuias, mariumq; decrementum: in Aquario etiam humidi paucitatem: in Piſcibus tandem pluuiarum abundantiam cum tonitruis multis, magnoq; frigore.

Eleuatio Saturni ſupra Mercurium. Quòd ſi ſuper Mercurium Saturnus eleuetur in Ariete, pluuiam certe ſuperfluam, ventumq; mediocrem ſignificat. In Tauro multas inundationes: in Geminis ventorum ſalubrium mediocritatem: in Cancro pluuiarum paucitatem cum caloris mediocritate: in Leone vehemens frigus tempore ſuo: in Virgine vero ſuperfluas pluuias, inundationeſq; multas cum intenſo frigore: in Libra ſiccitatem multam cum ſuperfluo, aſſiduoq; ventorum flatu: in Scorpio pluuiarum paucitatem, ſed multas aquas: in Sagittario

ventum

Digitized by Google

ventum multum : in Capricorno pluuias multas, multumq; frigus : in Aquario præter pleraſq; pluuias cum frigore, tonitrua quoq; ſignificat : in Piſcibus deniq; fluminum inundationes, aerem humidum, atq; tenebroſum. Saturnus poſtremo ſi ſuper Lunam in Ariete eleuetur, pluuias ſuperfluas, ſed vtiles pronuntiat. In Tauro pluuiarum & aquarum paucitatem: in Geminis pluuiarum dum taxat paucitatem : in Cancro aquarum, & pluuiarum paucitatem : in Leone, aeris ſuffocationes, cum fœcundis, & abundantibus pluuijs: in Virgine pluuias multas : in Libra, nimiam ſiccitatem, quamuis bonum aerem, & temperatum innuit: in Scorpio pluuiarum, & aquarum paucitatem: in Sagittario pluuias abundantes, & humidum: in Capricorno humidi, & aquarum paucitatem: in Aquario pluuiarum, & aquarum paucitatem : in Piſcibus tandem modicitatem aquarum decernit. Hæc ſunt quæ de planetarum progreſſionibus in ſignis, de accidentibus eorum ad Solem relatis, deq; omnium eleuatione ad inuicem ſcribenda duximus: quæ cum ex veterum placitis deprompſimus, Haly præſertim, & Albumaſaris, tum quoq; ex Ptolomæi iudicijs, aliquorumq; Neotericorum præcipuè: quos in ijs, & conſimilibus ſequi ſemper debemus. Quapropter ſi quid Ptolomaicæ ſententiæ aduerſum ab antiquis dictum viderimus, non omnino certè fidendum eſt illis : ſi quid minus, obſeruandum, conferendum dilluendumq;. Non enim conuenit omnino eos reſpuere, qui cauſam nobis dederunt philoſophandi. Verum cum mutata ſint omnia à temporibus ſuis, nonnullæ etiam obſeruationes mutatæ ſunt. Sed inferius rem exactius, ſubtiliuſq; indagabimus, atq; ad Ptolemaicam rationem adducemus.

Saturni ſupra Lunam eleuatio inſignis.

Haly, Albumaſar, & Ptolomæus.

De planetarum natura pro temporum mutationibus dignoſcendis, & de ſympathia, & Antypathia eorundem.

CAP. XXIII.

QVAMQVAM in ſuperioribus vtcumq; à nobis traditum ſit planetarum temperamentum, & natura; nihilominus tamen, cum per tranſennam, ac aliunde id acciderit: operæpretium eſſe iudicauimus aliqua ex proprijs de illis digredi. Sic nāq; facilior erit aditus ad aeris qualitates, tēporūq; mutationes prænoſcendas: ſi diſtinctè, atq; ordinatè pro tyronibus planetarum naturas explicauerimus. Quandoquidem ex horum coniunctione, & aſpectibus, omnia maiori ex parte dependent: ideo abſolute neceſſaria eſt eorum cognitio, tractatioq;. Qui enim fieri poterit, vt temporis naturam iudices, te ignorante planetarum naturas, ex quibus iudicium, & coniectura initium habet, & finem? Ideo poſt temporum qualitates ex planetarū progreſſionibus in ſignis, etiam ad ſolem relatis, atq; ex vnius eleuatione ſuper alium elicitas, de planetarum naturis primo digrediendum eſt: deinde de ſignorū, ſuo loco. Incipiamus igitur à Luna, cum quia nobis, cæteris proximior eſt: tū quoq; quia præ cæteris motu velox; ac propterea omnium ſtellarum virtutes per orbem ipſius ad terram defert: ipſaq; eſt præcipua mutationis temporum cauſa: qnia ſingulis menſibus aerem alterat, diuerſimodè ad ſolem relata, & applicata fixis, vel erraticis: Luna itaq; frigidæ, & humidæ eſt naturæ: ſtella fœminina, & nocturna. Creſcens mediocriter calefacit propter ſolis lumen, quo lucet: plus tamen humectat. In quadraturis, ſuas variat qualitates. Porrò vſq; ad oppoſitionem

Planetarum natura, & temperamentum attendenda.

Lunæ ſitus; qualitas, motus, & natura.

calidior eſt, præſertim in bruma, vbi ſigna obtinet æſtiua. Quo fit, vt gelu mitius reddatur: quod non ſic in æſtate contingit, vbi ſigna tenet hyberna, frigidiora, & humidiora; vnde minuitur æſtus. At ab oppoſitione vſq; ad futuram ſynodum humidior euadit, & corpora quaſi flaccida, & torpentia reddit: Cardanus in ſuo ſupplemento aliter ſentit, quippe qui ait, Lunam eſſe humidam vehementer, præſertim orientalem, ſed calidam paululum, magis autem cum occidentalis fuerit. pluuias multas, & magnas oſtendit: & abundantiam aquarum, & morbos plurimos excitat male poſita: quia fructus, quibus veſcimur, corrumpit: ſed fortunata, pluuias multas; & magnas, rerum copiam, corporum ſanitatem, & paucas ægritudines indicat, ſi tamen præcipuo ſignificatori teſtimonium reddiderit, vel commixta fuerit: non obſtante eius generali dominio, nam & Ptolomæus illam à particulari eximit, ſicuti & ſolem. Ex coloribus croceum habere aliqui rentur: nos verò potius argenteum croceo mixtum arbitramur.

Cardani opinio de Luna

Mercurij qualitas, motus, & natura, & effectus.

Mercurius planeta anceps eſt, & varius, ac naturæ verſatilis. Eorum naturam imitatur, cum quibus coniungitur: cum bonis bonus: cum malis malus. Maſculus cum maſculis, fœmineus cum fœminis. cum calidis, calidus: cum frigidis, frigidus: cum humidis humidus: & cum ſiccis ſicciſſimus. Ex ſe tamen ſiccus eſt, & aridus. Sed plus occidentalis: orientalis verò modicè calidus: in actiuis tamen temperatus: velocis progreſſus: ſed velocioris permutationis, lucidus eſt, ſed non candidus. Vim habet excitandi flatus noxios, repétinos, turbinoſos: cũ occultatur, flumina, & aquas deſiccat; ſicuti cum emergit, auget. Tandem malè poſitus, infelicia itinera influit in aquis. Dat grandines, fulmina, terremotus, aliquãdo ingentes pluuias, & ſimilia: ſterilitates inſuper, & apparitiones igneas: animantibus verò ægritudines graues, & varias, puta tuſſes, febres quotidianas, tabes, ſiccos morbos, anhelationes, aſmata. Porrò ex coloribus habet omne commixtum, & variũ.

Veneris natura, motus, & qualitas.

Ptolomæus.

Venus eſt ſtella feminina, & nocturna, bonæ naturæ: & iuxta aliquos frigida, & humida temperatè. Alij dicunt, quòd ſit humida, & mediocriter calida. Verum alij diſtinguunt, quod venus ſit plurimum humida, præſertim orientalis, calida verò paululum: ſed occidentalis magis calida, & paululum humida. At Ptolomæus vim leniter calefaciendi, & humectandi ei tribuit. Eſt candida, clarior, & Ioue ſplendidior: ita, vt vmbram iaciat maiorem vmbra Iouis. Eſt velocis progreſſus, ſignificatrix humidorum temporum. Quare leues efficit pluuias, & dat rerum vbertatem, & copiam. Effectus tandem habet ſimiles Iouijs. Anni Domina, ventorum temperiem influit: in aquis fœlicia itinera, à tempeſtatibus aliena. Hi planetæ dicuntur leues ob citatiorem motum, quo mouentur motu proprio, ad ponderoſiores relati: dicuntur inferiores, quia infra ſolem ſitum habent.

Solis qualitas, natura, & motus, & dignitas.

Sol medius planetarum, eſt planeta diurnus, & maſculinus: moderatè calidus, & ſiccus. Cardanus autem iudicat ſolem eſſe calidum valde: & ſi in paſſiuis paululũ declinare ad ſiccum. Fortuna eſt, & iuxta nonnullos, bonus per aſpectum, & malus per coniunctionem. Verum hoc explicatione indiget: quomodo ſcilicet per cõiunctionem ſol eſt malus, & infortuna, ſi Veneri, & Ioui beneficis ſtellis copuletur, vel etiam Mercurio? ſi autem Saturno, & Marti, vel Lunæ per tetragonum, vel per diametrum applicetur, quomodo per aſpectum bonus erit? At certe per coniunctionem, ac per omnes aſpectus bonus erit beneficis: per ſextile autem, vel per trigonum, Saturno, Marti, & Lunæ: per coniunctionem, tetragonum, & diametrum, malus omnibus his. Sol inſuper eſt velocis progreſſus: ſerenitatem efficit, & vbertatem: bene poſitus; ac ſi ſignificatoribus teſtimoniũ quoquo modo reddiderit. Eſt tamen vniuerſalis temporũ ſignificator: ſed vt particularis, malè poſitus calore noxio, & infectis nubibus aerem conturbat. Ex coloribus croceum rubro, per mixtum colorem tenet. Regit omnes planetas.

Mars

Digitized by Google

Mars planeta maſculinus, nocturnus, immoderatè calidus, & ſiccus: ac propterea biliosus. Sed ſicciorem longè quàm calidum Cardanus docet: occidentalis tamen calorem, orientalis ſiccitatem auget. Malus, & infortuna minor. Rutilus eſt, & flammeo colore: vel ex coloribus rubro gaudet. Eſt progreſſus mediocris. fulgura, tempeſtates, incendia, grandines, atq; ſiccitates oſtendit: cometes deinde, iram, & repentinas mortes, & peſtilentes. Porrò infirmitatum violentarum, & vulnerum, & cōtunſionum proprie eſt ſignificator: amplius morborum acutorum, & æſtuantium, ſanguinis eruptionum, & tertianarum febrium. Cum autem fuerit ſolus anni Dominus (præter prærecitata) ventos occidentales africos, & peſtilentes denuntiat: in aquis turbinoſos, & exitiales, ex quibus ſequi ſubitò nauium ſubmerſionem, par eſt: in aere ardentem calorem, ac ſqualidum; ideoq; fructuum corruptionem: in fluminibus, & fontibus aquarum inopiam: in æſtate calorem intenſum, & ſuffocantem, in bruma frigoris remiſſionem. Martis natura, qualitas, motus, & ſignificationes.

Iuppiter fortuna maior eſt. Maſculinus, diurnus calidus, & humidus: temperatus, atq; ſanguineus. Iuxta verò Cardanum calidior eſt, quàm humidior. Occidentalis calorem auget: orientalis, humiditatem. Lucidiſſimus eſt, ita vt vmbram quoq; gignat ex lumine, ſed paulo minorem Veneris vmbra. Ex coloribus citrinum, ſeu glaucum, & viridem habet: ſed ſuus candidus eſt. Ventos boreales temperatos, & aliquando pluuias ad æqualitatem affert: & aeris ſalubritatem procreat. Incolumitatem, quietem, & victus abundantiam multiplicat: fælices quoq; nauigationes promittit: ex quibus ingens rerum copia conſurgit. Quòd ſi impeditus, vel infortunatus fuerit, dabit ſupradicta confusè, & non ſincerè: quinimò aeris intemperiem, ac corruptionem quandoq; inducet. Iouis qualitas, motus, & natura.

Saturnus humanæ naturæ inimicus, eſt planeta maſculinus, & diurnus: infortuna maior, frigidus, & ſiccus. Sed orientalis eſt maxime frigidus, occidentalis maxime ſiccus. Tardiſſimi eſt progreſſus. Terremotus gelu, glacies niues, & pruinas, peſtes, annonæ, penuriam, infirmitates longas ipſe generat. Et præter prærecitata, ſi ſolus anni diſpoſitor fuerit, & male affectus, aeris tenebroſitatem, dānoſas pluuias; ac propterea corruptiones per frigus, & fructuum deſtructionem efficit: ſubinde in aquis ob tempeſtates, nauium ſubmerſiones; corpora verò fluxionibus, quartanis febribus, humorum malignitate mirum in modum afficit. Malencholicus eſt, & phlegmaticus. Ex coloribus nigrum habet, vel pallidum colore plumbeo. Hi tres dicuntur planetæ ſuperiores, quia ſupra ſolem collocantur: dicuntur præterea ponderoſi ob motum tardiſſimum. Nam Mars biennio, Iuppiter duodecimo ſolis anno; Saturnus autem triceſimo fermè ſuos perficiunt motus. Saturni natura, qualitas, motus, & cōditiones.

Caput draconis, & cauda, quamuis non ſint ſtellæ, ſed interſectiones ecclipticæ: vim tamen habent ſtellarum, quinimò maiorem illis. In his namq; interſectionibus accidunt duorum luminum ecclipſes, non in ſtellis. Quare coadiuuant temporum mutationes, quùm planetis fuerint coniunctæ, & alterant aeris qualitates. Sciendum eſt itaq; Caput Draconis eſſe naturæ Iouis, & Veneris cum participatione Mercurij: nam in Geminis eſt eius exaltatio. Ideo amici eius ſunt Iuppiter, & Venus, ſicuti hoſtes Saturnus, & Mars. Cauda vero eſt naturæ Saturniæ, & Martiæ cum Iouis participatione, habet namq; exaltationem in Sagittario in quarta ferè eius parte: quemadmodum caput in quarta parte Geminorum fermè; deprimuntur autem ambæ in oppoſitis ſignis. Amici caudæ ſunt Saturnus, & Mars: Inimici Iuppiter, Sol, Venus, Luna. Vide igitur cum quibus planetis hæ interſectiones iungantur: Sicq; pronuntiabis. At illud non prætereundum duximus, caput cum bonis, bonum eſſe, cum malis malum: ſequens in hoc Mercurij naturam.

Draconis caput, & cauda non ſunt ſtellæ.

Capitis, & caudæ Draconis natura, & qualitas.

Digitized by Google

naturam. Porrò caudam è contra bonam eſſe cum malis: maleficam cum bonis. Nunc verò dicendum eſt de ſympathia, & antypathia planetarum: plurimũ etenim conferunt ad dignoſcendas aeris mutationes. Lunæ familiares, & amici ſunt Iuppiter, Venus, & Saturnus: Hoſtes Mars, & Mercurius, familiares Mercurij ſunt Iuppiter, Venus, & Saturnus: hoſtes Sol, Luna, Mars. Veneris amici omnes præter Saturnum. Amici Solis Iuppiter, & Venus: inimici, Mars, Mercurius, & Luna. Amica Martis ſola Venus: hoſtes verò omnes, plus tamen Iuppiter, & Sol. Amici Iouis omnes, Marte excepto. Saturni familiares, & amici Iuppiter, Sol, & Luna: hoſtes, Mars, & Venus: Sed iſta magis quàm ille. Cæterum aliæ ſympathiæ, & antypathiæ planetarum ſpecies ſumuntur vel ratione conuenientiæ illorum in domibus, exaltationibuſq; vel ratione oppoſitionis illarum. Nihilominus tamen cum planetæ in natura, ſubſtantia, qualitate, & poteſtate conueniunt, vel diſſentiunt: fortior ſanè, & robuſtior eſt illorum ſympathia, & antypathia: ex quibus certiorem ſumes coniecturam circa aeris qualitates, temporumq; mutationes vaticinandas. Ad hæc addere ne recuſes (nam coniectari, etiam licet aliqua planetarum accidentia, vt ſecurior ſis in iudicando temporum mutationes) videlicet ſi planetæ ſint retrogradi, motu veloces, vel tardi, vel mediocres: cadentes, combuſti, ſtationarij, obſeſſi: ſi applicent, ſi congrediantur, ſi ſeparantur: ſi ſint orientales, ſi occidentales, ſi boreales, aut auſtrales: quem locum poſſident, ſi aucti, vel diminuti lumine, ſi ferales: & ſimilia quàm plurima, quorum aliqua perſtrinximus: nonnulla vero etiam manifeſtabimus, vt ſtudioſo nihil deſit ex nobis. At de motus eorum diſcrimine, nunc dicendum eſt. Dicitur planeta motu velox, cuius verus motus in conſequentia ſuum medium motũ ſuperat. Tardus, cum ſuus medius motus ſuum verum ſuperat in præcedentia. Mediocris, cum vterq; motus ſit in conſequentia æqualis. Directus, cum eius inceſſus iuxta ſignorum ordinem fit: incrementum motus accipiens. Retrogradus, cum eius motus minuitur: in antecedentia progrediens, ſtationarius, cum moueri non percipitur. Sed libet ſingulorum planetarum medios afferre motus: ex quibus cæteri manifeſtiores erunt. Saturni medius motus eſt ſcrupulorum primorum duorum. Iouis, quatuor, & ſecundorum quinquaginta nouem. Martis triginta vnius, ſecundorum viginti ſeptem: ſolis quinquaginta nouem, ſecundorum octo: totidem quoq; Veneris, & Mercurij. Lunæ verò partium duodecim, ſcrupulorum primorum vndecim, ſecundorum viginti ſeptem. Cum itaq; planeta minus ſuo medio motu progreditur: tardus motu dicitur: cum plus, velox cætera verò ex his manifeſta fiunt.

Planetarum antypathiæ, & ſympathiæ.

Planetarum aliæ ſympathiæ, & antypathiæ ſpecies.

Planetarum accidentia conſideranda pro temporibus dignoſcendis.

Planeta motu velox tardus, mediocris, directus, retrogradus, ſtationarius.

Planetarum motus medii

De Temporum mutationibus, ex his, quæ planetis acciidunt iuxta Ptolomæum, Cardanum, & alios. C A P. XXIV.

PLERAQVE quæ afferentur à nobis, iam manifeſta ſunt: pleraq; etiam minime. Cuncta igitur adducemus exacte, vt decet: ſed accuratius, quæ nondum tractauimus. Stellarum itaq; errantium inter alia ſeptem quidem ſunt eorum accidentia: ex quibus certior haberi poterit cognitio qualitatum aeris: Accidentia ſanè loci, latitudinis, abſidis, motus, habitudinis ad Solem, ſitus, & fixæ. Locus primo conſiderandus eſt, hoc eſt, in quo ſigno ſit planeta. Latitudo deinde, hoc eſt, vtrum boream verſus,

Errantium ſtellarum accidentia ſeptem.

vel

vel Auſtrum planeta declinet. Abſis, puta ſi eſt in ſuprema ſui circuli parte, vel in eius oppoſito; aut ſi planetæ abſis ſit in termino ſuo, vel alieno. Motus, ideſt ſi planeta eſt motu velox, vel tardus, vel retrocedẽs, vel ſtationarius. Habitudo ad Solem, ſi eſt auctus, vel diminutus lumine: ſi eſt auctus, vel diminutus motus. Situs, ſi planeta eſt ſupra, vel infra terram: in angulo, vel ſuccedenti, aut cadente, & ſimilibus. Fixæ demum, hoc eſt congreſſus fixarum cum planetis ad inuicem. Hæc omnia ſanè, & ſingula ſigillat, & diligenter examinabimus, atq; expendemus. Quo ad planetarum locum, à Luna inchoabimus, cum ſit nobis proximior: deinde à cæteris ſigillatim. Luna in Cancro, Scorpio, & Piſcibus, & Aquario imbres facit. Superius de trigono Aqueo tantum id explicatum eſt. Cardanus ex propria obſeruatione, & Ptolomaica; & ex rei quoq; ipſius natura, ex parte tamen, Aquarium addit ob aliquas ipſius ſigni aqueas partes. At in Ariete, Leone, Capricorno, ſiccitatem: in Tauro, & Sagittario ſiccitatem cum repentinis mutationibus: in Geminis & Librà, ventos: in Virgine læuas tempeſtates. De Mercurio autem dictum eſt ſatis: nunc quoq; dicemus, quod in omni ſigno orientalis humectat: occidentalis ex ſiccat. In Geminis, & Piſcibus ventos ciet: at in Virgine, & Libra aerem corrumpit. Venus deinde in Ariete ſeptentrionalis ſiccitatem: meridionalis lenes pluuias gignit. In Tauro ſeptentrionalis, calefacit, & pluuias prouocat; meridionalis infrigidat, & pluuias auget. In Geminis borealis ventos, & aeris ſalubritatem generat: Auſtralis dat ventos vberiores. In Cancro, & Scorpione, vel borealis, vel Auſtralis auget pluuias, & aquas fontium. In Leone verò, & Virgine ſeptentrionalis aeris temperiem excitat: ſed meridionalis dat tonitrua, fulguraq;. In Libra, cum ſit domus ſua, quocumq; modo, ſuauem reddit aerem: Soliſq; malignitatem dum in eo ſigno fuerit, mitigat. In Sagittario, & Capricorno quacumq; latitudine, aerem humectat, minuitq; niues: niſi Saturno corpore coniugatur, vel aſpectu copuletur: tunc quidem augmenta niuium promittit. In Aquario, quacunq; latitudine ventos, & pluuias excitat. In Piſcibus tandem aerem ſerenat. Sol cum ſemper per eclipticam incedat, nec ad Auſtrum procumbit, neq; ab boream enitet: ac propterea carebit quacumq; latitudine, locus igitur tantum in eo conſiderandus eſt. Itaq; cum fuerit in ſignis Aequinoctialibus, ſolſtitialibus, puta Ariete, Libra, Cancro, & Capricorno: videmus quidem manifeſte tempora mutari. At in Tauro, Leone, Scorpio, & Aquario retinere ea. In Geminis; Virgine, Sagittario, & Piſcibus ambigua illa reddere. Mars inſuper in Ariete ſeptentrionalis calorem auget, & ſiccitatem Meridionalis tonitrua dat, & fulgura. In Tauro borealis, ventos, tempeſtateſq; atroces: aut Auſtralis non ſic læuas. In Geminis ſeptentrionalis pluuiarum multitudinem confert: ſed meridionalis aquarum paucitatem. In Cancro borealis aquarum multitudinem: Auſtralis ventos, & aliquas pluuias. Verum in Leone, quacunq; latitudine, calorem auget, & ſiccitatem: excitatq; fulgura, & grandines. Similiter in Virgine quacumq; latitudine, aerem corrumpit: & quæ ex terra nutriuntur: facitq; ventos cum ſiccitate. In Libra borealis aerem obſcurat: ſed Auſtralis obtenebrat, & fulmina iacit. In Scorpio ſeptentrionalis pluit: meridionalis, dat fulgura, & ſiccitatem. In Sagittario ſeptentrionalis minuit hyemem, caloremq; auget: meridionalis quandoq; ipſum perturbat. In Capricorno borealis facit niues: Auſtralis aerem obſcurat. In Aquario ſeptentrionalis frigora dat, & niues: meridionalis aerem turbulentum. Tandem in Piſcibus Mars borealis, aeris bonitatem ſignificat: Auſtralis, paucas, & lenes pluuias.

Temporum mutationes ex luna in ſignis.

Mercurius in ſignis quomodo tempora mutat.

Veneris inambulatio per ſigna, quas tempores mutatio nes affert.

Solis locus inſignis quid circa tempo rum mutationes efficit.

Martis progreſſio inſignis quid circa temporũ mutationes portendit.

Iuppiter ſeptentrionalis in Ariete, aeris ſerenitatem affert: meredionalis ventos

tos

Digitized by Google

Iouis inceſſus per ſingula ſigniferi loca, quomodo tempora mutat, ex latitudine

tos excitat. In Tauro quacunq; latitudine data ſemper ſiccitatem influit præter ſtellas. In Geminis borealis, ventos cit ſalubres: auſtralis tonitrua, fulguraq; in Cancro ſeptentrionalis aquas auget, & tonitrua cum fulminibus: meridionalis autem tranquilliorem reddit aerem. In Leone borealis, tonitrua cum fulminibus excitat: Auſtralis aeris ſiccitatem. In Virgine borealis, aut ventos deſignat, aut pluuiarum abundantiam: auſtralis verò aeris pulchritudinem. In libra ſeptentrionalis, ventos multos, & lenes pluuias: auſtralis æſtum, & aquarum copiam. In Sagittario quacunq; latitudine data, pluuiarum paucitatem, & temperatam hyemem vſq; ad finem eius ſignificat. In Capricorno borealis aerem exſiccat, repentinaſq; faciet mutationes: auſtralis vero minuit hyemem, tranquilioremq; reddit ſtatum. In Aquario ſeptentrionalis aerem obſcurat: auſtralis facit tonitrua, & aquas. In Piſcibus borealis humidum reddit aerem: auſtralis verò aquas ingerit.

Saturnus in ſignis cum latitudine quomodo tempora variat.

Saturnus demum borealis ſi fuerit in Ariete aeris corruptionem indicat: at auſtralis frigoris magnitudinem: In Tauro ſeptentrionalis præter ſtellas, ſiccitatẽ, & aeris tranquillitatem pronuntiat: meridionalis aeris corruptionem ſignificat. In Geminis borealis, terremotus facit, & ventos: auſtralis ad tempus calefacit, aeremq; corrumpit. In Cancro ſeptentrionalis pluuias auget, & aquas: ſed meridionalis idem efficit, ſed cum aeris calore. In Leone borealis, calorem generat cum vrente ſiccitate: auſtralis tempeſtates. In Virgine borealis ventos cum aeris ſalubritate promittit: auſtralis fontes aquarum exſiccabit. In Libra ſeptentrionalis ſi fuerit, incolumem ſtatum cum aeris ſiccitate, & fontium denuntiat: meridionalis verò ſuaues ventos procreat, & bonam aeris habitudinem demonſtrat. In Scorpio borealis multitudinem pluuiarum indicat: auſtralis aquas, & quandam aeris occultam malitiam. In Saggittario, ſi borealis fuerit, niues facit, & frigus: auſtralis inclinat ad temperamentum. In Capricorno frigus intenſum influit cum incolumitate, ſi ſeptentrionalis fuerit: meridionalis autem frigoris multitudinem, & aeris obſcuritatem. In Aquario borealis ſi extiterit, brumam excitat: at ſi auſtralis exſiccat flumina. In Piſcibus deniq; quacumq; latitudine data, ventorum multitudinem impellit: deterius quoq; ſi auſtralis. Sed animaduertere diligenter licet, & prænotare neceſſum eſt: quantum vniuſcuiuſq; planetæ ſignificatum, iudiciumq; duret, ne temporum præſagituræ confundantur. Sciendum itaq; eſt, iudicium tantum duraturum, quantum ſinguli in vnoquoq; ſunt ſigno moraturi. Saturnus igitur cum in ſigno duobus annis, & dimidio fermè perſeueret: tantundem profecto illum iudicare, neceſſarium erit. Iuppiter anno. Mars duobus menſibus, ſol cum Venere, & Mercurio vnico menſe.

Duratio ſignificati planetæ in temporum præſagitura.

Luna verò duobus diebus, & quarta. Ratio autem horum eſt, quia Saturnus ſigniferum triginta fermè annorum ſpatio explet, Iuppiter duodecim, Mars duorum: Sol Venus, & Mercurius anni vnius interuallo: Luna deniq; menſis. Hæc autem non obſtant ſchemati æquinoctij vernalis: nam influxus ille eſt generalis, & reliquorum fundamentum; tametſi in quartis quoq; varietur; hi verò ſunt particulares: Nam aſcendentia ſingulorum nouiluniorum ſaltem pro temporum qualitate, iudicare opus eſt. Quæ cum ſuperius ſint tacta: inferius quoq; explicabimus.

Planetarum periodus.

De

De reliquis, quæ planetis accidunt ob aeris qualitates digno- ſcendas. C A P. X X V.

PLANETARVM locis, latitudinibuſq; explicatis, vt perfecta mutationum temporum habeatur cognitio; reliqua expendere opæræ prætium eſt. Remanent igitur conſideranda ſuprema planetarum loca, puta abſides, & eorum oppoſita: illorum motus habitudo ad ſolem, ſitus, & cum fixis congreſſus. Planeta cum in ſuprema ſui circuli parte reſidet, quæ abſis vocatur: maiores operatur effectus, ſed tardius. Dum eſt in eius oppoſito, minores, ſed velociores: in medijs autem longitudinibus, mediocres. Mutantur abſides planetarum iuxta illorum terminos: in quibus ea certe efficiunt, quæ planetæ alias facerent. Nam ſi Saturnus natura ſua frigiditatem, ſiccitatem, & tempora ſignificat: abſis quoq; eius In Saturni termino ſiccitatem, & frigiditatem, peſtes inſuper, frugum paucitatem, animaliumq; mortes ſignificare, par eſt. Si Iuppiter calorem humiditatem, & ventos, aerem & plantas omnes denotat: Igitur abſis eius in ſuo termino eadem efficiet. Similiter Mars calorem ſiccitati adiunctam, ignem quoq; & lapides ſignificat, eadem quoq; ſuæ abſidis mutatio in ſuo termino ſignificabit. Sol quoq; cum calorem, & in humore temperamentum, animaliaq; omnia generet, Venus humidum, & temperatũ calorem, & vim germinandi in cunctis viuentibus ſignificet: Mercurius lenem ſiccitatem, coagulationem, ac temporum varietatem, Luna deniq; aquas, & humorem omnem, atq; temperatum calorem promittat: abſides eorum, eadẽ quoq; ſignificabunt. Quid igitur abſides in vnoquoq; loco ſignificent, manifeſtum eſt. Propter has rationes Cardanus arbitratur, quòd cum ſolis abſis fuerit in Virgine habitari pars auſtralis incipiet, & ſeptentrionalis fiet inhabitabilis ob incomoda multa: quia cum mutatio ſit à ſigno ad ſignum, maior ſequetur aeris permutatio. Vtrum autem hoc fiet? ſi mundi duratio tantum protenderetur: fieret vtiq; ſpatio annorum 5100. Suppoſito Solis abſidem eſſe hac ætate (vt nõnulli rentur) in nouem gradibus, & ſcrupulorũ ſecundorũ quinquaginta ſex Cancri. Sed ex Neotericis obſeruationibus, & demonſtrationibus puta Tychonis Brahe Dani inſignis mathematici, Apogeon Solis anno 1591. repertum eſt in quinto gradu, & minutis triginta ſex Cancri, eccentricitas verò eiuſdem in duobus gradibus, & minutis nouem: Suppoſito etiam orbes duos, augem Solis deferentes: tardiſſime moueri centum ferè annis parte vna; quamuis id Ptolomæus non cognouerit. Exiſtimauit namq; puncta illa, duo puta Apogeon, & Perigeon eſſe fixa: Apogeon tempore ſuo reperit in ſexta parte Geminorum, qua fuerat Hipparchi tempore, & abeſſe à ſolſtitiali puncto, partibus viginti quatuor. Quamobrem Soli non tribuit alios orbes mobiles, niſi eccentrotem; verum poſteri animaduerterunt Apogei punctũ progredi (vt dictum eſt) tardiſſimo motu centum annorum ferè ſpatio gradu vno. Quarè elicitur peculiarem eſſe motum duorum orbium auges deferentium: atq; ab octaua ferri ſphœra, diuerſas inſuper eſſe lineas: lineam ſolſtitij, & lineã Apogei. Fiet igitur ſpatio annorum antedictorum. Quòd ſi minores obtinet partes ſolis Apogeon, maioris quidem temporis ſpatio perficietur: ſi maiores, minoris temporis interuallo. Habemus igitur temporis qualitatem ex abſidum planetarum

Planetarum accidentia.

Effectus abſidũ Planetarum in temporum mutationibus.

Saturni.

Iouis.

Martis.

Solis.

Veneris.

Mercurij.

Lunæ.

Auſter quando fiet habitabilis, & ſeptentrio inhabitabilis iuxta Cardanum.

Apogeon Solis iuxta Tychonẽ Brahæ 1591.

Apogei, & perigei loca fixa exiſtimauit Ptolomæus.

rum

Digitized by Google

rum motibus. Sequitur planetarum motus. Planetæ aut ſunt directi, & motu veloces, aut tardi, aut ſtationarij, aut retrogradi. Si directi, & motu veloces, calorem augent: ſi tardi minuunt, ſi ſtationarij, & ſunt calidi natura, calorem efficiunt grauem: ſi frigidi, frigus: ſi humidi, pluuias augent: ſi ſicci exſiccant. Quare Saturnus frigiditatem faciet, Mars calorem: Iuppiter temperamentum, & ſerenitatem: Venus pluuias: quæ obſeruationes ſunt Ioannis Verneri Norici. Id autem prouenit, quia talis eſt eorum natura. Idem autem efficiunt, dum ſunt ſtantes. At verò ſi retrogradi fuerint, omnes infrigidant, aut ſaltem parum calefaciunt, Ioue excepto, in ſolis diametro exiſtente: cum fuerit auctus lumine. Quantum verò ad habitudinem errantium ſtellarum ad ſolem, ſciendum eſt, planetam cum à Coitu, vel ab occultatione ſolis diſcedit, vſq; ad diametrum eiuſdem, dici auctum eſſe lumine: ab oppoſitione, ad occultationem, diminutum eſſe lumine: à primo trigono cum Sole, ad ſecundum trigonum diminutum motu: à ſecundo autem trigono ad primum vocari auctum motu. Ex quibus quatuor habitudinibus totidem modi conſurgunt: qui nos vtiq; certiores faciunt de temporum mutationibus dignoſcendis. Primus eſt, quòd auctus lumine, & motu calefacit: ſerenumq; reddit aerem, & ſalubrem. Secundus eſt, quod lumine, & motu diminutus, inconſtantem reddit aerem: infrigidando, & humectando. Tertius eſt, quòd diminutus lumine, & auctus motu, multum exſiccat: & parum infrigidat. Quartus verò, & poſtremus eſt, quod auctus lumine, & diminutus motu multũ humectat: parumq; calefacit. At planetarum ſitus remanet nunc dilucidandus. Plures quidem habet planeta ſitus. Primus eſt ſupra terram, ſecundus eſt ſubtus terram. Supra terram vel erunt anguli puta horoſcopus, & Cardo meridiei: vel ſuccedens decimæ, puta vndecimus figuræ locus: vel ſuccedens ſeptimæ, qui eſt octauus ab aſcendente: vel cadens à cæli medio, puta locus duodecimus: vel cadens ab occaſu; ideſt nonus figuræ locus. Quòd ſi ſitus erit ſubtus terram, vel erunt anguli, hoc eſt occidens, & imum cœli: vel ſuccedens ab horoſcopo, hoc eſt ſecundus figuræ locus: vel cadens ab horoſcopo, qui eſt tertius figuræ locus: vel cadens ab imo cæli, qui eſt ſextus. Amplius, vel planeta ab anni reuolutione erit in loco forti, vel mediocri, vel debili: aut in loco forti, mediocri, vel debili à coniunctione. Si ſupra terram planeta fuerit, ſanè fortius operabitur: infra terram lenius vbicumq;. Super terram plus calorem, quam frigus augebit, ſi planeta eſt calidus, ſi frigidus, magis gelu, ſubtus terram non eſt tantum diſcrimen. In angulo planeta collocatus, effectus augebit: ac eius naturam, qualitatemq; celeriter indicat: in ſuccedenti minus: in cadenti, aut parum, aut nihil efficiet a qualibet reuolutione. Sol quoq; ſi in locis quadratis, & oppoſitis, prima æquinoctiorum puncta attigerit: fortior dubio procul erit inoperando. Si in alterius planetæ locum ceciderit: vtriuſq; effectus ſimilis erit. Idem quoq; iudicium erit de Luna in ſingulis menſibus, cum ſoli copulatur. Perſpice igitur tunc, qui planetæ cũ innerrantibus ſtellis, aut alijs coeunt: præſertim ſi angulis extiterint: quandoquidem luna cum ad eas fixas peruenerit, fixæ, ac planetæ opus certè imitabitur: in ſuccedentibus verò, & cadentibus locis, ſimile erit iudicium, ſed obſcurius. Notat deinde Cardanus lunæ congreſſum cum planetis in vnoquoq; menſe duplicis eſſe generis, alterum quidem ad corpus eius: alterum verò ad ſtellam, quæ nouilunij hora, erat illi proxima. Conſiderari igitur debet radiorum vtriuſq; congreſſus, quando planeta in anno, quandoq; alteri planetæ iungitur; ſi namq; in eodem loco, vel tetragono, vel oppoſito ceciderit: in aeris qualitate à loco congreſſus accidet permutatio: ſi verò alibi, nihil notatu dignum euenerit. Poſtremo conſiderandus eſt ſtellarum errantium congreſſus cum fixis. Quicunq; planeta

vel

Motus planetarum accidentia, & ex his temporum mutationes.

Ioannes Vernerus Noricus.

Planeta quãdo dicitur auctus, vel diminutus lumine, auctus, vel diminutus motu.

Planetarum ſitus varij.

Planetarum effectus in ſitibus varijs

Solis effectus in quadraturis fortior.

Lunæ effectus.

Lunę congreſſus cum planetis quotuplex iuxta Cardanum.

vel inerranti, vel erranti ſtellæ in qualitatibus ſimili, congrediens, aerem certe ſub illa qualitate confirmat: diſſimili vero mutat. Similes ſunt Sol, Iuppiter, & Mars. Iuppiter &, Saturnus. Luna, & Venus. Saturnus, & Mercurius. Sol, & Mercurius. Amplius Sol, & Venus. Sed diſſimiles Saturno ſunt Sol, & Luna. Ioui Mercurius, & Mars. Marti Venus, & Luna. Soli, Luna, Veneri, Mercurius: Mercurio tandem Luna. Ex his triplex iudicandi via elicitur in ratione diſſimilitudinis. Primo ſi ſunt diſſimiles in actiuis, ſecundo, ſi in paſſiuis: tertio ſi tam in actiuis, quàm in paſſiuis. Si namq; ſunt in actiuis diſſimiles, excitant ſanè pluuias, & temporum varietates in calore, & frigore. Si in paſſiuis, ventos cient, & aeris turbationes, & turbulentias efficient. Si in vtriſq; tempeſtates impellunt. Exemplum deſideras, exemplum accipito. Luna cum corporaliter applicuerit ſtellis de natura Mercurij: leues mouebit ventos. Si de natura Martis, tonitrua: ſi de natura Satuini, frigora: ſi de natura Iouis ventos ſalubres, & aeris ſerenitatem: ſi de natura Veneris, ſuaues pluuias, & ſic de reliquis. Verum hæc, & ſimilia illuſtrius tractabuntur, cum de temporum mutationibus ex fixis inferius digrediemur. Illud tamen præmonere volumus, vt pro certo habeas nunquam mutari tempus abſq; cauſa aliqua illud mouente: cum ſit res naturæ. Quæ quidem cauſa duplicis eſſe generis in vniuerſum perſpicitur. Prima dependet ex duorum luminum poſitu, vel coniunctim, vel ſeorſum, eadem hora, vel momento, in aliquo principali loco effectum illum ſignificante: vel eiuſdem rei ſignificatori, præciſe per aſpectum tetragonicæ irradiationis, vel diametralis connexo: niſi adſit alicuius ſtellæ impedimentum, illi multum proximæ. Porrò tunc luminare cum attigerit, ſtatim perficiet. Secunda cauſa ex coniunctione errantis ſtellæ cum fixa prouenit. Si namq; Lunæ radij ibi iaciantur, non eſt poſſibile, vt aeris qualitas ſtatim non permutetur, modo iam explicato: nempe ſi in angulo fuerit; tempus manifeſte permutabitur: ſi in ſuccedente; permutatio erit minor, ſi in cadente obſcura.

Errantium congreſſus cũ fixis, vel interſe quid circa temporum mutationes portendit.

Tempus nũquam mutari abſq; cauſa.

Temporum mutationes non ſimpliciter ex Tetragonus in malum vel ex Trigonus in bonum vaticinanda ſunt.

CAP. XXVI.

ABERRANT valde Aſtrologi, dum temporum mutationes, aeriſq; qualitates ex ſimplici ſtellarum aſpectu in ſignis, puta ex nudis tetragonis (de his etenim erit nobis ſermo in præſentiarum) & de trigonis, in malum prognoſticantur, & ex trigonis in bonum. Idq; accidit ob ſignorum naturam, nempe ob Illorum aſcenſiones in ortu, deſcenſioneſq; in occaſu diuerſas. Ad huius igitur intellectum prænotandum fore, arbitramur, tetragonũ aſpectum eſſe diſtantiam ſtellarum per quadrantem ſigniferi, nonaginta partes tantum continentem, quæ quidem tria complent ſigna. Hic aſpectus eſt odij, & inimicitiæ, pendet enim ex ſignis, ſexu, & natura adinuicem diſſidentibus: ſed imperfectè. Quandoquidem non tali robore inſignitur, vt malefaciat omnino, ſed mediocriter; reſpectu oppoſiti: qui noxius omnino cenſetur. Quæ etenim opponuntur adinuicem, maximè diſtant, ac propterea perfecte aduerſatur.

Aſtrologorum quorundam error.

Tetragonus aſpectus quid ſit.

Digitized by Google

Aſpectus oppoſitus.

verſatur. Quo fit, vt robore cæteros præcellat aſpectus: præter congreſſum vel in bonum, vel in malum. Terminatur autem oppoſitio medietate ſigniferi, continens partes centum octuaginta: ſicuti congreſſus eiſdem met partibus.

Aſpectus partilis, & platicus.

Qui duplex quidem eſt: partilis ſcilicet, & platicus. Partilis fit, cum planeta eſt alteri planetæ in eodem gradu vnitus, vel ſoli per ſex decim ſcrupula prima, prius, & poſterius, tam per longitudinem, quam per latitudinem copulatur: & tuuc dicitur eſſe in centro ſtellæ, vel in corde ſolis: & dicitur aſpectus partilis compoſitus, differens à ſimplici, qui fit ſecundum longitudinem tantum. Quando ſcilicet ſtellę ſunt in vno, vel diuerſis circulis, per polos Zodiaci deſcriptis, per partes eclipticæ ſeſe partiliter aſpicientes, ductis; quanquam eandem non habeant latitudinem. At in oppoſito aſpectu reſpicienda eſt ad equalem, & contrariam latitudinem. Vt ſi vnus planeta habet latitudinem meridionalem, alter habeat ſeptentrionalem, ſed in eiſdem partibus. Quod in quadratis aſpectibus nullo modo obſeruatur. Cum enim partiliter in ecliptica ſemper incidant; nullam latitudinem habent, ac propterea in illis nulla obſeruatur. In trigonis autem contraria exigitur latitudo, & inæqualis: quanta ſcilicet eſt latitudinis ſtellæ medietas. In ſextilibus eandem latitudinem, & inæqualem exigunt: quantam ſcilicet latitudinis ſtellæ medietas poſtulat. Et ſicut hic aſpectus per ſextam Zodiaci partem expletur, nempe per partes ſexaginta: ita illæ, puta trigonus per partes centum viginti, tertiam circuli partem complectens. Hic quidem perfectæ amicitiæ eſt: ille autem imperfectæ. Sicut congreſſus eſt indifferentis naturæ, cum bonis nempe bonus, cum malis malus: Eſtq; omniũ

Aſpectus platicus quid ſit.

irradiationum robuſtiſſima, vt iam paulo ſuperius tactum eſt. Platicus autem aſpectus eſt, vel cum ſtellæ ſtant intra ſuorum orbium quantitatem: vel cum diſtantia aſpectus non præciſe numeratur, ſed maior eſt, vel minor: tunc enim intra ſtellarum orbes, vt dictum eſt, aſpectus diſtantia incidit, non autem in corda, ſeu centra. Vt cum ſoli copulatur planeta per ſcrupula prima ſexdecim ante, vel retro (ſunt qui dicunt 19) ille congreſſus dicitur profecto partilis: ita ab inde, citra ſcilicet à gradu vno, ante, vel poſt platicus dicitur congreſſus: dum ſanè iuxta orbium medietatem, ſiue radiorum amborum coeuntium, vel

Planeta combuſtus, & ſub radijs.

minus, vnus alteri adhæret. Quo fit vt planeta per partes duodecim ſolem inſequens, vel à ſole recedens: combuſtus dicatur: per quindecim verò eſſe ſub radijs: tuncq; raro, vel minimè cælo apparet: niſi fuerit fixa, que per gradus totidem in latitudine à ſole elongetur. Porrò matutina, vel veſpertina, etiam ſoli per longitudinem coniuncta, perſpici poterit: quod in minori quoq; latitudine

Pitatus.

Lux orbium errantium.

in luna, & Venere nonumquam fieri aſſeuerat pitatus. Quæ autem ſit quantitas, ſeu lux orbium ſtellarum, & quantum ſe ipſa extendit: dicendum nunc remanet. Saturni lux ad partes decem vſq; ſe extendit, Iouis vſq; ad partes duodecim; Martis ad ſeptem cum dimidio: ſolis ad decem & ſeptem. Veneris ad octo: Mercurij

Aſpectus platicus duplex

ad ſeptem, lunæ tandem ad partes duodecim cum dimidio. Verum enimuero platicus aſpectus etiam diuiditur in duplicem, quemadmodum, & partilis: nẽpe in applicatiuum, & ſeparatiuum, ſeu defluxiuum. Applicatio fit, cum leuior planeta accedit ad ponderoſiorẽ cũ tanta diſtantia, quantum ipſorum radij adinuicẽ diſtant.

Haly ſcientia, & aliorũ circa planetæ applicationem, et ſeparationẽ.

Haly accepit applicatiorẽ iuxta quãtitatẽ orbiũ planetarũ. Alij dicũt applicationem fieri cum planetæ per ſex partes, vel per medietatem radiorum vtriuſq; aſpiciẽtis, vel corpore coeuntis, alteri adhærent. Separatio, ſeu defluxus fit, quoties planeta in pluribus partibus, vel ſaltẽ ſcrupulis, à ponderoſo recedit. Vel iuxta alios, fit, cum planetæ à ſuis locis, vel corpore, vel aſpectu ab vno gradu, vſq; ad ſex diſtinguitur. Haly voluit ſeparationem fieri ab vno gradu, &

ab

Digitized by Google

ab inde ſupra: ſicuti aſpectum non eſſe plus quàm de tribus gradibus ante. De quibus omnibus vide Maginum Mathematicum noſtri temporis clariſſimum in prima parte ſuarum Iſagogicarum capite 28. Verum hoc adnotato, applicationem defluxu eſſe fortiorem, quia planeta dum applicatur, petit coniungi alteri planete ſaltem per aſpectum: dum verò ſeparatur, omnibus modis recedit ab illo; ac propterea quanto planeta proximior corpore fuerit alteri, vel aſpectu; tanto fortior erit aſpectus: & quanto ab ipſo defluit: tanto debilior. Hiſce igitur pro fundamento iactis, diligenter animaduertendum eſt: quòd ſi planetarum Hexagonus accidat in Leone, & Libra: vel in Cancro, & Virgine: vel in Libra, & Sagittario iuxta planetarum qualitates, & temporum conſtitutiones, mutabitur tempus in malum; quia ille Hexagonus malus cenſetur; cum ſit in longarũ ſignis aſcenſionũ, qui tetragono æquipollet: ac propterea hoſtilis aſpectus erit. Similiter ſi accidit trigonus In Aquario, & Geminis: in Tauro, & Capricorno, mutabitur quoq; tempus in malum, quia æquiualet tetragono, qui noxius cenſetur. E contra verò tetragonus in Ariete, & Capricorno, Hexagono æquipollet, quia breuium ſunt ſigna aſcenſionum. Item tetragonus in Cancro, & in Libra, in Leone, & Scorpio, æquiualet certe trigono, quia ſunt ſigna longioris aſcenſionis. Ideo caute iudicandum eſt à prudente mathematico, ne per aſpectus beneficos hallucinetur in temporum mutationibus dignoſcendis in bonum: & per maleficos idem proferat in malum. Cauſa autem horum quæ eſt? Ptolomæus docuit, & alij quoq; obſeruarunt. Nempè quòd Hexagonus in ſignis longarum aſcenſionum, & Trigonus in ſignis breuium aſcenſionum, ideo tetragono æquipollent, & malefici cenſentur, quia talem in Aequatore aſpectum habent reſpectu ſcilicet aſcenſionum rectarum, obliquarumq;. Tetragonus quoq; in ſignis longarum aſcenſionum æquiparatur trigono, eadem met ſcilicet ratione. quia in Aequatore trigonum habet aſpectum: quamuis reſpectu ſigniferi ſit quartus. Verum Maginus locis prærecitatis explicat; videlicet, tunc Hexagonum tetragono æquiparari, cum in medietate cœli orientali in ſignis longarum aſcenſionum incidit: vel in occidentali parte in ſignis longarum deſcenſionum. Item trigonus tunc tetragono æquiualet, cum in ſignis breuium aſcenſionum in parte cœli orientali occurrit: ſeu in oppoſitis ſignis in occidentali parte. Similiter tetragonus aſpectus in parte orientali in ſignis breuium aſcenſionum, ſeu in occidentali in ſignis breuium deſcenſionum ſicut Hexagonus reputabitur: & etiam in ſignis longæ deſcenſionis in parte orientali, ſeu in occidentali in ſignis longæ deſcenſionis trigono configuratur, ad Aequatorem relatus. Qua de re non ſit præceps prudens mathematicus in proferendo, innixus ſcilicet tetragno aſpectui, qui malus cenſetur: vel exagono, & trigono, qui benefici exiſtimantur. Nam quamuis ad ſigniferum relati, benefici cenſentur: ad Aequatorem verò, malefici reputantur. Eadem quoque ratione tetragonus, & ſi ad ſigniferum relatus, ſit maleficus, ad Aequatorem tamen beneficus iudicatur. Vide igitur vbi contingunt: Sicque pronuntiato, adiunctis quoque conditionibus, circumſtantijſq; à Magino obſeruatis. Quod ſi queres, ſi in tetragonis, Exagonis, & trigonis alterum ſignorum eſſet longæ aſcenſionis, alterum verò breuis, quid erit de tempore iudicandum? verbi gratia: accidat exagonus in Sagittario, & Aquario: quorum vnus eſt longe aſcenſionis, alter breuis. Similiter trigonus in Scorpio, quod eſt ſignum longe aſcenſionis, & in Piſcibus ſignum breuis aſcenſionis. Inſuper ſi tetragonus in Libra, & Capricorno accideret: ſeu in Ariete, & Cancro: quorum primum, & quartum ſunt longæ aſcenſionis, ſecundum, & tertium breuis aſcenſionis, quid erit de tempore pronuntiandum?

Maginus.

Planetæ applicatio defluxu fortior

Aſpectus Hexagonus, quando malus in ſignis in temporũ mutationibus.

Aſpectus Trigonus quando malus in ſignis pro tẽporum mutationibus.

Tetragonus quando bonus in ſignis pro temporum mutationibus.

Tetragonus quando bonus in ſignis pro temporum mutationibus.

Hexagonus cur æquipollet Tetragono, & Trigonus.

Tetragonus cur æquipollet trigono.

Magini explicatio.

Trigonus qñ Tetragono, & tetragonus exagono æquiualet.

Notet Mathematicus.

Dubium.

Digitized by Google

Reſpõſio ad dubium.

Reſpondemus, pronuntiandum eſſe, vel mixtum fore, vel indifferens. Verumtamen conſideratis circumſtantijs, conditionibuſq; cunctis ſupra recitatis ad temporum mutationes, aeriſq; qualitates (vt ſæpe dictum eſt) dignoſcendas facilè iudicium non multum longe à vero deſumes. Nam Aries, & Cancer, Libra, & Capricornus ſunt ſigna Aequoctialia, & ſolſtitialia, ac propterea tempora, vt plurimum mutant, illa itaq; regula in his minimè tenet: niſi tetragoni illi adiuuentur.

De naturis ſignorum, & accidentibus eorundem.
CAP. XXVII.

Signorum conditiones varia.

CVM ſæpeſæpius de ſignis digredientes, ad indagandas temporum mutationes, hoc calidum ſignum, illud frigidum: hoc maſculinum, illud fœmininum: hoc ſimplex, illud bicorporeum: alterum ſeptentrionale ſeu boreũ: aliud meridionale, ſeu Auſtrale: hoc longæ aſcenſionis, illud verò breuis aſcenſionis ſignificauerimus: operæ prætium eſſe duximus omnia, & ſimilia pro tyronibus explicare: vt antecedentia concomitantiaq; claritatem habeant; quamuis pleraq; ex his ſuperius manifeſtata ſint.

Numerus ſignorum Zodiaci.

Sciendum itaq; eſt, quòd ſigna Zodiaci, qui eſt octauæ ſphoeræ ſunt numero duodecim: in tot etenim ſignifero partes diuiſus eſt; quod Græci dodecatemoria vocitarunt. Scilicet Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, & Piſces. Vnde verſus.

Eſt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libraq; Scorpius, arcitenens, caper, Amphora, Piſces,
Quæ ſigna his deſignantur caracteribus.

♈, ♉, ♊, ♋, ♌, ♍, ♎, ♏, ♐, ♑, ♒, ♓,

Triangularitates quatuor ex ſignis conſurgentes.

Ex quibus omnibus quatuor conſurgunt triangularitates, quas ſapientũ nonnulli triplicitates vocant. Nempe prima ignea, maſculina, & diurna, trium ſignorum: Arietis ſcilicet, Leonis, & Sagittarij: quibus præſunt Sol, & Iuppiter, ſed inæqualiter. Ptolomæus hunc trigonum Borroholybicum appellat libro ſecundo quadripartiti ex borea, & Aphrico mixtum. Arabes faciunt Orientalem.

Prima triplicitas ignea.

Ex hoc trigono vaticinare boreales ventos principaliter ob Sagittarium Iouis domum, ſecundario occidentales ob Arietem Martis domum. Porro Sol generalis eſt omnium dominus. Hanc ob rem non concurrit cum alijs.

Ptolomæus.

Secunda triplicitas eſt terrea, nocturna, & fœminina, tria ſigna continens: Taurum ſcilicet, Virginem & Capricornum: quibus præſunt Luna, & Venus. Ptolomæus hunc trigonum Notapelioticum, ſeu Auſtriſolanum vocat: mixtum ſcilicet ex Auſtro, & ſubſolano. Arabes faciunt hunc auſtralem. Ex hac triplicitate pronoſticari poteris primo ventos auſtrales ob Venerem, quæ Tauro præſidet: ſecundo orientales mixtos cum auſtralibus ob Capricornum, cui præeſt Saturnus; Luna autem

Secunda triplicitas terrea.

ſignificationem habet generalem, vt Sol. Tertia triangularitas eſt aerea, maſculina, & diurna, tria continens ſigna: Geminos ſcilicet, Libram, & Aquarium, qui

Tertia triplicitas aerea.

bus

bus dominantur Saturnus, & Mercurius. Hunc trigonum Ptolomæus vocat Boreapelioticum: mixtum ſcilicet ex borea, & ſubſolano. Arabes faciunt illum occidentalem. Ex hoc trigono ciuntur venti orientales, primò ob Saturnum, ſecundo bôreales ob Mercurium. Quarta & poſtrema triplicitas eſt áquea fœmina, & nocturna, tria ſigna continens: Cancrum, Scorpium, & Piſces; quæ præcipuum dominatorem Martem habet ob Scorpium: reliqui verò ſunt Venus, & Luna. Hunc trigonum Ptolomæus Notolybicum appellat. Arabes ſeptentrionalem faciunt. Iuxta Ptolomæum ventos excitat occidentales ob Martem, & Lunam: at ob Venerem, cum illis flat meridies. Iuxta vero Arábes, primus trigonus ventos cit orientales, ſecundus auſtrales: tertius occidentales, poſtremus boreales. Signorum aliqua ſunt ſeptentrionalia, Artica, borealia: aliquà meridionalia, antartica, auſtralia. Prima ſunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo: ſecunda ſunt, Libra, Scorpius, Sagittarius Capricornus, Aquarius, & Piſces. Ex his rurſus quædam ſunt mobilia, fixa, communia. Prima ſunt Aries, Cancer, Libra, Capricornus. Secunda ſunt, Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius. Vltima ſunt Gemini, Virgo, Sagittarius, & Piſces: quæ etiam bicorporea dicuntur. Amplius ſex ſigna ſunt longæ aſcenſionis, & ſex breuis aſcenſionis. Prima ſunt Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, & Sagittarius. Secunda ſunt his oppoſita; nempe Capricornus, Aquarius, Piſces, Aries, Taurus, Gemini. Quæ dicuntur etiam rectè aſcendentia, & ſunt prima, iam enarrata, & obliquè aſcendentia, & ſunt ſex reliqua. Vnde Lucanus cecinit.

Quuarta triplicitas aquea.

Varia ſignorum acceptio.

Signa lōgioris, & breuioris aſcenſionis quæ?

Recta meant, obliquè cadunt à ſidere Cancri.
Donec finitur chyron, ſed cætera ſigna
Naſcuntur prono, deſcendunt tramite recto.

Lucanus.

Vbi adnotandum, quod ſinga longioris aſcenſionis ſunt breuioris deſcenſionis: & è contra quæ ſunt breuioris aſcenſionis, ſunt longioris deſcenſionis. Horum ratio eſt, quia illa rectè aſcendunt, oblique autem deſcendunt: iſta oblique aſcendunt, & rectè deſcendunt, plures namq; horas conſumunt illa aſcendendo, iſta verò pauciores: illa etiam minores deſcendendo, iſta maiores. Cauſa autem horum eſt, quia cum maiori arcu æquatoris, quàm eccliptica exoriuntur, quæ directè aſcendunt: ſuntq; in medietate ſigniferi deſcendente. Quæ autem tortuosè, & obliquè aſcendunt, ideo breeiori tempore, pauciores numerat horas, quia in eorum aſcenſione non plus eſt de Aequatore, quam de ecc1iptica. Hæc ſigna tam recta, quam obliqua ſeu tortuoſa ſeſe intuentia, eiuſdemq; potentiæ ſigna à Ptolomæo etiam vocantur, quia in eiſdem ſunt paralellis, æquali ſpatio à tropicis diſtan ia, & ab iiſdē oriyontis partibus orientia, & occidentia. Dumq; Sol per illas partes ſe ſe intuentes permeat, dies diebus, noctes noctibus, horaſq; horis æquales efficit. Reliqua verò ſimilia, ſi qua deſunt, in diarijs ſeu in in elementis aſtrologicis illuſtria inuenies.

Signa lōgioris aſcenſionis cur ſunt breuioris deſcēſionis, & è contra.

Signa recta, & obliqua, cur ſe ſe intuentia, ac eiuſdem potentiæ à Ptolomæo vocantur.

De

De planetarum paſſionibus ad proprios orbes pro temporum mutationibus dignoſcendis. CAP. XXVIII.

Planetarum paſſiones ad proprios orbes ſcitu neceſſariæ pronuntiationibus temporum.

NON parum ad aeris qualitates dignoſcendas proderit in planetis ſuorum Apogeorum, & perigæorum notitia tam in eccentricis, quàm in epyciclis, ſi illorum loca diligenter exquiſita fuerint. Sunt etenim hæ planetarum paſſiones ſcitu neceſſariæ, habentq; habitudinem ad ſuos proprios orbes reſpectu ſolis: mutantq; manifeſte tempora. Ex quibus quoq; cognoſcuntur aliæ iam antedictæ paſſiones: vt puta motus velocitas, tarditas, mediocritas, directio, ſtatio, retroceſſioq;. Et quamuis ſupra de his mentio facta fuerit: dum de illorum abſidibus digreſſi fuimus: nunc accuratius hæc quoq; expendemus.

Planeta quãdo eſt aſcendens, & deſcendens.

Aſcendit ſanè in eccentrico planeta, dum à perigæo ad apogæum defertur: deſcenditq; dum ab apogæo ad perigæum mouetur. Idq; per aſtronomicas tabulas indagari, maximè conſentaneum eſt: nempe dum eccentrici cētrum, à Neotericis anomalia dictum, à ſex ſignis vſq; ad duodecimum augetur: Aſcendens certe eſt planeta in apogæo: dum verò eius centrum, ſeu anomalia vſq; ad ſex ſigna excreſcit, deſcendit vtiq; vſq; ad perigæum. Si verò centrum partibus caruerit, tantum abeſt, vt in ſumma abſide, ſeu apogæo non ſit planeta. Quò autem ad medias longitudines, erunt quidem; in prima ſcilicet, cum planetæ centrum tria ſigna habuerit: in ſecunda cum nouem incluſiue obtinuerit. Simili quoq; modo planetarum loca in apogeis, & perigeis Epyciclorum perpenduntur: & quando ſunt aſcendentes, & quando deſcendentes.

Luna alio modo quam planeta dicitur aſcendens, & deſcendens.

Luna verò alia via, quàm hac incedit: vt ſciatur, quando eſt in apogeo aſcendens, quando autem ad perigæum deſcendens; & quando etiam eſt in ſumma abſide. Sanè ſingulis quindecim diebus apogæum eius locum immutat: eſt namq; motu velocior cunctis ſideribus. Cum igitur ſoli iungitur iuxta medios motus, in apogæo, ſeu auge præcurrit. In exagona ſolis irradiatione primam eccentrici medietatem obtinet: in tetragona, in perigæo inuenitur, & augis oppoſito: in ſolis trigono, per longitudinam ſecundam diſcurrit: cum deniq; ſoli opponitur, rurſus in apogæo conſpicitur.

Loca apogeorum, & perigeorum planetarum anno 1587.

Loca apogæorum, & perigeorum in eccentricis, verbi gratia 1587. vt hunc annum pro radice ſumamus; ſic computata prodeunt iuxta tabulas prutenicas, & à Magino reſolutas. Saturni Apogeon in partibus 29. & ſcrupulis primis 7. ſecundis 46. Sagittarij, Iouis Apogeon in partibus 6. ſcrupulis primis 39. & totidem ſecundis Libræ. Martis apogeon in partibus 28. ſcrupulis primis 23. & ſecundis 17. Leonis. Solis apogeon in partibus 9. ſcrupulis primis 2. ſecundis 52. Cancri. Veneris apogeon in partibus 16. ſcrupulis primis 18. ſecundis 27. Geminorum. Mercurij apogeon conſpicitur in partibus. O. ſcrupulis primis 2. & ſecundis 18. Sagittarij:

Apogeorum motus & perigeorum ſingulis annis.

Loca autem perigeorum ſumuntur in oppoſitis ſignis cum totidem partibus, & ſuis fractionibus. Pro futuris verò annis, vt planetarum apogea, perigeaq; habeantur: ſcias Saturni apogeon ab anno 1587. vſq; ad 1588. progredi vno ſcrupulo primo, ſecundis verò duodecim, Iouis apogeon ſcrupulis ſecundis quadraginta ſeptem, Martis ſcrupulo vno, & ſecundis quatuor: ſolis verò apogeon ſcrupulo primo vno, ſecundis quinquaginta ſex; Veneris, ſcrupulis ſecundis triginta quinquè: Mercurij tandem apogeon ſcrupulo

primo

Digitized by Google

primo vno, ſecundis autem triginta quinq;. Hinc apogæorum perigæorumq; loca pro futuris annis extendere poteris: ſanè lentiſſimo inceſſu progrediuntur. Fit itaq; vt hoc anno 1606. cum apogeon Saturni ſit in 29. gradibus, minutis 30. & ſecundis 26. Sagittarij, vnius cycli lunaris ſpatio ſit progreſſus Saturnus in ſuo apogeo gradibus. o. minutis 22. ſecundis 40. Apogeon Iouis cum ſit in gradibus ſex, minutis 54. ſecundis 7. libræ, illorum annornm ſpatio progreſſus ſit gradibus o. minutis 14. ſecundis 28. Apogeon Martis cum ſit in gradibus 28 minutis 43. ſecundis 27. leonis, vt progreſſus fuerit gradibus o. minutis 20. & ſecundis 10. Apogeon ſolis cum ſit graduum 9. minutorum 39. ſecundorum 32. Cancri, quod ſit progreſſus gradibus o. minutis 36. ſecundis 42. Apogeon Veneris cum ſit graduum 16. minutorum 29. ſecundorum 38. Geminorum, quod ſit progreſſus gradibus o. minutis 11. ſecundo vno. Apogeon tandem Mercurij cum ſit graduum o. minutorum 37. ſecundorum 41. quòd ſpatio annorum 19. progreſſus fuerit grad. o. minutis 29. ſecundis 25. Duo itaq; prudentem mathematicum animaduertere decet. Primum eſt, cum planeta vtrumq; apogæum tam eccentrici, quam epycicli poſſidet, tunc dubio procul à terra longiſſime abeſt: ſolitoq; minor viſui obijcitur, cum verò vtrumq; perigæum perambulat, tunc quidem terræ maximè proximus conſpicitur: videturq; vt iubar quodam ſplendidiſſimum, atq; iucundiſſimum, pro ſtellæ natura. Secundum eſt planetas quoſcumq; dum apogeon perambulant, ſummamq; ipſius abſidem conſcendunt, meliores, puriores, fœlicioreſq; reddi, quia remotiſſimi à terra, primoq; orbi, qui omnium perfectiſſimus extat, proximiores: ſed debiles. Dum autem ad perigæum inclinantur, atq; in oppoſito augis inueniuntur: robuſtiores quidem exiſtere, ſed deteriores, quia terræ proximi, & à primo orbe remoti. Agēs enim naturale quanto proximius eſt paſſo, tanto magis in illud agit: quantum vero eſt magis remotum, tanto minus; phyſica ratio eſt. Porrò luna totum oppoſitum habet. Dum enim in epycicli perigæo verſatur, motuq; ſit velox, & terræ proximior: tunc purior certè redditur, melior, robuſtiorq;. Huius cauſa quidem eſt elementaris natura, qua gaudet, vt ſymbola ſibi virtualiter. Loca verò apogæorum, & perigæeorum planetarum in epyciclis, difficile eſt ſtata aſſignare, aut aliquam certam regulam tradere: ſed ex ſingulis eorum motibus ſecernenda ſunt. Ex his itaq; planetarum paſſionibus, alijs eorundem accidentibus adiunctis, perſpecta etiam vniuſcuiuſq; natura, adunatiſq; cunctis circumſtantijs vt ſupra: facilè temporum mutationes, aeriſq; qualitates prudens mathematicus prognoſticari poterit. Cæterum nonnulla alia, quæ ad id faciunt: vt puta planetarum domicilia, caſus, altitudines, carpenta, deiectiones, detrimenta, aſpectuum prohibitiones, receptio planetarum, applicationis ſpecies: reditus virtutis, tranſlatio luminis, collectio, reditus luminis, pulſatio, refrenatio, obſeſſio, contrarietas, luminis abſciſſio, fruſtratio: Item planetarum almugea, quādo ſunt ferales, peregrini, curſu vacui, & ſimilia pleraq; quæ maximè conducunt ad temporum mutationes prænoſcendas, in ephemeridibus inuenies. Non enim omnia hic afferre licet: vbi ad ſatietatem alibi habes. Duo dumtaxat hic animaduerſione digna duximus. Primum eſt planetarum ingreſſus in ſuis domicilijs, caſibus, altitudinibus, carpentis, deiectionibus, detrimentis, & ſimilibus cum concomitantibus manifeſtè tempora mutari, quod etiam in eggreſſibus quandoquè expertum eſt. Secundum eſt, planetam in abſidibus plus mutare aerem. Huic ſecundo ſe aſcribunt Ioannes Eſchuidus Anglus, & Linconienſis: dicuntq; eſſe id de Ptolomæi mente. Verum oppoſitum arbitramur. Nam in abſidibus dictum eſt, feliciores quidem, ſed debiliores reddi planetas, in perigeis

Apogeorum planetarum progreſſio ſpatio vnius cycli lunaris.

Planeta quādo à terra longiſſime abeſt, & ſic minor cernitor, & quando proximus & ſic maior.

Planeta in apogeo ſpurior, atq; fœlicior, ſed debilior, quando perigeo è regione:

Luna in perigeo melior & robuſtior.

Planetarum accidentia, & paſſiones variæ.

Io: Eſchuidus, Linconienſis.

Digitized by Google

rigeis deteriores, ſed robuſtiores. Ergo magis tempora mutant in perigæis, minus in abſidibus; quia in his debiliores, in illis robuſtiores. Ad illud quod ſit de Ptolomæi mente, reſpondemus Ptolomæum dicere, quod in abſidibus mutant tempora, ſed non magis. Quod ſi magis intelligat Ptolomæus, vti etiam, & nos in initio cap. 25. ſcripſimus, vbi dictum eſt, maiores operari effectus planetam, ſed tardius, cum in ſuprema ſui circuli parte fuerit: minores verò, ſed velociores in eius oppoſito: reſpondendum arbitramur, & diſtinguendum primò de planetis: nàm & quidam ſunt ſuperiores, alij inferiores: ſi de ſuperioribus, qui ſunt Saturnus, Iuppiter, & Mars, ſermo fiat: vel conſiderantur ad eccentricos relati, & ſic in Apogeo ob nimiam illorum à Sole remotionem, ſunt humidiores, frigidioreſq: vel ad minus non tantum frigidi, vel humidi, ſed calidi parum: ſuntq; in illo puriores, potentioreſq; at in perigæo ſunt calidiores, ſicciores; quia ſoli proximi, ac ideo actiones non erunt ſinceræ, ſed mixtæ, quia imbecilliores. Cæterum ſi de inferioribus ratiocinandum ſit, qui ſunt Venus, & Mercurius, erit oppoſitum trium ſuperiorum. Quandoquidem in ſuorum eccentricorum, & Epicyclorum auge propter propinquitatem ad ſolem, calidiores redduntur, atq; ſicciores: Ideoq; imbelliores, eorumq; actiones haud ſinceræ, ſed mixtæ erunt; in perigæo autem, quia à ſole remoti: frigidiores, humidioreſq; efficiuntur, vnde, & robuſtiores: ideoq; actiones ſimiles influere, par eſt. Secundo adnotandum eſt diligenter, ſuperiores ad ſolem relatos, & ad motum epicyclorum quintupliciter ſe haberi. Primò cum ſub radijs fuerint, tunc vtiq; quia ad ſolem propinquiores, & directi, ſicciores redduntur: nihilominus tamen qualitates actiuæ imbecilles erunt ob ſolem, à quo fruſtrantur; acciditq; dum in apogæis fuerint, in quibus motu mouentur velociſſimo. Secundo cum perigæum verſus poſt medium ſui epicycli longitudinem ſe repererint, & tunc quidem humiditate vigebunt: acciditq; dum exoriuntur matutino vſq; ad retroceſſionis initium, ſeu ſtationem primam. Tertio cum fuerint in oppoſitione cum ſole, & tunc Saturnus magis frigefaciet, quia frigidus, & nobis proximior: at Iuppiter, & Mars quia calidi, & tunc nobis viciniores, magis calefacient; contingit autem hoc à ſtatione prima, vſq; ad medium retroceſſionis, dum noctu exoriuntur. Quarto cum diriguntur, ſicciores euadunt: idq; contingit à medio retroceſſionis ad ſecundam ſtationem vſq;. Poſtremo dum in ſecunda extiterint ſtatione vſq; ad occultationem matutinam, & tunc quamuis ſicci, magis tamen frigidi redduntur.

Dubium.

Reſponſio.

Tres ſuperiores ad eccentricos relati in Apogeo fortiores, in perigæo è contra.

Duo inferiores in Apogæo imbecilles, in perigæo fortes.

Trium ſuperiorum quintuplex ſtatus ad ſolem, & ad motum epicyclorũ relati.

Aduerte etiam & tertio, planetas in Horizonte, ſeu in æquinoctiali circulo circa vtrumq; æquinoctium, efficaciores eſſe: ita, vt ſi ex calidis quiſpiam circa tropicum Capricorni extiterit, mitior erit bruma: circa verò Cancri, augebitur per quam maximè æſtus. Si ex frigidis, vt Saturnus, mitior erit æſtus: gelu verò per quàm maximum in Cancro; dum borealem ſigniferi mediatem contra maius lumen diſcurret. Idem quoq; iudicium erit, dum in vertice fuerint, atq; Zenith: & dum ſublimiores facti reſpectu meridiani, vel proprio, vel alieno motu reuoluti; qui etiam magis in receſſu à meridiano operantur, quàm ante acceſſum.

Planetæ in Horizonte, ſeu in æquinoctiali circulo efficaciores.

Planetæ in Zenith, & in meridiano fortiores.

His ſic diſpoſitis, tunc facilè dubio reſpondetur: quòd ſi de ſuperioribus ſermo eſt, maiores dubio procul effectus, in ſupremo abſidis loco dum planeta fuerit, operabitur: inferiores verò nequaquam, & cauſa eſt iam aſſignata; ſi autem vniuerſaliter de omnibus loquendum eſt; tunc dicitur, quòd maiores operantur effectus in ſupremo loco, ſumendo locum illum pro Horizonte, vel pro æquinoctiali circulo, vel pro Zenith. ſeu vertice, vel dum excelſiores facti, in meridiano ſe

Reſoluta reſponſio ad dubium.

Digitized by Google

no ſe repererint. At cum hæc ſcien tia ab obſeruatione pendeat, vt toties dictũ eſt, videndum eſt, num obſeruationes congruant: & ita prudens Mathematicus pronuntiet.

De ventis, & eorum conſideratione pro temporum mutationibus dignoſcendis. C A P. X X I X.

CVM temporis mutatio ex ventis præcipuè conſtet, quorum tractatio penes difficiliores reducitur: rerum cœleſtium peritis teſtibus, Ptolomæo præſertim viro in hac parte accuratiſſimo: qui hanc tractationem ideo ſubtiliorem appellauit, quia re vera manca perſpicitur, nec ad vnguem de ea agi poteſt. Hac de re nos quoq; ſicco pede illam perficiemus: quamuis alibi, vt fieri poterit, exquiſitiorem pertractabimus.

Temporum mutatio ex ventis præcipuè pendet.

Sciendum itaq; primo eſt, ventos principales, quos cardinales vocant, eſſe quatuor, iuxta quatuor præcipuas mundi partes. Sunt quippe oriens, occidẽs, Septentrio, & Meridies. Primo correſpondet ſubſolanus, ſecundo Zephyrus: tertio Arpactias, quarto Notus.

Cardinales venti quatuor.

His deinde octo alios tanquam collaterales adiunxerunt, fiuntq; duodecim. Nonnulli totidem alios hinc, & inde addiderunt: fiuntq; viginti quatuor. Cardanus ſexdecim depinxit. Sed opera Gulielmi Caſanati medici, & philoſophi egregij, ſexdecim alios in tabella maxima diligentia depictos, adiunxit: ſuntq; omnes triginta duo, qui ad Hydrographiam maximè conducunt, deſeruiuntq;.

Collaterales octo.

Cardanus. Guglielmus Caſanatus.

Quò factum eſt, vt nautæ pro ſecura nauigatione in mappis, ſeu cartis illos depinxerint: illiſq; ſciunt, qui venti flant, ex qua parte, vbi, quo, & quando deſinunt, ac quanto tempore ſpirare debent.

Vẽti omnes xxxij.

Quatenus vero ad Aſtrologos hæc tractatio ſpectat, adnotandum eſt primo, Saturnum, ventos cire orientales: Martem, occidentales africos, Iouem, boreales: Venerem, meridionales: Mercurium omnes coadiuuare. Nonnulli addunt ſolem quoq; commouere orientales, lunam verò occidentales, quod ex parte verum eſt: ſed Ptolomæus iſta duo lumina generales gubernatores efficit.

Quilibet planeta ſuum mouet uentum.

Secundò obſeruanda ſunt ſigna, illorumq; partes, in quibus planetæ extiterint: Quorum ſignificata ex communibus ipſis, & quo ad ventos ſatis abundè explicata ſunt, capite decimoſexto: nunc autem compendioſe digrediemur.

Obſeruanda in uentis.

Porrò Aries, Leo, & Saggittarius ventum mouent inter ſeptentrionem, & occaſum, Taurus Virgo, & Capricornus inter ortum, & meridiem. Gemini, Libra, & Aquarius, inter ortum, & ſeptentrionem: Cancer, Scorpius, & Piſces inter occaſum, & meridiem. Sunt quidem hi trigoni medij inter has quatuor mundi plagas, non autẽ ipſemet orbis plagæ. Vnde qui ſecus putãt, dubio procul hallucinantur: ſuntq; pleriq; authores graues, ſed de hoc alibi tractauimus.

Quos mouent trigonis uentos.

Tertio numerandi ſunt venti omnes, incipiemuſq; à ſeptentrione verſus ortum: ab ortu verſus meridiem, à meridie occaſum verſus: ab occaſu deniq; verſus ſeptentrionem. Primus ventus eſt ſeptentrio, ſecundus Vpaquilo; tertius Aquilo; quartus, Meſaquilo: quintus Borihapeliotes: ſextus vpocœcias: ſeptimus Cœcias: octauus Meſocœcias: Primus ab oriẽte meridiẽ verſus, ſubſolanus, ſecũdus vpeurus: tertius, Eurus: quartus Meſeurus: quintus Notopeliotes: ſextus vpophoenix: ſeptimus phœnix: octauus Meſophœnix. Primus à meridie occasũ verſus, Notus, ſecũdus, Meſo

Ventorum nomina numerus, & diſtinctio.

Digitized by Google

libanotus: tertius libanotus: quartus vpolibanotus: quintus Notolybicus: ſextus Meſafricus: ſeptimus, Africus: octauus vpafricus. Primus ab occaſu verſus ſeptẽtrionẽ Zephyrus: ſecundus Meſocorus: tertius corus: quartus, vpocorus: quintus Borroholybicus: ſextus vpocircius: ſeptimus Circius: octauus Meſocircius: Qui omnes ſunt numero triginta duo. Sortiuntur venti quidem & alia nomina, ſed in libro quem de ventis edidimus: manifeſtabuntur. Nunc ſufficiat res ipſas conſiderare, potius quàm nomina. Quartò perpendenda eſt ventorum natura, & craſis. Septentrio igitur ventorum Cãrdinalinm primus, ab axe Horizontis rectus flat, frigidus, & ſiccus, ſiccas nubes excitat: arrida frigora influit: & eſt author ſerenitatis. Idem efficient collaterales, ſed inæqualiter. Efficient vtiq; idem quò ad frigiditatem, & ſiccitatem cum ſeptentrione: non autem quò ad ſerenitatem. Nam circius qui dicitur Traſcias, ad vrſam ſpectantibus: à ſiniſtris ſpirans, fulminoſus, & tonitruoſus eſt: niues, aut grandinum coagulationes generans. Aquilo autem, qui & boreas dicitur, è dextra ſeptentrionis, fulminoſus eſt etiam, & tonitruoſus: gelidus ſpirat, & ſiccus abſq; pluuia: ſtringit namq; nubes, ſed non diſcutit. Quare Cardani ſententia, qui ait, quòd non ſolum ſeptentrio eſt author ſerenitatis, ſed qui prope ſunt ad Borrhapelioten, & Borrholybicum vſq; & cæt. non poteſt intelligi de ſerenitate; hoc eſt, quod non ſolum ſeptentrio eſt author ſerenitatis, ſed qui prope ſunt ad Borrhapelioten, & Borrholybicum vſq; cum hi venti, vt diximus, cauſent niues: & grandines, tonitrua, & fulmina: ſed intelligitur quò ad frigidum, & ſiccum. Ventorum Cardinalium ſecundus eſt ſubſolanus, quaſi ſub ſole natus: ab ortu ſolis ſpirãs, intonat temperatus: humectat, & pluuias facit. Cauſa huius eſt, eius diſtantia à nobis. Eſt namq; ventus calidus & ſiccus, cum ſit ab oriente, vnde & eo loci ſerenitatem parit: nobis autem calorem ingerit, ſed non ſiccitatem ob diſtãtiam: ideo humectat, & pluuias excitat. Collaterales idem habent, ſed inæqualiter: vſq; ad Meſeurum, & Vpocœciam. Cœcias namq; qui & vulturnus ſubſolano ſuperior cuncta diſſoluit, atq; deſiccat. Eurus autem inferior ſubſolano orientem nubibus irrigat. Notus qui eſt ventus Cardinalis tertius, in meridie humilis: humidus, pluuioſus, atq; fulmineus ſpirans, largas nubes, atq; pluuias generat plurimas. Eſt certe ventus grauis, atq; morboſus, pluuioſuſq;. eſt namq; calidus & humidus intemperatè, ſitu multum diſtans à nobis; nec ipſe ſolus, ſed & ſocij eius, quicumq; inter ipſum, & Notapeliotem, & Notolybicum mediant: ſed non æqualiter. Quandoquidem Euronotus, qui & phœnix à dextris Auſtri intonat calidus, & temperatus. Lybanotus verò à ſiniſtris Auſtri, ſiue Noti, flans, calidus quidem eſt, ſed inſalubris. Zephyrus qui & Fauonius ventus Cardinalis quartus, flans, prunas ſoluit: frigora relaxat: floreſq; producit. Sed & collaterales non eandem ſeruant regulam. Nam Africus Zephiro inferior intonat, & pluuias generat, & quandoq; tempeſtatem impellit: efficitq; nubium colliſiones, tonitrua, & fulgura crebreſcentia. Corus verò ex alia parte Fauonio ſuperior flans: in oriente nubila excitat, in India ſerenitatem. Cardanus libro ſecundo Quadripartiti Ptolomæi capite 12. textu 62. ventos diuidit in principales, in eos qui robore præſtant, & qui nobilitate cæteros præcellãt: idq; quò ad ſitũ. Principales ſunt ſeptẽtrio, Notus, ſubſolanus, & Zephirus. Septẽtrioni robore proximiores facit Vpaquilonẽ, & Meſocirciũ: Noto aũt Meſolybanotũ, & Meſophœnicẽ. At nobilitate poſt primos quatuor ponit Ptolomaicos ventos, hoc eſt, Notapeliotẽ, Notolybicũ, Borrhapeliotẽ, & Borrholybicũ. Verũ præſtãtiores, & robuſtiores sũt q. Cardinalibus proximiores extant. Nã & illi tãquã pcipui, & principales, & q. cæteris peminẽt, fortiores ſunt reliqs: illiq; ab his fortitudinem,

Venti ſeptẽtrionalis natura, & craſis.

Circij natura in flatu.

Aquilonis natura in flatu.

Cardani ſententia explicatur.

Subſolani natura, & in flatu.

Cæcias, & Eurus quomodo flant.

Noti natura & in flatu.

Euronotus quomodo flat.

Lybanoti flatus.

Zephyri natura, & flatus.

Cori flatus.

Ventorum diuiſio iuxta Cardanum.

Cardani ſententia reijcitur.

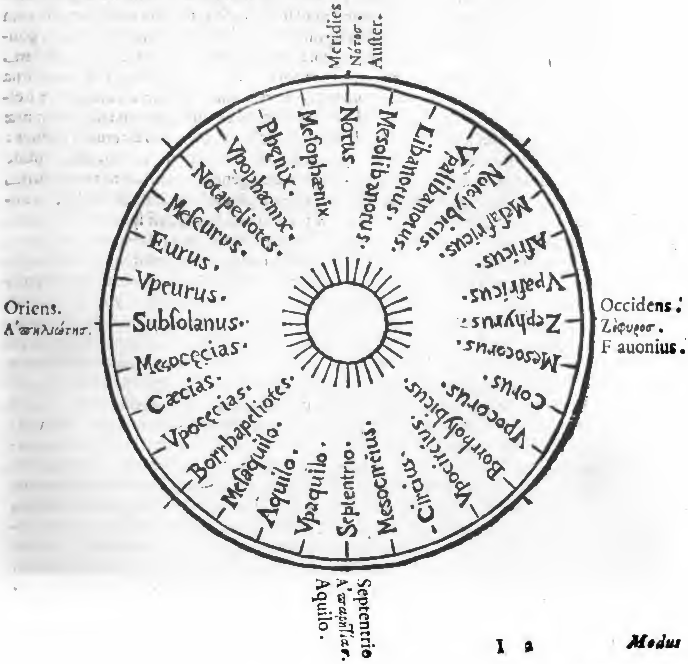
Digitized by Google

dinem, atq; robur accipiunt, tanquam pediſſequi, & collaterales. Qui profecto principibus ſunt prope, nobiliores, fortioreſq; ſunt illis, qui à longe ſtant. Præſtantiores igitur erunt, qui Cardinalibus ventis proximi fuerint, quam qui diſtantes. Hanc ob cauſam Septentrio cum nobis ferè ſit propinquiſſimus, & ſitu, & natura, vtroq; quidem refrigerabit, exſiccabit, & ſerenitatem maximã pariet: quia apud nos omnium ventorum eſt robuſtiſſimus, quod certe Auſtralibus non erit. Quandoquidem illis nubes pluuiaſq; generat ob diſtantiam: ſicut è contra Auſter Auſtralibus ſerenitatem gignit ob propinquitatem: nobis verò ob diſtantiam pluuias. Idem quoq; iudicium erit fermè de ſubſolano, & Fauonio. Nam etſi non eandem ſeruent regulam, quam ſeptentrio, & Notus, cum primus ſit natura calidus, & ſiccus, atq; ſerenus: ſecundus, frigidus, humidus, & pluuioſus: nihilominus tamen per accidens, nempe quia primus procul à nobis abeſt, humectat, & pluuias facit: ſecundus quia proximus, exſiccat, & ſerenitatem parit. Igitur ex his deſumitur regula ventorum generalis: ſcilicet ventos calidos quoſcunq;, omnes profecto refrigerare, exſiccare, & ſerenitatem gignere: imbecilles calefacere, humectare, & pluuias ciere. Cæterum, vt prærecitata clariora reddãtur, prudenſq; Mathematicus ex ventorum cognitione ad prædicendas temporum mutationes, ſecurior reddatur: omnium ventorum hucuſq; notorum figuram ſubiecimus.

Septentrionis robur.

Subſolani, & fauonij natura, & flatus.

Regula ventorum generalis.

Modus prædicendi temporis mutationes ex ventis.
CAP. XXX.

Planetarum inclinationes in latitudine.

QVOMODO autem haberi poteſt temporis mutatio ex ventorum reuolutione, dicendum nunc remanet. Sciendum itaq; primò eſt (ſuppoſitis quibuſcumq; præcitatarum conditionum, quæ ad temporum mutationes requiruntur, atq; concurrunt) quæ ſint planetarum inclinationes in latitudine, num ad ſeptentrionem enitent, vel ad Auſtrum vergunt: præſertim minoris luminis; nam talis quidem erit ventus: & talis erit temporis mutatio: Deinde videnda eſt

In ventis naturaloci cardinis, & luminarium attendenda eſt.

natura loci cardinis, luminariſq; imminente interlunio, ſeu plenilunio duorum luminum: vtrum ſit mobile, aut fixum, aut commune, aut vernale, ſeu æſtiuum: quale ſit ſignum, qualeſq; ſigni partes, tam in longitudine, quàm in latitudine: nam talis certè erit temporis diſpoſitio circa ventos. Quemadmodum Aries (vt hoc tantum pro exemplo vtamur) cum ſit mobile ſignum, & Aequinoctiale: tonitruoſum, grandinoſum, imbriferum, & ventoſum redditur. At cum de Solis progreſſione in quibuſuis ſigniferi partibus tractabitur, quod vtiq; paulo inferius erit: cum ſcilicet de temporum mutationibus reſpectu inerrantium ſermo fiet: tunc dubio procul voti compos eris. Protrahenda igitur eſt aliqua morula: ne idem bis repetere contingat. Tertio adnotandum eſt diligenter ſtellarum dominatus in cardine, vel loco luminaris, vel in ſignorum trigonis: ſi præſunt locis, ſi applicant, vel ſi ab altero illorum locorum, vel ab alterutro defluāt: afficientur nimirum loca illa à ſtellis iuxta eorum naturam, taleſq; excitabunt ventos.

Stellarum dominatus in quibus attendendus eſt pro ventis vaticinādis.

Quarto animaduertere neceſſum eſt, genera qualitatum temporum in vniuerſum eſſe quinq; ſerenum, nubiloſum, pluuioſum, imbriferum, & grandinoſum cum tempeſtate.

Genera qualitatum temporum.

Vnumquodq; eorum in ſuas quaſi ſpecies ſeiungitur. Sanè ſerenum eſt ſexcuplex. Serenum ſcilicet cum calore, ſerenum cum frigore: ſerenum cum temperamento. Rurſus ſerenum purum calidum, ſerenum purum frigidum, ſerenum purum temperatum. Nebuloſum deinde in triplicem diuiditur ſpeciem, ſcilicet in calidum, in nebuloſum frigidum, & in nebuloſum temperatum. Pluuioſum quoq; triplicis eſt ſpeciei, ſcilicet pluuioſum calidum, pluuioſum frigidum, & pluuioſum temperatum. Amplius imbriferum triplex eſt imbriferum cum calore, imbriferum cum frigore, imbriferum cum temperamento. Poſtremum genus quod eſt grandinoſum in triplicem quoq; ſpeciem diuiditur, nempe in grandinoſum calidum cum tempeſtate, in grandinoſum frigidū cum tempeſtate ſimiliter: & in grandinoſum temperatum etiam cum tempeſtate. Sunt itaq; qualitates temporum quaſi ſuæ ſpecies, decem, & octo.

Temporum mutationes quæcunque à ventis.

Ex quibus claré patet, quæcumq; tempora ſiue ad aeris ſerenitatem pertinentia, ſiue ad imbres, nubila, tempeſtates quocunq; modo; ſiue ad temperamentum: omnia dubio procul ex ventis prouenire. Quinto conſideratione dignum duximus,

Inter erraticas duo lumina præcipue ventos mouent, ſed luna magis.

quòd non ſolum quinq; erraticæ ſtellæ ventos ſuos excitant: verum, & duo lumina, ſed luna magis quàm ſol. Quare non ſolum per annum mouent, vt ex figuris interluniorum, & pleniluniorum præcedentium ſolis ingreſſus in primum Arietis punctum elicitur, vel in ipſis ingreſſibus: aut in quatuor cardinalibus pro

quartis

quartis anni: aut ex interlunijs plenilunijs, & etiam tetragonis pro menſtruis: ſed etiam ſingulis diebus cum cardines attigerint. Sol quippe cum in oriente fuerit, ventos in oriente excitare par eſt: in occidente, occidentales. At verò, quamuis ita ſit, nihilominus tamen ex illa parte mouere, & mutare ſolet, ad quam luna inclinat. Si etenim fuerit in parte meridionali latitudinis ſuæ ad ventos meridionales inclinat, Solq; iuxta illos tempus mutat: ſi autem in parte ſeptentrionali ad ventos ſeptentrionales, iuxta quos etiam ſol tempus mutat. Probat id Ptolomæus libro ſecundo Quadripartiti capite 12. textu 65. argumẽto ab æſtu maris deſumpto. Qui exoriente luna increſcit, dumq; illa in meridiano eſt, augetur maximè. Ita venti ex ea parte augebuntur, ad quam luna inclinauerit. Verum enimuero explicare opus eſt, quod diximus, quod erit ſexto annotatu dignum, ſcilicet lunam in auſtrali latutudine auſtrales ventos excitare, in ſeptentrionali ſeptentrionales: non debere intelligi ſolum per ſeptentrionem, aut Notum: ſed vel per meridionales omnes, ſi ad Auſtrum declinat, vel per boreales omnes, ſi ſeptentrionem verſus circumfertur. Cardanus per meridionales, omnes illos ventos explicat, qui continentur à ſubſolano ad Zephyrum vſq; in ſuperiori figuræ Hemiſpherio vbi venti deſcribuntur: per boreales omnes eos, qui à ſubſolano continentur vſq; ad Zephyrum in inferiori figuræ Hemicyclo. Ita, vt diuiſa ventorum figura per diametrum; ſuperiores dicantur meridionales, inferiores ſeptentrionales. Quando igitur luna dicetur mouere meridionales ventos, intelligantur aliqui ex ſuperioribus: quando ſeptentrionales nonnulli ex inferioribus. Verum dubitatio exurgit non modica, cur ſcilicet Cardanus id ſcribere auſus fuerit, cum miſcere ventos omnes ſimul cogatur? Idq; abſq; ratione aliqua. Nam auſtrales cum orientalibus, & occidentalibus miſcet: boreales ſimiliter cum vtriſq; vt patet, ac propterea ventos confundere videtur. Quod ne dum contra Ptolomæum militat, verum contra ſeipſum diſtinguentem ventos in quadruplices iuxta numerum candinum orbis: deinde in ſuos collaterales; ita vt omnes ſint numero triginta duo. At pro Cardano reſpondemus, huius eſſe cauſam luminare minus: cum nullam habeat latitudinẽ: niſi vel auſtralem, vel borealem, orientalem autem, & occidentalem nequaquam. Ideo tranſtulit omnes, vel ad meridionales, vel boreales, quia vi harum latitudinum dicitur luna eſſe vel borealis, vel auſtralis: idq; iuxta doctrinã Ptolomaicam. Nam loci præcitatis hæc habet verba. Talem enim ad habitũ illorum horariæ remiſſiones, ac intenſiones tempeſtatum ſe ſe conuertunt: ſicut ſecundum lunæ æſtus maris, ac redundationes; itemq; mutationes ventorũ præcipuè per tales cardinationes fulgorum tales conſueuere eſſe, ad quales luna ipſa, ſe luna latitudine ſua inclinauerit. Hæc Ptolomæus. Vbi inſinuat lunam cauſam eſſe ventorum iuxta latitudinem ſuam: at cum careat orientali, & occidentali latitudine, ventos excitabit vel meridionales, vel boreales omnes plus, vel minus iuxta latitudinis amplitudinem, vel paucitatem. At maius cœli lumen, vt dictum eſt, ex ſe vice verſa ventos mouet orientales in oriente, & occidentales in occaſu. Ita vt per orientales intelligantur ij, qui in parte ſiniſtra figuræ degunt: per occidentales, qui in parte dextra. Horum verò praxim, illam adducemus quã pro exemplo Cardanus locis præcitatis, ſed ſuper textum 62. poſuit: ad ſciendum ſcilicet ex ſyderum poſitu, qui venti flabunt. Erecta igitur cœli figura, cum hæc ſit lux ad prædictiones omnes, ſupponamus Iouem eſſe ſolum temporis ſignificatorem; ipſumq; reperiri in ſignum Gemitorum cum boreali latitudine aſcendentem. Tunc tale erit iudcium, atq; coniectura: Iouẽ ſcilicet borealem ventum ſignificare. Si autem eſſet à ſole orientalis, & cum

Probatio Ptolomaica ab æſtu maris.

Cardani ſententia qui per omnes meridionales ventos, & ſeptentrionales intelligitur.

Dubitatio contra Cardanum.

Reſponſio pro Cardano.

Doctrina Ptolomaica pro ventis.

Luna cauſa ventorum iuxta latitudinem.

Venti orientales, & occidentales qui.

Iuppiter ſolus temporis ſignificator cum aliquibus circunſtantijs quos ciet vẽtos.

parua

Digitized by Google

parua latitudine, tunc ſignificabit Vpaquilonem: & ſi cum hoc eſſet deſcen-
dens, ſignificaret Aquilonem. At ſi iuxta eclipticam deferretur, deſcendens
cum Saturni radio: ſignificabit Meſaquilonem. Quod ſi Auſtralis fuerit, pari-
ter deſcendens cum radio Saturni, vel in Geminorum ſignum extiterit, vbi ſuus
eſt caſus cum Saturni radio: aut ſuas vires æquet cum Saturno in Libra, Iuppi-
terq; ſit ſeptentrionalis aſcendens, & Saturnus in prima ſtatione orientalis: tūc
excitabit ventum Borrhapeliotem: ſi vero duo fuerint temporis ſignificatores, &
domini, Saturnus puta Cardinis ſequentis, & Iuppiter loci luminaris, ambo au-

Saturnus, & Iuppiter tēporis ſignificatoresquos mouebunt ventos.

tem validiſſimi: tunc duo ſpirabunt venti, Boreas ſcilicet, & Subſolanus. Pul-
cherrima certe doctrina, & veriſſima, in rationibus Ptolomaicis fundata. Hoc
exemplum erit tibi via ad alias ventorum ſpecies indagandas. Cæterum ſcias
alios particulares, & generales ventos, citra præ recitatos, reperiri: qui cum
non vbiq; terrarum ſpirent, ſed quibuſdam tantum locis: prouinciales certe

Vētorum diuerſitas.

dicentur. Horum aliqui ſtatis diebus perflant, & cum quiete: nonnulli repen-
tino inſurgunt motu: quidam tortuoſe incedunt; alij cum fragore, & ſonitu ir-
rumpunt: alij vero impetuoſe vagantur. In hiſce igitur prognoſticandis ne dū
à planetarum poſitu ſumenda eſt ratio: vel à fixarum qualitate, aut à ſignorum

Vētorum rō à nā locorū & à verticalibus ſtellis ſumenda.

complexionibus: ſed præcipuè à natura locorum, ſeu regionum vbi perflant: &
à ſtellis quæ vnoquoq; die per illius regionis verticem pertranſeunt; quia qui-
buſdam tantum gentibus peculiares ſunt. Horum nomina, qualitates, tempo-
ra, ſpirationes, effectus, & ſimilia in libro quem de ventis edidimus, accuratius
habebis. Quò verò ad ſitum, & illorum diſpoſitionem (de duodecim tantum
ſermo eſt) Franciſcus Barocius libro ſecundo ſuæ coſmographiæ capite tertio:

Franciſcus Barocius.

philoſophos omnes, & antiquos nautas reprehendit, tamquam non rectè duo
decim ſphære circulorum ſectiones in horizonte collocaſſe, quia in debitis ſuis
diſtantijs illos minime poſuerunt. At quam veritatem id contineat, in libro iā
præ recitato manifeſtabitur. Recolligendo itaq; omnia, quæ in ſuperiori capi-

Ventorū naturæ ex quibus deſumātur.

te, & præſenti dicta ſunt de ventis; ſcias in ſumma, ventorum naturas ex trigo-
nis deſumi, ex planetis ex ſe, & prout tempori dominantur: ex ſitu in mundo,
ex latitudine, & ex applicatione inter ſe, præſertim Mercurij, & lunæ: & de-
mum ad ſtellas fixas. Ex trigonis, qui ſunt quatuor, igneus, Terreus, Aereus,
& Aqueus. Primus eſt borrolybicus, ſecundus Notapeliotes, Tertius borropeliotes-
lioticus: quartus Notolybicus; quos autem mouent ventos, in præcedenti dictū

Erraticæ ex ſe quos mouent ventos

eſt capite; quemamodum, & de planetis ex ſe conſideratis. Vt Saturnus oriē-
tales, ſed qui ædificia euertunt, Iuppiter boreales, ſed qui ſunt Fæcundi, ſani,
ſereni, temperati, Mars occidentales, ſed africos atq; auſtrales, qui & peſtem,
& morbos generant: Venus auſtrales quoq; ſed non pernitioſos. Porrò Mercu

Mercurij flatus ex ſe, & iuxta cōgreſſum cum alijs.

rius ſi ex ſe conſideratur, aut retrogradus, aut ſtationarius: vel cum de vno exit
ſigno, & in alio intrat, fortes ſemper parere ventos, par eſt: hos quoq; produ-
cet, cum latitudinem mutat, vel in ipſam deſcenderit: iuxta verò eius cum pla-
netis congreſſum, & ſicuti ſe applicat, ita pariter, & ventos mouet. Nam ſi Sa-
turno, tunc pluuias inducet flante vento forti cum tenebris: ſi Ioui, ventos ſere-
nos: ſi Marti calidos perniciosos: ſi ſoli, calidos corruptiuos: ſi Veneri, humi-

Planetequos mouent ventos ex eorū dominio, ſitu, latitudine, ac declinatione.

dos. Cæterum ex dominio, & eorum poſitu in mundo, & ex latitudine, & de-
clinatione, ſcias, quòd ſi erratica in orientali angulo fuerit, vel à ſole orienta-
lis, ventos quidem ciet orientales: ſi verò in occidentali, vel à ſole occidenta-
lis, tales etiam ventos mouebit: nempè occidentales. At verò ſi in cæli medio
extiterit, latitudinemq; ac declinationem auſtralem habuerit: tales quoq: ven-
tos excitabit. Si in imo cum latitudine boreali, & declinatione, ſimiliter borea

les

Digitized by Google

les etiam ciet ventos. At ſi erraticæ imbecilles ſe habuerint, medios mouebit ventos: de quibus ſupra ſatis. Porrò luna, & ſi ſuos ciat ventos occidentales, quemadmodum, & ſol orientales, nihilominus tamen videndum eſt, quibus planetis applicat: nam tales erunt flatus. Deinde perpendenda eſt ipſius ab ecclíptica latitudo, in qam partem inclinet: ab ipſa etenim erit ventus. Hæc igitur generaliter obſeruanda propoſuimus circa futurorum temporum qualitates, ex ipſius Ptolemaicis, & etiam alienis petita, & eruta fontibus, tam in anni quarta, quàm in menſibus quoq; quinimo in quartis menſium, in diebus, & in dierum horarijs temporibus. Duo tantum animaduertenda remanent, tanquam huic parti propria. Primum eſt, menſem lunarem quemlibet temporis naturam ſequi, quæ ab ipſo interlunio, vel plenilunio illum inchoante decernitur. Secundum eſt, quod ex nouilunio, & plenilunio ſimile ei à quo totius quartæ natura ſumitur, eligere debes. Ita vt ſi nouilunium ſolis ingreſſum in punctum cardinale præceſſerit: tunc omnes illius quartæ menſes ab interlunio inchoãdi erũt. Si autem proximus illum ſolis ingreſſum præceſſerit plenilunium: tunc ab ipſis plenilunijs ſequentibus, cuncti menſes illius quartæ anni inchoandi erunt: nulla ratione habita nouiluniorum iuxta menſium rationem. Hæc de ventis ex planetis quatenus ad hanc pertinent tractationem. Porrò inferius in ſecundo libro ruſus de ipſis mentio fiet, vt ſunt res meteorologicæ: quia re vera tales ſunt. At in libro quem de Anemographia, ſeu Heolia inſcripſimus: fuſius hæc tractabuntur: Non enim omnia huc afferre licet; vbi abundantius alibi habes. Nunc verò ex fixis liceat eos vaticinari.

Lunæ flatus

Duo animaduertenda neceſſario pro quibuſcunq; temporum mutationibus.

Venti ſunt res meteorologicæ.

Ventorum præſagia ex fixis. CAP. XXXI.

NEdum Planetæ ex ſe, & applicatæ, atq; ex eorum ſitu in mundo, & ex latitudine, & declinatione ſuos procreãt flatus, ſed & fixæ etiam cum erraticis permixtæ: cum duobus præſertim luminibus, ſuos excitant ventos. Diligenter itaq; videndum eſt primò, cuius naturæ ſit fixa, naturæ (inquàm) quam induit ex erraticis: nimirũ, num ſit Saturnia, Iouia, Martia, Solaris, Venerea, Mercurialis, aut tandem Lunaris. Rurſus ſciendum eſt ſecundò, fixam quandoq; vnius erraticæ dumtaxat induere naturam: aliquando duarum, cum participatione etiam alterius. Si itaq; cum fixa ſuæ naturę dumtaxat planeta congreditur, illos quidem mouebit ventos: & augebitur ſignificatum. Vt ſi Saturnus cum fixa Saturnia congrediatur, ſuos quidem ciet ventos: & certè orientales aduerſus ædificia, & ſimilia. Si Iuppiter cum ſua ſolum, boreales mites. Si Mars cum ſua: africos occidentales pernicioſos. Si Sol cum ſua orientales calidos non bonos. Si Venus ſuæ fixæ coniungatur etiam meridionales humidos. Si Mercurius ſuæ, ſuos quoq; ventos indifferenter flabit. Luna tandem ſuos etiam ventos producet, ſi cum ſua fixa cõgrediatur, nempè occiduos. Porrò conſiderare etiam tunc oportet, quam erraticæ habeant latitudinem, atq; declinationem, & quam rurſus fixæ: & perpendere, ſi concordant, nec ne: ſicq; de ventis pronuntiabis. At verò ſi Saturnus cum Iouia fixa congrederetur, vel Iuppiter cum Saturnia, aut Martia cum vtriſq; & tandem ſi erraticæ fixis coniungantur non ſuæ naturæ, ſed alterius, venti erũt mixti: quippe qui participabunt naturam illorum planetarum, cum quibus iunguntur.

Venti ex fixis quomodo indagandi.

Planetæ cũ fixis nõ ſuæ naturę quos mouent ventos.

Digitized by Google

guntur. Cæterum quò ex fixis cum erraticis permixtis ventorum habeatur notitia, animaduertendum eſt, quando planetæ, duo præſertim lumina cum illis oriuntur, & occidunt: ſeu (vt melius dicamus) quando illæ cum erraticis, quibus iunguntur, oriuntur, & occidunt: tunc profectò in earum ortu, & occaſu ſuos cient flatus. Itaq; ad ſingulos orizontes illarum exortus, & occaſus, non ſegniter obſeruandi ſunt: quando cum planetis, ſole præſertim, & luna exoriũtur, & occidunt (quamuis temporum mutationes, quæ à luna procedunt, non ſint diuturnæ, & ſtabiles: ob motus ſui velocitatem.) Ad hæc itaq; videbis inferius ortuum, & occaſuum fixarum tabulas ad tres Horizontes confectas: nempè ad polorum altitudines grad. 40. 42. & 45. quæ etiam pro 39. 41. 43. 44. & 46. valebunt: quamuis non præcisè, & exactè; loquendo de fixis, quæ multam habent latitudinem, ac declinationem. Reliquas verò Deo, ter maximo nobis opitulante, aliàs conficiemus. Porrò aliquarum fixarum obſeruationes pro indagandis ventis adducemus, quæ à nonnullis viris in hac facultate illuſtribus cum antiquis, tum Neotericis afferuntur: præſertim à Stadio, & Magino viris clariſſimis; tamquam ab ipſis obſeruatæ.

Fixarum ortus & occaſus cum planetis obſeruandi.

Stadius, & Maginus.

Venti ex ortu, & occaſu aliquarũ fixarum cũ ſole.

Venti ex aliquarum fixarum ortu, & occaſu cum planetis.

Signa tempeſtuoſa, & ventoſa.

Mercurius cum quibus fixis mouet ventos.

Mercurius cum quibus fixis ventos nebuloſos, & frigidos cit.

Flatus aſperi frigidi, tẽpeſtuoſi tonitruoſi, imbriferi, nebuloſi, & pluuioſi quandoque cum quibus fixis à Mercurio mouentur.

Sole itaq; occidente cum regulo, flant Fauonij ſpatio dierum nouem. Aquila matutino cum Sole occidens eteſias excitat. Virgilijs exorientibus, flat ſubſolanus: quemadmodum illarum cum Sole occaſus Hyemalem ſpirat Aquilonem. Ante ortum caniculæ octo diebus flant ſeptentrionales prodromi, poſt verò illius ortum duobus diebus flant eteſiæ: quadraginta dierum ſpatio ſpirantes; quorum etiam dierum ſpatio Caniculæ vis perdurat. Auſtrales venti flare incipiunt ante Arcturi occaſum cum ſole. Corus circa æquinoctium autumnale flare incipit. Delphini ortus cum ſole ventos procreat. Arcturus, caput Geminorum antecedens, Aurigæ humerus dexter, venter piſcis meridionalis, ſtellæ trianguli, Herculis, & Scorpij, omnes huiuſmodi fixæ orientes, vel occidentes cum Sole, aut Saturno, aut Ioue, aut Marte, vel Venere, ventos procul dubio excitant. Orionis cingulus, corona, lances, præſepe, & Aſelli cum ſupra recitatis planetis orientes, vel occidentes: ventos afferunt cum humiditate, & pluuia. Fixæ orionis exorientes quoq; & occidentes cum ſupradictis erraticis, vel ſimul, vel ſeorſum, ventos flabunt cum imbribus, & tempeſtatibus: maximè ſi ponderoſi cum duobus leuibus fuerint ſtationarij, vel Retrogradi; Tunc etenim inſignes contingere mutationes cum ventis, & tempeſtatibus, experientia comprobatum eſt. Et ratio quidem horum eſt, quia Orionis, Coronæ, & Arcturi ſidera, tempeſtuoſa certè ſunt: Hædorum. & Capræ, qui ſunt in Auriga, ventoſa: At verò, & de Mercurio quoq;, cum ventorum ipſe ſit etiam fons, & origo, obſeruationes nonnullæ à Magino adducuntur: dum cum fixis oritur, & occidit. Mercurio itaq; oriente, & occidente cum præcedenti Geminorum Capire, cum ceruice, vel cauda leonis, cum Præuindemiatrice, ſeu cum lucida trãſtri nauis: cũ cruce Pegaſi. cũ Aquila: ſeu Delphino, ventos generare: cõprobatũ eſt, Item dum oritur, vel occidit, orientibus, vel occidentibus pleiadibus, ſtellis in fronte ſcorpij, Crure Aquarij, ventre cæti, lyra, fomahand, lucida Hydræ, aut Sagittarij nebuloſa: ventos cum nebulis, & q̃nq; cum frigiditate flat. Cum Arietis cornu, cauda Capricorni, & nexu piſcium, aſperos flatus cum frigiditate, ac nebulis mouere, expertum eſt. Verum cum ſyrio, Procyone, cum ſtellis orionis, cum præſepe, & Aſellis, atq; cum baſiliſco, terribiles flatus nempe cum tempeſtate, aut tonitruis, imbribus, vel nebulis cit. Cum ſpica Virginis, & cingulo cum ſtellis Aurigæ, Trianguli, imaginis Herculis, Aquarij, aut cum lancibus vẽtos producit cum nubibus, & interdum cum pluuia. Cauſa ſupradictorum om-

nium

Digitized by Google

nium naturas induant: tales quoq; flatus cire, par eſt. Vt ſi Mercurius cum fixa ſuæ naturæ oriatur, vel occidat: augebitur certè ſignificatum ventorum, quia Mercurius ventoſus eſt: ſed cum fixa multiplicis naturæ, varios etiam flabit ventos iuxta erraticarum illarum temperamentum, & qualitates. Quo circa adnotare debet prudens Aſtrologus, quòd Saturnus cum ſit frigidus, & ſiccus, ac ideo grandinoſus, ſi cum ſua ſaturnia oriatur, vel occidat, ventos ſuos dubio procul mouebit orientales (vt dictum eſt) ſed grandinoſos: quia conduplicatur influxus (niſi adſit impedimentum aliunde.) Si Iuppiter cum ſua, ſimiliter ventos ſuos ciet: ſed interdum cum tonitruis. Si Mars cum Martia, ſuos quoq; occidentales africos flabit: ſed cum tonitruis, & procellis ſubitò, & impetuosè. Si Sol rurſus cum ſuis: etiam ventos ſuos cum æſtu ſpirabit. Venus itidem cum ſtellis ſuæ naturæ, ſuos quoq; meridionales ciet, ſed humidos, & frigidos. Porrò Mercurius cum ſuis auget ventos; cum Venereis auſtrales ventoſos, & peſtilentes: cum Iouijs tonitruoſos, tempeſtuoſoſq; (ambo etenim ventis præſunt) cum Martijs impetuoſos, procelloſoſq;: cũ Saturnijs egelidos. Quòd ſi erraticarum aliqua, cum fixa permixtæ naturæ, puta Saturni, & Martis, oriatur, & occidat: tunc venti erumpent peſtilentes, & ſuffocantes. Fixæ verò lunares cum luna orientes, vel occidentes: ventos mouebunt, qui turbidum aerem, tenebroſum, caliginoſumq; efficient; At ventos hoſce maria commouere, manifeſtum eſt omnibus. Verum in hiſce, & ſimilibus, etiam attendenda eſt diligenter ratio ſignorum, num ſint humida, & procelloſa: & aſpectuum, num ex aduerſa, aut quadrangula parte aſpiciantur: ſic namq; prudens Mathematicus certior erit in ventorum enunciatione. Sed de his inferius, cum de fixis, atq; ſignis tractabitur.

Mercurius ventoſus.

Erraticæ cũ fixis ſuæ naturæ quos mouent ventos.

Mercurius cum ſuis fixis, & alijs quos ventos cit.

Venti ex erratica cum fixa permixtæ naturæ.

Venti à fixis lunaribus cũ luna.

De inerrãntibus ſtellis pro temporum mutationibus cognoſcendis.

CAP. XXXII.

NVLLAM ſtellam nono orbi affixam eſſe, ſed octauo, luce clarius conſtat: cum ex antiquorum obſeruatione, tum Neotericorum quoq; Ptolomæi præſertim: qui in hac re accuratius præ cæteris ſuo tempore ſcripſit; vt in primo & ſecundo libro ſui Quadripartiti clare inſpicitur, cum Haly, & incogniti expoſitoris, ſed Cardani præcipue illuſtribus commentarijs. Inerrantes, & fixæ ſunt vocitatæ, non quia nullo mouentur motu, cum lentiſſimè certo tempore ferantur verſus ortum; præter proprium, qui fit à ſeptentrione meridiem verſus (vt alibi ſcripſimus,) ſed quia non mouentur vti planetæ in proprijs orbibus, & circulis: ita vt à Solis via recedant; fiantq; motu veloces, mediocres, tardi, retrocedentes, ſtationales, & ſimiles habeant paſſiones, quas cæteri errantes obtinent: verum etiam quia inter ſe ſemper eandem ſeruant diſtantiam, immutabilibus ſemper ſpatijs à ſe inuicem disiunctæ velut in paralellis prouehuntur in ſuo orbe. Et quamuis earum numerus penè ſit infinitus, & nobis incognitus: quia illi ſoli cognitus eſt, qui condidit eas; quarè dixit Abrahę, numera ſtellas cœli, ſi potes: & Dauid in ſpiritu. Qui munerat multitudinem ſtella-

Stellæ inerrantes octauo orbi affixæ.

Stellæ inerrantes cur fixæ vocitantur.

Gen. c. 15. Pſal. 146.

Digitized by Google

rum, & omnibus eis nomina vocat: nihilominus tamen rerum cœleſtium peritis 1022. dumtaxat dignæ conſideratione fuerunt. Verumtamen, qui loca auſtralia, occidentaliaque vſq; ad noui orbis machinam adierunt, plures ſe circa polum maximas, ac lucidiſſimas conſpexiſſe affirmant: poluſq; noſter linea Aequatoris tranſacta amittitur omnino, atq; per alium polum Nautæ nauigant. Hæ ſtellæ ad noſtram orbem pertinentes viris illuſtribus quamplurimis teſtibus; Ptolomæo præcipuè libro primo Quadripartiti capite octauo, & eius cōmentatore Cardano pluribus modis adinuicem diſtinguntur. Magnitudine ſcilicet, lumine, colore, longitudine, latitudine, declinatione, loco reſpectu figuræ cœli: Regione, habitudine ad erraticas: ex quibus alij conſurgunt modi, quibus etiam differunt: nempe longitudine, antiſcio, radijs, ortu, occaſu, tranſitu, ortu coſmico, aut Acronyco, matutino, veſpertino, Heliaco, aut vero. Cui ſi adere velimus illius ſitum cum planeta in poſitionis circulo: ab re non erit. Differunt ſtellæ inerrantes magnitudine octo modis. Primò quia aliquæ ſunt primæ magnitudinis, aliæ ſecundæ: aliæ, tertiæ: nonnullæ, quartæ: aliæ, quinq;: quędam ſexte: aliquæ, ſeptimæ: poſtremæ, octauæ magnitudinis. Quæ ſunt primæ magnitudinis, ſunt quindecim: ſecundæ, 45. tertiæ, 208. quartæ 474. quintæ, 216. ſextæ, 50. ſeptimæ, quæ ſunt obſcuræ, & tenebroſæ, nouem: octauæ, & poſtremæ, ſunr quinq; & nebuloſæ, quæ ſimul iunctæ: reſultant 1022. Quæ ſunt primæ magnitudinis, diametrum apparentem habent, ſcrupulorum octo. Harū tres ſunt in ſeptentrione, ſeptem in Auſtro, quinq; in Zodiaco. Quæ ſunt ſecūdæ magnitudinis: diametrum apparentem habent ſcrupulorum ſex. Harum in boreali medietate ſunt decem & octo, totidem in auſtrali: in zodiaco ſunt nouē. Stellæ tertiæ magnitudinis habent diametrum apparentem ſcrupulorum quatuor. In boreali Hemiſphærio reperintur 81. in auſtrali 60. in ſignifero 64. Quartæ magnitudinis ſunt 474. nonnulli dicunt eſſe 477. tres ſtellas addentes, quarum in ſeptentrionali hemiſphetio ſunt 177. in meridionali 167. in zodiaco 133. Horum diameter viſibilis eſt ſcrupulorum trium. Quintæ magnitudinis ſunt 216 alij addunt vnam, ſicq; erunt 217. Quarum 58. ſunt in boreali plaga, in auſtrali 54. in zodiaco 105. Horum viſibilis diameter eſt ſcrupulorum duorum. Sextæ magnitudinis ſunt 50. alij 49. vna minus dicunt: quarum in ſeptentrionali hemiſphærio ſunt 13. in auſtrino, nouem: in ſignifero 27. Harum viſibilis diameter eſt vnius ſcrupuli. Hiſce obſcuras, & nebuloſas addiderunt, obſcuras nouem: nebuloſas quinq; ſed alij dicunt ſeptem. Hæ quò ad diametros non ſunt dignæ conſideratione. Omnes prædictæ ſtellæ in 48. imagines coadunantur: quia ita collocatæ ſunt, vt aliquam imaginem exprimant. Ideo Hiparchus, & Ptolomæus vocarunt illas ἀστερισμοὺς, Proclus ζώδια. Plinius ſigna, & ſidera, vuulgus conſtellationes: Harum partitionem ſtellarum incertas effigies ex phoenicia primo in Græciam perueniſſe: phoenicibus verò à Sāctis Patribus poſt diluuium traditam fuiſſe nonnulli autumant, inter quos eſt Freigius. Porrò ſtellæ, quæ figuras non exprimunt, à Græcis ἀμόρφωτος, ideſt informes, & abſq; figura apdellatæ ſunt: ſuntq; numero quadraginta & octo. Imaginum igitur numero 48. duodecim ſigniferum componunt: nominaq; eorum ſuperius explicata ſunt. Viginti & vna boream verſus inclinant: quindecim vero ad Auſtrum. Illæ ſunt Vrſa minor, Vrſa maior, Deaco, Cepheus, Bootes: Corona, Gnoſſia, Engonaſis, ſeu Hercules: Lyra, Cignus: alij dicunt Auis, ſeu Gallina. Caſſiopeia, Perſeus, Auriga, ſeu Heniochus: Serpētarius, ſeu Ophiucus: Aquila, Serpens Ophiuchi: Sagitta, ſeu telum: Delphin, Pegaſus, Equi Sectio, Andromeda, & Triangulus. Hæc ſunt ſtellarum inerrantium nomina aſteriſmos componentium in parte arctoa. In

Fixarum numerus Aſtrologis.

Fixæ quot modis diſtinguuntur.

Fixarum diſcrimen ex magnitudine.

Fixarum omnium diametri, numerus & ſitus.

Stellæ obſcuræ, & nebuloſæ.

Imagines cœleſtes 48. variæ cur vocatæ ab Hiparcho, Plinio, Proclo, & vulgo.

Stellæ informes.

Imaginum borealium nomina, & numerus.

parte

Digitized by Google

parte autem auſtrali ſunt, quæ ſequuntur. Cætus infeſtus Andromedæ, orion, eridanus, lepus, canis maior, qui & ſyrius. Procyon, ideſt canis minor. Argo, ſeu Nauis: Hydra, Crater, Coruus, Centaurus, fera, ſeu beſtia quam Centaurus gerit, ſeu lupus; Ara, ſeu Thurribulum: corona auſtralis, & piſcis auſtrinus, ſeu magnus, qui venerem, cum Typhonem fugeret, excepiſſe dicitur à poetis. Stellarum omnium inerrantium, quæ ſunt maiores, potentiores ſunt minoribus paruæ, imbeccilles. Lucidum habentes lumen illuſtres effectus cauſant. Plurimū micātes, magnas conturbationes efficiunt. Lumine denſiores, efficaces exiſtunt rariores, debiles. Obſcuræ, & nebuloſæ obſcuritatem, & malos pariunt effectus. Diſtinguuntur rurſus inerrantia ſydera colore, ac propterea ex coloribus planetarum induunt naturas. Idq; ſcitu neceſſarium eſt, ad prædicendas temporū mutationes: illorum namq; planetarum effectus parturient, quorum colores habēt. Quæ igitur candidum, ſplendidumq; colorem habeut: Iouis vires referunt. Claræ ſplendidæ valde, & modice rubentes: ſolares ſunt. Splendidiſſimæ, & buxeæ: Venereæ; candidæ, pallentes, & hebetis luminis, lunares. Igneæ ſeu rubeæ, fuſcæ, ſplendidæ, Martiæ. Plumbeæ, vel non omnes ſplendidæ: Saturniæ. Splendidæ cinereæ, aut quaſi nutantis coloris Mercuriales. Nubiloſæ, & maculoſæ: lunares, & Martiæ, obſcurę & tenebroſæ: lunares, & Saturniæ. Amplius quæ ſtellæ ſecundū lōgitudinē ad zodiacū referuntur, prout ſunt in tali, & tali ſigno: nobiles ſunt reliquis. Quæ in ſignifero incidunt potentiores ſunt illis, quæ extra illum degūt. Quæ minimam habent latitudinem efficaciores ſunt illis, quæ magnam habent latitudinem, & eo magis ſi in ecliptica incidant: quia planetis corporaliter iungi poſſunt, & eorum radijs illuſtrari. Ideo præ cæteris Baſiliſcus, ſeu cor leonis potentior, robuſtiorq; decernitur: quia ab ecclíptica boream verſus, minutis tantum decem elongatur. Quod ſidus re vera cum ſit ſecundæ magnitudinis, ob efficaces effectus primæ reputatur: cum planetæ, præſertim ſol per corpus illi iungi poſſūt. Potentiſſimæ igitur erunt ſtellæ fixæ, quæ in ecliptica incidunt: ſaltem vſq; ad ſecundum latitudinis gradum ab ecliptica. Poſt has verò, quæ ab ab vtroq; Hemiſphærio citra duos latitudinis gradus deflectunt, minus efficaciores erunt: quia omnibus planetis (ſole, & Ioue exceptis) iungi poſſunt: Idq; ob illorum planetarum maximam declinationem, quem habere ſolent, prouenire, maximè conſentaneum eſt; quod in ſole, & Ioue nō contingit. Similiter quæ poſt quartum latitudinis gradum declinationem habēt, debilioris ſunt influxus: quia lunæ ſolum, Marti, & Veneri, ratione iam enarrata, iungi poſſunt. At quæ gradum latitudinis quintum excedunt, vſq; ad ſeptimum, cum Venere tantū, & Marte coire poſſunt, verum in cunctis hiſce prærecitatis habenda eſt quoq; ratio magnitudinis illarum: quamuis extra zodiacum declinationem habeant. Nam & pleræq; inſignes extant, & oriuntur, & culminant, & occidunt: ideoq; & illæ etiam mirabiliter influent. Verum hæc omnia in libris accomodata habes. Subinde Boreales fixæ nobiliores ſunt auſtralibus: & exiſtentia, & declinatione. Similiter quæ in cuſpidibus ſeu domorum initijs præciſè incidunt, potentes ſunt: ſed potentiores quæ horizontales angulos, & cor cœli perluſtrant, & horizontis circumferentiam ambiunt, & verticales exiſtunt. Poſtremo fixarum robur ex earum habitudine ad planetas omnes elicitur, ſed ad ſolem præcipuè. Idq; multipliciter contingit. Nēpe ex earum coniunctione cū planetis ſecundū longitudinē, ex earum antiſcio cum eiſdem præciſè: & planetarum radijs, quando ſcilicet ab illis illuſtrantur: ex ortu, & occaſu ſimul in mundo: ex tranſitu ſimultaneo per cœli mediū, vel per imū: ex matutino occaſu vero, & ex veſpertino exortu vero: hoc eſt, quando exoriente ſole, vel planeta, ſtella oppoſita ſub occidentali finitore

Imaginum Auſtralium numerus, & nomina.

Fixarum diſcrimina in effectibus.

Fixarum diſcrimina à colore.

Fixarum diſcrimina in longitudine, in zodiaco, & latitudine.

Cor leonis cur cæteris fixis potentior.

Fixarum extra zodiacū multæ inſignes.

Fixarumq; quæ potentiores, & nobiliores.

Fixarum robur, ex habitudine ad planetas, præſertim ad ſolem.

K 2 tore

tore demergitur. Vel quando occidente ſole, vel planeta, ſtella è diametro in horizonte orientali eleuatur. Similiter dicendum eſt, fixas robur trahere ex matutino exortu verò, vel apparenti: & ex matutino occaſu apparenti, & ex apparenti exortu veſpertino, & veſpertino occaſu vero, & apparenti. Sic enim fiet, vt variæ ſint temporum mutationes: quod inferius explicabitur. Verum, vt omnia claritatem habeant, operę prætium eſt, ortuū, & occaſuum diſcrimen inerrantium ſiderum particulari digreſſione diſcutere: quod accomodari quoq; poterit reliquis erronibus, præter ſolem: licet in Venere, & Mercurio, qui ſolem ſequuntur, & non longe ab eis recedunt, in aliquibus certè deficiet. Non etenim ſole exoriente, occaſum petere poterit Venus, vel Mercurius, & è contra ſole occidente, duo illi inferiores ortum aſcendere feſtinabunt: licet orientales, & occidentales dici poterunt. Itaq; poſſunt dumtaxat oriri coſmice, & Heliace, & occidi acronyce, & heliace tantū. Hoc eſt, poſſunt ſupra horizontem attolli ſimul exoriente Sole: & poſſunt parum ante ſolis ortum apparere, qui prius ſub ſolis radijs tegebantur. Amplius poſſunt certe ſimul cum occidente ſole abſcondi: & poſſunt pedetentim ſub occidentis ſolis radijs occultari: cum parum poſt ſolis occaſum ſe conſpiciendos protulerint. At luna matutinum nūquam ortum heliacum habebit: quia ſole velocior, & interlunio completo recedit à ſole in conſequentia, vnde poſt ſolem oritur. Sed fixarum tres alij habitudinum modi, ſiue ad ſolem, ſiue ad planetas dilucidandi remanent: ex quibus illarum quoq; potentia, & robur deſumetur. Primus eſt, cum ſol, vel planeta mediat cœlum: ſtella oritur, vel occidit; item cum planeta medium imum cœli tranſit, ſtella oritur, vel occidit. Secundus eſt oppoſitus, cum planeta ſcilicet oritur, vel occidit, ſtella culminat, vel imat cœlum. Tertius, & poſtremus eſt, cum inerrantia ſidera eundem poſitionis circulum cum planetis obtineat. Horum verò praxis, ſi opus fuerit, dulucidabitur.

Duo inferiores quemodo poſſunt oriri, & occidi oriente, vel occidente ſole.

Luna matutinum ortum heliacum nō habet.

Fixarum tres alij habitudinum modi ad planetas.

De vario ſiderum inerrantium ortu, & occaſu reſpectu planetarum ob temporum mutationes dignoſcendas.

CAP. XXXIII.

COELESTES apparentias, quas Græci phoenomenas vocant, nonnulli tempeſtates certas, ſtatas, & regulares ad differentiam fortuitarum, ex ſtellarum ortu, & occaſu, primi mobilis gyro, & maioris luimnis motu originem habere: nullus ex rerum cœleſtium peritis eſt; quin illud affirmet. Ideo de illarum vario ortu, & diuerſo occaſu accuratius, exactiuſq; dicendum eſt. Stellarum itaq; duplex eſt ortus, & occaſus: alter poeticus, alter verò aſtronomicus. Aſtronomicus eſt aſcenſus, & deſcenſus ſignorum, & partium eccliptica in vtroq; ſphoeræ ſitu. Primus eſt portio Aequatoris, quæ cum eo ſigno, vel arcu cooritur, dicta à Ptolomæo ἀναφορα: ſecundus eſt portio æquatoris, quæ cum eo ſigno, vel arcu vna occidit. At de hiſce non erit in præſentiarum nobis ſermo: ſed de poetico. Poeticus ortus eſt ſtellarum inerrantium aſcenſio, vel deſcenſio ſupra, vel infra horizontem: quæ fit ſole ſimul aut oriente, aut occidente; vel earundem apparitio, & occultatio, quæ fit ſole ad eas propius accedente, vel recedente. Cur autem dicuntur hi ortus poetici, nulla alia ratio eſt, niſi quia poetæ cum aeris mutationes, & tempeſtatem deſcribunt, ſimiliter æquinoctiorum, & ſolſtitiorum

Phoenomenarū origo.

Fixarum ortus, & occaſus Aſtronomicus.

Fixarum ortus poeticus

Cur dicūtur ortus poeticis.

Digitized by Google

ſtitiorum tempora, quemadmodum etiam hiſtorici, & rei ruſticæ ſcriptores ara-tionis, ſationis, meſſis, & ſimilium: his crebro vtuntur. Species ortus, & oc-caſus poetici duplex eſt: verus, & apparens. Verus in duplicem quoq; diuidi-tur in matutinum, & veſpertinum. Matutinus ortus eſt, ſtellæ aſcenſus ſupra horizontem vna cum ſole oriente, aut paulo poſt ſolis ortum. At cum ſic ſolis radijs tegatur, ita vt cerni minimè poſſit: hoc orta modo, non conſpici-tur. Vocatur hic ortus græcè κοσμίκον, latinè coſmicus: hoc eſt mundanus. Occaſus matutinus eſt ſtellæ deſcenſus infra horizontem, ſole èregione ori-ente. Hic occaſus grecè ſimiliter dicitur κοσμικὸν, ideſt mundanus. Or-tus veſpertinus eſt veſpertina ſtellæ aſcenſio ſupra horizontem, ſole è contra occidente, quem Græci vocant ἀκρόνυχον, hoc eſt Acronichus, quod latine no-ctis initium ſignificat: licet ab alijs cronycus dicitur, hoc eſt temporalis, à χρό-νος, quod ſignificat tempus: occaſus autem veſpertinus eſt veſpertina ſtellæ deſcē-ſio infra horizontem, ſole ſimul, aut paulo poſt occidenre à græcis ſimiliter di-ctus ἀκρόνυχον. Ortus ſeu occaſus apparens eſt ille, qui alias heliacus dicitur. Or-tus heliacus eſt ſtellæ apparitio extra ſolis radios, vt mane conſpici poſſit: nam paulò ante ſolaribus radijs tecta erat. Quod certe fit; cum ſol à ſtella recedit, & quaſi eandem detegit: vt mane ante ipſius ortum denuo conſpiciatur. Græci hūc ortum ἐπιτολὴν vocant. Plinius emerſum. Hunc ortum illuſtrem facit Carda-nus, & nobiliſſimum. Occaſus heliacus eſt ſtellæ occultatio, vt veſperi poſt ſolis occaſum cerni non poſſit ob ſolis propinquitatem, qua ſtellas ad quas peruenit: ſuo fulgore occultat, & tegit. Quę ſtella paulo ante ſolis occaſum ſupra horizō-tem occidentalem conſpiciebatur. Hunc occaſum heliacum vocant etiam Gręci κρύψιν, & ἀφανισμον: Plinius verò occultationem. Alij dicunt heliacum di-ci ab ἥλιος, quod eſt ſol: nam ideo ſolaris dicitur. Sed libet hoc in loco, de his poeticis ortibus carmina quædam afferre: quæ alias Freigius vir doctiſſimus in de phoenomenis libro 13. cum ſint pulcherrima, adnotauit.

Ortus, & occaſus poetici ſpecies. *Ortus matutinus.* *Occaſus matutinus.* *Ortus veſpertinus.* *Occaſus veſpertinus.* *Ortus heliacus.* *Occaſus heliacus.* *Freigius.*

Mane vehit ſupra terram tibi coſmicus ortus
 Sydera: ſed phoebi lumina tecta latent.
Mane dat Heliacus quædam ſubuecta videre
 Aſtra: ſed acronichus nocte videnda trahit.

Verum permutantur adinuicem ortus, & occaſus coſmicus, & Acronichus, ideſt ortus, & occaſus veri: quorum permutationes his verſibus pulchrè deſi-gnantur.

Coſmice deſcendit ſignum, quod acronyce ſurgit
 Chronyce deſcendit ſignum, quod coſmice ſurgit.

De his ortibus, & occaſibus vide Virgilium in Georgicis, Ouidium de ponto, & de faſtis, Lucanū, & alios quoq; poetas: ideo diximus cur poetici vocarentur. Sed & adducere placuit incerti authoris carmina, quæ Franciſcus Bordinus Cor rigiētis in ſua chiliade tractatu primo, quæſito & reſpōſo 291. affert. Quæ cū ſint vetuſta (vt remur) & ob pulchritudinem lectoribus facient ſatis.

Virgilius. Ouidius, Lucanus. *Franciſcus Bordinus.*

Coſmicus eſt ortus, cum ſol emergere quærit
 Ipſius oppōſitum lapſus ad ima gerit.
Chronicus eſt lapſus, cum ſol in veſpere tabet,

Illius

Digitized by Google

Illius oppoſitum chronicus ortus habet.
Heliacus ſigno dat ortus ſole remoto,
Illius occaſum proximitate noto.

Ortuum, & occaſuum ſpecies ad nouem Ptolomæus reduxit.

Fixarum ortus, & occaſus tempore expreſſo.

Coſmici ortus, vel occaſus acronyci inuētio

Coſmici occaſus, & acronyci ortus inuentio.

Ortus, & occaſus Heliacus.

Stellarum ortus, & occaſus ſpecie expreſſa.

Fixarum diſcrimen in ortu, & occaſu extra ecclipticam.

Stellæ in ecliptica non cōſtitutæ cum eiſdē eclipticæ punctis nō oriuntur, & occidunt.

Eudoxus, Aratus, Hyparchus, Theon, Ptolomeus.

Ptolomæus libro octauo ſui Almageſti capite quarto, & in quadripartito has ortuum & occaſuum ſpecies σχήματισμὺς vocat: ideſt aſpectus, & configurationes ſtellarum ad ſolem, eorumq; diſcrimina ad nouem reduxit. Quæ & nos ſuperius tetigimus, & ſi in alias tanquam appendices, diuiſimus. Vt autem huius negotij, & abundantior, & exactior habeatur doctrina, ſitq; prudens Mathematicus huius rei ſecurus conſcius: duo tantum adnotare conuenit. Primum eſt, vt inuento ſolis loco in eccliptica tempore ab authoribus citato, (Nam ſolent authores vel tempòre expreſſo, ortum, & occaſum generaliter demonſtrare, & ſpeciem diuinandam relinquere: vel ſpecie ortus, & occaſus expreſſa, tempus diuinandum relinquere: Quod obſeruant etiam poetæ, hiſtorici, rei ruſticæ ſcriptores, & alij, quod certe per ephemerides, aut per aſtrolabica inſtrumenta docetur) ſignari debeat eclipticæ locus cum quo ſtella oritur, vel occidit, conferēdus vtiq; cum ſolis loco. Ita vt ſi locus ortus, vel occaſus ſtellę cum ſolis loco congruat, dicetur id fieri vel coſmico ortu, vel acronyco occaſu. Si verò non congruat ſolis loco, ſed è regione opponitur, dicetur, id quidem fieri coſmico occaſu, & acronyco ortu. Porrò ſi locus ortus, vel occaſus ſtellæ, ſolis ortum præcedit; dicetur tunc fieri ortu heliaco; ſi autem ſequitur, erit occaſus heliacus: & hæc quo ad tempus generaliter expreſſum. De ſpecie vero ortus & occaſus expreſſa, ſic operandum erit. Inuento eclipticæ puncto cum quo ſtella oritur, vel occidit, conferatur ſpecies ortus & occaſus cum eclipticæ puncto, cum quo ſtella oritur: quandoquidem hæc iuncta ſimul oſtendent ſolis locum, & inde tempus. Verum ſtellæ ſunt in duplici differentia. Nam quædam cum locis eclipticæ ſingulis oriuntur, & occidunt, quædam cum longius ab ecliptica recedant; id non efficiunt. Nam vel boream verſus conſiſtunt, vel ad meridiem vergunt (vt ſuperius iam tactum eſt.) Hæ cum punctis eclipticæ, vera loca ſequentibus oriuntur: & cum punctis vera loca antecedentibus occidunt. Illę è contra cum punctis eclipticæ vera loca antecedentibus oriuntur, occidunt autem cum punctis eclipticæ vera loca ſequentibus: Vt ſtellæ in ipſa ecliptica conſtitutæ, aut non longe ab illa, cum ijſdem eclipticæ punctis oriuntur, & occidunt: in quibus ſunt. Oritur id certe ex duobus, ab ipſa ſcilicet ecliptica, ad quā omnes ſtellæ referuntur: & ab eleuatione vtriuſq; poli. Primo ab ecliptica, quoniam non mouetur ſuper axe, & polis proprijs, ſed ſuper axe, & polis mundi, ac Aequatoris, ac propterea partium ſuarum aliquæ artico polo ſunt proximæ: nonnullę antartico. Igitur oriri, & occidere cum ijs punctis, quæ in ecliptica incidunt, impoſſibile eſt. Secundo ab eleuatione vtriuſq; poli: quippe quæ alteram eclipticæ medietatem ad alterutrum polorum aducit, & ab altero longius abducit. Ideo ſtellas extra eclipticam conſtitutas, cum alijs zodiaci ſignis oriri, & occidere, quam ea ſunt, in quibus conſiſtunt: neceſſe eſt. De his omnibus videndi ſunt illuſtres viri, cum veteres, tum quoq; Neoterici: præſertim Eudoxus, Aratus, qui de phoenomenis Græco ſcripſit carmine. Hipparchus libro ſecundo & tertio in Aratum. Theon Alexandrinus, Ptolomæus, & reliqui quā plures. Secundum principale quod adnotatu dignum cenſemus, eſt: ſcire interuallum inter ſolem, & ſtellam, vt emergat, vel occultetur, quantum debet eſſe. Quandoquidem cum ſtellarum magnitudo non ſit æqualis: etiam interuallum erit inæquale. Ideo maiores minus ſpatium requirunt: minores, maius. Dicamus

camus

camus igitur,& ſiderum inerrantium diſtantiam à ſole,vt conſpici poſſunt:& etiã errantium. Ab his igitur exordientes, ſcias Saturnum vndecim graduum interuallo à ſole diſtantem conſpici poſſe, Iouem,decem: Martem vndecim, & paulo amplius.

Planetarum diſtantia à ſole, vt conſpici poſſint.

Venus quinq; gradibus à ſole diſtans, conſpicitur. Mercurius decem. Luna deniq; certum interuallum non habet. Quomodo autem hæc veritatem habeant, alias diſcutiemus. Sed aliquibns difficultatem duo inferiores inculcant, præſertim Mercurius. Quo autem ad fixas attinet, ſcias primæ magnitudinis ſtellas duodecim graduum inteuuallo à ſole diſtantes conſpici poſſe:

Fixarum diſtantia à ſole,vt conſpici poſſint.

ſecundæ, tredecim: tertiæ, quatuordecim:quartæ quindecim: quintæ, ſexdecim: ſextæ, decem & ſeptem: nebuloſas quoq; obſcuras, & minutiſſima quæq; inerrantia ſidera decem & octo. Quamobrem Plinius libro 18. capite 25. rectè dixit, dodrantes horarum cum minimum, interualla ea deſiderant, ante ſolis ortum, vel occaſum, vt conſpici poſſint.

Plinius.

Ex his habemus ſtellas fixas in parua diſtantia exoriri à ſole, pluſquam luna, tribus de cauſis, vt recte notat Cardanus.

Fixæ in minori diſtantia conſpiciuntur, quã luna.

vel ob luminis claritatem, & vigorem: & ſic difficultati motæ de Mercurio ſit ſatis. Nam & ſi ſit paruus, tamen ob luminis claritatem apparere poteſt in diſtantia ſeptem partium à ſole, & nos extendimus ad decem. Luna verò partium quatuordecim à ſole diſtans, conſpici poteſt: ratio etenim eſt citra prędictam; quia omnes ſtellæ cuiuſcunq; generis, & ſi participatum habent lumen à ſole: lucent etiam proprio lumine.

Stellæ omnes præter lumen ſolis habent lumẽ proprium exceptaluna

At luna lumine alieno ſcilicet ſolis; & ſi aliquid haberet luminis, illud tale valde hebes eſt; ac propterea occultatur à ſole in maiori diſtantia, quàm reliqua ſidera: quia cum propinqua ſit ſoli, cuius lumine lucet, & illo inferior, excipit lumen à ſuperiori parte, & ita nobis occultatur. Secunda cauſa eſt magna ſtellarum altitudo, qua fit, vt earum lumen à ſole minus præpediatur;ac propterea fixæ in magna ſolis propinquitate maximæ conſpiciũtur.

Stellæ in magna altitudine, etiam ſoli propinquę conſpiciũtur

Tertia, & poſtrema cauſa eſt,quarundam earum latitudo magna, veluti Arcturi, & Caniculæ. Magna itaq; in latitudine diſtantia efficit,vt plerumq; ſtella, quamuis valde ſoli propinqua ſecundum longitudinem, conſpiciendam ſe nobis prębeat ante ſolis ortum: idq; tam in ortu matutino, quam veſpertino in boreali latitudine nobis contingit; in auſtrali non ſic, cum ibi, ſit via ſolis.

Stellæ in magna lat, etiã ſoli proximę videntur.

Verum antequam huic capiti ſupremam imponamus manum, admonendus eſt diligenter prudens lector, plures ortus, & occaſus ſpecies à Ptolomæo locis ſuprarecitatis aſſignari, quàm à doctiſſimis viris ſcribuntur. Nam & ſi nouem ſint principales: vnaquæquè tamen in alias tres diuiditur, ita vt omnes ſint viginti ſeptẽ.

Numerus ortuum, & occaſuum fixarum.

Nonnulli rentur eſſe plures: ſed ex lectione Ptolomaica viginti ſeptem eliciuntur. Quæ autem ſint illæ, profecto fixarum mediationes etiam ſubtus terram, vel ſole in ortu exiſtente, vel in occaſu, vel in imo cęli, vel culminante: & illarum exortus, & occaſus ſimiliter ſole in medio, vel in imo cœli exiſtente, & reliquæ aliæ: de quibus alias dicemus diuino numine nobis ſuperſtite. Porrò viri in hac facultate doctiſſimi illarum ortus, & occaſus dũtaxat tradiderunt, explicueruntq; quæ ad manifeſtas temporum mutationes faciunt.

Praxis

Digitized by Google

Praxis omnium ſupradictorum. C A P. XXXIV.

Fixarum ortus, & occaſus cum planetis quo modo inueniendus.

INERRANTIVM ſiderum ſi quis ortus, & occaſus cum planetis aſſequi voluerit, ante omnia ex directionum tabulis obliquam planetæ aſcenſionem, vel deſcenſionem eleuationi regionis, quam deſiderat, congruentem, elicere neceſſum eſt. Quæ profectò ex declinatione, aſcenſione recta, & differentia aſcenſionali habentur. Ex quibus, ſcilicet ex obliqua aſcenſione videndum eſt, planeta cum qua parte ad vnguē oritur, ſiue occidit. Quæ pars cum parte ortus, & occaſus ſtellæ dubio procul conferenda eſt: vel è regione operari poterit, ſi quereretur ſtellæ inerrantis aſcenſio, vel deſcenſio: quæ conferenda certe eſſet cum erraticæ aſcenſione, vel deſcenſione: ſubitò etenim illius ortus, & occaſus anticipatio, vel retardatio occurreret. Verum id prudens mathematicus in tabulis aſſequetur: nō.n. omnia hic afferre licet, vbi alibi congeſta habentur, præſertim ne in immenſum volumen augeatur. Cur verò planetæ cum fixis ſimul non oriuntur, & occidunt, ſicuti ſol, cauſa quippe eſt eorum latitudo ab ecliptica. Ideo non in eiſdem longitudinis partibus cum illis orientur, & occident: niſi adfuerit aut nulla, aut parua eorum latitudo. Eadem ferè methodo fixarum locus in cœli culmine, vel imo cœli indagatur: aſcenſionum ſcilicet rectarum auxilio cum ſole, & planetis. Porrò ſtellarum apparitionem ad talem regionis eleuationem, vel ſupra terram perpetuò, vel infra terram occultationem, vel quæ horizontem perſtringunt, ſi quis aſſequi voluerit: ab eleuatione poli, à quadrantis circulo, à regionis complemento, & à ſtellæ declinatione dubio procul deſumēda eſt. Qnandoquidem à cœli quadrante puta à partibus nonaginta ſubtrahenda eſt poli eleuatio, & reſultans erit regionis complementum. Deinde adnotāda eſt inerrantis ſtellæ declinatio, & videndum num ſit borealis, & complemēto maior, vel ſit Auſtralis, & ſimiliter complemento maior, aut ſit complemento æqualis. Si namq; declinatio eſt æqualis complemento latitudinis regionis, tunc ſtella horizontis circumferentiam tantum ambit: ſimileſq; ſtellæ dicuntur horizontales. Si vero eſt auſtralis, & regionis complemento maior, infra horizontem, ſubtuſq; terram ſemper manet: prouenitq; id ex humilitate illius poli. Sanè borealis maior complemento, ſemper eſt ſupra horizontem: & numquam oritur neq; occidit. Sunt tria illuſtria exempla in poli altitudine Venetiarum, ſub qua tabulæ in Italia condi conſueuerunt. Primum de humero Vrſæ maioris, quę eſt ſtella ſecundæ magnitudinis, martiæ naturæ: cuius declinatio cum ſit maior complemento, & borealis, ſemper in illo polo eſt ſupra terram: quamuis à poli eleuatione graduum 28. vſq; ſupra ſemper orta conſpiciatur. Nam in antecedentibus oritur quidem, & occidit: quia regionum latitudines ſunt minores. Secundum exemplum eſt de Canobo primæ magnitudinis Iouiæ, & Saturniæ naturæ. Huius declinatio cum ſit Auſtralis, & complemento maior, in illo polo ſemper infra terram latet: quinimo à poli eleuatione graduum 39. & ſupra, ſemper latet; nam in antecedentibus latitudinibus oritur quidem, & occidit. Poſtremū exemplum eſt de ſiniſtro Aurigæ humero, magnitudinis primæ, naturæ Martis, & Mercurij, cuius declinatio borealis cum ſit complemento regionis æqualis, in illa horizontis circumferentiam tantum ambit, eſtq; horizontalis:

Erraticæ cur non ſimul cū fixis oriuntur, & occidunt, vti ſol.

Stellarū apparitio in regionibus quomodo inuenienda.

Stellæ horizontales.

Stellæ ſubterraneæ.

Stellæ ſupra terram ſemper.

Humerus Vrſæ maioris vbi ſupra terrā ſēper.

Canobus vbi infra terram ſemper.

Aurigæ humerus ſiniſter vbi horizontalis ſemper.

rizontalis: neq; oritur, neq; occidit. Quod quidem contingit ab illa poli eleuatione ſcilicet 45. graduum ferè, & ſupra. Nam à 44. ad infra ſemper oritur, & occidit. Et quod de his tribus allatum eſt exemplum, & de tali regionis altitudine: de alijs quoq; operari poterit prudens Mathematicus, quæ omnia in tabulis perſpiciet. De verticalibus autem ſtellis, nempe quæ ſingulis diebus per regionis verticem perambulant, & fiunt perpendiculares: illas certe ex regionis altitudine, & ipſarum declinatione aſſequetur. Si etenim ambæ in idem coeũt, & fiunt æquales; ſtella dubio procul verticalis erit, & perpendicularis. Exemplum adeſt ſuperius poſitum de ſiniſtro Aurigæ humero, qui cum eius declinatio regionis illius altitudini congruat, non ſolum horizontalis eſt illi: verum verticalis, & perpendicularis: quia ſtellæ horizontales illi altitudini, ſi Borealem habent declinationem, cum idem ſit complementum, & altitudo: ſunt etiam verticales, & perpendiculares. Quò autem ad ſtellas inueniendas in eodem poſitionis circulo cum planetis poſitas, neceſſe eſt directionum tabulas reuoluere: ibiq; poſitionis circulum inuenire. Videat deinde prudens Mathematicus num ſtellæ inerrantes, & planetariæ in parte cœli aſcendente conſtituantur: vel in parte cœli deſcendente. Si namque in parte cœli aſcendente, tunc iuxta poſitionis circulum, illarum aſcenſiones ſimul conferat: at ſi in parte cœli deſcendente, profecto per deſcenſiones, ſeu per oppoſiti loci aſcenſiones operabitur. Verum enimuero inter tot aſſignatos ſtellamrum inerrantium modos, nullus quidem difficilior illo, quo inuenitur, quam ſcilicet ad ſolem illarum ortus, & occaſus habeant habitudinem. Nam alius quo reperitur, quæ ſtellæ in tali loci eleuatione oriantur, atque occidant: facilis eſt. Porrò illæ quarum declinatio vel borealis, vel auſtralis, complemento loci, ſeu eleuationi regionis minor eſt, illæ profecto in tali ſphœræ loco ſemper oriuntur, & occidunt: quod ſupra tetigimus, & nulli dubium eſſe oportet. Difficultas vero eſt in cæteris illarum ad ſolem habitudinibus, nempe in exortibus, & occaſibus Heliacis, acronycis, & coſmicis, qui quidem ad ſolem referuntur. Difficile quippe eſt ſcire, quæ ſtellæ, & quando hos habitus ad ſolem habebunt. Miſſos itaque faciemus ortus, occaſuſque heliacos, cum Arcus quo ſtella è ſolis radijs emergit, aut intra quos occultatur (quod eſt interuallum) ex triplici variatur capite; ratione climatis, ratione partium cœli, & ratione magnitudinis ſtellæ; ac propterea illorum difficillima eſt tractatio, facilior autem aliorum. Exemplum habetur de exortu, & occaſu acronyco, & heliaco Vergiliarum in libello Ptolomæi de ortu ſyderum, & in libro magnæ compoſitionis, ſeu Almageſti: quod quidem Cardanus affert libro ſecundo Quadripartiti in explicarione textus 64. cap. 11. egregie explicat; breuiter tamen concludit veſpertinos Vergiliorum occaſus chronicos tertia die Aprilis fieri: ortus matutinos heliacos ſeptima die Maij: exortus veſpertinos chronycos vndecima die Nouembris: occaſus verò heliacos ſeu matutinos duodecima die octobris. Verum & hæc emendatione indigent à Ptolomæi tempore vſq; ad noſtra, & præſertim ob anni recogniti rationem. At quò ad cęteras habitudines indagandas, in primis ſolis locum per ſingulos anni dies adnotare oportet: quem certè in Ephemeridibus prudens Mathematicus aſſequetur. Deinde inerrantium ſiderum ortus, & occaſus ad illius poli altitudinem, quam deſiderat: diligenter animaduertendo cum quo eclipticæ gradu præciſe oriantur, atq; occidant. Hoc autem in ephemeridibus Magini clariſſimi Mathematici edocetur, Iſagogicarum ſuarum quarta parte. Vbi duas tabulas ortuũ, atq; occaſuum fixarũ miro labore pro ſtudioſis congeſſit: quœ mirum in modum

Verticales ſtellæ quomodo inueniendæ.

Aurigæ humerus ſiniſter verticalis polo 45.

Fixarum locus cum planetis quomodo indagandus.

Inter exortus, & occaſus fixarum qui difficilior ad inueniendum.

Ptolomæus.

Cardanus.

Vergiliarum veſpertini occaſus cronici, matutini ortus heliaci, veſpertini exortus chronici, matutini occaſus heliaci.

Maginus.

Digitized by Google

Modus inueniendi fixarum habitudines ad ſolem.

nobis in huiuſmodi negotio profuere. Hiſce poſtmodum habitis videat, num ſignum, & ſolis gradus conueniant cum ſigno, & gradu fixæ emergentis in horizonte, ſeu occumbentis in occaſu. Si namq; conuenerint in ortu, ſignum erit, ſtellam matutino ortu, qui eſt coſmicus, cum ſole coaſcendere. Si verò gradus, & ſignum occaſus ſtellæ cum ſole conuenerint, tunc vtiq; dicetur, ſtellam occidi occaſu veſpertino vero: quia cum ſole vna in occidente demergitur; & talis occaſus eſt Acronychus. At ſi gradus ortus ſtellæ conuenerint cum ſolis gradibus, qui tamen ſignum contra ſtellam obtinet: tunc ſtella dicetur exoriri veſpertino, veroq; ortu, qui eſt acronychus: nam ſol in occidente decumbit. Quod ſi gradus ſtellæ ſolis loco congruat, qui tamen ſtellæ opponitur ipſo exoriente, tūc ſtella ſub finitorem immergitur, taliſq; occaſus veſpertinus, & verus eſt: qui alias coſmicus appellatur. Vt autem res clarior fiat, vnico tantum id abſoluemus exēplo: nempe de lucida Eridani, quæ arabicè Arcanar dicitur. Inſignis quidem ſtella, magnitudinis primæ: naturæ Iouiæ, & Venereæ. Hæc ſub poli eleuatiōne partium 45. cum primo gradu leonis exoritur. Ergo cum ſol primam leonis partem poſſederit in oriente: dicetur tunc ſtella ortu vero, & matutino, ſeu coſmice oriri, quia cum ſole coaſcendit; idq; occurrit die vigeſima quinta Iulij. Die vero octaua Martij occidit cum ſole occaſu veſpertino, & vero, qui eſt acronychus. Tunc etenim ſol decimam ſeptimam piſcium partem perambulat cum ſcrupulis primis quinquaginta tribus. Oritur deinde veſpertino, & vero exortu, qui etiam Acronychus dicitur die vigeſima prima Ianuarij: tunc enim ſol primam Aquarij partem cum ſexdecim ſcrupulis primis obtinet. Matutino deniq; occidit occaſu, coaſcendente Sole cum decem, & ſeptem Virginis partibus, & quinquaginta minutis: qui occaſus coſmicus eſt. Hoc certè exemplo poterit prudens Mathematicus alios ſiderum inerrantium ortus, & occaſus inueſtigare pro ſua quaquè latitudine.

Exemplum de lucida Eridani quas habitudines ad ſolem habeat polo 45

Animaduerſiones ex Cardano circa inerrantium ſiderum ortus, & occaſus. CAP. XXXV.

Cardanus.

NEGARI minimè poteſt Cardanum alioqui virum doctiſſimum præceteris in hac facultate præſtantiſſimis viris, diligentem ſua ætate ſiderum inerrantium fuiſſe obſeruatorem: nam poſtremus ſcripſit, quamuis non omnia ad vnguem attigerit ob ipſarum rerum difficultatem. Ideo opere prætium nos facturos arbitrati ſumus nonnulla ex ipſius Cardani obſeruationibus, & placitis explicare: quæ ad huius tractationis dilucidationem maximè conducunt. Adnotet igitur prudens Mathematicus primò, quòd ſi plures ſint ſtellæ, quæ exoriuntur, prima viſa ſufficit ad exortum, nec opus eſt, vt reliquę oriantur: è contra cum plures occidunt, occaſus ſumitur: cum prima earum incipit abſcondi. Quo fit, vt magis à ſole ſtellæ ſi ſint plures, diſtent in occaſu: quàm in ortu. Exemplum iam allatum eſt de Virgilijs. Ratio certè eſt, quia exortus, & occaſus à diuerſis ſumitur ſtellis. Exortus à prima quæ apparet, occaſus à prima, quæ incipit latere: pars autem finitoris occidua, orientali aduerſa eſt. Adnotet ſecundo

In exortu plurium ſtellarum prima viſa ſufficit ad exortum & in occaſu prima quæ incipit abſcōdi.

Digitized by Google

ſecundò quòd vna, & eadem ſtella non æqualiter à ſole diſtat oriens, & occidẽs. Cauſa huius eſt duplex. Altera eſt ſignorum rectitudo, & obliquitas: altera eſt ipſarum latitudo vel borealis, vel auſtralis. Nam borealis efficit, vt matutino, & veſpertino ortu celerius oriantur: auſtralis autem ad occaſum tantum matutinum, & veſpertinum conducit. Quo fit, vt Arcturus cum ſit borea lis, vtroq; ortu oriatur in minori diſtantia à ſole, quàm occidat. At Canicula cum ſit auſtralis contrario modo.

Stella oriens & occidens non æqualiter diſtat a ſole.

Adnotet tertiò, quòd ſtellarum ortus, & occaſus, ſi ſunt multæ, per multos vtiq; durant dies: à prima ſcilicet quæ oritur ad poſtremam earum durat ortus: occaſus itidem à prima earum quæ occidit ad poſtremam. At effectus non ſolum toto intermedio tempore perſeuerat, ſed in ortu quoq; per aliquot dies, poſtquam ſcilicet apparere omnes cæperint.

Stellarum ortus, & occaſus, ſi ſunt multæ, per multos durant dies.

Verum enimuero aliter ſe habet in occaſu, nam effectus non durat, niſi ab occaſu primę ad occaſum vltimæ: ſed ceſſat effectus ſequenti die, vbi omnes ceciderint. Exemplum adeſt de Vergilijs, ſucculis, zona orionis, & ſimilibus quamplurimis.

Fixarum diuerſitas in occaſu.

Quòd ſi in vnius tantum ſtellæ ortu, vel occaſu id conſiderabitur: totum oppoſitum accidere, nec ceſſum eſt. Quandoquidem illius ortus, ſi illuſtris eſt, (de ſtellis nimirum primæ, & ſecundæ magnitudinis ſermo eſt) fit tunc in vna die: verum effectus pluribus durat diebus. Exemplum adeſt de Canicula, & Arcturo. Nam ortus primæ vno tantum abſoluitur die, effectus verò pluribus durat diebus: nempe triginta, vel iuxta alios quadraginta. Similiter ſecundæ ortus vna fit die, effectus octo, vel decem perſeuerat diebus. Verum vtriuſq; occaſus cum effectu eadem die qua incipit, eadem prorſus finitur. Quò verò ad aeris mutationem attinet, illa in prima die ortus contingit, & in prima die occaſus: licet ſtellarum ortus, & effectus per multos perſeuerent dies; idq; iuxta mentem Ptolomæi.

Duratio effectuum Caniculę, & Arcturi.

Adnotet quartò, quòd circa temporum mutationes ex fixis, illarum exortus primum obtinent locum: & prognoſticari debet prudens Mathematicus notabilem aeris qualitatem, quia maiorem faciunt exortus mutationem quàm ocaſus: & matutini exortus validiores ſunt veſpertinis. Itaq; det locum primum matutino ortui, quia eſt validiſſimus, ſecundum ortui veſpertino: tertium occaſui matutino, vltimum occaſui veſpertino. Probatur id Ptolomæi doctrina, qui in libello quem edidit de ſtellarum fixarum ortu, & occaſu, & de earundem ſignificationibus, veſpertino Vergiliarum occaſui nullam aeris mutationem die eadem aſcripſit, ſed ſequenti tanquàm debiliſſimo, dixit: quòd flaret Africus. Ortui verò quia validiſſimus, eodem die quo oriebantur, dixit: ſpirat fauonius.

Fixarum exortus maiorem temporis mutationem faciunt quam occaſus.

Quò verò ad ordinem temporis horum ortuum, & occaſuum ſeries ſic erit. Vt primus in ordine ſit veſpertinus occaſus, deinde ortus matutinus: quia ſibi neceſſario ſuccedit, tertiò occaſus matutinus, quartò ortus veſpertinus: inde reuertitur ad primum.

Ortuum, & occaſuum ordo temporis.

Adnotet quintò quòd inerrantia ſidera poſt illarum cum ſole coniunctionem, copulationemq; cum ante ſolis exortum illuxerint, validiſſima ſunt: nã maximos, repentinoſq; effectus cauſant. Eſt etenim talis ortus Heliacus: inter cæteros nobiliſſimus, de quo ſupra tactum eſt. At dum ab eis ſol longius abeſt, remittuntur: ſicuti cum ſub oppoſitione fuerit, debiliora redduntur: donec ad matutinum rurſus redierint exortum; nam ſic occidunt heliacè.

Siderũ inerrantium ortus.

Heliacus validiſſimus, & nobiliſſimus

Adnotet ſextò, & vltimò, quod cum polorum altitudines ſint diuerſæ, finitoreſq; varij, ſidera quoq; inerrantia continuo progrediantur, licet lentiſſimo motu: illorũ ſane ortus, & occaſus nõ fient ijſdem tẽporibus vbiq; terrarũ; ac pro propterea diuerſa operabũtur in diuerſis regionibus ob illarũ diuerſũ ſitũ, & diuerſã aeris qualitatẽ, quinimò & diuerſis quoq; tẽporibus remotis, & propinquis. Nõ.n. ſtellarum ſitus, qui Ptolomęi tempore erat: noſtris temporibus perſeuerat: nec

Fixarum ortus, & occaſus non idẽ vbiq; terrarum.

illius poli eleuatio cum alijs conuenit: nec temporis mutatiő anni tranſacti, congruet mutationi præſentis anni; quia diuerſa fit aeris natura vtrobiq; propter variam ventorum naturam. Contingit enim, vt idem ventus qui anno præterito (verbi gratia) ſerenitatem ingeſſit, hoc anno plurias ingerat: & cauſa erit, quia priori anno aeris ſiccitas præceſſit, præſenti autem humiditas. Et rurſus cum ſint quidam venti parum flantes: pluuias, & nubes pariunt, multum verò, ſerenitatem. E contra autem alij modicum ſpirantes, ſerenitatem efficiunt: diu,pluuias: vt Coecias, & Corus. Qua de re erigenda eſt ſyderum inerrantium tabula pro ſua cuiq; regione, & ætate; vt rectè conſulit Cardanus: Nam illa Ptolomæi ad methodum dumtaxat eſt vtilis, cum omnia ſidera ab illo tempore vſq; ad hæc noſtra ſua in ſignis mutauerint loca tam in longitudine, quam in latitudine: & ſphoerarum partes puta nonæ, & octauæ non æque correſpondent. Stellæ etenim quæ Ptolomæi tempore erant à medio Capricorni ad finem eius, ingreſſæ ſunt Aquarium, & ſtellæ Aquarij à medio vſq; in finem ingreſſæ ſunt Piſces: & ſtellæ piſcium ingreſſæ ſunt Arietem, & Arietis, Taurum: & ſic ſingulæ ſingula. Ita vt octauæ ſphoeræ caput non ſit amplius ſub capite nonæ, ſed nonæ initium ſit ſub viginti partibus octauæ, & paulò amplius. Sed & lunæ manſiones viginti octo ab illis partibus initium auſpicantur: nempe ſub noni orbis zodiaco; vel initium Arietis octauæ reperitur in initio 28. graduum Arietis nonæ. Probatur autem id pluribus obſeruationibus. Nam tempore Mettonis Attici, qui Alexandri mortem annis 108. præceſſit, prima Arietis ſtella erat in interſectione verna: quod & nos libro ſecundo de Neomerijs Salomonis ſcripſimus capite 20. dũ Aequinoctiorum anticipationem ex octauæ ſphoeræ motu demonſtrare nitebamur. Poſtea Hypparchi tempore eadem ſtella poſt interſectionem vernam quatuor gradibus conſpecta eſt: Ptolomæi tempore ſex, Ioannes Vuernerus noſtro tempore obſeruauit in viginti ſex gradibus, minutis verò quinquaginta quatuòr reperiri: nunc verò in 28. conſpicitur. Hanc ob rem tabula fixarum Ptolomęi ad ſuum polum condita noſtro tempori minimè deſeruiet, nec etiam ſuo polo his temporibus: ſed in Aſtrorum ortu, & occaſu concordabunt obſeruationes noſtræ cum Ptolomaicis, paruo diſcrimine temporis excepto; de ventis verò, & cœli ſtatibus plerumq;. Nos igitur primò fixarum tabulam erigemus, tam in longitudine, quàm in latitudine in zodiaco incidentium iuxta Cardani obſeruationes: deinde aliam paruulam inſigniorum, quæ extra ſigniferum incidunt: Tertiò adducemus illam Ptolomæi cum ſignificationibus ſuis: quæ è Greco in latinum verſa conſpicitur Nicolai Leonici opære, atq; diligentia. Quarto triplices conſtruemus tabulas cum inerrantium ortibus, & occaſus, cæliq; mediationibus inſtar Ptolomaicæ ſub poli altitudinibus 40. 42. 45. ſicq; videbitur omnium diſcrimen. Quintam & poſtremam alibi edemus, pro vna regione cum ſignificationibus, & temporum qualitatibus ad noſtra tempora: cuius inſcriptio erit; De qualitate tempeſtatum ex ſignorum natura,partiumq; illorum; idq;iuxta Cardani præceptum. Porrò ſignificationes vnicuiq; diei correſpondebunt. Quæ tabulæ ſi rectè fiant, promittit Cardanus illas vſq; ad tria ſecula fermè duraturas: paucis in ſingulis centum annis mutatis. Verum ante omnia temporũ mutationes ex ingreſſu ſolis in ſigna zodiaci octauę explicabimus.

Temporum mutationes non eædem vbiq; terrarum.

Fixarum tabula circa temporum mutationes pro ſua cuiq; regione erigenda.

Lunæ manſiones vbi initium ſumũt.

Primæ ſtellę Arietis inambulatio.

Tabula fixarum Ptolomæi nec ſuo ſæc polo cõuenit, nec noſtro tempori

Nicolaus Leonicus.

Cardanus.

Digitized by Google

De aliquorum ſiderum inerrantium effectibus, De què ſolis ingreſſu in ſigna octaua ſphoera, & temporum mutationibus ex eiſdem. CAP. XXXVI.

INTER ſtellas omnes nulli dubium eſt ſolem primatũ gerere, lumen cunctis impartiri, omnes regere: ac iuxta illarum naturam quibus applicat, generalis conſtitutiones facere: lunamq; ſimiliter, cum ad illas acceſſerit: idem efficere, manifeſtum eſt omnibus. Primò igitur conſiderabimus aliquorum inerrantium ſiderum effectus, quòd erit tanquàm præambulum quodam ad temporum mutationes ex fixis prænoſcendas: deinde ſolis ingreſſum in ſigna octauæ: tertio lunæ acceſſiones ad aliqua inerrantia ſidera. Sciendum itaq; eſt orionis, Arcturi, & Coronæ exortum, tempeſtatem ſignificare: ſunt etenim tempeſtuoſa ſigna: Hedorum, & Capræ qui ſunt in Auriga ventos excitare, ſunt quippe vade ventoſa: ſuccularum verò pluuias ingruere.; nam ideo Hydas vocarunt, ideſt pluuias. Manifeſtè etenim Hydarum ortus, & occaſus ſunt turbidi, & pluuias fundunt; vnde nomen habent ob ὕειν hoc eſt pluere. Vnde Virgilius pluuias Hyadas nominat. Plinius ſidus vehemens, terra mariq; turbidum. Subinde pleiadum ſeu Vergiliarum ortus, & occaſus humiditates adiuuant. Sed Cardanus ſcribit Vergiliarum occaſum, tempus in ea diſpoſitione relinquere, in qua prius fuit. At verò nonnulli Atlantidum occaſum, & pleiadum exortum obſeruare præcipiunt. Quandoquidem hæ matutino exorientes, diei qualitatem indicant: ille autem occidentes: noctis diſpoſitionem manifeſtant. Præſepe etiam cum Aſinis humiditates influunt. Syri ortum omnis antiquitas obſeruauit, & iudicauit noxios æſtus efficere, teſte Homero Iliade X. Canis maior eſt, Minor verò qui & procyon, vulgo canicula maximos quoq; æſtus, & morbos multos parit: ſed & commouet quoque maria. Quò autem ad ventos attinet, cum Vergiliæ exoriuntur; flat Auſter. Cum exoritur orion, flat Aquilo. Cum occidit fidicula, flat fauonius. Cum orionis zona emergit: terra pullulare incipit. Sic & reliquæ ſuas affectiones habẽt, ſuoſq; parturiunt effectus. Quæ omnia cum ſupra tacta ſint, in edenda à nobis ſtellarum fixarum tabula, ſigillatim enumerabuntur. Obſeruare tamen principaliter conuenit ſolis ingreſſum in ſigna octauæ: nam cum per earum initia, media, & fines ſol inambulauerit: manifeſtè videbit prudens Mathematicus mutari tempora, diuerſaſq; aeris qualitates effici. Ptolomaicam igitur doctrinam quam libro ſecundo Quadripartiti capite XI. affert: vbi de particulari ſignorum natura in tempeſtatibus egregie digre bitur: ample ctemur, & explicabimus. Illud præmonentes, quòd & ſi de ſolis ingreſſu in ſignis octauæ dictum fuerit: intelligendum eſt de figuris, quæ in orbe octauo per ſtellas conſtitutæ ſunt. Quæ, vt manifeſtum eſt, à ſignis zodiaci receſſerunt, adeò vt maxima pars Arietis octauæ ſit in Tauro Nonæ, & maxima pars Tauri ſit in Geminis Nonæ: & maxima pars Geminorum ſit in Cancro None, & ſic de reliquis, vt iam prærecitatum eſt. At ſigna ſumi debent pro ſpacijs ſigniferi in Nona. Porrò illorum initia, media, & fines in tabula ſtellarum ſigniferi paulò inferius ponenda, diſtincta cernet prudens Mathematicus: ita vt vnius

Duorum luminũ dignitas, & robur

Signa tempeſtuoſa, ventoſa, & pluuioſa.

Cardani, & aliorum ſententia de Vergilijs, & Athlantidibus, ſeu pleiadibus.

Aſinorum, Syrij, & caniculæ vis.

Fixa ventoſcientia.

Solis ingreſſus in ſigna octauæ obſeruandus.

Solis ingreſſus in ſignis quomodo intelligendus.

vnius finis ſit alterius initium. Vnde & videbit initium Arietis octauæ, hoc noſtro ſeculo in initio 26. graduũ Arietis Nonæ,& finem in 18. qui eſt finis gradus Tauri Nonæ: cum ibidem initium proximè ſumat ſignum Tauri octauæ, medium verò eſt gradus ſextus Tauri Nonæ. Ad hæc igitur multas fieri mutationes pluribus experimentis comprobatum tenemus. Verum dicamus primò, quò ad temporum mutationes, ſignorum naturam in vniuerſum, deinde ſigillatim eorum partes explicabimus.

Signorum natura in vniuerſum.

Arietis itaq; ſignum vniuerſaliter cum ſit æquinoctiale vernum, tonitruoſum, & grandinoſum eſt. Tauri ſignum præſefert generaliter vtrumq; modum, & eſt ſub calidum. Geminorum ſignum in genere temperationis eſt efficiens. Signum Cancri vniuerſaliter ſerenitatis, & æſtatis effectionem ſortitum eſt. Leonis ſignum generaliter æſtuat, ac ſuffocat. Virginis ſignum in vniuerſum humidum eſt, ac tonitruoſum ob Arietis antiſcium. Chele ſignum, quod eſt Libræ, vniuerſaliter varium ac mutabile ſignum eſt: eſt etenim æquinoctiale æſtiuum. Signum Scorpij in vniuerſum eſt tonitruoſum, ac igneum: eſt etenim Martis domus. Signum Sagittarij in genere ventoſum eſt. Signum Capricorni in vniuerſum humidum eſt. Aquarij ſignum in genere eſt frigidum, & Aquoſum. Signum poſtremo piſcium generaliter frigidum eſt, & ventoſum. Quò autem ad ſolis acceſſiones attinet, ad initia ſcilicet, media, & ſignorum fines: ſciendum eſt, cum ad illa ſol accedit, tales fieri mutationes.

Arietis partes priores, mediæ, & extremæ.

Priores Arietis partes imbres, & ventos cient: mediæ, temperatæ: extremæ, eſtuoſæ, peſtilentes: ac mutationem facientes. Borealia ſpatia, æſtuoſa, noxia, & corrumpẽtia ſunt: Auſtralia, temperatoria; quòd Ptolomæus glacioſum, & frigidiuſculum dixit.

Tauri priora Media, & extrema.

Taurus, priora vbi Vergiliæ viſuntur, turbulenta, ventoſa, & nebuloſa habet: media humectantia, & frigida. Cardanus dixit, media humida, & ſatis temperate calida: At cur, neſcimus: cum temperatè calidum contrarietur frigido. Extrema autem vbi ſuccula conſpiciuntur: ignea, & fulmina cum tẽpeſtatibus efficientia. Borealia verò tẽperata: Auſtralia inſtabilia, ac incerta.

Geminorum partes primæ mediæ, & vltimæ.

Geminorum priora humida, ac noxia: media, temperata: poſteriora mixta, ac incerta. Septentrionalia flatuoſa, & terremotum agentia. Auſtralia, arida, ac æſtuoſa.

Cancri initium, mediũ, & finis.

Cancri initium ſuffocans eſt, caliginoſum, & terras concutiens, ibi eſt præſepe: medium temperatum: finis ventoſus. Borealis pars & Auſtralis, noxia, ignea, & æſtuoſa.

Leonis initiũ medium, & finis.

Leonis initium peſtilens, ac ſuffocans eſt: medium, temperatum: finis ſiccus, noxius, & corrumpens. Borealia ignea, ac inſtabilia: auſtralia verò humida.

Virginis partes priores, mediæ, & poſtremæ.

Virginis initium calidiuſculum noxium, ac corrumpens: medium, temperatum: finis verò aquoſum. Septentrionale ſpatium ventoſum eſt: auſtrale, temperatum.

Libræ initiũ medium, & finis.

Libra initium, & medium ſatis temperatum habet: extremum verò aquoſum. Septentrionem verſus ventoſum eſt: ad Auſtrum ſiccum, noxium, ac peſtilens.

Scorpij priora, media, & poſtrema.

Scorpij priora frigida, turbulenta, & niues agentia, media, temperata: poſtrema, turbulenta. Septentrionalia æſtuant: Auſtralia humectant.

Sagittarij initium: mediũ, & finis.

Sagittarij ſignum in principio ſui humidum eſt, medio autem temperatum, fine igneum. Borealia eius ventoſa: Auſtralia, humida, & variabilia.

Capricorni partes anteriores, mediæ, & poſtremæ.

Capricornus anterioribus partibus æſtuat, nocet, atq; corrumpit: medijs temperatior eſt, poſtremus pluuioſus. Septentrionalibus, & Auſtralibus ſimul humidus, noxius, atq; corrumpens eſt.

Aquarij priora, media, & extrema.

Aquarij ſignum priora humida habet, media temperatoria: extrema autem ventoſa. Borealibus æſtum facit: Auſtralibus turbidum tempus, niues, & frigora.

Piſcium partes priores, mediæ, & vltimæ.

Priores partes piſcium temperatæ sũt, mediæ, humidæ: poſtremæ, æſtuantes exiſtunt. Septentrionales, ventos cient: Auſtrales, aquas. Hæc ſunt, quæ de partibus ſignorum, quò ad temporum mutationes Ptolomæus locis prærecitatis docuit: quæ ſectatores eius amplexi ſunt:

ac quæ

Digitized by Google

ac quæ Cardanus (vt in ſuo ſupplemento teſtatur) ex his plura experimentis firmauit: quæ tandem nos, vt certiores haberemus aeris mutationes, ad ſtudioſorum profectum explicauimus. Illud quoq; præmonentes, quod ſignum tripliciter ſumi poteſt, quatenus præſenti deſeruit negotio: primò in genere, ſecundò in ſpecie: tertiò quo ad indiuidua quaſi. Signum in genere vocamus, vt conſtat triginta gradibus dumtaxat: à quibuſcunq; ſtellis illud præſcindendo. Signum in ſpecie dicimus, pro vt in partes diuiditur, puta initium, medium, & finem. Signum autem quaſi in indiuiduo dicimus; quatenus pars eius vna eſt borealis, altera autem Auſtralis. Scimus quidem hoc impropriè ſumi: ſed ad maiorem rei explicationem id attulimus. Signum primo modo ſumptum, ſimpliciter intelligitur Noni orbis: ſicq; à nobis omnia ſigna conſiderata ſunt, dum eorum naturam in vniuerſum iuxta Ptolomæi mentem quò ad temporum mutationes, explicauimus. Ideo dum dictum eſt Arietis ſignum eſſe tonitruoſum, & grandinoſum, de noni orbis ſigno intelligitur. Et hæc quidem regula erit generalis, vt ſemper ſignum ſimpliciter prolatum noni orbis intelligatur eſſe. Porrò quod de Arietis ſigno explicauimus: de cæteris quoq; intelligendum eſt. Signum ſecundo loco poſitum dubio procul de ſigno octauæ intelligendum venit: quia qualitates augentur, & minuuntur iuxta ſtellas, quæ in eo ſunt. Conſtat autem illas non eſſe in nono orbe: quia nonus orbis ſtellas non habet. Ac propterea dum ad eas ſol accedit, generales facit conſtitutiones: & ob id tempora mutari neceſſe eſt. Ergo ſigna octauæ dum ipſius ſtellas ſol perluſtrat, conſiderare conuenit. Signum poſtremo loco acceptum, (id eſt quaſi in indiuiduo) propriæ de ſigno octauæ intelligendum eſt: nam ob ſtellas quæ ad ſeptentrionem enitent, pars ipſius borealis dicitur: ob ſtellas autem quæ ad Auſtrum vergunt, Auſtralis redditur. At conſtat ſtellas in octauo eſſe poſitas. Nihilominus tamen poteſt etiam intelligi de nono orbe: ſed impropria conſideratio eſt. Geminas itaq; fixarum tabulas ſubijcimus, alteram ſcilicet ſtellarum quæ in ſignifero incidunt, quibus erraticæ per corpus iungi poſſunt: alteram verò inſigniorum extra zodiacum conſtitutarum. Quæ ambæ iuxta Alphonſinam rationem conditæ ſunt.

Signi acceptio triplex: in genere, in ſpecie, & in indiuiduo.

Signum in genere per quid intelligitur.

Signum in ſpecie.

Signum quaſi in indiuiduo.

Tabula fixarum Zodiaci numero 246. quibus Planetæ corporaliter iungi poſſunt; Anno 1597. iuxta longitudinem recognita.

Naturæ.	Longitudo. G.	M.	Latitudo. P.	G.	M.	Magnitudo.	Signa octauæ ſphæræ.	Nomen.
♈ Aries.								
	1	10	B	5	45	6	Piſces.	Prima in lino Piſcium.
Sat.P.Mer.	3	10	B	3	45	6		Secunda in lino Piſcium.
	7	20	B	2	51	4		Tertia, quæ eſt ſplendida in lino Piſciũ.
	10	20	A	1	10	4		Quarta quæ eſt ſplendida in lino Piſciũ.
	12	40	A	2	0	6		Borealior duarum iuxta linum Piſcium.
	13	10	A	1	0	4		Quinta quæ eſt ſplendida in lino piſciũ.
	13	30	A	5	0	6		Auſtralior duarum paruarum iuxta linum Piſcium.
	16	40	A	12	20	4		Præcedens de tribus, quæ ſunt poſt flexum Piſcium.

Digitized by Google

Naturæ.	Lōgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo.	Signa octauæ ſpherę.	Nomen.
♈	Aries.							
Sat. Iou.	18	30	A	4	40	4		Media de tribus, quæ ſunt poſt flexum Piſcium.
	20	20	B	1	45	5		Auſtralis de tribus, quæ ſunt poſt eā, quę in lino Boreali.
	20	40	A	1	40	4		In Boreali lino Piſcium.
	20	50	B	5	20	3		Media de tribus, quæ ſunt poſt eam, quæ in lino Boreali.
Mer.P.Sat.	26	40	B	5	30	5		Collum Arietis.
Mart.Sat.	26	50	B	7	20	3	Aries.	Præcedens cornu Arietis. Prima ſtella omnium.
Sat.	27	30	A	4	10	4		Iuba Ceti.
♉	Taurus.							
Mer.P.Sat.	1	40	B	6	0	5		Auſtralior in rictu Arietis.
Sat.	2	50	A	6	20	4		Capilli Ceti.
Mart.	7	10	A	5	0	4		Extremitas poſterioris pedis Arietis.
	7	50	B	6	0	6		Lumbus Arietis
	8	10	A	1	30	5		Poples Arietis.
	9	50	B	1	30	5		Poſterior cruris Arietis.
	11	30	B	4	50	5		Radix caudæ Arietis.
Ven.	14	0	B	1	40	4		Præcedens in cauda Arietis.
	15	30	B	2	30	4		Media de tribus in cauda Arietis.
♉	Taurus.							
Naturæ.	Lōgitudo. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitud.	Sig. oct. ſphę.	Nomen.
Ven.P.Sat.	16	10	A	7	15	4		Sequens in abſciſſione Tauri.
	16	30	A	6	0	4	Taurus.	Borealior abſciſſionis Tauri.
Ven.	17	10	B	1	50	4		Vltima cauda Arietis.
*Lun.Mar.	22	20	B	4	30	5		Ex Virgilijs.
	22	30	B	3	40	5		Ex Virgilijs.
	23	50	B	3	20	5		Ex Virgilijs.
	24	10	B	5	0	5		Ex Virgilijs,
Sat.P.Mer.	27	10	B	0	40	5		Præcedens in collo Tauri.
	28	10	B	5	0	5		Auſtralior antecedentium quadrilateri in collo Tauri.
	28	40	B	7	20	5		Borealior antecedentium quadrilateri in collo Tauri.
	29	10	B	1	0	6		Sequens in collo Tauri.
Mart.	29	10	A	5	15	3		Ex Suculis.
♊	Gemini.							
* Mart.	0	30	A	4	15	3		Ex ſuculis.
Sat.P.Mer.	1	50	B	4	0	5		Auſtralior in aure Boreali Tauri.
	1	50	B	5	0	5		Borealior ſequens quadrilateri in collo Tauri.
	2	0	A	3	0	3		Oculus Borealis Tauri.
Mart.	2	0	A	5	50	3		Ex ſuculis.
Sat.P.Mer.	2	10	B	7	30	5		Borealior duarum, quæ in aure Boreali Tauri.

♊ Gemini

Naturæ.	Lógit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo.	Signa octauæ ſpheræ.	Nomen.
II Gemini.								
* Mart.	2	10	B	3	0	5		Auſtralior ſequentiũ quadrilateri in collo Tauri.
	2	50	A	5	10	1		Aldebaram, ſiue oculus Tauri Auſtralis.
	5	50	A	4	0	4		Radix cornu Borealis Tauri.
	7	40	A	4	0	4		Radix cornu Auſtralis Tauri.
	10	10	A	3	30	5		Borealior in cornu Auſtralis Tauri.
	10	10	A	2	0	5		Extra formam Tauri.
	11	30	A	5	0	4		Auſtralior in cornu Auſtrali Tauri
	11	10	A	1	45	5	Taurus.	Extra formam Tauri.
	16	0	B	5	0	4		Extremitas cornu Borealis Tauri.
	16	0	A	2	0	5		Extra formam Tauri.
	17	10	B	0	40	5		Prima illarum, quæ ſunt extra formam ſub cornu (Boreali Tauri.
Ma.P.Me.	17	50	A	2	30	3		Cornu Auſtrale Tauri.
Mart.	19	10	B	1	0	5		Secunda illarũ,quæ ſunt ſub cornu Boreali Tauri.
	19	10	A	6	20	5		Extra formam Tauri.
Hic in 19. gradu incipit via lactea,vel combuſta,& terminatur ad 30. gradus Geminorum.								
	21	10	B	1	20	5		Tertia ſequens ex his, quæ ſunt ſub cornu Borea- (li Tauri. †
Iou. Sat.	21	50	A	3	45	5		Summitas clauis orionis. †
Mart.	22	30	B	3	20	5		Quarta ſequens ex his. †
	23	30	B	1	15	5		Quinta ſequens ex his. †
Sat.	24	20	A	0	40	4		Extra formam Geminorum. †
Mer.P.Ve.	24	50	A	4	15	5		Sequens in pede Geminorum. †
Sat.	26	40	B	5	50	4		Extra formam Geminorum. †
	26	40	A	1	30	4	Gemini.	Poples Gemini præcedentis. †
	27	40	A	1	15	4		Extremitas pedis præcedentis Gemini. †
♋ Cancer.								
	2	10	A	7	30	3		Extremitas ſiniſtri pedis ſequentis Gemini.
Sat.	3	10	B	1	30	3		ſiniſtrum genu præcedentis Gemini.
	5	20	A	2	15	5		Extra formam Geminorum.
Mer.P.Ve.	6	10	A	3	30	4		Extremitas pedis dextri præcedentis.
Sa.	8	25	A	2	30	3		Siniſtrum genu ſequentis Gemini.
Mar.	8	50	B	7	20	4		Brachium ſiniſtrum præcedentis Gemini.
Sat.	11	50	B	2	4	5		Dextrum latus ſequentis Gemini
	11	50	A	0	30	3		Siniſtra Axilla ſequentis Gemini.
	12	10	B	5	30	4		Occiput præcedentis Gemini.
Mart.	14	10	B	4	30	5		Humerus eius dexter.
Sat.	16	20	A	4	30	5		Extra formam Geminorum.
	16	20	B	3	0	5		Siniſtrum latus præcedentis Gemini
	16	30	A	3	20	5		Extra formam Geminorum.
Mart.	16	50	B	2	4	4		Humerus ſiniſter præcedentis Gemini.
*	16	50	B	6	15	2		Hercules, ſiue caput ſequentis Geminorum.
Sat.	18	30	A	1	:0	5		Extra formam Geminorum.
	20	50	A	2	40	4		Extra formam Geminorum.

Naturæ.	Lōgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo	Signa octauæ ſphæræ	Nomen.
♋ Cancer.								
Sat.- Mart.	22	50	B	1	0	5	Cancer.	Poſterior pes Borealis Cancri.
	27	20	A	7	30	4		Poſterior pes Auſtralis Cancri.
Lun. Mar.	27	50	B	1	15	4		Borealior præcedentium Quadrilateri.
	82	10	A	1	10	4		Auſtralior præcedentium quadrilateri.
♌ Leo.								
Lun. Mar.	0	30	B	0	20			Nebuloſa Præſepe.
Mart. Sol.	1	30	A	0	10	4		Auſtralior ſequentium quadrilateri. (teri
	3	10	B	2	40	4		Aſinus, quæ eſt Borealior ſequentium quadrila
Sat. Mar.	4	10	B	4	50	5		Extra formam Cancri.
Sat. Merc.	6	40	A	5	30	4		Auſtralior forficis.
Sat. Mart.	7	10	B	7	15	5		Extra formam Cancri.
	9	20	A	2	20	4		Extra formam Cancri.
	11	20	A	5	40	4		Extra formam Cancri.
	11	20	B	7	30	4		Os Leonis.
Iou. Mart.	14	20	A	3	40	6		Vola dextra Leonis.
	17	30	A	0	0	5		Genu dextum Leonis.
	17	30	A	4	10	4		Vola ſiniſtra Leonis.
Sat. Ven.	20	10	A	0	15	5		Cuſpis cordis Leonis.
SatP. Mer.	20	50	B	4	30	3		Collum Leonis.
*Iou. Mart.	22	40	B	0	10	1		Regulus, ſiue cor Leonis.
	22	40	A	4	15	4		Genu ſiniſtrum Leonis.
Sat. Ven.	23	40	A	1	50	4		Pectus Leonis.
Ve.P.Mer.	27	10	B	4	0	6	Leo.	Prior in ventre Leonis.
Sa.P.Mar.	29	20	A	0	10	4		Maxilla ſiniſtra Leonis.
♍ Virgo.								
Ve.P.Mar.	2	20	B	2	20	6		Auſtralior ventris Leonis.
	3	10	B	5	20	6		Borealior in ventre Leonis.
Sat. Ven.	7	20	A	0	30	5		Extra formam Leonis.
	7	40	B	1	10	4		Extra formam Leonis.
	8	10	A	2	40	5		Extra formam Leonis.
Ven. Merc.	10	30	B	5	50	3		Poſterior cruris Leonis.
	11	50	B	1	15	4		Poſterior poplitis Leonis.
	14	50	A	0	50	4		Cubitus Leonis.
Mer.P.Mar	15	30	B	4	15	5	Virgo.	Auſtralior capitis Virginis
	17	10	B	5	40	5		Borealior capitis Virginis.
Sat. Ven.	17	40	A	3	12	5		Vola poſterior Leonis.
Mer.P.Mar	19	10	B	0	10	3		Extremitas alæ Borealis Virginis.
	20	20	B	5	30	5		Auſtra lior facies Virginis.
Mer.P.Ve.	28	30	B	1	10	3		Præcedens quatuor alæ ſiniſtræ Virginis.

♎ Libra

Naturæ.	Lõgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo	Signa octauæ ſpheræ.	Nomen.
♎ Libra.								
	3	20	B	2	50	3		Squens quatuor alæ ſiniſtræ Virginis.
Mar. Mer.	4	50	A	3	30	5		Extra formam Virginis.
Mer.P.Ven.	7	20	B	2	50	5		Sequens quatuor alæ ſiniſtræ Virginis.
Mar. Merc.	9	10	A	3	30	5		Extra formam Virginis.
Mer.P.Ven.	11	10	B	1	40	4		Vltima quatuor alæ ſiniſtræ Virginis.
Mart. Merc.	12	25	A	3	20	5		Extra formam Virginis.
Merc. Ven.	16	30	B	3	20	5		Borealis antetecedentium quadrilateri cruris Virginis.
Ve.P. Mar.	16	50	A	2	0	1		Spica Virginis. *
Mar. Merc.	17	20	A	7	10	6		Extra formam Virginis.
Merc. Ven.	17	25	B	0	10	6		Auſtralis antecedentium quadrilateri cruris Virginis.
	18	10	A	3	0	5		Auſtralis ſequẽtiũ quadrilateri cruris Virginis.
Mer.P.Ve.	20	10	B	1	30	4		Præcedens quadrilateri cruris Virginis.
Merc. Ven.	21	50	A	1	30	5		Genu ſiniſtrum Virginis.
Mer.P.Mar.	26	30	B	7	30	4		Media caudæ veſtis Virginis.
	27	30	B	2	40	4		Auſtralior earum.
♏ Scorpius.								
	0	10	B	0	30	4	Libra.	Pes ſiniſter Virginis.
Mer. Mart.	3	10	A	7	30	3		Extra formam Libræ.
	8	10	B	2	30	5		Borealior lancis meridionalis.
*	8	10	B	0	40	2		Luminoſior lancis meridionalis.
	10	25	B	1	40	4		Media lancis auſtralis.
	11	30	B	1	15	4		Præcedens in lance auſtrali.
	18	0	B	3	45	4		Media lancis auſtralis.
	20	30	B	0	20	5		Extra formam libræ.
	21	20	A	1	30	4		Extra formam libræ.
	23	10	B	5	30	4		Borealior lancis Borealis.
	23	40	B	0	30	6		Extra formam libræ.
	23	50	B	6	40	4		Extra formam libræ.
Mar.P. Sat.	25	50	A	1	40	4	Scorpius.	Lucida ſequens frontis Scorpij.
*	25	50	A	5	0	3		Vltima lucidarum frontis Scorpij.
	26	30	B	1	20	3		Lucida in fronte Scorpij.
Sat. Mar.	26	30	B	0	30	4		Auſtralior pedis Scorpij.
Satur. Mer.	27	30	B	1	40	4		Pes Scorpij.
Iou. Mart.	29	30	A	6	30	5		Pes alius Scorpij.
Sat.P.Ven.	30	0	B	1	40	5		Auſtralior de tribus in ſiniſtra tibia Ophiuchi.
♐ Sagittarius.								
Iou. Mart.	0	50	A	3	45	3		Lucida in corde Scorpij.
	0	50	A	6	40	5		Sequens in pede Scorpij.
Sat.P.Ven.	0	50	B	3	10	5		Media de tribus in ſiniſtra tibia Ophiuchi.
	0	50	B	0	45	4		Planta pedis Ophiuchi.
	1	50	B	5	20	5		Borealior de tribus, quæ ſunt in ſiniſtra tibia Ophiuchi.
	2	30	B	0	40	5		Siniſter calcaneus Ophiuchi.

♐ Sagittarius.

Naturæ.	Lõgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo	Signa octauæ ſphæræ.	Nomen.
* Iou. Mart.	2	50	A	4	0	2	Sagitta-rius.	Cor Scorpij, ſiue Arietis.
	4	40	A	5	30	3		Sequens trium lucidarum cordis Scorpij.

Hic in quinto gradu incipit via lactea, & terminatur ad 15. gradum ipſius Sagittarij.

Naturæ.	Lõgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo	Signa octauæ ſphæræ.	Nomen.
Sat.P. Ven.	11	20	B	7	30	3		Genu dextrum Ophiuchi. †
	13	10	B	2	15	4		Præcedens quatuor in dextro pede Ophiuchi. †
	14	30	B	1	30	4		Sequens quatuor in dextro pede Ophiuchi. †
	15	10	B	0	20	4		Sequens tertia pedis ophiuchi. †
Mar.Lun.	15	40	A	1	10	5		Extra formam ſcorpij.
*	15	40	A	6	10	5		Extra formam ſcorpij. †
Sat.P.Ven.	16	0	B	0	45	5		Vltima de quatuor in pede ophiuchi. †
	16	51	B	2	15	3		Tibia dextra ophiuchi.
	17	20	B	1	30	5		Calcaneum ophiuchi

Hic in 23. gradu, incipit iterum lactea via, & terminatur ad 4. gradum Capicrotni.

Naturæ.	Lõgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo	Signa octauæ ſphæræ.	Nomen.
Iou.Mart.	26	50	B	2	50	4	Sagit tarius	Borealior arcus Sagittarij. †
	27	50	A	6	30	3		Capulus enſis Sagittarij. †
*	29	10	A	1	30	3		Auſtralior arcus Saggittarij. †
Mart.Lun.	29	40	A	6	20	3		Ferrum ſagittæ Saggittarij. †

♑ Capricornus.

Naturæ.	Lõgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo	Signa octauæ ſphæræ.	Nomen.
Iou.Mart.	3	10	A	3	30	4		Haſta ſaggittæ Sagittarij. †
Sol. Mart.	5	20	B	0	45	4		Nebuloſa & lina Sagittarij. †
Iou. Mart.	5	30	A	3	15	3		Humerus ſiniſter Sagittarij. †
Sol. Mart.	5	50	B	2	10	4		Præcedens capitis Sagittarij.
Iou. Sat.o	6	30	A	6	55	3		Vltima quæ eſt ſub axilla Sagittarij.
Sol. Mart.	7	50	B	1	30	4		Media capitis Sagittarij
Iou. Sat.	7	50	A	4	30	4		Media ſcapulæ Sagittarij.
Sol. Mart.	9	20	B	2	0	4		Vltima capitis Sagittarij.
Iou. Sat.	10	10	A	2	30	5		Scapula Saggittarij.
Iou.Merc.	11	30	B	2	5	5		Auſtralis ſcapularum Sagittarij.
	12	30	B	4	30	4		Media ſcapularum Sagittarij.
Iou. Sat.	12	50	A	1	5	5		Humeri dextri Sagittarij.
Iou. Merc.	13	0	B	6	30	4		Borealis ſcapularum Sagittarij.
Iou. Sat.	15	0	A	2	50	4		Cubitus dexter Sagittarij.
Ven.Mer	15	30	B	5	30	6		Obſcura in ſcapulis Sagittarij.
Ve.P. Sat.	17	30	A	4	50	6		Precedens Borealis lateris de quatuor in radice
Iou.Merc.	17	50	B	2	0	6		Auſtralior duarũ in ſiniſtra ſpatula.(caude eius.
Ve.P.Sat.	19	0	A	4	50	5		Sequen s Borealis lateris iu radice caudæ Sagit-(tarij.

♑ Capricornus.

Naturæ.	Lógit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magnitudo.	Signa octauæ ſpheræ.	Nomen.
	19	0	A	5	50	5		Antecedẽs auſtralis lateris ĩ radice caudæ eius.
Iou. Mer.	19	40	B	5	50	5		Borealior de duabus ĩ ſiniſtra ſpatula Sagittarij.
Ven.P.Sat.	19	50	A	6	30	5		Sequẽs auſtralis lateris ĩ radice caudę Sagittarij
Mar. Merc.	26	20	B	0	40	5	Capricornus.	Præcedens de tribus quæ ſunt ſub oculo dextro Capricorni.
Ve.P.Mar.	27	30	B	5	0	3		Auſtralis de tribus quæ in ſequenti cornu Capricorni.
	27	30	B	7	20	3		Borealis de tribus q̃ ĩ ſequẽti cornu Capricorni.
	27	50	B	6	40	7		Media de tribus q̃ in ſequẽti cornu Capricorni.
Sat. P. Ven.	28	50	B	1	45	6		Præcedens reliquarũ duarũ in rictu Capricorni.
Ve.P. Mar.	29	6	B	1	30	6		Sequens earum.
Sat. P. Ven.	29	10	B	0	45	6		Auſtralis de tribus, quæ ſũt in rictu Capricorni.
♒	Aquarius.							
Mar. Mer.	1	0	A	6	30	4		Humerus ſiniſter Capricorni.
	1	50	3	3	50	6		Borealior duarum quæ ſunt in collo Capricorni.
	2	0	0	0	10	5		Auſtralior earum quæ ſunt collo Capricorni.
Sat. Ven.	2	0	A	0	13	3		Antecedens duarũ quæ ſunt ĩ cauda Capricorni.
Mar.Merc.	6	50	A	0	0	4		Antecedẽs duarũ quæ ſũt in ſcapula Capricorni.
	6	50	A	2	50	5		Borealior duarũ quæ ſunt in corpore Capricorni.
	6	50	A	4	0	5		Auſtralior duarũ reliquarũ ĩ corpore Capricorni.
Sat.Merc.	7	50	B	5	30	3		Quæ eſt in ſiniſtra manu Aquarij.
Mar.Merc.	8	50	A	4	15	5		Sequẽs de tribus, q̃ ſunt in medio corpore Capricorni
	10	30	A	6	0	5		Sequẽs duarũ cõtiguarũ, q̃ ſũt ſub vẽtre capricor.
	11	10	A	0	50	4		Sequens duarum, quæ ſunt in ſcapula Capricorni.
	14	0	A	4	45	4		Præcedẽs duarũ cõtiguarũ ſub vẽtre Capricorni.
	15	10	A	4	30	4		Sequens earum, quæ ſunt in cauda Capricorni.
	16	10	A	6	50	4		Præcedẽs duarũ cõtiguarũ ſub vẽtre Capricorni.
Sat.Iou.	16	30	A	2	0	3		Sequẽs de duabus, q̃ ſunt apud caudã Capricorni.
	17	0	B	3	20	4		Antecedẽs de quatuor, q̃ ſũt in Boreali caudæ Capricor.
	17	30	B	2	50	5		Media ex illis quatuor caudæ Capricorni
Sat.Merc.	17	30	B	6	15	5	Aquarius.	Quæ ſub axilla Aquarij.
Sat. Iou.	18	50	B	0	0	5		Auſtralis de illis quatuor caudæ Capricorni.
	18	50	B	4	20	5		Borealis ex illis quatuor caudæ Capricorni.
Sat. Merc.	21	50	A	1	40	4		Auſtralior duarũ, q̃ in ſiniſtra vertebra Aquarij.
	23	20	B	0	15	6		Borealior duarũ, quæ in ſiniſtra verter Aquarij.
Mer.P.Sat.	24	50	A	5	40	5		Crus Aquarij.

♒ Aquariu

Naturæ.	Lõgit. G.	M.	Latit. P.	G.	M.	Magni.	Signa octauæ ſphæræ.	Nomen.
♒	Aquarius.							
Sat. Merc.	26	20	B	3	0	4		Dextra vertebra Aquarij.
	27	10	B	3	10	5		Sequens in dextra vertebra Aquarij
	28	50	A	0	50	5		Altera in vertebra dextra Aquarij.
♓	Piſces.							
Mer. P. Sat.	1	30	A	5	0	4		Poples Aquarij.
*	1	50	A	7	30	3		Tibia dextra Aquarij.
Sat. P. Iou.	5	0	B	0	10	4		Prima in aqua Aquarij
	5	10	B	2	0	4		Secunda in aqua Aquarij.
	7	50	A	1	0	4		Tertia in aqua Aquarij.
	9	10	A	3	30	4		Quarta in aqua Aquarij
	10	0	A	4	10	4		Quinta in aqua Aquarij.
	10	10	A	0	30	4		Sexta in aqua Aquarij.
	10	40	A	1	40	4		Septima in aqua Aquarij
Mar. P. Ve.	10	50	B	7	30	4	Piſces.	Dorſum Piſcis.
Mer. P. Sa.	14	20	B	7	30	4		Craneum Piſcis.
Merc. Iou.	16	10	B	4	30	4		Antecedens duarum, quæ ſunt in ventre Piſcis.
	19	50	B	3	30	4		Seques duarum, quæ in ventre Piſcis.
Io. P. Ven.	20	50	A	5	30	4		Extra formam Piſcium.
	21	20	A	2	40	4		Extra formam Piſcium.
	2	25	A	2	30	4		Extra formam Piſcium.
	22	30	A	5	30	4		Extra formam Piſcium.
Sa. P. Mer.	26	10	B	6	20	4		Cauda Piſcis antecedentis.

Omnes numero 246.

Tabella fixarum illuſtrium extra ſigniferum numero 27. Anno 1597. iuxta longitudinem recognita.

Naturæ.	Lõgitudo. Sig.	G.	M.	Latitudo P.	G.	M.	Mag.	Nomen.
Mart. Merc.	Ar.	2	20	B	12	30	2	Ala Pegaſi.
	Ar.	8	0	B	16	0	2	Vmbilicus Pegaſi.
Sat. Iou.	Tau.	19	50	B	23	0	2	Caput Algol.
	Tau.	25	0	B	30	0	2	Dextrum latus Perſei. †
	Ge.	10	0	A	31	30	1	Pes orionis, ſeu Rigel.
Mar. Mer.	Ge.	11	30	A	17	30	2	Humerus ſiniſtěr orionis, ſeu Bellatrix.
	Ge.	15	10	B	22	30	1	Hircus in Auriga. †
Sat. Iou.	Ge.	17	30	A	24	50	2	Tres ſtellæ 2. magnit. quæ vocantur, cingulus orionis.

Mart. Merc.

Digitized by Google

Naturæ.	Lõgitudo. Sig.	G.	M.	Latitudo P.	G.	M.	Mag.	Nomen.
Mart.Merc.	Ge.	22	10	A	17	0	1	Dexter humerus orionis.
	Ge.	23	0	B	20	0	2	Dexter humerus Aurigæ,
Iou.P.Mar. Merc.	Can.	7	50	A	39	10	1	Canicula: Canis ardens.
	Can.	14	30	B	9	30	2	Caput Apollinis:ſeu Geminorum antecedens.
	Can.	19	40	A	16	10	1	Canis minor ; Procyon.
Sat. Ven.	Leo.	20	10	A	20	30	2	Hydræ, lucida.
Sat.P.Mer.	Leo.	22	20	B	8	30	2	Ceruix Leonis.
Sat. Ven.	Vir.	4	20	B	13	40	2	Dorſum Leonis.
	Vir.	14	40	B	11	50	1	Cauda Leonis.
Iou.	Lib.	17	10	B	31	30	1	Arcturus in Boote.
Ven. Mer.	Scor.	2	50	B	44	30	2	Maior coronæ Borealis.
Sa.P.Mar.	Scor.	12	20	B	8	50	2	Luminoſior lancis Borealis.
Mar. Mer.	Sag.	15	0	B	26	0	3	Caput ſerpentarij.
Ven. Mer.	Cap.	7	30	B	62	0	1	Vultur cadens in lyra.
Iou. Mart.	Cap.	24	0	B	29	10	2	Vultur volans. †
Ven.Merc.	Aq.	20	10	A	23	0	1	Fomahant, in Aquario.
	Aq.	29	20	B	60	0	2	Cauda Cygni. †
Mart.	Piſc.	16	50	B	19	40	2	Dorſum Pegaſi
	Piſc.	22	20	B	31	0	1	Crus Pegaſi.

Præcedentium Tabularum explicatio, et animaduerſiones.

CAP. XXXVII.

TABVLAE profecto explicatione non indigent, cum viris in hac facultate peritis ſit res clariſſima: nihilominus tamen ob tyrones aliquali dilucidatione enodabuntur. Prima initium habet à prima ſtella Arietis octauæ non illa, quæ à verna interſectione receſſit: nam dubio procul ipſa inter vigeſimam ſextam, & vigeſimam ſeptimam partem, & iuxta aliquos inter vigeſimam octauam Arietis partem inuenitur: quæ eſt cornu Arietis præcedens. Hæc certe eſt prima omnium ſtellarum: ſed initium habet à prima, quæ eſt in lino Piſcium. Vtimur autem in hac parte Cardani ſupputatione, quæ licet ſit anno 1537. recognita: nihilominus tamen, quia inter cæteras media videtur eſſe, ideo hanc amplexi fuimus. At ſi emendatione indiget, pro ſingulis quindecim annis addat prudens Mathematicus octo prima ſcrupula: & ita

Primæ tabulæ initium à qua ſtella deſumitur.

fixarum

fixarum loca emendata prodibunt; veluti & nos fecimus. Hæc autem robur trahunt ex aliquorum inerrantium ſyderum obſeruatione per Petrum Appianum in ſua Coſmographia parte pr. c. x. facta: & ſi alia via proceſſerit. Ex qua Gemma friſius collegit ſtellas fixas promotas eſſe ſpatio annorum quindecim octo ſcrupulis primis. Hinc igitur facile erit loca earum pro futuris annis corrigere, atq; emendare. Cum itaq; ab anno 1537. vſq; ad præſentem annum 1597 fluxerint anni ſexaginta: ſequitur, vt fixæ minutis triginta duobus, & paulò amplius ſint promotæ. Hac nos quoq; obſeruatione firmati, ſyderum inerrantium quæ in zodiaco incidunt, tabulam condidimus: illis primis ſcrupulis adiectis: iuxta quæ prudens quoq; Mathematicus ad temporum mutationes vaticinãdas ex ſolis acceſſu ad initia, media, & fines ſignorum octauæ ſphœræ ſe gubernabit. Poteramus quidem Magini viri vndequaq; clariſſimi Canone inſigniorum ſyderum quæ in ſignifero incidunt, ad noſtra tempora reſtitutorum, vti: verum cum non omnia coadunet, ſed tantum 152. animaduertit; Cardanus verò 246. quamuis deſint etiam centum; nam omnes zodiaci ſunt numero 346. illam, quam Cardanus conſtituit, ſequi propoſuimus. Accedit etiam quòd ſyderum inerrantium progreſſio ex ſua ſupputatione plus ſolito velocior redditur (pace ſua id dictum ſit, non enim reprehenſione dignus eſt, cum ex alijs procedat principijs.) Porrò fatemur reſtitutiones fixarum quaſcunq; ſiue ad Copernicẽã rationem pertinentes, ſiue ad Alphoſinam à recto deuiare: ne dicamus toto aberrare Cœlo, quemadmodum & ſtellarum errantium quoq;. Fatemur tamen, inter ſupputationes, eam, quam ſequuti ſunt ſtadius, & Maginus, obſeruationibus maximè congruere: licet, quò ad errantia ſidera motus plus tribus ſuperioribus correſpondeant, minus verò inferioribus. At nos pro nunc Cardani ſupputatione quam in ſupplemento cap. 7. digeſſit contẽtamur: cum illam duodecim obſeruationibus verificauerit. Quarum vndecim in ſecundo Aſtronomicorum iudiciorum libro deſcripſit, alteram verò cum inſtrumentis locum luminoſioris lãcis ſecundæ magnitudinis naturæ Martiæ, & Mercurij: Mediolani verificauit die vigeſima nona Nouembris 1537. hora vna, & media æquali ante ſolis ortum ex coniunctione Veneris cum ipſa ſtella: quæ auſtralior ferè Venere gradu vno, minutis decem cum eſſet, Venerisq; locus viſibilis graduum ſex, ſcrupulorum verò primorum quinquaginta ſeptem: differentia quoq; longitudinis eſſet fermè minutorum triginta, quibus ſtella erat Venere orientalior: manifeſtum eſt, luminoſioris lancis locum eſſe recognitum, atq; verificatum: ac propterea fixarum loca pro nũc eſſe qualia Cardanus locis prærecitatis poſuit. Scimus quidem & hanc quoq; ſupputationem ex alia via oriri, recognoſcendamq; debere, ſicuti & aliæ: verum cum loca reſtituta videbimus; omnia emendabuntur. Expectantur nobis in dies hi labores à viris doctiſſimis confecti: à Magino præſertim, & Tychone Brahe Dano viris clariſſimis, & de Aſtronomicis rebus optimè meritis. Verum enimuerò emendantur loca Aſtrorum omnia, vel per tabulas, vel per Aſtrolabia, Armillas, Radios, & ſimilia mathematica inſtrumenta. Quæ ſi obſeruationibus minimè congruant (quod diù certè nobis ſuſpicioni fuit) corrigendæ ſunt tabulę, emendandaq; ſunt ob fallaciam, inſtrumenta. At verò Cardanus laudat fixarum, & errantium verificationem per lunæ locum tempore ſuæ totalis eclipſis, cũ quælibet ſtella cuiuſcunq; magnitudinis eò tempore in lunæ contactu appareat: & verum dicit. Verum hæc longiſſimo temporis tractu obſeruari poſſunt, non enim ſemper eclipſes totales fiunt, neq; aer ſerenus tunc temporis ſemper conſpicitur, ſtellarumq; omnium multitudo maxima: ita vt vnius ſeculi ſpatio vix abſolui poſſent. In prima igitur tabula hæc ordinate collocantur. Primò naturæ

Petrus Appianus.

Fixarum progreſſiones.

Stellarum zodiaci numerus.

Cardani ſupputatio duodecim obſeruationibus verificata.

Luminoſioris lancis locus recognitus, & uerificatus.

Maginus Tycho Brahe.

Aſtrorum loca quomodo emendantur.

Aſtrorum verificatio per lunæ locum tempore ſuæ totalis eclipſis.

Digitized by Google

fixarum vtrum ſcilicet ſint Saturniæ, vel Iouiæ, aut Martiæ, aut Solares, aut Venereæ, vel Mercuriales, vel Lunares: quia harum effectus producent, vt inferius dicetur. Secundò longitudines earum cum ſuis partibus, & minutis recognitæ. Tertio polus, num ſcilicet ſint boreales, vel auſtrales. Quartò earundem ab ecliptica latitudines cum ſuis pariter partibus, & minutis. Quintò: magnitudines, num ſint primæ, vel ſecundæ, aut tertiæ, aut quartæ: vel quintæ, vel ſextæ magnitudinis; aut ſint nebuloſæ. Sextò ſigna octauæ ſpheræ, vbi ex Solis acceſſione fiunt temporum mutationes. Poſtremo illarum nomina. Illud tamen præmonere volumus, vt ſtellæ cum ſtellulis adnotatæ, indicent illas eſſe Regias: cum cruce, illas certe eſſe, quæ in lacteo circulo verſantur, vel in eius finibus. Quemadmodum adnotari etiam debent quatuor inſignes extra zodiacũ omnes ſeptentrionales: videlicet dextrum Perſei latus magnitudinis ſecundæ, habens in longitudine Tauri viginti quinq; partes, in latitudine triginta; naturæ Saturniæ, & Iouiæ. Hircus in auriga magnitudinis primæ, naturæ Martiæ, & Mercurij, in longitudine partes quindecim, minuta verò decem habens: in latitudine viginti duas, minuta autem triginta. Vultur volans magnitudinis ſecundæ, naturæ Iouiæ, & Martiæ: habens in longitudine viginti quatuor partes Capricorni, in latitudine viginti nouem cum minutis decem: & cauda Cygni magnitudinis ſecundæ, naturæ Veneris, & Mercurij, viginti nouem gradus, & minuta viginti in longitudine Aquarij ſibi vendicans: & in latitudine ſexaginta, omnes quidem recognitæ, vt prærecitatæ. Quæ ſtellæ dubio procul ſunt, vel in lactea via, vel in confinibus eius ad quæ cum Sol, vel Luna accedit: turbidum aerem reddere manifeſtum eſt. Adnotare igitur debet prudens Mathematicus cunctas ſtellas in lacteo circulo exiſtentes: quia in futuris temporum mutationibus prænoſcendis certior erit. Quarè ſecundam Tabulam illuſtrium ſiderum extra ſigniferum tam borealium, quam Auſtralium exiſtentium adduximus: quam Cardanus in ſuo ſupplemento cap. IX. affert, ſed à nobis quoq: recognitam, vt prima. Huius ſeries, poſitus, & intelligentia, ferè eſt, vt ſuperior. Primò quidem explicantur talium ſtellarum naturæ, cuius ſint. Secundò ponuntur ſignorum nomina, nempe in quibus eorum incidant: Tertiò partes & minuta, longitudinis earum à nobis recognita. Quartò inſcribitur polus, num ſcilicet ad Auſtrum vergunt, vel ad boream enitent. Quintò latitudinis earum partes, & minuta. Sextò Magnitudines; poſtremò autem nomina. Porrò cuncta manifeſta ſunt. Sed illud præmonemus, quòd vbi crucis aſteriſcus appoſitus eſt: ibi indicat ſtellam eſſe in via lactea, vel ſaltem, (vti paulò ſuperius diximus) in confinio eius. Cæterum ne propriæ videamur initi opinioni, dicatq; prudens Mathematicus, nos, vt obſtinatos vnam dumtaxat viam ſequi velle, alteram verò vel reijcere, vel ſaltẽ non curare: vt ſibi quiſq; conſulat, pro vt vult, tres tabulas confecimus inſigniorum ſtellarum, tam in ſignifero, quàm extra poſitarum, tum borealium, tum Auſtralium iuxta copernicеam rationem: quam etiam noſtra ætate Maginus vir clariſſimus ſequutus eſt. Hæq; deſeruare etiam poterat pro temporum mutationibus dignoſcendis, vt alias explicabimus: cum ſcilicet de illarum ſignificationibs ſermo fiet; deq; tempeſtatum qualitate ex ſignorum natura partiumq; illorũ. Prima itaq; tabula erit inſigniorum inerrautium borealiũ extra ſigniferum incidentiũ cũ nominibus proprijs, lõgitudinibus recognitis, latitudinibus, magnitudinibus, & naturis. Secũda erit illuſtriũ auſtralium extra zodiacũ ſimiliter cum nominibus, longitudinibus, latitudinibus, magnitudinibus, atq; naturis. Tertia erit inſigniorum in ſignifero incidentium, quæ inerrantium nomina, longitudi-

Tabulæ primę ſeries, & explicatio.

Perſei latus dextrum.

Hircus in auriga.

Vultur volans.

Cygni cauda.

Luminaria cũ ſtellis in lactea via turbidum reddunt aerem.

Tabulæ ſecundæ ordo & intelligẽtia.

Tabulæ iuxta quam ſupputationem ſupputatæ.

Tabularum numerus, diſcrimen, & ordo.

Digitized by Google

nes ſimiliter recognitas, latitudines tam boreales, quam auſtrales, magnitudines quoq; atq; naturas explicabit. Tabularum vero intelligentiam, vſum, ſeriem ordinem & ſimilia, poſt tabularum poſitm quàm citius dilucidabimus. Sequuntur igitur Tabulæ.

Tabula ſtellarum illuſtrium inerrantium Borealium extra ſigniferum, octauo orbi affixarum iuxta coperniceam rationem ſupputatarum: quæ anno Domini 1595. quò ad longitudinem ſunt recognitæ.

	Inerrantium ſtellarum borealium extra ſigniferum nomina	Longitudo P.			Latitud. P.		Magnitudo		Natura.
1	Extrema ala Pegaſi. Algemb.	3	♈	33	12 B	20	2.	Mi.	Mart. Mer
2	Dexter humerus Cephei.	8		3	69	0	3		Sat. Iou.
3	Vmbilicus Pegaſi. Caput Andromedæ.	10		3	26	0	2	Mi.	Veneris.
4	Andromedæ. Scapulum	16		43	24	30	3		
5	Sinilter cubitus	7		3	15	30	3		
6	VmBilici vel cinguli. Media	23		13	30	0	3		Veneris.
7	Boreal.	23		23	32	0	3		
8	Auſtral.	25		13	26	20	3		
9	Cornu Arietis ſequens.	29		3	8	20	3		Sat. Mart.
10	In medio aſcenſu ſedis Caſſiopeæ.	29		13	51	40	3	Mi.	
11	* Pectus Caſſiopeæ. Scheder.	2	♉	13	46	45	3	Ma.	Sat. Ven.
12	Trianguli Deltoton Apex, ſeu ſummitas,	2	2	3	16	30	3		
13	Baſis. Præced.	7	2	3	20	40	3		Mercurij.
14	Sequens.	8	1	3	19	0	3		
15	Siniſter pes Andromedæ, Alamac	8		13	23	0	3		Veneris.
16	In Caſſiopea. Super Cathedra.	8		3	49	0	3	Ma.	
17	Ad genua.	11		43	45	30	3		Sat. Ven.
18	Antecedens à capite Meduſę,	16		3	20	40	Obſcu.		Martis.
19	In extremo dextræ manus Perſei.	19		3	40	30	Nebul.		
20	* Caput Algol, ſeu Meduſæ.	21		3	23	0	2		Sat. Iou.
21	Perſei Siniſter calcaneus.	25		33	12	0	3	Mi.	
22	* Dextrum latus, Alchemb.	26		13	30	0	2		
23	Extremum ſiniſtri pedis.	27		43	11	0	3	Ma.	Sat. Iou.
24	Vltima trium dextri lateris.	29		3	27	30	3		
25	Siniſtrum crus.	29		43	14	45	3	Ma.	
26	Siniſtrum genu.	0	♊	3	19	50	3		
27	Hædorum in Auriga. Antecedens.	13		33	18	0	4	Mi.	Mart. Ven.
28	Sequens. (haiot	13		33	18	0	3	Ma.	
29	* Sin. Sum. Aurigæ, Hircus, Capella, & Al	17		3	22	30	1		Mart. Mer.
30	Stella Polaris in cauda Cinoſuræ.	21		33	66	0	3		Sat. Ven.
31	* Aurigæ humerus dexter.	24		13	20 B.	0	2		Mart. Merc.
32	* Caput ♊ Præcedens, Apollinis.	14		43	9	40	2		Merc.
									Helicis.

Digitized by Google

	Inerrantium ſiderum borealium extra ſigniferum nomina.	Longitudo P.		Latit. P.		Magnitudo.	Naturæ.
33	Helicis, vel Vrſæ maioris, — In ſiniſtro pede Auſtr.	26	43	28	30	3	Mart.
34	Siniſtr. genu anterior.	27	3	35	0	3	
35	In ſiniſtr. pede Boreali.	27	53	29	40	3	
36	Quatuor occultarum infor. circa Helicem. — Prima.	2 ♌	33	23	15	Obſcuræ.	Lunæ Ven.
37	Secunda.	3	33	22	45		
38	Tertia.	7	33	20	0		
39	Quarta.	8	23	22	15		
40	Helicis * ſeu Vrſæ maioris. — Humerus 4 — Rotæ plauſtri.	12	3	49	0	2	Martis.
41	Ilia 3	13	33	44	30	2	
42	Eductio caudę 2	24	33	51	0	3	
43	Crus ſiniſt. poſ 1	25	23	46	30	2	
44	* Media ceruicis Leonis.	23	33	8	30	2	Sat. par. Mer.
45	Vrſæ maio. — Pedis dext. poſt. — Boreal.	1 ♍	13	25	50	3	Martis.
46	Auſtr.	1	43	25	0	3	
47	* Prim. caudæ 3. Equus plauſt.	3	33	53	30	2	
48	* Sequens in lumbis ♌ tergum ♌	5	33	13	40	2	Sat. Ven.
49	* Media caudæ Vrſæ mai. 2. Equus.	9	23	55	40	2	Martis.
50	* Cauda Leonis.	15	53	11	50	1	Sa. Ve. P. Me.
51	Berenices crines, ſeu coma. Trica.	16	13	30	0	Lumin.	Lun. Ven.
52	Sequens duarum auſtr. comæ Berenic.	19	53	25	30	obſcur.	
53	* Vltima caudæ Vrſæ maio. prim. Equus.	21	13	54	0	2	Martis.
54	Præuindemiatrix.	3 ♎	33	15	10	3	Sa. Me. vel ve.
55	Sub cingulo. ♍, & in dextro latere.	5	34	8	30	3	Mer. P. Ven.
56	Bootis — Siniſter humerus	11	3	49	0	3	Mart. Sat.
57	Borea ſiniſtri cruris.	12	43	28	0	3	
58	Sub cingulo ♍, & in clune dexta	16	13	8	40	3	Merc. P. Ven.
59	* Arcturus in Boote. Alramech.	18	23	31	30	1	Mart. Iou.
60	Calcaneus dexter Bootis.	26	43	28	0	3	Mar. Sat.
61	* Lucida coronæ Gnoſiæ. Alpheta.	6 ♏	3	44	36	2 Ma.	Ven. Merc.
62	Serpentis Ophiuc. — Prima conuerſionis colli.	13	3	29	15	3	Sat. Mart.
63	Eductio colli.	13	23	34	15	3	
64	* Lanx Borealis lucens.	13	33	8	30	2	Iou. Merc.
65	Serpentis Ophiuchi. — In tempore	15	43	35 B.	0	3	Sat. Mart.
66	In cõuerſione colli. — Media	15	43	25	20	3	
67	Auſtralis	17	43	24	0	3	
68	Herculis, ſeu Engonaſi. — Brachius dexter.	23	3	40	10	3	Merc.
69	Humerus dexter.	25	3	43	0	3	
70	Palmæ ſin. manus Ophiuc. — Præcedens	26	23	17	0	3	Sat. P. Ven.
71	Sequens	27	23	12	30	3	
72	Siniſtrum genu Ophiuculi.	3 ♐	33	11	50	3	Sat. P. Ven.
73	Oculus Draconis.	4	33	75	40	3	Sat. Iou.
74	Engonaſi. — Siniſter humerus.	8	3	48	0	3	Merc.
75	Caput Ras algeti.	9	3	37	30	3	Mer. vel Mar.

No.	Inerrantium ſiderum borealium extra ſigniferum nomina.	Longitudo P.			Latit. Pi		Magnitudo.	Naturæ.
76	Caput Ophiuculi Ras aben	16		13	36	0	3	Sat. par. Ve.
77	* Caput Draconis, ſeu Iunonij.	21		33	75	30	3	Sa. Ma. P. Io.
78	* Lucida liræ, vultur cadens. Fidicula.	8	♑	35	62	0	1	Ven. Merc.
79	Prima Antinoi. Præc. infor. circ. aquil.	12		33	18	10	3	Mart. Iou.
80	Præcedens duarum ſiniſtr. humer. Aquilæ.	24		33	31	30	3	Mart. Iou.
81	* Aquila, vultur volans, Alchair.	25		13	29	10	2 Ma.	
82	Os Oloris. Roſtrum gallinæ.	25		53	49	20	3	Ven. Merc.
83	Proxima lucidæ in ſcapulis Aquilæ.	26		3	30	0	3 Mi.	Mart. Iou.
84	Antecedens in collo Aquilæ.	26		13	27	10	3	
85	Caput Antinoi.	0	♒	3	21	40	3	
86	Præcedens ſub ſiniſtra manu ♒ (lateris.	6		3	8	30	3	Sat. Merc.
87	Cauda Delphini.	9		3	29	10	3 Mi.	
88	Romboides Delph. auſtralior præcedentis	9		53	32	0	3 Mi.	Sat. Mart.
89	In ancone alæ dextrę gallinæ.	10		43	64	40	3	Ven. Merc.
90	Lateris Delphini. Præcedens. Rõboid. boreal.	11		33	33	50	3 Mi.	Sat. Mart.
91	Lateris Delphini. Sequentis. Auſtri.	12		43	32	0	3 Mi.	
92	Lateris Delphini. Sequentis. Borea.	14		53	33	10	3 Mi.	
93	Equulei. Præcedens in capite	17		43	20	30	Obſcuræ.	Mart. Iou.
94	Equulei. In ore Præcedens	17		43	25	30		
95	Equulei. In ore Sequens	19		3	25	0		
96	Equulei. Sequens in capite.	19		23	20	40		
97	Humerus ſiniſter. ♒	18		3	8	50	3	Sat. Merc.
98	Pectus oloris, ſeu gallinæ.	19		53	56	20	3	Ven. Merc.
99	Rictus, ſeu muſcida Pegaſi	26		43	21	30	3 Ma.	Ma. Io. vel Me.
100	Luminoſior dextri humeri Aquar.	27		43	11	0	3	Sat. Merc.
101	* Cauda Cygni ſeu gallinæ.	0	♓	33	60 B.	0	2	Ven. Merc.
102	Borealior duarum capiti Pegaſi.	0		43	16	50	3	Ma. Io. vel Me.
103	♒ Aquarij. Brachius dexter.	0		53	8	45	3	Sat. Merc.
104	Aquarij. Manus dextræ Borea.	1		3	10	45	3	
105	Aquarij. Manus dextræ Auſtr. Præced.	3		23	9	0	3	
106	Aquarij. Manus dextræ Auſtr. Sequens	4		43	8	30	3	
107	Equi Pegaſi. Sapulæ	18		3	19	40	2 Mi.	Mart. Iou. vel Merc.
108	Equi Pegaſi. Dexter humerus, ſeu crus.	23		33	31	0	2 Mi.	

Tabu-

Tabula ſtellarum illuſtrium inerrantium Auſtralium extra ſigniferum octauo orbi affixarum, iuxtà Copernicæam rationem ſupputatarum, quæ anno Domini 1595 quò ad longitudinem ſunt recognita.

		Siderum inerrantium Auſtraliũ extra ſigniferum nomina.	Longitudo P.			Latit. P.		Magnitudo.	Natura.
1	109	Ceti. { Sequens duarum ad caudā.	11	♈	3	15M.	20	3	Sat.
2	110	Media trium in corpore.	13		23	25	20	3	
3	111	* Venter, Baten Kaiton.	16		23	20	0	3	
4	112	* Lucida Eridani, Acarnar.	21		33	53	30	1	Iou. Ven.
5	113	Nexus, ſeu nodus Piſcium.	23		53	8	30	3	Iou.P.Merc
6	114	* Conuerſio fluuij Eridani.	27		23	34	50	4	
7	115	Auſtralis ſeq. in pectore Ceti.	28	♉	23	27	30	3	
8	116	Præcedens trium in gena Ceti.	1		53	14	0	3	
9	117	Prima poſt interuallum fluuij Eridani.	3		33	23	10	3	
10	118	Medium oris Ceti.	4		3	11	30	3	Saturn.
11	119	Secunda poſt interuallum fluuij.	8		33	25	30	3	
12	120	* Extrema mandibula Ceti.	9		3	11	20	3	
13	121	Poſt interuallum Fluuij Eridani. { Tertia.	13		33	28	0	3	
14	122	Quarta.	15		33	28	50	3	
15	123	Vltima.	18		23	32	50	3	
16	124	Pectus ♉ Tauri.	25		3	8	0	3	Mar. Lun.
17	125	Clypei Orionis. { Sexta.	5	♊	53	15	50	3	Iou. Sat.
18	126	Septima.	6		13	17	10	3	
19	127	Octaua.	6		43	20	20	3	
20	128	Vltima Auſtr.	7		43	21	30	3	
21	129	Orionis. { *Siniſter pes, Rigel.	10		33	31	30	1	Iou.
22	130	*Humerus ſiniſter, Bellatrix.	11		43	17	30	2	Mart.Merc.
23	131	Sub aluo, ſeu ventre. } Leporis.	16		13	44	20	3	Merc.
24	132	In medio corpore.	16		53	41	30	3	
25	133	Informiũ lucidarũ circa canẽ { Prior.	17		23	57	40	2	Ven.
26	134	Sequẽs	20		23	59	40	2	
27	135	Enſis Orionis. { Media.	18		3	29M.	30	3	Sat. Iou.
28	136	Auſtralior.	18		23	29	50	3	
29	137	Cinguli, ſeu Balthei * Orionis fulgentium. { Prior.	16		43	24	10	2	Sat. Iou.
30	138	Media.	18		43	24	50	2	
31	139	Sequens.	20		43	25	30	2	
32	140	Orionis. * { Dextrum genu.	21		33	33	30	3	
33	141	Humeri dextri rubeſcens.	23		23	17	0	1	Mart.Merc.
34	142	In extremo pedis prioris Canis.	2	♋	23	41	20	3	Ven.
35	143	* Canobus in Argo naui. (bor.	8		33	75	0	1	Sat. Iou.
36	144	* Canis maior, canicula, Syrius, Alha-	9		3	39	10	1	Sat.P.Mart.

Eductio

			Siderum inerrantium Auſtralium extra ſigniferum nomina.	Longitudo P.			Latit. P.		Magnitudo.	Natura.
37	145	Canis.	Eductio fæmoris ſiniſtri	15		3	51	30	3	Ven.
38	146		Sub ventre inter fęmora.	18		3	48	45	3	
39	147		* Canis minor, Procyon, Algomeiſa.	20		33	16	10	1	Mer.P. Mar.
40	148		Extremitas caudæ aanis.	23		33	50	30	3	Ven.
41	149		* In medio ſcuti Argi fulgẽs, MarKeb	27		43	47	15	4	Sat. Iou.
42	150		Informis circa caput hydræ.	3	♌	53	23	15	3	Sat. Ven.
43	151	Argonauis.	Sequens duarũ in extremo.	5		43	43	20	3	
44	152		* Tertia, quæ ſequitur ſcutũ.	6		33	54	30	2 Mi.	
45	153		In ſectione tranſtri.	8		53	51	15	2	Sat. Iou.
46	154		* Lucida ſeq. in tranſtro.	12		33	58	20	2	
47	155		Lucida ſeq. hàs in tranſtro.	21		23	63	50	2	
48	156		* Lucida Hydræ, Alphard.	21		23	20	30	2	Sat. Ven.
49	157		Lucida auſtr. infra carinam nauis.	29		53	69	40	2	Sat. Iou.
50	158		Informis circa collum Hydræ.	2	♍	23	26	0	3	Sat. Ven.
51	159		* Fundus vaſis Crateris.	17		43	23	0	4	Ven. P.Merc
52	160	Corui. *	Roſtru, & eſt cõmunis Hydræ.	6	♎	43	21	30	3	
53	161		Antec. alæ ſequentis.	8		3	12	30	3	Sat. Mar.
54	162		Ala dextr. præcedẽs. Algorab.	8		53	14	50	3	
55	163		Pes extremus, cõmunis hydræ.	11		53	18	10	3	
56	164	Centauri. *	Coxa dextra	24		3	46	10	2	Iou. Ven.
57	165		Humerus ſin. prædedens.	27		33	25	40	3	Ven. Merc.
58	166		Sũmitas pedis dext. prioris	29		43	41	10	1	Iou. Ven.
59	167	Centauri.	* Poples pedis dext.	1	♏	23	[illegible]1	10	2	Iou. Ven.
60	168		* Talus.	6		43	51	40	2	
61	169		Humerus dexter.	7		3	22	30	3	Ven. Merc.
62	170	Centauri.	Antecedẽs duarũ in vẽtre.	7		53	43 M·	0	2	Iou. Ven.
63	171		* Lucida corporis humani.	9		23	33	30	3	Ve. Me. vel M.
64	172		* Siniſtrum genu.	15		33	45	20	2	Iou. Ven.
65	173	♏ Scorpij.	Auſtralior in pede.	27		23	7	50	3	Sat.
66	174		Primus corporis ſpondilus	9	♐	53	11	0	3	
67	175		Auſtrina dup. tertij ſpond.	11		33	18	0	3	Sat. par. Ven.
68	176		Quartus ſpondilus.	14		33	91	30	3	
69	177		Aculeus, ſeu cauda.	18		53	13	20	3	Merc. Mart.
70	178		Quintus ſpondilus	19		33	18	50	3	Sat. par. Ven.
71	179		Septimus ſpondi. proxim.	20		23	15	10	3	
72	180		Sextus} ſpõdilus (aculeo.	21		53	16	40	3	
73	181		Sequẽs aculeũ, nebuloſa.	22		33	13	15	Nebul.	Mart. Lun.
74	182	♐ Sagittarij	In auſtrali parte arcus.	29		23	10	50	3	Iou. Mart.
75	183		Genu ſiniſt. prior.	8	♑	23	18	0	2	
76	184		In ſuffragine ſin. priore.	9		3	23	0	2	Sat. Iou.
77	185		Genu dextr. anterior.	18		3	20	10	3	
78	186		Sub ſiniſtro fœmore.	18		43	13	30	3	
79	187	Lucidarum præcedentiũ Piſcem auſtrinum.	Prior.	29		23	22	20	3	
80	188		Media.	2	♒	23	22	10	3	Satur.
81	189		Sequens	5		23	21	20	3	

Vltima

		Inerrantium ſiderum borealium extra ſigniferum nomina.	Longitudo P.		Latit. P.		Magnitudo.	Naturæ.
82	190	* Vltima fulionis aquæ ♒ Fomahand.	28	23	23	0	1	Vên.Mer.
83	191	Extremitas Borealis. caud. ceti.	25	43	9	30	3	Sat.
84	192	Extremitas auſtralis. caud. ceti.	27	2	20	20	3	

Tabula illuſtrium ſtellarum in ſignifero incidentium, cum quibus Planetæ corporaliter iungi poſſunt iuxtà Coperniceam rationem ſupputatarum, quæ anno Domini 1595. ſunt recognitæ iuxta longitudinem.

		Siderum inerrantium ſignueri nomina.	Longitudo P.		Latit. P.		Magnitudo.		Natura.
1	193	Trium lucidarum in lino Piſcium. Prior.	8 ♈	33	2	B. 15	4		Sa.P.Mar.
2	194	Media.	11	53	1	10	4		
3	195	Sequens.	14	23	1	M. 20	4		
4	196	Trium poſt flexum Piſcium. Prima.	18	23	2	20	4		
5	197	Media.	20	3	4	40	4		
6	198	Vltima.	22	3	7	45	4		
7	199	[illegible]ornu ♈ præcedens prima ſtella omnium.	28	3	7	B. 20	3	Mi.	Mart. Sat.
8	200	[illegible]ræcedens in iuba Ceti.	29 ♉	3	4	M. 10	4		Sat.
9	201	[illegible]apilli Ceti.	3	33	6	20	4		
10	202	[illegible]n extremo pede poſteriori. ♈	6	23	5	15	4	Ma.	Mart; Ven.
11	203	[illegible]rior caudæ ♈	15	13	1	B. 40	4		
12	204	Media caudæ ♈ Arietis.	16	43	2	B. 30	4		
13	205	Ex quatuor in ſect. ♉ Secunda.	17	23	7	M. 15	4		Ven. par.
14	206	Vltima caude Arietis. Borealior.	17	43	6	0	4		Sat.
15	207		18	23	1	B. 50	4		Ven.
16	208	Virgiliarum, ſeu pleiadum. Athoraie, Borealior.	23	33	4	30	5		Lun.&Ma. ſeu Lun. & Iou.
17	209	Auſtralior.	23	53	4	40	5		
18	210	Exigua.	24	3	3	0	5		
19	211	Anguſt. term.	25	3	5	20	5		
20	212	Hiadum, ſuccularum, ſeu lampadum. Prima in naribus ♉	0 ♊	3	5	M. 45	3	Mi.	
21	213	Secunda apud ocul. bore.	1	43	4	15	3	Mi.	
22	214	Tertia apud ocul. auſtr.	2	13	5	50	3	Mi.	Mart.
23	215	Quarta, oculus boreus.	3	13	3	0	3		
24	216	* Quinta Pallitium. Aldeb.	4	3	5	10	1		
25	217	♉ Tauri Inter orig. auſtr. cornu & aurem	8	33	4	0	4		
26	218	Auſtralior in cornu auſtrali.	11	43	5	0	4		
27	219	In extremo corn. bor. & dext. ped.	17	3	5	B. 0	3	Ma.	Mar. par. Merc.
28	220	In orig. cornu. bor. Aurigæ.	17	3	4	M. 0	4		
29	221	In extremo cornu Auſtrali.	18	33	2	30	3		

Ante-

			Stellarum fixarum Zodiaci nomina.	Longitudo P.			Latit. P.		Magnitudo.	Natura
30	222		Antecedens ſummitatem pedis.	25		33	0	40	4	
31	223	♊	Lucens antę genu.	27		53	5	B. 50	4 Ma.	Merc. par.
32	224	Præced.	Pedis. Prior.	27		53	2	M. 30	4	Ven.
33	225		Pedis. Sequens.	0	♋	3	1	15	4	
34	226	♊	In extremo pede dextro.	1		33	3	30	4	
35	227	Seq.	In ſummo pede ſiniſtro.	3		33	7	30	3	
36	228		Siniſtrum genu præcedentis.	4		53	1	B. 30	3 Ma.	
37	229	♊	Sub ſin. genu ſequentis.	9		43	2	M. 30	3	
38	230		Brachius ſin. præcedentis.	10		3	7	B. 20	4	
39	231		In poplite dex. ſequentis.	12		43	0	M. 40	3	Sat.
40	232	♊	In ſiniſtro bubone ſequentis.	13		3	0	30	3	
41	233		In ſcapulis præcedentis.	13		23	5	B. 30	4	
42	234	♊	Siniſtrum latus ſequenſis.	14		33	3	0	3	
43	235		Dext. humerus præcedentis.	15		23	4	50	4	
44	236	♊	Siniſter humerus.	18		3	2	40	4	Sat.
45	237	Seq.	* Caput. Hercules.	18		3	6	15	2	Mart.
46	238		Lucida extra formam. ♊	22		3	2	M. 40	4	Sat.
47	239		Extremum pedis. ♋ Borei.	24		3	1	B. 0	3	Mart. &
48	240		Extremum pedis. ♋ Auſtrini.	28		33	7	M. 30	4 Ma.	Merc.
49	241		Duarum præcedentium Quadrilateri. Borea	29		3	1	B. 15	4 Mi.	Mart. &
50	242		Duarum præcedentium Quadrilateri. Auſtrina	29		23	1	M. 10	4 Mi.	Lun.
51	243		Præſepe. Pectus Cancri.	1	♌	43	0	B. 40	Nebul.	
52	244		Ambo Aſelli. Boreus.	1		43	2	40	4 Ma.	Mart. Sol.
53	245		Ambo Aſelli. Auſtrinus.	2		43	0	M. 10	5 Ma.	
54	246		Brachius Auſtrinus ♋	7		43	5	30	4	Sat. Merc.
55	247		Informis cica. ♋	11		3	2	40	4 Ma.	
56	248		Os Leonis. ♌	12		33	7	B. 30	4	Sat. Mart.
57	249		Informis circa ♋	13		3	5	M. 40	4 Mi.	
58	250		Dextrum genu	18		43	0	0	5	Ven. P. Me.
59	251		Auſtralium trium colli	22		3	4	B. 30	3	
60	252	♌	* Cor. Regulus. Baſiliſcus	23		53	0	10	1	Mart. Iou.
61	253	Leonis.	In drace ſin. priori.	23		53	4	M. 15	4	Sat. Ven.
62	254		Pectus.	24		53	1	50	4	Sat. Ven.
63	255		Siniſtra axilla.	0	♍	33	0	10	4	& par. Mer.
64	256		Siniſtrum genu, anterior.	0		33	4	10	4	
65	257	♌	Extra formam	7		53	1	B. 10	4 Mi.	Sat. Ven.
66	258	Leonis.	Poſterior fœmur.	11		43	5	50	3	
67	259		Poples poſterior.	13		3	1	15	4	Ven. part.
68	260		Sub cubitis.	13		3	0	M. 50	4	Merc.
69	261		In extremo alæ ſini. auſtr.	20		23	6	B. 0	3	Me. P. Mar.
70	262		Ex quatuor alæ ſiniſtræ. Prior.	29		33	1	10	3	
71	263		Ex quatuor alæ ſiniſtræ. Secunda.	4	♎	33	2	50	3	Merc. par.
72	264		Ex quatuor alæ ſiniſtræ. Vltima.	12		23	1	40	4	Ven.

Virg.

		Inerrantium ſiderum in ſignifero inciden-tium nomina.		Longitudo P.		Latit. P.		Magni-tudo.		Natura.
73	265	♍	* Spica. Ariſta. Azimech.	18	3	2	M. 0	1		Ve.p. Mar.
74	266	Virgo.	Bor. quad. foem. ſiniſtrj.	21	23	1	B. 30	4		Mer.p. Ve.
75	267		Trium caudæ veſtis. Media*	28	3	7	30	4		Merc. vel
76	268		Auſtrina.	28	43	2	40	4		Vener. &
77	269		Siniſter pes.	1 ♏	23	0	30	4		par. Mar.
78	270		* Luminoſior lancis auſtralis.	9	23	0	40	2	Ma.	
79	271		Præcedens auſtralis lancis	12	43	1	15	4		Sa. p.Mar.
80	272		Præc. trium ſub auſtr.chele informis.	14	23	7	M.30	3		
81	273		In medio lancis Auſtrinæ.	15	23	1	B. 40	4		
82	274		In medio lancis Boreæ.	18	53	3	B. 45	4		
83	275		Informis circa chelas.	21	43	2	0	4		
84	276		Sequens in lance Boreali.	24	23	4	30	4		Iou. Merc.
85	277		Informis circa chelas.	25	3	6	40	4		Sa. p.Mar.
86	278		Trium lucentium frontis. ♏ Media.	27	3	1	M.40	3		Mart.p.
87	279		Auſtrina.	27	3	5	0	3		Sat.
88	280		Borea.	27	43	1	B. 20	3	Ma.	
89	281		Duarum coniunctarum in ♏ Borea fulgens.	28	23	1	40	4		Sat. Merc.
90	282		Auſtralis.	28	43	0	30	4		
91	283		In cauo ſin. pedis Ophiuculi.	2 ♐	3	0	45	4		Sa. p.Ven
92	184		Lucentium corporis. ♏ Præcedens.	2	3	3	M.45	3		
93	185		*Media, ſeu cor. Antares.	4	3	4	0	2	Ma.	Mar. par.
94	186		Sequens.	5	53	5	30	3		Iou.
95	287	Ophiuculi.	Dextrum genu.	12	33	7	B. 20	3		
96	288		Præcedens pedis dextri.	14	23	2	15	4	Ma.	Sat. par.
97	289		Dextra tibia.	15	3	2	15	3	Ma.	Ven.
98	290		Ex quatuor ped.dexr.Ophiuc. Secũda.	15	43	1	30	4	Ma.	Sat. par.
99	291		Tertia.	16	23	0	20	4	Ma.	Ven.
100	292	♐ Sagittarij.	Cuſpis ſagittæ.	25	53	6	M.30	3		Mar. Lun.
101	293		Bore. extremitatis arcus.	28	3	2	B. 50	4		
102	204		Manubrium, ſiue manus.	29	3	6	M.30	3		Iou. Mart.
103	295		Auſtralior bor.partis arcus	0 Capr.	23	1	30	3		
104	296		Iaculum.	4	23	3	50	4		
105	297		Nebuloſa duplex oculi.	6	33	0	B. 45	Nebul.		Sol. Mart.
106	298		Humerus ſiniſter.	6	43	3	M.10	3		Iou. Mar.
107	299		Antecedens trium capitis.	7	3	2	B. 10	4		Sol. Mar.
108	300		Axilla.	7	43	6	M.45	3		Iou. Sat.
109	301		Trium capitis ♐ Media.	9	3	1	B. 30	4	Ma.	
110	302		Sequens.	10	33	2	0	4		Sol.Mart.
111	303		In ſcapulis ♐ Media.	13	43	4	30	4	Ma.	Iou. Merc.
112	304		Seq. & Borea.	14	13	6	30	4		
113	305		Cornu. Capr. Borealis præcedens.	28	43	7	30	3		Ven.p.Ma.
114	306		* Auſtralis.	28	43	5	0	3		

		Stellarum inerrantium in ſignifero incidentium nomina.		Longitudo P.		Latit. P.		Magnitudo.	Natura
115	307	Ex tribus in rictu ♑	Præcedens.	0 ♒	3	1	45	6	Sat. par. Ven.
116	308		Media.	0	13	1	30	6	
117	309		Sequens.	0	23	0	45	6	
118	310	Dextum genu ♑		2	13	6	M. 30	4	Mar. Mer.
119	311	Sub ſiniſt. manu ♒		8	3	5	B. 30	3	Sat. Mer.
120	312	In corpore ♑	Auſtrina.	8	3	4	M. 0	5	
121	313		Borealis.	8	3	2	50	5	
122	314	Prior in dorſo ♑		8	3	0	0	4	Mar. Mer.
123	315	Lucens trium in medio corpore ♑		10	3	4	15	5	
124	316	Contiguarum ſub ventre ♑	Prior.	11	33	6	50	4	
125	317		Poſterior	11	43	6	0	5	
126	318	Sequens in dorſo ♑		12	23	0	50	4	
127	319	In auſtrali ſpina. ♑	Prior.	14	43	4	45	4	Sat. Iou.
128	320		Poſterior.	16	23	4	30	4	
129	321	Caudæ Capric.	Præcedens.	16	13	2	10	3	
130	322		Sequens.	17	43	2	0	3	
131	323	Præcedens in borea. parte caudæ capric.		18	13	2	20	4	
132	324	Auſtralis in ſin. clune ♒		23	3	1	40	4	Mer. p. Sa.
133	325	Prior duarum in dext. cotila ♒		27	33	3	B. 0	4	
134	326	In dext. clune ♒		0 ♓	3	0	M. 50	4	
135	327	Prima fuſionis aquæ ♒		1	23	2	B. 0	4	Sat. p. Iou.
136	328	Dextræ tibiæ Aquar. *	Borea.	2	43	5	M. 0	4	Sat. & plus
137	329		Auſtralis.	3	3	7	30	3	Merc.
138	330	Sequens in fuſione aquæ auſtr.		6	13	0	B. 10	4	
139	331	In drimo flexu aquæ ♒		9	3	1	M. 10	4	
140	332	Sequentium duarum in Flexu aquæ. Aqu.	Borealior.	10	33	3	20	4	
141	333		Auſtralior.	10	53	4	10	4	Sat. pa. Io.
142	334	Sequens in primo flexu aquę ♒		11	23	0	30	4	
143	335	In flexu auſtrali aquæ ♒		11	53	1	40	4	
144	336	Auſtralis in occipite præced. ♓		15	33	7	B. 30	4	Ma. Mer. p. Sat.
145	337	In ventre piſcis.	Prior.	17	23	4	30	4	
146	338		Poſterior	21	3	2	30	4	Iou. Merc.
147	339	Sequens in dorſo antecedentis. ♓		22	3	7	30	4	
148	340	Informium circa ♓	Prima.	2	3	5	50	4	Iou. p. Ven.
149	341		Secunda.	22	33	2	40	4	
150	342		Tertia.	23	43	5	20	4	
151	343		Vltima.	23	53	2	30	4	
152	344	Caudæ antecedentis. ♓		27	23	6	B. 20	4	Sat. p. Mer.

Præ-

Digitized by Google

Præcedentium Tabularum explicatio, & vſus.

CAP. XXXVIII.

FACILIS eſt trium præcedentium tabularum explicatio, & vſus; ſi quæ in aliarum dilucidatione ſcripſimus, prudens Mathematicus diligenter attenderit. Sanè tres ſunt tabulæ, prima eſt ſtellarum borealium extra ſigniferum incidentium numero 108. Secunda eſt Auſtralium numero 84. Tertia eſt illarum quæ in ſignifero incidunt, vel non multum ab eo recedunt: cum quibus erraticæ coniungi corpolariter facilè poſſunt: ſed inæqualiter: continens certè ſtellas 152. minus Cardano 94. ſtellæ verò a Magino obſeruatæ extra ſigniferum tam boreales, quàm auſtrales ſunt numero 192. plus Cardano 165. Non etenim Cardano fuit curæ niſi 27. dumtaxat extra ſigniferum tam borealium, quam auſtralium adnotare: ſed plures in ſignifero ſcilicet 246. vt dictum eſt, ob maiorem illatum ad zodiacum proximitatem: cum quibus facilè coniungi erraticæ poſſunt. Omnes à Magino obſeruatæ proſunt ad temporum mutationes dignoſcendas ex ortu, mediatione, & illarum occaſu, vt dicemus. Cardani autem, illæ ſcilicet quæ in ſignifero incidunt: iuuant ad temporum qualitates prognoſticandas ex ſolis progreſſione in illis reſpectu octauæ ſphœræ, modo iam ſupra recitato. Quod idem etiam erit in obſeruatis à Magino in ſignifero: niſi quòd pauciores enumerat; ac propterea non ita copioſe prognoſticabitur, ſed minus. Vnaquæquè harum tabularum ſex aeris conſtat, præſuppoſita tamen prima, quæ auſtralium numerum, & ſigniferi diſtinctè continet. Prima itaquè continet indicantes numeros, quæ ſcilicet ſtellæ in ſequentibus tabulis poſitæ oriantur, medient, & occidant: vt inquirendi labor euitetur. Secunda inerrantium ſiderum nomina explicat: in quibus vbi inſpicietur ſtellula hoc aſteriſmo deſcripta *. Signum erit, ſtellam illam eſſe regiam, atquè conſideratione dignam. Tertia Area continet fixarum longitudines, quas videlicet partes, & quæ ſignorum minuta occupant ſecundum longitudinem. Harum omnium longitudines à nobis recognitæ ſunt anno 1595. Nam ſingulis quindecim annis, octo ſcrupulis primis continuò promouentur. Quarta continet fixarum latitudines ab eccliptica quòt partibus recedant, & ſcrupulis: cum nota. M. & B. indicantes boreales eſſe, vel Meridionales; hoc eſt declinare verſus meridiem, vel verſum boream eleuari. Quinta area continet illarum magnitudines, cuius ſcilicet ſint magnitudinis, primæ, vel ſecundæ, aut tertiæ, vel quartæ, aut quintæ, vel ſextæ: aut ſint nebuloſæ, luminoſæ, obſcuræ. Sexta, & poſtrema area explicat quam planetarum naturam indicant, & cuius qualitates poſſideant: num Saturnias, Martias, Iouias, Solares, Venereas, Mercuriales, Lunares; vel ſimpliciter, vel mixtim? Nã talis vtiq; vt in pluribus erit ſignificatio tẽporis. Vt ſi Saturniã, frigus: ſi Iouiã, temperiem: ſi Martiam, calorem: ſi Solarem caloris augumentum: ſi Veneream, humiditatem: ſi Mercurialẽ,

Trium Tabularum explicatio.

Stellæ a Magino, & Cardano obſeruatę ad quid valent.

Tabularum, & ordo.

Fixarum longitudines recognitæ.

Temporis ſignificatio ex fixarum naturis.

ventos, & tempus inconſtans: ſi lunarem, humiditates, cum omnibus eorum cõſequentibus. Si verò fuerit mixta qualitas, mixta erit temporis ſignificatio: & vincens, dominabitur. Si verò obſcuræ fuerint, aeris obſcuritatem: ſi nebuloſæ, nebulas cum alijs appendicibus præſignificant; vt ſupra tactum eſt. Verum hæc illuſtrius habebis, cum fixarum ortus, cœli mediationes, & occaſus inferius explicabuntur. Poſtremus harum tabularum vſus erit, ſi quis fixarum loca pro futuris temporibus emendare voluerit (nam ſingulis annis propter octaui orbis motum nonnullis ſecundis ſcrupulis variant in ſignifero) ſequenti tabella vti, neceſſum erit. Quippe quæ ad duo ſæcula confecta eſt, quam Maginus vir illuſtris in ſuis ephemeridibus initiũ auſpicantibus ab anno Domini 1598. vſq; ad 1610. affert. Deſeruitq; nedum pro futuris, verum & pro tranſactis annis: incipiuntq; ab anno Domini 1500. vſq; ad 1700. incluſiue, hac tamen lege, vt ab 1500. vſq; ad 1580. vbi eſt radix, ſcrupula ſubtrahantur: ab 1584. vſq; ad 1700. addantur; vnde & poſitæ ſunt ſubtractionis, & additionis notæ. Quarè ſi fixas pro futuris temporibus prudens Mathematicus corrigere voluerit, loco longitudinis fixæ addat ſcrupula prima, vel partes, quas certè in tabella inueniet, & ſic locus ille emendatus prodibit. Quòd ſi pro retro annis tranſactis id efficere voluerit à loco longitudinis fixæ ſubtrahat ſcrupula illa, quæ annis correſpondentia inſpiciet: & tunc dubio procul locus ille æquatus apparebit; hacq; animaduerſione emendata prodibunt fixarum loca omnia pleriſq; annis, tum ante, tum retro; quod & nos obſeruauimus in præcedentium tabularum recognitione, iuxta copernicеam rationem ſupputatarum. Eadem quoq; erit operatio, ſi ſcire voluerit cœleſtiũ rerum indagator cum quo eclipticæ gradu ſtella, vel oritur, vel cœlum mediat, vel occidit: nempe adijciendo, vel auferendo ſcrupula illa, vel partes, eclipticæ gradui: ita enim fiet, vt omnia æquata prodeant.

Poſtremus tabularum vſus.

Fixarum loca quomodo emendãda pro, futuris, & tranſactis annis.

AEquationis fixarum Tabula ad duo ſecula.

Subtr.			Adde.		
Anni	P.	M.			
1500	0	49	1600	0	11
1504	0	46	1604	0	13
1508	0	44	1608	0	16
1512	0	41	1612	0	18
1516	0	39	1616	0	20
1520	0	36	1620	0	23
1524	0	34	1624	0	23
1528	0	32	1628	0	27
1532	0	29	1632	0	30
1536	0	27	1636	0	32
1540	0	24	1640	0	35
1544	0	22	1644	0	27
1548	0	20	1648	0	39
1552	0	17	1652	0	42

1556

Digitized by Google

1556	0	15	1656	0	44
1560	0	12	1660	0	46
1564	0	10	1664	0	49
1568	0	7	1668	0	51
1572	0	5	1672	0	53
1576	0	2	1676	0	56
1580	Radix		1680	0	58
1584	0 A.	1	1684	1	0
1586	0	3	1688	1	3
1588	0	5	1692	1	5
1592	0	7	1696	1	7
1590	0	9	1700	1	9

A reliquum eſt, Ptolomaicas fixarum ſignificationes apponere: vti ſupra promiſimus.

Claudij Ptolemai inerrantium ſiderum ſignificationes Per Nicolaum Leonicum è Graco tranſlata.

		IANVARIVS.
1	Kal.	Sol eleuari incipit, longiuſculi fiunt dies, Aquila, & Corona occidunt tempeſtatemquè efficiunt.
2	IV	Sol magis aſcendit, Cancri medium occidit, ventiq; ponunt.
3	III	Reliquum Cancri occidit, & varius veris fit ſtatus.
4	Prid.	Hyems dimidiata, Aquilones continui, Delphinus cum cane oriuntur matutino.
5	Non.	Fidicula exoritur, Aquila occidit. Delpinus totus emergit, ventorumquè fit concurſus.
6	VIII	Aquila veſperi occidit, flat Auſter.
7	VII	Septentriones, & Aquilo vehementer flantes concurrunt.
8	VI	Martis domicilium, Auſter & Fauonius ſimul flant, Capricornus emergere incipit, pluuiæ ſimul & caligo, veſpertino.
9	V	Auſter flat cum pluuia.
10	IV	Auſter flat cum pluuia.
11	III	Septentrio multo imbre, & aſpera tempeſtate flat.
12	Prid.	Auſter flat.
13	Idib.	Aſtrum obſcurum, prima mali pars occidit, noctu etiam pluit.
14	XIX	Aſtrum obſcurum, varia Aquilonis, & ſeptentrionis incoſtantia, leo occultari incipit, pluriæ fiunt.
15	xvjjj	Septentrio, & Aquilo vehementer flant.
16	XVII	Sol in Aquario, vulturnus cum pluuia.
17	XVI	Fidicula occidere incipit matutino, ventorum concurſus fiunt.
18	XV	Leo, & Delphinus matutino occidunt. Aquilo, ſeptentrio, & Auſter concurrunr, pluuiæq; fiunt.
19	XIV	Conuerſio, & hyemis medium.

Aquilo

20	XIII	Aquilo flat, & Auſter, medium Cancri occidit, Aquarius emergere incipit.
21	XII	Aquarius totus emergit, Africus ſpirat, & pluit.
22	XI	Fidicula cum cancro occidit, & veſperi pluit.
23	X	Aquilo flat cum pluuia.
24	IX	Hyemat dies, vehementius flant Aquilo, & vulturnus.
25	VIII	Tempeſtas turbidior, ijdem flant venti.
26	VII	Hyemat dies, ijdem flant venti, fidicula occidere incipit.
27	VI	Aſtrum clarum in pectore Leonis occidere incipit fidicula veſpere occidit, flat Aquilo, & interdum pluit.
28	V	Ventorum concurſus cum niuibus.
29	IV	Delphinus occidere incipit.
30	III	Fidicula circa primam facem parte ſui occidere incipit, vehemens flat Aquilo cum imbre.
31	Prid.	Imbres cum niuibus permixti cadent.

FEBRVARIVS.

1	Kal.	Obſcurum aſtrum apparet, Auſter, & vulturnus flant, fidicula occidere incipit.
2	IV	Aer craſſus eſt, & fauonius flare incipit.
3	III	Medium Leonis cum fidicula occidit, Septentriones & Aquilo flant.
4	Prid.	Delphinus occidit, Auſter veſperi violentior fit, & pluit.
5	Non.	Zona Orionis emergit, turbidus eſt aer Fauonij flatu.
6	VIII	Fidicula occidit, & Fauonius ab occaſu flat.
7	VII	Veris initium, fauonius ſpirat.
8	VI	Fauonius, & Aquilo ſpirant.
9	V	Obſcurum aſtrum, emergit Aquarius.
10	IV	Septentrio cum Fauonio flat, interdum etiam pluit.
11	III	Subſolanus ſpirat, & Arcturus exoritur.
12	Prid.	Ventorum concurſus, & pugna.
13	Idib.	Sagittarius veſperi occidit, tempeſtas aſpera.
14	XVI	Crater veſperi oritur & commutatis ventis ſuperat Auſter.
15	XV	Sol in piſcibus, hyemat aer.
16	XIV	Septentrio flat cum Auſtro, ſol nouus.
17	XIII	Virgo occidit iuxta Geminos, Auſter flat cum Fauonio, & Aquilone.
18	XII	Malus veſperi occidit, Fauonius ſpirat, & Virgo occidere incipit.
19	XI	Septentrio, & Auſter flant, Malus occultatur.
20	X	Aquilo pluuioſus ſpirat, leo occidit, Aquilones Chelidonij appellati incipiunt, & per quatriduum flant, hirundines apparent.
21	IX	Arcturus circa primam vigiliam occidere incipit, Fauonius ſpirat, noxq; nubila exiſtit.
22	VIII	Halcyonei appellati dies.
23	VII	Corus & Aquilo ſimul flant.
24	VI	Aquarius oriri incipit, hyemat matutino.
25	V	Arcturus emergit, & pluit.
26	IV	Arcturus oritur matutino.
27	III	Malus veſperi occidit.
28	Prid.	Fauonius latè ſpirat, Vernus eſt dies.

MAR-

Digitized by Google

MARTIVS.

1	Kal.	Auſter & Africus ſimul ſpirant.
2	VI	Vindemiator apparere incipit. Aquilo gelidus flat, Arcturus occidit matutino.
3	V	Aer nimboſus, & pluit, Arcturus emergit eleuato Sole, & flat Aquilo.
4	IV	Arcturus ſimiliter emergit.
5	III	Arcturus interdiu emergit.
6	Prid.	Aquilo flat, nubiloſum cœlum.
7	Non.	Equus occidit matutino, & flat Aquilo. Corona matutino occultatur, Aquarum de cœlo pluuies.
8	VIII	Marinæ aues apparere incipiunt, Aquilo & ſeptentriones flant, principium veris eſt, ſol piſcium dimidium obtinet. Equus occidit.
9	VII	Miluus apparere incipit, flat Auſter, Piſciſq; in tergore matutino occultari incipit.
10	VI	Equus occidit matutino, Miluus à ſublimi deorſum vergit, vindemiator occidit, Arcturus autem emergit, & gelidus flat Aquilo.
11	V	Hyemis abſceſsio, & Aquilonis ad ſeptentriones commutatio.
12	IV	Deſinit piſcis à tergore eleuari, ſeptentrio, vel Auſter flat.
13	III	Argo nauis emergit veſpere, Fauonius & Auſter flant, & in Leonis cauda hyemat dies.
14	Prid.	Aquilo per totum flat diem.
15	Idib.	Equus occidit, & Aquilo flat Gelidus.
16	XVII	Sol in Ariete, Fauonius latè ſpirat, Ciconia apparet, & mare trãſmittit.
17	XVI	Inconſtantes venti, Aquilo ſpirat.
18	XV	Auſter flat, Miluus diluculo apparet.
19	XIV	Aquilo ſerenus ſpirat.
20	XIII	Equus occidit matutino, Aquilo vel ſeptentrio flat.
21	XII	Aries in latus emergit, pluit aut ningit.
22	XI	Cancer tergore oritur, Auſter flat.
23	X	Aequinoctium, pluit, interdum tonat.
24	X	Septentriones & Aquilo flant, equus occidit matutino.
25	VIII	Piſces tergore emergunt, nix imbre mibra cadit, Aries matutino emergit, cum mari turbatio aeris.
26	VII	Aequinoctium vernum, pluit, interdum, & tonat.
27	VI	Nox, & dies æquales exiſtunt.
28	V	Scorpius occidit, vehemens flat ventus, pluuiaſq; cum tonitribus commiſcet.
29	IV	Scorpius occidit, ſeptentrio flat pluuius.
30	III	Auſter flat, & pluit.
31	Prid.	Ventorum procellæ, & ſæpè pluit.

APRILIS.

1	Kal.	Scorpius occidit, ſol diei partem vnam addit, Aquilonis flatu nebuloſum eſt cœlum, Vergiliæ oriri, & præſignificare incipiunt.
2	IV	Nebuloſus aer per omnes terras,
3	III	Vergiliæ occidunt veſpertino.
4	Prid.	Flat Africus.
5	Non.	Fauonius ſpirat.
6	VIII	Suculæ emergunt, pluuiæq; ab Auſtro deuoluuntur.

Auſter

7	VII	Auſter flat, & vergiliarum reliquum occidit.
8	VI	Fauonius flare incipit matutino, vergiliæ occidunt.
9	V	Auſtrales procellæ.
10	IV	Aquilo vehemens flat, veſper eſt pluuioſus.
11	III	Frigidi flant venti, & pluit.
12	urid.	Suculæ occultantur.
13	Idib.	Aquilo flat, paruum præſepe exoritur.
14	xvjjj	Obſcurum aſtrum, & venti, & imbres,
15	XVII	Suculæ occidunt, frigidi ſpirant venti, ſerpens oritur.
16	XVI	Suculæ occidunt, ſpirat Fauonius.
17	XV	Sol in Tauro, ſuculæ occultantur.
18	XIV	Africus flat.
19	XIII	Suculæ penitus occidunt, Africus flat veſperi.
20	XII	Fauonius ſpirat.
21	XI	Tauri caput occidit, & pluit.
22	X	Vergiliæ exoriuntur. Fauonius ſpirat.
23	IX	Fidicula circa primam facem apparet.
24	VIII	Fidicula cernitur, & pluit.
25	VII	Præſepe emergit, deſinit ver.
26	VI	Suculæ penitus occidunt, & veris conuerſio.
27	V	Auſter flat.
28	IV	Auſtrina dies, & pluuia.
29	III	Hædi oriuntur, Auſter flat matutino.
30	Prid.	Canis occultatur veſperi, aer conturbatur ab Auſtro, & Aquilo ſimul permiſcet.

M A I V S.

1	Kal.	Canis occultatur, rores deſcendunt.
2	VI	Suculæ cum ſole oriuntur.
3	V	Centaurus apparet totus, Fauonius ſpirat.
4	IV	Scorpius ſurſum emergit, Aquilo flat, & rores cadunt.
5	III	Fidicula oritur matutino.
6	Prid.	Dimidium Scorpionis occidit.
7	Non.	Vergiliæ oriuntur matutino, & ſpirat Fauonius
8	VIII	Principium æſtatis, Fauonius præualet.
9	VII	Eodem flat modo Fauonius.
10	VI	Fidicula otitur, ſuculæ occidunt, Tauri caput apparet.
11	V	Vergiliæ apparent.
12	IV	Vergiliæ oriuntur, Auſter flat.
13	II	Suculæ occidunt, Auſtrini ſunt flatus.
14	Prid.	Scorpius occidit, & fidicula oritur matutino.
15	Idib.	Cancer exoritur. & flat Auſter
16	XVII	Initium æſtatis.
17	XVI	Procyon, quam quidam Caniculam vocant, occidit.
18	XV	Sol in Geminis.
19	XIV	Auſter flat veſperi.
20	XIII	Suculæ oriuntur, & flat Aquilo.
21	XII	Arcturus occidit, aerq; conturbatur.

Sagit-

Digitized by Google

22	XI	Sagittarius occidit, & flat Auſter.
23	X	Gemini exoriuntur, & flat Aquilo.
24	X	Suculæ oriri incipiunt, & pluit.
25	VIII	Capella oritur matutino, & flat Aquilo.
26	VII	Taurus occidit, Auſter & Aquilo flant.
27	VI	Auſter ſpirat.
28	V	Fidicula oritur matutino, & Auſter flat.
29	IV	Auſter vehemens flat.
30	III	Vergiliæ exoriuntur, imbres cum tonitribus fiunt.
31	Prid.	Tempeſtas aſpera, hyemat aer, ingentia veſperi tonitrua cõmouentur.
		IVNIVS
1	Kal.	Suculæ totæ emergunt, Auſter flat.
2	IV	Aquila exoritur, aeris tempeſtas, & flat Fauonius.
3	III	Auſtrales procellæ cum tonitruis.
4	Prid.	Auſter flat, & pluit.
5	Non.	Aquilo exoritur, & flat Auſter, & pluit.
6	VIII	Aquilo flat, & pluit.
7	VII	Arcturus occidit matutino, Fauonius ſpirat.
8	VI	Delphinus emergere incipit, Arcturus occidit.
9	V	Aquilo flat, & modicè pluit.
10	IV	Pluuioſus aer cum tonitruis, & Auſtralis dies.
11	III	Turbulentum cælum cum tonitruis.
12	Prid.	Fauonius, vel Corus flat, & tonat.
13	Idib.	Delphinus emergit, Auſter flat.
14	XVIII	Orionis humeri eleuantur, & principia æſtatis.
15	XVII	Obſcurum aſtrum, Fauonius, & Auſter flant.
16	XVI	Aeris tempeſtas, & Aquilonij flatus.
17	XV	Fauonius cum auſtro ſpirat, Orionis humeri apparent.
18	XIV	Sol in Cancro, Orion exoritur matutino.
19	XIII	Auſter & Fauonius flant, pluit & tonat,
20	XII	Serpentarius occidit matutino.
21	XI	Auſter cum Aquilone ſpirat.
22	X	Exortus orionis.
23	IX	Obſcuri Aſtri exortus, & calorum intenſio.
24	VIII	Aeſtiuus cardo, & momentanea aeris perturbatio.
25	VII	Africus, & Fauonius ſimul ſpirant.
26	VI	Breuiſſima nox, Orion exoritur.
27	V	Pluit veſperi, Canis apparere incipit.
28	IV	Ventorum conflictus.
29	III	Canis exoritur matutino. Zona Orionis apparet.
30	Prid.	Arcturus occidit matutino, & aeris intemperies.
		IVLIVS
1	Kal.	Aer ab Aquilone conturbatur.
2	VI	Obſcurum aſtrum, Auſter flat, vel Fauonius.
3	V	Auſtrina dies, & conturbatio aeris.
4	IV	Orion exoritur, Ciconia occidit, & Fauonius ſpirat.
5	III	Medium cancri exoritur.
6	Prid.	Eteſiæ flant, & cum Auſtro Aquilones.
7	Non.	Corona occidit matutino, flat Auſter.
8	VIII	Cepheus exoritur, & Auſtrina aeris perturbatio.

Digitized by Google

9	VII	Orion totus emergit, Auſter flat.
10	VI	Eteſiarum prodromi flatus ſpirant.
11	V	Imbres cum tonitribus, flat Aquilo.
12	IV	Orion totus oritur matutino, & prodromi inualeſcunt flatus.
13	III	Africus flat turbulentus.
14	Prid.	Aquilo flat.
15	Idib.	Canicula exoritur, Eteſiæ inualeſcunt.
16	XVII	Orion exoritur, & violentus flat Aquilo.
17	XVI	Aeſtatis dimidium, & dies Aquilonis flatu algentior.
18	XV	Fauonius, & interdum Auſter ſpirant, Canis oritur matutino, & eteſiæ amplius inualeſcunt.
19	XIV	Orion exoritur, Corus flat, totuſq; apparet Orion.
20	XIII	Sol in Leone. Corus ſpirat, & Canis exoritur.
21	XII	Eteſiæ cum alijs ventis per vnum & viginti flant dies.
22	XI	Prodromi flatus latè ſpirant.
23	X	Cancer totus cum leone exoritur, & Aquila occidit.
24	IX	Leo cum ſole exoritur & cane, Cancer deſcendit.
25	VIII	Gemini occidere incipiunt. Canis emergit, & Auſtrini ſunt flatus.
26	VII	Caligo arenoſa, Aquila occidit, leo exoritur, flat Auſter.
27	VI	Canicularis eſtus.
28	V	Vehementes calores, eteſiæ violenter ſpirant.
29	IV	Lucida ſtella in leonis pectore exoritur. Aquilo egelidus propter æſtũ.
30	III	Autumnales fructus apparere incipiunt, Aquila occidit matutino, aerq; turbidus fit.
31	Prid.	Auſter cum Africo ſimul ſpirant.
		AVGVSTVS.
1	Kal.	Aquila occidit matutino, flat Africus, arentes ſunt æſtus.
2	VI	Aquila occidit, aer Auſtrinus.
3	III	Auſtrina dies.
4	Prid.	Leonis medium exoritur, Arbor in hoc biduo apparet, Auſter nimboſus vehementer flat.
5	Non.	Corona occidit, leonis medium exoritur, vehemens flat Auſter, & grues apparent.
6	VIII	Fidicula contrahitur, Auſtrina dies æſtuoſa.
7	VII	Orionis medium occultatur, & dies ab Auſtro caliginoſus, & æſtuoſus.
8	VI	Leo exoritur, eſtus intolerabilis nebuloſus aer, Orionis exoritur mediũ
9	V	Obſcurum aſtrum, ſeptentrio lenis ſpirat, æſtus mediocris.
10	IV	Lunaris defectus in hanc diem occurrere ſolet, Auſter, & Aquilo ſpirant. & calores ſunt ingentes.
11	III	Fidicula occidit matutino, Autũnus inchoat, ventorum concurſus fit.
12	Prid.	Ventorum conflictus, & pugna.
13	Idib.	Delphinus cum lepore occidit.
14	XIX	Aeſtuoſi & ſqualentes calores.
15	Xviij	Obſcurum, & Fauonius cum Auſtro ſpirat.
16	XVII	Delphinus occidit matutino.
17	XVI	Autumni initium.
18	XV	Fidicula occidit, & flat Aquilo.
19	XIV	Delphinus occultatur, mediocris æſtus.
20	XIII	Fidicula occidit matutino, ſol in Virgine, Auſter flat, pluit & tonat.

Digitized by Google

21	XII	Sol in tota virgine.
22	XI	Virgo exoritur.
23	X	Septentrio lenis ſpirat, tota exoritur virgo, aeris eſt ſerenitas
24	IX	Virgo exoritur, Aquilo flat.
25	VIII	Eteſiæ ponunt. Aquilo frigidior flare incipit.
26	VII	Delphinus exoritur, & Auſter flat.
27	VI	Vindemiator emergit, Auſter & Fauonius ſimul flant.
28	V	Virgo apparere incipit.
29	IV	Fauonius lenis ſpirat.
30	III	Virgo exoritur, Fauonius molliter flat.
31	Prid.	Andromeda exoritur.
		SEPTEMBER.
1	Kal.	Andromeda exoritur, imbres cum tonitruis fiunt, flat vulturnus, inconſtantes ſunt venti.
2	VI	Auſtralis Piſcis non amplius occultatur.
3	V	Tonat, & pluit.
4	IV	Arcturus cum vindemiatore exoritur, Malus occultatur.
5	III	Mercurij domicilium, Fauonius ſpirat, & ex ventorum inconſtantia, imbres cadunt.
6	Prid.	Equus exoritur.
7	Non.	Capella emergit, Africus flat veſperi, & pluit.
8	VIII	Arcturus apparet, flat Aquilo, & interdum tonat.
9	VII	Virginis medium exoritur, Fauonius ſpirat cum Africo.
10	VI	Idem aeris ſtatus.
11	V	Idem aeris ſtatus.
12	IV	Arcturus exoritur.
13	III	Arcturo exorente, imbres cadunt.
14	Prid.	Virgiliæ cum equo exoriuntur.
15	Idib.	Hirundines non videntur, Capella exoritur, & pluit.
16	XVI	Duodecatemorion, ideſt, xij portio Autumni incipit.
17	XV	Fauonius latè ſpirat cum Africo.
18	XIV	Piſcis exoritur, & ſeptentrio ponit.
19	XIII	Sol in libra, Crater apparet, Arcturi medium cernitur matutino.
20	XII	Arcturo exoriente imbres copioſi cadunt.
21	XI	Aequinoctium Autumnale, & Piſces occidunt.
22	X	Argo deſcendit, pluuioſi aeris conturbatio.
23	IX	Piſces occidunt. Auſtrinæ fiunt pluuiæ. aeris ventorumq; conturbationes, & maris tempeſtates.
24	VIII	Lunaris defectus in hanc incurrit diem. Centaurus exoritur.
25	VII	Nebuloſus aer, & turbulentus exiſtit.
26	VI	Hoedi exoriuntur, & Auſter vehementer flat.
27	V	Virgo deſiſtit emergere, vergiliæ matutino, & veſperi apparent. Hoedi cum ſole exoriuntur, ventorum & maris procellæ validæ fiunt.
28	IV	Auſter vehemens flat, tempeſtates horridæ.
29	III	Vergiliæ matutino exoriuntur, & pluuius flat Auſter.
30	Prid.	Capella emergit vſq; ad veſpertinum vergiliarum occaſum.
		OCTOBER.
1	Kal.	Vergiliæ in oriente apparere incipiunt, Auſter flat matutino.
2	IV	Iidem Auſtrini flatus, & Vergiliarum exortus.

3	III	Heniochus, ideſt, Auriga occidit, & ab Aquilone tonat.
4	Prid.	Hoedi exoriuntur, & pluit.
5	Non.	Corona emergit, & conuerſio eſt æſtatis.
6	VIII	Arietis medium occidit cum ſcorpione.
7	VII	Eadem, quæ prior ſignificatio.
8	VI	Corona cum Hædis exoritur, aer conturbatur.
9	V	Hœdi cum vergilijs emergunt, & flat Africus.
10	IV	Libra oriri incipit, & Fauonius ſpirat.
11	III	Corona exoritur matutino, venti commutantur, aſperius in mari fit hyems.
12	Prid.	Vergiliæ exoriuntur, & flat Auſter.
13	Idib.	Corona emergit, aeris commutatio, & tumultus fit.
14	XIX	Aquilo immenſus flat.
15	XViij	Autumni medium, & auſter flat.
16	XVII	Orion emergit, & rorulentus eſt aer.
17	XVI	Eadem, quæ prior ſignificatio.
18	XV	Triſtis & nubilus dies.
19	XIV	Sol in ſcorpione, & Fauonius ſpirat.
20	XIII	Vergiliæ occidunt, aeriſq; eſt conturbatio.
21	XII	Eadem quæ prior ſignificatio, ſed etiam pluit.
22	XI	Tauri cauda occidit, & Auſter flat pluuias.
23	X	Scorpius occidit, Aquilo flat, & in mari tempeſtas horrida.
24	IX	Vergiliæ occidunt.
25	VIII	Centaurus occidit matutino.
26	VII	Scorpij dimidia cauda occidit.
27	VI	Suculę occidunt, gelidus flat Aquilo, & aſpera in mari hyems.
28	V	Vergiliæ & Orion penitus occidunt.
29	IV	Arcturus occultatur, & vehementes flant venti.
30	III	Caſſiopeia incipit occultari.
31	Prid.	Orion & Aquila penitus occidunt veſperi, & Fidicula exoritur.

NOVEMBER.

1	Kal.	Vergiliæ occidunt, pruina decidit matutino, Arcturus occultatur, aeriſq; ad frigora fit conuerſio.
2	IV	Venti ſpirant frigidi, & pluit.
3	III	Fidicula exoritur matutino, & Aquilo flat.
4	Pridi	Auſter, & Fauonius flant, fiuntq; imbres.
5	Non.	Fidicula ſole exoriente apparet, Aquilo flat.
6	VIII	Arcturus occidit matutino, & nebuloſus eſt aer.
7	VII	Vergiliæ, & Orion occultantur, Aquilo flat.
8	VI	Turbidus & moleſtus eſt aer.
9	V	Clarum ſcorpionis aſtrum, & hyemalis cardo.
10	IV	Hyemis initum.
11	III	Vergiliæ occultantur.
12	Prid.	Mediæ Scorpionis ſtella emergit.
13	I did.	Vergiliæ & orion occidunt matutino.
14	XViij	Scorpius matutino occidit.
15	XVII	Fidicula oritur matutino, Vulturnus, Auſter, & Boreas ſimul flant.

Eadem

Digitized by Google

16	XVI	Eadem, quæ prior ſignificatio.
17	XV	Tempeſtuoſa dies, Auſterq; ſuperuenit.
18	XIV	Sol in Sagittario, Orion cum fidicula exoritur, aeriſq; tempeſtas exiſtit.
19	XIII	Tauri cornu cum ſole occidit, & flat Aquilo.
20	XII	Horrida tempeſtas.
21	XI	Suculæ cum lepore occidunt matutino.
22	X	Gelida cadit pluuia.
23	IX	Tauri cornua occidunt
24	VIII	Initium hyemis, frigora incipiunt, gelidiq; cadunt rores.
25	VII	Sol in prima Sagittarij portione.
26	VI	Eadem, quæ prior ſignificatio.
27	V	Canis occidit, Auſtrina dies, & pluit.
28	IIII	Canis occultari incipit, & nebuloſus eſt aer.
29	III	Canis occidit matutino, & Africo flante pluit.
30	Prid.	Orion occidit, Fauonius ſpirat, & Auſtro flante pluit

DECEMBER.

1	Kal.	Perturbatio aeris, flat ſeptentrio, & totus Orion occidit matutino.
2	IIII	Canis occidit, veſperi ſeptentrio flat.
3	III	Tempeſtuoſa cum nubibus dies.
4	Prid.	Sagittarius occidit, & Aquilo flat.
5	Non.	Per totam diem pluit, & flat Aquilo.
6	Vviij	Medium ſcorpij emergit.
7	VII	Aquila exoritur, & Africus flat.
8	VI	Scorpius totus emergit.
9	V	Canis exoritur matutino, & Auſter flat.
10	IV	Vehemens Aquilo flat, caliginoſum tempeſtatibus cœlum exiſtit.
11	III	Obſcurum aſtrum, ſeptentrio & Cæcias perflant.
12	Prid.	Aquilo flat prior, grauis & pluuius ſubſequitur Auſter.
13	Idib.	Totus ſcorpius exoritur, Auſter, & Aquilo flant, & pluit.
14	XIX	Capella occidit.
15	Xvii	Auſter & Aquilo perflant, & aeris perturbatio exiſtit.
16	Xvij	Eadem, quæ prior ſignificatio.
17	XVI	Sol in Capricorno.
18	XV	Obſcurum aſtrum, & ventorum concurſus, & pugna.
19	XIV	Capella exoritur.
20	Xiij	Aquila cum Capricorno exoritur.
21	XII	Incipit flare Aquilo, ſuperueniens Auſter totum obtinet diem.
22	XI	Aquila exoritur veſperi.
23	X	Capella matutino emergit.
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		

Hucuſq; ſcripta reperiuntur, reliqua deſiderantur.

Tabu-

Digitized by Google

Tabulæ præcedentis iudicium, & explicatio.

CAP. XXXIX.

Præcedentẽ tabulam eſſe Ptolomæi

NVLLI dubium eſt, præcedentem tabulam in qua inerrantium ſyderum ſignificationes inſcriptæ cernuntur, Claudij Ptolomæi eſſe. Nam è Græco in latinum illas trãſtulit Nicolaus Leonicus: Et viri in hac parte diſertiſſimi omnes Ptolemæi eſſe fatentur, ita vt in controuerſiam minimè id amplius venire poterit. Rurſus ad

Tabula præcedens ad polum Alexandrinum ſupputata.

poli Alexandrini eleuationem (Alexandriæ, inquam, totius Aegypti nobilis emporij: cuius latitudo eſt graduũ triginta, minutorum quinquaginta octo; longitudo autem graduum ſexginta, minutorum vero triginta) conditas fuiſſe, cuncti conueniunt. Dubium tamen apud nos ſemper fuit, quo tempore illas Ptolomæus ediderit. Nam (vt alias ſcripſimus) floruit certè Ptolemæus anno Chriſti 140. Quo autem anno ſupputauerit, adnotarit, promulgaueritq;: obſcurum certè: & immanifeſtum apparet. Id dubio procul à nobis maximè deſideratur. Videremus namq; temporum omnium diſcrimen in ſupputationibus. Quo fieret, vt recentioribus ad priſcas collatis, ne dum ſyderum inerrantium ortus, & occaſus facilè haberentur; ſed ex illis temporum ſignificationes. Verum enimuero quod

Temporum ſignificationes nec regulariter, nec ſemper à fixarum ortibus, & occaſibus proueniunt.

magis faceſcit negotium eſt, ſemper nos dubitaſſe, an tales ſimileſq; ſignificationes ab illarum ortibus, occaſibuſq; proueniant regulariter, & ſemper: ſedq; in negatiua fuiſſe ſententia, hæſitantes. Ratio quidem eſt, nam in ortu, vel occaſu huius, vel illius inerrantis ſtellæ, ſemper eſſet talis ſignificatio. Vt autem id ſciatur, nonnullis exemplis id expendere licebit. Ptolemæus Kalendis Ianuarij ſic ait, Aquila, & corona occidunt, tempeſtatemq; efficiunt. Si igitur ex Aquilæ, & coronæ occaſu prouenit tempeſtas, eam certè regulariter, & ſemper efficient; nos autem contrarium obſeruauimus. Nonis Februarij (inquit Ptolomæus) Zona orionis emergit, turbidus eſt aer Fauonij flatu. Si Zonæ Orionis ortus aerem turbat, ciendo Fauonium, quoties orietur, illum ciet: ex quo turbidus erit aer (loquimur de inerrantium ortibus, & occaſibus ad ſolem relatis) at id non

Innerrantiũ ſignificationes eo anno inciderunt, quo Ptolemæus ſcripſit.

ſemper eſt verum. Quapropter ſemper arbitrati ſumus tales inerrantium ſignificationes anno illo quo ſcripſit Ptolemæus: atq; eodem met anno obſeruaſſe, tabulam confeciſſe diariam, atq; in illa adnotaſſe, ſequenti verò neſcimus an eædem prorſus fuerint. Quemadmodum ſi præſenti anno ſingulis diebus ſignificationes temporum obſeruaremus, illaſq; in tabula adnotaremus: neutiquam ſequentibus annis tales temporum ſignificationes ex ortibus, & occaſibus illis, atq; eædem prorſus eſſent; ac propterea Ptolemæus ſignificationes ſuas obſeruauit, atq; in tabula adnotauit pro anno quo obſeruauit: non autem quòd in poſterum ſic futuræ eſſent ſtatis, ac certis diebus, vti in tabula adnotauit. Id certè ex

Probatio prædictæ poſitionis.

ipſiſmet Ptolomaicis inerrantium ſignificationibus etiam comprobatur. Quandoquidem octauo Calendas Octobris, quæ eſt vigeſima quarta Septembris ſic inquit Ptolomæus, lunaris defectus in hanc incurrit diem. Sed profectò illo anno quo ſcripſit, tali die ſolum incurrit: ſecus ſingulis annis in tali die incurriſſet: quod quidem abſurdum eſt dictu, & cogitatu, etiam viris vtcumq; in mathematicis

exerci-

exercitatis. Adnotauit itaq; Ptolomæus minoris luminis eclipſim illo die quo incidit, ſicq; ſcripſit: non quod ſemper tali die in poſterum eſſet ventura. Similiter quòd quarto nonas Auguſti, quæ eſt dies decima, inquit: lunaris defectus in hanc diem occurrere ſolet; non eſt intelligendum, quod lunæ labor ſemper tali die incurreret: ſed eo die illius anni, quo inerrantiū ſignificationes Ptolomæus obſeruauit eo certè incidit. His itaq; moti cauſis ſuſpicati fuimus, haud ex inerrantium ſyderum ortibus, & occaſibus eaſdem temporum ſignificationes ſemper proueniri, nec id Ptolomęus voluit: ſed ſi ita annotauit, fecit, quia ſic anno illo obſeruauit. Si quis autem diceret, hæc minime obſtare, quo minus ex ortibus, & occaſibus temporum ſignificationes proueniant. Nam ſi lunares defectus Ptolomæus annotauit, non ideo ſcripſit, quòd tali die ſingulis annis euenirent: ſed quia tunc inciderunt, & ad ornatum etiam tabulæ. Quemamodum poſuit, & Hirundinum aduentum die vigeſima Februarij, dicens: Hirundines apparent: & octaua Martij auium marinarum apparitionem, dicens: Marinæ aues apparere incipiunt, & trigeſima Iulij fructuum autumnalium, dum dixit: Autumnales fructus apparere incipiunt: & quinta Auguſti Gruum, dum ſcripſit, & Grues apparent: & decima quinta Septembris Hirundinum diſceſſum, dicens; Hirundines non videntur; quæ omnia ad ornatum quoq; inſcripſit; licet in ea regione illis diebus proueniant: Ideo non eſt par ratio de inerrantium ortibus, & occaſibus, ex quibus tales temporum ſignificationes proueniri, obſeruauit Ptolomæus, quas & inſcripſit: & de lunaribus defectibus quos & annotauit; tum quia illis diebus inciderunt, tum quoq; ad ornatum: ſed inerrantium ortus, & occaſus neceſſario, & ad temporum mutationes præſagiendas. Dicimus quod hæc, & ſi vera ſint, nihilominus tamen ex obſeruationibus habetur, non ſemper eaſdem temporum ſignificationes ſingulis annis ſtatis diebus incidere, licet ijdem ſint inerrantium ortus, & occaſus: vbi nullam aliam rationem aſſignare poterimus, niſi quia ab errantium poſitu diuerſo, & vario in quartis anni cum appendicibus, ne dum cum antecedentibus impediri poſſunt, ſicuti de facto impediuntur. Generales namq; conſtitutiones particulares impediunt. Itaq; ſi generalis conſtitutio ſerenitatem promitteret, impediret vtiq; particularem, quæ tempeſtatem indicaret; quia particularis à Generali vincitur. Et hæc eſt vna ex cauſis, cur ex inerrantium ortibus, & occaſibus non ſemper eædem eueniant temporum ſignificationes. Diximus etiam cum appendicibus; quia etiam conſtitutiones menſtruę, dum bonæ fuerint, impedient, verbi gratia tempęſtatem, quæ ex ortu, vel occaſu alicuius inerrantis ventura erat. Ita quoq; dicendum eſt: de diurnis lunæ applicationibus ad beneficas, & de mutuis planetarum configurationibus adinuicem: de quibus ſupra tactum eſt, & inferius digredietur. Antecedentia verò ſunt coniunctionum, & oppoſitionum præceſſiones, & ſimilia multa. Accedit etiam varia materiæ proximæ diſpoſitio, ita vt hodie, in quo tempus eſt ſiccum: anno venturo eodem met die erit humidum, & pluuioſum; nihilominus tamen eadem fixa oritur, vel occidit. Quare orionis vel Arcturi ortus non ſemper tempeſtatem efficient. Accedit tandem, quòd cum initium prædicendi temporum mutationes, à ventis pendeat, ventorumq; cauſæ ſint abſtruſæ, natureq; diuerſæ, flatus Heterocliti, ſequitur, quòd idem ventus diuerſa in diuerſis operabitur regionibus: quinimò in eadem; vt mirum certè ſit, qua nam ratione in vno loco pluat, in altero autem parum diſtante, ſerenat: eodem temporis momento. Sed dices, igitur futurarum rerum per aſtra certam nō eſſe ſcientiam: at reſpondemus certiſſimam eſſe, ſed difficillimam quoq; cum ex parte rerum, tum etiam ex intellectus humani imbecillitate. Nihilominus tamen non negamus nonnullas

Prædictæ poſitionis redargutio.

Auium quorundam aduentus in Alexandria, & diſceſſus.

Redargutionis dilutio.

Fixarum ſignificationes ab errantium poſitu diuerſo impediri poſſunt.

Materiæ proximæ diſpoſitio impedit vt plurimū fixarum ſignificationes.

Obiectio.

Reſponſio.

ex

ex inerrantibus eſſe tales, quæ ex illarum ortibus ſeu occaſibus ſemper eaſdem temporis ſignificationes portendunt. Ita vt agricolæ, & Nautæ ſola ſyderum inſpectione, atq; continua obſeruatione, ventorum flatus, cæliq; ſtatum prædicunt, abſq; hoc quòd ſint in Mathematicis exercitati: Ratio eſt, quia hæc eueniunt ſemper, vel vt in pluribus. Quarè prædicunt poſt Februarij initium Fauonios ſpirare per multos dies, non quia ſciunt cauſam, cum ſint abſq; Aſtrologia, ſed quia longa obſeruatione experti ſunt, tunc Fauonios ſpirare. Cauſa verò cœleſtis eſt fidiculæ occaſus, qui iuxta Ptolomæum die ſexta Februarij incidit. Nam cum fidicula occidere incipit, flat Fauonius. Quemadmodum eteſiæ ſub æſtate, nempe iuxta Ptolemæum à die ſexta Iulij vſq; ad 25. Auguſti; vbi Ptolomæus inquit, Etheſiæ ponunt. Similiter Zona Orionis emergente, terra pullulare incipit. Canicula exoriente, immenſo vniuerſus orbis afficitur æſtu, Maria turbantur, areſcunt plantæ, canes in rabiem vertuntur, ſiccantur cuncta, multiq; oriuntur morbi; idq; ſemper ferè. Rurſus cum Vergiliæ oriuntur, q fit menſe Maij, flat Auſter. Arcturus exoriens pluuias, & imbres facit; Orion quoq; cum exoritur flat Aquilo: exoritur vero iuxta Ptolomæum menſe Iulio. Quos omnes, vt & alios, etiam certis fermè temporibus expectare licet, vt planetarum reditum ad loca ſua, niſi impediuntur aliunde quo ad effectus. Hæc & ſimilia facile dignoſci poſſunt, etiam ab his qui non callent arte, ſed longa obſeruatione, & experientia: quoniam à ſolis motu, qui inter aliorum ſiderum motus, eſt ſimpliciſſimus, pendent. Cumq; ſol ipſe Aſtrorum ſit potentiſſimus: difficulter impediri poteſt, quod decernit. Quo circa quæ expectantur, certò, & facile, & conſtitutis temporibus præſcire contingit, vt etiam Cardanus admonet. Verumtamen hæc (vt diximus) impediri poſſunt, vti ſæpe impedita ſunt. Nam (vt hoc pro exemplo vtamur.) Si ſol, & Mars, & Iuppiter in Aquario adſint, Saturnus verò in Cancro vel Leone, æſtus nonne temperata fiet? ac propterea Canicula non ſic exſiccabit. Exoriente Arturo qui pluuias, & imbres regulariter excitat, ſi Iuppiter cum ipſo exoriatur, nonne pluuias, & imbres prohibebit? vtiq; cum ſit ſerenitatis parens. Similiter ſi cum Vergilijs ad quarum exortum flat Auſter, exoriatur iuppiter cum ſeptentrionali aſcenſione, vel deſcenſu (quemadmodum & nos quandoq; obſeruauimus) nonne Auſtri flatus impedietur? Nam iuppiter borealis cit ventos; & præſertim ſic conſtitutus. Porrò ſententia hæc noſtra à Ptolemæi mente minimè abeſt. Qui libro ſecundo ſui Quadripartiti cap. 12. tex. 64. iuxta Cardani ſectionem aperte docet inerrantium ſtellarum præſertim illuſtriũ, matutinis aut veſpertinis ortus, occaſusue, quæ ſui fulgoribus erga ſolem conſpicuæ fuerint, conuertere particularem ſtatum plerumq; ad modum naturarum ſuarum: Ergo non ſemper. Inerrantium itaq; ſignificationes non ſemper eædem erunt. Sed, & Tabula Ptolemæi neque pro ſemper deſeruit, ſed ad methodum dumtaxat vtilis eſt. Nam neq; in ſua etiam regione inerrantium ortus, & occaſus ijdem nunc ſunt, quemadmodum & tempore ſuo. Ac propterea die ſexta Februarij fidiculæ occaſus, quæ Fauonij flatum excitat ab occaſu, nunc non die eadem illa quoq; erit ſignificatio: ſed circa vigeſimam primam ob anni recogniti rationem occaſus ille incidit, & Fauonij flatus (niſi impediatur) ſicuti ante anni reſtitutionem incidebat circa vndecimam Februarij. Multo minus in diuerſis regionibus idem erit: nam ob diuerſas polorum eleuationes diuerſi quoq; erunt illarum ortus, atq; occaſus. Similiter Orionis exortus qui à Ptolomæo quinta die Februarij annotatus eſt cum ſua ſignificatione: nunc circa vigeſimam Februarij in Alexandria incidit; & ante annum recognitum circa decimam. Idem quoque de reliquis ſentiendum eſt. In Tabula aſſignantur ortus, & occaſus ſtellarum, Acronici,

Margin notes:

Agricolæ, & Nautæ quomodo temporum mutationes prædicunt.

Fixarum aliquarum ſignificationes.

Solis motus inter alios ſiderum ſimpliciſſimus eſt.

Fixarum ſignificationes quomodo impediri poſſunt.

Prædictę ſententiæ confirmatio per Ptolomæũ.

Ptolemæi tabula àd methodum vtilis eſt.

Orionis exortus in Alexandria.

Digitized by Google

Acronici, Coſmici, & Heliaci. Cum à Ptolemæo pluries repetitur ortus, ſeu occaſus puta Orionis, Arcturi, & cæterorum, innuitur prima ſtellæ apparitio, vel primæ ſtellæ viſio, deinde reliquarum; quemadmodum fit in ſignis Zodiaci: vel quia per plures dies fit illarum exortus atque occaſus diuerſus: aut quia per totidem dies durat effectus. Cum multoties replicat, dicendo: totus oritur, ſeu totus occidit: innuit ortuum, & occaſuum diuerſitatem, vel etiam effectus durationem. Quod autem decimo ſeptimo Calendas Aprilis (quod eſt die decima ſexta Martij) ſolem in Ariete ſtatuat, id ſcripſit iuxta aliorum placitum; nempe ob duarum ſphœrarum Nonæ ſcilicet, & Octauæ interſecationem. Cuius initium tunc præcedebat principium Nonæ quatuor, vel quinque gradibus fermè in ſigno Piſcium. Sed in initio Nonæ fiunt Aequinoctia: ideo duodecimo Calendas Aprilis, quod eſt vigeſima prima Martij poſuit Arietem emergere in latus. At reuera Ptolemæus ex duabus obſeruationibus Adriani, & Antonini temporibus, factis, quarum meminit ſecundo, & tertio libris Almageſti, Capitibus ſecundo, & octauo: ex Aequinoctij Autumnalibus; quarum primam fecit anno Chriſti currente 132. ſecundam, anno 140. vernũ Aequinoctium vigeſima prima Martij horis duabus pomeridianis ſtatuit: ac eo tempore fuit ſolis ingreſſus in primum Arietis punctum. Quod autem decimo Calendas Aprilis ſtatuat Aequinoctium, verum ſcripſit, quia non videtur manifeſta noctis diminutio, nec diei augmentum. At quod octauo Calendas iterum ſcripſerit Arietis emerſionem matutino, id fecit iuxta veterum opiniones, qui Arietis exortum tunc ponebant. Quod rurſus ſeptimo calendas Aequinoctium vernum ponat, etiam iuxta veterum ſententiam præſertim Ouidij loquitur. Quod tandem ſexto Calendas, dicat, noctes, & dies æquales exiſtunt: hoc dixit, quia non videtur ſenſibilis temporis mutatio. Et quemadmodum veteres crediderunt, dum ſol octauam Capricorni partem commearet, tunc fieri diem breuiſſimam, noctemq; longiſſimam; & dum octauam Cancri fieri diem longiſſimum, noctem verò breuiſſimam: ita dum ſol ſeptimam, vel octauam Arietis, vel libræ partem perambulat, tunc dies æquales noctibus fieri exiſtimarunt. Ideo Ptolemæus Calendis Aprilis dum dixit; ſol diei partem vnam addit, oſtendit ſenſibilem temporis mutationem: nempe dies augeri, noctes minui. Sed lege librum noſtrum ſecundum de Neomenijs Salomonij perpetuis, cap. 17. Quod idem, ſeruata proportione, intelligendum eſt de his quæ ſcripſit Septembris menſe; vbi decimo ſexto Calendas Octobris, quod eſt decima ſexta Septembris, ſcribit, Dodecatemorion, hoc eſt, duodecima portio Autumni incipit. Deinde Solem in Libra decimo tertio Calendas Octobris, quod eſt decima nona Septembris, ſtatuit: Vndecimo autem Calendas Octobris, quod eſt vigeſima prima Septembris, ſcribit: Aequinoctiũ Autumnale. Verum enimuero ex duabus illis iam prærecitatis obſeruationibus, temporibus Adriani, & Antonini à Ptolemæo factis, quarum prima fuit anno Chriſti currente 132. ſecunda 140. clare patet, ſolis ingreſſum ſpatio octo annorum in punctum autumnalis æquinoctij, die vigeſima quarta Septembris fuiſſe. Nec obſtat Ptolemæum primam referre ſeptimo die menſis Athus, ſecundam verò nona eiuſdem menſis: quia ex annis Aegyptiacis cum octo fluxiſſent, neceſſe erat, vt menſis initium per dies duos ante ſumeret: quibus anni duo intercalares intercepti, ſuperabundabant Aegyptiacis; quo factum eſt, vt rectè Cardanus in ſuo libello de temporum, & motuum erraticarum reſtitutione capite tertio reprehenderit Stoephlerinum, qui illum Solis ingreſſum in vigeſimam quintam Septembris retulit, non animaduerſo

Solem in Ariete Ptolemæus cur 17. Cal. Aprilis ſcripſerit

Ptolemæus ex quibus obſeruationibus vernum Aequinoctiũ 21. Martij ſtatuit.

Ptolemæus cur 10. Cal. Aprilis Aequi. ſtatuit.

Arietis emerſionem cur 8. cal. April.

Aequinoctiũ vernum cur etiam 7. cal. Aprilis.

Noctes, & dies 6. Cal. Apr. æquales eſſe cur ſcripſerit.

Solis ingreſſus in punctum autumnalis æquinoctij Ptolemæi tẽpore.

Digitized by Google

uerſo die intercalari. Ex quibus etiam patet anno Conceptionis Chriſti, quæ fuit ante primam Ptolemæi obſeruationem Aequinoctij annis 132. Solis ingreſſum in punctum vernalis æquinoctij fuiſſe die vigeſima ſecunda Martij horis duabus, minutis vero quinquaginta duobus pomeridianis: Chriſtus verò conceptus eſt die vigeſima quarta completa, attingendo diem vigeſimam quintam: Et ſol tunc progrediebatur tertiæ partis Arietis initium. Porrò cuncti veteres cum rationem Cæſaris exactam putarent, vernum æquinoctium die vigeſima quinta Martij fixerunt: autumnale vigeſima quinta Septembris, ſolſtitium æſtiuale vigeſima quinta Iunij, brumale vigeſima quinta Decembris, in qua natus eſt Saluator noſter Chriſtus: in quibus octauas quoq; ſignorum partes eſſe ſtatuerunt; de quorum numero præcipui fuerunt Eudoxus, Meton, Hipparchus, Archimedes, & reliqui. Sed lege Plinium libro decimo octauo, à capite vigeſimo quinto ad caput trigeſimum quartum. Quò verò ad vtrumq; ſolſtitium attinet, idem prorſus obſeruandum eſt, adhibita tamen proportione ſua. In menſe Decembri deſunt octo dies completi. An verò Ptolemæus ſcripſerit, dubium eſt. Remur tamen quod ſcripſerit, ſed illi temporis diuturnitate corroſi inuenti ſunt. Nam non eſt putandum, vt cuncta ſingulis perfectè diſpoſuerit in Decembri verò minimè. Vt tandem huic capiti ſupremam imponamus manum, ſciendum eſt haſce Ptolemaicas obſeruationes nulli alij vrbi inſeruire niſi Alexandrinæ, vt dictum eſt; Nam ad illius altitudinem poli Ptolemæus conſtruxit. Sed nec modo ad ſitum illius amplius valere manifeſtum eſt: quia ſiderum loca ab illo tempore vſq; ad hæc noſtra mutata ſunt. Quare qui his vtuntur ad alios ſitus, & vt iacent, pro temporum mutationibus præſagiendis valde errant, cauſis iā prærecitatis. Nihilominus tamen ſæpe experti fuimus tempora mutata fuiſſe diebus à Ptolomęo aſſignatis: ſed aliunde id accidit. Sciendum deinde quod obſeruationes noſtræ cum Ptolæmaicis ſemper concordabunt in aſtrorum ortu, & occaſu, quia ijdem ortus & occaſus vtrobiq; exiſtunt, licet non eodem tempore, ſed paruo illius temporis excepto, vt etiam Cardanus fatetur; in ventis verò & cæli ſtatibus vt plurimum. Ex quibus elicitur Tabulam nec perpetuo, nec diu durare poſſe, ſed tantum vnius ſeculi ſpacio, nec plus, ſed fortaſſe minus. Sunt, qui dicunt, eaſdem temporum mutationes poſt completum quadriennium redire, & pluuiarum, & ventorum, & tempeſtatum, & ſimilium: in initio luſtri intercalari ſemper anno ſub Procyonis orto. Plinius teſtatur authorem huius eſſe Eudoxum hiſce verbis. Omnium quidem (ſi liceat obſeruare minimos ambitus) redire eaſdem vices quadriennio exacto Eudoxus putat, non ventorum modo, verum & tempeſtatem reliquarum magna ex parte: & eſt principium luſtri eius intercalari ſemper anno, Caniculæ ortu. At quam veritatem hæc habeant, alias, (Deo nobis ſuperſtite) abſoluemus. Nunc dicendum remur, huiuſmodi ſententiam eſſe inanem: cum loca ſiderum non eadem ſint quolibet quadriennio abſoluto; ac propterea non ijdem temporum ſtatus nunc erunt, qui ante quadrienniū prius fuerant: nam mouetur certè aer à victrice ſtella, & prædominante, atq; illum mouente; idq; manifeſtum eſt omnibus. Quod autem dicit, id prouenire magna ex parte, tutius dixiſſet, quandoque: quia apertè videmus non eoſdem annos omnes, ſed diuerſos: quoſdam quidem æſtuoſos, nonnullos frigidos, alios ſerenos, alios turbidos, & pluuios: nonnullos ventoſos, quoſdam quietos, & cet. non niſi certè quia diuerſi ſtellarum motus ſingulis annis, ad ideo diuerſæ temporum vices. Nec officit ſolem eodem motu, ac recto ſemper incedere; ac propterea eaſdem temporum vices efficere, quia

ſic?

Solis ingreſſus in punctū vernalis Aequinoctij. Chriſti conceptio.

Veterum poſitio circa æquinoctia, & ſolſtitia.

Eudoxus, Meton. Hipparchus, Archimedes.

Ptolemaicæ obſeruationes ad ſuum polum conſtructæ.

Obſeruationes noſtræ quomodo concordabunt cum Ptolemaicis.

Eudoxi ſententia ex Plinio eaſdem redire vices quadriennio expleto.

Supradictæ opinionis impugnatio.

Annos non eoſdem eſſe, ſed diuerſos.

Digitized by Google

ſic non quolibet ſolum quadriennio expleto, ſed ſingulis annis, cuius oppoſitum ſentimus; ſed ſunt & aliæ ſtellæ cum fixę, tum etiam erraticæ, quarum motu cõmoueri aerem, par eſt. Cui ſententiæ ne dum rerum cœleſtium doctiſſimi, ſed & philoſophi quoq; aſſentiunt: Ariſtoteles præſertim varijs in locis philoſophiæ ſuæ, ſed in problematibus particulariter, vbi habet, quòd aer ſolet commutari exorientibus, & occidentibus Aſtris.

Temporum diuerſitas ab omnibus prouenit Aſtris.

De libello alio Ptolemai circa inerrantium ſignificationes.

C A P. X L.

DVM autem hæc prælo traderentur hoc anno 1613. ad meas peruenerunt manus opuſcula quædam Federici Bonauenturæ Vrbinatis viri eruditiſſimi: inter quæ inuenimus Claudij Ptolemæi inerrantium ſtellarum apparitiones, ac ſignificationum collectionem: libellum quidem ad mutationes aeris præuidendas conditum: antehac numquam impreſſum: ab ipſomet Federico latinitate donatum, quem ſcholijs illuſtratum, etiam reddidit. Sed & Græcum exemplar ſibi miſſum à Vincentio Pinello viro clariſſimo, fatetur. Huic duos alios libellos adiunxit, alterum ex Columella: alterum verò ex Plinio excerptos ſimiliter de inerrantium ſtellarum ſignificationibus. Hos quidem cum legiſſemus, præſertim primum: rei nouitate permoti: cum vſq; ad hæc noſtra tempora numquàm talem Ptolemæi audiuimus, neq; ab authoribus citatum: quinimò vidimus diuerſum à priori libello, quem leonicus è Græco tranſtulit: ſtatim in mentem venit, huic noſtro operi annectere. At verò, cum illum diligenter inſpexerimus, maiori examine, diſcuſſioneq; indigere illum arbitrati fuimus. Quapropter ſeorſum cum ſignificationibus, & illa leonici tranſlatione cum alijs quoq; appendicibus & adducemus, & promulgabimus Deo ter maximo nobis opitulante: non enim in re tam graui feſtinandum remur, ſed maturè, vt omnia rectè fiant. Sentemtiamq; noſtram, quæcũq; ſit illa, circa hæc, & pleraq; alia, manifeſtabimus. Vnum tantumodo pro nũc à nobis dicendum remanet, haud ſcilicet aſſentiri, ſignificationes à leonico trãslatas non eſſe Ptolemæi, quia hæ à Federico ſunt Ptolemæi: nam ſi ex conſcriptione id fatendum eſſet, etiam & illæ leonici Græcè conſcriptæ ſunt; & quemadmodum Federicus è Græco latinitate illas donauit: ita leonicus è Græco alias tranſtulit. Porrò ſi à rebus eſſet dubitatio, maius dubium emergeret circa poſteriorem libellum, cum citet authores varios obſeruaſſe: cumque horum, plerique ante eum floruerint, & alij in diuerſis orbis terrarum partibus commorarentur: qui fieri poterit, vt eodem tempore à diuerſis diuerſimodè obſeruata omnia in vnum congeret Ptolemæus obſeruanda, & ſuas aut nullas, aut paucas? niſi dicamus ægyptiacas ſuas. Nec nobis conſtat, quo tempore obſeruata fuerint. Sed dices, Ptolomæum obſeruationes recollegiſſe varias in diuerſis regionibus obſeruatas, atque in vnum adunaſſe: obſeruatas verò ſignificationes in Regionibus, vbi commorabantur, ab eodem Ptolomęo citatis, ſcrip-

Federicus Bonauentura.

Ptolemæi libellus alius de inerrantium ſignificationibus.

Vincentius Pinellus.

Columella, & Plinius.

Significationes à leonico tranſlatæ ſunt Ptolemæi.

Dubium circa libellum à Federico tranſlatum, num ſit Ptolemæi.

Digitized by Google

ſiſſe: ac ideo tempus conſtat, Polorum quoq; altitudines ſunt manifeſtæ; Nihilominus tamen etſi id ſit verum, annus tamen incognitus eſt, ſicut & leonici, & multa obſtant ſuæ doctrinæ: & ſtellarum loca ſunt mutata. Sed altera ex parte Ptolomæi eſſe non repugnat, quia multa etiam congruunt ſuæ doctrinæ, & initiũ auſpicantur ab anni Aegypriaci menſe primo, ſcilicet Thoth, qui 29. Auguſti anni Iuliani correſpondet: & Ptolomæus Alexandrinus fuit. Quod certè in ſuſpicionem venire poteſt libellus à leonico translatus, num Ptolemæi fuerit, cum a primo Iuliani menſe principium ſumat. Sed huic facilè fieri poteſt ſatis, dicendo Ptolomæi ſignificationes à Leonico translatas, vel ab ipſo met Ptolemæo ad annum Iulianum fuiſſe conditas aliorum rogatu, vel alius ſic reduxit: vt etiam Europę deſeruirent; quemadmodum & nos fecimus de ſignificationibus à Federico translatis, quas ad annum Iulianum reduximus; & propediem (Deo adiutore) edemus. Protrahenda igitur eſt aliqua morula; vt omnia in lucem complete prodeant. Subijcimus tandem tres tabulas ortuum, & occaſuum fixarum cũ cæli mediationibus ad tres polos conditas (vti promiſimus) nempe ad polum 40. 42. & 45. quæ deſeruire etiam poterunt pro collateralibus, niſi adſit magna ſtellæ latitudo.

Difficultas emergens.

Libellum à Federico trãslatum non repugnat eſſe Ptolemæi

Dubitatio circa leonici libellum.

Dubitationis reſolutio

Siderum inerrantium tàm in ſignifero, quam extra incidentium ortus, & occaſus Coſmici, & Acronici, ſeu Matutini & veſpertini veri, cum cæli mediationibus, & ad ſolem configurationibus: Anno 1595. recogniti, & emendati, atq; ad Polum Grad. 40. 0. iuxta rationem Coperniceam diligenter ſupputati.

Lit.	Dies	☉ In Capricorno.	IANVARIVS.	Gr.	M.
A	1	Hnmerus ſiniſt. Sagittar.	Man. orit.	10	19
	2	In ſuffragine,	mediat cęlum	11	2
		Siniſter pes Orionis.	veſp. oritur	11	5
B		Media Zonæ Orionis	veſp. orit.	11	11
		Siniſt. genu ſeq. Gemin.	veſp. orit.	11	39
		Siniſt. lat. ſeq. Gemin.	veſp. orit.	11	56
C	3	Caput Gem. Hercules.	Veſp. orit.	12	59
		Sequens Zonę orionis	veſp. orit.	13	11
D	4	Præcedens oris æquiculi.	man. orit.	13	12
		Humerus dexter Engon.	veſp. occi.	13	16
		Media enſis Orionis	veſp. orit.	14	0
E	5	Auſtral. enſis orionis	veſp. oritur.	14	29
		Sequens oris Equiculi.	mane oritur.	14	36
F	6	Caput Engonaſis.	veſp. occidit.	15	22
		Axilla ſagittarij.	man. oritur.	16	8
G	7	Roſtrum Gallinæ.	mediat cœlum.	16	49
A	8	Lucida Eridani.	veſp. oritur.	17	58

♑ ☉ In ♑ Capricorno. 1595. Pol. 40.

Caput

Lit.	Dies	☉ In Capricorno. IANVARIVS ♑		Gr.	M.
B	9	Caput Ophiuchi.	veſp. occid.	18	25
C	10	Cornu Bore.	mane oritur.	19	1
		Præcedens cap. Equiculi.	man. oritur.	19	4
		Præc. ſiniſt. humer. Aquilæ.	med. cælum.	19	29
D	11	Dext. gen. Orionis.	veſp. oritur.	19	52
		Sequens cap. Equiculi.	man. oritur.	20	3
		Aquila volans.	mediat cœlum.	20	23
E	12				
F	13	Cornu Auſtr. Capricorni.	man. oritur.	22	23
G	14	Pes Boreal. cancri.	veſp. occid.	23	22
		Dext. humer. Aurigæ.	man. occid.	23	38
A	15	Rictus Pegaſi.	man. oritur.	24	11
		Præced. ſubſiniſt. manu Aquarij.	man. oritur.	24	15
		Prima Antinoi.	veſp. occidit.	25	0
B	16	Pes Boreus Cancri.	mane occidit.	25	28
		Siniſt. humer. Engonaſis.	veſp. occid.	25	44
C	17	Dext. humer. Pegaſi.	man. oritur.	26	24
		Caput Gemin. Hercules.	man. occid.	26	57
D	18	Boreal. corn. Capricorni.	mediat cœlum.	27	13
		Præced. rictus Capricor.	man. oritur.	27	35
		Auſtral. corn. Capricor.	med. cœlum.	27	41
		Dext. genu. Capricor.	veſp. occid.	28	9
E	19				
F	20	Siniſt. man. Aquarij.	man. oritur.	29	35

☉ In Capricorno. 1595. Pol. 40.

		Sol in Aquario. ♒.			
		Aſellus Boreal.	veſp. oritur.	0	6
G	21	Canis minor.	veſp. orit.	0	27
		Præced. rict. Capricor.	veſp. occid.	1	7
A	22	Præſepe.	veſp. oritur.	1	18
		Cauda Delphini.	med. cœlum.	1	44
B	23	Aſellus Auſtral.	man. occid.	2	27
		Pes prior Canis.	veſp. orit.	2	26
		Præſepe.	man. occid.	2	47
C	24	Cornu Boreal Capricor.	veſp. occid.	3	1
		Borea capitis Pegaſi.	man. orit.	3	18
		Præcedens in collo Aquilæ.	veſp. occidit.	3	31
		Dext. genu Capricor.	mediat cœlum.	3	47
D	25	Humerus ſiniſt. Aquarij.	man. orit.	4	19
		Cauda Cygni.	mediat cœlum.	4	47
E	26	Canis maior.	veſp. orit.	5	34
		Aſinus Borealis.	man. occid.	5	52
		Auſtrin. corporis Capricor.	veſp. occid.	5	53

☉ In ♒ In Aquario 1595. Pol. 40.

Fundum

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♒ IANVARIVS. Aqua.		Gr.	M.
F	27	Fundum crateris.	man. occid.	6	26
		Borea. vmbilic. Andromed.	man. oritur.	6	51
G	28	Prior ventris Capricor.	man. oritur.	7	57
A	29	Os Leonis.	veſp. orit.	8	38
B	30	Genu. ſiniſt. prioris Sagittar.	mane oritur.	9	33
		Luminoſa dext. humeri Aquarij.	man. oritur.	9	35
C	31	Nebul. præced. oris Equiculi.	mediat cœlum.	10	4
		Siniſt. man. Aquarij.	veſp. occidit.	10	53

☉ In Aqu. 1595. Pol. 40.

Lit.	Dies	☉ In ♒ FEBRVARIVS. In Aquario.		Gr.	M.
		Aquila volans.	veſp. occi.	11	20
D	1	Nebuloſa ſequens oris Equiculi.	mediat cœlum.	11	21
		Caput Antinoi.	veſp. occid.	11	27
		Præced. cap. Equiculi.	med. cœlum.	11	32
		Præced. ſiniſt. hum. Aquilæ.	veſp. occid.	12	4
		Prior ſpinæ Auſtr. Capric.	veſp. occid.	12	12
		Scapulæ Pegaſi.	man. oritur.	12	16
E	2	Andromeda.	man. oritur.	12	22
		Sequens cap. Equiculi.	veſp. occid.	12	36
		Boreal. man. dext. Aquarij.	man. oritur.	12	48
F	3	Dextr. genu Capricor.	man. orit.	13	6
G	4	Auſtral. corp. Capricor.	mane oritur.	14	46
		Vmbilicus Pegaſi.	mane oritur.	14	59
		Cauda Capric. præced.	veſp. occid.	15	12
		Humerus ſiniſt. Aquarij.	mediat cœlum.	15	18
A	5	Informis circa caput Hydræ.	veſp. orit.	15	25
		Proxima lucid. in ſcap. Aquilæ	med. cœlum.	15	42
		Brachium dext. Aquarij.	man. orit.	15	48
B	6	Cauda Capricor. ſequens.	veſp. occid.	16	49
		Cauda Capricor. præcedens.	mediat cœlum.	16	54
		Vltima fuſionis Aquarij.	veſp. occidit.	17	23
C	7	Præced. Auſtr. man. Aquarij.	man. oritur.	17	36
		Cauda Capricor. ſequens.	mediat cœlum.	17	54
		Venter Canis.	veſp. oritur.	18	23
D	8	Eductio femoris ſiniſt. Canis.	veſp. orit.	18	43
		Rictus Pegaſi.	medium cœlum.	18	55
E	9	Sequens Auſtr. man. dext. Aquarij.	man. oritur.	19	37
		Media ceruicis Leonis.	veſp. orit.	19	50
F	10	Cauda Capricor. præcedens.	man. oritur.	19	59
		Auſtral. colli Leonis.	veſp. orit.	20	7
		Cauda Capricor. ſequens.	man. oritur.	21	15
G	11	Humerus ſiniſt. Aquarij.	veſp. occid.	21	49

☉ In ♒ Aquario 1595 Pol. 40.

Digitized by Google

☉ In ♒ FEBRVARIVS. In Aquario.

Lit.	Dies			Gr.	M.
		Cauda Delphini.	vesp. occi.	22	28
		Rostrum Corui.	man. occid.	22	29
		Scapulum Andromedæ.	man. oritur.	22	47
		Cauda Canis.	vesp. orit.	23	24
		Luminosa dext. humeri Aquarij.	mediat cœlum.	23	48
		Australis cingul. Androme.	man. oritur.	23	31
		Cor Leonis Regulus.	mediat cœlum.	23	32
		Prior spinæ Austral. Capric.	man. oritur.	23	34
A		Cor Leonis.	vesp. orit.	23	48
		Scutum Argi.	vesp. orit.	23	50
	12	Prior ventris Capric.	man. oritur.	23	56
		Rostrum Gallinę.	vesp.occid.	24	6
		Cor Leonis.	man. occid.	44	9
		Borea capitis Pegasi.	mediat cœlum.	24	34
B	13	Rhomboides Delp. Austral.	vesp. occid.	24	37
C	14				
		Præced. capit. Equiculi.	vesp. oritur.	26	11
		Lucida lyræ.	vesp. occid.	26	16
		Os Leonis.	man. occidit.	26	22
D	15	Rhomboid. Delph. præced. Borea.	vesp. occid.	26	46
		Borea dext. man. Aquarij	med. cœlum.	27	5
		Sequens in ext. manu.	vesp. occid.	27	10
E	16	Austral. seq. latus Delphini.	vesp. occid.	27	19
		Brach. dext. Aquarij.	med. cœlum.	27	39
		Sequens cap. Equiculi.	vesp. occidit.	27	44
F	17	Præcedens oris Equiculi.	vesp. occidit.	28	14
		Boreal. seq. dex. lat. Delphini.	vesp. occidit.	29	9
G	18	Seq. oris Equiculi.	vesp. occidit.	29	10
		Lucida Hydræ.	vesp. orit.	29	27
		Sol in Piscibus. ♓ In Piscibus.			
		Aust. tibiæ dext. Aquarij.	vesp. occidit.	0	17
		Seq. in lumbis Leonis.	vesp. oritur.	0	26
A	19	Austr. colli Leonis.	man. occidit.	0	30
B	20	Luminosa dext. hum. Aquarij	vesp. occidit.	1	47
C	21				
D	22				
		Pes extrem. Corui.	man. occid.	3	26
		Brachium dex. Aquar.	vesp. occidit	4	1
E	23	Berenices crines.	vesp. oritur.	4	21
		Rictus Pegasi.	vesp. occidit.	4	39
		Borea dext. man. Aquarij.	stesp. occidit.	4	51
		Sectio transtri nauis.	vesp. oritur.	4	5
F	24	Tertia post scutum Argi.	vesp. oritur.	5	3

☉ In ♒ Aquario 1595 Pol. 40°.

☉ ♓ In Piscibus. Pol. 40°.

Præced.

Lit.	Dies	☉ In ♓ FEBRVARIVS. In Piſcibus.		Gr.	M.	
G	25	Pręced. Auſtr. manus Aquarij.	veſp. occi.	6	3	☉ ♓ In Piſcibus.Pol. 50.
		Borea. capitis Pegaſi	veſp. occidit	6	4	
A	26	Sequens Auſtr. man. dext. Aquarij.	veſp. occidit.	7	3	
B	27	Vltima fuſionis aquæ Aquarij.	med. cœlum.	8	2	
C	28	Extrema ala Pegaſi.	man. oritur.	8	2	
		Ala dextra Corui.	man. occid.	8	6	
		Dext. humerus Pegaſi.	mediat cœlum.	9	25	

In intercalari anno feſtum S. Matthiæ Apoſtoli celebratur die 25. Februarij: cui additur vnus dies, & eſt menſis 29. dierum.

Lit.	Dies	☉ In ♈ MARTIVS. In Piſcibus.		Gr.	M.	
		Scapulæ Pegaſi.	med. cœlum.	9	40	☉ In ♈ Piſcibus. 1595. Pol. 40.
D	1	Poſter. femur leonis.	veſp. oritur.	10	2	
		Media ceruicis Leonis.	man. occid.	10	24	
E	2	Sequens Auſtr. comæ Berenices	veſp. oritur.	10	52	
		Informis circa collum Hydræ.	veſp. oritur.	11	33	
F	3	Cauda Leonis.	veſp. occidit.	11	58	
G	4	Antecedens alæ ſeq. Corui.	man. occidit.	12	22	
		Siniſter pes Andromedæ.	man. oritur.	12	25	
A	5	Siniſter cubitus Andromedæ.	man. oritur.	13	22	
		Lucida poſt tranſtrum Nauis	veſp. orit.	13	44	
B	6					
C	7					
D	8	Pectus Leonis.	veſp. occid.	17	38	
E	9					
		Auſtralis tibiæ dext. Aquarij.	man. oritur.	18	6	
F	10	Extrema alæ ſiniſt. vriginis.	veſp. oritur.	18	32	
G	11	Extrem. Auſtr. caudæ ceti.	veſp.occid.	20	34	
A	12					
B	13	Extr. Boreal. caudæ Ceti.	man. occid.	22	48	
C	14					
D	15	Poſter. femur Leonis.	man. occidit.	23	3	
		Scapulæ Pegaſi.	veſp. occid.	24	12	
E	16	Fundum Crateris.	veſp. orit.	25	0	
F	17	Summitas trianguli.	man. orit.	25	56	
G	18	Vmbilicus Pegaſi.	mediat cœlum.	27	4	
		Antecedens à capite Meduſæ.	man. orit.	27	5	
A	19	Lucida Eridani.	veſp. occid.	27	56	
		Extrema ala Pegaſi.	mediat cœlum.	28	0	

Vinde-

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♈ APRILIS. In Ariete.		Gr.	M.
B	20	Vindemiatrix.	veſp.oritur.	28	56
C	21	Extrema Borealis.	med. cœlum.	29	51
		Sol in Ariete. ♈ AEquinoctium Vernum.			
D	22	Cauda Cycni.	veſp.occid.	1	31
E	23				
		Extr.alæ ſiniſt.Auſtr. Virginis.	man.occid.	3	38
F	24	Sub cingulo Virginis.	veſp.oritur.	3	39
		Secunda alæ ſiniſt. Virginis.	veſp.oritur.	3	45
G	25	Dexter humerus Pegaſi.	veſp.occid.	3	59
		Prior lini Piſcium.	man.oritur.	3	55
A	26	Sequens in Lumbis Leonis.	man.occid.	4	46
		Pectus Caſſiopeæ.	med.cœlum.	4	50
		Scapulum Andromedæ.	med.cœlum.	5	21
B	27	Sequens ad caudam Ceti.	veſp.occid.	6	14
		Extr.Auſtral. caudæ Ceti.	med.cœlum.	6	15
C	28	Extrema Alæ Pegaſi.	veſp.occid.	7	24
		Arcturus,Bootes.	veſp.oritur.	7	43
D	29	Borealis cinguli Andromedæ.	med.cœlum.	7	47
		Media cinguli Andromedæ.	med.cœlum.	8	50
E	30	Prior lini Piſcium.	veſp.occid.	9	12
		Venter Ceti.	veſp.occid.	10	3
F	31	Siniſt.cubitus Andromedæ.	medi.cœlum.	10	5
		☾ In ♈ APRILIS. Ariete.			
		Secunda alæ ſiniſt.Virginis.	man.occid.	10	11
G	1	Cauda Leonis.	man.occid.	10	31
A	2	Antecedens alæ ſequentis Corui.	veſp.oritur.	11	58
		Cornu Arietis ſequens.	man.oritur.	12	11
B	3	Auſtral.cinguli Andromedæ.	med.cœlum.	13	7
		Cornu Arietis præcedens.	man.oritur.	13	19
C	4	Roſtrum Corui.	veſp.oritur.	13	38
		Ala dextra Corui.	veſp.oritur.	13	41
		Spica Virginis.	man.occid.	14	33
D	5	Conuerſio Fluuij.	veſp.occid.	14	51
		Siniſt.genu Perſei.	man.oritur.	14	57
E	6	Extremitas Boreal.caudæ Ceti.	man.oritur.	15	1
		Calcaneus dexter Bootis.	veſp.oritur.	16	55
F	7	Lucida Coronæ.	veſp.oritur.	17	32
		Pes extremus Corui.	veſp.oritur.	17	59
		Vmbilicus Pegaſi.	veſp.occid.	18	15
G	8	Spica Virginis.	veſp.oritur.	18	28
		Cingulum Virginis.	veſp.oritur.	18	30
		Auſtralis pectoris Ceti.	veſp.occid.	18	32

☉ In ♈ Ariete. 1595. Pol. 40.

Lit.	Dies	☉ In ♈ APRILIS.	In Ariete.	Gr.	M.
A	9				
B	10				
C	11	Nexus Piſcium.	veſp.occid.	21	2
D	12				
E	13	Sub cingulo Virginis.	man.occid.	22	27
		Siniſt.cubitus Andromedæ.	veſp.occidit.	22	37
F	14	Vltima aquæ Aquarij.	man.oritur.	22	46
G	15	Venter Ceti.	med.cœlum.	24	38
		Cornu Arietis præcedens.	med.cœlum.	25	7
A	16	Cornu Arietis ſeq.& ſūmitas triãguli	med.cœlum.	25	42
		Scapulæ Andromedæ.	veſp.occid.	26	10
B	17	Præcedens genæ Ceti.	veſp.occid.	26	47
C	18	Præcedens tibiæ Ceti.	veſp.occid.	27	34
D	19	Secunda poſt interflu.	veſp.occid.	28	26
E	20	Siniſter pes Andromedæ.	med.cœlum.	28	54
		Medium oris Ceti.	veſp.occid.	29	46
		Sol in Tauro.	♉		
		In tempore ſerpentis.	veſp.oritur.	0	11
		Præcedens.	man.occid.	0	38
F	21	Cornu Arietis præcedens.	man.occid.	0	49
		Prima conuerſio, colli Serpentis.	veſp.oritur.	0	56
		Capilli Ceti	veſp.occid.	0	55
		Eductio colli ſerpentis.	veſp.oritur.	0	59
G	22	Tertia poſt interfluu.	veſp.occid.	1	52
		Cornu Arietis ſequens.	veſp.occid.	2	15
		Siniſter Calcaneus Perſei.	man.oritur.	2	18
A	23	Vindemiatrix.	man.oritur.	3	11
		Quarta poſt interfluu.	veſp.occid.	3	12
		Humerus dexter Engonaſis.	veſp.oritur.	3	44
B	24	Vltima poſt interfluu.	veſp.occid.	3	45
		Brachium dext.Engonaſis.	veſp.oritur.	3	46
		Mandibula Ceti.	veſp.occid.	4	30
C	25	Pes poſterior Arietis.	veſp.occid.	4	36
		Media conuerſio colli ſerpentis.	veſp.oritur.	4	52
D	26				
		Præcedens iubæ Ceti.	man.oritur.	6	32
E	27	Media vmbilici Andromedæ.	veſp.occid.	6	53
		Auſtral.cinguli Andromedæ.	veſp.occid.	6	54
F	28	Sequens extra formam canis.	veſp.oritur.	6	58
		Auſtral.conuerſion.colli ſerp.	veſp.oritur.	7	11
G	29	Extrema Auſtr.caudæ Ceti.	man.oritur.	7	59
		Borea vmbilici.Andromedæ.	veſp.occid.	8	37
A	30	Nexus Piſcium.	man.oritur.	9	7
		Summitas Trianguli.	veſp.occid.	9	39

☉ ♈ Sol in Ariete. 1595. Pol. 40.

☉ ♉ In Tauro. 1595. Pol. 40.

MAIVS.

Lit.	Dies	☉ In ♉ MAIVS. In Tauro.		Gr.	M.	
B	1	Ambæ lances.	veſp.oritur.	10	11	
		Sequens ad caudam Ceti.	man.oritur.	10	12	
		Siniſt.humerus Engonaſis.	veſp.oritur.	10	28	
C	2	Lanx Auſtralis.	man.occid.	10	33	
		Cingulum Virginis.	man.occid.	11	48	
D	3	Lucida Lyræ.	veſp.oritur.	12	5	
E	4	Media caudæ Arietis.	man.oritur.	12	12	
		Caput Meduſæ.	med.cœlum.	13	20	☉
F	5	Seq.Auſtral.Comæ Berenices.	man.occid.	13	50	
		Capilli Ceti.	man.oritur.	13	56	
		Auſtr.Pedis Scorpij.	man.occid.	14	0	♉
G	6	Siniſt.genu Ophiuchi.	veſp.oritur.	14	36	
		Borea ſectionis Tauri.	veſp.occid.	14	55	
		Pes poſterior Arietis.	man.oritur.	15	11	
A	7	Lucida Eridani.	med.cœlum.	15	45	
		Dext.latus Perſei.	med.cœlum.	16	11	
B	8	Vltum.Pleiadum,& Boreal.Pleiadum	man.oritur.	16	10	In Tauro.
		Auſtralis Pleiadum.	man.oritur.	16	13	
		Caput Engonaſis.	veſp.oritur.	17	16	
		Media caudæ Arietis.	veſp.occid.	17	30	
		Venter Leporis.	veſp.occid.	17	46	
C	9	Præcedens palmæ Ophiuchi.	veſp.oritur.	17	48	1
		Præced.baſis trianguli.	veſp.occid.	17	54	5
		Præced.informis Chelæ.	veſp.oritur.	18	4	
D	10	Auſtralis frontis Scorpij.	man.occid.	18	52	9
		Exigua Pleiadum.	man.oritur.	19	38	5.
E	11	Media corporis Leporis.	veſp.occid.	20	8	
		Sequ.palmæ Ophiuchi.	veſp.oritur.	20	50	
F	12	Pectus Tauri.	veſp.occid.	20	54	
		Venter Ceti.	man.oritur.	21	36	
G	13	Siniſt.pes Orionis.	veſp.occid.	21	54	
		Crines Berenices.	man.occid.	22	19	
		Primus ſpondilus Scorpij.	man.occid.	22	3	Pol.
A	14	Borealior Pleiadum.	medi.cœlum.	22	19	
		Auſtralior Pleiadum.	med.cœlum.	22	39	40.
		Media oris Ceti.	man.oritur.	22	43	
		Borea Pleiadum.	veſp.occid.	22	50	
		Exigua Pleiadum.	medi.cœlum.	23	51	
B	15	Caput Ophiuchi.	veſp.oritur.	23	21	
		Auguſtiſs.terminus Pleiadum.	med.cœlum.	23	29	
		Media frontis Scorpij.	man.occid.	24	29	
C	16	Præced.genæ Ceti.	man.oritur.	24	31	
		Siniſt.genu Perſei	med.cœlum.	24	51	
		Octaua clypei Orionis.	veſp.occid.	24	57	

Lit.	Dies	☉ In ♉ MAIUS.	In Tauro.	Gr.	M.
D	17	Exigua Pleiadum.	veſp.occid.	25	43
		Præced.lucent.corp.Scorpij.	man.occid.	26	21
		Auſtral.Pleiadum.	veſp.occid.	26	31
		Canis Borealis.	man.occid.	26	38
		Sexta clypei Orionis.	veſp.occid.	26	39
		Extrema mandibula Ceti.	man.oritur.	26	44
E	18	Prima Hyadum.	veſp.occid.	26	45
		Borealis ſectionis Tauri.	man.oritur.	26	50
		Septima clypei Orionis.	veſp.occid.	26	51
		Pectus Tauri	med.cœlum.	26	57
		Borea frontis Scorpij.	veſp.oritur.	26	59
		Seq. lucida corp.Scorpij.	man.occid.	27	35
F	19	Cauda Cycni.	veſp.oritur.	26	46
		Media frontis Scorpij.	veſp.oritur.	28.	1
		Cor Scorpij.	man.occid.	28	6
		Vltima Pleiadum.	veſp.occid.	28	8
		Eductio fem.ſiniſt. canis.	veſp.occid.	28	9
		Media corporis ceti.	man.oritur.	28	13
		Aculeus Scorpij.	man.occid.	28	23
		Dext.genu Orionis.	veſp.occid.	28	42
G	20	Tertia Hyadum.	veſp.occid.	28	42
		Media enſis Orionis.	veſp.occid.	28	48
		Antecedens à capite Meduſæ.	veſp.occid.	28	50
		Secunda Hyadum.	veſp.occid.	29	11
		Lucens poſt tranſt.nauis.	veſp.occid.	29	12
A	21	Borea frontis Scorpij.	man.occid.	29	42
		Sol in Geminis. ♊	In Geminis.		
		Pes prior canis.	veſp.occid.	0	19
		Siniſt.humerus Orionis.	veſp.occid.	0	42
B	22	Siniſt.pes Andromedæ	veſp.occid.	0	44
		Prior Zonæ Orionis.	veſp.occid.	0	51
		Aldebaran oculi Tauri	veſp.occid.	0	52
		Siniſt.genu Ophiuchi.	man.occid.	0	54
		Prima Hyadum.	med.cœlum.	1	15
C	23	Quarta Hyadum.	veſp.occid.	1	21
		Borea ſiniſt.cruris Bootis.	man.occid.	2	3
		Auſtral.pedis Scorpij.	veſp.oritur.	2	17
D	24	Mediæ Zonæ Orionis.	veſp.occid.	2	21
		Secunda Hyadum.	med.cœlum.	2	33
		Venter Canis.	veſp.occidit.	2	33
		Seq.Zonæ Orionis.	veſp.occidit.	3	9
		Cauda Canis.	veſp.occidit.	3	17

♉ ☉ In Tauro. 1595. Pol. 40.

☉ In ♊ Geminis 1595. Pol. 40.

Nebulo-

Lit.	Dies	☉ In ♉ MAIVS.	In Tauro.	Gr.	M.
		Nebuloſa aculei Scorp.	man. occid.	3	17
E	25	Tertia Hyadum.	med.cœlum.	3	22
		Tertia poſt ſcutum Argi.	veſp.occidit.	3	28
		Quarta Hyadum.	med.cœlum.	3	47
F	26	Pectus Oloris.	veſp.oritur.	4	18
		Præcedens corp.Scorp.	veſp.oritur.	4	31
G	27	Quinta Hyadum.	med.cœlum.	4	59
		Roſtrum Gallinæ.	veſp.oritur.	5	37
		Pectus Tauri.	man.oritur.	6	8
A	28	Canis maior.	veſp.oritur.	6	14
		Cor Scorpij.	veſp.oritur.	6	45
B	29				
		Quarta Hyadum.	man.oritur.	7	19
		Secunda Hyadum.	man.oritur.	7	27
C	30	Dext.genu Ophiuchi.	man.oritur.	7	31
		Prima Hyadum.	man.oritur.	7	50
		Caput Algol.	veſp.occidit.	7	57
		Prima poſt internuuij.	man.oritur.	8	12
D	31	Sexta Clypei Orionis.	med.cœlum.	8	28

☉ In ♊ Geminis. 1595. Pol. 40.

Dies	Lit.	☉ In ♊ IVNIVS.	In Geminis.	Gr.	M.
		Sequens lucida corp. Scorp.	veſp.oritur.	9	48
E	1	Tertia Hyadum.	man.oritur.	9	55
		Calcaneus dext. Bootis.	man.occid.	10	15
		Arcturus Bootes.	man.occid.	10	33
		Cornu Boreale.	man.oritur.	10	33
		Auſtrina pectoris Cæti.	man.oritur.	10	37
F	2	Siniſtr. genu Perſei.	man.oritur.	10	40
		Humerus dext.Orionis.	veſp.occidit.	10	41
		Quinta Hyadum Aldebaram.	man.oritur.	10	46
		Prior Hed.& vlt.Clyp.Orion.Auſt.	medi.cœlum.	10	52
G	3	Sequens Hædorum.	medi.cœlum.	11	26
A	4				
		Sequ.palmæ Ophiuchi.	man.occid.	13	13
		Siniſt.humerus Aurigæ.	med.cœlum.	13	24
B	5	Dext.tibia Ophiuchi.	veſp.oritur.	13	21
		Siniſt.humerus Orionis.	med.cœlum.	13	53
		Secunda poſt internuuij.	man.oritur.	14	18
C	6	Siniſter pes Orionis.	medi cœlum.	14	37
D	7	Genu ſiniſt.prior. Sagitt.	man.occid.	15	10
E	8	Cornu Auſtr.Tauri.	veſp.occid.	16	33
		Sequ.in extremo nauis.	veſp.occid.	16	55

☉ In ♊ Geminis. 1595. Pol. 49.

Lit.	Dies	☉ In ♊ IVNIVS.	In Geminis.	Gr.	M.
		Præced.palmæ Ophiuchi.	man. occid.	17	32
F	9	Dext.tibi Ophiuculi	man.occid.	17	42
		Cuſpis ſagittæ.	man.occid.	18	12
		Prior Zonæ Orionis.	med.cœlum.	18	52
G	10	Primus ſpondylus Scorpij.	veſp.oritur.	19	6
A	11	Anteced.in collo Aquilæ.	veſp.oritur.	19	37
		Conuerſio fluuij.	man.oritur.	19	56
		Auſtr.enſis Orionis.	med.cœlum.	20	16
B	12	Tertia poſt interfluuij.	man.oritur.	20	24
		Med.corp.leporis,& med.cin.Orionis	med.cœlum.	20	33
		Dext.genu Ophiuculi.	man.occid.	20	57
C	13	Lucens ante genu Geminorum.	man.oritur.	21	18
		Cornu Boreal.Tauri.	veſp.occidit.	21	39
		Prima conuerſio colli Serp.	man.occid.	21	40
		Præcedens in humero Aquilæ.	man.oritur.	22	18
D	14	Sequ. Zonæ Orionis.	med.cœlum.	22	19
		Quarta poſt interfluuij.	man.oritur.	22	41
E	15	Dext.humerus Aurigæ.	med.cœlum.	23	5
		Dext.genu Orionis.	med.cœlum.	23	27
F	16	Dext.clypei Orionis.	man.oritur.	23	46
		Humerus dext.Orionis.	med.cœlum.	24	9
		Aquila volans.	veſp.oritur.	24	48
		Prior extra formam Aquilæ.	veſp.oritur.	25	12
G	17	Septima clypei Orionis.	man.oritur.	25	18
		Eductio colli Serpentis.	man.occidit.	25	35
A	18	Pes ſiniſt.ſequ.Gemin.	veſp.occid.	26	22
B	19				
		Vltima poſt interfluu.	man.oritur.	28	26
C	20	Octaua clypei Orionis.	man.oritur.	28	28
		Auſtr.Boreal.pa.arc.Sagitt.	man.occid.	28	52
D	21	In tempore Scorpij.	man.occid	29	39
E	22	Siniſt.humer.Orionis.	man.oritur.	29	51

☉ In ♊ Geminis. 1595. Pol. 40°.

		Sol in Cancro.	♋ Solſt.æſtiuum.		
		Rhomboides Delph. Auſt.	veſp.oritur.	0	3
F	23	Præced.Rhomboid. Delp.Boreal.	veſp.p̄ced.oritur	0	22
		Vltima Clypei Orionis.	man.oritur.	0	25
		Iaculum Sagittarij.	man.occid.	0	39
		Axilla Sagittarij.	man.occid.	1	8
		Auſt.ſeq.lateris Delph.	veſp.oritur.	2	15
G	24	Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	veſp.oritur.	2	34
		Bor.ſeq.later.Delphini.	veſp.oritur.	2	48
		Aculeus Scorpij.	veſp.oritur.	2	53

♋ Sol in Cancro.

Hedo-

Digitized by Google

	☉	In ♋ IVNIVS.	In Cancro.	Gr.	M.
		Hædorum primus.	veſp.occid.	2	58
A	25	Siniſt. Genu prioris Gemin.	man.occid.	3	10
		Canis minor.	veſp.occid.	3	10
		Canobus in Argo naui.	med.cœlum.	3	20
		Cauda Delphini.	veſp.oritur.	3	39
B	26	Humer.ſiniſt.ſagitt.	man.occid.	3	45
		Lucens ante genu Gemin.	veſp.occid.	3	59
C	27	Siniſt.femur.Sagitt.	man.occid.	4	54
		Caput Antinoi.	veſp.oritur.	5	7
D	28	Nebuloſa Sagittarij.	veſp.oritur.	5	46
		Caput Gemin.præced.	man.oritur.	5	57
		Manub.ſiniſt.man.Sagitt.	man.occidit.	6	5
E	29	Infor.circa caput Hydræ.	veſp.occidm.	6	16
		Canis maior.	med.cœlu.	6	42
		Lucida coronæ.	man.occid.	6	54
		Siniſt.genu Gemin. ſeq.	veſp.occid.	7	6
		Nebuloſa oculi Sagitt.	man.occid.	7	13
F	30	Nebuloſa poſt aculeum Scorpij.	veſp.oritur.	7	25

	☉	In ♌ IVLIVS.	Cancro.		
G	1	Humerus dext.Orionis.	man.oritur.	8	39
		Iaculum Sagittarij.	veſp.oritur.	8	40
A	2	Brach.dext.Engonaſis.	man.occid.	9	11
		Prior Zonæ Orionis.	man.oritur.	9	14
B	3	Pes.ſiniſt.ſeq.Gemin.	man.oritur.	9	36
C	4	Siniſter pes Orionis.	man.oritur.	11	5
		Media Zonæ Orionis.	man.oritur.	11	11
D	5	Siniſt.latus ſeq.Gemin.	man.oritur.	12	6
		Caput Gemin.Hercules.	man.oritur.	12	59
E	6	Vltima Zonæ Orionis.	man.oritur.	13	11
		Præcedens oris Equiculi.	veſp.oritur.	13	13
		Humerus dext.Engonas.	man.occid.	13	14
F	7	Auſtralis enſis Orionis.	man.oritur.	14	28
		Seq.oris Equiculi.	veſp.oritur.	14	38
		Media enſis Orionis.	man.oritur.	15	0
G	8	Caput Engonaſis.	man.occid.	15	22
		Caput Gemin.Apollinis.	med.cœlum.	15	51
A	9	Axilla Sagittarij.	veſp.oritur.	16	8
		Extrema Eridani.	man.oritur.	17	18
B	15	Canis minor.	med.cœlum.	17	17
		Siniſt.latus ſeq.Gemin.	veſp.occid.	18	21

In ♋ Cancro. 1595. Pol. 40.

Caput

Lit.	Dies	☉ In ♋ IVLIVS. Cancro.		Gr.	M.
		Caput Ophiuculi.	man.occid.	18	25
D	12	Caput Gemin.Hercules.	med.cœlum.	18	54
		Cornu Boreale Capricorni.	veſp.oritur.	19	1
		Præcedens capitis Equiculi.	veſp.oritur.	19	4
E	13				
		Lucida Hydræ.	man.occid.	21	45
F	14	Cornu Auſtral.Capricor.	veſp.oritur.	21	46
		Inform.circa collum Hydræ.	veſp.occid.	21	57
G	15				
A	16	Prior informis circa Aquilam.	man.occid.	23	8
		Pes Boreus Cancri.	man.oritur.	23	22
		Dext.humerus Aurigæ.	veſp.occid.	23	38
B	17	Media corporis Leporis.	man.oritur.	23	29
		Rictus Pegaſi.	veſp.oritur.	24	2
C	18	Lucida poſt tranſt.nauis.	med.cœlum.	25	11
		Pes Boreus Cancri.	veſp.occid.	25	27
D	19	Siniſt.humer. Engonaſis.	man.occid.	25	44
		Venter Leporis.	man.oritur.	25	44
E	20	Caput Gemin.Hercules.	veſp.occid.	26	56
F	21	Præcedens rictus Capric.	veſp.oritur.	27	35
		Dext.genu Capric.	man.occid.	28	9
G	22	Caput Gemin.	veſp.oritur.	28	48
		Sol in Leone.	♌		
A	23				
		Aſinus Borealis.	man.oritur.	0	7
B	24	Canis minor.	man.oritur.	0	51
		Præcedens rictus Capric.	man.occidit.	1	5
		Præſepe pectus Cancri.	man.oritur.	1	18
C	25	Cornu auſtrale Capric.	veſp.occid.	1	38
		Præſepe.	med.cœlum.	1	52
		Aſinus Borealis.	med.cœlum.	2	20
		Aſinus Auſtralis.	veſp.occid.	2	25
D	26	Aſinus ſimiliter Auſtr.	medi.cœlum.	2	26
		Præſepe.	veſp.occid.	2	34
		Pes prior Canis.	man.oritur.	2	46
		Cornu Boreale.	man.occid.	3	2
E	27	Borea capitis Pegaſi.	veſp.oritur.	3	28
		Humer.ſiniſt.Aquarij.	veſp.oritur.	4	9
F	28				
G	29				
		Canis maior.	man.oritur.	5	33
		Aſinus Borealis.	veſp.occid.	5	52
A	30	Auſtr.corpor.Capric.	man.occid.	5	53
		Fundum Crateris.	veſp.occid.	6	26
B	31				

☉ In ♋ Cancro. 1595. Pol. 40.

☉ In ♌ Leone. 1595. Pol. 40.

AVGV-

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♌ AVGVSTVS. Leone.		Gr.	M.
C	1				
D	2	Genu ſiniſt.Prior Sagittarij.	veſp.oritur.	9	34
		Luminoſa dext.humer. Aquarij.	veſp.oritur.	9	35
E	3				
		Præced.ſub ſiniſt.man.Aquarij.	man.occid.	10	5
F	4	Aquila volans.	man.occid.	11	20
		Caput Antinoi.	man.occid.	11	47
		Præced.ſiniſt.humer.Aquilæ.	man.occid.	12	4
G	5	Primæ ſpinæ Auſtral.Capric.	man.occid.	12	11
		Scapulæ Pegaſi.	veſp.oritur.	12	19
		Siniſt.femur Sagittarij.	veſp.oritur.	12	38
A	6	Borea man.dext.Aquarij.	veſp.oritur.	12	48
		Dext.genu Capricorni.	veſp.oritur.	13	3
B	7				
C	8	Auſtrina corp. Capric.	veſp.oritur.	14	43
		Lucida Hydræ.	med.cœlum.	14	49
		Cauda Capric.præcedens.	man.occidit.	15	12
D	9	Informis circa caput Hydræ.	man.oritur.	15	25
		Brach.dext.Aquarij.	veſp.oritur.	15	48
		Cauda Capric.ſequ.	man.occid.	16	49
E	10	Vltima fuſionis aquæ Aquarij.	man.occid.	17	23
		Præcedens Auſtral.man.Aquarij.	veſp.oritur.	17	33
F	11				
G	12	Sub ventre Canis.	man.oritur.	18	23
		Eductio femorum ſiniſt.canis.	man.oritur.	18	53
A	13	Media ceruicis Leonis.	man.oritur.	19	50
		Cauda Capric.præcedens.	veſp.oritur.	19	59
B	14	Auſtralis colli Leonis.	man.oritur.	20	7
		Cauda Capric.ſequ.	veſp.oritur.	21	14
C	15	Humerus ſiniſt.Aquarij.	man.occid.	21	49
		Roſtrum Corui.	veſp.occid.	22	28
D	16	Cauda Delphini.	man.occid.	22	28
		Scapulæ Andromedæ.	veſp.oritur.	22	28
		Auſtral.cinguli Andromedæ.	veſp.oritur.	23	32
		Prior ſpinæ Auſtr.Capric.	veſp.oritur.	23	34
E	17	Prior contiguarum ventirs Capric.	veſp.oritur.	23	38
		Cor Leonis, Regulus.	man.oritur.	23	48
		Scutum Argi.	man.oritur.	23	50
		Cauda Canis.	man.oritur.	23	57
		Roſtrum gallinæ.	man.occid.	24	4
		Cor Leonis.	man.occid.	24	9
		Rhomboides Delph.Auſtral.	man.occid.	24	29

☉ In ♌ Leone. 1595. Pol. 40.

S Præce-

Lit.	Dies	☉ In ♌ AVGVSTVS. Leone.		Gr.	M.
F	18				
G	19				
		Præcedens capitis Equiculi.	man.occid.	26	15
A	20	Lucida Lyræ.	man.occid.	26	16
		Media ceruicis Leonis.	med.cœlum.	26	38
		Rhomboides Delph.præced.Bore.	man.occid.	26	43
B	21	Sequens in extremo na.	man.oritur.	27	1
		Auſtral.ſeq.lat.Delph.	man.occid.	27	109
C	22	Præcedens oris Equiculi.	man.occid.	29	3
D	23	Boreal.ſeq.lat.Delph.	man.occid.	29	9
		Sequens oris Equiculi.	man.occid.	29	11
		Sol in Virgine. ♍			
		Lucida Hydræ.	man.oritur.	0	6
E	24	Auſtr.tibiæ dext.Aquarij.	man.occid.	0	16
		Sequ.in lumbis Leonis.	man.oritur.	0	26
		Auſtr.colli Leonis.	veſp.occid.	0	30
F	25	Luminoſa dext.humer.Aquarij.	man.occid.	1	47
G	26				
A	27	Pes extremi Corui.	veſp.occid.	3	37
		Brach.dext.Aquarij.	man.occid.	4	1
		Berenices Crines.	man.oritur.	4	31
B	28	Rictus Pegaſi.	man.occid.	4	39
		Borea.manus dext.Aquarij.	man.occid.	4	51
		Sectio tranſit.nauis.	man.oritur.	4	56
C	29	Tertia poſt ſcutum Argi.	man.oritur.	5	39
		Ilia Vrſæ maioris.	med.cœlum.	6	54
D	30	Præced.Auſt.man. Aquarij.	man.occid.	6	31
		Borea capitis Pegaſi.	man.occid.	6	40
E	31	In manu dext.ſecunda Aquar.	man.occid.	7	37
		SEPTEMBER.			
		Fundus Crateris.	med.cœlum.	7	54
F	1	Extrema Pegaſi.	veſp.oritur.	8	12
		Ala dextra Corui.	veſp.occid.	8	16
G	2				
		Poſteri.femur Leonis.	man.oritur.	9	56
A	3	Humerus Vrſæ maior.	med.cœlum.	9	58
		Med.Ceruicis Leonis.	veſp.occid.	10	24
B	4	Sequ.Auſtr.Comæ Berenices.	man.oritur.	10	52
		Sequ.in lumbis Leonis.	med.cœlum.	11	18
C	5	Inform.circa collum Hydræ.	man.oritur.	11	33

☉ In ♍ Virgine. 1595. Pol. 40.

Cauda

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♍ SEPTEMBER. Virgine.		Gr.	M.
		Cauda Leonis.	man.oritur.	11	58
		Antecedens alæ ſequ.Corui.	veſp.occid.	12	22
D	6	Siniſt.pes Androm.	veſp.oritur.	12	25
		Sub cubitis Leonis.	med.cœlum.	12	41
		Siniſt.cubitus Ant.	veſp.oritur.	13	25
		Poples poſterior Leonis.	medi.cœlum.	13	32
E	7	Lucida poſt tranſt.nauis.	man.oritur.	13	44
		Poſter.femur Leonis.	med.cœlum.	14	9
F	8				
G	9				
A	10				
B	11	Pectus Oloris.	man.occid.	17	38
		Auſtr.tibiæ dext. Aquarij.	veſp.occid.	18	9
C	12	Extr.alæ ſiniſt.auſtr.Virginis.	man.occid.	18	32
D	13	Præcedens baſ.Trianguli.	veſp.occid.	20	24
E	14	Extr.Auſtr.caudæ Ceti.	man.occid.	20	34
		Cauda Leonis.	med.cœlum.	21	0
F	15	Crus ſiniſt.poſt.Helices.	med. cœlum.	22	20
		Extrem.bore.caudæ Ceti.	man.occid.	22	48
G	16	In ext.alæ ſiniſt.Auſt.Virginis.	med.cœlum.	22	59
		Poſter.femur Leonis.	veſp.occid.	23	3
A	17	Caput Algol.	man.occid.	23	15
B	18	Scapulæ Pegaſi.	man.occid.	24	12
		Fundum vaſis Crateris.	veſp.oritur.	24	59
C	19	Summitas Trianguli.	man.oritur.	25	56
		Roſtrum Corui, & eductio	med.cœlum.	26	51
D	20	Caudæ Vrſæ maioris.			
		Antecedens in capite Meduſæ.	veſp.oritur.	27	5
E	21	Lucida Eridani Arcanar.	man.occid.	27	50
		Luc.al.ſeq.in tranſt.nauis.	man.oritur.	28	43
F	22	Poples pedis dext.Centauri.	med.cœlum.	28	44
		Præuindemiatrix.	man.oritur.	28	58
G	23	Suræ vindemiatricis.	man.oritur.	29	2
		Sol in Libra. ♎			
		Præcedens alæ ſiniſt.Virginis.	med.cœlum.	0	0
A	24	Berenices Crines.	med.cœlum.	0	42
		Cauda Cygni.	man.occid.	1	31
B	25	Sequ.Auſtr.crin.Berenices.	med.cœlum.	1	48
C	26	Extr.alæ ſiniſt.Virginis.	veſp.occid.	2	38
D	27	Sub cingulo Virginis.	man.oritur.	3	9

☉ In ♍ Virgine. 1595. Pol. 40.

S 2 Borea

Lit.	Dies	☉ In ♎ OCTOBER. Libra.		Gr.	M.
		Borea finiſt.cruris Bootis.	man.oritur.	3	40
		Secunda alæ finiſt.Virginis.	man.oritur.	3	48
E	28	Præced.in lino Piſcium.	veſp.oritur.	3	55
		Dextr.humerus Pegaſi.	man.occid.	3	54
		Sequ.in lumbis Leonis.	veſp.occid.	4	45
F	29	Media corporis Ceti.	man.occid.	5	14
G	30	Sequens ad caudam Ceti.	man.occid.	6	14
		☉ In ♎ OCTOBER. Libra.			
A	1	Extrema Alæ Pegaſi.	man.occidit.	7	21
B	2	Arcturus,Bootes.	man.oritur.	7	44
C	3	Prior in lino Piſcium.	man.oritur.	9	12
		Venter Ceti.	man.occid.	10	7
D	4	Præuindemiatrix.	med.cœlum.	10	11
		Secunda alæ finiſt.Virg.	veſp.occid.	10	14
		Cauda Leonis.	veſp.occid.	10	31
E	5				
F	6	Antecedens alæ ſequ.Corui.	man.oritur.	11	57
		Cornu Arietis ſequ.	veſp.oritur.	12	11
G	7	Cornu Arietis præced.	veſp.oritur.	13	19
		Ala dext.Corui.	man.oritur.	13	41
A	8	Roſtrum Corui.	man.oritur.	13	48
		Spica Virginis.	veſp.occid.	14	34
B	9	Conuerſio fluuij.	man.occid.	14	44
		Siniſt.Genu Perſei.	veſp.occid.	14	57
		Extr.boreal.caudæ Ceti.	veſp.oritur.	15	0
C	10				
D	11	Media caudæ Helicis.	med.cœlum.	16	50
		Calcaneus dext.Bootis.	man.oritur.	16	55
		Spica Virginis.	med.cœlum.	17	11
E	12	Lucida Coronæ.	man.oritur.	17	32
		Pes extr.Corui.	man.oritur.	17	59
F	13	Vmbilicus Pegaſi.	man.occid.	18	14
		Cingulum Virginis.	man.oritur.	18	30
		Spica Virginis.	man.oritur.	18	31
		Media poſt flex.Piſcium.	man.occid.	18	33
		Auſtr.pectoris Ceti.	man.occid.	18	39
G	14				
A	15	Nexus Piſcium.	man.occid.	20	58
B	16	Siniſt.cubitus Andromedæ.	man.occid.	22	33
		Sub cingulo Virginis.	veſp.occid.	22	44
		Vltima fuſionis aquæ.	veſp.occid.	22	46
C	17				

☉ In ♎ Libra. 1595. Pol. 40.

Vltima

Lit.	Dies	☉ In ♎ OCTOBER. Libra.		Gr.	M.
D	18	Vltima caudæ Helices.	med.cœlum.	24	16
		Siniſt.Hum.Aurigæ.	man.occid.	24	26
E	19	Prima poſt interfluuij.	veſp.occid.	24	59
F	20	Scapulæ Andromedæ.	man.occid.	26	2
G	21	Eductio colli ſerpentis.	man.oritur.	26	55
		Præcedens genæ Ceti.	man.occid.	26	47
A	22	Præcedens iubæ Ceti.	man.occid.	27	34
		Secunda poſt Interfluu.	man.occid.	28	6
B	23	Media poſt flexum Piſcium.	veſp.oritur.	28	52
C	24	Medium oris Ceti.	man.occid.	29	44
		Sol in Scorpio. ♏			
		Præcedens inform.ſub Auſt.	veſp.occid.	0	16
		Cornu Arietis præced.	man.occid.	0	49
		Prima conuerſio colli Serp.	man.oritur.	0	54
D	25	Capilli Ceti.	man.occid.	0	55
		Arcturus Bootes.	medi.cœlum.	1	29
		Tertia poſt Interfluu.	man.occid.	1	53
E	26	Cornu Arietis ſequ.	man.occid.	2	15
		Præuindemiatrix.	veſp.occid.	3	11
		Quarta poſt Interflu.	man.occid.	3	12
F	27	Vltima poſt Interfluu.	man.occid.	3	45
		Brachium dext.Engon.	man.oritur.	3	47
G	28	Pes poſterior Arietis.	man.occid.	4	18
		Mandibula Ceti.	man.occid.	4	50
		Media cornu: colli Serp.	man.oritur.	4	51
A	29	Siniſt.hume.Bootis.	med.cœlum.	5	9
B	30	Siniſt.calcaneus Perſei.	veſp.oritur.	6	21
		Præcedens iube Ceti.	veſp.oritur.	6	32
		Media vmbilici Andromedæ.	man.occid.	6	53
C	31	Auſtr.cinguli Andromedæ.	man.occid.	6	55
		Auſtr.conuerſio colli Serp.	man.oritur.	7	2
		Calcaneus dext.Bootis.	med. cœlum.	7	18
		Extr.Auſtral.caudæ Ceti.	veſp.oritur.	7	59
		NOVEMBER.			
D	1	Boreal vmbilic.Andromedæ.	man.oritur.	8	37
		Hædorum Prior.	veſp.oritur.	8	52
		Nexus Piſcium.	veſp.oritur.	9	5
E	2	Summitas Trianguli.	man.occid.	9	36
		Ambæ Lances.	man.oriuntur.	9	51
F	3	Sequ.ad caudam Cæti.	veſp.oritur.	10	12
		Siniſt.humerus Engonaſis.	man.oritur.	10	28
G	4	Lanx Auſtralis.	man.oritur.	10	32
		Cingulum Virginis.	veſp.occid.	10	48

☉ In ♏ Scorpio. 1595. Pol. 40.

Lucida

Lit.	Dies	☉ In ♏ NOVEMBER.		Scorpio. Gr.	M.
A	5	Lucida Lyræ.	man.oritur.	12	2
		Media caudæ Arietis.	veſp.oritur.	12	12
		Caput Engonaſis.	man.oritur.	12	16
B	6	Præcedens Lancis Auſtral.	med.cœlum.	13	5
		Sequ.Auſtral.comæ Berenic.	veſp.occid.	13	50
		Capilli Ceti.	veſp.oritur.	13	56
		Auſtral.pedis Scorpij.	veſp.occid.	13	59
C	7	Borea.ſectionis Tauri.	man.occid.	14	55
D	8	Pes ſuperior Arietis.	veſp.oritur.	15	15
E	9	Lanx Borealis.	med.cœlum.	16	8
		Borealior Pleiadum.	veſp.oritur.	16	9
		Anguſtiſs.termin.Pleiadum.	veſp.oritur.	16	12
		Auſtralior Pleiadum.	veſp.oritur.	16	13
F	10	Media caudæ Arietis.	man.occid.	17	30
		Dext. humerus Aurigæ.	veſp.oritur.	17	38
		Venter Leporis.	man.occid.	17	46
G	11	Palmæ Ophiuchi.	man.oritur.	17	48
		Prior inform.ſub Auſtr.Chel.	man.oritur.	18	4
		Auſtralis frontis Scorpij.	veſp.occid.	18	53
A	12	Exigua Pleiadum.	veſp.oritur.	19	14
B	13	Media corporis Leporis.	man.occid.	20	12
C	14	Palma Ophiuchi ſequ.	man.occid.	20	50
		Lucens in Corona.	med.cœlum.	21	32
		Venter Ceti.	veſp.oritur.	21	34
		Berenices Crines.	veſp.occid.	21	55
		Primus ſpondylus Scorpij.	veſp.occid.	22	3
D	15	Medium oris Ceti.	veſp.oritur.	22	43
E	16				
F	17	Caput Ophiuchi.	man.oritur.	23	18
		Media frontis Scorpij.	veſp.occid.	24	29
		Præcedens genæ Ceti.	veſp.oritur.	24	48
G	18	Prior lucid.corp.Scorpij.	man.occid.	26	15
A	19	Lanx Borealis.	veſp.occid.	26	39
		Mandibula Ceti.	veſp.oritur.	26	44
B	20	Borea frontis Scorpij.	man.oritur.	26	59
		Seq.Lucida corp.Scorpij.	veſp.occid.	27	3
C	21	Cauda Cygni.	veſp.oritur.	27	46
		Media frontis Scorpij.	man.oritur.	28	1
		Cor Scorpij, Antares.	veſp.occid.	28	5
		Media corp.Ceti.	veſp.oritur.	28	10
		Aculeus Scorpij.	veſp.occid.	28	23
D	22	Borea frontis Scorpij.	veſp.occid.	29	42
E	23	Auſtral.frontis Scorpij.	man.oritur.	29	44

☉ In ♏ Scorpio. 1595. Pol. 40.

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♐ NOVEMBER. Sagittario. Sol in Sagittario. ♐		Gr.	M.
		Palmæ Ophiuchi, prior & ſeq.	med.cœlum.	0	10
		Siniſt.genu Ophiuchi.	veſp.occid.	1	1
F	24	Borea ſiniſt. cruris Bootis.	veſp.occid.	2	3
G	25	Cauum ſiniſt.pedis Ophiuchi.	med.cœlum.	2	11
A	26	Auſtralior pedis Scorpij.	man.oritur.	2	17
		Cor Scorpij, Antares.	med.cœlum.	3	15
		Nebuloſa poſt acul.Scorp.	veſp.occid.	3	17
B	27	Pectus Oloris.	man.oritur.	4	18
		Præced.corp.Scorpij.	man.oritur.	4	31
C	28	Humer.dext.Engonas.	med.cœlum.	4	57
		Roſtrum Gallinæ.	man.oritur.	5	37
		Cor Scorpij.	man.oritur.	6	45
D	29	Quarta Hyadum.	veſp.oritur.	6	19
		Secunda Hyadum.	veſp.oritur.	7	27
E	30	Dext.genu Ophiuchi.	man.oritur.	7	31
		DECEMBER.			
F	1	Prima Hyadum.	veſp.oritur.	7	50
		Prima poſt Interflu.	veſp.oritur.	8	12
G	2				
		Sequ.lucens corp.Scorpij.	man.oritur.	9	48
A	3	Tertia Hyadum.	veſp.oritur.	9	55
		Calcaneus dext.Bootis.	veſp.occid.	10	17
		Arcturus Bootes.	veſp.occid.	10	37
B	4	Quinta Hyadum, Aldebaran.	veſp.oritur.	10	46
C	5	Palmæ Ophiuchi.	veſp.occid.	13	14
D	6				
		Dext.tibiæ Ophiuchi.	man.oritur.	13	29
E	7	Caput Engonaſis.	med.cœlum.	14	15
		Secunda poſt interflu.	veſp.oritur.	14	19
		Genu ſiniſt.prior Sagittar.	veſp.occid.	15	10
F	8				
G	9	Palmæ Ophiuchi præcedens.	veſp.occid.	17	32
		Aculeus Scorpij.	med.cœlum.	17	34
A	10	Dext.tibiæ Ophiuchi.	veſp.occid.	17	43
		Cuſpis ſagittæ ſagittarij.	veſp.occid.	18	12
B	11	Auſtr.conuerſ.colli Serpen.	veſp.occid.	18	48
C	12	Primus ſpondylus Scorpij.	man.oritur.	19	6
		Conuerſio Fluuij.	veſp.oritur.	19	56
D	13	Tertia poſt Interflu.	veſp.oritur.	20	25
		Dext.genu Ophiuchi.	veſp.occid.	20	43
		Antecedens in collo Aquilæ.	man.oritur.	20	45
E	14	Prima conuerſio colli Serpentis.	veſp.occid.	21	40
		Manubrium ſiniſt.man.Sagittarij.	veſp.occid.	21	45

☉ In ♐ Sagittario. 1595. Pol. 40.

Præced.

Lit.	Dies	☉ In ♐ DECEMBER.		Sagittario. Gr.	M.
		Præced.ſiniſt.hum.Aquilæ.	man.oritur.	22	17
F	15	Quarta poſt Interſlu.	veſp.oritur.	22	41
G	16	Sexta Clypei Orionis.	veſp.oritur.	23	46
A	17	Proxima lucidæ in Scapulis Aquarij.	man.oritur.	24	36
		Aquila volans.	man.oritur.	24	51
B	18	Præcedens infor.circa Aquilam.	man.oritur.	25	8
		Septima Clypei Orionis.	veſp.oritur.	25	38
C	19	Genu dext.anter.Sagittarij.	veſp.occid.	27	21
D	20				
E	21	Octaua clypei Orionis.	veſp.oritur.	28	39
		In tempore Serpentis.	veſp.occid.	29	38
F	22	Siniſt.humer.Orionis.	veſp.oritur.	29	51
		Sol in Capricorno.	♑		
		Rhomboides Delt.præced.Bor.	man.oritur.	0	16
G	23	Auſtr.Bore.partis arcus Sagit.	med.cœlum.	0	22
		Vltima clypei Orionis.	veſp.oritur.	0	26
		Iaculum Sagittarij.	veſp.occidit.	0	39
		Axilla Sagittarij.	veſp.occid.	1	8
A	24	Rhomboides Delt.Auſtral.	man.oritur.	1	10
		Auſtr.ſequ.lateris Delph.	man.oritur.	2	15
B	25	Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	man.oritur.	2	34
		Aculeus Scorpij.	man.oritur.	2	53
C	26	Cauda Delphini.	man.oritur.	3	36
		Lucida Lyræ.	med.cœlum.	4	51
D	27	Siniſt.femur Sagittarij.	veſp.occid.	5	0
		Caput Antinoi.	man.oritur.	5	6
E	28	Nebuloſa oculi Sagittar.	man.oritur.	5	46
		Caput Gemin.præceden.	veſp.oritur.	5	57
		Manub.ſiniſt.man.Sagitt.	man. oritur.	6	5
F	29	Lucida Coronæ.	veſp.occid.	6	54
		Nebuloſa oculi Sagittarij.	veſp.occid.	6	14
G	30	Nebuloſa ſequ.acul.Scorp.	man.oritur.	7	25
		Humerus dext. Orionis.	man.oritur.	8	39
		Iaculum Sagittarij.	man.oritur.	8	40
A	31	Brachium dext.Engonas.	veſp.occid.	9	11
		Prima Zonæ Orionis.	veſp.oritur.	9	14
		Pes ſiniſt.ſequ.Gemin.	veſp.oritur.	9	46

☉ In ♐ Sagittario. ☾ In ♑ Capricorno. 1595. Pol. 40.

Finis primæ Tabulæ.

☉ In ♉ IANVARIVS. Capricorno.

Siderum inerrantium tam in ſignifero quàm extra incidentium ortus, & occaſus Coſmici, & Acronici, ſeu Matutini, & Veſpertini veri cũ Cæli mediationibus, & ad Solem configurationibus, anno 1598. recogniti, & emendati, atq; ad Polum Grad. 42. iuxtà rationem Copernicеam diligenter ſupputati.

Lit.	Dies			G.	M.
		Lucida Coronæ.	veſp.occid.	10	14
A	1	Siniſt.pes ſeq.Gem.	veſp.oritur.	10	17
		Hum.ſiniſt.Sagitt.	man.oritur.	10	41
		Prima Zonæ Orionis.	veſp.oritur.	10	43
		In ſuffragine.	med.cœlum.	11	4
B	2	Præced.oris Equiculi.	man.oritur.	11	5
		Brachiu.dext.Engonaſis.	veſp.occid.	11	45
		Siniſt. genu ſeq.Gemin.	veſp.oritur.	11	50
		Siniſt.lat.ſeq.Gemin.	veſp.oritur.	11	55
		Seq.oris Equiculi.	man.oritur.	12	31
C	3	Hercules.	veſp.oritur.	12	33
		Media cing.Orionis.	veſp.oritur.	12	39
		Siniſt.pes Orionis.	veſp.oritur.	12	56
D	4				
E	5	Seq.Zon.Orionis.	veſp.oritur.	14	38
		Media enſis Orionis.	veſp.oritur.	15	39
F	6	Humer.dext.Engonaſis.	veſp.occid.	15	53
		Auſtr.enſis Orionis.	veſp.oritur.	16	10
G	7				
		Axilla Sagitt.	man.oritur.	16	59
A	8	Præced.caput Equiculi.	man.oritur.	17	13
		Roſtrum gallinæ.	med.cœlum.	17	18
		Caput Engonaſis.	veſp.occid.	17	29
		Seq.caput Equiculi.	man.oritur.	18	9
B	9	Cornu Capricor.Boreal.	man.oritur.	18	20
		Sin.Lat.ſeq.Gemin.	man.occid.	18	44
		Circa collum Hydræ.	man.occidit.	19	26
		Præced.ſini.hum.Aquilæ.	med.cœlum.	19	30
C	10	Lucida Hydræ.	man.occid.	19	45
		Caput Ophiuchi.	veſp.occid.	20	22
		Aquila volans.	med. cœlum.	20	55
D	11				
		Cornu Auſtr. Capricor.	man.oritur.	21	33
E	12	Dext.gen.Orionis.	veſp.oritur.	21	37
		Rictus Pegaſi.	man.oritur.	22	2
		Dext.hum.Pegaſi.	man.oritur.	22	39
F	13	Lucida Eridani.	man.oritur.	22	57
		Pes Boreus.	veſp.oritur.	23	21
G	14	Sub ſiniſt.manu Aquarij.	man.oritur.	23	22
A	15				

☉ In ♑ Capricorno. 1598. Pol. 42.

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♉ IANVARIVS.		Capricorno. G.	M.
		Pes Boreus Cancri.	man.occid.	25	36
B	16	Media corporis Leporis.	veſp.occid.	25	40
		Prima Antinoi.	veſp.occid.	25	57
C	17	boreal.corn.Capricor.	med.cœlum.	27	15
		Præced.in rictu Capric.	man.oritur.	27	26
		Auſtr.corn.Capric.	med.cœlum.	27	44
D	18	Dext.gen.Capric.	veſp.occid.	27	48
		Venter Leporis	veſp.oritur.	27	54
		Hercules.	man.occid.	27	50
E	19	Siniſt.humer.Engon.	veſp.occid.	28	21
F	20	Siniſt.man.Aquarij.	man.oritur.	29	16
		Sol in Aquario.	♒		
		Caput Apollinis.	man.occid.	0	20
		Siniſt. pes Andromedæ	man.oritur.	0	26
G	21	Præſepe pectus Cancri	veſp.oritur.	1	18
		Præcedens in rictu Capricor.	veſp.occid.	1	12
		Canis minor	veſp.oritur.	1	20
A	22	Borea capitis Pegaſi	man.oritur.	1	32
		Cauda Delphini	med.cœlum.	1	46
		Cornu Auſtral.Capricor.	veſp.occid.	1	56
		Aſinus auſtral.	man.occid.	2	28
B	23	Aſinus auſtral.	veſp.oritur.	2	51
		Præſepe pectus Cancri.	man.occidit.	2	52
		Humerus ſiniſt.Aquarij	man.oritur.	3	17
		Cornu boreal.Capricorni	veſp.occid.	3	26
C	24	Fundus Crateris.	man.occid.	3	32
		Dext.genu Capricor.	med.cœlum.	3	59
		Pes prior Canis.	veſp.oritur.	4	46
		Anteced.colli Aquilæ	veſp.occid.	5	2
D	25	Caudæ Cygni.	med.cœlum.	5	4
		Auſtral.corporis Capric.	veſp.occid.	5	43
E	26				
		Aſinus boreus	man.occid.	6	17
		Media vmbilici Andromedæ	med.cœlum.	6	17
F	27	Canis maior	veſp.oritur.	7	22
		Prior ventris Capric.	veſp.occid.	7	38
G	28				
A	29	Luminoſa dext.humeri Aquarij	man.oritur.	8	14
		Os Leonis	veſp.oritur.	8	18
B	30	Scapulæ Pegaſi	man.oritur.	9	50
		Nebul.præced. oris Equiculi.	med. cœlum.	10	6
		Vmbilicus Pegaſi	man.oritur.	10	47
C	31	Sub ſiniſt.manu Aquarij	veſp.occid.	10	49
		Siniſtr.man.Aquarij	veſp.occid.	11	10
		Neb.ſequens oris Equiculi.	med.cœlum.	11	23

☉ In ♒ Aquario. 1598. Pol. 42.

1745. addo Gr. 1. m. 31.

FEBRVA-

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♒ FEBRVARIVS.		Aquario. Gr.	M.
		Borea dext. man.Aquarij	man.oritur.	11	26
D	1	Præced.capitis Equiculi	med. cœlum.	11	34
		Prior ſpinæ Auſtral.Capric.	veſp.occid.	11	59
		Sequens capitis Equiculi	med.cœlum.	12	0
		Caput Antinoi	veſp.occid.	12	24
		Aquila volans	veſp.occidit.	12	37
E	2	Præced.ſiniſt.hum.Aquilæ	veſp.occid.	13	27
		In ſcapulis Aquilæ	veſp.occid.	13	44
F	3	Genu.ſiniſt.prior ſagittar.	man.oritur.	13	55
G	4	Dext.genu Capricorni	man.oritur.	14	9
		Brach.dext.Aquarij	man.oritur.	14	39
		Caudæ cap.præced.	veſp.occid.	15	8
A	5	Humer.ſiniſt.Aquarij.	med. cœlum.	15	20
		Auſtr.corp.cap.	man.oritur.	15	25
		Vltima fuſionis Aquarij	veſp.occid.	16	2
		In man.dext.Aquarij	man.oritur.	16	21
B	6	Circa caput Hydræ	veſp.oritur.	16	25
		Cauda Capri.ſequens.	veſp.occid.	16	45
		Cauda Capr. præcedens	med. cœlum.	16	56
		Auſtr.cingul.Andromedæ.	man.oritur.	17	51
C	7	Scapul. Androm.	man.oritur.	18	15
		Cauda Capri.ſequens.	med.cœlum.	18	23
		In manu dext.Aquarij	man.oritur.	18	28
		Roſtrum Corui	man.occid.	18	55
D	8	Rictus Pegaſi	med.cœlum.	19	17
		Media ceruicis Leonis	veſp.oritur.	19	19
E	9	Auſtr.colli Leonis	veſp.oritur.	19	56
		Caudæ Capri.præcedens	man.oritur.	20	22
F	10	Venter canis	veſp.oritur.	20	38
		Educt.fem.ſiniſt.canis	veſp.oritur.	21	11
G	11	Caudæ Capric. ſequ.	man.oritur.	21	36
		Siniſt.humer.Aquarij	veſp.occid.	22	13
A	12	Caudæ Delphini	veſp.occid.	23	40
		Lum.dext.humer.Aquarij	med.cœlum.	23	50
B	13	Cor Leonis	veſp.oritur.	23	51
		Cor Leonis	man.occid.	24	11
C	14	Prior ſpin.Auſtr.Capric.	man.oritur.	24	27
		Borea capitis Pegaſi	med.cœlum.	24	36
		Prior rictus Capric.	man.oritur.	25	11
		Cauda canis	veſp.oritur.	25	44
D	15	Romb.Delph.Auſtra.	veſp.occid.	25	47
		Scutum Argi	veſp.oritur.	25	58
		Roſtrum gallinæ.	veſp.occid.	26	20

☉ In ♒ Aquario. 1598. Pol. 42.

1745. 1. 132.

T 2 Præced.

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♒ FEBRVARIVS.		Aquario.	
				G.	M.
		Præced.cap.Equiculi.	veſp.occid.	27	2
E	16	Borea dext.man. Aquarij.	med.cœlum.	27	6
		Os Leonis.	man.occid.	27	46
		Brach.dext.Aquarij	med.cœlum.	27	45
F	17	Romb.delph.præced.Bor.	veſp.occidit.	28	8
		Sequ.capitis Equiculi	veſp.occid.	28	35
		Præcedens oris Equiculi.	veſp.occid.	29	16
G	18	Auſtr.lat.Delphini	veſp.occid.	29	40
		Seq.in lumbis Leonis.	veſp.oritur.	29	48
		Auſtr.tibiæ dext. Aquarij	veſp.occid.	29	58
		Lucida Lyræ	veſp.occid.	29	58
		Sol in Piſcibus.	♓		
		Sequ.oris Equiculi	veſp.occid.	0	12
A	19	Pes dext.Corui	man.occid.	0	18
		Lucida Hydræ	veſp.oritur.	0	18
		Bor.Lat.Delphini	veſp.occid.	0	18
B	20	Auſt.colli Leonis.	man.occid.	1	19
C	21	Lumin.dext.hum. Aquarij	veſp.occid.	2	15
D	22				
E	23	Brach.dext.Aquarij	veſp.occid.	4	23
		Bor.dext.man.Aquarij	veſp.occid.	5	19
F	24	Rictus Pegaſi	veſp.occid.	5	32
		Ala dext.Corui	man.occidit.	5	37
		Dext.ala Pegaſi	man.oritur.	6	5
G	25	Siniſt.Pes Andromedæ	man.oritur.	6	10
		In man.dext.Aquarij prima.	veſp.occid.	6	54
A	26	Borea. capitis Pegaſi	veſp.occid.	7	21
		In manu dext.Aquarij ſecunda.	veſp.occid.	7	58
B	27	Vltima fuſion.aquæ Aquarij.	med.cœlum.	8	14
		Dext.hum.Pegaſi	med.cœlum.	9	27
C	28	Scapulæ Pegaſi.	med.cœlum.	9	41
		Sequ.Auſtr. comæ Bereni.	veſp.oritur.	9	42
		MARTIVS.			
		Poſterior femur Leonis.	veſp.oritur.	9	50
D	1	Anteced.alæ ſeq.Corui	man.occid.	10	8
		Siniſt.cub.Andromedæ	man.oritur.	10	13
E	2	Cauda Leonis.	veſp.oritur.	11	31
F	3	Media ceruicis Leonis.	man.occid.	12	6
		Circa collum Hydræ.	veſp.oritur.	12	36
G	4				
A	5				
B	6	Caput Apollinis.	man.oritur.	15	19
C	7				

☉ In ♒ Aquario.

☉ In ♓ Piſcibus. 1598. Pol. 42.

In

Lit.	Dies	☉ In ♓ MARTIVS. Piſcibus.		Gr.	M.
D	8				
E	9	In ala ſiniſt. Auſtr. Virginis	veſp. oritur.	18	21
F	10				
G	11	Auſtral tibiæ dext. Aquarij.	man. oritur.	19	40
		Auſtral. Caudæ Cæti.	veſp. occid.	19	45
		Pectus oloris.	veſp. occid.	20	47
A	12	Antecedens à capite Meduſæ.	man. oritur.	20	58
		Summitas trianguli.	man. oritur.	22	13
B	13	Borealis caudæ Cæti	veſp. occid.	22	28
C	14				
D	15	Poſterior femur Leonis	man. occid.	24	2
		Lucida Eridani.	veſp. occid.	24	21
E	16	Scapulæ Pegaſi.	veſp. occid.	[illegible]	1
F	17	Fundus Crateris	veſp. oritur.	25	57
G	18	Vmbilicus Pegaſi	med. cœlum.	27	6
		Extrema ala Pegaſi	med. cœlum.	28	2
A	19	Præuindemiatrix	veſp. oritur.	28	22
B	20	Extrem. bor. Caudæ Cæti	med. cœlum.	29	53
		Sol in Ariete.	♈		
C	21				
D	22				
F	23	Boreal. ſiniſt. crur. Bootis	veſp. oritur.	2	29
		Sub cingulo Virginis	veſp. oritur.	2	50
G	24				
		Præcedens lini Piſcium	man. oritur.	3	29
		Secunda alæ ſiniſt. Virginis	veſp. oritur.	3	38
A	25	In ala ſiniſt. Auſtr. Virginis	man. occid.	3	46
		Media corporis Cæti	veſp. occid.	4	16
		Lucid. alt. ſeq. in tranſt. Nauis	veſp. oritur.	4	51
		Pectus Caſſiopeæ	med. cœlum.	4	52
B	26	Scapulum Andromedæ	med. cœlum.	5	23
		Sequens ad caudam Cæti	veſp. occid.	5	40
		Extrem. auſtr. caudæ Cæti	med. cœlum.	6	17
C	27	Arcturus Bootes	veſp. oritur.	6	26
		Cauda Cygni	veſp. oritur.	6	31
D	28	Sequens in lumbis Leonis	man. occid.	7	37
E	29	Borealis cingu. Andromedæ	med. cœlum.	7	49
		Siniſtrum genu Perſei	man. oritur.	8	17
		Medium cinguli Andromedæ	med. cœlum.	8	52
F	30	Siniſt. cub. Andromedæ	med. cœlum.	9	7
		Venter Cæti	veſp. occid.	9	18
		Præcedens lini Piſcium	veſp. occid.	9	19
G	31				

☉ In ♈ Ariete. 1598. Pol. 42.

APRI-

Lit.	Dies	☉ In ♈ APRILIS. Ariete.		G.	M.
		Cornu Arietis ſequens	man.oritur.	10	26
G	1	Secunda alæ ſiniſt. Virginis	man.occid.	10	47
A	2	Cornu Arietis præcedens	man.oritur.	11	54
		Antecedens alæ ſeq. Cornu	veſp.oritur.	12	31
B	3	Cauda Leonis	man.occidit.	12	49
		Siniſt.hum.Aurigæ	man.oritur.	13	0
		Auſtral.cinguli Andromedæ	med.cœlum.	13	9
C	4	Conuerſio fluuij	veſp.occid.	13	19
		Spica Virginis	man.occid.	14	16
		Ala dextra Corui	veſp.oritur.	14	48
		Roſtrum Corui.	veſp.oritur.	14	45
D	5	Lucida coronæ.	veſp.oritur.	15	32
		Calcan.dext.Bootis.	veſp.oritur.	15	50
E	6				
F	7	Boreal.caudæ Cæti.	man.oritur.	16	46
		Auſtr.pect.Cæti.	veſp.occid.	17	35
		Cingulum Virginis.	veſp.oritur.	18	6
G	8	Media poſt flexum Piſcium.	veſp.occid.	18	24
A	9	Spica Virginis	veſp.oritur.	18	35
		Pes extrem.Corui	veſp.oritur.	18	48
B	10				
C	11	Nexus Piſcium.	veſp.occid.	20	44
D	12				
E	13	Siniſt.cub.Androm.	veſp.occid.	23	18
		Sub cingulo Virginis.	man.occid.	23	55
F	14	Poſt interfluuij prima.	veſp.occid.	24	7
G	15	Venter Cæti.	med.cœlum.	24	40
A	16	Cornu Arietis præcedens Cornu Arietis ſequens,	med.cœlum.	25	10
		Et trianguli ſummitas.	med.cœlum.	25	44
B	17	Præcedens gene Cæti.	veſp.occid.	26	6
		Scapulæ Andromedæ.	veſp.occid.	27	14
C	18	Præcedens Iubæ Cæti.	veſp.occid.	27	26
		Poſt interfluuij ſecunda.	veſp.occid.	27	28
		Eductio colli ſerpentis.	man.oritur.	27	35
D	19	Vltima fuſionis aquæ Aquarij.	man.oritur.	28	23
		Præced.ſub Auſtr.Chele.	man.occid.	28	52
E	20	Siniſter pes Andromedæ.	med.cœlum.	28	56
		In tempore ſerpentis.	man.oritur.	29	10
		Medium oris Cæti.	veſp.occid.	29	19
F	21	Media poſt flexum Piſcium.	man.oritur.	29	39
		Conuerſio primi colli ſerp.	veſp.oritur.	29	46

☉ In ♈ Ariete. 1598. Pol. 42.

Lit.	Dies	☉ In ♉ APRILIS. Tauro.		Gr.	M.
		Capilli Ceti	veſp.occidit.	0	43
		Poſt interfluuij tertia	veſp.occid.	0	48
		Cornu Arietis præcedens	veſp.occid.	1	11
G	22	Humerus dext.Engonaſis.	veſp.oritur.	1	52
		Poſt interfluuij quarta	veſp.occid.	2	5
		Brach.dext.Engonaſi	veſp.oritur.	2	7
		Poſt interfluuij vltima.	veſp.occid.	2	28
A	23	Cornu Arietis ſequens.	veſp.occid.	2	40
B	24	Hedorum prior	man.oritur.	3	26
		Conuerſio colli ſerpentis ſecunda.	veſp.oritur.	3	56
C	25	Mandibula Cæti	veſp.occid.	4	4
		Pes poſterior Arietis.	veſp.occid.	4	7
D	26	Præuindemiatrix.	man.occid.	5	39
E	27	Conuerſio colli ſerpentis prima.	veſp.oritur.	6	13
F	28	Præcedens Iubæ Cæti.	man.oritur.	7	11
		Siniſt.hum.Engonaſi	veſp.oritur.	8	20
		Lucida Lyræ	veſp.oritur.	8	20
G	29	Auſtr.cinguli Andromedæ	veſp.occid.	8	39
		Media vmbilici Andromedæ.	veſp.occid.	8	52
A		Luminoſ.Lancis Auſtr.	veſp.oritur.	9	6
	30	Lanx Borealis.	veſp.oritur.	9	32
		MAIVS. Sol in Tauro			
		Nexus piſcium	man.oritur.	10	22
B	1	Summitas trianguli	veſp.occid.	10	32
		Luminoſ. lanc.Auſtr.	man.occid.	10	42
		Boreal.vmbil.Andromedæ	veſp.occid.	10	52
C		Dext.hum.Aurigæ	man.oritur.	10	53
	2	Auſtr.caudæ Cæti.	man.oritur.	11	19
D		Media caudæ Arietis	man.oritur.	12	51
	3	Auſtral.pedis Scorpii	man.occid.	12	30
		Sequens ad caudam Cæti	man.oritur.	12	30
E	4	Caput Meduſæ.	med. cœlum.	13	22
		Cingulum virginis.	man.occid.	13	23
		Siniſt.genu Ophiuchi	veſp.oritur.	14	15
F	5	Boreal.ſectionis Tauri.	veſp.occid.	14	40
G	6	Capilli Cæti.	man.oritur.	14	51
		Anguſt.term.pleiadum	man.oritur.	15	20
		Borealior pleiadum	man. oritur.	15	38
		Auſtralior pleiadum	man.oritur.	15	40
		Caput Engonaſi	veſp.oritur.	15	41
		Lucida Eridani	med. cœlum.	15	47
A	7	Venter Leporis	veſp.occid.	15	49
		Pes poſterior Arietis	man.oritur.	16	2
		Dext. latus Perſei.	med.cœlum.	16	13

☉ In ♉ Tauro. 1598. Pol. 42.

Palmæ

Lit.	Dies	☉ In ♉ MAIVS. Tauro.		Gr.	M.
		Palmæ Ophiuchi præcedens.	veſp.oritur.	17	6
B	8	Media caudæ Arietis.	veſp.occid.	17	40
		Seq.Auſtr.comæ Berenicis.	man.occid.	18	8
		Auſtr.frontis Scorpij.	man.occid.	18	9
C	9	Media corporis Leporis.	veſp.occid.	18	22
		Præcedens ſub Auſtr.Chele.	veſp.oritur.	18	29
D	10	Exigua Pleiadum.	man.oritur.	18	47
		Primus ſpondilus Scorpij.	man.occid.	20	0
E	11	Palmæ Ophiuchi ſequens.	veſp.oritur.	20	19
		Pectus Tauri.	veſp.occidit.	20	24
		Siniſter pes Orionis.	veſp.occid.	20	33
F	12				
		Caput Ophiuchi.	veſp.oritur.	21	46
		Cauda Cygni.	veſp.occid.	21	46
G	13	Boreal.Pleiadum.	med. cœlum.	22	22
		Siniſter pes Andromedæ.	veſp.occid.	22	23
A	14	Auſtralis Pleiadum.	med.cœlum.	22	41
		Exigua Pleiadum.	med. cœlum.	23	17
B	15	Anguſtiſs.term. Pleiadum.	med.cœlum.	23	32
		Clipei Orionis octaua.	veſp.occid.	24	4
		Venter Cæti.	man.oritur.	24	10
		Medium oris Cæti.	man.oritur.	24	10
		Vltima clipei Orionis.	veſp.occid.	24	13
C	16	Media frontis Scorpij.	veſp.occid.	24	18
		Siniſtrum genu Perſei.	med.cœlum.	24	53
		Lucida ſequens in tranſtro nauis.	veſp.occid.	25	3
		Educ.fem.ſiniſt.can.	veſp.occid.	25	28
D	17	Clipei Orionis ſeptima.	veſp.occid.	25	33
		Aculeus Scorpij.	man.occid.	25	49
		Præcedens corporis Scorpij.	man.occid.	25	52
		Exigua Pleiadum.	veſp.occid.	25	55
		Clipei Orionis ſexta.	veſp.occid.	25	56
		Præcedens genæ Cæti.	man.oritur.	26	16
E	18	Boreal.Pleiadum.	veſp.occid.	26	20
		Prima Hyadum.	veſp.occid.	26	30
		Auſtr.Pleiadum.	veſp.occid.	26	48
		Sequens corporis Scorpij.	man.occid.	26	50
		Borea frontis Scorpij.	veſp.oritur.	26	56
		Media enſis Orionis.	veſp.occid.	26	58
		Auſtr.enſis Orionis.	veſp.occid.	27	1
		Pectus Tauri.	med.cœlum.	27	59
		Coma Berenices.	man.occid.	27	8
F	19	Dext.genu Orionis.	veſp.occid.	27	12
		Cor Scorpij.	man.occid.	27	33
		Borea ſectionis Tauri.	man.oritur.	27	37
		Lanx Borealis.	man.occid.	27	42

☉ In ♉ Tauro. 1598. Pol. 42.

Mandi-

Digitized by Google

		☉ In ♉ MAIVS.		Tauro. Gr.	M.
		Mandibula cæti.	man.oritur.	28	6
		Media frontis Scorpij.	veſp.oritur.	28	8
G	20	Pes prior Canis.	veſp.occid.	28	21
		Auguſt.term.pleiadum.	veſp.occid.	28	29
		Tertia Hyadum.	veſp.occid.	28	31
		Secunda Hyadum.	veſp.occid.	28	59
A	21	Præcedens cingulus Orionis.	veſp.occid.	29	45
		Borea frontis Scorpij.	man.occid.	29	54
		Siniſter humerus Orionis.	veſp.occid.	29	54
		Venter canis.	veſp.occid,	29	58
		Sol in Geminis. ♊			
B		Auſtralis frontis Scorpij.	veſp.oritur.	o	23
	22	Cauda canis.	veſp.occid.	o	31
		Quinta Hyadum, Aldebaram.	veſp.occid.	o	39
		Media cinguli Orionis.	veſp.occid.	o	53
		Nebuloſa ſequens aculeum.	man.occid.	o	56
		Quarta Hyadum.	veſp.occid.	1	14
C		Media corporis cæti.	man.oritur.	1	16
	23	Prima Hyadum.	med.cœlum.	1	17
		Sequens cingu.Orionis.	veſp.occid.	1	58
D		Siniſt.genu Ophiuchi.	man.occid.	2	o
	24	Secunda Hyadum.	med.cœlum.	2	35
		Auſtral.pedis Scorpij.	veſp.oritur.	2	48
		Roſtrum Gallinæ.	veſp.oritur.	2	53
E	25	Quarta Hyadum.	med. cœlum.	3	49
F		Canis maior.	veſp.occid.	4	13
	26	Præcedens corporis Scorpij.	veſp.oritur.	4	46
G		Quinta Hyadum, Aldeb.	med.cœlum.	5	1
	27	Bor.Siniſt.cruris bootis.	man.occid.	5	22
		Sectio tranſtris nauis.	veſp.occid.	5	32
A	28	Scutum Argi.	veſp.occid.	6	10
B		Pectus Tauri.	man.oritur.	7	2
	29	Cor Scorpij.	veſp.oritur.	7	3
		Dext.genu Ophiuchi.	veſp.oritur.	7	9
C	30	Quarta Hyadum.	man.oritur.	7	42
		Secunda Hyadum.	man.oritur.	7	59
D		Sexta clypei Orionis.	med.cœlum.	8	30
	31	Prima Hyadum.	man.oritur.	8	32
		Hum.dexter Orionis.	veſp.occid.	9	48
		IVNIVS. Sol in Geminis.			
		Cornu boreale Tauri.	man.oritur.	9	58
E	1	Sequens corporis Scorpij.	veſp.oritur.	10	12
		Caput Algol.	veſp.occid.	10	17
		Lucida corporis hum.Cent.	veſp.oritur.	10	22
		Prima poſt interfluuij.	man.oritur.	10	30

☉ In ♊ Geminis. 1598. Pol. 42.

Lit.	Dies	☉ In ♊ IVNIVS. Geminis.		Gr.	M.
		Tertia Hyadum.	man.oritur.	10	33
F	2	Prior hædorum, &			
		Vltima clypei Orionis.	med.cœlum.	10	54
		Aldebaram.	man.oritur.	11	19
G	3	Sequens hædorum.	med.cœlum.	11	28
		Genu ſiniſt.prior ſagittarij.	man.occid.	12	16
		Calcan.dext.Bootis.	man.occid.	13	3
A	4	Dext. tibia ophiuchi.	veſp.oritur.	13	16
	☉	Auſtr. pectoris cæti.	man.oritur.	13	16
		Siniſt.hum. aurigæ.	med. cœlum.	13	26
B	5	Arcturus bootes.	man.occid.	13	53
		Siniſt. humerus Orionis.	med.cœlum.	13	55
		Sequens in extremo nauis.	veſp.occidit.	14	18
C	6	Siniſter pes Orionis.	med.cœlum.	14	29
		Palmæ ophiuchi ſequens.	man.occid.	14	37
D	7	Cornu auſtr. Tauri.	veſp.occid.	16	25
E	8	Secunda poſt interfluuij.	man.oritur.	16	34
		Cuſpis ſagittæ.	man.occid.	17	30
F	9	Anteced.collis Aquilæ.	veſp.oritur.	17	31
		Dext.tibia ophiuchi.	man.occid.	17	58
G	10	Siniſt.genũ Perſei.	veſp.occid.	18	52
		Prior Zonæ Orionis.	med. cœlum.	18	54
A	11	Conuerſio colli ſerpentis ſec.	man.occid.	18	58
		Palmæ ophiuchi præced.	man.occid.	19	1
		Auſtr.enſis Orionis.	med.cœlum.	20	18
B	12	Præced.ſiniſt.hum.Aquilæ.	veſp.oritur.	20	24
		Media corporis leporis, &	med.cœlum.	20	35
		Media cinguli Orionis.			
		Ante genu Geminorum.	man.oritur.	20	43
		Conuerſio colli ſerp.Auſtr.	man.occid.	20	49
		Manub.manus Sagitt.	man.occid.	21	6
C	13	Dext.genu Ophiuchi.	man.occid.	21	33
		Cornu Auſtr. Tauri.	man.oritur.	21	39
		Cornu Boreale Tauri.	veſp.occid.	21	46
		Sequens Zonæ Orionis.	med.cœlum.	22	21
D	14	In ſcapulis Aquilæ.	veſp.oritur.	22	45
		Tertia poſt interfluuij.	man.oritur.	22	46
		Conuerſio fluuij.	man.oritur.	23	2
E	15	Aquila volans.	veſp.oritur.	23	2
		Dext. humerus Aurigæ.	med. cœlum.	23	7
		Dext.genu Orionis.	med. cœlum.	23	29
		Conuerſio colli ſerpentis.	man.occid.	24	0
F	16	Prima Antinoi.	veſp.oritur.	24	0
		Humerus dexter Orionis.	med. cœlum.	24	11

☉ In ♊ Geminis. 1598. Pol. 42.

Quarta

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♊ IVNIVS.	Gemini.	Gr.	M.
		Quarta poſt interfluuij.	man.oritur.	25	0
G	17	Sexta clypei Orionis.	man.oritur.	25	1
		Pes ſiniſt.ſeq. Gem.	veſp.occid.	25	52
A	18	Septima clypei Orionis.	man.oritur.	26	46
B	19	Rombo.Delph.præced.Bor.	veſp.oritur.	27	52
		Auſtralis in arcu Sagitt.	man.occid.	28	45
C	20	Auſtr.lat.Delph.	veſp.oritur.	28	47
		Romb.Delph.Auſtr.	veſp.oritur.	28	58
D	21				
		Sol in Cancro.	♋		
		Octaua clypei Orionis.	man.oritur.	0	6
E	22	Iaculum Sagittarij.	man.occid.	0	21
		Bor.lat.Delph.	veſp.oritur.	0	25
		Axilla Sagittarij.	man.occid.	0	31
		Siniſt.hum.Orionis.	man.oritur.	1	7
F	23	Poſt interfluuij.	man.oritur.	1	8
		Cauda Delphini.	veſp.oritur.	1	35
G	24	Vltima clypei Orionis.	man.oritur.	1	55
		Canis minor.	veſp.occid.	2	1
		Auſtr.in arcu Sagittarij.	veſp.oritur.	2	4
		In tempore ſerpentis.	man.occid.	2	11
		Siniſt.genu prioris Gemin.	man.oritur.	3	4
		Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	veſp.oritur.	3	15
A	25	Canobus in Argo naui.	med. cœlum.	3	22
		Hum.ſiniſt.Sagitt.	man.occid.	3	30
		Caput Antinoi.	veſp.occid.	3	33
		Aculeus Scorpij.	veſp.oritur.	4	33
B	26	Circa caput Hydræ.	veſp.occid.	4	34
		Ante genu Geminorum.	veſp.occid.	4	36
		Caput Apollinis.	man. oritur.	5	6
C	27	Hædorum prior.	veſp.occid.	5	38
		Nebuloſa oculi Sagittarij.	veſp.oritur.	5	44
D	28	Siniſt.genu prioris Gemin.	veſp.occid.	6	21
		Canis maior.	med.cœlum.	6	14
E	29	Siniſt.genu ſeq.Geminorum.	veſp.occid.	6	47
		Manub.manus Sagittarij.	veſp.oritur.	6	47
F	30	Nebuloſa oculi Sagitt.	man.occidit.	7	19
		IVLIVS.			
G	1	Iaculum Sagittarij.	veſp.oritur.	9	4
A	2	Hum.dext.Orionis.	man.oritur.	9	44

☉ In ♋ Cancro. 1598 Pol. 42.

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♋ IVLIVS. Cancro.		Gr.	M.
		Lucida coronæ.	veſp.occid.	10	14
B	3	Pes ſiniſt.ſequen. Gemin.	man.oritur.	10	17
		Hum.ſiniſt.Sagittarij.	veſp.oritur.	10	41
		Præcedens cinguli Orionis.	man.oritur.	10	43
		Præcedens oris Equiculi.	veſp.oritur.	11	5
C	4	Brach.dext,Engonaſi.	man.occid.	11	45
		Siniſt.genu ſeq. Geminorum.	man.oritur.	11	50
D	5	Siniſt.lat.ſeq.Geminorum.	man.oritur.	11	55
		Sequens oris Equiculi.	veſp.oritur.	12	31
		Hercules.	man.oritur.	12	33
E	6	Media cing.Orionis.	man.oritur.	12	39
		Siniſter pes Orionis.	man.oritur.	12	56
F	7	Sequens cinguli Orionis.	man.oritur.	14	38
G	8	Media enſis Orionis.	man.oritur.	15	39
		Hum.Dext.Engonaſis.	veſp.occid.	15	53
A	9	Caput Gemin.Apollinis.	med. cœlum.	15	53
		Auſtr. enſis Orionis.	man.oritur.	16	10
		Axilla Sagittarij.	veſp.oritur.	16	59
B	10	Præced.cap.æquiculi.	veſp.oritur.	17	13
		Caput Engonaſis.	man.occid.	17	39
		Sequens capitis Equiculi.	veſp.oritur.	18	9
C	11	Canis minor.	med.cœlum.	18	19
		Cornu Capricor.Boreal.	veſp.oritur.	18	20
		Siniſt.lat.ſeq.Geminorum.	veſp.occid.	18	44
		Caput Gemin.Hercules.	med.cœlum.	18	56
D	12	Circa collum Hydræ.	veſp.occid.	19	26
		Lucida Hydræ.	veſp.occid.	19	45
E	13	Caput Ophiuchi.	man.occid.	20	22
		Dext.genu Orionis.	man.oritur.	21	29
F	14	Cornu Auſtr.Capric.	veſp.oritur.	21	33
		Lucida corporis hum.Centa.	veſp.occidit.	21	57
		Rictus Pegaſi.	veſp.oritur.	22	2
G	15	Dext.hum.Pegaſi.	veſp.oritur.	22	39
		Lucida Eridani.	man.oritur.	22	57
A	16	Pes boreus Cancri.	man.oritur.	23	21
		Sub ſiniſt.manu Aquarij.	veſp.oritur.	23	22
B	17	Siniſt.hum. Aurige.	veſp.occid.	24	11
C	18	Lucida poſt.tranſit.nauis.	med. cœlum.	25	13
		Pes boreus Cancri.	veſp.occid.	25	36
D	19	Media corporis leporis.	man.oritur.	25	40
		Prima Antinoi.	man.occid.	25	57
E	20	Præcedens in rictu Capric.	veſp.oritur.	27	26
		Dext.genu Capricorni.	man.occid.	27	48
F	21	Hercules.	veſp.occid.	27	50
		Venter Leporis.	man.oritur.	27	54

☉ In ♋ Cancro. 1598 Pol. 42.

Siniſt.

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♋ IVLIVS. Cancro.		Gr.	M.
		Siniſt.hum.Engonaſis.	man.occid.	28	21
G	22	Dext.hum.Aurigæ.	veſp.occid.	28	48
		Siniſt.manus Aquarij.	veſp.oritur.	29	16
A	23	Aſinus boreus.	man. oritur.	30	0
		Sol in Leone.	♌		
B	24	Caput Apollinis.	veſp.occid.	0	20
		Borea vmbilici Andromedæ.	veſp.oritur.	0	26
		Præced.in rictu cap.	man.occid.	1	12
		Præſepæ pectus Cancri.	man.oritur.	1	18
		Canis minor.	man.oritur.	1	20
C	25	Borea capitis Pegaſi.	veſp.oritur.	1	32
		Præſepe.	med. cœlum.	1	54
		Cornu Auſtr. Capric.	man.occidit.	1	56
		Aſinus Borealis.	med.cœlum.	2	22
D	26	Aſinus Auſtralis.	veſp.occid.	2	28
		Aſinus Auſtrinus.	med.cœlum.	2	42
		Aſinus Auſtrinus.	man.oritur.	2	57
E	27	Præſepe pectus Cancri.	veſp.occid.	2	52
		Hum.ſiniſt.Aquarij.	veſp.oritur.	3	17
		Cornu Boreal.Capric.	man.occid.	3	26
		Fundus Crateris.	veſp.occid.	3	32
F	28	Pes prior Canis.	man.oritur.	4	46
		Antec.colli Aquilæ.	man.occid.	5	2
G	29	Auſtr.corporis Capric.	man.occid.	5	43
		Media vmbilici Andromedæ.	veſp.oritur.	6	17
		Aſinus boreus.	veſp.occid.	6	17
A	30				
B	31	Canis maior.	man.oritur.	7	22
		Prior ventris Capricor.	man.occid.	7	38
		AVGVSTVS. Sol in Leone.			
C	1	Luminoſa dext.hum.Aquarij.	veſp.oritur.	8	14
		Os Leonis.	man.oritur.	8	v8
D	2	Scapulæ Pegaſi.	veſp.oritur.	9	50
E	3	Vmbilicus Pegaſi.	veſp.oritur.	10	47
		Sub ſiniſt.manu Aquarij.	man.occid.	10	49
F	4	Siniſt.manus Aquarij.	man. occid.	11	10
		Borea dext.man.Aquarij.	veſp.oritur.	11	26
		Prior ſpinæ Auſtr.Capric.	man.occid.	11	59
G	5	Caput Antinoi.	man.occid.	12	24
		Aquila volans.	man.occid.	12	37
		Præced.ſiniſt.hum.Aquilæ.	man.occid.	13	27
A	6	In ſcapulis Aquilæ.	man.occid.	13	44
		Genu ſiniſt.pri.ſagitt.	veſp.oritur.	13	55
		Dext.genu Capricorni.	veſp.oritur.	14	9

☉ In ♌ Leone. 1598. Pol. 42.

Brach.

Lit.	Dies	☉ In ♌. AVGVSTVS. Leone.		Gr.	M.
B	7	Brach.dext.Aquarij.	veſp.oritur.	14	39
C	8	Lucida Hydræ.	med. cœlum.	14	51
		Caudæ Capric.præced.	veſp.occid.	15	8
		Auſtr.corporis Capric.	veſp.oritur.	15	25
D	9	Caput Apollinis.	med.cœlum.	15	53
		Vltima fuſionis aquæ Aquarij.	man.occid.	16	2
		Prima in manu dext.Aquarij.	veſp.oritur.	16	21
		Circa caput Hydræ.	man.oritur.	16	25
E	10	Caudæ Capric.ſequens.	man.occid.	16	45
		Auſtral.cinguli Andromedæ.	veſp.oritur.	17	51
F	11	Scapulæ Andromedæ.	veſp.oritur.	18	15
		Canis minor.	med.cœlum.	18	19
		In manu dext.Aquarij.	veſp.oritur.	18	28
G	12	Roſtrum Corui.	veſp.occid.	18	55
		Caput Geminorum Hercules.	med. cœlum.	18	56
A	13	Media ceruicis Leonis.	man.oritur.	19	29
		Auſtr.colli Leonis.	man.oritur.	19	56
		Cauda Capricorni præced.	veſp.oritur.	20	22
B	14	Venter canis.	man.oritur.	20	38
C	15	Eductio fem.ſiniſt.canis.	man.oritur.	21	11
		Caudæ Capricorni ſequens.	veſp.oritur.	21	26
D	16	Hum.ſiniſt.Aquarij.	man.occid.	22	13
E	17	Cauda Delphini.	man.occid.	23	40
F	18	Cor Leonis.	man.oritur.	23	51
		Cor Leonis.	veſp.occid.	24	11
		Prior ſpinæ Auſtr.Capric.	veſp.oritur.	24	27
		Prior ventris Capric.	veſp.oritur.	25	11
G	19	Lucida poſt tranſt.nauis.	med.cœlum.	25	13
		Cauda canis.	man.oritur.	25	44
		Romb.Delph.Auſtr.	man.occid.	25	49
A	20	Scutum Argi.	man.oritur.	25	58
		Roſtrum Gallinæ.	man.occid.	26	20
		Media ceruicis Leonis.	med.cœlum.	26	40
B	21	Præced.cap.Equiculi.	man.occid.	27	7
		Os Leonis.	veſp.occidit.	27	46
C	22	Romb.Delphi.præced.Bor.	man.occid.	28	8
		Sequens cap.Equiculi.	man.occid.	28	35
D	23	Sequens in ext.nauis.	man.oritur.	29	4
		Præced.oris Equiculi.	man.occid.	29	10
		Auſtr.lat.Delph.	man.occid.	29	40
		Sequens in lumbis Leonis.	man.oritur.	29	48
E	24	Auſtr.Tibiæ dext.Aquarij.	man.occid.	29	58
		Lucida Lyræ.	man. occid.	29	58

☉ In ♌ Leone. 1598. Pol. 42.

☉ In ♍ AVGVSTVS. Virgine.

Lit.	Dies			Gr.	M.
		Sequens oris Equiculi.	man.oritur.	0	12
		Lucida Hydræ.	man. oritur.	0	18
		Pes extremi Corui.	man.occid.	0	18
		Boreal.lat.Delph.	man.occid.	0	32
F	25	Auſtr.colli Leonis.	veſp.occid.	1	19
G	26	Luminoſ.dext.hum.Aquarij.	man.occid.	2	15
A	27	Coma Berenices.	man.oritur.	2	54
B	28	Brach.dext. Aquarij.	man.occidit.	4	23
		Boreal.dext.man.Aquarij.	man.occid.	5	19
C	29	Rictus pegaſi.	man.occid.	5	32
		Ala dext.Corui.	veſp.occid.	5	37
		Extrema ala pegaſi.	veſp.oritur.	6	5
D	30	Siniſt.pes Andromedæ.	veſp.oritur.	6	10
		Ilia Vrſæ maioris.	med.cœlum.	6	36
		Prima in man.dext.Aquarij.	man.occid.	6	54
E	31	Sectio tranſtri nauis.	man.oritur.	7	15
		Borea capitis Pegaſi.	man.occid.	7	21
		SEPTEMBER.	Sol in Virgine.		
		Fundus Crateris.	med.cœlum.	7	54
F	1	Secunda in manu dext.Aquarij.	man.occid.	7	56
		Siniſt. genu Perſei.	veſp.oritur.	8	17
		Ter. ſequens ſcutum Argi.	man.oritur.	8	24
G	2				
		Seq.Auſtr.comæ berenicis.	man.oritur.	9	42
		Poſterior femur Leonis.	man.oritur.	9	50
A	3	Humerus Vrſæ maioris.	med.cœlum.	10	0
		Antec.alæ ſeq.Corui.	veſp.occid.	10	8
		Siniſt.cub.Andromedæ.	veſp.oritur.	10	13
		Sequens in lumbis Leonis.	med.cœlum.	11	19
B	4	Cauda Leonis.	man.oritur.	11	31
C	5	Media ceruicis Leonis.	veſp.occid.	12	6
		Circa collum Hydræ.	man.oritur.	12	36
D	6	Sub cubitis Leonis.	med.cœlum.	12	43
		Poples poſterior Leonis.	med.cœlum.	13	34
E	7	Poſterior femur Leonis.	med.cœlum.	14	11
F	8	Caput Algol.	veſp.oritur.	15	19
G	9				
A	10	Lucida ſeq.in tranſt.nauis.	man.oritur.	17	8
B	11				
C	12	In ala ſiniſt.Auſtr.Virg.	man.oritur.	18	21
		Auſtr.tibiæ dext.Aquarij.	veſp.oritur.	19	40
D	13	Auſtr.caudæ cæti.	man.occid.	19	45

☉ In ♍ Virgine. 1598. Pol. 42.

Pectus

Lit.	Dies	☉ In ♍ SEPTEMBER. Virgine.		Gr.	M.
		Pectus oloris.	man.occid.	20	47
E	14	Antec.capitis Meduſæ.	veſp.oritur.	20	58
		Cauda Leonis.	med. cœlum.	21	2
F	15	Summitas Trianguli.	veſp.oritur.	22	13
		Crus ſiniſt.poſt.Helicis.	med.cœlum.	22	22
G	16	Boreal.caudæ cæti.	man.occid.	22	28
		In ext.alæ ſiniſt.Auſt.Virg.	med.cœlum.	23	1
A	17	Auſtr.ſemur Leonis.	veſp.occid.	24	2
B	18	Lucida Eridani.	man.occid.	24	21
C	19	Scapulæ Pegaſi.	man.occid.	25	1
		Fundus Crateris.	man.oritur.	25	57
D	20	Roſtrum Corui,& educ. Caudæ Helicis.	med.cœlum.	26	53
E	21				
		Præuindemiatrix.	man.oritur.	28	22
F	22	Poples dext.pedis Cent.	med.cœlum.	28	46
		Sol in Libra.	♎		
G	23	Præcedens alæ ſiniſt. Virg.	med. cœlum.	0	2
A	24	Berenices Crines.	med. cœlum.	0	44
B	25	Sequens Auſt.comæ Beren.	med. cœlum.	1	50
C	26	Bor.ſiniſt.crur.Bootis.	man.oritur.	2	19
		Sub cingulo Virginis.	man.oritur.	2	50
D	27	Secunda alæ ſiniſt.Virg.	man.oritur.	3	38
		In ala ſiniſt.Auſtr.Virg.	veſp.occid.	3	46
E	28	Media corporis cæti.	man.occid.	4	16
		Luc.al.ſeq.in tranſt.nauis.	man.oritur.	4	51
F	29	Seq.ad caudam cæti.	man.occid.	5	4
		Dext.hum.Pegaſi.	man.occid.	5	18
		Arcturus Bootes.	man.oritur.	6	26
G	30	Cauda Cygni.	man.occid.	6	31
		OCTOBER. Sol in Libra.			
A	1	Sequens in lumbis Leonis.	veſp.occid.	7	37
B	2	Ext. ala Pegaſi.	man.occid.	7	56
C	3	Venter cæti.	man.occid.	9	18
		Præced.lini Piſcium.	man.occid.	9	19
		Præuindemiatrix.	med.cœlum.	10	13
D	4	Cornu Arietis ſequens.	veſp.oritur.	10	26
		Secunda alæ ſiniſt. Virg.	veſp.occidit.	10	44
E	5	Cornu Arietis præcedens.	veſp.oritur.	11	54
		Antecedens alæ ſeq.Corui.	man.oritur.	12	31
F	6	Cauda Leonis.	veſp.occid.	12	39
		Siniſt.hum.Aurigæ.	veſp.oritur.	13	0

☉ In ♎ Libra. 1598. Pol. 42.

Conuer-

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♎ OCTOBER.	Libra.	Gr.	M.
		Conuerſio fluuij.	man.occid.	13	19
G	7	Spica Virginis.	veſp.occid.	14	16
A	8	Ala dext.Corui.	man.oritur.	14	18
B	9	Roſtrum Corui.	man.oritur.	14	45
C	10	Lucida coronæ.	man.oritur.	15	32
		Calcan.dext. bootis.	man.oritur.	15	50
D	11	Media caudæ Helicis.	med.cœlum.	16	52
		Spica Virginis.	med.cœlum.	17	13
		Auſtral.pectoris cæti.	man.occid.	17	35
E	12	Cingulum Virginis.	man.oritur.	18	6
		Media poſt flex.Piſcium.	man.occid.	18	24
		Spica Virginis.	man.oritur.	18	35
F	13	Pes ext.Corui.	man.oritur.	18	48
		Vmbilicus Pegaſi.	man.occid.	19	30
G	14	Nexus Piſcium.	man.occid.	20	44
A	15				
B	16				
C	17	Siniſt.cub.Androm.	man.occid.	23	18
		Sub cingulo Virginis.	veſp.occid.	23	55
D	18	Prima poſt interfluuij.	man.occid.	24	7
		Vltima caudæ Heſicis.	med. cœlum.	24	18
E	19				
F	20	Præcedens genæ cæti.	man.occid.	26	16
		Scapulæ Andromedæ.	man.occid.	27	14
G	21	Præcedens Iubæ cæti.	man.occid.	27	26
		Secunda poſt interfluuij.	man.occid.	27	28
		Eductio colli ſerpentis.	man.oritur.	27	35
A	22	Vltima fuſionis aquæ Aquarij.	veſp.oritur.	28	23
		Præced.Iubæ Auſtr. chele.	veſp.occid.	28	52
		In tempore ſerpentis.	man.oritur.	29	10
B	23	Medium oris cæti.	man.occid.	29	19
		Media poſt flex.Piſcium.	veſp.oritur.	29	39
C	24	Conuerſio prima colli ſerpentis.	man.oritur.	29	46
		Sol in Scorpione.	♏		
		Capilli cæti.	man.oritur.	0	43
		Tertia poſt interfluuij.	man.occid.	0	48
D	25	Cornu Arietis præced.	man.occid.	1	11
		Arcturus bootes.	med. cœlum.	1	31
		Hum.dext.Engonaſis.	man.oritur.	1	52
E	26	Quarta poſt interfluuij.	man.occid.	2	5
		Brach.dext.Engonaſis.	man.oritur.	2	7
		Vltima poſt interfluuij.	man.occid.	2	28
F	27	Cornu Arietis ſequens.	man.occid.	2	40
		Hædorum prior.	veſp.oritur.	3	26

☉ In ♎ Libra. 1598. Pol. 42.

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♏ OCTOBER.	Scorpione.	Gr.	M.
		Conuerſio colli ſerpentis.	man.oritur.	3	56
G	28	Mandibula cæti.	man.occid.	4	4
		Pes poſterior Arietis.	man.occid.	4	7
A	29	Siniſt.hum.bootis.	med. cœlum.	5	11
		Præuindemiatrix.	veſp.occid.	5	39
B	30	Conuerſio colli ſerp.Auſtr.	man. oritur.	6	13
		Præced.Iubæ cæti.	veſp.oritur.	7	11
C	31	Calcaneus dext.bootis.	med. cœlum.	7	20
		NOVEMBER.	Sol in Scorpio.		
		Siniſt.hum.Engonaſis.	man.oritur.	8	20
D	1	Lucida Lyræ.	man.oritur.	8	20
		Auſtr.cing.Andromedæ.	man.occid.	8	30
E	2	Media vmbilici Androm.	man.occid.	8	52
		Lum.lanx Auſtr.	man.oritur.	9	6
		Lanx borealis.	man.oritur.	9	32
F	3	Nexus piſcium.	veſp.oritur.	10	22
		Summitas Trianguli.	man.oritur.	10	32
		Luminoſ. lanx Auſtralis.	veſp.occid.	10	42
		Boreal.vmb.Andromedæ.	man.occid.	10	52
G	4	Dext.hum.aurigæ.	veſp.oritur.	10	55
		Auſtr.caudæ cæti.	veſp.oritur.	11	19
		Media caudæ Arietis.	veſp.oritur.	11	51
		Sequens ad caudam cæti.	veſp.oritur.	12	30
A	5	Auſtr.pedis ſcorpij.	veſp.occid.	12	40
		Præced.lancis auſtralis.	med. cœlum.	13	7
B	6	Cingulum Virginis.	veſp.occidit.	13	23
		Siniſt.genu Ophiulchi.	man.oritur.	14	15
C	7	Bore.ſectionis Tauri.	man. occid.	14	40
		Capilli cæti.	veſp.oritur.	14	51
		Anguſt.term.Pleiadum.	veſp.oritur.	15	20
D	8	Borealior Pleiadum.	veſp.oritur.	15	38
		Auſtralior Pleiadum.	veſp.oritur.	15	40
		Caput Engonaſis.	man.oritur.	15	41
E	9	Pes poſterior Arietis.	veſp.oritur.	16	3
		Lanx borealis.	med.cœlum.	16	9
		Palmæ Ophiulchi ſeq.	man.oritur.	17	6
F	10	Media caudæ Arietis.	man.occid.	17	40
		Seq.Auſtr.comæ berenicis.	veſp.occid.	18	8
		Auſtr. frontis ſcorpij.	veſp.occid.	18	9
G	11	Præced.ſub Auſtr.chele.	man.oritur.	18	29
		Exigua Pleiadum.	veſp.oritur.	18	47
A	12	Primus ſpondilus ſcorpij.	man.occid.	20	9

☉ In ♏ Scorpio. 1 5 9 8. Pol. 42.

Lit.	Dies	☉ In ♏ NOVEMBER.	Scorpio.	Gr.	M.
		Palmæ Ophiulchi.	man.oritur.	20	19
B	13	Siniſt.pes Orionis.	man.occid.	20	33
		Pectus Tauri.	man.occid.	20	34
C	14	Lucens in corona.	med.cœlum.	21	34
		Caput Ophiulchi.	man.oritur.	21	46
		Cauda Cygni.	man.oritur.	21	46
D	15	Informis circa chelas.	med.cœlum.	22	15
		Siniſt.pes Andromedæ.	man.occid.	22	23
E	16				
		Octaua clypei Orionis.	man.occid.	24	4
		Venter cæti.	veſp.oritur.	24	10
F	17	Medium oris cæti.	veſp.oritur.	24	10
		Vltima clypei Orionis.	man.occid.	24	13
		Media frontis Scorpij.	veſp.occid.	24	18
		Lucida ſeq.in tranſt.nauis.	man.occid.	25	3
		Eductio fem.ſiniſt.canis.	man.occid.	25	28
G	18	Septima clypei Orionis.	man.occidit.	25	33
		Aculeus Scorpij.	veſp.occid.	25	49
		Præced. corporis Scorpij.	veſp.occid.	25	52
		Exigua Pleyadum.	man.occid.	25	55
		Sexta clypei Orionis.	man.occid.	25	56
A	19	Præcedens gene cæti.	veſp.oritur.	26	16
		Borealior Pleiadum.	veſp.occid.	26	20
		Prima Hyadum.	man.occid.	26	30
		Auſtralior Pleiadum.	man.occid.	26	48
		Sequens corporis Scorpij.	veſp.occid.	26	50
B	20	Borea frontis Scorpij.	man.oritur.	26	58
		Auſtr.enſis Orionis.	man.occid.	27	1
		Coma Berenices.	man.oritur.	27	4
		Dext.genu Orionis.	man.occid.	27	12
		Cor Scorpij.	veſp.occid.	27	33
		Boreal. ſectionis Tauri.	veſp.oritur.	27	37
		Lanx borealis.	veſp.occid.	27	42
		Mandibula cæti.	veſp.oritur.	28	6
		Media frontis Scorpij.	man.oritur.	28	8
C	21	Pes prior canis.	man.occid.	28	21
		Anguſtiſs.termin.Pleiadum.	man.occid.	28	29
		Septima Hyadum.	man.occid.	28	31
		Secunda Hyadum.	man.occid.	28	59
D	22	Præced.cinguli Orionis.	man.occid.	29	45
		Siniſt.hum. Orionis.	man.occid.	29	54
		Borea frontis Scorpij.	veſp.occid.	29	54
E	23	Venter canis.	man.oritur.	29	58

☉ In ♏ Scorpio. 1598. Pol. 42.

Lit.	Dies	☉ In ♐ NOVEMBER.		Sagittario. Gr.	M.
		Pectus oloris.	man.oritur.	0	10
		Palmæ Ophiulchi.	med. cœlum.	0	11
E	23	Auſtr.frontis Scorpij.	man.oritur.	0	23
		Antec.à capite Meduſæ.	man.oritur.	0	27
		Cauda canis.	man.occid.	0	37
		Aldebaram.	man.occid.	0	39
		Media cinguli Orionis.	man.occid.	0	53
		Neb.ſeq. aculeum.	veſp.occid.	0	56
F	24	Quarta Hyadum.	man.occid.	1	14
		Media corporis cæti.	veſp.oritur.	1	16
		Sequens cinguli Orionis.	man.occid.	1	58
G	25	Siniſt.genu Ophiulchi.	veſp.occid.	2	0
		Cauum ſiniſt. pedis Ophiu.	med.cœlum.	2	13
A	26	Auſtr.pedis Scorpij.	man.oritur.	2	48
		Roſtrum gallinæ.	man. oritur.	2	55
		Antares cor Scorpij.	med. cœlum.	3	17
B	27	Canis maior.	man.occid.	4	13
		Præced.corporis Scorpij.	man.oritur.	4	46
C	18	Hum.dext.Engonaſis.	med. cœlum.	5	1
		Bor.ſiniſt.crur.Bootis.	veſp.occidit.	5	22
		Sectio tranſtri nauis.	man.occid.	5	32
D	29	Scutum Argi.	man.occid.	6	10
		Pectus Tauri.	veſp.oritur.	7	2
		Cor Scorpij.	man.oritur.	7	3
E	30	Dext.genu Oph.	man.oritur.	7	0
		Quarta Hyadum.	veſp.oritur.	7	42
		Secunda Hyadum.	veſp.oritur.	7	59
		DECEMBER.	Sol in Sagittario.		
F	1	Prima Hyadum.	veſp.oritur.	8	32
G	2	Hum.dext.Orionis.	man.occid.	9	48
		Cornu Bor Tauri.	man.oritur.	9	58
		Seq.corporis Scorpij.	man.oritur.	10	12
		Caput Algol.	man. occid.	10	17
A	3	Luci.corp.hum.Centauri.	man.oritur.	10	22
		Prima poſt interfluij.	veſp.oritur.	10	30
		Tertia Hyadum.	veſp.oritur.	10	33
		Quinta, Aldebaram.	veſp.oritur.	11	19
B	4	Genu ſiniſt.Prio.Sagittarij.	veſp.occid.	12	16
		Calcan.dext.Bootis.	veſp.occid.	13	3
C	5	Auſtr.pectoris Cæti.	veſp.oritur.	13	6
D	6	Dext.tibiæ Ophiulchi.	man.oritur.	13	16
		Arcturus Bootes.	veſp.occid.	13	53

☉ In ♐ Sagittario 1598. Pol. 42.

Lit.	Dies	☉ In ♐ DECEMBER. Sagittario.		Gr.	M.
		Prima poſt interfluuij.	med.cœlum.	14	17
E	7	Sequens in ext.nauis.	man.occid.	14	18
		Palmæ Ophiulchi ſequens.	veſp.occid.	14	37
F	8				
G	9	Cornu Auſtr. Tauri.	man.occid.	16	25
		Secunda poſt interfluuij.	veſp.oritur.	16	34
		Cuſpis Sagittæ.	veſp.occid.	17	30
A	10	Anteced.colli Aquilæ.	man.oritur.	17	31
		Aculeus Scorpij.	med.cœlum.	17	36
		Dext.tibia Ophiulchi.	veſp.occid.	17	58
		Siniſt.genu Perſei.	man.occid.	18	52
B	11	Conuerſio colli ſerpentis ſecund.	veſp.occid.	18	58
		Palmæ Ophiulchi præcedens.	veſp.occid.	19	1
C	12				
		Primus ſpondilus Scorpij..	man.oritur.	20	6
		Præced.ſiniſt.hum.Aquilæ.	man.oritur.	20	24
D	13	Ante genu Geminorum.	veſp.oritur.	20	43
		Conuerſio colli Serpentis Auſtr.	veſp.occid.	20	49
		Manub.manus Sagittarij.	veſp.occid.	21	6
		Dext. genu Ophiulchi.	veſp.occid.	21	33
		Cornu Auſtr. Tauri.	veſp.oritur.	21	39
E	14	Cornu Boreale Tauri.	man.occid.	21	46
F	15	In ſcapulis Aquilæ.	man.oritur.	22	45
		Tertia poſt interfluuij.	veſp.oritur.	22	46
G	16	Aquila volans.	man.oritur.	23	2
		Conuerſio fluuij.	veſp.oritur.	23	2
		Prima Antinoi.	man.oritur.	24	0
A	17	Conuerſio prima colli ſerp.	veſp.occid.	24	0
		Quarta poſt interfluuij.	veſp.oritur.	25	0
		Sexta clypei Orionis.	veſp.oritur.	25	1
B	18	Pes ſiniſt.ſeq.Gemin.	man.occid.	25	52
C	91	Septima clypei Orionis.	veſp.oritur.	26	46
D	20	Rombo.Delph.præced. Bor.	man.oritur.	27	52
		Auſtral.in arcu Sagitt.	veſp.occid.	28	45
E	21	Auſtr.lat.Delph.	man.oritur.	28	4
		Romb.Delph.Auſtr.	man.oritur.	28	58
		Sol in Capricorno.	♑		
		Eductio colli Serpentis.	veſp.occid.	0	6
F	22	Iaculum Sagittarij.	man.occid.	0	21
		Auſtr.Bor.partis arc. Sag.	med. cœlum.	0	24
		Bor.lat.Delph.	man.oritur.	0	25
G	23	Axilla Sagittarij.	veſp. occid.	0	31
		Siniſt.hum. Orionis.	veſp.oritur.	1	7
		Vltima poſt interfluuij.	veſp.oritur.	1	8

☉ In ♐ Sagittario 1 5 9 8. Pol. 42.

Digitized by Google

Lit.	Dies	☉ In ♑ DECEMBER.		Capricorno. Gr.	M.
		Cauda Delphini.	man.oritur.	1	35
A	24	Vltima clypei Orionis.	veſp.oritur.	1	55
		Canis minor.	man. occid.	2	1
		Auſtr.in arcu ſagittarij.	man.oritur.	2	4
B	25	In tempore ſerpentis.	veſp.occid.	2	11
		Siniſt.genu prioris Gemin.	veſp.oritur.	3	4
C	26	Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	man.oritur.	3	15
		Hum.ſiniſt. Sagittarij.	veſp.occid.	3	30
		Caput Antinoi.	man.oritur.	3	33
		Aculeus Scorpij.	man.oritur.	4	33
		Citra caput Hydræ.	man.occid.	4	34
D	27	Ante genu Gemin.	man.occid.	4	36
		Lucida Lyræ.	med. cœlum.	4	53
		Caput Apollinis.	veſp.oritur.	5	6
		Hædorum prior.	man.occid.	5	38
E	28	Nebuloſa oculi Sagittarij.	man.oritur.	5	44
		Siniſt. Genu prioris Gem.	man.occid.	6	21
		Manub.manus Sagittarij.	man.oritur.	6	47
F	29	Siniſt.genu ſeq. Gemin.	man.occid.	6	47
		Nebuloſa oculi Sagitt.	veſp.occid.	7	19
G	30				
		Iaculum Sagittarij.	man.oritur.	9	4
A	31	Nebuloſa ſequens acul.	man.oritur.	9	12
		Humerus dexter Orionis.	veſp.oritur.	9	44

☉ In ♑ Capricorno 1598. Pol. 42.

Finis ſecundæ Tabulæ.

Siderum inerrantium tam in ſignifero, quàm extra incidentium ortus, & occaſus Coſmici, & Acronici, ſeu Matutini, & Veſpertini veri cum Cœli mediationibus, et ad Solem configurationibus anno 1605. recogniti, & emendati, atq; ad Polum Grad. 45. iuxta rationem Coperniceam diligenter ſupputati.

Lit.	Dies	Stell. num.	☉ In ♑ IANVARIVS.	Capricorno.	Gr.	M.
A	1	227	Pes ſiniſter ſequentis Geminorum.	veſp.oritur.	11	9
		184	In ſuffragine ſiniſt.priori ſagittar.	med. cœlum.	11	9
B	2	298	Humerus ſiniſt. Sagittarij.	man.oritur.	11	20
		179	Septimus ſpondylus Scorpij.	man.oritur.	11	39
		141	Humerus dexter Orionis.	veſp.oritur.	11	30
		234	Siniſt.latus ſequentis Gemin.	veſp.oritur.	11	36
		237	Caput Gemin.Hercules.	veſp.oritur.	11	46
		229	Siniſtr.genu ſequentis Gemin.	veſp.oritur.	12	13
C	3	181	Nebuloſa aculei Scorpij.	man.oritur.	12	35
		189	Seq.luci.præced.Piſcium Auſtr.	veſp.occid.	12	39
		137	Prima Zonæ Orionis.	veſp.oritur.	13	6
D	4	93	Præcedens capitis Equiculi.	man.oritur.	14	3
E	5	182	In Auſt.parte arcus Sagittarij.	man.oritur.	14	33
		138	Media Zonæ Orionis.	veſp.oritur.	14	5
		96	Sequens capitis Equiculi.	man.oritur.	14	55
		61	Lucida Coronæ.	veſp. occid.	15	29
F	6	39	Quarta inform.circa Heli.	veſp.oritur.	15	44
		129	Siniſt.pes Orionis.	veſp.oritur.	15	54
G	7	108	Dexter humerus Pegaſi.	man.oritur.	16	29
		68	Brachium dext.Engonaſis.	veſp.occid.	16	41
		139	Sequens Zonæ Orionis.	veſp.oritur.	17	0
A	8	305	Cornu BorealeCapricorni.	man.oritur.	17	5
		82	Roſtrum gallinæ.	med.cœlum.	17	22
		135	Media enſis Orionis.	veſp.oritur.	18	19
		38	Tertia informium circa Heli.	veſp.oritur.	18	28
B	9	176	Quartus ſpondylus Scorpij.	man.oritur.	18	15
		99	Rictus Pegaſi.	man.oritur.	18	26
		300	Axilla Sagittarij.	man.oritur.	18	34
		136	Auſtralior enſis Orionis.	veſp.oritur.	18	55
C	10	7	Borea vmbilici Andromedæ.	man.oritur.	19	38
		80	Præcedens ſiniſt.humeri Aquilæ	med.cœlum.	19	34
D	11	69	Humerus dexter Engonaſis.	veſp.occid.	20	8
		81	Aquila volans.	med. cœlum.	20	29
		306	Cornu Auſtrale Capricorni.	man.oritur.	20	40
		75	Caput Engonaſi.	veſp.occid.	20	52
		180	Sextus ſpondylus Scorpij.	man.oritur.	21	4
E	12	86	Præcedens ſub ſiniſt.man. Aquarij.	man.oritur.	21	52
F	13	239	Pes Boreus Cancri.	veſp.oritur.	23	18
		76	Caput Ophiuculi.	veſp.occid.	23	28
G	14	140	Dext.genu Orionis.	veſp.oritur.	24	26
A	15					
B	16	178	Quintus ſpondylus Scorpij.	man.oritur.	25	33
		239	Pes Boreus Cancri.	man.occid.	25	53
		6	Media vmbilici Andromedæ.	man.oritur.	26	1

☉ In ♑ Capricorno 1605. Pol. 45.

Boreale

Lit.	Dies	Stell. num.	☉ In ♑ IANVARIVS. Capricorno.		Gr.	M.
C	17	305	Boreale cornu Capricorni.	med. cœlum.	27	19
		307	Præcedens rictus Capricorni.	man. oritur.	27	6
		310	Dext. genu Capricorni.	veſp. occid.	27	11
		79	Prima Antinoi.	veſp. occid.	27	27
D	18	306	Auſtrale cornu Capricorni.	med. cœlum.	27	48
		311	Siniſtra manus Aquarij.	man. oritur.	28	11
		102	Borea capitis Pegaſi.	man. oritur.	28	15
		159	Fundus Crateris.	man. occid.	28	36
E	19	237	Caput Gemin. Hercules.	man. occid.	29	31
		244	Aſellus Boreus.	veſp. oritur.	29	47
F	20		Sol in Aquario. ♒			
G	21	243	Præſepe.	veſp. oritur.	1	16
		112	Lucida Eridani, & venter Leporis.	veſp. oritur.	1	29
		307	Præcedens rictus Capricorni.	veſp. occid.	1	24
A	22	97	Humerus ſiniſter Aquarij.	man. oritur.	1	26
		87	Cauda Delphini.	med. cœlum.	1	48
		220	Cornu Boreale Tauri.	veſp. occid.	2	24
		147	Canis minor.	veſp. oritur.	2	37
		74	Siniſter humerus Engonaſi.	veſp. occid.	2	33
B	23	245	Aſellus Auſtrinus.	man. occidit.	2	32
		243	Præſepe.	man. occid.	3	10
		32	Caput Gemin. præcedens.	man. occid.	3	24
C	24	3	Vmbilicus Pegaſi.	man. oritur.	3	31
		310	Dext. genu Capricorni.	med. cœlum.	3	53
		219	Cornu Boreale Tauri.	veſp. occid.	4	5
D	25	107	Scapulæ Pegaſi.	man. oritur.	5	3
		101	Cauda Cygni.	med. cœlum.	5	8
		312	Auſtrina corporis Capricorni.	veſp. occidit.	5	25
E	26	100	Luminoſa dext. humeri Aquarij.	man. oritur.	5	47
		84	Antecedens in collo Aquilæ.	veſp. occid.	6	21
F	27	244	Aſinus Boreus.	man. occid.	6	44
		316	Prior ventris Capricorni.	veſp. occid.	7	5
		248	Os Leonis.	veſp. oritur.	7	40
		142	Pes prior canis.	veſp. oritur.	7	51
G	28	8	Auſtrina cinguli Andromedæ.	man. oritur.	8	7
A	29	104	Borea manus dext. Aquarij.	man. oritur.	8	59
B	30	94	Nebuloſa præcedens oris Equiculi.	med. cœlum.	10	10
		144	Canis maior.	veſp. oritur.	10	14
		4	Scapulum Andromedæ.	man. oritur.	10	18
C	31	165	Humer. ſiniſt. præcedens Centauri.	man. occid.	11	0
		95	Nebuloſa ſeq. oris Equiculi.	med. cœlum.	11	27
		93	Præcedens capitis Equiculi.	med. cœlum.	11	38
		311	Siniſtra manus Aquarij.	veſp. occid.	11	39
		319	Prior ſpinæ Auſtral. Capricor.	veſp. occid.	11	39

☉ In ♒ Aquario. 1605. Pol. 45.

FEBRVA-

Digitized by Google

	Dies	Stell. num.	☉ In ♒ FEBRVARIVS.	Aquario.	Gr.	M.
D	1					
		103	Brach.dext.Aquarij.	man.oritur.	12	31
E	2	160	Roſtrum Corui.	man.occid.	12	43
		31	Dext.humerus Aurigæ.	man.occid.	12	54
		96	Sequens capitis Equiculi.	med. cœlum.	13	4
		190	Vltima fuſionis Aquarij.	veſp.occid.	13	44
F	3	85	Caput Antinoi.	veſp.occid.	13	56
		105	Præced. Auſtr.manus Aquarij.	man.oritur.	14	11
		81	Aquila volans.	veſp.occid.	14	38
		321	Cauda Capricorni præcedens.	veſp.occid.	15	2
G	4	97	Humerus ſiniſter Aquarij.	med. cœlum.	15	24
		80	Præcedens ſiniſt.humer.Aquilæ.	veſp.occid.	15	37
		83	Proximæ lucidæ in ſcap.Aquilæ.	veſp.occid.	15	48
		46	Auſtral.ped.dext. Helices.	veſp.oritur.	16	10
A	5	310	Dextrum genu Capricorni.	man.oritur.	16	17
		106	Sequ.Auſtral.ma.dext.Aquarij.	man.oritur.	16	17
		322	Cauda Capricor. ſequens.	veſp.occid.	16	40
B	6	312	Auſtral.corporis Capricorni.	man.oritur.	16	43
		322	Cauda Capricorni præcedens.	med. cœlum.	17	0
		150	Informis circa caput Hydræ.	veſp.oritur.	17	59
C	7	322	Cauda Capricorni ſequens.	med.cœlum.	18	27
		44	Media ceruicis Leonis.	veſp.oritur.	18	52
		153	Prior extra formam canis.	veſp.oritur.	18	55
D	8	99	Rictus Pegaſi.	med.cœlum.	19	21
		251	Auſtral.colli Leonis.	veſp.oritur.	19	47
E	9	186	Siniſt.fæmur Sagittarij.	man.oritur.	20	29
F	10	321	Cauda Capricorni præcedens.	man.oritur.	21	3
G	11	322	Cauda Capricorni ſequens.	man.oritur.	22	14
		97	Humerus ſiniſter Aquarij.	veſp.occid.	22	51
A	12	134	Sequens extra formam canis.	veſp.oritur.	23	29
		252	Cor Leonis.	veſp.oritur.	23	54
		100	Luminoſa dext.hum.Aquarij.	med. cœlum.	23	54
		252	Cor Leonis.	med.cœlum.	24	4
B	13	252	Cor Leonis.	man.occid.	24	16
		163	Pes extremus Corui.	man.occid.	24	19
		146	Venter canis.	veſp.oritur.	24	13
		102	Borea capitis Pegaſi.	med.cœlum.	24	40
		15	Siniſt.pes Andromedæ.	man.oritur.	24	50
C	14	145	Eductio fæm.ſiniſt. canis.	veſp.oritur.	25	5
		87	Cauda Delphini.	veſp.occid.	25	35
		319	Prior ſpinæ Auſtr.Capricorni.	man.oritur.	26	10
D	15	183	Genu ſiniſt.prior Sagittarij.	man.oritur.	26	13
		169	Humerus dexter Centauri.	man.occid.	26	19
E	16	104	Borea dext.man. Aquarij.	med.cœlum.	27	11

☉ In ♒ Aquario. 1605. Pol. 45.

Y Prior

L.	Di.	Stell. num.	☉ In ♓ MARTIVS. Piſcibus.		Gr.	M.
D	1	50	Cauda Leonis.	veſp.oritur.	10	48
		14	Sequens baſis Trianguli.	man.oritur.	10	58
E	2	153	Sectio tranſtri nauis.	veſp.oritur.	11	13
F	3	152	Tertia poſt ſcutum Argi.	veſp.oritur.	12	56
G	4	158	Informis circa collum Hydræ.	veſp.oritur.	14	15
A	5					
B	6	12	Summitas Trianguli.	man.oritur.	15	11
		44	Media Ceruicis Leonis.	man.occid.	15	26
C	7					
D	8	261	Extrema alæ ſiniſt.Auſtra.Virginis.	veſp.oritur.	18	1
		112	Lucida Eridani.	veſp.occid.	18	6
E	9	192	Extrema Auſtr.cauda cæti.	veſp.occid.	18	27
F	10					
G	11					
A	12	191	Extrem.Borea.caudæ cæti.	veſp.occid.	21	57
		329	Auſtral.tibiæ dext.Aquarij.	man.oritur.	22	30
B	13	154	Lucida poſt tranſtrum nauis.	veſp. oritur.	23	1
C	14					
D	15	26	Summit.genu Perſei.	man.oritur.	24	19
E	16					
F	17	107	Scapulæ Pegaſi.	veſp.occid.	26	15
		258	Poſter.femur Leonis.	man.occid.	26	2
		98	Pectus oloris.	veſp.occid.	26	28
		185	Genu dext.anter.Sagittarij.	man.oritur.	26	41
G	18	3	Vmbilicus Pegaſi.	med. cœlum.	27	10
		159	Fundus Crateris.	veſp. oritur.	27	28
		54	Vindemiatrix.	veſp.oritur.	27	30
A	19	1	Extrema ala Pegaſi.	med.cœlum.	28	6
B	20					
C	21	191	Extrem. Bore. caudæ cæti.	med. cœlum.	29	57
D	22		Sol in Ariete.	♈		
E	23	55	Sub cingulo Virginis.	veſp.oritur.	2	25
		193	Prior lini Piſcium.	man.oritur.	2	49
F	24	263	Secunda alæ ſiniſt.Virginis.	veſp.oritur.	3	31
		59	Arcturus Bootes.	veſp.oritur.	4	25
G	25	109	Sequens ad caudam cæti.	veſp.occid.	4	47
A	26	11	Pectus Caſſiopeæ.	med.cœlum.	4	56
		4	Scapulum Andromadæ.	med. cœlum.	5	27
		261	Extrema alæ ſiniſtr.Auſtral. Virg.	man.occid.	5	57
B	27	192	Extrema Auſtral.caudæ cæti.	med. cœlum.	6	21
C	28	108	Dexter humerus Pegaſi.	veſp.occidit.	7	32
		9	Cornu Arietis ſequ.	man.oritur.	7	23
		7	Borea cinguli Androm.	med.cœlum.	7	53
D	29	111	Venter cæti.	veſp.occid.	8	7
		1	Extrema ala Pegaſi.	veſp.occid.	8	43

☉ In ♓ Piſcibus. 1605. Pol. 45.

Digitized by Google

Lit.	Dies	Stell. num.	☉ In ♈ MARTIVS. Ariete.		Gr.	M.
		6	Media cinguli Androm.	med. cœlum.	8	56
E	30	199	Cornu Arietis præced.	man.oritur.	9	15
		196	Prior lini Piſcium.	veſp.occid.	9	30
F	31	5	Siniſter cubitus Androm.	med.cœlum.	10	11
		.	APRILIS. Sol in Ariete♈.			
G	1	114	Conuerſio fluuij.	veſp.occid.	11	9
		263	Secunda alæ ſiniſt. Virginis.	man.occid.	11	48
A	2	176	Quartus ſpondylus Scorpij.	man.occid.	12	7
		61	Lucida coronæ.	veſp.oritur.	12	23
		38	Tertia informis circa Helicem.	man. occid.	12	57
B	3	48	Sequens in lumbis Leonis.	man.occid.	13	2
		8	Auſtral. cinguli Androm.	med.cœlum♈,	13	13
		161	Antecedens alæ ſeq. Corui.	veſp.oritur.	13	17
C	4	265	Spica Virginis.	man.occidit.	13	45
		60	Calcaneus dexter Bootis.	veſp.oritur.	14	8
D	5	162	Ala dextra Corui.	veſp.oritur.	15	25
E	6	115	Auſtral.pectoris cæti.	veſp.occid.	15	56
		160	Roſtrum Corui.	veſp.oritur.	16	18
F	7	50	Cauda Leonis.	man.occid.	17	8
		55	Cingulum Virginis.	veſp.oritur.	17	30
G	8	101	Cauda Cygni.	veſp.occid.	18	25
		265	Spica Virginis.	veſp.oritur.	18	44
A	9	282	Auſtrina duplicis in Scorpio.	man.occid.	18	49
		189	Seq.lucidarum ante Piſces auſtr.	man.oritur.	18	58
		25	Siniſtrum crus Perſei.	man.oritur.	19	49
B	10	191	Extremitas Boreal. caudæ cæti.	man.oritur.	20	3
		163	Pes extremus corui.	veſp.oritur.	20	6
		113	Nexus Piſcium.	veſp.occid.	20	16
C	11	28	Hædorum ſequens.	man.oritur.	20	15
		3	Vmbilicus Pegaſi.	veſp.occid.	21	31
D	12	27	Hædorum Prior.	man.oritur.	21	29
		31	Dexter humerus Aurigæ.	man.oritur.	22	20
E	13	188	Media ante Piſces Auſtral. & 187.	man.oritur.	22	35
		36	Prima informium circa Heli.	man.occid.	23	35
F	14	5	Siniſter cubitur Androm.	veſp.occid.	24	26
		111	Venter cæti.	med.cœlum♈.	24	44
		178	Quintus ſpondylus Scorpij.	man.occid.	24	41
		199	Cornu Arietis præcedens.	med. cœlum♈.	25	14
G	15	62	Eductio colli Serpentis.	veſp.oritur.	25	28
		116	Præcedens genæ cæti.	veſp.occid.	25	28
		133	Prior extra formam canis.	veſp.occid.	25	20
		21	Siniſter calcaneus Perſei.	man.oritur.	25	6
A	16	9	Cornu Arietis ſeq.& 12.	med. cœlum♈.	25	48
		119	Secunda poſt interfluuij.	veſp.occid.	25	56
		39	Quarta informium circa Heli.	man.occid.	26	1

☉ In ♈ Ariete♈. 1605. Pol. 45.

Præce-

Lit.	Dies	Stell. num.	☉ In ♈ APRILIS. Ariete.		Gr.	M.
		272	Præcedens infor. ſub Auſtr. Chele.	man.occid.	26	13
		55	Sub cingulo Virginis.	man.occid.	26	40
B	17	65	In tempore Serpentis.	veſp.oritur.	26	59
		200	Præcedens tibiæ cæti.	veſp.occid.	27	13
		37	Secunda informium circa Helicem.	man.occid.	27	20
C	18	134	Sequens extra formam canis.	veſp.occid.	27	46
		62	Prima conuerſio colli Serpentis.	veſp.oritur.	27	59
		118	Medium oris cæti.	veſp.occid.	28	39
		68	Brachius dexter Engonaſi.	veſp.oritur.	28	45
		15	Siniſter pes Andromedæ.	med. cœlum.	29	0
D	19	69	Humerus dexter Engonaſi.	veſp.oritur.	29	1
		121	Tertia poſt interfluuij.	veſp.occid.	29	5
		4	Scapulæ Andromedæ.	veſp.occidit.	29	16
			Sol in Tauro.	♉		
E	20	201	Capilli cæti, & 122. & 123.	veſp.occid.	0	16
F	21					
		23	Extremum ſiniſt. pedis Perſei.	man.oritur.	0	58
G	22	199	Cornu Arietis præcedens.	veſp.occid.	1	45
		78	Lucida Lyræ.	veſp.oritur.	1	57
		66	Media conuerſi. colli ſerpentis.	veſp.oritur.	2	30
A	23	9	Cornu Arietis ſequens, & 120.	veſp.occid.	3	19
B	24	202	Pes poſterior Arietis.	veſp.occid.	3	51
C	25	67	Auſtral. conuerſ. colli ſerp.	veſp.oritur.	4	46
		74	Siniſter humerus Engonaſi.	veſp.oritur.	4	57
D	26					
E	27					
F	28	101	Cauda Cygni.	veſp.oritur.	8	25
G	29	190	Vltima aquæ Aquar. & 200.	man.oritur.	8	29
A	30	64	Ambæ Lances.	veſp.oritur.	9	1
			MAIVS.	Sol in Tauro.		
		54	Vindemiatrix. & 173.	man.occid.	10	2
B	1	8	Auſtr. cinguli Andromedæ.	veſp.occid.	11	10
		270	Lanx Auſtralis.	man.occid.	11	56
C	2	180	Sextus ſpondylus Scorpij.	man.occid.	11	43
		12	Summitas Trianguli.	veſp.occid.	11	59
		6	Media Vmbilici Andromedæ.	veſp.occid.	12	13
		146	Venter Leporis.	veſp.occid.	12	42
D	3	113	Nexus Piſcium.	man.oritur.	12	42
		75	Caput Engonaſi.	veſp.oritur.	13	11
		20	Caput Meduſæ.	med.cœlum.	13	26
E	4	165	Humerus ſiniſt. præced. Centauri	veſp.oritur.	13	36
		72	Siniſt. genu Ophiuchuli.	veſp.oritur.	13	43

Digitized by Google

Lit.	Dies	Stell. num.	☉ In ♉ M A I V S. Tauro.		Gr.	M.
		286	Seq.lucentium corporis Scorpij.	man.occid.	25	20
		52	Seq.Auſtr.comæ Beren.	man.occid.	25	32
D	17	146	Venter canis, & 148.	veſp.occid.	25	53
		212	Prima Hyadum.	veſp.occid.	26	5
		210	Exigua Pleiadum.	veſp.occid.	26	13
		181	Nebuloſa aculei Scorpij.	man.occid.	26	1
		285	Cor Scorpij.	man.occid.	26	31
		118	Media oris cæti.	man.oritur.	26	43
E	18	208	Borea Pleiadum.	veſp.occid.	26	48
		280	Borea frontis Scorpij.	veſp.oritur.	26	53
		124	Pectus Tauri.	med. cœlum.	27	3
		209	Auſtralior Pleiadum.	veſp.occid.	27	18
		137	Prior Zonæ Orionis.	veſp.occidit.	28	0
		214	Tertia Hyadum.	veſp.occid.	28	4
		274	Media frontis Scorpij.	veſp.oritur.	28	20
F	19	82	Roſtrum gallinæ.	veſp.oritur.	28	32
		130	Siniſt.humerus Orionis.	veſp.occid.	28	35
		213	Secunda Hyadum.	veſp.occid.	28	41
		111	Venter cæti.	man.oritur.	28	38
G	20	211	Vltima Pleiadum.	veſp.occid.	28	54
		138	Media Zonæ Orionis.	veſp.occid.	29	2
		206	Bor.ſectionis Tauri.	man.oritur.	29	56
		116	Præcedens genæ cæti.	man.oritur.	29	13
		64	Lanx Borealis.	man.occid.	29	30
A	21	—	Sol in Geminis.	♊		
		139	Seq.Zonæ Orionis.	veſp.occid.	0	4
		216	Aldebaram.	veſp.occidit.	0	16
		153	Sectio tranſtri nauis.	veſp.occid.	0	27
		280	Borea frontis Scorpij.	man.occid.	0	14
		120	Extrema mandibula cæti.	man.oritur.	0	27
B	22	215	Quarta hyadum.	veſp.occid.	1	1
		144	Canis minor.	veſp.occid.	1	8
		212	Prima hyadum.	med. cœlum.	1	21
C	23	149	Scutum Argi.	veſp.occid.	1	59
D	24	213	Secunda hyadum.	med.cœlum.	2	39
		18	Ant.à capite Meduſæ.	veſp.occid.	3	17
		214	Tertiahyadum.	med.cœlum.	3	28
E	25	72	Siniſt.genu Ophiuculi.	man.occid.	3	45
		172	Auſtralior pedis Scorpij.	veſp.oritur.	3	40
		215	Quarta hyadum.	med.cœlum.	3	53
		183	Genu ſiniſt.prior Sagittarij.	man.occid.	4	13
F	26	216	Quinta hyadum Aldeb.	med.cœlum.	5	5
		284	Præcedens corporis Scorpij.	veſp.oritur.	5	11
G	27	51	Crines Berenices.	man.occid.	5	44

☉ In ♉ Tauro. 1605. Pol. 45.

Dext.

Lit.	Dies	Stell. num.	☉ In ♊ MAIVS. Geminis.		Gr.	M.
A	28	287	Dextrum genu Ophiuculi.	veſp.oritur.	6	24
		110	Media corporis cæti.	man.oritur.	6	29
		23	Extremum ſiniſt.pedis Perſei.	veſp.occid.	7	6
B	29	285	Cor Scorpij.	veſp.oritur.	7	30
		141	Humerus dexter Orionis.	veſp.occid.	8	23
C	30	215	Quarta Hyadum.	man.oritur.	8	18
		124	Pectus Tauri.	man.oritur.	8	32
		125	Sexta Clypei Orionis.	med.cœlum.	8	34
D	31	213	Secunda Hyadum. & 219.	man.oritur.	8	50
			IVNIVS.			
E	1	212	Prima Hyadum.	man.oritur.	9	35
		151	Sequens in extremo nauis.	veſp.occid.	10	7
F	2	286	Sequens lucentium corporis Scorpij.	veſp.oritur.	10	52
		57	Borea ſiniſt. cruris Bootis.	man.occid.	10	55
		27	Prior Hædorum, & 128.	med.cœlum.	10	58
		28	Sequens Hædorum.	med.cœlum.	11	32
G	3	214	Tertia Hyadum.	man.oritur.	11	41
		216	Quinta Hyadum Aldebaram.	man.oritur.	12	19
A	4	289	Dextra tibia Ophiuculi.	veſp.oritur.	13	5
		29	Siniſter humerus Aurigæ.	med.cœlum.	13	30
B	5	185	Genu dext.anter.Sagittarij, & 182.	man.occid.	13	48
		130	Siniſter humerus Orionis.	med. cœlum.	13	59
		25	Siniſtrum crus Perſei.	veſp.occid.	14	0
C	6	117	Prima poſt interfluuij.	man.oritur.	14	21
		129	Siniſter pes Orionis.	med. cœlum.	14	43
		20	Caput Algol.	veſp.occid.	14	44
		84	Antecedens in collo Aquilæ.	veſp.oritur.	14	54
D	7	221	Cornu Auſtrale Tauri.	veſp.occid.	16	13
		292	Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	man.occid.	16	13
E	8	71	Sequens palmæ Ophiuculi.	man.occid.	16	39
		80	Præcedens ſin.humer.Aquilæ.	veſp.oritur.	17	23
F	9	115	Auſtrina pectoris cæti.	man.oritur.	17	44
		60	Calcaneus dexter Bootis.	man.occid.	17	39
G	10	289	Dextra tibia Ophiuculi.	man.occid.	18	23
		137	Prior Zonæ Orionis.	med.cœlum.	18	58
A	11	59	Arcturus Bootes.	man.occid.	19	17
		223	Lucens ante genu Gemin.	man.oritur.	19	36
		81	Aquila volans.	veſp.oritur.	20	8
B	12	119	Secunda poſt interfluuij.	man.oritur.	20	23
		136	Auſtr.enſis Orionis.	med.cœlum.	20	22
		132	Media corporis leporis, & 138.	med.cœlum.	20	39
C	13	70	Præcedens palmæ Ophiuculi.	man.occid.	21	29
		174	Primus ſpondylus Scorpij.	veſp.oritur.	21	49
		79	Prior extra formam Aquilæ.	veſp.oritur.	22	8
		219	Cornu boreale Tauri.	veſp.occid.	22	30

☉ In ♊ Geminis 1605. Pol. 45.

Dext.

Lit.	Dies	num. Stell.	☉ In ♊ IVNIVS. Geminis.		Gr.	M.
D	14	287	Dext.genu Ophiuculi.	man.occid.	22	42
		139	Sequens Zonæ Orionis.	med.cœlum.	22	25
		31	Dext. humerus Aurigæ.	med.cœlum.	23	11
		26	Siniſt.genu Perſei.	veſp.occid.	23	6
E	15	140	Dext.genu Orionis.	med. cœlum.	23	33
		90	Præced.Rhomboides Delph.borea.	veſp.oritur.	24	5
F	16	141	Humerus dexter Orionis.	med. cœlum.	24	15
		227	Pes ſiniſt.ſeq.Gemjn.	veſp.occid.	25	2
		88	Rhomboid.Delph.Auſtral.	veſp.oritur.	25	23
G	17					
A	18	121	Tertia poſt interfluuij.	man.oritur.	26	33
		92	Borea ſeq.lat.Delph.	veſp.oritur.	26	33
		91	Auſtral.ſeq. lateris Delph.	veſp.oritur.	26	53
B	19	125	Sexta clypei Orionis.	man.oritur.	27	6
		87	Cauda Delphini.	veſp.oritur.	28	1
C	20	114	Conuerſio fluuij.	man.oritur.	28	3
		95	Auſt. Borealis partis arcus Sagittarij.	man.oritur.	28	35
D	21	122	Quarta poſt interfluuij.	man.oritur.	28	41
		126	Septima clypei Orionis.	man.oritur.	28	58
		187	Prior trium ante Piſcem Auſtr.	man.occid.	29	3
		300	Axilla Sagittarij.	man.occid.	29	28
		296	Iaculum Sagittarij.	man.occid.	29	48
E	22		Sol in Cancro.			
		147	Canis minor.	veſp.occid.	0	6
		298	Humerus ſiniſter Sagittarij.	man.occid.	0	24
		85	Caput Antinoi.	veſp.oritur.	0	58
F	23	150	Informis circa caput Hyd.	veſp.occidit.	1	50
G	24	62	Prima conuerſio colli ſerpentis.	man.occid.	2	12
		127	Octaua clypei Orionis.	man.oritur.	2	30
		186	Siniſt.fæmur Sagittarij.	man.occid.	2	31
A	25	228	Siniſt.genu prioris Gemin.	man.oritur.	2	54
		298	Humerus ſiniſt. Sagittarij.	man.occid.	3	4
		130	Siniſter humerus Orionis.	man.oritur.	3	13
		143	Canobus in Argo naui.	med.cœlum.	3	26
		32	Caput Gemin.præcedens.	man.oritur.	3	32
B	26	63	Eductio colli ſerpentis.	man.occid.	4	14
		128	Vltima clypei Orionis.	man.oritur.	4	22
		292	Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	veſp.oritur.	4	24
C	27	123	Vltima poſt interfluuij.	man.oritur.	5	2
		297	Nebuloſa oculi Sagittarij.	veſp.oritur.	5	40
		223	Lucens ante genu Gemin.	veſp.occid.	5	42
D	28	36	Prima extra formam Helicis.	man.oritur.	5	30
		37	Secunda extra formam Helicis.	man.oritur.	6	3
		65	In tempore ſerpentis.	man.occid.	6	16
		229	Siniſt.genu Gemin.ſeq.	veſp.occid.	6	28

☉ In ♋ Cancro. 1605. Pol. 45.

Digitized by Google

Lit.	Dies	num. Stell.	☉ In ♋ IVNIVS.		Cancro. Gr.	M.
		147	Canis maior.	med. cœlum.	6	48
E	29	177	Aculeus Scorpij. & 94.	veſp.oritur.	7	38
		175	Auſtrina duplicis in Scorpio.	veſp.oritur.	7	41
F	30	297	Nebuloſa oculi Sagittarij.	man.occid.	7	27
		294	Manubrium ſiniſt.man.Sagittarij.	veſp.oritur.	8	3
			IVLIVS.			
G	1					
A	2	95	Sequens oris Equiculi.	veſp.oritur.	8	58
		296	Iaculum Sagittarij.	veſp.oritur.	9	49
B	3	27	Hædorum primus.	veſp.occid.	11	8
		227	Pes ſiniſt.ſequentis Gemin.	man.oritur.	11	9
		179	Septimus ſpondylus Scorpij.	veſp.oritur.	11	39
C	4	141	Humerus dext. Orionis. & 234.	man.oritur.	11	30
		237	Caput Gemin.Hercules.	man.oritur.	11	46
D	5	189	Sequ.lucent.præced.Piſces auſtr.	man.occid.	12	39
		181	Nebuloſa poſt aculeum Scorpij.	veſp.oritur.	12	35
		28	Hædorum ſequens.	veſp.occid.	13	8
E	6	137	Prior Zonæ Orionis.	man.oritur.	13	3
		93	Præced.capitis Equiculi.	veſp.oritur.	14	3
F	7	182	In Auſtr. parte arcus Sagittarij.	veſp.oritur.	14	33
		158	Informis circa collum Hydræ.	veſp.occid.	15	10
G	8	138	Media Zonæ Orionis.	man.oritur.	15	3
		61	Lucida Coronæ.	man.occid.	15	29
		39	Quarta informis circa Helicem.	man.oritur.	15	44
		32	Caput Gemin. Apolli.	med.cœlum.	15	57
A	9	129	Siniſt.pes Orionis.	man.oritur.	15	54
		156	Lucida Hydræ.	veſp.occid.	16	27
		68	Brachius dexter Engonaſis.	man.occid.	16	41
		305	Cornu boreale Capricorni.	veſp.oritur.	17	5
B	10	139	Vltima Zonæ Orionis.	man.oritur.	17	0
C	11	135	Media enſis Orionis.	man.oritur.	18	19
		147	Canis minor.	med. cœlum.	18	23
		176	Quartus ſpondylus Scorpij, & 99.	veſp.oritur.	18	26
		300	Axilla Sagittarij.	veſp.oritur.	18	34
D	12	136	Auſtral.enſis Orionis.	man.oritur.	18	51
		237	Caput Gemin.Hercules.	med.cœlum.	19	0
		234	Siniſt.latus ſequentis Gemin.	veſp.occid.	19	23
E	13	69	Humerus dext.Engonaſis.	man.occid.	20	8
		306	Cornu Auſtrale Capricorni.	veſp.oritur.	20	40
		180	Sextus ſpondylus Scorpij.	veſp.oritur.	21	4
F	14	75	Caput Engonaſis.	man.occid.	20	52
G	15					
A	16	239	Pes Boreus Cancri.	man.oritur.	23	18
		76	Caput Ophiuculi.	man.occid.	23	28

☉ In ♋ Cancro. 1605. Pol. 45.

Digitized by Google

	Dies	Stell. num.	☉ In ♋ IVLIVS.		Cancro. Gr.	M.
B	17					
C	18	154	Lucida poſt tranſtrum nauis.	med. cœlum.	25	17
		778	Quintus ſpondylus Scorpij.	veſp.oritur.	25	33
D	19	239	Pes Boreus Cancri.	veſp.occid.	25	53
		6	Media vmbilici Andromedæ.	veſp.oritur.	26	1
		310	Dextr.genu Capricorni.	man.occid.	27	11
E	20	307	Præcedens rictus Capricorni.	veſp.oritur.	27	6
		79	Prior informis circa Aquilam.	man.occid.	27	27
F	21	102	Borea capitis Pegaſi.	veſp.oritur.	28	16
		159	Fundus Crateris.	veſp.occid.	28	36
G	22	132	Media corporis Leporis.	man.oritur.	29	6
		137	Caput Gemin.Hercules.	veſp.occid.	29	31
A	23	244	Aſinus Boreales.	man.oritur.	29	47
			Sol in Leone.	♌		
B	24	243	Præſepe Pectus Cancri.	man.oritur.	1	16
		307	Præcedens rictus Capricorni.	man.occid.	1	24
		97	Humerus ſiniſter Aquarij.	veſp.oritur.	1	26
C	52	112	Extrema Eridani.& 131.	man.oritur.	1	29
		243	Præſepe.	med.cœlum.	1	58
		244	Aſinus Borealis.	med.cœlum.	2	26
		245	Aſinus Auſtralis.	veſp.occid.	2	32
		306	Cornu Auſtrale Capricorni.	man.occid.	2	24
D	26	74	Sin.Humerus Engonaſis.	man.occid.	2	33
		147	Canis minor.	man.oritur.	2	37
		245	Aſinus Auſtrinus.	med.cœlum.	2	46
		243	Præſepe.	veſp.occid.	3	10
		32	Caput Gemin. præcedens.	veſp.occid.	3	24
E	27	305	Cornu Boreale Capricorni.	man.occid.	4	4
F	28	107	Scapulæ Pegaſi.	veſp.oritur.	4	3
G	29	312	Auſtrina corporis Capricorni.	man. occid.	5	25
		100	Luminoſa dext.humeri Aquarij.	veſp.oritur.	5	47
A	30	244	Aſellus Borealis.	veſp.occid.	6	54
B	31	142	Pes prior Canis.	man.oritur.	7	51
		8	Auſtral.cinguli Andromedæ.	veſp.oritur.	8	7
			AVGVSTVS.			
C	1	104	Borea manu dext. Aquarij.	veſp.oritur.	8	59
D	2	4	Scapulæ Andromedæ.	veſp.oritur.	10	18
E	3	144	Canis maior.	man.oritur.	10	14
		165	Humerus ſiniſt. præced. Centauri.	veſp.occid.	11	0
F	4	86	Præced.ſub ſiniſt.manu Aquarij.	man.occid.	11	30
		319	Prior ſpinæ Auſtral.Capricorni.	man.occid.	11	39
G	5	103	Brachius dext. Aquarij.	veſp.oritur.	12	31
		160	Roſtrum Corui.	veſp.occid.	12	43
		31	Dext.humerus Aurigæ.	veſp.occid.	12	54

☉ In ♌ Leone. 1605. Pol. 45.

Digitized by Google

Lit.	Dies	num. Stell.	☉ In ♌ AVGVSTVS. Leone.		Gr.	M.
A	6					
B	7	190	Vltima fuſionis aquæ Aquarij.	man.occid.	13	44
		85	Caput Antinoi.	man.occid.	13	57
		105	Præced.Auſtr.manus Aquarij.	veſp.oritur.	14	11
C	8	45	Borea pedis dext.Heli.	man.oritur.	14	40
		81	Aquila volans.	man.occid.	14	38
		321	Cauda Capricorni præcedens.	man.occid.	15	2
		156	Lucida Hydræ.	med.cœlum.	14	55
D	9	80	Præced.ſiniſt.humer.Aquilæ.	man.occid.	15	37
		46	Auſtr.pedis dext.Helicis.	man.oritur.	16	10
		310	Dextrum genu Capricorni.	veſp.oritur.	16	17
		312	Auſtrina corporis Capricorni.	veſp.oritur.	16	43
E	10	322	Cauda Capricorni ſequens.	man.occid.	16	40
F	11	150	Informis circa caput Hydræ.	man.oritur.	17	59
G	12	44	Media ceruicis Leonis, & 133.	man.oritur.	18	52
A	13	251	Auſtralior colli Leonis,	man.oritur.	19	47
		186	Siniſtrum fæmur Sagittarij.	veſp.oritur.	20	29
B	14	321	Cauda Capricorni præcedens.	veſp.oritur	21	3
C	15	322	Cauda Capricorni ſequens.	veſp.oritur.	22	14
D	16	97	Humerus ſiniſter Aquarij.	man.occid.	22	51
E	17	134	Sequens extra formam canis.	man.oritur.	23	29
		252	Cor Leonis Regulus.	man.oritur.	23	54
		146	Sub ventre canis.	man.oritur.	24	13
		252	Cor Leonis,& 163.	veſp.occid.	24	16
F	18	15	Siniſter pes Andromedæ.	veſp.oritur.	24	50
		145	Eductio fæmoris ſiniſtri canis.	man.oritur.	25	5
G	19	87	Cauda Delphini.	man.occid.	25	35
		183	Gena ſiniſt.prior Sagittarij,& 319.	veſp.oritur.	26	13
		169	Humerus dexter Centauri.	veſp.occid.	26	19
A	20	44	Media ceruicis Leonis.	med. cœlum.	26	44
		316	Prior contiguarum ventris Capric.	veſp.oritur.	27	40
B	21	88	Rhomboid.Delphini Auſtralis.	man.occid.	27	54
C	22	93	Præcedens capitis Equiculi.	man.occid.	28	21
		48	Sequens in lumbis Leonis.	man.oritur.	28	51
D	23	149	Scutum Argi.	man.oritur.	29	21
		329	Auſtr.tibiæ dextræ Aquarij.	man.occid.	29	29
		148	Cauda Canis.	man.oritur.	29	37
		20	Caput Algol.	veſp.oritur.	29	53
		82	Roſtrum gallinæ.	man.occid.	29	57
			Sol in Virgine.	♍		
E	24	91	Auſtral.ſequentis lat.Del.	man.occid.	0	13
		51	Berenices crines.	man.oritur.	0	16
		90	Rhomb.Del.præce.Bore.	man.occid.	0	20
		162	Ala dextra Corui.	veſp.occid.	0	43

☉ In ♌ Leone. 1605. Pol. 45.

Præce-

Lit.	Dies	Stell. num	☉ In ♍ AVGVSTVS.		Virginę. Gr.	M.
		94	Præcedens oris Equiculi.	man.occid.	0	54
F	25	78	Lucida Hydræ.	man.oritur.	1	37
		95	Seq.oris Equiculi.	man.occid.	1	48
		1	Extrema ala Pegaſi.	veſp.oritur.	2	9
		151	Sequens in extrema nauis.	man.oritur.	2	3
G	26	92	Bore.ſequentis latus Del.	man.occid.	2	40
		251	Auſtralior colli Leonis.	veſp.occid.	2	54
A	27	100	Luminoſa dext.humeri Aquarij.	man.occid.	2	59
		13	Præcedens baſis Trianguli.	veſp.oritur.	3	50
B	28	5	Siniſter cubitus Andromedæ.	veſp.oritur.	4	36
		103	Brachius dext.Aquarij.	man.occid.	4	59
C	29	13	Antecedens alæ ſequentis Corui.	veſp.occid.	5	55
		104	Borea manus dextræ Aquarij.	man.occid.	6	2
D	30	156	Lucida Lyræ.	man.occid.	6	15
		41	Ilia Vrſæ maioris.	med.cœlum.	6	40
E	31	99	Rictus Pegaſi.	man.occid.	6	54
		105	Præcedens Auſtr.manus Aquarij.	man.occid.	7	30
			SEPTEMBER.			
		52	Sequens Auſtr.comę Berenices.	man.oritur.	7	49
		159	Fundus Crateris.	med.cœlum.	7	58
F	1	102	Borea capitis Pegaſi.	man.occid.	8	26
		18	Antecedens à capite Meduſæ.	veſp.oritur.	9	24
G	2	258	Poſterior fæmur Leonis.	man.oritur.	9	34
		40	Humerus Vrſæ maioris.	med.cœlum.	10	4
A	3	50	Cauda Leonis.	man.oritur.	10	48
		14	Seq.baſis Trianguli.	veſp.oritur.	10	58
		153	Sectio tranſtri nauis.	man.oritur.	11	13
B	4	48	Sequens in lumbis Leonis.	med. cœlum.	11	23
C	5	260	Sub cubitis Leonis.	med.cœlum.	12	47
		152	Tertia poſt ſcutum Argi.	man.oritur.	12	56
D	6	259	Poples poſterior Leonis.	med.cœlum.	13	40
		158	Informis circa collum Hydræ.	man.oritur.	14	15
E	7	258	Poſterior fæmur Leonis.	med. cœlum.	14	15
		12	Summitas Trianguli.	veſp.oritur.	15	11
F	8	44	Media ceruicis Leonis.	veſp.occid.	15	26
G	9					
A	10					
B	11	261	Extremitas alæ ſiniſt.auſtr.Virg.	man.oritur.	18	1
		112	Lucida Eridani.	man.occid.	18	6
C	12		Extrem. auſtr. caudæ cæti.	man.occid.	18	27
D	13					
E	14	50	Cauda Leonis.	med. cœlum.	21	6

☉ In ♍ Virgine. 1605. Pol. 45.

Extrem.

	Dies	num. Stell.	☉ In ♍ SEPTEMBER. Virgine.		Gr.	M.
F	15	191	Extrem.Boreal.caudæ cæti.	man.occid.	21	57
		43	Crus ſiniſt.poſte. Helices.	med.cœlum.	22	26
		329	Auſtr.tibiæ dext.Aquarij.	veſp.oritur.	22	30
G	16	154	Lucida poſt tranſtrum Nauis.	man.oritur.	23	1
		261	In extrem.alæ ſiniſt.Auſt.Virginis.	med. cœlum.	23	5
A	17	26	Siniſtrum genu Perſei.	veſp.occid.	24	19
B	18					
C	19	258	Poſterior femur Leonis.	veſp.occid.	26	2
		107	Scapulæ Pegaſi.	man.occid.	26	15
		98	Pectus Oloris.	man.occid.	26	28
D	20	185	Genu dext.anterior Sagittarij.	veſp.oritur.	26	41
		160	Roſtrum Corui.& 42.	med.cœlum.	26	57
E	21	54	Præuindemiatrix,& 159.	man.oritur.	27	30
F	22	167	Poples dext.Centauri.	med.cœlum.	28	50
			Sol in Libra.	♎		
G	23	262	Præcedens alæ ſiniſt.Virginis.	med.cœlum.	0	6
A	24	57	Borea ſiniſt. cruris Bootis.	man.oritur.	0	40
		51	Berenices crines.	med.cœlum.	0	48
B	25	52	Seq.Auſtr.comæ Berenices.	med.cœlum.	1	54
C	26	55	Sub cingulo Virginis.	man.oritur.	2	25
		150	Media corporis cæti.	man.occid.	2	41
		139	Præcedens in Lino Piſcium.	veſp.oritur.	2	49
D	27	263	Secunda alæ ſiniſt.Virginis.	man.oritur.	3	31
E	28	59	Arcturus Bootes.	man.oritur.	4	15
		109	Sequens ad caudam cæti.	man.occid.	4	47
F	29	261	Extremitas alæ ſiniſt.auſtr.Virginis.	veſp.occid.	5	57
G	30	9	Cornu Arietis Sequens.	veſp.oritur.	7	23
			OCTOBER.			
A	1	108	Dexter humerus Pegaſi.	man.occid.	7	32
		111	Venter Cæti.	man.occid.	7	47
B	2	1	Extrema ala Pegaſi.	man.occid.	8	43
		199	Cornu Arietis præcedens.	veſp.oritur.	9	15
C	3	193	Prior in Lino Piſcium.	man.occid.	9	30
D	4	54	Præuindemiatrix.	med. cœlum.	10	17
		114	Conuerſio fluuij.	man.occid.	11	5
E	5	163	Secunda alæ ſiniſt.Virginis.	veſp.occid.	11	48
		176	Quartus ſpondylus Scorpij.	veſp.occid.	12	7
F	6	61	Lucida Coronæ.	man.oritur.	12	23
		48	Seq.in lumbis Leonis,& 38.	veſp.occid.	13	2
G	7	161	Antecedens alæ ſeq.Corui.	man.oritur.	13	22
		265	Spica Virginis.	veſp.occid.	13	45

☉ In ♍ Virgine. 1605. Pol. 45.

Calcaneus

		Stell. num.	☉ In OCTOBER. Libra ♎.		Gr.	M.
A	8	60	Calcaneus dexter Bootis.	man.oritur.	14	8
B	9	162	Ala dextra Corui.	man.oritur.	15	25
			Auſtr.pectoris cæti.	man.occid.	15	56
		160	Roſtrum Corui.	man.oritur.	16	18
C	10	49	Media caudæ Helicis.	med. cœlum ♎.	16	56
		50	Cauda Leonis.	veſp.occid.	17	8
D	11	265	Spica Virginis.	med.cœlum.	17	14
		55	Cingulum Virginis.	man.oritur.	17	30
		197	Media poſt flexum Piſcium ♎.	man.occid.	18	9
E	12	101	Cauda Cygni.	man.occid.	18	25
		265	Spica Virginis.	man.oritur.	18	44
		175	Auſtr.duplicis in Scorpio.	veſp.occid.	18	49
		189	Seq.luc.præc.Piſc.auſtr.	veſp.oritur.	18	58
F	13	25	Siniſt. crus Perſei.	veſp.oritur.	19	49
			Extr.Boreal.caudæ cæti.	veſp.oritur.	20	3
		163	Pes extremus Corui.	man.oritur.	20	6
G	14	113	Nexus Piſcium.	man.occid.	20	16
		28	Hædorum ſequens.	veſp.oritur.	20	15
A	15	3	Vmbilicus Pegaſi.	man.occid.	21	31
		27	Hædorum Prior.	veſp.oritur.	21	29
B	16	31	Dexter humerus Aurigæ.	veſp.oritur.	22	20
			Media præced. Piſc.auſtr.	veſp.oritur.	22	35
		117	Prima poſt interfluuij.	man.occid.	22	45
C	17	36	Prima informis circa Helicem.	veſp.occid.	23	35
		53	Vltima caudæ Helicis.	med.cœlum ♎.	24	22
		5	Siniſt.cubitus Andromedæ.	man.occid.	24	26
D	18	17	Quintus ſpondylus Scorpij.	veſp.occidit.	24	41
		21	Siniſt.calcaneus Perſei.	veſp.oritur.	25	6
		133	Prior extra formam canis.	man.occid.	25	20
		63	Eductio colli ſerpentis.	man.oritur.	25	28
E	19		Præcedens genæ cæti.	man.occid.	25	28
		39	Quarta informis circa Helicem.	veſp.occid.	26	1
		272	Præced.informis ſub Auſtr.	veſp.occid.	26	13
			Secunda poſt interfluuij.	man.occid.	25	56
F	20		Sub cingulo virginis.	veſp.occid.	26	40
		200	Præcedens iubæ Cæti.	man.occid.	27	13
G	21		Seq.extra formam canis.	man.occid.	27	46
		62	Prima conuerſio colli ſerpentis.	man.oritur.	27	59
A	22	118	Medium oris Cæti.	man.occid.	28	39
		68	Brachius dext. Engonaſis.	man.oritur.	28	45
		121	Tertia poſt interfluij.	man.occid.	29	5
B	23	4	Scapulæ Andromedæ.	man.occid.	29	16
			Sol in Scorpio. ♏			

☉ in ♎ Libra. 1605. Pol. 45.

☉ In ♏ OCTOBER. Scorpio.

Lit.	Dies	Stell. num.			Gr.	M.
		201	Capilli Cæti,& 122.& 123.	man.occid.	0	22
		23	Extremum ſiniſt. pedis Perſei.	veſp.oritur.	0	58
C	24	197	Media poſt flexum Piſcium.	veſp.oritur.	1	8
		59	Arcturus Bootes.	med.cœlum.	1	35
D	25	199	Cornu Arietis præcedens.	man.occid.	1	45
		78	Lucida Lyræ.	man.oritur.	1	57
E	26	66	Media conuerſio colli ſerpentis.	man.oritur.	2	30
		9	Cornu Arietis ſeq.& 120.	man.occid.	3	19
F	27	202	Pes poſterior Arietis.	man.occid.	3	51
		67	Auſtr. conuerſio colli ſerpentis.	man.oritur.	4	47
G	28	74	Siniſt.humerus Engonaſis.	man.oritur.	4	57
A	29	56	Siniſt. humerus Bootis.	med. cœlum.	5	15
B	30					
C	31	60	Calcaneus Bootis.	med.cœlum.	7	24
			NOVEMBER.			
		101	Cauda Cygni.	man.oritur.	8	25
D	1	190	Vit.fuſ.aquæ Aquarij,& 200.	veſp.oritur.	8	29
		64	Ambæ lances.	man.oritur.	9	1
E	2	54	Præuindemiatrix.& 173.	veſp.occid.	10	2
		270	Lanx Auſtralis.	veſp.occid.	10	56
F	3	204	Media caudæ Arietis.	veſp.oritur.	11	12
		8	Auſtr.cingulis Andromedæ.	man.occid.	11	10
G	4	180	Sextus ſpondylus Scorpij.	veſp.occid.	11	43
		12	Summitas Trianguli.	man.occid.	11	59
		6	Media vmbilici Andromedæ.	man.occid.	12	13
A	5	131	Venter Leporis.	man.occid.	12	42
		113	Nexus Piſcium.	veſp.oritur.	12	42
		271	Præcedens lancis Auſtr.	med.cœlum.	13	11
		75	Caput Engonaſis.	man.oritur.	13	11
		165	Humeri ſiniſt.præced. Centauri.	man.oritur.	13	36
B	6	211	Anguſtiſs.termin. Pleiadum.	veſp.oritur.	13	44
		208	Auſtra.& Bore. Pleiadum.	veſp.oritur.	14	3
		206	Borea ſectionis Tauri.	man.occid.	14	18
C	7	7	Bor.vmbilici Andromedæ.	man.occid.	14	50
		132	Media corporis Leporis.	man.occid.	15	28
		70	Palmæ Ophiuculi præcedens.	man.oritur.	15	59
D	8	174	Primus ſpondylus Scorpij.	veſp.oritur.	16	3
		64	Lanx Borealis.	med. cœlum.	16	13
		55	Cingulum Virginis.	veſp.occid.	16	14
		201	Capilli cæti,& 109.	veſp.oritur.	16	29
E	9	279	Auſtr.frontis Scorpij,& 46.	veſp.occid.	16	41
		192	Extr.Auſtr.caudæ cæti.	veſp.oritur.	17	9
		202	Pes poſterior Arietis.	veſp.oritur.	17	20

☉ In ♐ Scorpio.

1605. Pol. 45.

Digitized by Google

Lit.	Dies	Stell. num.	☉ In ♏ NOVEMBER. Scorpio.		Gr.	M.
F	10	204	Media caudæ Arietis.	man.occid.	17	53
		210	Exigua Pleyadum.	veſp.oritur.	18	0
G	11					
A	12	272	Prior infor. ſub Auſtr. Chel.	man.oritur.	19	8
		76	Caput Ophiuculi.& 71.	man.oritur.	19	17
		45	Borea pedis dext. Helicis.	veſp.occid.	19	30
		179	Septimus ſpondylus Scorpij.	veſp.occidit.	19	38
B	13	77	Aculeus Scorpij.	veſp.occid.	20	40
C	14	61	Lucens in corona.	med. cœlum.	21	38
D	15	275	Informis circa Chelas.	med.cœlum.	22	19
E	16	169	Humerus dext.Centauri.	man.oritur.	23	3
		98	Pectus Oloris.	man.oritur.	23	16
		278	Media frontis Scorpij.	veſp.occid.	23	55
F	17	284	Prior lucentium corporis Scorpij.	veſp.occid.	24	54
		286	Seq.lucentium corporis Scorpij.	veſp.occid.	25	20
G	18	52	Seq. Auſtr. Comæ Berenices.	veſp.occid.	25	32
		181	Nebuloſa poſt aculeum Scorpij.	veſp.occid.	26	1
A	19	285	Cor ſcorpij Antares.	veſp.occid.	26	31
		118	Medium oris Cæti.	veſp.oritur.	26	43
B	20	280	Borea frontis Scorpij.	man.oritur.	26	53
C	21	278	Media frontis Scorpij.	man.oritur.	28	20
		82	Roſtrum gallinæ.	man.oritur.	28	32
		111	Venter Cæti.	veſp.oritur.	28	28
		116	Præcedens genæ Cæti.	veſp.oritur.	29	13
		64	Lanx Borealis.	veſp.occid.	29	30
			Sol in Sagittario.	♐		
D	22	70	Palmæ Ophiuculi prior. & ſeq.	med. cœlum.	0	15
		280	Borea frontis Scorpij.	veſp.occid.	0	14
		120	Mandibula Cæti.	veſp.oritur.	0	27
E	23	279	Auſtral. frontis Scorpij.	man.oritur.	0	55
F	24	283	Cauum ſiniſtr.pedis Ophiu.	med.cœlum.	2	17
G	25	285	Cor Scorpij Antares.	med.cœlum.	3	21
A	26	173	Auſtralior pedis Scorpij.	man.oritur.	3	40
		72	Sin.genu Ophiuculi.	veſp.occid.	3	45
		183	Genu ſiniſt.prior Sagittarij.	veſp.occid.	4	13
B	27	69	Humerus dexter Engonaſis.	med.cœlum.	5	3
C	28	284	Præcedens corporis Scorpij.	man.oritur.	5	11
		51	Berenices Crines.	veſp.occid.	5	44
D	29	87	Dext.genu Ophiuculi.	man.oritur.	6	24
		110	Media corporis Cæti.	veſp.oritur.	6	29
E	30	285	Cor Scorpij.	man.oritur.	7	30
		215	Quarta Hyadum.	veſp.oritur.	8	18

☉ In ♏ Scorpio. 1605. Pol. 45.

Digitized by Google

Lit.	Dies	Stell num	☉ In ♐ DECEMBER. Sagittario.		Gr.	M.
F	1	213	Secunda Hyadum.	veſp.oritur.	8	50
G	2	212	Prima Hyadum.	veſp.oritur.	9	35
A	3	286	Seq.lucentium corporis Scorpij.	man.oritur.	10	52
		57	Borea ſiniſt. cruris Bootis.	veſp.occid.	11	55
B	4	214	Tertia Hyadum.	veſp.oritur.	11	41
		216	Quinta Hyadum Aldebaram.	veſp.oritur.	12	19
C	5	289	Dext.tibia Ophiuculi.	man.oritur.	13	5
		185	Genu dext.anterior Scorpij.	veſp.occid.	13	48
D	6	117	Prima poſt interfluuij.	veſp.oritur.	14	21
		75	Caput Engonaſis.	med.cœlum.	14	21
E	7	84	Antecedens in collo Aquilæ.	man.oritur.	14	51
F	8	292	Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	veſp.occid.	16	13
		71	Palmæ Ophiuculi ſequens.	veſp.occid.	16	39
G	9	60	Calcaneus dexter Bootis.	veſp.occid.	17	39
		80	Præcedens ſiniſt. humeri Aqui.	man.oritur.	17	23
A	10	177	Aculeus Scorpij.	med.cœlum.	17	40
		289	Dext.tibia Ophiuculi.	veſp.occid.	18	23
B	11	59	Arcturus Bootes.	veſp.occid.	19	17
C	12	83	Proxima lucidæ in ſcapulis Aqui.	man.oritur.	19	46
		294	Manubrium ſiniſt.man.Sagittarij.	veſp.occid.	19	5
		81	Aquila volans.	man.oritur.	20	8
D	13	119	Secunda poſt interfluuij.	veſp.oritur.	20	23
		70	Palmæ Ophiuculi. Præcedens.	veſp.occid.	21	29
		174	Primus ſpondylus Scorpij.	man.oritur.	21	49
E	14	79	Præcedens informium circa Aqui.	man.oritur.	22	8
		287	Dext.genu Ophiuc.	veſp.occid.	22	42
F	15					
G	16	90	Rhomboides Del.Præced.Bore.	man.oritur.	24	5
		67	Auſtral.conuerſio colli ſerpentis.	veſp.occid.	24	6
A	17					
B	18	88	Rhomboides Del. Auſtr.	man.oritur.	25	23
		122	Tertia poſt interuallum fluuij.	veſp.oritur.	26	33
C	19	91	Auſtr.ſeq. lateris Del.	man.oritur.	26	53
		125	Sexta clypei Orionis.	veſp.oritur.	27	6
		87	Cauda Delphini.	man.oritur.	28	11
D	20	114	Conuerſio fluuij.	veſp.oritur.	28	3
		122	Quarta poſt interuallum fluuij.	veſp.oritur.	28	41
		126	Sexta clypei Orionis.	veſp.oritur.	28	58
E	21	300	Axilla Sagittarij.	veſp.occid.	29	28
		296	Iaculum Sagittarij.	veſp.occid.	29	48
F	22		Sol in Capricorno.	♑		
		29[illegible]	Auſtr.Bor.partis arcus Sagittarij.	med. cœlum.	0	28
G	23	85	Caput Antinoi.	man.oritur.	0	58

☉ In ♐ Sagittario. 1605. Pol. 45.

Prima

Lit.	Dies	num Stell.	☉ In ♑ DECEMBER. Capricorno.		Gr.	M.
A	24	62	Prima conuerſio colli ſerpentis.	veſp.occid.	2	3
		127	Octaua clypei Orionis.	veſp.oritur.	2	30
		186	Siniſt.fæmur Sagittarij.	veſp.occid.	2	31
B	25	130	Siniſt.humerus Orionis.	veſp.oritur.	3	13
		32	Caput Gemin.præcedens.	veſp.oritur.	3	32
C	26	128	Vltima clypei Orionis.	veſp.oritur.	4	22
		292	Cuſpis ſagittæ Sagittarij.	man.oritur.	4	25
D	27	78	Lucida Lyræ.	med. cœlum	4	57
		36	Prima informium circa Helicem.	veſp.oritur.	5	30
		188	Media lucid.ante Piſc. Auſtri	veſp.occid.	5	35
E	28	297	Nebuloſa oculi Sagittarij .	man.oritur.	5	41
		65	In tempore ſerpentis.	veſp.occid.	6	16
F	29	297	Nebuloſa oculi ſagittarij .	veſp.occidit .	7	27
G	30	177	Aculeus Scorpij.	man.oritur.	7	38
		294	Manubrium ſiniſt. manus Sagittarij.	man.oritur.	8	3
A	31	95	Sequens oris Equiculi.	man.oritur.	8	58
		296	Iaculum Sagittarij.	man.oritur.	9	39

☉ In ♑ Capricorno. 1605. Pol.45.

Finis Tertiæ,& poſtremæ Tabulæ.

Præcedentium trium tabularum intelligentia, explicatio, & vſus.

CAP. XLI.

Primæ, & ſecundæ tabulæ conſtructio.

TRIVM tabularum præcedentium intelligentia, explicatio, & vſus facilis eſt. Nam in prima, & ſecunda, quæ ſeptem areis diſtinctæ ſunt, in primis literarum Dominicaliũ area annectitur; quia ad inſtar Kalendarij conditæ ſunt: ſecundò inſeruntur dies menſis, tertiò ſtellæ inerrantes: quartò illarum ortus, & occaſus cum cœli mediationibus: quintò partes: ſextò minuta cum quibus oriuntur, occidunt, & cœlum mediant: poſtremò ponitur ſol cum ſigno, quod inambulat, annus quo ambæ conditæ ſunt cum polorum latitudinibus.

Tertiæ tabulę cõſtructio.

Tertia tabula citra prærecitata aream continet numerorum ſtellarum inerrantium, vt inueniri poſſit ſtella, cuius ſit naturæ, cuius latitudinis, &c. Quæ certè area deſeruire poterit pro duabus quoq; præcedentibus tabulis.

Primæ tabulæ annus, & latitudines.

Prima Tabula ad annum Domini 1595. pro radice condita eſt ad latitudinem 40. quæ pro latitudinibus etiam 39. & 41. deſeruire poterit pro ſtellis paruam latitudinem habentibus: nam ſi adſit magna ſtellæ latitudo nihil valet.

Secunda tabula ad quẽ annũ, & polorum latit. erecta eſt.

Secunda condita eſt pro epocha 1598. ad poli altitudinem 42. quæ etiam pro altitudinibus 41. & 43. prodeſſe poterit: ſeruatis quoq; inerrantium latitudinibus, quia ſi ſint notabiles, nihil proderit.

Tertię tabulæ erectio ad quem annũ, & ad quas Poli lat.

Poſtrema ad Poli eleuationem grad. 45. erecta eſt, quæ etiam iuuabit pro Polis lat. 44. & 46. ſeruatis etiam inerrantium latitudinibus, vt iam dictum eſt: Itaq; quæ ſtella oriatur, aut occidat, vel cœli mediet cum ſole, ſtatim inſpiciet.

Tabularum praxis ꝑ futuris annis.

Porrò pro annis futuris vtendum eſt tabula æquationis fixarum ad duo ſecula capitis 38. huius primi libri: nimirum ſi quis ad Poli eleuationem grad. 42. ſub qua Roma condita eſt anno futuro 1620. ſcire voluerit cordis Leonis ortum veſpertinum verum, quærat in Tabula, & inueniet die 13. Februarij ſtellam illam 1598. veſpere oriri cũ grad. 23. ſcrupulis verò primis 51. His addat minuta 23. nam talis eſt nota ſcilicet additionis, addat, inquam minutis 51. & reſultabunt grad. 24. cum minutis 14. iuxta ſupputationis vſum: ſic igitur anno 1620. die 13. Feb. Cor Leonis veſpere orietur cum partibus 24. ſcrupulis verò primis 14.

Tabularum praxis pro tranſactis annis.

Quòd ſi pro tranſactis id efficere volueris annis: eadem quoque erit operatio, ſed ſubtrahendo. Verbi gratia, ſcire cupis 1520. eadem Februarij die 13. cum quibus partibus, minutiſq; Cor Leonis veſpere ortum fuerit: ſubtractione quidem opus erit, quia talis eſt nota: ſubtrahendo ſcilicet minuta illi anno correſpondentia: quæ reperimus 36. Igitur à 51. 36. ſubtractis, cum remaneant 15. anno illo 1520. Cor Leonis oriebatur 13. Februarij, cum 23. grad. & minutis 15. Leonis: eadem quoq; erit operatio in alijs latitudinibus.

Fixarũ ortus & occaſus: Heliaci difficiles.

Ptolæmeus, & alij cur abſtinuerunt à ſupputationib. heliacis.

At verò circa Heliacos, ſeu apparentes inerrantium ſtellarum ortus, & occaſus pro nunc nos intromittere noluimus ob rei ipſius difficultatem, cũ non ita facilè terminari poſſint. Vnde & Ptolæmeus ipſe ab hiſce ſupputationibus abſtinere voluit, lib. 8. c. 6. de apparitionibus, & occultationibus fixarum tractans, & multi etiam ex viris doctiſſimis abhorruerunt ob ſtellarum multitudinem, magnitudinemquè, ob varia Regionum climata, ob diuerſas cœli partes.

Arcus, ſeu interualli variatio.

Prima ratio variationis arcus.

Nam Arcus, ſeu interuallum illud quo ſtella, vel è ſolari ſplendore emergit, vel infra illud occultatur: variatur mirabiliter. Nam quandoq; fit maius, aliquando minus tripliciter; Primò, quia ſi ſint duæ ſtellæ, altera inſignis magnitudinis, altera minoris, prima minus interual-

lum

lum expoſtulat ob maius lumen:cum in maiore ſolis lumine cerni poterit; ac ideò in minori diſtantia à Solis Horizonte,non obſtante æquali vmbrarum relatione ad Solem iuxta latitudinem,& zodiaci inclinationem ad Horizontem. Secundò, quia ſtellarum,etiam ſi ſint æqualis magnitudinis,quæ plus à Sole diſtant, etiam ſignifero eandem ad Horizontem habente inclinationem,minus interuallum requirunt: ob maius lumen quod apud Solem fit, & ſigniferum in eadem Solis diſtantia ſubtus terram. Quocirca,quæ magis à Sole diſtabit,magis intueri poterit: quæ minus ob illius fulgoris claritatem, minimè. Poſtremò interuallum maius erit ſicuti ſubtus terram Solis quoq; diſtantia maior:ſi ſigniferi declinatio ad Horizontem maior etiam fuerit: non obſtante eadem ſtellarum magnitudine, & ad Solem diſtantia. Ideo non mirum, ſi viri in hac facultate doctiſſimi ab hiſce ſupputationibus ſe abſtinent,cum ob rerum difficultatem,tum quoq; ob maximum laborem,quem ingerunt: ac propterea nobis impræſentiarum ab hiſce intricatiſſimis laboribus ſuperſedendum arbitramur. Vnum tamen inſpeximus, qui rebus hiſce primus inter noſtrates operam nauauit: Franciſcum nempe Sirigattum,qui in eo Opere de ortu,& occaſu ſignorũ Leoni X.Pontifici Maximo dicato,duas tabulas inerrantium confecit: alteram de triplici ortu, & occaſu imaginum ſecundum Poetas,alteram verò de ortu,& occaſu imaginum iuxta Aſtronomos. Prima aſtrorum lapſus, & protinus ortus per ſingulos anni dies comprehendit; & ſiderum nomina,& imaginum numerum iuxta priſcorum doctrinam adnotans:locaq; in quibus ſuo erant tempore, contemplans, quia à primis per quàm maximè diſtabant. Secunda autem inerrantium imagines per ſuos gradus, & minuta componit atq; diſtribuit.Porrò imaginum tres ponit habitudines. Prima eſt,cum quo ſigniferi gradu aſcendente exoritu fixa. Secunda cum qua Zodiaci parte mediat cœlum. Tertia oſtendit quantitatem arcus eccliptic æ aſcendentem,quãdo quælibet ſtella occidit cum inerrantium numerõ,& complexione. Hos tamen ortus, & occaſus tum Cronicè,tum Coſmicè,tum etiam Heliacè ſupputat. Sed quam veritatem habeant,reliquum eſt examinare:quod alias Deo nobis miſericorditer ſuperſtite, efficiemus. Ipſe tamen verificaſſe fatetur anno Domini M. D. ſed ad Polum Florentinum.Ad quem Polum ſi quis vti illis voluerit noſtris temporibus corrigat numeros ex ſtellarum fixarum progreſſione iuxta calculum Alphonſinũ ſpatio 114. annorum: quemadmodum certè ſupra tetigimus. Ad ſupputandas prædictas tabulas magnum nobis adiumentum attulerunt Magini viri clariſſimi illæ ſuæ binæ tabulæ ortuum,atq; occaſuum ad diuerſas Polorum eleuationes cõditæ: quæ noſtros labores vtiq; faciliores reddiderunt; quam ob rem ingentes ei referimus gratias. Verum dubitatio exurgit de fixarum meditationibus,num corrigendæ forent iuxta temporum decurſus, quemadmodum ortus, & occaſus: Neapoliq; cum viris in hac facultate peritis non ſegniter concertatum eſt de hac re. Nam aliqui rentur non eſſe corrigendas, ratio eſt: quia Aſtronomi dum huiuſmodi fixarum ortus,& occaſus ſupputant,non eaſdem vbiq; terrarum ſtatuunt, ſed iuxta tempus etiam corrigunt: mediationes verò vnica ſupputatione conſcribunt vbiq; locorum; ac propterea non debere corrigi ob Polorum diuerſitatem autumant. Confirmant,quia Maginus eaſdem fixarum mediationes 1581. reliquit ad ſuas ephemerides recognitas 1598.vſq; ad 1610.Quare illas correxiſſet, ſi ita expediens iudicaſſet,& fuiſſet neceſſarium. Accedit deinde quòd aſcenſiones obliquas,inæquales iuxta Polorum inæqualitates,erigunt: rectas verò vbiq; æquales.Alij è regione corrigendas arbitrantur fixarum mediationes, quemadmodum & illarum ortus,& occaſus:quia meridies non eſt vbiq; eadem, meridianiq; ſunt multiplices,atq; diſcriminantur adinuicem.Porrò illas corrigendas nos arbitra-

Secunda ratio.

Poſtrema ratio variationis interualli.

Franciſcus Sirrigattus.

Imaginum cæleſtiũ tres habitudines iuxtaSirigattum.

Magini Tabulæ.

Dubitatio de fixarum meditationibus num corrigendæ.

Prima ratio negatiua.

Secunda ratio.

Tertia ratio.

Aliorum ſententiæ affirmatiuæ.

Digitized by Google

Sentētia propria,& vera de corrigendis cœli mediationibus. Ptolæmei authoritas.

arbitramur, non niſi ob fixarum ſpheræ progreſſum. Cum enim fixarum ſphera continuo mutetur, quamuis tardiſſimè, qui fieri poterit, vt loca non mutent in cœli medio? ſed pro hac re extat inſignis Ptolæmei authoritas loco ſuprarecitato: ideſt. Et ad hæc quoniam propter fixarū ſpheræ progreſſum permanere quidem in ſingulis climatibus coortus, locationeſq; ſimul in medio cœli, atq; occaſus non poſſunt ijdem cum his, qni modo numerorum demonſtrationibus ſupputarentur,&c.

Obiectionū dilutiones. Prima reſpōſio.

Obiectionibus autem in contrarium fit à nobis ſatis,dicendo,Aſtronomos ideò fixarum ortus, & occaſus non eaſdem vbiq; terrarum ſupputare, ob mūdi ſphœricitatem, & obliquitatem ſigniferi: cœli verò mediationes eaſdem ob ſphœram rectam; ſed non ſequitur, non debere corrigi: quia fixarum ſphœra continuò progreditur;ac propterea ſi in ortu,& occaſu: etiam in cœli medio ſunt corrigendæ.

Secunda reſponſio de Magino.

Ad id verò,quod de Magino dicunt,reſpondetur,non ſequi, Maginus non correxit,ergo non ſunt corrigendæ: Nam ſi reliquit eaſdem, id fecit, vt pro radice remanerent tam pro præteritis, quam pro futuris annis. Vnde & tabulam æquationis confecit ad duo ſecula: vt vnuſquiſq; pro arbitrio ſuo conficeret,atq; corrigeret.Quinimò in libro ſupracitato de ſyderibus,ſeu ſtellis fixis,tractatu.4.cap.7.in calce babet hæc verba. Nec inſigniter errabis,ſi eadem ſcrupula adieceris, vel auferes gradui eccliptícæ, cum quo planeta cœlum mediat, vel oritur,vel occidit: vt conficias gradum,cum quo eadem ſtella cœlum mediat,vel exoritur, vel occumbit ad illud tempus.

Poſtrema reſponſio.

Ad aliam de obliquis aſcenſionibus, & rectis iam reſponſum eſt: & dicitur vlterius id fieri ob diuerſitatem ſphœrarum obliquæ ſcilicet,& rectæ:illaſq; partes,ſigniferi ab æquatore diſtantiam innuere.

De lunæ manſionibus ad præcognoſcendas temporum mutationes. CAP. XLII.

Lunæ māſiones ad temporum mutationes prænoſcēdas neceſſariæ.

INTER alia ad aeris qualitates prænoſcendas,neceſſaria,cognitio peragrationum Lunæ in ſignifero præcipua certè exiſtit. Ea quippe eſt, vt in præcognoſcendis temporum mutationibus multam afferat claritatem. Cuius tractationem hucuſq; protrahere voluimus, vt ſtellarum Principi primus daretur locus:ex cuius inambulatione, vel configurationibus ad inerrantia ſidera, temporum qualitates primò deſumerentur; deinde ex Lunæ peragrationibus in ſignifero.

Lunæ māſiones cur.28.

Haſce igitur Lunæ inambulationes, quas vulgares Aſtronomi manſiones vocitant, viginti octo eſſe manifeſtum eſt,iuxta dies totidem, quibus Luna totum fermè ſigniferum abſoluere,creditur; quod quidem intelligitur,vel de illuminationis menſe, tametſi non ſit conſtans,vel de periodico,quāuis deſint Lunæ ſexdecim.

Epheſtion Thebanus.

Epheſtion Thebanus alias in octaua ſphœra à capite Arietis initium pro operum inchoationibus deſumpſit: & ex illis,quid portenderent,eliciens,nos certiores reddidit.

Lunæ māſiones iuxta noni orbis ſitū ſupputatæ.

Nihilominus tamen iuxta Noni orbis ſitum ſub quo ſtellarum motus ſupputari ſolent (nam ad motum, augium,& inerrantium ſtellarum variabiles extant)ad immobilium ſignorum habitudines, ſupputatas cernes. Quod illuſtres viri ſemper obſeruarunt,Regiomontanus præſertim,Stœphlerinus,Guaricus,Pitatus,Carellus,Moletus,& pleriq; huius ſcientiæ doctiſſimi.

Varia manſionum Lunæ initia.

Tempore Regiomontani,& Stœphlerini initium primæ manſionis Lunæ à gradu decimo nono, & minutis viginti ſex inchoabatur. Tempore Guarici à gradibus totidem,ſed ſcrupulis primis quinquagin-

quaginta,& ſecundis viginti ſex conſtare) ſuperat hæc illam in gradibus triginta. Tempore Pitati anno ſcilicet Dominicæ Incarnationis 1552. prima Lunæ manſio auſpicabatur à gradibus viginti, minutis ſex: quem ſequutus eſt etiam Carellus noſtris diebus. Superat hæc illam in minutis decem. Verum,cum ex Petri Appiani obſeruatione in prima parte ſuæ Coſmographiæ cap. 10. quod & ſupra fuit quoq; citatum,Gemma friſius in calce concluſit ſpatio annorum quindecim ſtellas fixas octo minutis promoueri: quandoquidem ab anno 1525. vſq; ad 1540. octo minutis promotæ ſunt: ex huius temporis tranſacti proportione conſtat ab anno 1552.in quo ſuas edidit Pitatus èſphemerides, atq; tabulam manſionum Lunæ,in qua primam in gradibus 20.minut.6.cum repoſuerit:remanet,vt præſenti anno 1606.prima Lunę manſio initium auſpicetur à grad.20.minut.36. & eadem eſt operatio,ſi ab anno 1534.in quo ſua Guaricus edidit diaria,incepetis: tametſi ſit verum non præciſe 36.minuta ſuper oriri,ſed 35.cum ſecundis 45. fermè. Quod ſi plus ſolito maior videatur hæc ſupputatio,corrigant tabulas. Igitur,vt aeris qualitates ex Lunæ manſionibus prudēs Mathematicus vaticinetur: adnotet diligenter primò locum coniunctionis, vel oppoſitionis duorum luminū, maioris ingreſſum in primum Arietis punctum proximè præcedentis: in quam ſcilicet Lunæ manſionem ceciderit; num in humidam, vel ſiccam, calidam, aut frigidam? Secundò videat,qui ſint illius manſionis dominatores,num in tali māſione ſimul cum domino ſigni prædictæ coniunctionis, vel oppoſitionis conſtituātur,& cum Horoſcopi diſpoſitore,& vniuerſali totius figuræ domino? Tertiò inſpiciat inerrantia ſidera,num conueniant in natura cum ſupradictis,num conſtituantur in cœli cardinibus, aut aliqua ſaltem irradiatione ſe aſpiciant. Quartò adnotet præcedentium Eclipſium diſpoſitores, & magnarum coniunctionum,vt ſuperius quoq; digreſſum eſt. Quibus diligenter inſpectis,& conſideratis, animaduertat cui erraticæ, vel fixæ Luna ſe applicet ſtatim poſt coniunctionem, vel oppoſitionem, aut corpore iungatur: quandoquidem ex eius natura temporum ſignificatio erit, Si etenim Saturnus diſpoſitor fuerit, & in manſione humida nulli applicans, & in angulo non impeditus: obſcuras nubes per totum aerem ſparget cum imbribus. At malè affectus,præter nubium obſcuritates,pluuias,& ventorum flatus ciet. Quòd ſi ex humidis ſignis ab angulis venus, aut Mercurius ſua teſtimonia præbuerint, vltra iam dictas temporū qualitates, generales etiam pluuias portendent. Si verò diſpoſitor fuerit Iuppiter, ventos cum pluuia ſuaui, & breui ciet. Si Mars nubes croceas, pluuiaſq; cum tonitruis & coruſcationibus pro temporum natura,teſtimonia ſua præſertim præbentibus Ioue,& Mercurio. Si autem Sol,nubes rubras,ingenteſq; pluuias nonnulli aſſeuerant. At re vera maius lumen non eſt particularis temporis dominator,ſed generalis. Quòd ſi Luna Veneri applicet,vel Venus ſit domina mites pluuias,continuoſq; roris caſus,aut ſaltem nebulas indicabit. Cæterum ſi Luna Mercurio applicuerit,vel Mercurius cum Ioue temporis fuerit diſpoſitor, ſeruatis ſuprarecitatis conditionibus, imbres, ventos rapidos,nubeſq; toto cœlo diſperſas portendit: eò fortius, & remiſſius pro locorum cœli habitu,ſignorum,& Lunæ manſionum natura, aliarum ſtellarum errantium,& fixarum ſtatu. Sed obſeruandum ſummopere eſt coniunctionis,tetragoni, vel oppoſitionis tempore non ſolum; quod ſignum in ea aſcendit regione, cuius ſit naturæ,& eius dominum,ſed an ſit de partibus manſionum Lunę,ſiue humidis, ſiue ſiccis,ſiue frigidis,ſiue calidis: ita certe erit pronuntiandum. Obſeruandum quoq; eſt cum his num Horoſcopi dominus ſit ex pluuioſis planetis, & quæ ſtellæ coaſcendunt ex ſe, vel ſint cum domino illius,vel in eius aſpectu: quæ ſint Lunæ coniunctæ,aut quæ eam aſpiciant,& ex quo figuræ loco,vt toties dictū eſt. Quandoqui-

Fixarum pro motio ex Petri Appiani, & Gemmæ Friſij obſeruationibus.

Aeris qualitates ex Lunæ manſionibus vaticinandæ.

Eclipſium diſpoſitores.

Saturnus diſpoſitor temporis.

Iuppiter, & Mars diſpoſitores.

Sol Generalis temporis dominator.

Luna dominatrix cum cæteris planetis.

Manſionum Lunę partes conſideran dæ.

Digitized by Google

doquidem ſi plura fuerint plurimarum teſtimonia, vaticinare totam ferè Lunæ medietatem pluuioſam : ſi ventorum,ventoſam : ſi imbrium,imbriſeram : ſi nubilum,nubiloſam : ſi frigoris,frigidam : ſi caloris,calidam: ſi ſiccitatis,ſiccam:ſi humiditatem deniq; humidam. Horum etenim manſionum proprietates ex aliquorum ſiderum inerrantium naturis Luna deſumit: atq; proprietates ipſæ ex illorũ complexionibus,quæ in huiuſmodi locis continentur,qualitates ſortiuntur. Conſtruitur itaq; manſionum Lunæ tabula cum quinq; areis. Quarum prima numerũ peragrationum minoris luminis explicat. Secunda inerrantium ſiderum nomina, ex quorum complexionibus in illis locis contentis manſionum proprietates, naturas accipiunt,& qualitates. Tertia numerum partium, & minutorum,quarum prima initium ſumit à grad.20.minut.35. Quarta,ſigna Zodiaci. Quinta,& poſtrema explicat peragrationum qualitates. Luna itaq; ſi ſit in vigeſimo gradu Cancri,nubiloſa eſt,ſed temperata. ſi in decimo ſexto gradu Tauri, humida, ac propterea ad pluuiam tempus diſponet. Huius ratio eſt, quia coniungitur cum pleiadibus,ſicuti cum præſepe, vbi duo Aſelli reperiuntur in vigeſimo Cancri. Quarum primæ ſunt pluuioſæ, ſecundæ nubiloſæ, ſed ventoſæ; & ſic de reliquis pronuntia,ſeruatis tamen his,quæ pro temporum mutationibus prænoſcendis dicta ſunt.

Manſionum proprietates Luna ex quibus deſumit.

Tabulæ mãſionum lunæ conſtructio.

Lunæ Peragrationes ſub nono orbis ſignifero ad annum Domini 1606. examinatæ, ac rectificatæ

☽	Stellæ inerrantes.	G.	M.	Signa.	Qualitates.
1	Cornua Arieris.	20.	35.	Ar. ♈	Temperata.
2	Venter,ſeu cauda Arietis.	3.	26.	Ta. ♉	Sicca.
3	Pleades.	16.	18.	Ta. ♉	Humida.
4	Caput,ſiue oculus Tauri.	29.	8.	Ta. ♉	Hum.frig.temperata.
5	Cornua Tauri.	12.	1.	Ge. ♊	Sicca.
6	Pedes Geminorum.	24.	52.	Ge. ♊	Temperata.
7	Brachia Cancri.	7.	44.	Ca. ♋	Humida.
8	Præſepe,duo Aſelli.	20.	35.	Ca. ♋	Nubiloſa temperata.
9	Caput Leonis.	3.	26.	Leo. ♌	Sicca.
10	Ceruix Leonis.	16.	18.	Leo ♌	Humida.
11	Dorſum,vel crines Leonis.	29.	8.	Leo ♌	Temp.ad frig. decl.
12	Cauda Leonis,caput Virginis.	12.	0.	Vir. ♍	Humida.
13	Cingulum virginis.	24.	52.	Vir. ♍	Temperata.
14	Vindemitor.	7.	43.	Lib. ♎	Temperata.
15	Pedes Virginis, vel Spica.	20.	35.	Lib. ♎	Humida.
16	Lances Libræ,cornua Scorpij.	3.	26.	Sco. ♏	Frigida humida.
17	Frons Scorpij.	16.	18.	Sco. ♏	Humida.
18	Cor Scorpij.	29.	8.	Sco. ♏	Sicca.
19	Cauda Scorpij.	12.	1.	Sag. ♐	Humida.
20	Arcus, ſeu manus Sagitt.	24.	52.	Sag. ♐	Humida.
21	Poſterior pars Sagitt.	7.	44.	Cap. ♑	Temperata.
22	Caput Capric. Paſtor.	20.	35.	Cap. ♑	Humida.

23 Ven-

Digitized by Google

☾	Stellæ inerrantes.	G.	M.	Signa.	
23	Venter, & Cauda Capric.	3	26	Aq. ♒	Temperata.
24	Corpus Aqua.Sydus fortunæ.	16	18	Aq. ♒	Temperata.
25	Amphora,& Aqua Aq.	29	8	Aq. ♒	Sicca.
26	Prior Piſcis.	12	1	Piſ. ♓	Sicca.
27	Cauda prioris piſcis.	24	52	Piſ. ♓	Humida.
28	Cinguli medium.	7	44	Ar. ♈	Temperata.
Manſiones					

Planetarum configurationes mutuæ pro temporum mutationibus præſagiendis. Cap. XLIII.

NIHIL quidem,vel ſaltem parum ſupereſt ad temporum qualitates præſagiendas ex cœleſtibus. Vt igitur huic tractationi nihil ex nobis deſit, mutuas planetarum omnium configurationes explicare conabimur: & quid ex his præſagire conuenit circa temporum mutationes. Sciendum itaque eſt,quòd minus lumen, cum ſe corporaliter Saturno iunxerit, vel ex tetragono, aut ex oppoſito illum aſpexerit, ſi eſt tempus veris,turbidum aerem, & humidum efficiet: in æſtate, nubilum tempus, & remiſſum calorem: in Autumno nebulas, & pruinam: in Hyeme tandem nubiloſum tempus, & niuem portendit. Vniuerſaliter tamen iuxta ſigni, & temporis qualitatem, ſic aerem impellit. Nam in humidis ſignis nebuloſum frigidúmque reddit ipſum: in aereis auget frigus; quod ſimiliter contingit in Sagittario, & Capricorno, ratio eſt, quia Sagittarius finis Autumni eſt, Capricornus brumæ initium, præſertim lumine pleno: nam & ſæpius grandines immittit. Si autem ſuo minuitur lumine, ſiccitatem affert, temporibus verò ſiccis pruinam, atque acredinem procreat. Porrò ſolet & ipſum cum Saturno tetras,atque obſcuras gignere nubes, & ſpiſſas, pluuias quoque quietas,ſuaues,& molles efficere, ſed cum frigore, adaugere etiam maris æſtum. At cum Ioue ſi ſe iunxerit, vel quadrata irradiatione, ſeu oppoſita ſe reſpexerint iuxta ſignorum naturam, ſic tempus mutabit: ſed vt plurimum aeris temperiem omni tempore indicant, & ſalubres ventos; in domibus tamen Martis nubes albas toto cœlo diffundit. Marti autem ſi iungatur, aut prædictis configurata fuerit aſpectibus,in Autumno,& vere humiditatem minuet: in bruma frigiditatẽ:in æſtate tamen in calidis ſignis tonitrua; & fulgura denũtiat.In vniuerſum verò pluuiam generat in ſignis humidis,quẽadmodũ in ſiccis ſiccitates,atq; toto cœlo croceas nubes,& rubras ſpargẽdo:in aeris ẽt pluuias qñq; impellit,qa calefacit aerẽ.Nõ

Temporum mutationes ex Lunæ Sizygijs cũ Saturno.

Luna cũ Ioue quid portendit.

Luna cũ Marte quomodo tempora mutat.

ſunt aliqui, dicentes, Lunæ, & Martis coniunctionem, quadraturam, & oppoſitum aliquando cœleſtem arcum efficere, nulla pluuia poſt interueniente. Cum maiori verò lumine, ſi his fuerit Luna configurata ſchematibus pro temporis natura, & ſigni, & iuxta prædominantis planetæ vires aerem alterabit. Quippe quæ in humidis pluuias dabit, quandoque croceas nubes cum magnis pluuiæ grutis: in ſiccis & calidis ſerenitatem maiori præſertim copulata lumini. Adnota inſuper, etiam iuxta philoſophiæ præcepta, nouilunia æſtate eſſe calidiora, hyeme frigidiſſima. Ratio naturalis adeſt, quia in ſignis æſtiuis amborum luminum fit coniunctio, ac propterea augetur æſtus: nempè in Cancro, Leone, & Virgine, Sed & hiſce addendi ſunt & Gemini: quia participant de æſtatis initio. E conuerſo autem plenilunia æſtate ſunt frigida: bruma verò calida. Ratio in promptu eſt, quia in æſtate oppoſitio fit in ſigno hyberno: bruma autem fit in æſtiuo; ſed & his addendus eſt Sagittarius: quia calidus & ſiccus. At verò penſandæ ſunt etiam aliæ circumſtantiæ: de quibus ſupra ſatis.

Luna cũ Sole quid circa temporũ mutationes efficit.

Nouilunia æſtate calidiora, hyeme frigidiora.

Plenilunia æſtate cur frigida, bruma calida.

Luna cũ Venere quomodo tempora mutat.

Porrò Luna cum Venere iuncta, vel ſi Tetragona irradiatione, aut Diametrali ſe adinuicem percuſſerint, veris tempore humiditatem, vel nubilum tempus promittunt: in æſtate remiſſum calorem, in Autumno nebulas, & aeris turbulentiam; in Hyeme turbidum aerem, vel niuem; ſed Cardanus inquit, tales & conſimiles configurationes, imbres cum frigore cauſare: Alij leues & mites pluuias cum frigore, mariſque æſtum adaugere. Luna deinde ſi Mercurio coniungatur, vel ſupradictis aſpectibus ſi illum reſpiciat, omni tempore ventos quandoque fortes, aliquando bonos, & quandoque nubiferos ciet cum interpollatis, & mitibus pluuijs: pleraſque etiam aeris variationes portendit. Verum penſandæ ſunt quoque ſignorum qualitates. Nam ſigna, quæ permeat, ſi aerea fuerint, ventos ciet: ſi humida, imbres: ſi ignea, ſiccitatem: ſi terrea; frigiditatem. Interdum quoque quò ad nubium colores attinet, & ipſarum qualitates, pallidas, diſcontinuas, fumoſas procreare: ſolitum eſt. Hæc de Lunæ configurationibus cum cæteris planetis. Videamus, quid cum Saturno reliqui efficiunt. Cum Saturno itaque, ſi Mercurius iungatur, & fuerit ver: ventos excitabit & pluuias, ſi æſtas, ventos, & imbres: ſi Autumnus, ventos nubiloſos: ſi verò hyems, ventos niuoſos. Quod quidem intelligendum etiam venit: ſi Mercurius Saturnum pernicioſis illis aſpectibus eum aſpexerit. Porrò in vniuerſum iuxta ſignorum naturam aerem alterat. Quandoquidem in aereis fortes cit ventos: in terreis frigiditatem cum ſiccitate commouet: in ſiccis, ſiccitatem: in humidis, tenebroſum aerem, & quandoque pluuias. At Venus cum Saturno, vel ſi illum ſupradictis aſpexerit ſchematibus; veris tempore pluuias, & frigiditatem excitabit: in æſtate ſubitam pluuiam: In Autumno pluuiam frigidam: in hyeme tandem pluuiam, aut niuem. Vniuerſaliter autem pluuias, imbres & frigora quicunq; horũ aſpectus generat: præſertim verò Coitus, Diameter, & Tetragonus; ſed plus in humidis ſignis: & quandoque grandines (licet moderatè) efficere ſolent. Porrò Sol ſi Saturno ſe iunxerit, aut Tetragona, ſeu oppoſita irradiatione ſe illuſtrauerint, veris tempore, pluuiam frigidam excitabit: in æſtate grandines, & tonitrua, ac propterea caloris remiſſionem: In Autumno ſimiliter frigidam pluuiam: in Hyeme verò niuem, vel nebulas, & tempus frigidum. Vniuerſaliter autem huiuſmodi aſpectus pluuias, & grandines parit, ac ideo brumales dies aliquot diebus ante, & poſt: præſertim in ſignis humidis. Nonnulli autem in Sagittario etiam, & Capricorno ſi huiuſmodi congreſſus fiant, omnia ſupradicta euentura rentur. Quod vtique verum affirmamus, quia Sagittarius Autumni finis eſt, initium

Cardanus, & aliorum ſententiæ.

Luna cũ Mercurio quid efficit circa tẽporum mutationes.

Mercurius cũ Saturno quomodo tẽpora mutat.

Venus cũ Saturno quas temporũ mutationes efficit.

Sol cum Saturno quid portendit in temporũ mutationibus.

Opinio aliquorũ de Sole cum Saturno in Sagittario, & Capricorno.

Digitized by Google

tium verò brumæ: Capricornus autem ſignum Tropicum, ſolſtitiale brumale, frigidum, & ſiccum. Verum coniunctio eſt validior, & fit portarum apertio: quia diu coniuncti perſeuerant; & tardè ſeparantur. At cum Saturno Mars iunctus, vel ſi prædictis configurationibus illum aſpexerit, cum ſint ambo malefici: In vere pluuias, vel tonitrua mouebit: in eſtate tonitrua, & grandines: in Autumno, pluuias, vel turbidum aerem: in bruma remiſſum frigus efficiet. Porro in vniuerſum iuxta ſignorum naturas, ita ſuos horum congreſſus pariet effectus ante, & poſt, diebus aliquot. Nam in Aquaticis ſignis pluuias, & grandines prouocat, vt plurimum verò nubes, ac ventos multiplicat: corrumpit aera, imbribus detrahit, atque iuxta planetæ dominantis qualitatem, & locorum, quibus præſunt, & cauſarum, quibus mouentur: cuncta euertere par eſt. propriè tamen congreſſus huiuſmodi grandines proicit. Si verò Mars motu tardior tunc inceſſerit, nec tam citò à Saturno ſeparetur: ob ſeparationis tarditatem pluribus diebus ſui durabunt effectus. Subinde horum planetarum aſpectus reliqui, ſed in primis Diameter, & Tetragonus pluuias, fulgura, tempeſtateſque portendunt. Verum Iuppiter, ſi corporaliter Saturno ſe commiſcuerit, veris tempore turbidum aerem, vel humiditatem promittit: in æſtate, grandines, & tonitrua: in Autumno ventos, & pluuias: in bruma autem aeris turbulentiam; quod quidem, cum prærecitatis quoque aſpectibus ſe intuebuntur: intelligendum venit. Vniuerſaliter verò temporum conſiſtentiæ fiunt, Saturno, & Ioue adinuicem, vel corporaliter, vel per radios commixtis. Nam quilibet horum aſpectus ne dum oppoſitus, & Tetragonus, ſed etiam trigonus, ſextilis, & antiſcium quoque magnarum aeris mutationum cauſa extat, pluuiarum ſcilicet, & ventorum cum grandinibus: ſed inæqualiter. Coniunctio tamen cæteris potentior eſt, quia tardè ſeparantur abinuicem, cum ſint cæteris ponderoſiores: ac propterea pluribus diebus cum maneat, ante, & poſt, efficaciores, ac maiores effectus huiuſmodi congreſſus producet. Deinde proſequitur oppoſitus, poſt, quadratus: ſuccedit huic trinus, Trigono, ſextilis: ſextili tandem antiſcium, & ſi pluries Antiſcium ſextili, & trigono præualere viſum fuerit, & experientia comprobatum. Quare oppoſitus aſpectus minus aget, quàm coniunctio: Quadratus minus oppoſito: Trigonus, ſextilis, & Antiſcium minus cæteris. Igitur efficaciores effectus producet oppoſitus Tetragono, Tetragonus maiores trigono, ſextili, & Antiſcio: Hi etenim debiliores effectus, ſed ſubitos efficiunt, quia minus durant. Verum attendendæ ſunt ſignorum qualitates, & naturæ: nam ſic agent. Quippe qui in humidis ſignis aſſiduas pluuias, aquarum inundationes, & ſimilia præſagiunt: In igneis moleſtam ſiccitatem. Quarum coniunctio ſi in æſtate occurrerit: calorem augebit: ſicuti in bruma illum remittet. Sed memento eorum, quæ in ſuperioribus à nobis conſcripta ſunt de dominio, & planetarum eleuatione adinuicem, &c. Mercurius cum Ioue, vel iunctus, vel tetragona, aut oppoſita irradiatione illuſtratus omni tempore ventos validos ciet: & fiet inſignis valuarum ad ventos aperitio regulariter abſque pluuia, quandoque cum illa. In anni quadrantibus quibuſcumque nullam efficit differentiam. Verum obſerua ſignorum qualitates, nam in aereis vẽtos mouet cum aeris ſerenitate: in ſiccis, ſiccitatem, calidos ventos, & imbrium paucitatem portendit; in reliquis nullum diſcrimen apparet. Cum Marte, in bruma, vere, & Autumno, ventos cum impetu, & quandoque nubiferos excitabit: quia ambo planetæ impetuoſi ſunt; in æſtate autem tonitrua commouet. Sed exquiſitius alij dicunt, quòd æſtate tonitrua, & grandines, Autumno grandines, & ventos nubiferos, hyeme, & vere niues efficit. At cum Sole ventos aliquando cum

Martis cum Saturno Syzigiæ quomodo tempora mutent.

Martis, & Saturni cõgreſſus in vniuerſum.

Iuppiter cũ Saturno in quocunque aſpectu qd efficit circa temporũ mutationes.

Inter aſpectus quis potentior.

Signorũ qualitates, & naturæ obſeruandæ.

Mercurius cum Ioue quid efficit circa temporũ mutationes.

Mercurius cum Marte quomodo tẽpora mutat.

Mercurius cum Sole quas temporũ mutationes efficit.

Digitized by Google

humiditate impellet, præſertim in ſignis ventoſis, & aereis: ſicuti in igneis ſiccitatem, & calidos ventos cum corruptione, & in aquaticis pluuias. Mercurius tandem cum Venere iunctus, aut pernicioſis illis configurationibus illuſtratus, ventos humidos ciet, vel ſaltem nubiferos quocumq; anni tempore. Sed Cardanus ſimiles Mercurij cum Venere configurationes propriè imbres efficere, ſcribit: ſignificatum tamen certius erit, ſi amborum coniunctio in humidis ſignis fuerit. Aduerte tamen, quòd ſi talis coniunctio hora coniunctionis, vel oppoſitionis, vel tetragonicæ irradiationis amborum luminum euenerit: pluuiarum immenſitatem portendit. Verum dicamus de Venere, quid cum his, qui remanent, efficit: ſimilibus affecta radijs.

Mercurij Syzygiæ cum Venere quid circa tempo rũ mutationes efficiũt.

Venus itaq; cum Ioue iuncta, vel ſi mutuis afficiantur radijs ex Tetragono, vel Diametro, temperiem, ac iucundam aeris ſerenitatem promittit. Sanè quemadmodum in Cardinibus Aqueis leues, miteſq; pluuias portendit: ita in reliquis ventos, ac ſerenitatem. Aduertat tamen prudens Mathematicus amborum dominium in anni quadrantibus, quod ſcilicet ſit fortius, atq; efficacius; quandoquidem ſi Iouis fuerit, ventos promittit, ac ſerenitates: ſi Veneris magis pluuias, ac propterea vaticinare aeris temperiem ſalutarem, fertilitatem, fructuumq; abundantiam.

Venus cum Ioue iuncta quas tempo ris mutationes portẽdit

At cum Marte in vniuerſum aeris ſtatum ſemper fermè mutat. Peculiariter verò veris tempore pluuias denuntiat, in æſtate imbres: in Autumno pluuias etiam, in bruma remiſſum frigus. Adnota tamen quòd in aqueis ſignis quilibet horum congreſſus, ne dum coniunctionalis, oppoſitus, & tetragonicus, ſed etiam trinus, & ſextilis, & antiſcium quoq; tametſi primi fortius operentur, aquarum immenſitatem promittunt, quia fit valuarum apertio: ſed in alijs ſignis breues pluuias.

Veneris cum Marte congreſſus quomodo tẽpora mutat.

Porrò cum Sole Venus iuncta, (nam præfecitatis luminibus minimè ſe aſpicere poterunt) vere, & Autumno pluuias excitabit, æſtate tonitrua, & imbres; bruma humidum aerem. In vniuerſum tamen, ac propriè tempus humidum præſignificat.

Veneris cum Sole cõgreſſus quomodo tempora mutat.

De Sole autem hæ ſignificationes habentur. Sol Ioui iunctus, aut ſi illum tetragonica, vel diametrali irradiatione aſpexerit, veris tempore ventos denotat: in æſtate tonitrua, & fulmina: in Autumno, ventos ſimiliter: in bruma verò remiſſum frigus. At Cardanus ſuper tex. 63. ſecundi libri quadripartiti cap. 11. ſentit ſimiles configurationes flatum ventorum parere, atq; pulchram ſerenitatem. Sed attende ſignorum qualitates, quoniam in aereis, & ventoſis ſuaues ventos cum aeris temperie producet, in humidis pluuias fœcundas: in ſiccis caloris augmentum, & ſerenitatis permanentiam; in terreis minus his omnibus.

Solis Syzygiæ cum Ioue quid circa temporũ mutationes efficiunt.

Tandem quo ad Martem cum Ioue iunctum, aut ſi mutuis illis pernicioſiſſimis configurationibus quadrati ſcilicet, & oppoſiti ſe percuſſerint, veris tempore turbidum aerem, & ventos præſignificant: in æſtate tonitrua, & tempeſtates cum calore: in Autumno aeris turbulentiam, & ventos: in bruma deniq; remiſſum frigus cum aeris temperie.

Martis congreſſus cum Ioue quomodo aerẽ mouent.

Verum attendendæ ſunt etiã ſignorum qualitates, & naturæ, quandoquidem in aqueis ſignis, & humidis tonitrua, & coruſcationes cum pluuijs hi congreſſus efficient, in ſiccis & calidis caloris immenſitatem, quòd ſi contingat cum tempeſtuoſis ſideribus, grandines producent, etiam ſi brumæ medium fuerit; quandoquidem temporibus alijs niues emittent. Itaq; iuxta ſignorum naturas, & ſtellarum proprietates congreſſus hi aerem mouebunt; & licet pluuias propriè ſignificent, fulgetra quoq; fulmina, & tonitrua parere ſolent.

Signorum qualitates attendendæ.

Verum, vt dictum eſt de alijs, ita quoq; de his duobus dicendum remanet, & magis, cum non conueniant: Videndum itaq; eſt, quis eorum maius habet dominium in ſuo coitu: quandoquidem ſi Mars fuerit, multa mala minatur, ſiccitates immodicas, incendia crebra, acutas ægritudines, ſuffocantes æſtus, & ſimilia. Si verò Iuppiter præualuerit, omnia bona expectato,

Planetarum dominium in coniunctione attẽdẽdũ.

ſtato, & fœlicia. Adnota rurſus, ſi huiuſmodi coniunctio in eadem quarta cum Sole contigerit: quia tunc calor fortiſſimus,& comburens,(maximè in æſtate) accidet. Videas igitur in diarijs huiuſmodi Planetarum configurationes quando per diem eueniunt: & iuxta prærecitatam iam doctrinam, vaticinare temporum mutationes, non omiſſis alijs circumſtantijs ad præſagienda tempora explicatis. Congruunt quoq; hæc his quæ ſcripſit Cardanus ſuper textum 63. ſecundi quadripartiti cap. 12. ex parte: Nam ſolum planetarum coniunctiones obſeruat, ex quibus temporum qualitates elicit: niſi in Saturno, & Sole, in quibus etiam oppoſitionem,& quadratam irradiationem conſiderat,& explicat: Tametſi paulò ſuperius afferat rationem, dicens, quod de coniunctione dicit, idem de oppoſitione ſtatuendum, ſed minus: poſt de quadrato, inde trigono, poſtremo de ſextili. Sed nos hæc iam tetigimus ad Ptolæmei mentem, Ad abundatiorem deniq; doctrinam circa temporum mutationes prænoſcendas, aliquarum ſtellarum inerrantium cum erronibus congreſſus operę pretium arbitramur adducere: quos Cardanus locis prærecitatis tangit. Scias itaq; Hircum in Auriga eſſe ſtellam pluuioſam, lampas,ſeu palitium ſimiliter pluuioſam: Si his Venerem copulari continget: pluuiam excitaturam, par eſt; quinimò Venus cum lampade portarum apertionem ad pluuias ſcribit Cardanus. ſimiliter Luna hæc præſagit, cum his coniungitur: præſertim ſi contingat tunc humidiorem fieri. Venus cum Palitio pluuias excitat. Veneris oppoſitus cum Ioue pluuias. Veneris oppoſitus cum corde Scorpij pluuiarum apertionem. Oppoſitus palatij cum Ioue pluuias. Iouis oppoſitus cum corde Scorpij pluuias. Iuppiter retrocedens,& in imò Epycicli pluuias. Palitij diameter cum corde Scorpij pluuias; verum huiuſmodi aſpectus perpetuus eſt.

Cardani doctrina ſuper Ptolomæum

Inerrantium aliquarũ cõgreſſus cum erronibus quomodò tẽpora mutat.

Cœleſte ſchema erigendum, vt temporum qualitates præſciantur. *Cap.* XLIV.

VT tandem huic primo libro extremam imponamus manum,cum ad Colophonẽ Deo ter max. nobis opitulante iam conſpiciatur: remanet cœleſtem figuram erigere, ſine qua temporum mutationes rectè præcognoſci minimè poſſunt. Hæc etenim ad medicinam pro corporum incolumitate,ad Agriculturam pro ſatione, ad Nauigatoriam pro itinere per quàm neceſſaria eſt. In diſtribuendis itaq; duodecim cœli domicilijs nõ conueniunt authores adinuicem. Nonnulli etenim æquinoctialem circulum ſumpſerunt,quidam Zodiacum, alij parallelum per gradum Eccliptica Orientem,circulo meridiano interceptum,nonnulli circulum verticalem:de quibus omnibus ſatis in ſuis tabulis directorijs Ioannes de Monte Regio, & Reinoldus digrediuntur. Triplici itaq; methodo in vniuerſum procedi poterit pro erigendo cœleſti ſchemate:primò iuxta Arabes quos ſequutus eſt Firmicus,Sconerus,& tandem Cardanus in ſua iuuentute,nimirum emergentem gradum per locum Solis inuentum diſtribuere æqualiter cæteris cœli domicilijs: gradum vero medij cœli iuxta viam rationalem repertum infra cuſpides decimæ,& vndecimæ domus reponere:vocaturq; cor cęli, qui locus apud Arabes maximæ eſt conſiderationis. Secundus modus eſt iuxta Alchabitium, ita vt inuento gradu culminante,& gradu horizonte emergente,quo mediante arcu ſemidiurno,pariterq; & ſe-

Figuræ cœleſtis erectio neceſſaria pro medicina, Agricultura & nauigatoria.

Authorũ ſententiæ variæ de erigendo cœli ſchemate.

Primus modus erigendi cœli ſchema iuxta Arabes

Secũdus modus iuxta Alchabitium.

Digitized by Google

& ſeminoctur no repertis in tabula quantitatis dierum, & diuiſo vtroq; in trientem, ſemidiurni arcus trientem partem adde tẽporis aggregato, quo decima inuenta eſt, reſultantemq; numerum in area temporis à meridie quære: & ſtatim ſe offeret in decimæ domus area gradum, quem vndecimæ accomodabis: Huicq; adde & trientem, reſultans certè erit duodecimæ accomodandum: Huic ſimiliter addatur aliud triens, reſultans erit gradus primæ. Deinde huic tempori primæ domus, ſeminocturni arcus triens bis ordine addatur, quo numero in area decimæ (vt alij) inuento; hunc quidem numerum pones in cuſpide ſecundæ domus, & ſic erit etiam de tertia. Itaq; à decima vſq; ad primam incluſiuè cum arcu ſemidiurno operandum erit: à prima vſq; ad tertiam incluſiue cum ſeminocturno, modis iam expoſitis. Oppoſitæ verò domus cum oppoſitis ſignis accomodandæ erunt cum eiſdem partibus, quibus accomodatæ ſunt priores domus. Hanc viam priſci ferè omnes ſequuti ſunt: quinimò Ptolæmei fuiſſe teſtatur Ioannes de Saxonia. Tertius modus vocatur rationalis, quia re vera rationabilis eſt: vnde omnes fere authores alijs omiſſis ad hunc conuerſi ſunt; quia rationibus Phyſicis, & Mathematicis demonſtrationibus maximè congruit, Ptolæmaicæ præſertim doctrinæ. Quare & Ioannes de Regiomonte vir præſtantiſſimus hunc Magni facit, excogitatum primò ab Abraha Auenesre: deinde ab ipſo comprobatum, & approbatum. Fiet itaq; cœleſte ſchema iuxta viam rationalem, ſi ad datum tempus verum Solis locum habueris: quem vtiq; in diarijs reperies; tunc illum in area decimæ domus diligenter inquiras, horaſq; illi correſpondentes tempori tuo adde: reſultans verò erit tempus cum quo ſigna in duodecim cœli domicilijs diſtribues, ſed cum tempore poſt meridiem errantium loca ſupputabis, ſeruatis etiam ſeruandis, quæ de parte proportionali, de ſubtractione de additione, & conſimilibus requiruntur ad huiuſmodi opus conficiendũ. Non me latet, & alius modus erigendi cœleſte ſchema, vel nociter inuentus, vel animaduerſus. Ioannes etenim ſtadius, & pleriq; inſignes Mathematici arbitrantur in duodecim cœli domicilij diſtribuendis, ſumi debere ſpatia inter meridianum, & Horizontem intercepta, illaq; per inæquales horas menſurare: hac quidem methodo, vt linea vndecimæ domus à cœli medio duabus nimirum temporalibus horis diſtet: duodecimæ, quatuor: Horoſcopi verò cuſpis ſex, & ſimili etiam modo circa reliquas operandum erit; inquiuntq; Ptolæmaicæ doctrinæ maximè congruere. Vt autem in prænoſcendis temporum mutationibus poſſit in hac facultate nouitius proficere (viros etenim doctos miſſos faciemus) ſumat alicuius rei initium: Exempli gratia, ſcire cupit menſis Septembris diſpoſitionem anni venturi 1614. quærat in Epheridibus Magini viri clariſſimi coniunctionalem horam ad Polum 45. fiendam: & ſtatim duorum luminum congreſſum aſpiciet futurum die tertia Septembris horis poſt meridiem quatuordecim, ſcrupulis primis triginta ſex. Tunc cum ſolis partibus decem, & ſcrupulis primis viginti vno, atq; ſecundis quadraginta duobus (nam ſic ſe offerunt in meridie) quærat in tabula domorum ad latitudinem 45. in area prima, vbi præfigitur tempus à meridie cum nota ſolis in Virgine: ſicq; cum decem gradibus ſe offerunt H. 10. M. 46. & ſec. 8. Sed cum in loco ſolis ſuperſint 21. prima ſcrupula cum 42. ſecundis: vtendum eſt parte proportionali prout docetur Iſagogicarum parte ſecunda, cap. 10. à Magino viro clariſsimo; & reſultans inueniendum eſt in tabula proportionali pro æquandis domibus: Tunc à latere cum minutis Solis videndum eſt, quæ minuta reſpondeant ſub numero qui reſultauit ex proportione: illa quæ minuta profecto ſunt 22. quibus correſpondet minutum cum 22. ſecundis, nam ex proportione reſultauerunt tria prima ſcrupula cum 44. ſecundis: Igitur

Tertius modus erigendi ſchema cœli rationalis.

Schema cœleſte iuxta viam rationalem.

Schema cœleſte iuxta ſtadium, & alios.

Praxis erigendi cœleſtem figuram.

Parte proportionali vtendum.

tur

tur cum 22.ſcrupulis ſolis à latere inuentis ſub numero 3.44.ſe offert minutum cum 22.ſcrupulis ſecundis: quibus additis horis 10.minutis 46.& ſecundis 8. reſultans erit horarum totidem,minutorum 47.& ſecundorum 30.His omnibus etiam additis horis pomeridianis cum ſuis ſcrupulis,quæ ſunt H.14.M.36.reſultabunt certe H.25.min.23.ſcrup.30.ſed reiectis 24.(totidem enim horis primus reuoluitur orbis)remanet H.1.cum minutis 23.ſecundis 30. Huiuſmodi igitur numerus iterum quærendus eſt in eadem tabula domorum à meridie: ſed cum non præciſè inueniatur ſumendus eſt minor, qui eſt. H.1.min.21.ſec.21. conferendum nimirum cum ſequenti, qui eſt H.1. min.25. ſec.6. & reſultans ex proportione erit numerus ſub quo cum maioris luminis ſcrupulis accipiendum eſt minutum cum ſcrupulis addendis horis à meridie: quibus coadunatis reſultans indicabit tibi gradum culminantem cum reliquis. Quare cum ex proportione reſultans ſit min.3.ſec.45.à latere cum 22.ſcrupulis ſolis ſub numero 3.44.(nã 45.non adeſt)ſtatim ſe offerunt minutum vnum,& 22.ſcrupula ſecunda addenda certè prærecitatis horis,& minutis temporis à meridie. Itaquè cum ſit hora cum minutis 23.ſec.30. remanet,vt totus numerus ſit.H. 1. minut. 24. ſec.52. quæ ſcrupula ſecunda ſumpta pro vno primo,erunt certè H.1.minut.25.cui correſpondente grad.8. Leonis: nam vni gradui,minut.25.& ſec.6.correſpondent grad.8.minut.7.Leonis,prout in tabula perſpicitur. Conſtruetur itaque cœleſte ſchema hoc quidem modo. In medio cœli ponetur Aries cum 23.grad. In vndecima Gemini cum 4.In duodecima præfigetur Cancer cum 12. In Aſcendente collocabitur Leo cum 8.partibus,in ſecunda idem Leo cum 29. eſt namque ſignum longæ aſcenſionis. In tertia virgo cum partibus 22. ex aduerſo autem oppoſita collocanda ſunt, nempe in 4. Libra cum 23.In quinta Saggitarius cum 4.In ſexta Capricornus cum 12. In ſeptima Aquarius cum 8. In octaua ſimiliter Aquarius cum 29.eſt namq; ſignum longæ deſcenſionis. In nona Piſces cum 22. Deinde planetarum loca ſupputanda ſunt cum horis à meridie: 14.min. 36.Quæ ſupputata ſic veniunt. Sol cum partibus 10.min.57.ſec.7.Virginis.Luna cum gradibus totidem,& ſcrupulis ſimiliter Virginis.Saturnus cum grad. 12. minut.23. Arietis,Iuppiter cum 25.grad.& min.16.Libræ,Mars cum 29.grad. minut.1.Geminorum.Venus ſimiliter cum 29.grad.min.46.Cancri. Mercurius cum 4.grad.& 8.minutis Libræ, Caput Draconis cum 17.grad.& min.21.Arietis. Cauda cum totidem,ſicuti & caput. Quòd ſi ad alium polum hæc reducere volueris, tempus æquari neceſſum erit ob meridianorum diſcrimen: quod quidem nihil aliud eſſe cernitur, niſi æquatoris arcus inter vtroſq; meridianos interceptus. Quare ad inſigniorum ciuitatum,& locorum tabulam recurrere oportet,& diſcrimen illud ibidem inuentum addere,vel ſubtrahere dato tempori. Vt ſi Neapoli congreſſum hunc reducere velimus, addenda ſunt tempori dato 26. minuta(quod eſt diſcrimen illorum duorum meridianorum) prout in tabula conſpicitur Magini viri doctiſſimi,præſuppoſita latitudine 40.grad.& longit.39.minut.10.Nam ſi latitudo erit 41.longitudo 40. minut.10. tunc 24. Scrupula prima addenda venirent in aſpectibus.Quare additis hiſce tempori dato nempe 14.36,prodibunt ad Neapolitanam latitudinem horæ 15.min.2.vel Horæ 15. dumtaxat. Vnde aſcendent illi polo circiter grad.9.minut.20.vel 30.Leonis. Status verò temporis illius ſic per coniecturam erit futurus. Aſcendens cum ſit Leo indicat Lunationem illam calidiſſimam,æſtuoſam,& ſuffocantem,ad poſtremam vſq; ſaltem quadraturã. Suus diſpoſitor Iuppiter eſt,qui cum ſit in Angulo mediæ noctis in ſigno aereo, indicat aeris ſerenitatem abſq; pluuijs. In prima quadratura erit temporis mutatio ad ventos,& ad ſubitam pluuiam, & fortaſſis

Numerus 24. ſuperat,cur reijciendus.

Gradus culminans quomodo inueniendus.

Cœleſtis ſchematis conſtitutio.

Planetarum ſupputatio.

Supputationis reductio ad alium Polum.

Meridianorũ diſcrimen quid ſit.

Status tẽporis futurus. 3. die Septẽbris 1614. p totũ menſem.

adto-

Digitized by Google

ad tonitrua ob mercurium in ſigno aereo retrocedentem, & ad Martis quadratum in ſigno Cancri aqueo, & cadenti. In luminarium oppoſitione rurſus Leo aſcendit, vnde & augebitur calor ſuffocans. In initio poſtremæ luminarium quartæ calor erit ſuffocans: quia etiam Leo aſcendit. Sed ob præceſſionem quadrati Saturni, & Martis, & Veneris poſitum in horoſcopo, quæ ex ſe humida eſt, ſed in Leone, & cum Regulo oppoſitæ adinuicem naturæ, atq; ob ſequentes Lunæ configurationes, primò cum Saturno ex quadrato, deinde cum Marte ex aduerſo indicat mutari tempus ad pluuias, tonitrua; fulgura, & ſicque in illa quadratura non deerunt pluuiæ corruſcationes, fulgetra, & ſimilia. Tandem vt rebus hiſce finem imponamus, neceſſum eſt pro maiori ſecuritate in prognoſticandis temporum mutationibus inueſtigare tempus nedum introitus ſolis in quatuor anni quartas, ſed in initijs ſingulorum ſignorum. Ideò vtendum eſt, Tychonis Brahe Dani viri illuſtris doctrina, quam explicatam, atq; omnibus numeris abſolutam cernes à Magino viro clariſſimo in ſuis ſupplementis Iſagogicarum ephemeridum quas continuauit ab anno 1610. vſq; ad 1630. Ibi namq; proſpicitur motus ſolis reductio à Copernico calculo ad Tychonicam, deinde ingreſſus ſolis in quolibet ſigno, ex quibus conuerſiones annuas, & menſtruas prudens Mathematicus rectè efficiet. Occaſione huius reductionis motus ſolis à Tychone factæ, operæ prætium eſt, prudentem Mathematicum monere id, quod coram viris doctis ſæpe diximus, ſolis ſupputationem iuxta Alphonſinam rationem cæteras omnes ſemper excelluiſſe: quia recta, re vera eſt, ac obſeruationibus magis congrua; vnde & annus iuxta illam tamquàm præ ceteris mediam, recognitus eſt. Quòd certe multò antè libro 2. Neomeniarum Salomonis cap. 19. ſcripſimus. Quarè ſolis reductio à Tychone potius ad Alphonſinam, quàm ad Coperniceam rationem accedit. Cur autem Copernicus in hoc incidit? duplex à Magino aſsignatur cauſa. Prima eſt, ob octauæ ſpheræ motum non benè à Copernico animaduerſum, cum tardius, quàm par eſt (iuxta Tychonis obſeruationes) inerrantium motum ſtatuerit. Secunda eſt, ob Solis Apogeon, cum Copernicus illum ſupra partes nouem Cancri collocauerit: Tycho autem non amplius par. 5. min. 30. deinde ob eccentricitatem, cum Copernicus minorem ſtatuerit nempe par. 1. minut. 56. & ſemidiameter qualium eccentrici complectatur 60. Tycho autem maiorem, nempè par. 2. minut. 9. Itaq; obſeruatio hæc ſuperat illam in vndecim ſcrupulis. Et hæc circa primum librum miſeratione diuina nobis adiutrice, dicta ſint.

Poſtrema animaduerſio de Tabulis Tychonis vtendis ex Magino.

Solis motus iuxta Alphõſi ſupputationes magis cõgrua.

Solis reductio à Tychone ad Alphõſinam rationem accedit.

Copernicus dupliciter aberrauit in motu Solis.

Finis Primi Libri.

DE PRAECOGNOSCENDIS TEMPORVM MVTATIONIBVS

IVXTA TRIPLICEM VIAM, COELESTEM, Meteorologicam, & Terreſtrem.

Liber Secundus.

AVCTORE F. PAVLO MINERVA BARENSE ORDINIS Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magiſtro.

De obſeruandis Meteoris in communi pro temporum mutationibus dignoſcendis.

CAP. I.

TEMPORVM mutationibus ex cæli ſtatu ſiderumq; diſpoſitione vaticinatis, remanet ſecundo eaſdem, quæ ex elementorum vi, producuntur, explicare. Qua de re Ptholemæus inquit propoſ. 98. traiectiones, & crinitæ ſecundas partes ferunt in iudicijs. Sciendum itaq; eſt, cũcta quæ in ſublimi fiunt, Meteora vocata (ita .n. Græci omnia, quæ in aere pendent, appellant, nam Μετεωρεῖν ſuſpendere, & eleuare dicunt) in triplici ſeiungi ſpecie. Nam alia in aere ſummo fiunt, quædam in medio, aliqua autem in imo. Porrò hæc, & ſimilia mixti corporis imperfecti naturam, & temperamentum, ſortiuntur. Gignuntur namq; in aere ſtellarum vi ex fumo, dicunturq; imperfectè mixta, quia non conſtant ex omnibus elementis, atq; in eius mixtione, non acquiritur forma perfecta, nec magna fit partium alteratio, aut vnum quiddam ſpecie, ſed alteratorum partes leuiter inter ſeſe confunduntur. Ideo facilè diſſiliunt, ac quemadmodum nulla perfecta tranſmutatione facta immediatè confluxerunt, ita, & in elementa quoq; reſolui; par eſt. Ad horum tamen concretionẽ duo concurrunt. Solis lumen atque Stellarum, & fumus. Illud quippe virtute, & influxu ſuo præparat, & ex inferioribus elementis, terra .ſ. & aqua leuat materiam, quam ad huiuſmodi motus, formamq; recipiendam aptam reddit; ob id impreſſiones dicuntur, non niſi, quia diuerſi ſtellarum ſitus, coniunctiones, affectus, habitudines, & ſimilia operantur; & impreſſu ſuo confortant. Igitur efficiens & agens cauſa erit. Verum enimuero fumus, qui in exhalationem, & vaporem diuiditur, tanquam materialis cauſa concurrit. Eſt namq; vapor, fumus calidus, & humidus animantis habitui ſimilis, & ei, qui ab aqua feruente emittitur: exhalatio autẽ fumus calidus, & ſiccus ex terræ locis, radiorum ſolarium vi extractos iuxta Ariſtotelem Meteo. 1. cap. 4. verba illius hæc ſunt. ἔστι γὰρ ἀτμίδος φύσις ὑγρὸν καὶ θερμόν : ἀναθυμιάσεως δὲ θερμὸν καὶ ξηρόν : καί ἐστιν ἀτμὶς μὲν δυνάμει οἷον ὕδωρ, ἀναθυμίασις δὲ δυνάμει οἷον πῦρ. . . .

Meteora in triplici ſeiũguntur ſpecie.

Meteora dicũtur imperfectè mixta.

Ad meteororum concretionem quæ concurrunt.

Meteororũ cauſæ.

Vapor quid ſit.

Exhalationes & vaporis diſcrimen.

Quandoquidem calor ad ſuperna tendens ad hypercauma, exhalatio ſicca, & calida eſt: humor autem, qui in medio remanet, vapor. Vnde, & illorum apparet diſcrimen, quia exhalatio poteſtate eſt velut ignis, calida, ſcilicet, & ſicca, vt dictum eſt, vapor autem poteſtate velut aqua, humidus, & calidus ob aerem. Fumorum verò ſpecies, atq; formæ, diuerſæ quidem ſunt, & diſſimiles, pro diuerſitate motus, loci, atq; materiei. Inde videmus varias meteorum formas, cometarum nempe, phaſmatum, fulminum, ventorum, nubium, pluuiarum, ignis fatui, terremotus, roris, pruinæ, & conſequentium horum omnium. Quæ igitur in ſummo generantur aere ignem induunt naturam: quia vel prope ignem, qui hypercauma dicitur, ſunt (ſi modò talis datur; nam multi rentur etiam ex peripateticis non dari iuxta Ariſtotelem propriè ignis elementũ ſeorſum ab alijs, ſed partem aeris, quæ in illius faſtigio conſidet, eſſe ſiccam, & calidam, illamq; dici ignem) vel prope Cœlum. Ignis etenim, quò proprius ætheri, vel lunæ accedit, eo vehementior eſt: at quantò longius recedit, tantò remiſſio rinuenitur. Quo fit, vt ſcintillet, ac flammas diuerſas extitet ex aſtrorum motu cùm ſolis, tum aliorum excitatus atq; incenſus. Hæc autem ſunt cometæ, & phaſmata cum conſequentibus; quæ per ſyſtaſim, hoc eſt rei conſiſtentiam contingunt. Quæ verò in medio generantur, partim igneæ ſunt naturæ, vt fulmen cum conſequentibus: partim aereæ, vt venti cum reliquis: partim aqueæ, vt nubes, & pluuia, cũ appendicibus, quę aliàs fortuitæ tempeſtates dicuntur. Quæ tandem in imo procreantur, tum naturam induunt igneam, vt ignis fatuus: tum aerem, vt terremotus: tum aqueam, vt ros, pruina, & ſimilia, quæ per emphaſim: hoc eſt apparentiam accedunt. Nam illinc accenditur vicinus aer elementaris, qui etiam ipſe vnà in orbem agitur. Reliquus verò aer qui in medio eſt, & paulò ſupra nos conſiſtit, craſſitudinem habet: Vnde in orbem, vt reliqua aeris ſphera minimè circumagitur, ſed ob montium anfractus, & terræ ſublimitates ſtat, & immotus apparet; ac ideo frigidus; quia neq; ab hypercaumatis motu calefit ob receſſum ab illo, neque à radijs ſolaribus reflexis, quod procul ſit à terra. Dicuntur namque reflexi radij cum ex calefacta tellure in aeris vicinum calorem retorquentur. Verum animaduerſione notatuque dignum eſt: meteora omnia non caſu, & temere aduenire, ſed ad certos fines: quia cuncta ad certos fines à natura deſignata ſunt. Diſcriminantur attamen Aſtrologus, & Phyſicus adinuicem circa finem. Quandoquidem Aſtrologus, & etiam Poetæ hæc inter ſigna reponunt, quia experientia teſte, ſigna eſſe demonſtrantur: quamuis obſcurius ſignificent, quàm ſtellæ. Porrò Phyſici fines circa materiam tantum collocant: quia cauſas in materia ſolum quærunt. Ea propter Meteora omnia impreſſioneſque iſtas, aliquas aeris mutationes, puta ſerenitatem, vel tempeſtatem ſignificare, edocent. De quibus pleni ſunt Meteororum libri: & ab Ariſtotele, à Theophraſto, & ab alijs, præſertim Plinio conſcripti, ſed, & Ptholemęus in ſuo ſecundo Quadripartiti libro cap. 13. hanc non prætermiſit tractationem, tametſi ex parte obſeruet. Sed & nos abundantius digrediemur.

Ignis elemẽtum dubium eſt, ſi detur.

Meteora in varijs cæli regionibus genita.

Meteora nõ caſu, & fortuna eueniũt.

Aſtrologorũ & Phyſicorũ diſcrimen circa Meteororum finẽ.

Plinius, & Ptholemæus

Temporum

Digitized by Google

Temporum mutationes ex Cœli Meteoris in vniuerſum. CAP. II.

Opora, Oporæ tempo autunnale

A Communibus ad propria procedendum eſſe docuit Ariſtoteles,& vniuerſa philoſophia: idcirco à cœlo in vniuerſum exordiemur in Meteoris; dicemusq; quid in illo meteora indicant, deinde deſcendemus ad alia minus vniuerſalia. Itaque ſi ante Solis ortum cœlum purpuraſcet, eadem die futuras pluuias portendit: vel in triduum, vt plurimum. Item ſi cœlum hyeme fulgens,rurſus fulgorem abſcondat, atq; hoc bis aut ter efficiat:hyemales dies erunt. Si oporæ tempore cœlum ab Aquilone fulgeat: aquas expectato. Tempus oporę à Syrij exortu re vera incipit, duratq; per partem Autumni: dicant quicquid velint alij; nam opinio illa communior eſt. Veteres oporam obſeruabant. Syrij verò ſeu caniculæ exortum vide in tabulis:quippe qui iuxta diuerſas regionum eleuationes obſeruandus eſt. Si cęlum ab Aquilone ſub fulgeat, & fulgor albeſcat, aquilonia tempeſtate, in Auſtrinum fit mutatio, ſi autem ab Auſtro, & fulgor nigreſcat in Aquilonium ſtatum fit mutatio, Theophraſto. Cœlum ſi mane rubet, tempeſtuoſum prę ſagit diem: ſi veſpere,ſerenum. Vnde & illud vulgatum,rubeum in ſero,indicat mane ſerenum. Si verò rutilat: die eadem tempeſtatem annuntiat. Probantur hęc à Domino Ieſu Chriſto filio Dei, Saluatore noſtro,omniumq; magiſtro, Matthei. Cap. 16. vbi dicit: facto veſpere dicitis, ſerenum erit, rubicundum eſt etenim Cœlum: & mane,hodie tempeſtas erit:rutilat etenim triſte cœlum. Sicuti Et Lucæ. Cap. 12. Cum videritis nubem orientem ab occaſu, ſtatim dicitis: nimbus erit,& ita fit, & cum Auſtrum flantem,dicitis, quia æſtus erit: & fit. Vides igitur, quòd authoritatem habet cęli, meteororumq; obſeruatio, vt inde temporum mutationes præcognoſci poſſint.

Cælum purpureum.

Cælum hyeme fulgens.

Opore tempore ab Aquilone fulgens.

Cælum ab Aquilone ſubfulgens, & albeſcẽs.

Cælum mane rubens, & veſpere ſerenum.

Cęlum mane rutilans.

Nubes oriẽs & Auſter flatus.

Sed improperabat Magiſter noſter Chriſtus Iudæos ſigna de cœlo querentes iuxta Mattheum,vel ex curioſitate: vel quia cœleſti doctrinæ nõ credebant; vel tentantes eum, dicens, Faciem ergo cœli diiudicare noſtis, ſigna autem temporum non poteſtis? vel iuxta Lucam reprehendebat illos, tanquàm cœli faciem dijudicare ſcientes: tempus verò finis eorum nequaquàm, & dixit. Hypocritæ, faciem cæli,& terrę noſtis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem,& à vobis ipſis non iudicatis quod iuſtum eſt? Vel dicendum, quòd Dominus Iudeos redargueret, ex cęli facie temporum mutationes prę ſcire, quas ex cauſis naturalibus pendere, certũ eſt: ex ſcripturis verò vtriuſque ſui aduentus tempus neſcire,cum & illum prę ſentem haberent: cuius fidem ſigna mira,quæ in terra efficiebat,certiores illos facere poſſent,non autem ſigna de cęlo petenda.

Chriſti intentio contra Iudęos.

Chriſtus Dominus cur Iudæos redargueret.

Cęlum ad huc ſi minutiſſimis, ac viciniſſimis ſtellis inter ſe, plenum videatur, pluuias, imbres, & hyemalia tempora prę ſagit: quemadmodum noctu etiam ipſo ſereno ſi nullę, vel paucę videantur, tempeſtas pertimenda eſt per quàm maximè. Ratio primi eſt, quia illarum radij diſgregantur ob vapores: idcircò plures quàm ſint, in multitudine videntur. Ratio ſecundi eſt,quia vaporibus, exhalationibusq; multis ſtellę teguntur, ac propterea, vel nullę, vel pauciores cernuntur. Idcircò in primo imbres, & hyemale tempus minatur, in ſecundo tempeſtatem, procellamq;. Hęc ſunt, quę de temporum mutationibus ex cęli diſpoſitione in vniuerſum perſtrinximus. Nunc verò ad maius lumen deſcendimus.

Cælum minutiſſimis ſtellis plenũ.

Cælum nocte ſerena abſq; ſtellis, vel ſaltem cũ paucis.

Digitized by Google

De Meteoris circa Solem apparentibus ad temporum mutationes dignoſcendas. CAP. III.

Exhalationũ & vaporum diſcrimen in loco.

CVM meteora non ſolum ſola appareant, ſed circa Solem quoq; & Lunam, planetas cæteros, atq; inerrantia ſidera (Nam exhalationes leuitate ad cœlum, & hypercauma tendunt: vapores in media regione ſubſident; illæ igitur ſuperiorum motu ſpherarum excitatæ, vel flammas ardentes per ſe monſtrabunt: vel aſtra iflammabunt, circumdabuntq;) idcirco nos primò à Sole incipiemus tanquàm à Rege omnium, & potentiore. Ille etenim primus eſt, qui vapores eleuat. Vnde Virgilius in Georgica.

Sol primus qui vapores eleuat.

Dumq; humidus Auſter, Sol tibi ſigna dabit.

Et ſubdens ſequitur.

Solem quis dicere falſum audet?

Quaſi dicat· nullus audet. Secundo à Luna. Tertio à reliquis planctis. Quarto à fixis. Quinto à meteoris à ſe: ex quorum ſignis coloribus, flammis, formis, figuris, diſpoſitionibus, naturiſq;: temporum ſignificationes enunciabimus. In iudicio itaq; mutationis temporis diurnæ Sol intuendus eſt oriens: nocturnæ, occidens in vniuerſum, nam occidens habet, & ſua ſignificata particularia diurna ſequentia. In exoriente, vel occidente Sole quatuor obſeruanda veniunt. Color, puritas, nubes, & radij. Sol purus oriens ſed non feruens: ſerenum annuntiat diem, & tranquillum. Qui ſi pridie ſerenus occidit, & rurſum ſerenus oritur: tanto certior fides ſerenitatis habetur; præſertim ſi ab aliqua nubium minime tegatur. Si rubeat: ſincerum quoq; indicat diem. Item ſi totus ęqualiter fulſerit: ſerenitatem dubio procul dabit. Simili quoq; modo ſi nubes circa occidentem rubeſcunt.: ſerenum fore eum portendunt, qui ſequetur. At maculoſus Sol in ortu ſuo, vel ſi veluti trabs ſuperiori è loco Solis globo nubes longa immineat, ac eadem mox condatur, vel ſub nube latens nigra: vel ſi ſtatim diſſiparet nubes, pluuium diem præſagit. Si verò pallidus apparuerit: tempeſtuoſum diem, & hybernam grandinem pronuntiat. Si concauus cernitur, ita vt in medio fulgens, radios ad Auſtrum, & Aquilonem emittat: tempeſtatem dabit, humidum & ventoſum. diẽ pronuntiat, quod certè ab exhalationibus, vaporibuſq; prouenire, maximè conſentaneum eſt. Quòd ſi radios à meridie verſus ortum Septentrionemq; iecerit: cum pluuijs ventum quoq; miſcebit. Si croceus oritur: pluuias ſignificat. Si occidens, & rurſus mane oriens rubeat pluuias quoq; præſagit. Idemq; ventos promittit: cum ante ipſum exorientem nubes rubeſcunt. Quod ſi rubentibus interuenerit: pluuias excitat. Quòd ſi cum his nigræ copulentur: miſcentur venti imbribus. In vniuerſum igitur, quæmadmodum orientem Solem ſi nubes nullæ implicent, ſerenum portendunt diem: ita ſi rutilæ obuoluerint, pluuiam. Si opacæ minuſq; tranſpicuæ conſtiterint, aut inſtar globorum in ortu nubes apparuerint: ventum ſignificant. Quę tamen fugatis nubibus, ad occaſum claritas inſequetur. Verum nubes circumſtantes quanto minus à Sole ſuperantur: eò tempeſtuoſior aura timeatur. Pluuiam quoq; deſignat: cum eius orientis, aut occidentis radij coire videntur. Si à Solis ortu nubes dexterę, ac ſiniſtrę expellantur: pręſagium eſt ventorum cum imbribus, aſpera verò tempeſtas erit, ſi cum pluuia occidit, vel ſi radij nubes in ſe trahant: in proxima etenim die eadem accidet tempeſtas. Quòd ſi pallidus in nigras occiderit nubes: Aquilonem portendit

Sol purus. — Sol rubeus & æqualiter fulgidus. — Nubes rubẽę. — Sol maculoſus. — Sol pallidus. — Sol cõcauus. — Sol croceus. — Nubes rubentes, & nigræ. — Nubes rutilę opacæ circa Solem. — Radij coniuncti. — Nubes expulſæ. — Sol occ: cũ pluuia, vel radij nubes trahentes. — Sol pallidus occidens.

ventum

ventum. Nubes ſi in Solis exortu partim ad Auſtrum ſpargantur, partim ad Aquilonem: licet pura circa cum ſerenitas ſit, pluuias tamen cum vento ſignificat. Quòd ſi ab eis exortu repellantur, & ad occaſum abeant: ſerenitatem promittunt Quæ ſi ante ipſius ortum globentur: aſperam annuntiant imbrem. Si verò in oriente radijs illuſtres eminent, vel ſi ante ortum radij ſe oſtendent, vel ſi longiuſculi à Solis ortu protenduntur: pluuiam, & ventum ſignificant. Alij verò dicunt, quòd ſi radij Solis ortum anteuenerint, nymbos, ventoſq; inſinuant. Id quod erit, ſi maculis interceptus, nube conditus, aut exortu ſuboſcurus (vt iam tactum eſt) prodierit. Itidem radij laxiores à Sole longius diſperſi, parte qua iaciuntur: ariditatem, fortioremq; ventum annuntiant. Verum ſi Sol nubibus circumcludatur, qui tamen in ſe purus vnius orbis, & ſerenus relinquatur: tanto tempeſtas erit turbidior. Si autem duplex quoque orbis fuerit: tantò atrocior. Quòd ſi ex ortu, vel occaſu fit, ita vt nubes rubeſcant: maxima oſtendetur iuxta Plinium tempeſtas. Si non ambiunt, ſed incumbant: à quocumq; vento fuerint, eum portendunt: ſi à meridie imbrem. Si oriens orbe cingatur, ex qua parte is eruperit: expectetur ventus. Circulus quoq; circa Solem ſpectandus eſt: qui in vniuerſum ſi vnicus fuerit, Solis obuoluens corpus clarusq; ſerenitatem, aerisq; puritatem ſignificat. Plures verò, & itidem clari, ventum: rutili autem, & abſciſſi aeris interturbationem portendunt. Si griſei, ſiue cinericij, ſuboſcuri, terreiq; cum ſub frigore, ventisq; pluuia, ac aeris interturbatio æſtare inſinuatur: hyeme verò nix. At circa occidentem, ſi candidus apparuerit circulus, noctis leuem tempeſtatem pronuntiat: Si nebula vehementiorem. Quòd ſi Sol canduerit: ventum expectato. In eius exortu ſi circulus aliquis diuerſicolor circa Solem apparuerit, vel ad igneum ruborem declinauerit: aut radij rubicundi, protenſiq; per nubes tranſierint, ita vt tanquàm iacula extra circulum, & ſeorſim, rubeiq; videantur: hæ quidem apparentiæ fortiſſimos ventos vaticinantur. Ratio eſt, rubeos colores Martiam indicare naturam: diuerſos, mercurialem. Quarè ille fumos ſiccoſq; ventos demonſtrabunt: hi fumos, ventoſq; varios, & ſiccos in nocte, aut ſequenti die promittunt: ſi huiuſmodi ſigna in Solis occaſu extiterint. Quòd ſi in ortu, aut in tali die, aut proxima nocte, ventos tempeſtateſq; denunciant: atq; ab illa parte, qua talia ſigna fuerint: venti flabunt. Quòd ſi orientem radij Solem præuenerint, qui occidentem rutili comitabantur: ſerenitatem futuræ oſtendunt diei. Quemadmodũ ſi ad Solis occaſum ſplendidus illuxerit circulus, noctem ipſam lucidam portendit: Si nubilus, tempeſtuoſam. Qui ſi à Solis parte ceciderit: qua parte cadit, ventum denuntiat. At verò reflexi radij, retorti, atq; inter ſe recurui; pluuiam oſtendunt. Quòd ſi aquas epotare cernantur: grauiorem etiam turbatiorem inſinuat. At Solem orientem, aut occidentem ſi nigræ nubes, aut virides, aut viridibus nigræ permixtæ: circulusq; ſic circa Solem apparens, cum hiſce nubibus aſcenderit, vel ab ambabus partibus Sol nubes habuerit extenſas: in tali die dum Sol exoritur, aut nocte proxima dum occidit: pluuias, aut hyemalem aerem ſignificant. Ante Solis ortum, & poſt Solis occaſum, ſi fumus albus ſuper aquas, paludes, & prata eleuetur: calorem ſerenitatemq; diei proximæ ſignificat. Si mane, eo die: ſi nocte diem proximam, ſeù craſtinam calidam indicat. Sole occidente hyemali tempore, ſi clarior ſolito, & rubicundior apparuerit quàm ſoleat: & tunc boreas, aut aliquis frigidus ventus flauerit: in ſequenti nocte gelu ſignificat. Maximi frigoris indicium eſt, præſertim in borealibus regionibus: Sol condens ſe in nube rubente vt ignis, colũna, & euaculans radios velut igneos, conos, & cuſpides: inde Sole deſcẽdẽte in atrũ nubes vertitur: vel ſi ipſe tetrior ſe condet, diſtenſis tamen ab vtraq; radijs, & his ſubnigris: hybernum

Nubes in Solis ortu ſi ſpargantur.

Radij in ortu, & ante Solis ortum.

Radij laxiores.

Sol nubibus circũclusus.

Nubes rubentes.

Circulus vnicus circa Solem.

Circuli plures circa Solem.

Candidus circulus, & nebula circa occaſum.

Sol candidus.

Circulus diuerſicolor in Solis ortu.

Radij rubicũdi, & protenſi.

Circulus ſplendidus, & nubilus.

Radij reflexi, & retorti, & epotãtes.

Nubes nigræ, virides, ſimiliſq; circulus circa Solem.

Fumus albus ſuper aquas, paludes, & prata ante Solis ortũ, & poſt illius occaſum.

Sol occidẽs clarior, & rubicundior ſolito cũ frigido vẽtos.

Sol condens ſe in nube rubente.

Radij ſolares compreſſi ſi pungãt.

bernum aerem, pluuiumq; indicat. Solares radij, ſi compreſſi à nubibus, pungunt: manifeſtam temporis mutationem decernunt, vel ad pluuias, vel ad ventos, vel ad tempeſtatem.

Sol oriens maior ſolito.

Cum Sol oritur, & maior ſolito quàm ſit, apparet: pluuias ſignificat.

Halo, vel corona circa luminaria.

Halo, vel corona circa luminaria quandoq; ventum, non numquam pluuiam portendunt, vt inferius quoque dicemus. Sufficit igitur ex his colligi varia circa Solem meteora, diuerſas temporum ſignificationes portendere. Sed sũt & alia ſigna: aliæq; obſeruationes.

Tegulæ guttas per vices ad impluuia dimittentes, ſplendente Sole.

Splendente etenim Sole, ſi tegulæ guttas per vices ad impluuia dimiſerint, ac ſi pluuia iam paruo temporis ſpatio præceſſiſſet: imbres promittunt. Cardani obſeruatio hæc eſt de rerum varietate libro 15. cap. 88.

Sol vndiq; relucens, tanquàm ex ſpeculis.

Rurſus ſi Sol vndique reluceat, tanquam ex ſpeculis, ventos, fulgura, imbres, grandinemq; indicat. Rationem affert Cardanus loco iam prærecitato, quia nimis ſplendet, atq; ob aeris craſſitiem, radijs fulget: aut quia loca in quę incidit, humore aeris madida tanquàm leuia, & polita radium emittunt.

Prædictorum confirmatio iuxta nonnullos viros Doctiſsimos. CAP. IV.

Ariſt. Theophraſt. Nigidus, Varro, Aratus, Theon, Plinius, Albert. Magnus, Virgilius, Ouidius Beda, Io: Nouio magus. Pontanus. Ptholem.

QVAE iam enarrauimus, viris Illuſtribus communia ſunt: Ariſtoteli, Theophraſtro, Nigidio, Varroni, Commentario in Arato, Theoni, Alberto magno, Plinio pręſertim: Poetis ferè omnibus, Virgilio, Ouidio, & reliquis: Bedæ etiam, Ioanni Nouiomago, Pontano, cęteriſq; tum Neotericis, tũ vetuſtioribus authoribus. Sed concordant quoq; maiori ex parte ijs, quę tradidit nobis Ptholemęus libro ſecundo Quadripartiti cap. 13. vt intelligeremus authorem hũc clariſſimum, nihil quod in hac re neceſſarium eſſet, prętermiſiſſe: tum quoq; vt ſciremus Aſtrologiam eſſe veriſſimam; tametſi nobis difficilem: Inſuper, & Haly quoq; congruere, vt dicemus.

Haly.

Meteora varia, & effectus.

Docet itaq; Ptholemęus, quòd puritas & in colore, & in nubibus, & in obſcuritate ſignificat ſerenitatem. Radij autem, & nubes ſubrubræ, & refractiones veluti areæ, virgæ, & ſimilia ventos, ex ea parte, ex qua talia apparent: nigra, obſcura, vel ſubpallida: imbres, & hyemes. Verba eius hæc ſunt.

Profuerit ap parẽtia iuxta Solem, Lunã, & ſtellas cõſideranda.

Profuerit, & in particularium ſignificationum præuiſionibus notaſſe iuxta Solem, Lunam, ac ſtellas, apparentia viſa. Ac Solem quidem intuebimur orientem in iudicio tempeſtatis diurnæ, nocturnę verò, occidentem: ſed diuturnioris configurationem cum Lunæ illius, Nam ſingulæ figuræ tempeſtatem qualis vſq; ad proximam futura ſit, declarare conſueuerunt. Hæc poſtrema, ſed diuturnioris, & cęt. dixit: vt ſi quis ſtatum longioris temporis, quàm ſit die, ac nocte cuperet: inſpicere deberet ſtatum in hora, in qua Sol Lunæ per radios, aut per corpus iungitur. Quandoquidem ſignificatio illa ad ſequentem vſq; cum Luna configurationem iuuat.

Solis meteora, & earum ſignificationes iuxta Ptholemęũ.

Sequitur deinde: ſi igitur pura luce, & expers caliginis, varietatis nubium, Sol orietur, aut occidet: ſerenam tempeſtatem pollicetur: in varietate autem orbis: cumque hic flammeus, rubenteſue eiaculari radios videbitur, ſiue illi directi, ſeu refracti appareant: itemq; cum illas ſolares nubes, quæ parelia dicuntur vna à parte informarit, nubiumq; figuras ſub rubras, radios in longum tendentes circum ſeſe habuerit: vehementes tum flatus ſignificantur pro ijs angulis quos reſpexerint viſa illa. Niger, aut luridus in ortu, occaſuue, ſi nubibus quoque inuoluetur, aut area vna à parte iungetur, aut ſolares illæ nubes vtrinq; aderunt, nec non radij

ſub

ſub pallidi, aut nigri; minatur hyems, atq; imbres. Hæc ſunt, Quę Ptholemęus circa Solem apparentias obſeruandas ſcripſit: vt certius iudicium in temporum mutationibus haberetur. Quæ vero iuxta Lunam viſa obſeruanda liquit: infra ſubijciemus, Confirmat quoq; Haly de circulis circa Solem apparentibus, dicens Quòd ſi ſub niger circulus extiterit, hyeme niuem tempeſtuoſam, æſtate nymbum portendit. Qui ſi multiplicentur circuli vehementior effectus prodibit. Habemus itaq; Ptholemęo authore, quòd ſolare corpus in occaſu, ſi multicolor, rutilum, aut flamminoſum, cintumue fuerit claris, rutiliſque lateq; vagantibus radijs, atq; extra circulum diſperſis, parte qua ipſi radij iaciuntur: torrentiorem ventum portendit. Qui ſi radij liuidiores nebulis, aut circulis ſub nubecula intercludantur: hybernam auram cum pluuia prę significat. Quibus conſentit Virgilius: dum in ſua Georgica ita cecinit. Solis meteora, & tẽporũ mutationes iuxta Haly. Virgilius.

Hoc etiam emenſo cum iam decedet olympo
Profuerit meminiſſe magis: nam ſæpe videmus
Ipſius in vultu, varios errare colores;
Cæruleus pluuiam, denuntiat igneus euros:
Sin maculæ incipient rutilo immiſcerier igni.
Omnia iam pariter vento nymbiſque videbis
Feruere, &c.

Verum enimuero, cum authores circa Meteora, & præſertim effectus non conueniant adinuicem: nam (vt hoc pro exemplo vtamur) de Sole inter alia eius Meteora dicitur, quòd ſi concauus appareat, ventum, vel aquam præſagit, idq; iuxta Teophraſtum: Virgilius ventum Auſtrinum, & imbres prænuntiat; Plinius pluuiam tantum, non ventos. Idcircò opære prætium eſſe facturos nos arbitramur, illuſtrium virorum horum explicationes ponere, vt prudens Philoſophus omnibus circumſtantijs debitè penſatis, iudicium circa mutationes temporum ex meteoris certius proferat. Sol purpureus, & puniceus occumbens in triduum imbres potiſſimè præſignificat, ſed minus, ac ſi talis oriretur. Similiter in bruma, ac vere ſi occumbens in nubeculam ſe condat, vt in pluribus in triduum pluuias prænũtiat. Exoriens ſi nigreſcat, ſi nubes concurrant aquoſæ, ac ſi antequam oriatur, radij ſe oſtendant: commune ſignum eſt aquæ, & venti, Nigidio, & Varroni. Dum labitur, ſi nubes incumbant, atq; ab ea radij diuidantur, hyema e tempus indicat. Si exoritur, & occidit feruens: pluuiam præſagit, ſi flatum non mouet. Porro autem in exortu feruens, nec ſuos fulgores emittens, ventorum nuncius: quia impeditur ab exhalationibus. Si concauus apparuerit, ventos, vel pluuias portendit. Theophraſtus, Aratus, Theon, Virgilius, Varro. Plinius verò pluuiam ſolum. Si autem per plures dies ferueat, flatus, & ſquallores per plures dies promittit. Item ventos, & pluuias prędicit ſi in exortu, illius radij partim ad Auſtrum partim ad Boream ſpargantur, quamuis circa illum pura ſit ſerenitas. Theophraſtus, Aratus, Varro, & Plinius. Porrò in vniuerſum ſigna mutationis temporum vtrumq; luminare indicat: nigra imbrium, ſeu aquarum, rubicunda verò ventorum. Ita ſentiunt doctiſſimi viri. Theophraſtus, Aratus, Virgilius, Plinius, & Ptholemæus. Magnus Albertus lib. 3. Meteor. tractum primò. Cap. 25. diſtinguit de rubedine nempe matutinam, pluuias: veſpertinam, ſerenitatem indicare. Quam ſententiam Federicus Bonauẽtura in Theophraſtum annotatione 6. in lib. de vent. ſignis euertere conatur: in ea perſiſtens opinione, quòd rubedo ventos tantum non pluuias præſagit vbique. At Albertus verum dicit, & præter ſuas rationes, hac quoq; noſtra perſuaderi poteſt nempe ob noctis humiditatem, quæ coaceruata reſolui in pluuiam poteſt, percuſſa à Solis rubedine, quæ calorem indicat: veſpertina

Authores circa meteora, & effect non conſentiunt.

Sol purpureus, & puniceus ocumbens, & cet.

Sol exoriens ſi nigreſcat, & cet.

Sol in exortu feruens: & cet.

Solis radij ad Auſtrum, & ad Boreã ſparſi.

Magnus Albertus.

Fædericus Bonauẽtura.

Alberti defenſio.

Digitized by Google

Vtriuſq; ſententiæ conciliatio.

ſpertina verò potius ſerenitatem ſpondet ob diei caliditatem abſq; humiditate. Verum vt à nobis omnibus fiat ſatis, hac cōditione ambarum partium ſententiæ concordari poſſunt. Nam qui dicunt ventos rubedinem illam cauſare, debet intelligi, quòd ventos cauſet ſerenos: qui dicunt ſerenitatem, non excludunt vētos, niſi tempeſtuoſos, & pluuios. Sed de his alias. Sol impurus ſe condens, atq; vt in lapſu diuiſus: nubibusq; obtectus: ita dies erunt expectandi. Quemadmodum, ſi tertiam partem ipſius nubes occupent, & capiant, tertia ab occaſu die tempeſtas erit. Labens itaq; ſi tertia corporis ſui parte tectus, ſe condat: non ante tertiam diem hyematurum monſtrat; ſi parte dimidia, die ſecunda; ſi totus nubibus obſeſſus, occidat: prima die. Theophraſtus, & Aratus. Porrò autem Splendidus emergens abſq; feruore, rubedine, & nigredine, ſerenitatem prædicit. ſubinde purus hyeme occumbens, dummodo diebus elapſis in nubes minimè ſe condiderit, & ſi tempeſtate vigente, cæloq; perturbato, illius occaſus purus fuerit, ſerenitatem prædicit. Quemadmodum etiam bruma Sol occumbens, tempeſtate vigente, ſi pallidus fuerit, ſerenitatem, atq; aeris tranquillitatem promittit. Theophraſtus, & Aratus. Acuti Soles, & feruentes, cum ex nube exeunt: ſæpe numero largum, & diuturnum imbrem præſagiunt Theophraſto. Item cum Sole emergente lux colorem quaſi eiuſdem deficientis imitatur: pluuiæ eſt indicium. Sed hactenus de ſignis circa Solem: videamus de his, quę circa Lunam apparent.

Sol impurus ſe condens, & cet. — *Sol ſplendidus emergēs & cet.* — *Soles acuti.*

De obſeruandis meteoris in Luna. CAP. V.

Secundus Philoſophus dixit Lunam eſſe præſagium tempeſtatis.

BENE dixit ſecundus Philoſophus, Lunam eſſe pręſagium tempeſtatum; nam & ſi cæteræ Stellæ id præſtant: Luna præſertim; partim ob ſui motus velocitatem cum cæteris coniunctionem; atq; affectum; partim quoq; quia elementis finitima, inde nobis: ac propterea crebrius ab ipſa temporum mutationes eueniunt, & Theophraſtus inquit Lunam noctu eſſe veluti alterum Solem. Incipiemus igitur & nos ſigna diſpoſitionum aeris, in Luna enarraturi, in primis à creſcente Luna: à naſcente profecto non in parte cœli orientali, ſed dum nobis conſpicitur iuncta Soli. Deinde à quarta die ortus eius, tertio à tertia die ante oppoſitum cum maiori lumine, & die tertio poſt idem oppoſitum. Quarto obſeruabimus dum lumine impletur. Quinto plenam lumine: Sexto tertium illius diem antequàm rurſus Soli copuletur: & tertium, poſtquàm Soli iuncta fuit. Septimo, & vltimo viſa eius in omni ſchemate. Naſcens itaque Luna ſi ab attracto ſuperiori cornu ſurrexerit: pluuias decreſcens dabit, ſi Lunæ cornua in ortu fuerint groſſa: tempeſtas horrida deſignatur. Si ſplendens exorta puro fulſerit nitore, ſerenitatem afferet: ſed id in quarta die maximè obſeruatur. Luna quarta ſi rubeat quaſi aurum, ventos creditur portendere: ſi nigra, pluuias, Beda addit: ſi ſummo in corniculo maculis nigreſcit: pluuidum menſis exordium oſtendit. Si in medio: plenilunium ſerenum. Luna inſuper quarta, ſi cornu Septentrionale acutum, rigidumq; fuerit: illum dubiò procul præſagit ventum. Si inferius idem, Auſtrū: vtraq; verò cornua recta, noctem ventoſam portendere, maximè conſentaneum eſt. Amplius quarta ſi ſe habuerit fauonio vento flante: hyemalis erit tota menſe. Subinde, ſi eadem quarta die Luna recta fuerit: tempeſtatem magnam in mari denuntiat. Quod ſi tunc circa ſe coronam habuerit, eamq; ſinceram: hoc modo non autem Lunam plenam hyematuram oſtendit. Conuenit tertio, vt Lunæ viſa

Luna alter Sol noctu iuxta Theophraſtum. — *Lunæ meteora, & ſignificationes in cornibus.* — *Beda.* — *Cornua Lunę quartæ.*

næ viſa die tertia ante oppoſitum, & eadem tertia die poſt oppoſitum ſcilicet vel lumine plena: vel antequàm ſit media in lumine, aut die tertio poſt ſui luminis dimidiationem, contemplentur. Si igitur tunc, & nitida fuerit, atq; à nullo circumdetur vapore: ſerenitatem præſagiet. Si verò rubicunda fuerit, & pars minimè illuminata à Sole, clara apparuerit, & ſcintillans: flatus ventorum ſignificat, qui ab illa parte prouenient: ad quam Luna declinabit. At ſi nigra, vel viridis: ſpiſſaque ſe obiecerit: hyemalem certe aerem, pluuiasq; indicabit. In quintam decimam progrediens, ſi eius cornua obtuſa fuerint: pluuiam promittunt. Si erecta, atque inſecta: ventos. In plenilunio, ſi circa Lunam vehementius flammæ apparuerint: ſæuas tempeſtates portendit. In eodem ſi per dimidiam pura fuerit: dies ſignificat ſerenos. Si rutila, ventos: nigreſcens verò imbres. Quòd ſi orbe aliquo nubem incluſerit: ventos deſignat. Quam ſi ruperit, & orbes gemini ſurrexerint: maiorem, vel minorem tempeſtatem ſecundum quod albi, aut nigri, quidam interrupti, aut diſtracti orbes fuerint: promittunt. Sextò obſeruandus eſt dies tertius ante coniunctionem cum Sole, & tertius à Solis coniunctione; quando ſcilicet in parte cœli orientali, vel in occiduo cardine cum cornibus tenuibus, ſubtilibusq; apparet. Si namq; pura, nitida, clara, & à nullo vapore circumdata ſe obiecerit, & clarum quodam iubar à Luna prodire videatur: ſerenitatis nuntia erit toties, quoties. Si autem ſubtilis, & rubra, illaque pars, quæ à Sole non illuminatur, clara perſpiceretur, ſed ſcintillans, ventorum flatus portendet: & ex illa mundi parte qua colores veniunt, atque circa Lunam recedunt. Quòd ſi Luna nigra apparuerit, vel viridis, & ſpiſſa: tempus, vt bruma, atque pluuias præſignificare, nulli dubium erit; vt iam paulò ante enarrauimus. Quòd ſi Lunam tunc clarus circumfulſerit circulus derepente ſolutus: ſerenitas iterum ſignificatur. Si verò circulus geminetur, aut triplicetur: frigiditas, ventoſaq; aura inſinuatur. Et ideò certius, quo vapor veluti fumus lunarem circumdederit globum. Remanet tandem poſtremum explicare nimirum viſa, & apparentias circa Lunam in quocumq; ſchemate. Si itàq; circa Lunam circulus vnus, & clarus apparuerit, qui tamen abſumatur paulatim: aeris claritatem annuntiat. Si duo fuerint circuli, vel tres: hyemale tempus deſignant. Ratio naturalis adeſt: iudicium profecto eſſe abundantiæ vaporum. Si verò circuli clari fuerint, ſed ſubrubri, & quaſi abſciſſi: potentiſſimos ventorum flatus portendunt. Sunt namq; fumoſitates Martiæ: quia abſciſſio motum fumoſitatum ſignificat: vndè & ventos validos, ſed cum his aerem quoq; hyemalem, pluuioſumq; annuntiant. Verum ſi nigri, turbulentiue, vel ſaltem liuidi ſe obiecerint circuli, grandines, brumaleq; tempus denotant cum ventis: Quantoq; fuerint plures, tanto ſtatus temporis erit atrocior ob fumoſitatis augmentum, & ſpiſſitudinem. Quoniam vnus circulus ad alium fumoſitatem reuerberat, & torquet. In vniuerſum verò Lunam albicantem eſſe humiditatis indicium: manifeſtum eſt viris clariſſimis. Quòd autem inſit nigricantis quippiam, frigoris ſignum habet. Alij verò ſentiunt, rubedinem circa Lunam: vel ſerenitatem, vel ventum ſignificare. Vnde Poetæ quidam cecinerunt.

Lunæ meteora tertia die ante oppoſitum, & poſt oppoſitum, & ſignificationes.

Lunæ meteora in plenilunio cum tẽporem mutationibus.

Lunæ meteora tertio die ante, coitum & poſt coitũ cum ſuis ſignificationibus.

Lunæ viſa, & apparentiæ in quocũque ſchemate, & ex his temporũ mutationes.

Luna albicans.

Pallida ſæpè pluit rubicunda flat, alba ſerenat.

In vniuerſum verò ex luminaribus ſerenitas arguitur, ſi non obtuſis, ſed præacutis, & lympidioribus aciebus Stellæ micuerint: aut præacuta, claraq; exer-

cuerit cornua phœbæ. Congruunt prædicta maiori ex parte doctrinæ Ptholemaicæ, locis prærecitatis allatæ: Vbi docet tres dies ante, & poſt interlunium obſeruandos, tres quoq; alios ante, & poſt plenilunium: quod etiam in tetragono obſeruari præcipit; & multa alia. Verba autem eius hæc ſunt. Lunam obſeruabimus in itinere ſuo dierum trium ante, vel poſt interlunia, ac plenilunia: & medium tempus, quo erga Solem quadratur. Nam tenui, puráque luce nitens, ſique nihil illam circumdet; ſerenitatem ſpondet. Sin tenui, rubea luce, ſique totus perſpicuus ſit orbis illius, etiam qua parte non illuſtratur, & tremere videatur: ventos maximè declinationis ſuæ ciet. Nigra, pallida, ſpiſſa: hyems, ac imbres minatur; Hucuſque Ptholemæus. Ioannes tamen Nouiomagus in ſuis ſcholijs ſuper Bedam, de natura rerum Cap. 36. ne dum apparentia in quarta Luna obſeruari debere ſcribit: ſed in prima, ſeptima, vndecima, decimaquinta: decimanona: vigeſimatertia vigeſimaſeptima: & interlunio. Quarum præſignificationes erunt, vt ſupra: ſcilicet, quod ſi tunc ſplendens cernatur, ac puro nitore fulſerit: ſerenitatem afferat. Si rubicunda, ventos: ſi nigra, pluuias: & cæt. Quarum quidem participatione multa intelligenda veniunt. Sed Lunæ mirum præſagium referunt nonnulli obſeruatum, vigeſimam ſcilicet ſextam Lunam: ſi ſerena illa fuerit: ſubſequi imbres, atque nebulas: ſi verò nubiloſa, & turbulenta: ſerenitatem. Sed id vt in pluribus non ſemper erit. Verum Ptolemæus ſequitur de areis circa Lunam viſis, dicens. Non negligatur animaduerſio arearum: quæ lunam interdum cingunt. Nam ſi vna fuerit pura, paulatimque euaneſcat: ſerenitatem. Sin duæ, aut tres, hyemes ſignificant: atque has cum ventorum turbulentia ſub rubræ, quaſique præruptæ: cum niuibus, ſi caliginoſæ, ac ſpiſſæ: ſi lucidæ, ac nigræ, & laceræ, tam cum his, quàm cum illis, eoque etiam vehementiores ſignificant illas, quo ipſe maiores fuerint, ex quibus plurea ſuperius intra prærecitata, Ptholemaicæ doctrinæ congruere dicuntur. Virgilius verò qualis tertia fuerit poſt incenſionem dies: tales hinc dies decem futuros ſpondet. Vnde & cecinit.

Ptholemæi doctrina circa Lunæ viſa.

Io. Nouiomagi obſeruationes circa Lunæ phaſes

Lunæ 26 mirum præſagium.

Areæ circa Lunam iuxta Ptholemæũ.

Virgilij ſententia de qualitate Lunæ die tertio poſt coitum.

Sin ortu quarto (namq; is certiſſimus author)
Pura nec obtuſis per cœlum cornibus ibit.
Totus & ille dies, & qui naſcentur ab illo
Exantum ad menſem, pluuia ventiſq; carebunt.

Dicamus itaque in vniuerſum ad ſuperiorum dilucidationem, confirmationemque omnia, quæ viri clariſſimi circa Lunæ meteora ſenſerunt, atque obſeruarunt. Lunæ itaque cornua ſi fuerint obtuſa, Aratus pluuias, vel flatus Auſtrinos promittit, at ſi talia non fuerint, Virgilius ſerenitatem. Si acuminata vt Theophraſtus, aut prona vt Plinius, (quod certè in idem redundat) Ventos ſpondent: boreales, ſuperius: Auſtrales, inferius: vtrumque verò vtrorum prælia ventorum. Theophraſtus inquit menſem Aquilonium (hoc eſt frigidum) portendere ſuperius: inferius, Auſtrinum. Si ſupina: oppoſitum docet Aratus, nam ſuperius, & boreale flatus auſtrales: inferius, & auſtrale, boreales ventos. Si recta, Aratus in Phoenomenis, & Theophraſtus, occiduos ſcribunt. Theophraſtus verò adit ſupra Aratum, quòd ſi Lunæ cornua recta fuerint, dominante Aquilone, flare fauonios ſolere, hyemalemque totum menſem fore. Rurſus ſi vtraque cornua recta fuerint circa quartam, nec, vt debent, inclinata, nec pulchrè orbiculata, ad dimidiam vſque Lunam hyemari conſueuiſſe

Lunę cornua obtuſa acuminata, ſeu prona.

Lunę cornua ſupina recta.

Digitized by Google

uiſſe. At ſi Luna nigra, obſcuraque apparuerit: pluuias prognoſticari, par eſt ſi ignea, rubicundaque ventum. Aratus addit, ſi tertia à nouilunij die recta fuerint Lunæ cornua, fauonios fore: ſi quarta etiam ſimilia appareant, tempeſtatem eſſe timendam. Porrò autem Plinius meteora circa totum menſem hyematurum diuerſa affert: nempe, quòd ſi Luna ante quartam non apparuerit, fauonio ſpirante, ipſa toto menſe hyemalis erit. Quod quidem iuxtà Ariſtotelem problemate 26. Sect. 26. à pulſu aeris prouenit, iuxta Theonem à motu aeris, iuxta Cardanum ab exhalationibus, vt dicemus inferius de Aſellis. Quod verò de quarta ſcribunt Theophraſtus, & Aratus, cum Virgilio, Plinius ſcribit eſſe etiam de quinta, nimirum in quinta Lunæ cornua obtuſa, pluuias: erecta, & infeſta ventos ſemper ſignificare: ſed quartam maximè iuxtà Aegyptios. Si namque ſplendens exorta puro nitore fulſerit, ſerenitatem: ſi rubicunda, ventos: ſi nigra, pluuias portendit. Sed cum Arato; Theophraſtus de plena ſcribit: ſi ſplendida fuerit abſque feruore emergens nullum in ſe præſagium habens, ſerenitatem, atque aeris tranquillitatem promittere: ſicuti cum orbem impleuerit, ſi exoriens feruida, pluuiarum certe præſagire. Tempus verò mutationis ità explicat Plinius lib. 18. Capite vltimo. Naſcens Luna, ſi Luna ſuperiore obatro, ideſt frigido, ſurget: pluuias decreſcens dabit, ideſt poſt plenilunium: ſi inferiore, ideſt auſtrali, ante plenilunium pluuiæ portenduntur: ſi in media nigritia illa fuerit, hoc eſt, ſi nigritia illa inter vtrumque cornu, in plenilunio, vel circa plenilunium imbres dabit. Sed hactenus de præſagijs circa Lunam: nunc ad Planetarum cognitionem ad oculum animum intendamus, deinde illorum prǽſagia ex meteoris habebimus.

Luna nigra, obſcura, ignea, rubicunda.

Arato Lunæ cornua quid ſignificant.

Lunæ meteora iuxta Plinium.

Meteora de quarta Lunę iuxta authores Plinius de quinta etiã affirmat.

Tempus mutationis à Luna iuxta Plinium.

De Planetarum cognitione ad oculum, vt aeris mutationes inde habeantur.

CAP. VI.

NON ſolum luminaria apparentias habent, & viſa: ſed & reliquæ erraticæ, atq; fixæ. Nam quemadmodum illa vapores circumdant, ità & alios planetas, atque inerrantia ſidera; quamuis inæqualiter. Quarè operepratium eſt, vt poſtquàm de luminarium meteoris dictum eſt: dicatur, & de reliquorum coloribus. Verum cum planetæ non ab omnibus cognoſcantur, & fixæ à pauciſſimis: hanc ob rem primo dicemus de ipſorum cognitione ad oculum, deinde de ſignis diſpoſitionum aeris in illis. Cognoſcuntur quidem planetæ, vel inter ſe, vel ad fixas relati. Inter ſe cognoſcuntur motu, magnitudine, & colore, ſeù lumine. Motus ſapientibus innoteſcit. Magnitudo, & color ab omnibus dignoſci poſſunt. Sol, & Luna cunctis manifeſti ſunt: niſi cæcis, aut ſtultis. Saturnus planetarum ſupremus plumbei coloris eſt, & pallidus: ideo minus ſplendet, quàm Mars. Mars Ioui poximus

Stellæ erraticæ, atq; fixæ apparentias etiã habent, & viſa.

Planetarum cognitio duplex.

Saturni cognitio.

Martis cognitio.

rubicundus, & micans eſt flammeo colore, ſed ſuboſcurus, & rutilus: ac ideo videtur, vt plurimum quaſi ſcintiliare; quemadmodum & Sol ob luminis excellentiam: æqualis eſt Saturno in aſpectu. Iuppiter Saturno proximus, candidum, ſplendidumq; colorem habet; ac planetarum poſtremus, qui iacit vmbram: omnes excedens ſtellas præter Venerem. Venus, quæ Soli proxima, & lucifer dicitur, dum Solem matutino præcedit tempore: veſpere, dum veſpertino ſequitur: ſplendidiſſima eſt inter ſtellas cœli, candidiſſima, & maxima, buxei coloris: in Lunæ contactu, nec deliteſcit, nec hebetatur: poſt Lunam prima eſt, quæ vmbram iacit. Semper quaſi conſpicitur: quinimò (res mira quidem) cum Soli cõiungitur, vagans in magna latitudine, non totum quandoq; biduum obſcuratur: Ita vt teſte Fregio lib. 17. quæſtionum phyſicarum veſperi poſt Solis occaſum conſpectu, duabus interiectis noctibus, ſtatim altero die ante Solis ortum, mane cernatur. Quinimò, quod magis refert, fieri, quandoq; poteſt in regionibus ſerenioribus circa primas Arietis præſertim, vt initio, ideſt veſpere, & fine, hoc eſt mane eiuſdem noctis cernatur; his tamen circumſtantijs, vt magnam ſcilicet habeat latitudinem in Septentrione, non minorem certe ſex gradibus, vigintique minutis; Sitq; in Epicicli perigeo in ima parte. Tunc quidem, & grandior conſpicitur: atq; fulgentior. Quod etiam omnibus planetis accidere manifeſtum eſt. Dum etenim in ſuis fuerit perigeis, atq; in ima Epiciclorum ſuorum parte diſcurrerint (ſermo eſt de his, qui habent) maiores vtiq; videri, experientia ipſa ſemper teſtata eſt. Sed quid quod Venus in meridie quandoq; apparet: res mira, ſed veriſſima. Mercurius medius inter Venerem, & Lunã, paruus eſt, ſed lucidus, quamuis non candidus: raro videtur, quia ſemper comitatur Solem: quo fit, vt à vicini Solis fulgore obſcuretur: ſed præſertim in illis regionibus: quorum horizon obliquior eſt. Maior elongatio eius à Sole non eſt plus partibus viginti & octo ferè: quemadmodum Veneris quadraginta octo ferè iuſta obſeruationes: tametſi ex viris illuſtribus pleriq; & ex noſtratibus Iouinianus Pontanus, ſentiunt Venerem à Sole poſſe elongari quinquaginta quinque partibus. Pontanus etenim ſic cecinit.

Iuppiter quomodo cognoſcitur.

Veneris cognitio.

De Venere mirabilia.

Planetę quãdo maiores conſpiciuntur.

Mercurij cognitio.

Mercurij, & Veneris elõgatio maior à Sole.

Pontanus.

Alma Venus Cœli vndecies vbi quina peregit
Momenta Eoo, ſeù cum mittit aurea mundo,
Oceani Heſperias, ſeù cum declinat in vndas,
Ipſa vmbram in terris obtendit, vt æmula phœbes.
Ipſa dies radios oſtentat, vt æmula Solis.
Et lucem terris, & cœlo lumina præbet.

Reliquorum verò erronum, vt Saturni, Iouis, Martis, & Lunæ maior elongatio eſt dimidium circuli: nempe partium cẽtum, & octoginta. Verum enimuero ad fixas planetę relati, tripliciter differunt. Primò ſcintillatione, quia planetæ non ſcintillant, fixæ ſcintillant; quædam frequentius, aliquæ verò tardius. Secundo habitudine, quia fixæ ſemper eamdem inter ſe ſeruant habitudinem, Planetæ nequaquam: quippe qui videntur modo vni ſtellæ propinquiores, quandoq; remotiores. Poſtremo differunt aſpectu, nam planetæ cum inerrantibus coniunguntur, ad oculum videntur illis inferiores: illæ verò altiores. Sed lubet hoc in loco etiam planetarum occultationes adinuicem explicare, vt facilius illorum cognitionem aſſequi poſſis: inferius vero agemus de fixis. Sciendum itaq; eſt nullum planetam alium omnino abſcondere: niſi Solem. Hic certè omnes occultat, Luna excepta; quam etiam ſibi propinquam ad quindecim gradus, & quandoq; ad viginti abſcondit. Venerem quoq; non occultat concurrentibus prærecitatis circumſtantijs. Luna nullum planetam occultat. Quandoquidem Venerem & Iouem nedum minimè occultat; ſed nihil ſplendoris illorum etiam contactu

Planetarum ad fixas relatorum triplex diſcrimen.

Planetarum occultationes adinuicẽ

ſuo

Digitized by Google

ſuo minuere poteſt. Saturnus, & Mars, ſolum hebetantur in contactu, Mercurius verò ante duos gradus occultatur, niſi aere exiſtente ſereno: citra verò nõ occultatur omnino non niſi ob Lunę paruitatem cum iungitur ei, non ob Mercurij lucem. Saturnus, & Mars prope Iouem, & Venerem parum habetantur: ſed nihil occultationis, aut diminutionis apparet, Mercurius nullo modo diſparet cum Venere aut Ioue: ſed exiguus apparet.

De ſignis diſpoſitionum aeris in quinque erraticis. CAP. VII.

Aeris qualitates ex quinque erraticarum coloribus venãdæ. Color niger rubeus viridis, varius circa Saturnum.

PRVDENS Philoſophus planetarum cognitionem ad oculum aſſequutus, videat quis color planetam cingit: & ex planetæ, colorisq; natura temporis ſignificationem enuntiet. Nam color niger ſi Saturnum circumeat, frigiditatem, ſiccitatemq; ſignificare maximè conſentaneũ eſt. ſi rubeus, ventos cum frigiditate indicat. Si viridis, bruma pluuidum. Si varius ſiccos ventos, & fumoſitates. Sicq; iuxta colores eorum ſignificata iudicare, neceſſum eſt. Verum inſpiciendus eſt quoq; planetæ particularis influxus talem colorem recipientis. Vt ſi Martem viridi colore, aut nigro, vel ſaltem vmbroſo circumuolutum reſpexeris: vaticinare pluuias, tempusq; brumale. Cumq; Martia ſtella radijs perpendiculariter hoſce vapores influat, eleuetque: illius robur quoq; & vires rimari expedit. Dicendum igitur eſt tales vapores circa Martem, cum ſint virides, pluuias portendere tonitruoſas, ventoſasque: tametſi non ita abundantes cum aeris ſcintillationibus tamen, & tempeſtatibus. Colores itaq; planetarum, & ſignificata eorumdem, ita ſe habent. Color à Saturno per vaporem eleuatus, niger eſt: ergo frigiditatem, ſiccitatẽq; atq; ſterilitatem denuntiat. Color albus cum croceo miſtus circa Iouem, temperatas aquas, ſanitatem, aeris temperiem, auramq; ſuauem promittit. Color rubeus apparens circa Martium ſidus: caliditatem, ſiccitatem, incendia, ventos aſperrimos, tempeſtates. tonitrua, & fulgora præſignificat. Croceus color cum albedine quadam circa Venerem apparens, temperatas pluuias, ſerenam auram, iucundamq; denuntiat. Color cęruleus, & varius Mercurium circumiens, aeris varietatem, ipſiusq; inconſtantiam deſignat: Quippè qui nunc ſerenitatem, nũc pluuias, modo ventos, nunc tempeſtates, ſiccitatesq; influit. Porro ſi color circa Mercureum rubeus apparuerit: tempeſtatem, ventos calidos, atq; ſiccos, & diuerſa temporis infortunia denuntiat. Hyeme ſi conſpicitur, frigora nuntiat, æſtate, æſtus, iuxta Theophraſtum. Horum cauſæ iam plures tactæ ſunt ſuperius. Nam quemadmodum Sol calidus, atq; natura ſiccus. propenſior eſt ad ſerenitatem, aerisq; pulchritudinem ex ſe, quàm oppoſitas diſpoſitiones inducendum: licet per aliud poſſit: & è regione frigidior, humidiorq; Luna, pluuias, & aqueas immittit impreſſiones: ita Saturnus pro ſui frigiditate, & ſiccitate mortifera obſcuritatem, nebulas, humanæq; vitæ contrariam habitudinem, intemperiem, atq; deſtructionem inuehit. Iuppiter pro ſui temperata qualitate temperiem, ſerenitatem, ventosq; proſperos: ac ea quæ ſunt homini ſalubria influit: quamuis tonitrua, & fulmina cieat: ſed moderatiora. Mars ſiccitates ſuperfluas, tonitrua, grandines, noxios calores, ventos inſalubres, atq; intemperiem cum his, quæ hominis temperamento aduerſantur. Venus ſerenitate, pluias ſalubres: eáq; quæ

Circa Martẽ colores.

Saturnius color. Iouius. Martius. Venereus color. Mercurialis.

Planetarum influxus ex meteoris.

Digitized by Google

quæ hominis complexioni conferunt. Mercurius tandem temporis inconſtantiam cum appendicibus ſuis. Ergo colores quemadmodum erunt, planetam cingentes: ita pro illius natura aeris qualitates afficiet. In vniuerſum planetæ ſcintillantes, magnam fore aeris mutationem ſapientes experti ſunt. Hyemali tempore ſi etiam ſcintillauerint: magnum frigus, & gelu demonſtrant. Si clariores apparuerint quocumque tempore, elementorum alterationem expectato: ſed ventum præſertim ea parte, qua ſplendor emicat; ſed in bruma magni extat frigoris indicium. Si maiores quàm ſint, apparuerint (niſi per imam circulorum ſuorum partem diſcurrerent) ventos quoque pronuntiant. Planetarum lux cum obumbratur ſiuè per caliginem, ſiuè per nebulam: graues oſtendit tempeſtates. Congruunt quę diximus magna ex parte his, quæ Ptholemæus docuit locis prærecitatis: nempe areas ſtellis circumduci; quarum color, & ſtellæ natura, quod futurum eſt: pronuntiant. Vt nigra, & liuida Saturnia ſunt: ac propterea tempeſtates, orientalesq; ventos ſignificare indicium eſt maximum. Rutila, & Martia, turbulenta tempora cum tonitru, & fulguribus: ſicq; de reliquis ſumendum eſt iudicium. Quæ omnia etiam circa fixas conſideranda veniunt: vt ſtatim dicemus. Vt ſi nubes fuerint ſuboſcuræ, nuſquàm tamen nubes in cœlo conſtent, ac per hoc parcioris luminis aerem tum interturbari: multamq; vel pluuiam, vel niuem pro temporis conditione ſignant cieri. Quæ ſi apparuerint rutilæ, claræ, lucentes, ventum portendunt: & ſimilia ſimilibus congruent, de quibus omnibus inferius à nobis tractandum eſt.

Planetę ſcintillantes.

Planetę maiores apparentes.

Planetarum lux obumbrata.

Ptholemaica doctrina.

De fixarum cognitione ad oculum ad temporis mutationes dignoſcendas ex vaporibus. CAP. VIII.

QVEMADMODVM erraticas circumire ſolent vapores: ita & fixas. Vnaquæq; enim ſtella ſuum habet influxum, ità à ſuo conditore in ſui primordio ſtabilitum, atq; decretum ſua admirabili prouidentia, pro inferiorum gubernatione: ac proinde ex ſua natura vaporem eleuabit, vt igitur aeris qualitates ex illarum coloribus prænoſci poſſint: fixas quoq; cognoſcere, neceſſum eſt. Indè etenim certius iudicium ſumes de temporis mutatione: ſed non ſingulas ſigillatim. Id nãq; ad Aſtronomum pertinere, clarum eſt omnibus, ſed in genere: puta illas venari ex magnitudine, & reliquis accidentibus. Dicemusq; etiam ſi à planetis occultantur: ſic namq; ad illarum cognitionem facilius peruenies. Superius libro primo, Capite 32. inerrantium ſiderum diſcrimen ſubtiliori digreſſione poſuimus: nunc huius occaſione vt cumq; id expendemus. Annotandum itaq; eſt, fixam à fixa ſex modis differre: magnitudine, ſplendore, ſcintillatione, colore, configuratione, & ſitu. Magnitudine primo diſcriminantur adinuicem, cum quædam ſint primæ magnitudinis, nam reuera ſunt magnæ: aliæ minores his, & ſunt ſecundæ magnitudinis. Tertiæ, ſunt mediocres: Quartæ, paruæ: Quintæ, minimæ: Sextæ, puſillæ. Secundò differrunt ſplendore, quandoquidem aliæ plurimum ſplendent, aliæ mediocriter: quædam parum, nonnullæ nihil, ſed quaſi nebula videntur: tametſi magnæ, & ſunt nebuloſæ. Differunt tertio colore, quia nonnullæ ſunt albæ, quædam pallentes: quædam buxeæ, nonnullæ autem plumbeæ: aliæ aureæ, quædam verò rubeæ: ex planetarum natura, & qualitate colorem ſumen-

Stellæ quælibet ſuum habet influxum à Deo ſic ſtabilitũ.

Fixarum diſcrimina adinuicem.

Et primum ex magnitudine.

Fixarum diſcrimen ex ſplendore.

Ex colore.

Ex configuratione.

Digitized by Google

umentes. Diſcriminantur quarto configuratione, cum aliæ trigonum conſtituāt, aliæ circulum, nonnullæ quadrangulum: aliæ rectam lineam. Polus mundi cū poſtremis duabus currus in vna eſt quidem recta linea. Pleiades à ſtellarum multitudine glomeratæ videntur. Corona in modum circuli circumcigitur. Hædi quaſi vnum longum ſidus efficiunt, cum ſint duæ paruulæ ſtellæ ſimul iunctæ. Similiter Orionis cingulus tres ſtellas magnas quidem, ac ſplendidas, ità in directum iunctas habet: vt cinguli referant ſpeciem. Hæ quidem obliuionem ſui non admittent: ſi ſępe obſeruaueris illas: & à memoria numquàm excident, ſi ſemel, bis, & ter fuerint cognitæ. Diſcriminantur quinto fixæ adinuicem ſcintillatione. Nam aliquæ micant rariſſimè, vt Regulus: qui ob id multoties planeta judicatur. Quædam mediocri ſcintillatione apparent: vt pes, & humerus Orionis. Nonnullæ, verò frequentiſſimè, vt Procyon: ideſt Canis minor. Quæ autem in ore maioris canis eſt, Canicula vulgo appellata, pulcherrima, & ſplendidiſſima eſt inter quaſcumq; ſtellas noſtri climatis viſibiles: vndè iucundiſſimè micat. Poſtremo ſitu differunt, vel inter ſe, vel ad Planetas relatæ. Hoc quidem modo facile cognoſci poſſunt. Nam ſi Aldebaram hoc eſt oculus Tauri, vel eius oppoſita Antares, ſeù cor Scorpij (vna quidem alteri oponitur, & ſi vna aſcendit: altera neceſſarò deſcendit, vel è regione) Saturno ſit poſterior duodecim partibus, vel Ioue viginti, quamquàm in Planetis loci obſeruatio non ſit tàm cōſtans ob motus, velocitatem, cognitis Saturno, & Ioue per Caput ſextum: abſq; dubio ſtellam plus orientalem partibus duodecim, vel viginti, quæ maximè ſplēdet: Antares, vel Aldebaram eſſe tenebis. Primò autem modo, hoc eſt inter ſe: cum inerrantia ſidera eodem loco ſemper toto anno oriantur, occidant, & cœlum mediant: ſi loca ipſa obſeruaueris, facile ad illorum cognitionem deuenies. Quinimò impoſſibile eſt illius obliuiſci: ſi tot circumſtantijs ſtellam memoriæ commendaueris. Verum enimuerò ex earum occultatione, & apparitione reſpectu planetarum: facilior quoq; habebitur omnium cognitio. Luna cuncta inerrantia ad vnins partis propinquitatem occultat: at illa, quæ ſunt ſecundæ magnitudinis ad partes tres. Porrò Luna lumine vacua, aereq; valde exiſtente ſereno, non occultantur. Quæ autem ſunt tertiæ, quartæ, & quintæ magnitudinis cum reliquis à longè abſcondit: præterquam in ortu, vel in occaſu. Mercurius nullas occultat ob paruitatem, à nullis occultatur, quia lucidus: à Bebeneis occultatur, quia maiores. Iuppiter, & Venus fixas paruas ad partē octauā vſq; occultant omnino. illas quæ ſunt tertię, quartæ, quintę, & ſextę magnitudinis in contractu occultant. Quæ autem ſunt ſecundę magnitudinis, redduntur hebetes: primę hebetiores, tametſi minores nullo modo videntur. Saturnus, & Mars quintę, & ſextę magnitudinis ſtellas exterminant, ità vt omnes euaneſcant: tertiæ verò, & quartæ iuxta eos hebetantur. Porrò cum ſtellis ſecundę magnitudinis pugnant, non tamen occultant eas: quamuis lumine clariores appareant, & paulùlum, quaſi nihil hebetiores reddunt. Cùm bebenijs verò, ſeù fixis primę magnitudinis pugnant, & vincuntur, non tamen hebetantur. Ex quibus omnibus dilucidè habetur, quomodo fixæ ſemper & cognoſci, & memorari poterunt: vt indè aeris qualitates ex coloribus certiori coniectura ſumantur.

Fixarum aliquarum cōfigurationes

Fixarum differentia quinta ex ſcintillatione.

Fixarum poſtrema differentia ex ſitu.

Fixarum occultatio, & apparitio reſpectu planetarū: & primò Lunæ.

Mercurius nec occultat neq; occultatur niſi a Bebenijs.

Fixarum occultatio a Ioue, & Venere.

Saturnus, & Mars quas ſtellas occultant.

De

Digitized by Google

De fixarum ſignificationibus ratione vaporum, ſeu exhalationum. CAP. IX.

Meteora Saturnia.

SIDERVM inerrantium cognitione habita, videat prudens Philoſophus, qui vapores illa circumdant, ſeu exhalationes ambiunt: cuius ſint coloris, & cuius naturæ, atque temperamenti. Quandoquidem (vt de planetis dictum eſt) ſi meteora illa nigra, & liuida fuerint, quæ fixas cingunt: tempeſtates, ventosq; boreales præſignificant, & brumale tempus: cum illa ſint Saturnia.

Meteora Martia.

Porrò ſi fuerint rutila, rubicundaq; tonitrua, fulgura, turbulentaq; tempora deſignant: nam illa Martia erũt.

Mercurialia

Si fuerint varia, inconſtantia tempora denuntiant cum ventis: quoniam Mercurialia illa innuunt.

Iouia, & Venerea.

At ſi albicantia fuerint, ſerena tempora cum temperatis aquis, & ventis portendunt: illa etenim Iouia, Venereaq; erunt.

Stella, & color eiuſdem naturæ.

Quòd ſi vapor, ſeù color ſtellam eiuſdem naturæ ambierit: puta ſi vapor, & ſtella eiuſdem naturæ puta Mercurij fuerit, tanto maior, certiorq; erit effectus: quia ſignificatum augetur.

Stella, & color diuerſæ naturæ.

At ſi vapor, ſeu color ſit naturæ Martiæ, ſtella verò Iouiæ: coniungito vtriuſq; ſignificata ſimul, & ſic vaticinare; Nam natura vincens, vincet. Secus ſignificata erunt miſta, quia vapores, coloreſue ſunt miſti.

Fixa miſta, ſeu compoſita.

Quòd ſi ſtella fuerit miſta, ſeu compoſita ſcilicet naturæ ſaturniæ, deinde Iouiæ, & poſtremò Mercurij: vide aream, ſeù circulum cuius ſit naturæ, & vbi videris illa plurium & ſimilium naturarum in vnum coeuntium, ſic iudicato. Sin aliter tempus erit inconſtans, & varius, vel anceps.

Stellarũ omnium circuli ſeu limbi quo ſpiſſiores, eò durabiliores effectus.

Rurſus quanto circuli, & limbi, quæ ſunt ſecundum ambitum intus contentæ ſpiſſitudinis, ſeù ſpiſſitatis, ſpiſſiores fuerint: tanto durabiliores erunt effectus; quantò tenuiores tantò citiores, & debiles. Dicamus & nunc de illarum lumine. Nam idem iudicium ſumi debet de fixis, quod de erraticis: eadem eſt enim ratio vtrobique. Niſi quòd fixarum effectus conſtantiores, tardioresq; apparent: erraticarum citiores, & minus conſtantes: quia hæ motum citiorem habent, illæ tardiorem.

Fixæ obumbratæ, & effectus.

Cum igitur fixarum lumen obumbratur non per nebulam, neq; per caliginem: ſæuas indicat tempeſtates iuxta ſtellæ, colorisq; naturam, vt iam dictum eſt.

Stellarum lumen albicans.

Subindè, ſi ſtellarum lumen albicauerit, hoc eſt, ſi in Aſtris albedo apparuerit, quod Theophraſtus ex aliorum ſententia dicit, ſi in illis ſplendida quaſi grando appareat: ſæpe numero grandinem promitti, aſſerunt. Ratio eſt, quia cum grando album colorem præſeferat, colorem illum in ſtellis grandinem promittere, par eſt: quia ſimilis.

In ſtellis multa tanquam millij grana ſplendentia.

Si verò multa tanquam millij grana exigua ſplendeant, ſi ventus quidem fuerit, tranquillitatem: ſi non fuerit, pluuiam portendi, aut flatum ipſum ob fumidæ exhalationis dominium, vel quia à vapore ſicco vincitur exhalatio.

Stellæ plus ſolito ſcintillantes, & in hyeme clariores.

Si ſtellæ plus ſolito ſcintillauerint, temporis mutationem oſtendunt cum vento: At hyemali tempore brumam, & intenſum gelu demonſtrant. Idem quoque prænuntiant, ſi in hyeme clariores ſolito apparuerint: indicium etenim magni frigoris extat.

Fixæ maiores, micantiores, & lucidiores.

Rurſus fixæ, cum maiores, micantiores, lucidioresq; apparuerint, quàm ſoleant: ventorum flatus indicant. Qui ex ea parte flabunt: in qua ſtellæ lucidiores micauerit. Quinimò quotieſcunq; vulgares ſtellæ denſæ, opacæ, groſſioresq; ſolitò apparuerint: indubiam aeris impreſſionem, aut alterationem inſinuãt.

Fixæ diſtantes ſi viciniores apparuerint.

Si autem inter ſe magnam habuerint vicinitatem quam certè alias nõ habebant: ſed ſic apparuerint, vt Pleiades, Hiades, & aliæ quæ ſunt in Geminis, ventos

etiam

etiam ſignificant. Fixæ parum in cœlo lucentes, vt nebuloſæ, & quæ tempore ſereno, atq; ſincero vix apparent, ſi ſpiſſæ cernuntur, aut cum cœlum minutiſſimis, & propinquiſſimis ſtellis inter ſe plenum viſitur, vt ſuperius tactum eſt Cap. 2. pluuias, & brumale tempus annuntiant. Ratio eſt, quia nonnulli vapores mediam aeris regionem aſcenderunt: ſtellæq; inuiſibiles ob paruitatem, & abſq; vaporibus: iam ob intermedios vapores, illarum radij vtrumq; diſgregãtur: ac propterea viſibiles fiunt. Igitur cum cælum plus ſolito ſtellis plenum cernitur, indicium eſt, vapores iam aerem aſcendiſſe: vnde pluuias effundit, & in terra brumã excitat. Conformia ſunt, quæ diximus maiori ex parte his, quæ nobis reliquit obſeruanda Ptholemæus in hac re diligentiſſimus obſeruator locis prærecitatis. Dum ſentit multum valere in ſignatorum particularium prognoſticatione, quæ circa Solem, Lunam, & ſtellas obſeruare conuenit. Quod particulariter dearticulans textu ſexageſimo nono iuxta Cardani ſectionem, docet: quòd errantibus, ac inerrantium ſplendidis circumfuſæ areæ de proprietate coloris ſui portendunt ea, quæ naturæ ferunt ſtellarum. Inerrantium etiam quaſi turbulas aſpiciemus: quo illa colore, quaq; magnitudine videantur. Nam ſi ſplendidiores, grandioresq; ſolito appareant: quacumq; in plaga cęli luxerint, ab illa ventos concitabunt. Quin etiam nebuloſi gyri, qui dicuntur, vt in præſepi, & alibi, propriè ſi ſereno cœlo, aut exiles ſint, viſumq; effugiant, aut perdenſæ eſſe videantur nimbos, imbres, aquarum lapſum: puri verò, ac vibrantes turbulentiam ventorum portendunt. Iam ſi ſtellarum earum, quæ vtrinque ad præſepe cernuntur Aſinorum appellatione, vna quæ Septentrionalis ſit, non appareat, flabit Aquilo. Si verò altera Auſtralis non appareat, flabit Auſter. Ex quibus verbis habetur Aſinum Borealem cum non videtur, ventos cire Boreales. Rationem affert Cardanus veriſſimam, nempe cum ventus fiat eliſo vapore à regione frigida verſus nos, ſi ſtella non videtur: indicio eſt vaporem ibi eſſe congregatum, qui ſtellam tegit: ac propterea eliſus, ventos à Septentrione portendit. Nec obſtat ſtellam illam declinatione eſſe Auſtralem (non declinatione à ſignifero, ſed reſpectu noſtri viſus, & Aegyptiorum) quia cum vapor, ſeù exhalatio (ſumimus nunc vnum pro alio vt ſaluetur Cardanus, nam aduerſatur Ariſtoteli ſecundo meteor. dicenti ventum fieri ab exhalatione,) Borealem ſtellam obumbret, non Auſtralem, illæque cum ſtella noſtro obducitur oculo: Signum eſt ventum fore Borealem, non Auſtralem. Paruæ etenim ſunt ſtellæ, & parui luminis, quinimò obſcuræ ob id à quocunque minimo vapore, vel exhalatione occultatur: ac propterea cum Auſtralem non abſcondat, Auſtrum non indicat ventum, ſed Borealem. Ex quo generalis extrahitur regula, ſcilicet: quotieſcumque ex paruis ſtellis aliquæ non viſuntur, aliæ verò eis proximæ videntur: tunc ventum ex contraria parte illius paruę, quę videtur, expectato. Illuſtri hoc demonſtrat exemplo Cardanus locis pręrecitatis: quod & nos compendioſè exequæmur. Si duę, verbi gratia, fuerint ſtellulę, quarum vna inter Septentrionem, & Orientem ſit poſita, & non videatur, vapore circumfuſa: alia verò orientalior, ſed in eodem ſitu quò ad Septentrionem, ſed videatur, tunc ventus occidentalis erit; Quia Occidentalior ex his vapore obumbratur: ac ideò non cernitur. At qui ventus occidentalis? reſpondetur, quòd ventus erit Corus. Nam cum in æquali ſitu ad Septentrionem ſtellula poſita videatur: Borealis regio pura erit. Ergo ſequitur ventum fore Occidentalem, & ad Boream declinantem. Nam Borealis regio, & ſi pura ſit, non tamen

Fixæ parum lucentes, & vix apparẽtes, ſi ſpiſſæ cernantur.

Doctrina Ptholemaica.

Stellæ ſplendidiores, & grandiores ſolito.

Nebuloſi gyri.

Aſinus Borealis cũ non videtur, ventos cit Boreales.

Cardanus aduerſatur Ariſt. in diffinitione venti.

Regula generalis.

Cardani illuſtri exemplum.

Quæſtio.

Reſponſio.

puriſſima: quia ſuppoſitum eſt, ſtellam illam, quæ obumbratur, occultaturque eſſe borealem. Ergo ventus erit occidentalis paululum ad boream declinans. Talis itaq; ventus corus erit. Rectè vir hic clariſſimus demonſtrat. Vide igitur & tu quæ ibi digreditur.

Præſepis Meteora varia cum effectibus.

Itaq; ſi obſcurum, atrumq; fuerit præſepè, pluuias portendit: ſi concreſcat, tempeſtatem: ſi purum, ac ſplendidum ſerenitatem dat Theophraſto, Ptholemæo autem purum, & coruſcans ita, vt tremere videatur: ingentes ventos, vt antea diximus. Aratus verò dicit cum Plinio, quòd ſi deſinat apparere: tempeſtatis eſt indicium. At verò Plinius addit, quòd ſi cęlo ſereno apparere deſierit, atrocem hyemen ſequi. Si autem alteram earum aquiloniam caligo abſtulerit, Auſtrum ſæuire: ſi Auſtrinā, aquilonem.

Aſellorum loca mutata.

Quod autem inquit Theophraſtus, Aſellos in ſigno Cancri reperiri, cui adſtipulantur Plinius, Ptholemęus, & alij: verum dicit tempore ſuo. Quandoquidem tunc partes quinq; cum 40. ferè ſcrupulis Cancri obtinebat: Ptholemęi tempore partes decem cum ſcrupulis 20. eiuſdem Cancri, & paulò amplius, hac ætate ſcilicet 1612. partem vnam cum 53. ſcrupulis Leonis. Sed remanet dicendum, quod ſi volantes, aut decidentes videris ſtellas, parte qua decidunt: expectandi ſunt venti. Et eo quidem fortiores, quò volatus, caſusq; apparuerint frequentiores pluuiam etiā addit Theophraſtus & ex qua parte traſcurrent, inde imbres erunt. Quod ſi ex oppoſitis volauerint regionibus, turbinem: ſi ex quatuor concidere videntur cæli plagis: totum interturbari aerem, miſto etiam fulmine, ſuſpicandum eſt. Sed Theophraſtus docet ex qua parte aſtra diſcurrere, ſi ſint plura, ex illa ventum prænuntiare: quòd ſi vndiq; diſcurrant, multorum flatuum futura prælia oſtendere.

Cometæ quid portendunt circa temporum mutationes.
CAP. X.

Cometæ dignitas ſuper omnia meteora.

INTER viſa, & apparentias omnês, quæ meteora dicuntur: nullum illuſtrius Cometa. Quippe qui vincit cuncta, materia, motu, aſpectu, forma, diuturnitate, atque effectu. Hanc ob rem ante alias apparentias de ipſis primò tractabimus ſic ſicco pede: videbimuſque. Solum circa temporum mutationes quid portendant. Supponimus itaq; pro nunc eſſe vnum ex Meteoris. Nam de Cometis extat tractatus noſter cum his quæ de rebus Meteorologicis ſcripſimus: non dum excuſus.

Cometa nō eſt ex elemētis, ſed de cæleſti materia.

Ibi certe longe digredimur de illorum materia, forma, efficiente, fine, atque de omnibus conſequentibus: ibidemque oſtendimus re vera cometam eſſe de cæleſti materia, generarique in cœlo ex luminum aggregatione, radiorumque ſtellarum refractione, reflexioneque, ſtatis ac certis temporibus: idque non friuolis, ac vagis, ſed firmis, ſolidiſque rationibus. Quotieſcumque igitur Cometa in mundo apparuerit, toties orbi terrarum anguſtias pronuntiato: & tamdiù duraturas, quādiù Cometæ perſeuerabunt durabūtq;. Tēpus verò effectum alibi ſcripſimus. Sed durationis ipſorū lōgiſſimū eſt octuaginta dierū: breuiſſimū, ſeptē iuxta Pliniū.

Cometarum duratio varia.

At Cardanus lib. 2. Quadripartiti Capite 9. in Ptholemæum habet, quod longiſſimum tempus vix ſex menſes excedit: & plerumq; finitur ante trigeſimum diē, ſed numquàm ante ſeptimum. Verum Flauius Ioſephus lib. 7. de bello Iudaico ſcribit tempore ſuo per annum illuſtrem affulſiſſe Cometem ſupra Hieroſolymam

Digitized by Google

lymam, excidium certe illi portendens. Quod & ſequutum eſt: longe iam antequàm eſſet à Chriſto Domino prænuntiatum in pænam incredulitatis Iudaicæ gentis:cum flens dixit. Quia ſi cognouiſſes & tu,& quidem in hac die tua,quę ad pacem tibi,nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis:quia venient dies in te; & circũdabunt te inimici tui vallo:,& circumdabũt te,& coanguſtabũt vndiq; & ad terrã proſternent te,& filios tuos,qui in te ſunt, & non relinquent in te lapidẽ ſuper lapidem: eò quòd non cognoueris tempus viſitationis tuæ. Poterat quidem Saluator noſter abſq; Cometa ſigno Hieroſolymorũ ciuitatẽ euertere: ſed voluit vt appareret tanquã ſignum deſtructionis, quemadmodũ & alij apparentes ſimilia mala ſignificant. Nã attoniti,& perterrefacti homines Cometas ſpectantes,mala futura expectant: quia ſic tot ſeculorũ obſeruatio teſtatur.Ita & Iudeis affulxit,vt intelligerẽt aduenisſe tempus euerſionis vrbis: & recordarentur verbi ſummę veritatis,quod dixerat Chriſtus Dominus filius Dei in eorũ perniciem.Verũ hoc intereſt inter hunc Cometã,& alios:quod hi naturales ſunt,ille autem(quemadmodum & fulgens Cometa in ſtellæ formã,in eius natiuitate Regibus apparens) miraculo, & præter naturam apparuit,quia per annum. Significant igitur Cometæ tempeſtates, ventorũ flatus ſolito impetuoſiores,ſiccitates nõ naturales, aeris vitia,peſtiferasq; qualitates:ex quibus ſequi animãtiũ interitus,frugũq; corruptiones neceſſum eſt:inde peſtis,fames,& ſimilia ſubſequuntur.Ratio eſt,quia fumi illi ixta illorũ opinionẽ aſſerentium Cometas eſſe de meteororũ numero,poſt incẽdium conſumpti,atq; diſſipati ventos augent ſicq; & venenatos:ac proptera ſiccitates afferunt,& aeris infectionem. Verum iuxta rerũ cœleſtium peritos,cum ſint Martiæ, & Mercurialis naturæ citra varias tẽporum mutationes,æſtus quoq; bella,tumultus,Principũ interitus, ac molliorũ hominum neces ob ſiccitates,& ſimilia ſignificare,maximè conſentaneum eſt.At diligenter eſt videndum,cuius coloris ſint Cometæ,num Saturnij, vel Martij,vel Iouij,vel Venerij, vel Mercurialis: ita enim ſuos producent effectus, tametſi Martiam, & Mercurialem naturam principaliter,& ſemper retineant. Quarè ſi color fuerit fuſcus plumbeus,& ſubobſcurus, Saturnius erit Cometa, producetq; Saturnios effectus: terremotus ſcilicet,niues,inopiam,tabes,morbos longos & ſimilia,quæ de Saturni natura effluũt. Si perfectè candidus,Iouius erit Cometa; efficietq; bona quędam,& mala; ventos nempè ſalutares, atq; fœcundos: ſed abſceſſus quoq; febres acutas, bella tametſi non diuturnia, & ſimilia, quæ Iouiam participant naturam. Porrò color ſi fuerit rutilus in ſummo Martium indicat Cometam, ac propterea Martios efficit effectus: vt pote ſiccitates immodicas, admiranda tonitrua,fulgura,corruſcationes cum ventis,peſtẽ acerbiſſimã,ſęuiſſima prępia,ſimileſq; res, quę de Martis natura sũt. Si perfectè flauus Venerius erit Cometa,vndè & effectus producet ſimiles Iouijs;quoſdã bonos,vt ſalutares pluuias, & ventos cũ tẽmperie:ſed mali erũt violẽtæ febres,morbi attoniti, paralyſes & ſimiles. Varius tandem & multiplex ſi fuerit color,Mercurialẽ indicat Cometã. Quarè ventos ciet graues, tempeſtates ſęuas,efficiet terremotus,fulgura,tonitruaq; maxima,tempora quoque repentine mutabit. Sed de his abundantius in tractatu noſtro de Cometis mentio fiet. Obſeruandum quoque eſt, cui ſtellæ, vel erraticę, vel fixę coniungatur, cuius radijs illuſtratur, cuius motu fertur, in quo loco incipit, mediat,& deſinit, cuius ſit formæ: quam orbis partem reſpiciat,pręſertim ſi ſit crinita,vel barbata,aut caudata: quantę magnitudinis,& multa ſimilia quę ibi ſcripſimus, vt hic tractationi nihil deeſſet. Quandoquidem in Cometis decem conſideranda veniunt. Magnitudo,color,ſplendor, forma,diuturnitas, ſitus,locus, motus,ad Solem relatio, & habitus ad ſitum orbis.His quidem ritè cõſideratis, quales producet Cometa

Hieroſolymæ Ciuitatis excidium a Chriſto Domino prę̃nũtiatum. Lucæ cap. xix.

Cometarum pręſignificationes.

Aſtrologorum ſententiæ circa Cometarum effectus.

Cometa fuſcus, plumbeus,& ſubobſcurus, & portenta.

Cometa cãdidiſſimus cũ ſuis portẽtis

Cometa rutili coloris, & effectus.

Cometa flauus, & portenta.

Cometa varij coloris cũ ſuis ſignificationibus.

Obſeruanda in Cometis.

Digitized by Google

Ptholemaica doctrina circa Cometas.

effectus, facile aſſequetur altiſſimarum rerum indigator. Conformia ſunt, quæ diximus, his quæ docuit Ptholemęus locis prærecitatis libro ſcilicet ſecundo ſui Quadripartiti textu ſeptuageſimo, vbi ſcribit hæc verba. Præterea, quę certis temporibus in cœlo ſe oſtendunt,& oſtenta dicuntur, eorum crinita ſydera ſemper ſqualorem, ventoſq; prænuntiant: eò quidem vehementiores, quò pluribus in partibus,& ipſorum corpora grandiora fuerint. Per ſqualores malas ſiccitates quibus potiſſimum herbæ,& arborum folia,aut ſiccantur, aut flocceſcunt; intelligens. Sed illuſtrius libro iam citato capite nono, textu verò quinquageſimo tertio, id expendit. Inquit enim. Obſeruandæ & crinitę in deliquijs, ſiuè alio quolibet tempore fulſerint in conſiderationibus vniuerſalibus, quales ſunt, quæ dicuntur trabes, tubæ, dolia, ac huiuſmodi. Eſt enim harum naturæ effectio Martiæ, ac Mercurialis proprietatis, bellorum ſcilicet, æſtus turbulentiæ, & eorum quæ iſta ſequi conſueuerunt. Textu vero quinquageſimo quarto habet hæc verba. Cæterum loca in quibus hæc euentura ſint, deſignantur, cum à ſigniferi partibus in quibus collectæ illæ ſtellæ fuerint, tum de crinitæ figurationis inclinatione. Per ipſam quędam collectionis quaſi faciem, & formam, futurorum ſpecies,& genus cui effectio expectanda ſit, deprehendetur. Verum de tempore durationis, intenſione euentuum de habitudine autem erga Solem,initium pateſcit. Nam cum fuerint matutinæ, diuq; fulſerint, celeritatis: ſin veſpertinę, tarditatis, ſignificatio futura eſt. De Cometarum prognoſticatione nonnulli graues authores arbitrantur, quòd ſi ſqualidum annum viderimus: ſatis tutè Cometas fore, prædicere poterimus. Quod verò Ptholemęus ventos, & ſqualorem ex Cometis, prænuntiat: multò antè faſſus eſt Theophraſtus in libello de ſignis ventorum dicens, Cometæ ſæpè ventos nuntiant: & ſi multi fuerint ſqualorem.

Cometa in vniuersū naturæ Martiæ & Mercurialis.

Tempus ſignificationis cometarum. Cometę quomodo prognoſticari poſſunt.

De Aeris qualitatibus ex phaſmatibus. CAP. XI.

SOLENT quandoque à nobis conſpici ignes, qui in ſublimi nunc eleuantur, nunc vero deprimuntur: phaſmata à Gręcis dicta. Qui eleuantur,& aſcendūt, vel ſunt faces, quæ & lampades, & bolides nuncupantur; vel ſunt trabes. Qui deprimuntur,& deſcendunt ſunt traiectiones, & Chaſmata. Chaſmata, vt ab his exordiamur, ſunt voragines, & ignei hyatus, ſubitò diſcurrentes, & deſinentes: cum ignis velut ex dirupto cœlo decidere videtur. Horum materia fumus eſt ſiccus: qui cum ſit rarus, & tenuis,ob vtrumq; ſtatim deflagrat, vti puluis ex ſulphore, & nitro. Incenditur in aere agitatus,quò fit, vt agitatio fumi in aere ſit illius forma. Quandoquidem fumus ille ſuapte natura calet, at cum in ſublimi eleuatur, magis calet; ideò incenditur. Colores eius proprij punicei ſunt, atq; purpurei: quos Plinius ſanguinolentos vocat. Viſuntur tamen aliquandò albicantes, quandoq; rubicundiores: & aliquando profundi. Huius tamen cauſa eſt, loci diuerſitas: nimirum variantur iuxtà loci diuerſitatem. Si namq; chaſmatis lumen per clarum aerem conſpiciatur: albicans ſe oſtendet; quod à Græcis σελας dicitur. Si per atram nubem ſpectetur: tunc rubicundior flamma apparebit. Nam ex atro candido permixto (vti flamma fumo) color gignitur rubicundior: quem-

Chaſmata quæ.

Chaſmatum materia.

Colores fumi chaſmatum.

Colores varij chaſmatū vnde proueniunt.

quemadmodum luminaria, & ſtellæ, ſi per fumum aut æſtum ſpectentur; rubeæ conſpiciuntur. Porrò ſi per denſam, atramq; nubem deciderit: tunc fiet receſſus ſimilis effoſſę ſpeluncæ in orbem. Quandoquidem ex interuentu denſæ nubis fulgorem illum, vt atra ſpecie circumdantis, prouenit: vt aliqua videatur in igne eſſe profunditas. Verum omnia ortum habent à Sole, & reliquis ſtellis, tanquam ab efficientibus cauſis, leuem illum, rarumq; fumum per aerē eleuantibus, attrahentibusque. Quid autem ſignificant, variæ ſunt opiniones. Poetæ inter ſigna collocant. quamobrem Vergilius enumerat chaſma inter prodigia ſignificantia hominum mortes. Vnde Turni mortem ex his accidere, autumauit dum dixit:

Chaſmatum cauſæ efficientes. Chaſmatum ſignificationes. Poetarũ ſententia.

-------- *Video medium diſcedere cœlum.*

Plinius habet vt ſit ingentium malorum prænuncium, non ob aliquas eius materiales cauſas. ſed propter aliquam eius occultam rationem. Non enim ea mala accidere putat, quia hæ, vt cauſæ præcedunt; ſed ideò præcedere, quia hæc mala euentura ſint. Phyſici harum impreſſionum cauſas inueſtigant, vt cauſas mutationum aeris. Rerum cæleſtium periti, vt ſigna, & cauſas illa quærunt tametſi, vt ſupradiximus, has ſignificationes obſcuriores eſſe iudicant, quàm ſtellarum. Dicamus igitur de alijs ſpeciebus phaſmatum ſigillatim, de natura, inquam, illorum primò: deinde quid portendant. Tractiones ſunt igneæ ſcintillæ per aerem diſcurrentes, quas vulgus diſcurſus ſtellarum putat, & vocat. Generantur quidem ab interrupta exhalatione, quæ ignem in diuerſis ſpargit partes: quo fit, vt ſimul non incendantur, ſed ſeorſum vna poſt alteram; vndè euenit, vt celeriter tranſcurrant, atq; præteruolant. Quod autem alij dicunt id etiam oriri, quoniam materia irritatur à circumſtante nube, quæ contrariam habet qualitatem: ſi aliquid veri habet, hoc certè accidit aliqua nubium in aere exiſtente: nam aere nubibus pleno non fiunt traiectiones, ſed ſereno fiunt, & videntur: ob id enim vulgus ſtellas diſcurrere credit. At Phaſmatum aſcendentiũ quædam dicuntur trabes, quia illam præſeferunt formam: quæ partim tenuior alicubi extat, partim craſſior, ſed quæ incenditur etiam. Bolides ita dictæ, quia ad Iaculi formam in aere ſe oſtendunt, & diſcurrunt, longiori quidem ſulco, ſed igneo, & parum lato: conſtat enim ex materia tenui, & rara. Dicuntur alias Capræ ſaltantes à forma quam referunt, dum veluti ſcintillas deſpuũt, rurſumq; ardent, ignemq; minutatim, & obiter priore parte excipiunt. Lampades deinde cum ex inæquali materia conſtent, licet cohærente: formam lanceæ, torris, candelæ, pyramidis, atq; perpendicularis ignis præferunt: quo factum eſt, vt talibus ſint nuncupatæ nominibus. Quippe quæ in inferiore parte admodum baſis craſſus ignis conſpicitur in ſuperiori parte exiguus ſplendeſcit: graui terreſtri infra reſidente, tenui verò & leui ſupra eleuato. Differunt phaſmata à Cometis tripliciter, motu ſcilicet, forma, & duratione. Motu, cum illum habeant irregularem, & anomalum, diſtractum, inclinatum, agitatum, & impulſum vel à ventis iuxta Ariſtotelem, vel à ſua natura. Sed quod dicit à ventis agitari, non eſt veriſimile. Nam cum fiant in ſuprema aeris regione vbi maximè calet, ſuntq; igneæ naturæ, ibiq; ventus non appropinquat: à ventis nequaquàm agitari poſſunt, ſed vel à ſua natura, vel à ſpheris aliquando. Diſcriminantur ſecundo forma ob materiæ diuerſitatem: non enim eadem eſt ratio vtrobiq; calidi, & ſicci, grauis, & leuis: rari, & denſi: multi, & pauci. Quod ſanè perſpicitur in vtrorum duratione: qua tertio differunt. Phaſmata namq; pauciſſimo durant tempore, ſubito quidem conflagrant: Cometæ verò longiori, vt dictum eſt. Sed hi illis rariores fiunt, illi his crebriores. Ideo diuerſa ſunt ſortita nomina. Quandoquidem

Plinij opinio de Chaſmatum portentis. Phyſicorum ſententiæ de eiſdem. Aſtrologogorum opinio. Traiectionũ quidditas, natura, & generatio. Phaſmata aſcendentia. Trabes. Bolides. Capre ſaltãtes. Lampades. Phaſmatum à Cometis triplex diſcrimen. Phaſmatum nomina diuerſa.

doquidem à nonnullis ſtellæ incenſæ, vel deciduæ, vel tranſcurrentes appellata ſunt: ab aliquibus repentini ignes. Alij vocarunt traiectiones, alij ſydera volantia: alia repentina. Quotieſcumq; igitur apparent, toties ſiccitatem minantur cum conſequentibus. Conſequentia ſunt ariditas, ſterilitas, aquarum paucitas, mors piſcium, bella, venti, & ſimilia. Cum igitur multa ignium Iacula, aut trabes, & reliqua, quæ accenſis vaporibus vere fiunt, in aere apparent, & diſcurrunt, & ſtellarum luminibus micant: ventorum flatum portendunt, & ex ea parte, ex qua mouentur; quod ſi ex pluribus partibus, diuerſi vtiq; erunt venti. Sanè de hoc minime ambigendum eſt: quia ſi tales vapores ex multis mundi partibus fuerint, cucurrerintque: diuerſos demonſtrant ventos, tonitrua, fulguraq; ex partibus, à quibus vapores, & ignitæ trabes fluunt: quia ibi impulſum habent, & motum. Excitantur quidem hi ignes licet à Sole principaliter, peculiari tamen modo à Mercurio, & Marte; illorum naturam in ſe habentes. Sunt Martiæ, quia igneæ. Eſt enim Mars calidus, & intemperatè ſiccus, ac propterea æſtum ſignificabunt maximum, & pernicioſum. Sunt Mercuriales ob motus celeritatem, iaculationemq; ideò ventum cient: Sed ex illa orbis parte ex qua hi mouentur ignes, maximè eſt conſentaneum. Vbi autem ſint effectus futuri, vide locum ad quem ignes diſcurrunt, & terminantur: ibi profectò erunt venti ob Mercurium: ibi erunt ſterelitates, & ſiccitates, morbi acuti, & prælia ob Martem. Quod ſi forte tunc eclipſes contingerint, effectus certiores erunt, & ſecuriſſimi: quia augetur ſignificatum. Si autem non aderint, erunt, ſed non ita exacte: niſi ignes & magni, & crebres, frequentioresq; fuerint. Nam dictum eſt breuiores effectus, & minores ſignificare, & celerius deſinentes, quàm Cometæ. Congruunt hæc quæ ſcripſimus doctrinæ Ptholemaicæ libro iam prærecitato, & textu: quem & nos præcedenti capite citauimus his verbis. Obſeruandæ, & crinitæ ſeu in deliquijs, ſiuè alio quolibet tempore fulſerint in conſiderationibus vniuerſalibus: quales ſunt, quæ dicuntur trabes, tubæ dolia, ac huiuſmodi. Eſt etenim harum naturæ effectio Martiæ, ac Mercurialis propietatis: bellorum, eſtus, turbulentiæ, & eorum, quæ iſta ſequi conſueuere. In quibus verbis non ſolum de Cometarum effectibus loquitur Ptholemęus: ſed de ignium, eorumq; ſpecierum omnium. At quid portendant, & ſignificent: luculentius libro prærecitato, ſed textu ſeptuageſimo explicat, dicens. Diuibones, & iaculationes ſtellarum, ſi ab vno angulo prorumpunt: inde quoq; ventum emittunt. Sin occurrent inter ſe, ventorumq; prælia ſuſcitant: ſin verò de quator plagis ruant: hyemes varias ferunt atque etiam fulmina, tonitrua, & quæ alia huiuſmodi ſunt. Ex quibus etiam elicitur, quod fulgura, & faces cum plurimum micauerint, ſed in nocte præſertim ea parte, qua ſplenduerint, eadem ventos ſignificare. Quòd ſi ab alterutra parte aduerſi micauerint: ab vtraque venti erunt.

Phaſmatum præſignificationes variæ.

Phaſmata à quibus excitantur.

Phaſmatum effectus vbi erunt.

Doctrina Ptholemaica.

Phaſmatum portenta iuxta Ptholemæum.

De Tonitru, fulgure, fulmine, & corruſcatione, & de eorum portentis. CAP. XII.

Natura Tonitrui, fulguris, fulminis, & corruſcationis.

INTER meteora omnia quæ in media aeris regione generantur iuxta Philoſophos, primum quod ſummum obtinet locum, tonitruum eſt: fulgur, fulmen, & corruſcatio. Nam hæc igneæ ſunt naturæ, reliqua vero vel aereæ, vt venti; vel aqueæ, vt nubes, & pluuia. At pręſtat ignis aeri, & aquę. Idcirco primò de tonitru, fulgure, & fulmine, ſeu corruſcatione dicemus, deindè de reliquis ſigillatim, & quid portendant: Hæc enim eſt huius libri

Tonitrui, fulguris, fulminis, & corruſcationis generatio.

libri intentio. Sciendum itaq; eſt Solis virtute, & ſtellarum, præſertim quæ calidæ, & ſiccæ ſunt naturæ, & in calidis ſignis exiſtentes, attrahi, atq; vſq; ad ſuperiorem partem regionis aeris eleuari vaporem, ſeù exhalationem cum vapore coniunctam: qui cum ſit aqueus, ex intenſo loci frigore condenſatur, atque in ſpiſſam nubem includitur, veluti in vtrem; & ab humido ita ambitur, vt amplius vltra extendi, & dilatari nequeat. Irritatur tandem à nubis frigore, & loci. Agitatus itaq; vapor in nube, exitum querit: quem non inueniens, huiuſmodi agitatione, & rerum contrariarum circumſtantia ἀντιπεριστάσει ab Ariſtotele dicta, inſtar ſtuppæ incenditur, lateraq; nubis magnis ictibus concutiens: tandem perrumpit. Itaq; vapor ille compoſitus (eſt etenim calida, & ſicca exhalatio cum humido vapore coniuncta) cum concutit nubem aquoſam, & concauam, efficit tonitru, quod luctatur cum nube ignibus impactis. Tunc nubem cum findit, efficit fulgur, & corruſcationem: quæ eſt momentanea ignis apparitio in nube; vocata ab alijs rima, ex rixa vaporis incluſa, exorta. Cum vero nubem ſcindit, efficit fulmen, quod cum erumpit, fragorem edit: qualis ſentitur in Caſtaneis, vel viridibus lignis, & cæteris ſimilibus. Horum quædam vrunt: quædam verò non vrunt. Quæ vrunt, terebrant quoque: quæ non vrunt, infuſcant, & ſcindunt. Quæ ſcindunt, ſcindunt tantum abſq; vſtione ob maximam materiæ ſiccitatem; quæ cum ad ſe vim ingentẽ ſpirituum trahat, hi in corpora poroſa impacti, priuſquàm fulmine adurantur, diſſipant illa, atq; diuellunt: nam ſpiritus eſt ocyor fulmine. Quę ante euolant, penetrantq; corpora, quàm illa adurant, infuſcantia dicuntur: quia ob nimiam eorum raritatem non niſi mora facta infuſcant. Ψολόεις dicitur ab Ariſtotele. Porrò quæ vrunt, vel in rara & tenuiora impegunt corpora, vel in denſiora, ſolidioraque: ſi in rara, ſolum adurunt: ſi in ſolidiora, non ſolum adurunt, ſed citò diſſoluunt. Huius rei cauſa eſt ſolidorum corporum reſiſtentia. Nam quanto vehementius res ſolida in ſolidam repercutitur: tantò facilius res ipſa diſſoluitur. Patet id in bellicis tormentis. Si namq; in raram impegerint, adurent certè, quia non ſic reſiſtunt: at ſi in ferro, lapide, ſaxo, & ſimilibus, diſſoluent. Admiratur Seneca in ſuis naturalibus quæſtionibus libro ſecundo miram illorum virtutem: creditq; in illis diuinam aliquam ineſſe potentiam. Nam mirum certe eſt, quomodo impegente fulmine in dolio ſtet vinum dolio fracto: & quanam ratione cadente in loculis fulmine, integris ipſis, & illeſis, confletur argentum: & gladius liqueſcit manente vagina, & ligno inuiolato circa pila omne ferrum diſtillet: Rex quidem mira, ſed veriſſima. Durat tamen rigor ille tribus dumtaxat diebus. Sed & Plinius libro ſecundo, Capite quinquageſimo primo plura congerit: Nihilominus tamen inter alia, hæc ſcribit. Quòd ſcilicet vnũ animal hominẽ non ſẽper extinguit, cætera verò ſtatim. Quòd homo niſi conuertatur, vi percuſſus, non expirat. Quòd vigilans ictus, conniuentibus oculis dormiens, patentibus reperitur. Quod nullum animal niſi exanimatum, fulmine accenditur. Quod fulminatorum vulnera frigidiora reliqua corpore ſunt. Quòd omnia icta contrarias incubant in partes: ſupernæ icta conſidunt. Quòd omnè prius concutitur, & afflatur, quàm percutiatur nec quiſquã tangitur, qui prior fulmen vidit, aut tonitru audiuit. Igitur ſpiritus ocyor eſt fulmine. Hanc ob rem apud veteres fulmina in magna erant obſeruatione, præſertim apud Thuſcos: & dicebantur fatidica, quia credebant aliquid ſignificare vel ob materiam, vel propter aliquod latens, & diuinum: quæ verò nihil ſignificarent, vana, & bruta vocabantur. Sed rectè Cicero lib. de diuinatione hanc diuinationis ſpeciem, quæ ex fulgurum obſeruationibus ſumitur, eſſe vanam, & inanem ratiocinatur: quia re vera ſuperſtitionis ſpeciem præſefert: At quæ aliqua

Tonitruum quid ſit.

Fulgur cum corruſcatione quomodo efficitur, & quid ſit.

Fulmen quomodo fit, & quid ſit.

Tonitrui, fulguris, corruſcationis, & fulminis effectus.

Spiritus ocyor fulmine.

Seneca.

Tonitrui, fulguris, fulminis, & corruſcationis mira.

Plinius.

Fulmina apud veteres, præſertim Thuſcos maximè obſeruabantur.

Cicero fulgurum obſeruationẽ vanã ſcripſit.

Digitized by Google

Fulminum obſeruationes ſuperſtitioſæ; & primò circa euocationé.

qua ratione naturę veniunt, obſeruari debent, vt dicemus. Superſtitioſæ quidem fulminum obſeruationes erant illę, quæ apud Ethnicos obſeruabantur, vel circa Deos, vel circa tempus, vel circa euocationem: tanquàm ſuperſtitionibus omnino deditos. Circa euocationem, quia lucos, aras, ſacra, Ioues tonantes, ac elicios ab eliciendo fulmine ſibi conſtituerunt: ibiq; quibuſdam præcationibus adhibitis, vel fulmina cogi, vel impetrari credebant. Sed miſeri hallucinabantur Diabolo fidem præbentes.

Fulminū obſeruatio circa tempus.

Circa tempus verò publica fulmina non portendere vltra triceſimum annum, niſi in oppidorum dedutione autumabant: priuata autem non citra decem annos, niſi in matrimonio, aut natali die facta. Sed omnia vanitates.

Fulminū obſeruatio circa Deos.

At verò circa Deos, κεραυνοβόλους habebant. Ita namq; Thuſcorum literæ nouem Deos emittere fulmina, exiſtimarunt. Illaq; vndecim generum eſſe: Iouem ſcilicet tria Iaculari, Romanos verò ex his duo tantum ſeruaſſe: diurna Ioui, nocturna ſummano aſcribentes. Quæ maiores ſuperſtitiones. Sed venit Chriſtus Dominus noſter, omniaq; Diaboli opera diſſoluit, ſuperſtitiones è medio abſtulit, lucos, & aras euertit, Demonem proſtrauit, viam vitæ in veritate docuit.

Fulmina, & ſimilia naturaliter obſeruari poſſunt.

Verum fulmina, corruſcationes, & ſimilia, quæ cauſam naturalem habent: obſeruari quidem poſſunt, ſuperſtitionibus omnino deductis, ad vitæ humanæ neceſſitatem, vtilitatemque: quemadmodum & phyſici naturaliter obſeruant, & nos quoq; mox obſeruabimus.

Tonitrua, & corruſcationes in æſtate iuxta Pliniū. Aliorum ſétentiæ.

In æſtate igitur ſi minus tonet, quàm corruſcet; pluuiam, ſeù imbrem ſignificat Plinio: contra verò ſi vehementius, ventos ex ea parte vbi tonabit. Alij verò dicunt, quòd in æſtate ſi plus tonuerit, quàm fulminet, ventos à tonitruis prodire, portenditur: ſin minus tonuerit, fulminibus pluuia ſereno cælo futura ſignatur. Si id ęquè obuenerit, aut è quatuor plagis, ſiuè quaqua verſum, fortis pluuia.

Tonitrua matutina, & meridiana iuxta Pliniū.

Theophraſti ſententia circa huiuſmodi.

Tonitrua matutina ventum ſignificant etiam Plinio: meridiana imbrem. Theophraſtus autem inquit, Tonitrua hyberna, & matutina imbres potius prænunciare: æſtiuaq; meridiana, & veſpertina idem oſtendere.

Tonitrua æſtiua iuxta Aratum.

Theophraſtus.

Arati, Virgilij, & Plinij ſententia.

Aeſtiua tonitrua, & fulgura, Aratus ventos ſignificare docuit: indeq; aduenire, vnde eunt. Theophraſtus addit, ſi id eſt ex quatuor celi cardinalibus. Verum Aratus, Virgilius, Plinius ſęuiſſimæ tempeſtatis eſſe indicium voluere.

Plinij præſagia de tonitruis, & fulguribus.

Porrò autem Plinius in vniuerſum ſic de tonitruis, & fulguribus digreditur. Cum ſereno cælo fulget, pluuiæ erunt, & tonitrua, & hyemabit: atrociſſimè autem cum ex quatuor partibus cæli fulgurauerit. Cum ab oriente tantum, in poſterum diem aquam portendit: cum à Septentrione, ventum eum, cum ab Auſtro, vel Coro, aut Fauonio nocte ſerena fulgurauerit: ventum, & imbrem ex ijſdem regionibus demonſtrabit.

Fulgura iuxta Theophraſtū quomodo tépora mutant.

Theophraſtrus autem ſic præſagit. Si vndiq; fulgurauerit, ventum, vel aquam expectato. Si in montium ſummitatibs ſpirante Auſtro ad meridiem fulgurauerit, pluuiam, aut ventum decernit. Et Fauonius fulgurans, pluuias à parte Aquilonis, vel tempeſtatem portendit; ac veſpertina fulgura per æſtatem, pluuias mox futuras nuntiant, vel in triduum.

Theophraſtus de fulguribus, & tonitruis in æſtate.

Rurſus de ſignis ventorum, ſic prognoſticatur. Si fulgura vndique cadant, aquarum nuntia ſunt: atq; vnde crebriora, denſioraq; ceciderint; inde ventus exorietur. Per æſtatem fulgura, & tonitrua, illinc vehementiſſimi venti, & validiſſimi ſpirabunt; quòd ſi vehemens viribusq; præcellens fulgur fuerit, celerius, & vehementius flabunt: ſi verò paulatim, ac leuiter, exiguus ventus erit.

Fulgura in hyeme, & autumno.

Fulgura veris tépore.

Per hyemem autem, ac autumnum contra euenit. Fulgura etenim ventos ſedāt, & quo vehementiora fuerint tonitrua, & fulgura, eò magis hoc efficiunt: Vere autem minus eiuſmodi ſigna locum habent, quemadmodum & hyeme.

Fulgur a Septentrione, & ortu.

Inſuper à Septentrione ſi fulgur venerit Auſtro flante, deſinet ſpirare Auſter, ſi à parte exortiua, tertia die ceſſare Auſter ſolet: Alij verò quinta, ſeptima, & nona.

Porrò

Porrò autem iuxta alios dicitur, quòd ſi in ingreſſu Solis in Capricornũ,& Aquarium tonitrua audiantur: veris initium,quinimò totus fermè annus ventoſior prodibit. Sed dicamus & nos, quòd ab Aquilone fulgur, & ab Euro, & Zephyro tonitru,tempeſtatem portendit, ſed flatus ab Auſtro,æſtum : Corruſcationes autem cum vento Boreali pluuiam denotant.Si iuxta Horizontem abſq; tonitruo corruſcauerit: ſerenitatẽ ſignificat. Tonitrua cum vento Orientali:vel Occidentali pluuiam, aut fortem tempeſtatem oſtendunt. Corruſcationes, & Tonitrua ſimul ſigna ſunt futuræ pluuiæ. Si ab Aquilone tantum Corruſcauerit, in poſteram diem aquam ſignificat: ſi verò à Septentrione, ventum validum indicat. Gerardus habet, quòd ſi ſub arctio polo noctu micare fulgura cernãtur: poſt dies octo turbatio expectanda eſt, niſi multa inſequatur ariditas.Nocte ſerena ſi ab Auſtro, vel Fauonio corruſcauerit, ventum, & imbrem ab his portendit partibus. Corruſcatio aere exiſtente tranquillo,& ſereno:caloris eſt indicium. Frequens fulminatio pluuiam denotat. Hyeme, vel æſtate ſi crebriora fuerint tonitrua, fulminaq; non ſolũ validiſſimos denuntiant ventos, & in mari tempeſtates: verum & aeris corruptionem ob nimiam ſiccitatis, vel caloris,vel humiditatis intemperiem. Hyeme quidem naturaliter ſunt rariora fulmina, quia exhalatio in nubem incluſa exiguum cõtinet calorem:qui vi frigoris ſtatim extinguitur,ac propterea cum crebriora fiunt: ſunt certe præter naturã & tempus, quia inſolita: idcirco malum portendũt. In æſtate etiam rariora accidunt,quia vapor ob maximam caliditatem,ſiccitatẽq; in nullas eiuſmodi nubes denſari poteſt:ac propterea cum crebriora accidant, tẽporum inconſtantiam, malumq; portendunt: quia non ſecundum naturam fiunt. Quemadmodũ ſi æſtate bruma eſſet, & hyeme æſtas,malũ profectò in mũdo portẽderet:quia cõtra naturæ ordinẽ.At vere,& autũno ſi crebriora fiunt, ſecundum naturã fiũt:quia horũ tẽporũ conſtitutio plurimã ſicci,& humidi materiã naturaliter prebet.Hinc habemus,cur in plerisq; Italiæ locis crebriora ſunt fulmina? non niſi quia ſẽper quodamodo vernat,& autũnat.In Ægypto cur nulla,aut rariſſima? id prouenire à nimio calore,qui à fulminũ caſu immunẽ illã ſeruat. In Scithya ſimiliter rara ob nimiũ frigus,quod à fulminibus illam defendit. Vere,& Autũno ſi nõ fuerint tonitrua,vel fulmina.vẽtos repẽtinos annũtiãt:inde ſterilitates, atq; infirmitates. Die ſi plus corruſcet,& tonet,quã nocte:ſubitas tẽporũ mutationes,atque in mari tẽpeſtates denotat.Noctu etenim magis quã interdiu ſine tonitribus corruſcat,fulguratq; quia debiles corruſcationes magis noctu cernũtur, quã interdiu.Similiter plus noctu tonat,quã die:quia ſecũdũ naturã;Quãdoquidẽ huiuſmodi materia cũ exhalat,frigore nocturno magis incẽditur per ἀντιπερίστασιν.Igitur ſi die plus tonet,atq; corruſcet,quã nocte:multiplicẽ tẽporis inconſtãtiam indicare,maximè eſt cõſentaneum. At cũ elemẽta omnia à cœleſtibus moueantur, ſcias tũc tonitrua,corruſcationes,fulmina,ſimileſq; impreſſiones futuras,cũ videris Iouẽ Marti vel per corpus cõiunctũ,vel aliqua alia virtute.Sed ſunt aliȩ etiam cauſæ,quæ in ſuperiori libro explicatæ ſũt:& inferius cũ de vẽtis agemus,enarrabimus.Sed lubet hoc in loco antequã capiti ſupremã imponamus manũ:duo tãtũ perſtringere.Primũ eſt,ſi corruſcatio ſeu fulgur,tonitru,& fulmen ſint idẽ: Nã videntur vtiq; eſſe:quia eadẽ generatione generãtur, & eadẽ corruptione corrumpuntur.At ſi ita eſt,cur effectus ſint diuerſi?& cur prius cernatur fulgur,quã audiatur tonitru? Secundũ eſt, quæ res ſint,quæ fulmine non feriuntur. Dicimus itaq; fulgur, tonitrũ, & fulmen vtiq; ſimul edi, & idem eſſe:quia idem vapor cum eadẽ exhalatione concurrit,ſed ſuperius dictum eſſe, tonitru appellari,quatenus humidus in nube vertex rixatur cum ipſa, ex quo fit poſtea ſonus : quia fulmen in nube diſcurrit. Vnde ſonitus tonitrui non eſt illati fulminis, ſed profecti. In eo autem, quod fulget, & corruſcat, ſinditq; nubem, dici fulgur, ſeu corruſcatio;

Tonitrua in ingreſſu Solis in capricornũ, & Aquarium qd præſagiunt.

Fulgura, corruſcationes, tonitrua à varijs mũdi partib.

Gerardi opinio de fulguribus, & corruſcationibus.

Tonitrua, & fulmina crebriora hyeme,vel æſtate,mala.

Tonitrua, & fulmina vere & autumno crebriora ſunt ſecũdũ naturam.

Fulmina in Aegypto, & Scithia nulla, aut rariſſima.

Ver, & Autumnus abſque tonitruis

Corruſcatio plus de die,quam de nocte.

Tonitrua, & reliqua quãdo futura.

Verum corruſcatio, fulgur, tonitruum, & fulmẽ ſint idẽ.

Reſponſio, quomodo ſupradicta ſint idem,& quomodo differant.

At in eo quod nubem perrumpit, & fragorem edit: dici fulmen. Effectus itaq; ſunt diuerſi ob aſsignatas iam cauſas, itaque ob materię diuerſitatem in qua recipiuntur: variasque eius diſpoſitiones, & naturam: vel propter aliquam fulminis latentem rationem. Quod autem prius cernatur fulgur, quàm audiatur tonitru, id prouenire, certum eſt, quia lux ſonitum præcurrit: cum ſit illo velocior. Quandoquidem ſenſus viſus cum ſit cæteris ſenſibus ſpiritualior: celerius ob ſpirituum ſubtilitatem obiecta percipit, quàm auditus. Idcirco opinantur optici ſpecies viſibiles eſſe intentionales non reales: quia ſubitò, & ſtatim per vniuerſum medium ſparguntur abſq; motu. Itaq; remotus, & diſtans viſus ita celeriter Solis lumen percipiet, vt propinquus, & proximus. Ariſtoteles in Meteoris vtitur exemplo de remis in aquam incuſſis, & Pontanus ibidem exēplificat de ſecante ligna, vbi ſemper viſus præcurrit auditum: & Freigius adducit quod ſimile fere eſt in vulnere, vbi antequam plaga cernatur, ſanguis apparet. Sed eſt exemplum quoq; de muliere percutiente, & pannos lauante ab Auicenna, & Algazele adductū, vbi eminus homo prius percuſſionem videt, quàm audiat ſonum. Ratio eſt; quia audibile eſt in aere, vt in propria materia: materia etenim cauſæ ſoni non eſt niſi in aere, licet ſoni intentio, & non eſſe recipitur in aere; ac propterea ſonus non ſubitò ſed ſucceſſiuè fit in aere: ſecus eſt de viſibili, vt dictum eſt. Res verò quæ fulmine non tanguntur, quod eſt ſecundo perſtringendum, quæ ſint: dicendum remanet. Adnotandum igitur eſt, quod plura ſunt; quæ fulmen non timent. Ex volucribus primum obtinet locum Aquila: vnde ob id huius teli armigera putatur, & fingitur. Si quis igitur aliquid ex Aquila ſibi retinuerit: fulmine non ferietur. Ex marinis eſt vitulus marinus, animal ex genere Amphybiorum: quem anno 1605. Neapoli vidimus, & tetigimus: dum publicè apud Coronatam Virginem oſtendebatur. Ex ſiculo mari aductus erat. Caput habebat rotundum, oculos rotundos, viuaces: collum breue, & craſſum: longitudo eius quanta vituli terreſtris lactentis. Piloſus erat vt terreſtris, ſed ruffi coloris albicantis. Extra aquam viuebat in caua lignea: polypo tunc veſcebatur. Mugiebat vt vitulus: quinimò videbatur aliquandò rugire, vt leo. Deambulabat, ſaliebatq; per cauam pinnarum iuuamine. Quæ vt in pluribus congruunt his quę de vituli marini moribus Cardanus ſcripſit libro 7. de rerum varietate Cap. 37. vbi vitulum marinum educatum in Ierini inſulæ Xenobio, & alium in Scotia tribus annis, habet. Sed ità vt aditus ad aquas eius non prohiberetur. Aſcendunt etiam cicures ſcalas, dumq; ſomno grauiſſimo tentantur: ſternunt more hominum dormientium, quibus collum breue, & craſſum, vel columella excidit, cū deſtillatione tentantur. Hi gregatim incedunt, & dum parui ſunt, hœdorum more balant: cū magni fuerint, rugiunt vt leones. Hæc ex Cardano. Pellis itaq; vituli marini non timet fulmis ictus. Qua de re pauidi non ſolum veſtes è pellibus harum beluarum ſibi conficiunt: Sed tabernacula quoq; vt ſecuri pręſeruentur. Suetonius ſcribit Cæſarem Auguſtum, tonitrua, & fulgura mirum in modum expauiſſe: ita vt ſemper, & vbique pro remedio, ſecuritateq; vituli marini pellem circumferret. Inde eſt, vt plerique etiam hodiernis temporibus corrigiam ex eius corio portent: quo immunes à fulminum ictibus, periculiſque ſeruentur. Verum nonnulli exiſtimant pellem podagricorum pedibus ſuperpoſitam dolores ſedare. Inde eſt, vt alij quoque huius pellis corrigiam ſecum deferant: quia ſciaticis, vel iliacis doloribus plurimum conferre credunt. Porrò contra fulminum ictus loca quoque abdita, & concamerata ſummopere iuuant. Nam fulmen non niſi ſolida, inambulat, penetrat, & frangit. Quamobrem, & prærecitatus, author ſcribit eundem Auguſtum ad omnem maioris tempeſtatis ſuſpicionem, in abditum

Fulgur cur prius cernatur, quàm audiatur tonitruum.

Optici ſentiunt ſpecies viſibiles eſſe non reales, ſed intenſionales.

Ariſtoteles. Pontanus. Freigius.

Res, quę fulmine non feriuntur.

Aquila fulmen non timet.

Vitulus marinus ex genere amphybiorum fulmine non feritur.

Vituli marini mores.

Vituli marini pellis cōtra fulmen.

Cæſar vituli marini pelle ſecum ſemp deferebat, timens fulmē, ex Suetonio.

Vituli marini pellis podagræ doloſibus ſciaticis, & iliacis iuuant.

Cōtra fulmini ictus loca abdita, & cōcamerata.

Digitized by Google

abditum, & concameratum locum ſe recipere. Plinius, & Seneca plura de his ſcribunt. Verùm nonnulli rentur, quòd cum fulmen nunquam quinq; pedibus altius deſcendit in terram, altiores ſpecus eſſe tutiſſimos. Ob id pauidi ſibi tales conſtruunt. Tandem ex arboribus, quæ fulmine non feriuntur, laurus præſtat cunctis: ſeù lauri frutex. Alij ficus autumant, ſed qua ratione freti: neſcimus. Alij fulmen ipſum ſecum delatum, à fulminis ictu liberum facere; dixerunt: quia cum ſint eiuſdem naturæ, vnum alteri minimè nocere poteſt. Quod probat ex filio circa fulmen reuoluto, ſi igni mittatur: non comburi; ſed id nec experti fuimus. Quidam verò lapidem ceraunium gemmam, qui ſecum portauerint: ſecuri à fulminis ictu fore, conſtanter affirmant. Sunt hi Plinius, Iſidorus, Arnoldus, & auctor libri de naturis rerum. Corrallum quoq; rubeum non timet fulmina. Verum enimuero contra tonitrua adiutrices ſunt orationes, quibus Eccleſia vtitur. Virtuoſiſſima Beatiſſimę Mariæ Virginis Antiphona. Sub tuum pręſidium confugimus, & cæt. cum oratione: Concede miſericors Deus fragilitati noſtræ præſidium,&c. Beatæ Agathæ Oratio cum Antiphona, Mentem ſanctam ſpontaneam honorem Deo, & Patriæ liberationem: multum valet. At Diuus Thomas Angelicus, & Sanctæ Eccleſiæ Doctor contra fulminum ictus his ſanctiſſimis verbis ſe muniebat, cum tribus ſignis Crucis: Verbum caro factum eſt. Deus carnem ſuſcipere dignatus eſt. Deus noſtra cauſa mortuus eſt, & reſurrexit.

Plinius, & Seneca. — *Laurus, & ficus contra fulmen.* — *Fulmen ipſũ ſecum delatum contra fulminis ictũ.* — *Lapis ceraunius gemma delatus contra fulmen.* — *Corallus rubeus contra fulmen.* — *Orationes contra fulmen.* — *D. Thomæ verba contra fulminis pericula.*

De Tonitruorum ſignificationibus ex Beda.
CAP. XIII.

ADMIRANDA quidem ſunt corruſcationis, tonitrui, & fulminis effectus, vt non immerito illuſtres viri varia de ipſis ſcripſerint, & mira. Sed & nos quoq; ex parte diximus, & etiam dicemus. Porrò venerabilis Beda libellum de tonitruis edidit, quem Tomo primo inſpeximus: ad Herenfridum directum, vt ex eius literis conſtat: in quo mira de eorum præſagijs iuxta ſubtilium Philoſophorum traditiones cum naturaliter, tum etiam myſticè digreditur. Præſagia itaque tonitruorum primo à quatuor mundi plagis explicat, ſecundo à menſibus: poſtremò à ſeptem ferijs. Cumque liber miris ſit præſagijs refertus, & à Sanctiſſimo viro editus: ad ſtudioſorum profectum, vt nihil huic deeſſe tractationi, illum adiecimus. Tria tamen præſupponentes, vt illa veritatem habeant. Primò quòd præſagia erunt non neceſſario, ſed vt plurimum: quemadmodum aliæ naturales cauſæ. Secundo, vt ſint: tonitrua debent eſſe inſolita, & crebriſſima. Non enim eſt putandum ex vno dumtaxat tonitruo, vel ex fulgore parum durante, tot mirabiles fore effectus: cum nec vnam hyrundinem facere ver, certum ſit. Tertio, quòd illa præſagia in naturali ratione fundantur: quia cauſam naturalem habent. Sanè habent primò æquiuocam, Solem ſcilicet, & reliqua ſidera, quæ, motu, lumine, aſpectu, influxu, virtute, & ſimilibus agunt. Secundò elementa omnia, quæ à cœlis mouentur: tertio mixta, quæ paſſioni ſubdita ſunt. A quatuor igitur orbis partibus initium ſumens ſãctiſſimus hic vir, hæc præſagia ſcribit. Ab oriẽtali plaga ſi exorta fuerint tonitrua ſecundũ ſubtiliũ Philoſophorũ traditiones in anni ipſius circulo humani ſangui-

Bedæ venerabilis libellus de tonitruis. — *Notanda circa præſagia ex tonitruis.* — *Tonitrua cauſam naturalem habent.* — *Tonitruorũ præſagia ex quatuor mũdi plagis.*

nis copioſam effuſionem ipſa præſignant tonitrua. Ab occidentali quoq; climate quum ſurrexerint tonitrua Sapientes ſecundum nimiam ſubtilitatem indagantes, rerumq; præſagia agiliter innegligantes, mortalitatem prolis Adæ, peſſimamq; peſtilentiam ipſo anno imminere, ſignificare tonitrua, dixerunt. Meridiana (vt ſagacis ingenij philoſophi,qui intellectuali conſideratione rerum præſagia notauerunt, aiunt) tonitrua incolas pelagi magna clade anni illius curriculo eſſe morituros, præfigurant. Boreæ verò iuxtà ſubtilitatem eorum, qui inueſtigare rerum cauſas conati ſunt: quando intonant tonitrua, peſſimorum peccatorum, paganorum videlicet, atq; peruerſorum Chriſtianorum mortalitatem ſignificant. Hucuſq; Beda. Hæc verò non carent ratione. Orientis pars ſicciſſima eſt, Cumq; ab illa exorta fuerint fulmina; quæ ſicco,& calido conſtant: ſiccitatem adaugent, ac in corpora influunt. Inde bilis oritur, ex qua rixæ: vnde pugnæ, ex quibus bellum, ex quo tandem ſanguis effuſio. Eadem ferè ratio eſt circa occaſum, ſi ab illo exorta fuerint tonitrua. Nã ſiccitas etiã cum humectatione abundet: ac propterea alterantur corpora, peſtisq: graſſatur. Plinius libro ſeptimo ſcribit diuturna obſeruatione compertum eſſe ab ortu ad occaſum, peſtem ferri: ac ſi contra fiat, peſtem vbiq; graſſaturam cum alijs ominetur. Auſter verò cum ſit ſicciſſima Regio ob Solis ardorem, vnde & incolæ ſunt ſicci, duri, nigri, & cæt. ex crebris tonitruis portendit incolis pelagi tanquàm illi ſubiectis, magnam cladem. Nec mirum videri debet, cum & ventus quoq; ſit inſaluber, peſtifer, naturales impediens virtutes, afferens certè corporis grauitatem: ex quibus mortem ſequi, par eſt. At borea tonitrua peſſimorum hominum mortalitatem denotant: cùm quia præter naturam ob frigus, tum quia ab Aquilone omne malum. Ideo venerabilis Beda myſtice hæc ominatur. Præſagia deinde pro menſibus refert: ſuntq; quæ ſequuntur. Si in menſe Ianuario tonitrua percrepant, in anni ipſius ambitu multos homines, ac pecora, oues videlicet eſſe morituros, ſyluarumq; ac nemorum ſterilitatem, vel infructuoſitatem præfigurant. Ratio eſt, quia extrà ſuum tempus eueniunt: Solq; Saturnia ſigna animalis vitæ inimica inambulat. In menſe Februario ſi tonitrua fuerint exorta, valdè (vt aiunt) auribus audientium nocet, & ad aurem pertinent, qui ipſam perturbant. Ratio eſt ob Saturnum ſigni dominum, quem Sol permeat, auribus nocere ſolitum. Sol etenim eſt efficiens cauſa tonitruorum, vt dictum eſt. Martij quoq; menſis tonitrua iuxta ſagacis ingenij nobilium Philoſophorum inueſtigationem, periculoſa deſignant præſagia (ſicuti namq; dicunt) mortalitatem, vel diem tremendi iudicij præfigurant. Naturalis cauſa eſt veris initium, in quo vapores, exhalationesq; eleuantur plus ſolito, tempusq; cum tempore contendit: bruma cum vere, & ver cum hyberno tempore, initiumq; eſt anni. Quo fit, vt ex inſolitis, crebriſq; tonitruis ex Solis actione generatis, qui Arietis ſignum Martium, quamuis ſuum carpentum, cum inambulet: mortalitatem ſequi, valde conſentaneum eſt. Quod autem dicit, diem tremendi iudicij præfigurare: myſtice loquitur. Nam eò menſe cum productus ſit mundus (vt primo de Neomenijs libro ſcripſimus, Capitibus 14. 15. & 16. eo factum diluuium: ec quoq; fore iudicium, creditur. Menſis etiam Aprilis tonitrua ſeminibus (vt aiunt) ac frugibus, in anni ipſius curriculo periculum imminere, ſignificant: & inter vndas vaſti pelagi nauigare, valde eſt periculoſum, prænotat. Si autem aliquo in anno tonitrua Maio in menſe tenuerint, ipſa tonitrua pluuiam copioſam, frugumq; ac fœni nimiam fertilitatem anno in ipſo eſſe venturam ſignificare dixerunt Sapientes. Ratio ex ſe manifeſta eſt. Iunio quoq; in menſe ſi in curriculo anni illius tonitrua ſurrexerint: piſcium diuerſi generis multifariam, diuerſamq; multitudinem

Rationes probãtes talia [tonitruorum præſagia eſſe vera & primò ab ortu.

Tonitruorũ præſagia ab occaſu cur vera.

Plinius.

Tonitruorũ præſagia ab Auſtro, &c.

Ventus Auſtralis peſtilens.

Tonitruorũ præſagia à Borea, &c.

Præſagia tonitruorũ pro menſibus, & primò in mẽſe Ianuario.

Tonitrua menſis Februarij.

Tonitrua Martij.

Tonitrua menſis Aprilis.

Tonitrua Maij.

Tonitrua Iunij.

Digitized by Google

titudinem inter glaucicones vndas fluminum anno in ipſo venturas eſſe, ipſa tonitrua declarant. Philoſophi Iulij menſis tonitrua quocumq; in anno hominibus: in anni illius curriculo, magni imminere mortis periculum, arboribusq; nimiam in fructuoſitatem, præſignare dixerunt. Cauſa eſt terram vaporibus humidis, & exhalationibus calidis, ſiccisq; multum abundare; ac propterea infirmitatibus corpora inflammare: vnde mortes, & ſimilia, &c. Sapientes menſis Augusti tonitrua in cuiuſlibet anni ambitu, ſi intonuerint: pelagi piſces per turmam, atq; generationes ſuas, nociuumq; ſerpentini generis exercitum, anno in ipſo eſſe fortiter morituros, præfigurare dixerunt. Eſt namque menſis æſtuoſiſſimus, cui ſi ſuperuenerint tonitrua, augetur ſiccitas cum humiditate: ex quibus mala illa ſequi maximè conſentaneum eſt. Si aliquo in anno, Septembris in menſe tonitrua fuerint exorta, in ipſius curriculo copioſam multitudinem laicorum, de hoc ſeculo cateruatim migraturam eſſe: ipſa tonitrua myſticè deſignant. Huius certè rei plures ſunt cauſę. Prima eſt ſignum Virginis commune ob Mercurium. Secunda quia finis eſt æſtus, initium verò autumni: in quo Sol æquinotiale ſignum ingreditur, & permeat, ſignum etiam populare: vnde videmus multo plures tunc infirmari, quam alio tempore, parti veris. Alia eſt, quia cũ Sol ad Librã accedit, recedit quidẽ à nobis, ac propterea ob receſſum corruptiones accidunt; teſte etiam Ariſtotele libro ſecundo de generatione, textu 58. Poſtrema ratio eſt, tonitruorum multitudo: quæ ex calido ſicco, & humido cum fiant: augetur certè ſignificatum. Sequitur itaq; Beda. Auctores aſſerunt menſis Octobris tonitrua infra anni illius circulum validiſſimas aeris procellas, atque ingentiſſimos ventos, eſſe venturos: ſignificare. Id comprobatum manifeſte tenemus hoc anno 1606. Quãdoquidem cum anno ſuperiori die duodecima Octobris facta fuerit Parthenope maioris luminis defectio tribus horis, & paulò plus poſt Meridiem: nihilominus tamen die decima quarta menſis eiuſdem, quæ Veneris erat: tot tantiq; fuerunt tonitruorum conflictus, ſtrepitus, diſcurſus: tot corruſcationes, fulgetra, fulgura, fulmina cũ ventis, & aquarũ immẽſa copia, quæ per diem durauere: vt à cunctis quidem, ne dum ciuitatis excidium in proximo, timore magno perterritis, expectaretur: verum etiam totius orbis machinæ diſſolutio putaretur. Quò factum eſt, vt nonnulli fulgetris illis, fulminibusq; extincti fuerint: quidã verò ſubitò, & improuiſa morte, ſequenti nocte pręoccupati: At infra anni illius circulum (initio certè anni ſequentis 1606. die Ianuarij ſeptima, in qua Sancti Raimundi Confeſſoris illuſtris ſolennijs interfueramus) tot validiſſimæ aeris procellæ ſubortę ſunt, tot ingentiſſimorum ventorum pugnæ tot in mari tempeſtates; quæ decem dierum & amplius ſpatio durauere, vt maxima iactura nauibus in portu ſubſequuta fuerit: maximaq; terræ, præſagia quidem tonitruorum menſis Octobris, vt Beda refert. Sequitur deinde Beda de Nouembri. Nouembris quoq; tonitrua in quocumq; anno ſonuerint: in anni ipſius curriculo, nimiam omnium infecunditatem, ſterilitatemq; imminere deſignant. Porrò de Decembris menſe hęc ait. Fælici etiam, artificioſaq; conſideratione nobiliſſimi ingenij Doctores, in ſpeculo rerum ſpiritali cernere conati sũt: quia tonitrua menſis Decembris nihil nociuum, malumuè hominibus, ſeù cæteris animalibus, aut omnibus frugibus præfigurant: ſed proſpera, atq; ſaluberrima ab illis videntur eſſe. Ratio eſt, quia cum terra gelu ſtringatur, tonitrua non obſunt: quinimò ex vapore illo humido, & exhalatione calida, & ſicca prodeſſe iudicatur, quia ſignum eſt temperiei. Poſtremo tonitruorum præſagia, quæ in ſingulis occurrunt ferijs, Beda venerabilis explicat. Pro quo eſt ſciendum primò, planetariam ſtellam vnicuique diei præeſſe iuxta nomen. Qua de re

Marginalia: Tonitrua Iulij. — Tonitrua Augusti. — Tonitrua Septembris. — Cauſæ præſagiorũ mẽſis Septembris. — Tonitrua menſis Octobris. — Effectus tonitruorum menſis Octobris Neap. 1606. — Præſagia tonitruorum menſis Nouembris. — Tonitrua menſis Decembris. — Tonitruorũ præſagia pro ferijs. — Planetę præſunt ferijs iuxta nomen.

Sol

Planetæ præſunt ferijs iuxta nomen.

Sol diei Dominico: Luna diei Lunæ: Mars, Martis: Mercurius, Mercurij: Iuppiter, Iouis: Venus, Veneris: Saturnus diei Saturni præeſſe dicitur. Quoniam vnumquemq; diei ſuo particulariter influere: experientia teſtatur. Secundò annotandum eſt, pleraſq; rationes ex his, quæ menſium tonitruis aſſignatæ ſunt: etiã feriarum præſagijs conuenire. Inſuper eſt animaduertendum, quod coniungendo tonitrua feriarum tonitruis menſium, mundiq; plagis: maior, certiorq; erit effectus: ſi præſagia conuenerint. Dicit itaq; ſi quolibet anno tonitrua in die Dominico tonuerint, aſſerunt Philoſophi clericorum, atq; ſanctimonialium fœminarum ingentem mortalitatem imminere: ipſa tonitrua deſignant. Ratio autem eſt, (ſuppoſito ſtellas in corpora directè agere, vt author eſt etiam Diuus Thomas pluribus in locis ſuæ doctrinæ) quia inter planetas Sol Religioni præeſt. Vnde nati ſub hoc ſidere Religionis ſunt amatores, ac propterea peculiarem quendam influxum in illos cum habeat: indè ſequitur illorum mortalitatem portendi. Quandoquidẽ vapores ſunt pernicioſi. Nã ſunt vapores, & exhalationes materia tonitruorum calidi, & ſicci cum humiditate. Sol deindè calidus, & ſiccus deprehenditur: igitur augetur ſignificatum. Ideo illorum mortalitatem Beda præfigurat. Sequitur de die Lunæ. Si in aliquo anno in die Lunę tonitrua fuerint exorta, turmas coniugum eſſe morituras, frugeſq; eclipſim paſſuras eſſe: ipſa tonitrua præfigurare, aiunt. Ratio eſt manifeſta, quia Luna coniugibus præeſt, & terræ frugibus. De Martis die hæc ait. In Martis die in cuiuſlibet anni circulo ſi ſurrexerint tonitrua, magnificam, copioſiſſimamq: abundantiam frugum, terræ ſuperficiei eſſe venturam, myſticè tonitrua ſignificare, nemo dubitet. Hoc ideò eſt, quia Saturnus eſt cauſa penuriæ, Mars verò vaſtitatis: ac propterea prodigalitatis, & abundantiæ. Sequitur deinde de die Mercurij. Si forte contigerit, vt in die Mercurij ſe eleuent tonitrua, ſcorta, ac meretrices, fatuſque fœminas per agmina ſua cateruatim de ergaſtulo carnis eſſe migraturas; aut humani ſanguinis copioſam effuſionem ipſa tonitrua pręſignare, nulli eſt dubitandum. Cauſa eſt, quia Mercurius opponitur Veneri: eſt namq; ſicciſſimus, & maximæ ariditatis, atq; impetuoſus: Idcirco mortem, vel naturalem, vel cauſa belli ſanctiſſimus hic vir annuntiat. De die verò Iouis fęlicia promittit verbis hiſce. Quotieſcumque Iuppiter in ſuo die intonat, multiplicem abundantiam frugum terræ eſſe venturam, vberrimamque incolarum pelagi ſuperbam multitudinem per cunctos alueos, ac turmas ſuas fluminum multipliciter impleturam, ipſa tonitrua pręfigurant. Ratio eſt, quia benignus hic planeta omni ex parte bona vbique influit: vnde dicitur Iuppiter à iuuando. Sequitur deinde de die Veneris mala ominans. In die Veneris ſi tonitrua contigerint, quia vel Regi interfectionem, aut validiſſimum bellum, multorumq; ſtragem ociter imminere, vel multa pecora moritura eſſe: ipſa tonitrua pręſignant. Sed id ratione non caret, quia Mars & ſi amicus ſit Veneris: opponitur tamen domibus. Ideo vel Regi necem, vel alicubi bellum, aut pecora moritura eſſe, quibus præeſt Venus: prędicit. At ex parte id experimur hoc anno 1606. ob horrenda tonitrua, quæ anno ſuperiori quartadecima die Octobris, quæ fuit Veneris (vt paulò ſuperius enarratum eſt) acciderunt: ſed nondum completus eſt effectus, qui cum prędicitato eclipſi inambulat. Dicit tandem de Saturno. Si in Die Saturni tonitrua ſurrexerint, tonueritq; haud longè exindè, aut ingentem peſtilentiam humani generis eſſe venturam, vel validiſſimum bellum ipſa tonitrua deſignant: Hucuſq; Beda. Huius tamen ratio eſt: quia Saturnus humanæ vitæ eſt deſtructor, ac propterea peſtem ob ipſum: bellum ob tonitrua ab ipſo ſignificata. Verum enimuerò (vt diximus) tonitruorum effectus, vt in pluribus erunt:

Tonitrua in die Dominico.

Tonitrua in die Lunę.

Tonitrua in die Martis.

Tonitrua in die Mercurij

Tonitrua in die Iouis.

Tonitrua in die Veneris.

Tonitrua in die Saturni.

Tonitruorũ effectus, vt plurimum eueniunt.

Digitized by Google

erunt: & præſertim illis euenient regionibus (quod quidem valde annotandum eſt) quibus ſigna, quæ in menſibus occurrunt; à Sole occupata, dum tonitrua fiunt: & planetæ, dominantur; alijs verò aut parum, aut nihil oberunt. Ne autem quis putet tonitruorum præſagia, vel Bedæ non eſſe, vel malè à nobis fuiſſe citata: ſciant de verbo ad verbum nos explicaſſe, videatq; locum iam à nobis ſupracitatum, nempe Tomo primo ſuorum operum. Ità enim certior factus, dubio procul Bedæ presbyteri libellum eſſe fatebitur. At quis ambiget, cum ſuæ extent literæ ad Herenfridum? cuius inſtantia hunc edidit libellum ad quem etiam dixerit? Nos igitur ſuas excerpimus literas, quas & ſubiecimus: vt omni ſemotus ſcrupulo prudens lector, Bedam Presbyterum libelli de tonitruis authorem habeat. Tonitruorũ præſagia eſſe Bedę oſtéditur.

Bedæ Presbyteri libellus de Tonitruis ad Herenfridum.

LITERAS dilectionis, veſtræ deſideratas accepi (Venerande Pater Herenfride) quibus me valde laborioſum, atq; periculoſum opuſculum, certè obtrectatorum inuidorumq; latratibus, atq; blaſphemijs patens, qui me fortaſſe Diabolico (quod abſit) ſpiritu, aut iniqua magicæ excogitatione artis afflatum, & non ſancti ſpiritus gratia illuminatum, aut rethorico ſpiritu imbutum, hęc feciſſe, & excogitaſſe, aſſerant: noua videlicet præſagia rerum, quaſi ore prophetico ſubire iuſſiſti. Obſecrantes ſcilicet, firmiterq; ſæpiſſimè præcipientes, vt de ſermone aliquid vtrobiq; deeſſe conſtat: quid myſtice tonitrua præſignant iuxtà ingenioli mei igniculum in latinum vertere ſermonem. Veſtris autem præceptis obtemperans, idcircò hoc opuſculum perficere maxime ſtudui: re veſtra veneranda petito apud me flocci pendi ab vllo videretur. Verumtamen ſubnixis præcibus flagito, vt contra inuidos, qui vel canino dente hoc opuſculum corrodere, aut ſubſanare conaturi ſunt: vel quaſi latrantes canes aduerſum me rabido ore deſeuient, quiq; in eo eſſe doctos arbitrantur; ſi alijs detrahant: orationum veſtrarum clypeos opponatis, & anchora ſancti ſermonis veſtri, fideliumq; veſtrorum, hoc opuſculum ex ſermone à fideli veſtro in latinum tranſlatum, omnimodis inuidorũ, inimicorũue detractionibus, ſtabilitũ, atq; illesũ permanere faciatis. Præcor etiã vos Pater Chariſſime, vt qui tãtum opus me ſubire feciſtis: in ſanctarũ veſtrarum victimis in cõſpectu altiſſimi pro me miſero peccatore fideliter intercedatis. Venerabilis Bedæ epiſtola ad Herẽfridum.

Hæc eſt eius epiſtola. Scitur quidem, quanta varia, & diuerſi generis ſcibilia Sanctiſſimus hic vir ſcripſerit: quãtoq; in pretio eius doctrina ſẽper in Eccleſia habita fuit: vt nõ immerito homilias eius quãdoq; legat. Hoc itaq; ſufficere debet. Bedę doctrina pluris in eccleſia æſtimata.

De ventis, eorumq́; flatibus, & portentis pro aeris qualitate dignoſcenda. CAP. XIV.

VNUM ex meteoris, quæ in media aeris parte generantur, aereq; ſunt naturæ, ventus quidem eſt. De quo & ſi ſuperiori libro Capitibus 29. 30. & 31. quò ad ea, quæ cœleſtes indicant influxus, ſatis dictum ſit, & in noſtra Anemographia abundantius digreſſi fuerimus: hoc tamen in loco meteorologicè de ipſo dicemus vtcumque. Ventus

itaq;

Digitized by Google

itaq; iuxta Ariſtotelem generatur ex calido,& ſicco,tanquàm eius materia. Vnde diffinitur eſſe exhalationem calidam, & ſiccam, cuius exhalationis efficiens

Ventorum cauſæ.

cauſa,& principalis eſt omnis ſtellarum concurſus,ſed ſolis præcipue: at concauſa,mediæ regionis frigus.De forma eius variæ ſunt opiniones,atq; ſententiæ. Sed non eſt abſurdum dicere aeris fluctum eſſe formam eius: vel eius percuſſionem à frigore. Porrò ventorum finis eſt congregatio,vel nubium diſſolutio à quibus, &

Gelu ex ventis.

pluuias, & aeris ſerenitates prouenire,certum eſt: deniq; cœli terrarumq; temperies.Dicamus itaq; quid portendunt. In gelu initio ſi venti orientales fuerint, & durabiles gelu duraturum denotant. Auſter ſi atrocius ſolito flauerit, deinde

Tēpeſtas ex ventis.

boreas flare cœperit, magnæ tempeſtatis præſertim in mari extat indicium. Bo-

Pluuia tempeſtas,& tonitrua ex vētis.

realis ventus cum corruſcatione pluuiam ſignificat: Orientalis, vel Occidentalis cum tonitruis pluuiam,vel forte tempeſtatem,vt de tonitruis dictum eſt, portendit. Ventorum mutatio pluuiam denotat.

Pluuia, & tēpeſtas ex vētis.

Si ventus girando, ſolis motum ſequitur,ſignum eſt pluuiæ,vel tempeſtatis: quia tunc vapores mouentur,& eleuantur ſuper vnam regionem, ſupra quam erit pluuia,vel tempeſtas. At in vniuerſum de

Ex vētis cardinalibus præſagiendum.

ventis ex quatuor cardinibus pronuntiandum eſt. Igitur notato Meridionales ventos flexuoſe flare: multamq; afferre humiditatem ob Solis potentiam, cunctis quidem manifeſtum eſt. Septentrionales rectè flantes, ſerenitatem influunt,Orientales ſiccitatem ob vaporum combuſtionem à Sole factam: Occidentales, humi-

Vēti,qui flāt, quomodo ſciendum.

ditatem ob craſſos vapores à Sole relictos noctis tempore. Vt autem ſciatur, qui venti flant,& ex eorum flatibus quid portendant ex collateralibus: inſpice ſubiectam ventorum figuram,quam duodecim ventorum generibus dumtaxat conſtare fecimus: iuxta totidem in ſignifero ſigna. Porrò ſupra illam pone magnetis indicem,ita vt verſorium directè Aquilonem oſtendat. Deinde diligenter reſpice nubem in aerem diſcurrentem,ex qua cœli parte diſcurrat: quoniam illum certè ventum indicabit, ac quæ ſit aeris futura qualitas: oſtendet. Quòd ſi nubes non adfuerint,vide,qui in editis locis ſint indices; quam cœli partem reſpiciant:

Praxis inueniendi, qui venti ſpirāt.

ex oppoſita namq; parte ventus flat; taliſq; erit cœli ſtatus ex ventis. Sed res exemplis illuſtrior fiat. Accomodato magnetis verſorio directè Aquilonem verſus, veniat nubes ex parte Septentrionis ſubtus Aquilonem: declinetq; verſus,

Vulturnus quomodo indagandus & eius præſagium.

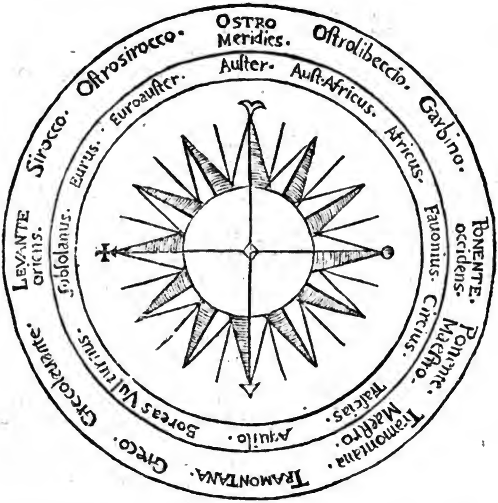
& prope ortum, tunc certe indicabit eſſe Vulturnum, qui vulgo dicitur, Greco Leuante. Qui ventus talem denuntiabit aeris qualitatem. Nempè ſi impetuoſe flauerit,ſiccitatem,glaciem, & ſerenitatem portendet: at ſi lentè, nubes congregabit.

Euroauſter, & eius qualitas.

Aliud exemplum, ſi nubes ab Auſtro volat, parumper ab ipſo declinans, ſignum eſt ventum eſſe Euroauſtrum: qui vulgo dicitur Oſtro ſcirocco. Ergo nubes,& pluuias inducet: quia calidus, & humidus ventus eſt,ſed inſalubris.Eodem itaq; modo in reliquis operandum erit. Quod ſi nubes ab Auſtrali parte venerint, friguſq; viget: tunc dubio procul aliquis ventus à ſeptentrionali parte ſimul flat. Sed inſpice, qui prædominatur,cum plures ſpirent: talis enim erit aeris qualitas.

Digitized by Google

Ventorum Duodecim Grammica Apodixis pro temporum mutationibus dignoſcendis, eiuſque vſus.

Qui ventus ſpiret ex hac Grammica Apodixi facilè dignoſci poteſt: ſeruatis regulis ſupracitatis. Nunc verò vt aeris qualitates ex ventis agnoſcantur (quamuis ſuperiori libro, locis iam prærecitatis, de vtriſquè ſatis dictum ſit) ſigillatim duodecim ventorum dumtaxat, qui ſunt præcipui, naturam, & qualitates dilucidabimus. Sic enim fiet: vt temporum ſtatus, ac vices ſecurius habeãtur. Itaq; poſito magnetis verſorio ad Aquilonem directè ex magnetis virtute nubes ſi ab Aquilone venerit, ſignum eſt illum ventum flare: ac propterea frigiditatem, ſiccitatemque efficiet; vnde & aeris ſerenitatem. Saluber eſt hic ventus, indurans corpora, poros conſtringens, humoreſque purificans. Quò ſi Traſcia flauerit (idquè eſt à nube) qui ventus eſt à Dextra Aquilonis: tunc ſerenitatem promittes. Qui ſi frigidior fuerit, quàm vehemens: inſpiſſat in nubes; non enim repellere tam cito poteſt exhalationes: ac propterea grandines, niues, fulmina, tonitrua expectato. Si autem ſpirauerit Boreas ventus ab Aquilonis ſiniſtra: tunc nubes conſtringet, & pluuias; & eſt ventus ſaniſſimus. Quòd ſi Vulturnus flauerit impetuoſæ (Ventus quidem ab Aquilonis ſiniſtra verſus ortum) ſerenitatem efficiet, vt iam dictum eſt; ſiccitatem, & glaciem; ſi verò lentè: tunc nubes congregat. At ſi Circius ſpirauerit, ventus propè occaſum: tunc omnia circumuoluet, atque in nonnullis locis arbores euellet: in Oriente nubila: in meridie

Aquilonis flatus natura, & qualitas.

Traſciæ flatus natura & qualitas.

Boreas.

Vulturnus.

Circius.

Digitized by Google

ridie verò ſerena faciet. Porrò ſubſolanus ventus, qui & Orientalis, atque Cardineus dum flauerit: nebulas abſque pluuijs afferet. Eſt namque ventus ſaluber, & temperatus. Huic verò oppoſitus. qui & Fauonius, vel Zephirus ventus Occidentalis, & cardineus, temperatus, & ſuauis, cunctis fauēs, generationi idoneus, per quem omnia reuiuiſcunt. Africus verò à Fauonio declinans verſus Auſtrum, calidus eſt ventus, frigora relaxans, pruinas ſoluens: floreſq; producens. Eurus verò ventus ab Oriente Auſtrum verſus declinans, latè flat: ortum nubibus irrigans: Porrò Euro Auſter ab Euro deflectens Auſtrum verſus, ventus calidus, & humidus eſt, ac inſaluber; idcirco nubes, & pluuias inducit. Porrò Auſter Africus ab Africo declinans verſus Auſtrum ventus calidus, & humidus eſt, ac peſtilens: lentus pluuiam affert. Auſter tandem qui, & Notus, Cardinalis ventus, Aquiloni oppoſitus calidus, & humidus, ſed peſtilens, & inſaluber: pluuias, & fulmina gignit, tempeſtates maximas excitat: ac propterea corporis affert grauitatem, cum virtutes impediat animales. De intermedijs autem ventis eadem ferè erit operatio, cum ad cognoſcendum ventum flantem: tum quoque ad aeris qualitates. Quandoquidem inter Aquilonem, & Traſciam (vt hoc vno tantum vtamur exemplo) mediat certè Aquilo verſus Traſciam, qui vulgo dicitur, Tramontana Maeſtro (ſunt etenim venti in vniuerſum triginta duo.) Si igitur ventus ille ſpirauerit, quem animaduertes ex Aquilone verſus Traſciam flexuoſe ſpirante, ſed non erit Traſcia: tunc dubio procul dices ventum eſſe Aquilonem Traſciam verſus ideſt Tramontana verſo Maeſtro: qui frigiditatem, ſiccitatemque influet cum ſerenitate, aliquibus nubibus interpoſitis. Nam cum inter Aquilonem, & Traſciam ſit medius, certè vtriuſque naturam in aeris qualitate participabit. Porrò hac methodo ad aliorum ventorum qui mediant; naturam, & temperamentum, facilè deuenies. Sed vide libellum noſtrum de ventis, ſeu de Anemographia, vel de AEolia. Ibi enim cuncta abſolutiſſima, quæ ad hanc tractationem pertinent: perſpicies; cauſam ſcilicet, ſpecies, locum, numerum, delectum, tempus, nomina, naturam, qualitates, effectus, tempeſtates, quæ per ipſos ventos fiunt: pluuias, aeris ſerenitatem, pluraque alia ſcitu digniſſima ſingulis diebus certè vaticinanda: perpetuò duratura vſque ad ſeculi conſumationem: iucundiſſima, vtilia, neceſſariaque terræ, marique exiſtentibus cum diuerſorum, illuſtrium virorum ſententijs: tum Priſcorum, tum quoque Neotericorum, Phyſicè, & Mathematicè. Illud tamen præmonentes, ſicuti & præmonuimus: vt regionum qualitates conſiderentur. Nam Auſter qui & nobis pluuioſus eſt, & humidus. Africæ, & confinibus ſuis, quinimo, & Tinacriæ, vt in pluribus, ſerenus exiſtit, & ſiccus, & ventus qui è terræ flat (vulgo vento di terra) Neapoli ſerenus eſt; Apuliæ verò pluuioſus, & humidus: ſed cogimur alias ventorum præſignificationes afferre.

Marginalia: Fauonius, vel Zephyrus. — Africus. — Eurus. — Euro Auſter. — Auſter Africus. — Auſter Notus. — Praxis de vētis intermedijs. — Aquilonis verſus Traſciam natura, qualitas cum temporis mutatione. — Authoris Anemographia, ſeu Æolia, hoc eſt de ventis libellus. — Ad vētos indagādos neceſſariū eſt regionum naturam ſcire.

Digitized by Google

Aliæ Ventorum Prognoſticationes. Cap. XV.

CVM præcipua,& maxima quidempars mutationis temporum ex ventis pendeat,operæpretium nos facturos eſſe arbitramur,ſi præter prærecitata,alia quæ grauiſſimi authores obſeruarunt , afferamus : vt Philoſophiæ amatoribus vtcunq; à nobis fiat ſatis: Quod ſi nõ exquiſitius,in noſtra Aeolia penitius diggreſſuri ſperamus. Primò itaq; dicendum eſt de ventorum natura, & temperamento , ſecundò de effectibus ; incipiemuſq; ab Oriente.

Subſolani natura.

Subſolanus ab ortu Aequinoctiali ſpirans aquoſus eſt, atque attenuans: pluuias generat.

Auſtri qualitas.

Auſter in vniuerſum calidus eſt, & humidus: ſed cum incipit, ſiccus eſt : cum deſinit,humidus; cui ſententiæ aſtipulatur etiam Theophraſtus, qui addit & Eurum. Huius autem ratio eſt,quia locus vbi incipit,calidus eſt,vbi deſinit, humidus ob mare, quod pertranſit.

Aquilonis flatus.

Aquilo è contra vbi incipit, humidus eſt,vbi deſinit,ſiccus: quia locus ille vaporibus plenus eſt humidis: ſed cum per terram tranſeat, frigidus, & ſiccus redditur; quinimo locus ipſe Aquilonis frigidiſſimus extat. Hinc eſt, quòd ſpirantibus Aquilonijs flatibus, ſiccantur omnia: Auſtrinis verò humida reſultant.

Magni Alberti de Auſtri, & Aquilonis flatibus ſententia.

Magnus Albertus in ſua Meteorologia lib.3.tract.1.cap.2. docet, Auſtrum eſſe calidum, quia à locis maximè calidis oritur: humidum nobis, quia verſus Septentrionem cum ſpiret,vbi abundat humiditas, ſuo calore illos attrahit; Aquilonem frigidum, quia ex parte frigida, ſiccum, quia ibi aquæ non euaporant: ex quo & nullus ibi humor adeſt; item quia frigidus exiſtens, non poteſt attrahere.

Venti humidi,grãdinoſi, nigrores efficiẽtes eſtuoſi.

Cœcias, & Africus ſunt maximè humidi. Septentrio, Thraſcias,& Argeſtes grandinoſi. Meſes,Aquilo,& Septentrio nigrores efficit. Auſter,Fauonius,& Vulturnus æſtuoſi; Haſce qualitates ex terra, & mari deſumunt, vt iam dictum eſt.

Venti nubiloſi.

Cæcias primò nubibus cœlum denſat: deinde Aphricus. Cæcias ſpirans, ſolus ad ſe nubes trahit: alij autem expellunt.

Venti ſereni.

Sereni ſunt Thraſcias, & Argeſtes, & Septentrio. Nec repugnat quod dictum eſt ſupra eſſe grandinoſos:quia aliunde id euenit: ex ſe etenim ſereni ſunt.

Procellarum generatio.

Procellæ generantur ex ventorum pugna adinuicem, ſed præcipuè à Septentrione,Thraſcia, & Argeſte: gignuntur potiſſimum Autumno, & vere; quemadmodum Tropeæ æſtate, vt plurimum.

Tropeæ.

Venti fulgurantes.

Thraſcias,Argeſtes, Septentrio, & Meſes fulgurantes ſunt:ſicuti cum in alios impingunt,ob robur eos ſedant.Qđ ſi non viciſſim ſe comprimant, atq; diſſoluantur, ſed ex ſeipſis deſinant: mutantur in collaterales dextrorſum iuxta ſolis motum, etiam ſecundum Theophraſtum.

Sol duplici ſuo motu dũ cardines perambulat, oẽs cit ventos.

Qui motus cum ſit duplex, proprius, & alienus, primo cum hybernas conuerſiones perambulat, Orientales cit ventos: cum vernas: Aquilonios, cum æſtiuas, Occiduos; cum Autumnales, Auſtros. Secundo autem motu, dum à mediæ noctis angulo ad Orientalem plagam permeat, ſubſolanos mouet: cum ab Orientali ad Meridionales, Auſtros: cum ab Auſtrina ad Occidentalem, fauonios: cum ab Occidentali tandem vſq; ad mediæ noctis angulum,Aquilonios. Sed hæc Aſtrologica potius ſunt.

Flatus ĩn luminariũ exortu.

Venti ad vtriuſq; luminis exortum ſpirare incipiunt,& quos Sol exoriens ſedat: Luna emergens excitat, & intendit Theophraſto.

Venti à quatuor cardinibus.

Flatus ab Ortu,& Meridie imbres portant:ab Occaſu,& Aquilone frigora;author eſt Ariſtoteles probl.26.ſect.26.quia Orientales, & Auſtrales pluuij, & calidi ſunt, ſicuti Occidui, & Aquilonares frigidi, & ſicci. Quem ſequitur eius diſcipulus Theophraſtus.

Aquilo magnus, & Auſter flantes.

Aquilo magnus ſpirans, multaſque nubes afferens

ſerenitatem ſpondet. Auſter flans æſtus erit, Chriſtus Dominus Lucæ Cap. XII.

Dies xv. poſt brumales cõuerſiones Auſtrum.

Dies XV. poſt Brumales conuerſiones, vt plurimũ Auſtrum præſefert Theophraſto: Et Ariſt. probl. 32. ſect. 26. quia Sol ad Auſtrinum ſignum, & locum ſe conuertit. Sed & ipſe philoſophus lib. 2. Meteorum cap. v. ad diem ſeptuageſimum

Ariſt. ad diẽ 70. retulit.

id retulit, à brumali conuerſione: rationem aſſerens, quòd ante, Sol à loco vnde Auſtri oriuntur, ſit remotus: vt minus poſſit illos excitare; quarè contradicere ſibi videtur.

Philoſophi contradictio tripliciter ſoluitur.

Sed nulla eſt contradictio, primò, quia in primo loco dicit vt plurimũ non ſemper, ſecundò dicitur, quòd intelligi debeat, vt initium, nam ſic minus poteſt: dies autem LXX. abſq; limitatione Auſtrinus eſt à brumali conuerſione, & eſt validior altero, qui in initio occurrit; vel in ſecundò loco (& eſt tertia reſpõſio) loquitur de Eteſijs Auſtrinis, tunc ſpirare ſolentibus.

Aquilonis crepitus.

Flante Aquilone, ſi eorum crepitus audiatur, quæ pridem conglutinata, cum Auſter dominatur, remitti, atq; reſolui ſolent: iudicium eſt in Auſtrales ventos fieri mutationem.

Ventorum terminus.

Occidui flatus celeriter deficiunt, Aquilones impari dierum numero: Auſtrales pari. Theophraſto, Plinio lib. 2. cap. 47. & Ariſtoteli prob. 9. quinimo, & Homero poetæ antiquiſſimo odiſſeæ.

Aquilonij flatus cur numero impari Auſtrini pari terminẽtur.

T. Aquilonis flatus duratio breuiſſima trium dierum numero completur iuxta Ariſtotelem, & Theophraſtum: Auſtri verò quatuor. Cur autem prima numero impari, ſecunda pari conſtituatur? à locorum natura per quos venti tranſeunt, pendere ſcribit Fædericus Bonauentura annot. 45. ſuper lib. de ventorum ſignis. At ſi qua mea eſt ſententia, adderem ab Auſtri natura principaliter prouenire: qui cum ſit calidus, & humidus, & per eum Sol continuò inambulet, vaporibus abundat quamplurimis, vt dictum eſt; quò fit, vt breuiſſima illorũ duratio ſuperet breuiſſimam Aquilonij flatus die vno, cum minus abundet. Cum igitur iſtius dierum trium ſit periodus, vt patet ex obſeruationibus; ſequitur, vt illius ſit quatuor ob vapores, ſeu exhalationes.

Auſtri, & Aquilonis flatus ad inuicem diu, noctuque.

Auſter cum noctu flat, vehementius flat Aquilone noctu ſpirante: è contra autem Aquilo cum interdiu flat, vehementius Auſtro flat, interdiu ſpirante iuxta Plinium lib. 2. cap. 46.

Venti diurni validiores nocturnis.

Qui interdiu venti flare incipiunt, diuturniores, validioreſq; illis exiſtunt, qui noctu Theophraſto. Hæc itaq; de ventis pauca ſufficiant, nam ſatis etiam in vnoquoq; meteoro de ipſorum productione, & qualitate dictum eſt.

De Nubibus, & earum portentis. Cap. XVI.

Nubes principium cognoſcẽdi omnes aeris impreſſiones.

IN media aeris regione inter alia, quæ ibi generantur, quæ aqueæ naturæ: nubes præcipuum obtinent locum. Quarũ cognitio ita eſt per quam neceſſaria, vt illæ ſint omnes aeris impreſſiones cognoſcendi principium iuxta Diuum Thomam: Nec immeritò.

Nubium effectus.

Ab illis certè proueniunt pluuiæ, nebulæ, imbres, Nymbi, Stillæ, Nix, Grando cum conſequentibus: nempe pareliæ, paraſelenæ, Virgæ, Areæ, Halones, Irides.. Ipſæ quoq; indicant ventos omnes à qua parte flant: ſicq; ſciuntur aeris mutationes.

Nubiũ cauſæ

A Sole omnes cauſantur, & ab alijs aſtris effectiue: materialiter verò à Terræ, & Aquarum vapore.

Nubes quid ſit.

Nubes igitur vapor eſt humidus frigore medij aeris denſatus, & concretus.

Nubes alba.

Ita vt cũ nubis vapor ſit ſubtilis, & non ſpiſſus, albam efficit nubem: quia tunc Aſtrorum lumen in profundo recipit.

Nebula alba.

Quæ ſi ad terram ex aliquo frigore reprimitur: fit inde alba nebula.

Nubes nigra

Porrò ſi calor circumſtans frigus expellit ad nubis interiora in ſpiſſando, ſit nubes nigra quia luminis perſpicuitatem non recipit;

vel

Digitized by Google

vel receptam aufert. Quando autem nubis humidum ſubtile eſt, aduſto terreſtri admixtum, fit nubes rubea: quia lumen ſuperius recipit. Quòd ſi humidus vapor inferius ſit iam à Sole diſpoſitus, ductuſq; mane, vel ſero, nubes purpurea erit: atq; eodem die pluuiam præfigurat. Verum ſi ſit rorans, & in pluuiam ſe conuertens, ob frigus quod eam in aquam conuertit, fit viridis: lumen à ſuperiori tunc recipiens. Nebula ſpecies eſt nubis, & eſt quaſi infœcunda nubes. Vere, & Autumno exiſtit, alijs verò temporibus, vt puta æſtate, & bruma, minimè: niſi in locis paludoſis, & aquoſis, ſerenos potius dies, quàm pluuios indicat: vt plurimum, & ſæpe ſæpius ex nebula ſerenitas ſubſequuta eſt. Pluuia à nube deſcendit; quæ reſoluta in aquam, fit pluuia. Quæ ſi guttatim fiat, ſtilla dicitur: ſi impetuoſior, dicitur Nymbus, aut imber. Si verò congelaſcit, prius quàm in aquam conuertatur, fit Nix; certè ex humore mollius coacto. Eſt namq; Nix aqua congelata: ſicuti pruina Ros congelatus. Verùm poſtquam nubes in aquam reſoluta eſt: dicitur grando. Gignitur etenim conglacinto imbre: & ſæpe ſæpius interdiù, quàm noctu; reſoluiturq; multo celerius quàm nix: fortaſſis iuxta Angelicum Doctorem ſuper Pſalmum 17. quia habet ſimilem cauſam generationis cum fulgure. Dicamus igitur, quid portendant. In montium cacuminibus cum incidunt nubes: pluuiam denotant. Pluuia citiſſima præſcitur per magnam nubem Orientem ab illa mundi parte, à qua venti flant: & quò intenſior, maiorq; fuerit nubes: Eò citius, certiuſq; futuræ, & citiſſimæ pluuiæ eſt indicium. Primum gelu quod primo accidit in anno, ſi diſſoluatur cum pluuia: quodcumq; ſubſequens gelu anno illo cum pluuia pro maiori parte diſſoluetur. Calor in æſtate intenſior ſolito, & pungitiuus, pluuiam cito futuram ſignificat. Aqua pluuialis quæ cecidit, ſi cito deſſiccetur, & vltra ſolitum, ac abſq; vento: pluuiam magnam portendit. Nubes lanæ velleribus ſimiles; aliquando pluuiam ſignificant. Quæ ſi ſciſſæ, & gradatæ admodum ouium gregis apparuerint: pluuias, ſed non multas denotant. Nubes nigræ in aere pluuias inducunt: albæ tempore æſtiuo, grandines. In bruma verò albæ nubes niues demonſtrant. Nubes cum cœlo ſereno in altum vehuntur, ex quacumq; mundi parte fiat: ab illa quoq; emerſuros ventos, indicium eſt. Si nubes globarentur, & appropinquante Sole diſcutiantur, & hoc ab Aquilone fiat: ventos cient. Cum multæ apparuerint albæ nubes veſperæ præſertim ex ea parte quæ Orizontem perſtringit, idq; per duos, aut tres continuos dies tempore brumæ: tunc frigoris extat ſignum, & niuis. Aeris turbatio ad pluuiam, & nubes albicantiores ſolito, ſi apparuerint, niuem ſignificant: præſertim ſi poſt talem apparentiam ſentiatur aer vtcumq; calefactus: nam tunc niuem cito, venturam ſignificat. Ratio eſt quia in media aeris regione vnitur frigiditas, & calor inferius ad nos impulſus futuræ niuis dat indicium: ac propterea cum ningere deberet, aer tenebroſus redditur quadam alba tenebroſitate: at verò cum futura pluuia ſit nigra; quadam tenebroſitate aer conturbabitur. Nubes vna ſi ſit alteri contraria: tempeſtatis eſt indicium. Si in ventum reſoluitur: in mari, & in terra tempeſtatem inducet. Si colliduntur, aerem inflammant: tonitrua, & corruſcationē efficiunt. Nebulæ in aere apparentes, ſi cadant, & ſuperius non aſcendant: aeris purgationem producunt; idcirco ſerenitas erit. In principio gelu niues cadentes ſubtiles, & minutæ fortius gelu ſignificant. Si autem latæ: cum gelu diſſolutionem denotant. Si grandines magnæ, & latæ in gelu initio ceciderint: gelu diſſolutionem ſignificant. Si maris nebula terram petat vento ſibi oppoſito flante: pluuiam denotat. Si mane nebula moram magnā fecerit circa montium cacumina, vel campanilium altitudinem, aut nemorum: pluuiam portendit. Nebula ſi aſcendit, ita vt aer inferius ſerenum fiat, pluuiam indicat futuram: quia aer frigidus,

Nubes rubea. Nubes purpurea pluuia. Nubes viridis pluuida. Nebula quid ſit. Nebula ſerenitatem indicat vt plurimum. Pluuia. Stilla. Nymbus, & imber. Nix. Pruina. Grādo, & eius generat. D. Thomas. Nubes in mōtium cacuminibus. Nubes magna Oriens à loco ventorum. Gelu diſſolutio ex pluuia. Pluuia Citiſſima. Pluuia magna. Nubes velleribus lanæ ſimiles, ſciſſæ, & gradatæ. Nubes nigræ albæ in æſtate, & bruma. Nubes altæ. Nubes globatæ. & à Sole diſcuſſæ. Nubes albæ veſpere tempore brumæ & cet. Nubes ſolito albicātiores cū aeris turbatione. Nubes alteri aduerſa. Si in ventum reſoluitur, ſi plures colliduntur. Nebularum caſus. Niues ſubtiles, minutæ, aut latæ. Nebula maris terram petens. Nebula mora magna circa montiū cacumina, &c.

Ptolemæi ſẽtẽtia de nubibus floccis lanæ ſimilibus.

gidus,& humidus iterum eſt eleuatus. At vero ſi nebula in minimas reſoluitur guttas: ſerenitatem promittit. Ptolemæus locis iam ſuperius citatis habet,nubes in quibuſcunq; finibus conſpectas, aſſimiles floccis lanæ: nonnunquam hyemes, hoc eſt pluuias cum frigore, non hyemis tempus afferre: vt explicat Haly, cui conſentit Cardanus. Ratio eſt,quia vapor humidus valde copioſus,& craſſus:ibi reſidet; quandoquidem flocci illi craſſitiem, ſpiſſitatemq; demonſtrant æquabiliter. Aquarum atq; niuium multitudo in hyeme, æſtatem fore calidam promittit: at paucitas, aquarum multitudinem in æſtate denuntiat. Aquæ abſq; Sole,dum incaleſcit: aquarum copiam denotant. Calor nobis inferior frigus portendit. In aere ſi nebula alba apparet æſtatis tempore,tempeſtatem futuram indicat. Priſcorum verò ſententias, & noſtrorum etiam opiniones circa nubium generationem conſulto omiſimus, cum quia in noſtris meteorologicis libris illas adduximus,tum etiam in libro,cuius inſcriptio eſt, opiniones hominum de Deo,& creaturis; ſimiliter hæc,& alia ibi luculenter digredimur.

Nebula alba æſtatis tempore.

Aliæ nubium præſignificationes cum Maiori prædictorum explicatione. Cap. XVII.

LIBET etiam hoc in loco circa prærecitata nubium portenta,alia quoq; afferre, quæ à viris doctiſſimis varijs in locis obſeruata ſunt,& pertractata,quæ ſupradictorum dilucidationi maximè conducent. Nubibus itaq; ſimul coaceruatis, ſi aliæ ad eas occurrerint, illis tamen immotis permanentibus, tempeſtatis profectò ſunt nuntiæ. Quòd ſi mare cingant ſerenitatem portendunt; quemadmodum etiam ſi pluuia cadente, ad occaſum æreum referant colorem, vt plurimum poſtero die ſerenitatem prȩſagiunt Theophraſto,Arato,Theoni, & Plinio. Quòd ſi fuerint ſiccæ, ac aquarum expertes, cœlò perturbato, ſerenitatem quoq; ſpondent. Sicuti ſi magna mole nubes aſſurgens,ac tumida,ad ſerenitatem mutari tempus, oſtendit. At verò ſi talis nubes ad montis verticem recta ſteterit: tempeſtatem indicat Theophraſto ex Archilochi Poetæ teſtimonio. Si nubecula ſereno cœlo extenta in longum:& diuulſa in aere apparuerit: ſignum eſt,nondum eſſe ſedatam tempeſtatem. Quando nubes, vt vellera lanæ apparuerint: pluuiam ſpondent Theophraſto,Arato,& Virgilio. Plinius verò cum tales nubes ab Oriente, & multæ conſpectæ fuerint: in triduum aquas præſagire, affirmat. Sed prærecitati authores cum Theone,& Ptolomæo ſemper,& vbiq; cum apparuerint: pluuias prænuntiari,fatentur. Petrus Ramus Virgilium canentem

Nubes ſimul coaceruatæ.

Mare cingentes.

Nubes ærei coloris.

Nubes ſiccæ.

Nubes recta in mõtis vertice.

Nubecula in longum extenta.

Nubes vt vellera.

Rami opinio

Tenuia nec lanæ per cœlum vellera ferri.

explicat,ac ſi loqueretur de lanæ floccis per aera volantibus. Verùm doctiſſimis viris manifeſtum eſt,Poetam loquutum de nubibus, quæ ſimiles ſunt lanæ velleribus,non de lanæ floccis. At qua ratione Virgilius tales nubes tenuia vellera appellauit,cum ſint denſiſſimæ? reſpondetur primò,quòd tenuia vellera dixit relatiuè ad alias denſiores. Secundò tenuia vellera vocauit ob albeſcentem colorem. Tales itaq; nubes cum vndiq; æqualiter conſtent; denſitate velleribus ſimiles dicuntur; ideſt albæ. Nonnulli quoq; rentur tales nubes,velleribus ſcilicet ſimiles,imbres ſignificare. Nubes ab occaſu veniens nimbum deſignat. Chriſtus Dominus Lucæ cap. 12. Nubes vnde exoriri, & moueri videbitur, inde ventum

Dubitatio cõtra Virgiliũ. Reſpõſio duplex.

Nubes ab occaſu.

expecta-

Digitized by Google

expectato. AEſtiuis temporibus, ſi nubes ſiccæ exoriantur: ventum indicant. Nubes in montium ſummitatibus conſidentes, ac coaceruatæ, pluuias, aut ventos ex ea parte, qua conſident, prædicunt. Itaq; in vniuerſum omnes montes, qui vim habent ſignificandi, vt ſunt altiſſimi, & mari proximi, ſi cacumina abſq; nubibus apparuerint, ſerenitatem: ſi cooperta, auſtrales ventos, pluuias, vel tempeſtates annuntiant. Theophraſtus de Myſio, Athos, Olimpo, & pelio præſagit, & quæ de Parnaſi parte ad fauoniũ, atq; ad occaſum vergente ſcribit: eadẽ de Veſuuio Neapoli prædicere poſſumus; nam altiſſimus eſt, & mari proximus. Itaq; ſi Aquilone dominante eam Veſuuij partem, quæ ad fauonium, atq; ad occaſum vergit, nubibus ſtipatam viderimus: proximã reputabimus eſſe tempeſtatem, ac futuros imbres, & pluuiam. Sicq; in diuerſis mundi partibus poterit prudens Philoſophu vaticinari ea, quæ circa temporum mutationes eueniunt: obſeruatis ijs, quæ circa montes obſeruanda veniunt, vt iam dictum eſt. Vniuerſaliter itaq; duo in nubibus ob prædictionem conſideranda ſunt: forma, & color, talis namq; erit temporis qualitas. Et quo ad formas, nimirum nubes ſi ſublimes fuerint, tarde pluuiam caſuram pronuntiant, ſi humiles, citò: raræ, paucam, & breuem: denſæ, magnam, & diuturnam portendunt. Sed quæ ad modum denſæ ſunt, tenuem quoq; pluuiam, ſed diuturnam promittunt: altius autem plus ſolito poſitæ, iam cadere incipient. Quod ſi nullæ nubes inſtar velleris, aut lanæ depexæ æthera circumdederint, præſertim ſi nebulæ ima petant, ac campis recumbant: certè ſerenitatis eſt indicium. Quò verò ad colores attinet, ſciendum eſt, plerumq; in æthere coire nubes quadruplicis coloris: nigras, rubentes, albicantes, & virides Nigræ ex ſe, vt plurimum, tempeſtuoſæ ſunt, & frigidæ: rubentes, ventoſæ: albicantes, ſerenæ: virides, pluuiæ. Hæ autem ſi nigro permiſceantur, funeſtæ ſunt, cum lapides iaciant: albicantes, quamuis ignem iaculaſſe compertæ ſint, extra noxam tamen plerumq; habentur, niſi multa ariditas fulmen exciperet. Fulminis quoq; colores rubro, claro, albo, flammeſcenti, rutiloq; aut inſtar niuis candidæ diſtinguuntur. Quorũm rubens formidabilis, clarus, albus, quod plerumq; diſſecetur, minus nocens offenditur: flammeſcens verò, ac rutilus penetrat nonnunquã & incendit. Idcircò Magnus Albertus pernitioſiſſimum illud arbitratus eſt. Hæc itaq; de nubibus, & earum prognoſticationibus in conſideratione veniunt. Nunc autem de niue, eius generatione, & de conſequentibus dicendum remanet. Niuis generatio à multis variè aſſignatur. Sed hìc non eſt locus ſuus, cum alibi ſcripſerimus. Nunc verò raptim occaſione prædicendi illam. Nix iuxta Ariſtotelem primò Meteor. ex diffuſa nube, & rara gignitur in medio aeris interſtitio, in bruma, vel in veris initio flante Aquilone, & illa eſt ſua proxima materia. Efficiens verò propinquum intenſa frigiditas per aerem diffuſa, quæ nubis partes, priuſquam in aquam reſoluantur: pręuenit, & poſſidet. Ioanes Baptiſta de Porta vir doctiſſimus in ſuo ſecundo libro de Aeris tranſmut. cap. 7. propriam ponit opinionem de niuis generatione, dicens ſic gigni. Agitata aqua interueniente aere, ſpumeſcit, ſic agitato ventis aere iam iam roſcido, & in nubes coalito, ſpumas concipit, quę inhorreſcente frigoris rigore, in niuem concreſcit. Sed hæc ſua opinio eſt Ariſtotelis in libro de animalium ortu; vbi niuem ſpumam quamdam eſſe, ſentijt: multum aeris in ea contineri, qui ex humidi attritu attrahitur. Verum alia, quæ ibidem, & in alijs libris contra Ariſtotelem ſcribit, alias videbimus, quam veritatem contineant. Quo verò ad prognoſticationem attinet, hæ ſunt ruſticorum regulæ. Si aer calefiat nubibus apparentibus, calorem paulatim expellens: niuem caſuram portendit; ea rectè, quia materia niuis proxima eſt nubes valde calida. Item aer turbidus, ſi albeſcat, atq; ad claritatem declinet

Nubes in mõtium ſũmitatibus.

Montes nubibus expoliati, atq; obueſtiti.

Præſagia de Veſuuij mõte Neapoli.

In nubibus duo conſideranda forma & color.

Nubium colores q̃d prę ſagiunt.

Fulminum colores quid vaticinãtur.

Magnus Albertus.

Niuis generatio.

Niuium cauſæ.

Io. Baptiſtæ de Porta opinio de niuis generatione.

Io: Baptiſtæ de Porta opinio eſt Ariſt.

Ruſticorum regulæ de niuium caſu.

Digitized by Google

Plutarchi præſagiū de niue.

net clara turbatione, niuem portendit, iam in præcedenti capite tetigimus. Ratio eſt, quia nix fit ex nube rara, & diffuſa, ac ideo diaphana, igitur alba. Ergo benè prognoſticantur ruſtici de aere turbido albeſcente,&c. Plutarchus in lib. de primo frigido. Auſtro prius flante, vt diſponatur aer; deinde ſpiret borea: niuis illicò caſuræ nuncia eſt. Affert prouerbium.

Auſter ſi Boream exciuerit, illicò ninget.

Dicamus deinde de nubium adiunctis cum conſequentibus.

De Nubium adiunctis, & eorum ſignificationibus. CAP. XVIII.

Colores, & reflexio radiorum Solis, & Lunæ ſunt nubium adiuncta.

NVBIVM adiuncta ſunt, vel colores, vel reflexio radiorum Solis, aut Lunæ in ipſis. Variantur quidem colores in nubibus, & in diuerſis cernuntur figuris: prout admiſtus ignis vel excedit, vel exceditur. Ab his tamen coloribus, & figuris nihil certi circa aeris qualitates portendi poteſt, niſi quæ iam tetigimus: & iuxta alios quandoq; ventum, quandoq; pauculas aquæ guttas excitare: ſed vt plurimum verò aeris ſerenitatem, tranquillitatemq; promittunt.

Luminarium imagines.

At reflexio radiorum Solis, aut Lunæ exprimit, vel Solis imaginem, ſeu imagines; vel Lunæ. Nam plures Soles, vel plures Lunæ in ortu, aut occaſu fulgere exiſtimantur. Solis imagines parelia dicuntur: Lunæ verò, paraſelene. Vel illa reflexio lineam oſtendit aliquando rectam, vt virge, nonnunquam verò curuam: & hanc vel integram, vt circulum: vel dimidiatam, vt arcum. Circulus integer Halonem Græcè, ſeu Aream, aut coronam latinè exprimit: dimidiatus vero iridem. De parelijs, & paraſelenis primò dicendum eſt, quid ſint, & quid portendant: deinde de Iride ſeorſum.

Parelius qd ſit.

Quid ſit parelius ex dictis iam patet, non niſi reflexio radiorum Solis in nube denſa, & æquabili: quæ ad latus Solis exiſtens, vt ſpeculum, Solis radios recipit: coloremq; eius inde refert. Vnde videntur plures Soles.

Paraſelene.

Pareſelena autem reflexio eſt radiorum Lunæ in nube etiam æquabili, & denſa; quæ ad Lunæ latus exiſtens, & tanquam ſpeculum, Lunæ radios recipit, indeq; eius colorem exprimit. Vnde videntur plures Lunæ, tametſi re vera vna eſt tantum Luna, & vnus Sol: ſed ex refractione radiorum vtriuſque luminis in nube, oriuntur idola, & imagines Solis, & Lunæ. Hinc habemus materiam, formam, & horum efficientem cauſam: quæ ad illa producenda concurrunt.

Pareliorum, & paraſelenorum cauſæ.

Nam materia pareliorum, & pareſelenarum iam explicata eſt: vt ſit nubes denſa, & æquabilis Solis obuerſa ex obliquo ad latus. Forma verò refractio radiorum ſolarium, vel lunarium in nube ad latus vtriſque luminis exiſtente. Dicimus vtriuſque luminis ſeorſum, atque diſiunctim; puta vel Solis, vel Lunæ. Dicimus ad latus fieri ad differentiam Halonis qui ſub Sole ſit, vt dicemus; & iridis, qui è regione Solis producitur: ſed hæc meteora fiunt ad latus. Quæ nubes radium recipit velut ſpeculum. Et quemadmodū ob eius denſitatem à leui aere aſpectus frangitur: ita profecto colorem, qui in Sole eſt, vel Luna, apparere facit. At efficiens illorum cauſa eſt vis cœleſtis, quæ nubis materiam attrahens, illam præparat: vt huiuſmodi non aliam formam recipiat.

Pareliorum, & paraſelenorum portenta.

Quid verò portendūt, quod eſt finalis illorum cauſa, dicendum remanet. Quotieſcunque igitur parelia, ſiue paraſelenæ apparuerint, tunc pluuiam ſignificabunt magnam: præſertim ſi Auſtrum verſus apparuerint. Eſt etenim ea cœli regio in aquam magis mutabilis

quàm

Digitized by Google

quàm Aquilonis: cuius aer non ita facilè in aquam conuertitur. Thimon in ſua meteora dicit, parerellos (ita parelia vocat) circa Solem, quando ſcilicet binus, vel trinus apparet, futuram pluuiam, & magnam denotare: cum illi vapores ſint humidi, multi, ac ſupremè eleuati. Neſcimus autem cur parelia vocet parerellos, niſi velit ſumere pro virgis: quæ cum lineam rectam oſtendant, parerellorum ſimilitudinem habent. Nam parelia ſolis idolum referunt: pararelli lineam rectam, vt virga. At dicamus de Halone quem latini dixere aream, aut coronam. Halo nihil aliud eſt niſi luminis refractio ſecundum circulum facta in humido vapore: inter viſum, & corpus luminoſum poſito. Ex qua diffinitione habes primo, quæ ſit eius materia, certè vapor humidus inter luminoſum corpus, & viſum noſtrum interpoſitus. Secundo quæ ſit efficiens, nempe lumen: nam id Halonem efficit. Tertiò quæ ſit formalis, non niſi luminis ipſius refractio in hoc vapore circulariter ad aſpectum noſtrum. Nam ad angulos æquales reſtringitur lumen: idcirco circulariter videtur ob æqualem luminis refractionem ad viſum aggregati. Quid autem Halo, ſiue Area, aut Corona ſignificent: dicendum eſt. Halo ſi circa peripheriam ſpiſſatur, & nigreſcit, vel virideſcit: humidas impreſſiones caſuras denotat. Si attenuatur, & deficit, vel id æqualiter fit, vel vno loco, vel pluribus locis: ſi vno loco, & in vna parte rumpitur: ea quidem ventus accidet. Nam & hæc vaporis diductio à flatu fit: qui certe iam cœpit, ſed non dum in terris ſentitur. Si vero pluribus in locis laceratur, & frangitur: tempeſtatem ingruere ſcribit Seneca. At verò ſi æqualiter deficit, & dilabitur: quietem, & aeris ſerenitatem promittit. Alij verò arbitrantur, quòd quando circa Solem, vel Lunam apparet: quandoq; eum ſignificare ventum, quandoque pluuiam. Nam ſi non diſgregantur in aliqua parte, nec cito euaneſcit: tunc dubio procul pluuiam portendit; vt plurimum verò ventos ſignificat. Conformia & hæc ſunt his quæ Ptolemæus ſcripſit libro ſecundo Quadripartiti capite vltimo: de quibus & nos in præſenti libro capitibus, tertio, quarto, & quinto, ad duo lumina relatis, mentionem fecimus. Et nunc quoq; dicemus, radios, nubeſq; ſubrubras, & refractiones, vt areæ, & virgæ, ventos ex ea parte ſignificare in qua ſimilia cernuntur. Quæ ſi ſub pallida, obſcura, vel nigra fuerint, quæ apparent: imbres, hyemeſque denuntiant. Porrò Cardanus qui Ptolomæum egregie explicat, ac commentatur doctiſſimè circa areas digreditur: nempe quòd ſi vna fuerit, & paulatim euaneſcat: ſerenitatem annuntiat. Si duæ, aut tres, hyemes ſignificat. Quòd ſi cum hoc rufæ fuerint, aut quaſi laceratæ, hyemes, magnoſque ventos: ſanè, à ventis prouenit laceratio. Spiſſæ ac caliginoſæ, niues, & hyemes: laceræ verò nigræ, aut luridæ vtrumq; portendunt. Generantur vtiq; Halones temperato, ac tranquillo tempore. Quandoquidem magnus calor vaporem diſſipat: & intemperatum frigus nimis condenſat. Idcirco quieto tempore fit ex vapore in aere exiſtente raro, & in nubem noodum contracto. In cuius centrum ſi vtriuſque luminis, vel Lunæ, vel Solis radius cadat: fit circulus poſt circulum, quemadmodum lepis in aquam quietam proiectus; facit circulum poſt circulum paulatim euaneſcentem. Ita ex illo vapore fit circulus poſt circulum: nam impulſum impellentem formam inſequitur. Cumque omne lumen naturaliter ſit rotundum, ideo vapor ille rotundatur: Nam & duo lumina circa quæ apparent: peripheriam habent, & circulum. Sed & de nubium adiunctis, earumque ſignificationibus diſtincto capitulo ad pleniorem illarum intelligentiam, ſtatim dicemus.

Thimonis ſẽtentia de parelijs.

Parelia vocata à Thimone parerelli.

Halo quid ſit

Halonis cauſæ omnes.

Halonis, ſeu areæ, vel coronæ porten ta.

Senecæ portenta.

Aliorum portenta.

Ptolemæus.

Arearũ, virgarum, & ſimilium ſignificat ones.

Cardani portẽta de areis virgis, & ſimilibus.

Halones quãdo generantur, & quomodo ſiunt.

Digitized by Google

Adiunctorum nubium portenta. CAP. XIX.

Circulorum, arearum, & ſimilium portenta iuxta Plinium.

Circuli duplicati circa Solem quid præſignificãt iuxta alios.

AT verò circa portenta conuenit ſupradicta augere, explicareq́;. Plinius lib. 2.cap.3. aſſeuerat circulos repentinos rubei coloris plurimum eſſe prodigioſos: quippe qui bella præſagiunt ob longiorem ſolis de fectum, continuumque pallorem. Ex quo alij occaſionẽ ſumpſerunt philoſophandi, dicentes; tales circulos in Sole, ſeu circulos circa Solem duplicatos, portentoſa tonitrua, atque fulmina, quæ ædes,& iumenta proſternunt, præſagire: inſuper captiuitates, & hominum interfectiones, accolarumq́; rapinas, hoſtiles claſſes,piratarum incurſiones, graſſationeſq́;, atque incendia; quinimò circa veris finem, circulis euaneſcentibus pluere ſolent ſulphurea grana cum vapore fœtido, moxque ſequuntur horrenda tonitrua, ita vt audientes contremiſcant: rapidaq́; flumina plus ſolito niuium reſolutione excitata, omnia ſuo verſu obruere ſolent, ac diſpergere. Vnde autem tot peſſimos futuri temporis euentus habent? ſunt qui rentur vel ſui natura,vel alia ſecreta ratione. At certè dubitamus hæc, & ſimilia ab hiſce circulis, & Halonibus proueniri,cum vltra duas horas,& dimidiam durare minime poſſunt: qui igitur fieri poterit,vt tot effectus durabiles à cauſa parum durabili proueniri poſſint? nam de Cometis non eſt ambigendum ob diuturnitatem. Quod ſi dixeris, eclipſes parum durant, nihilominus tamen tot mirabiles producunt effectus:Reſpondetur,non eſſe eamdem rationem; nam in Lunæ defectu auffertur totaliter lumen, in Solis labore impeditur: quod quidem inferioribus malum iudicatur, quæ vtriuſq́; luminis lumine gubernantur. Quæ ſi dixeris hæc quòd non ſimul,& coniunctim, ſed diuiſim euenient: hoc eſt, ſupradictorum aliquando quædam, quandoque alia, id dubio procul ſufferri poteſt. Sed referamus nos ad aeris, temporumq́ue mutationes,& dicamus in vniuerſum de parelijs primò,& virgis: ſecundò de Coronis,& Halonibus, tertio de Nebulis. Parelius inde aquas,aut ventos promittit: vnde apparebit. Alij habent parelios ſemper aliquid ſingulare ſignificare cœlitus,quod certè intelligendum eſt, cum fiunt crebriores. Item ſi duo parhelij (hoc eſt ſoles alteri iuxta Theophraſtum) appareant, vnus ad boream, alter ad Auſtrum, ſimulque Corona: celerem imbrem nuntiant. Ariſtoteles author eſt, parelia magis pluuias indicare, quàm virgas. Virgæ pluuiarum indicia ſunt, quemadmodum parelia, coronæ, & irides, ſed imbecilles excitant, modo ad meridiem fuerint, nunc ad Septentrionem exortæ iuxta Theophraſtum. Cauſa eſt, quia virgæ ſemper ad latus generantur, vel auſtrale, vel boreale, vt Author eſt Ariſtoteles 3. Meteor. Cap.6.numquam ad ortum, ſeu ad occaſum: rurſus Oriente, & Occidente Sole, ſed vt plurimum Occidente, in medio nunquàm, vel raro. Corona ſi æquabilis concreſcat, & emarceſcere videatur: ſerenitatem portendit Theophraſto, eidem quoque ſi atræ, & nigræ fuerint,pluuias,ac magis ſi veſperæ contingant, ob humiditatem. Sed ante eum ſuus præceptor Ariſtoteles docuit, nigram coronam imbres præſagire: ſi frangitur, ventos: ſi emarceſcit, ſerenitatem. Plinius circa duo lumina coronarum apparentias ſic diſtinguit. Si circa Solem Occidentem candidus circulus fuerit,noctis leuem tempeſtatem: ſi nebula vehementiorẽ, ſi cadente Sole, ventum. Si ater circulus fuerit,ex qua regione is eruperit: ventum magnum. Circa Lunam ſi caligo orbis nubem incluſerit, ventos, qua ſe ru-

Circuli euaneſcẽtes circa veris finẽ.

Halonum,& circulorum duratio.

Argumentũ.

Reſponſio.

Reſpõſionis confutatio.

Pareliorum ſignificata.

Theophraſtus.

Ariſtoteles.

Virgæ cur imbecilliores pluuias excitãt, quã parelia,coronæ,& irides.

Ariſt. opinio de generatione virgarũ.

Coronarum præſagia.

Ariſt. portenta de corona.

Plinij vaticinatio de coronis circa luminaria.

ſe ruperit: ſi gemini orbes cinxerint,maiorem tempeſtatem,& magis ſi tres erũt, aut nigri,aut interrupti,atq; diſtracti. De coronis verò quæ ſunt circa alia ſidera inquit; ſi ſtellarum errantium aliquam orbes incluſerint,imbres. Circuli noui circa ſidera aliqua,pluuiam. Aratus autem ante eum habet,quòd ſi nigra fuerit corona,ac ſtellæ ambæ eodem colore,pluuiam minitari: coronas verò ſoli propinquas,ac impenſas,nigreſcentes,tempeſtatem:non propè, nigreſcentes, ſerenitatem polliceri.Sed Ariſtoteles tertio Meteoro. Scribit omnem coronam ſimpliciter eſſe bicolorem, ac proinde pluuiam ſignificare: nonniſi quia vaporibus concreſcentibus oritur, quod eſt imbrium ratio. Quò circa coronæ à caligineꝗ, quæ circa luminaria cogitur,fiunt, aſpectum reflectente: vnde ſub Sole, & Luna efficiuntur: quemadmodum iris è regione,parelia,& virgæ ad latus,vt iam ſupradictum eſt. Circa Lunam ſæpius,quam circa Solem fiunt: quia Sol calore ſuo concretionem diſſoluit. Quare ſi circa Lunam fuerint,magis flatum decernunt,quàm ſi Solem circundauerint:quòd ſi circa vtrumq; lumen diſrumpantur,ventos proximos eſſe,monent Theophraſto: & ex qua parte ſe ruperint,ventus excitabitur; idq; communiter eſt receptum. De nebulis iam dictum eſt,& dicatur, vel nullos imbres,vel paucos regulariter eſſe expectandos: nam ſerenitatis ſunt nunciæ. Verumtamen iuxta Theophraſtum ad Lunæ configurationes, & ſchemata relatæ, tum flatus,tum quoq; imbres præſignificare ſolent. Igitur ex nebulis, quæcumq; ceciderint cornuta Luna, tunc temporis flatus prænuntiant: quæ verò pleniore, tunc imbres fore,minantur, & quò magis in alterutram harum configurationum increbuerint: eò magis hæc fore, præmonſtrabunt; quia etiam cum decidentibus nebulis ſurgentes prædicunt.

Coronę circa ſidera.

Arati opinio de coronis.

Corona omnis bicolor eſt iuxta Ariſt.

Coronæ,parelia, virgæ, Irides quomodo fiunt.

Coronarum diſruptio vētos oſtendit.

Nebulę quid portendunt ad Lunam relatæ.

De Iride eiuſque cauſis. CAP. XX.

QVEMADMODVM parelia ad ſolis latus, Halones ſub Sole: ita iris è regione Solis gignitur in nube, quæ in guttas diſſolui iam incipit: in quas radij incidentes refractione ſua pingunt nubem. Eſt namque iris arcus varios habens aduerſo Sole colores in nube, quæ ſit rara, concaua, rorida ideſt aquoſa, ac inæquali ex reflexione radiorum Solis oppoſiti: ſicuti videmus radium in aqua fulgentem relucere ad parietem. Ideo nonnulli dicunt arcum reflexionem eſſe luminis in nube oppoſita. Ariſtoteles in ſuis meteoris ſentit arcum eſſe refractionem viſionis in Solem. Dicit.n. ἀνάκλασις ἡ ἶρις ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον. Verum enimuero vtrumq; certe concurrit: nempe radij refractioꝗ, & luminis reflexio. Nam radij refractio nubem pingit, lumenq; intendit: vt ob radij duplicationem magis fiat viſibile. Ad id lumen reflexione delatum ad viſum: in primis arcum efficit, atq; informat. Vnde Iris iuxta quod videns mutatur, mutatur & ipſa: & ad quodcumque latus mouetur, ad idem inclinat & iris. Quod certe Opticis occaſionem dedit admirandi, dicendique iridem inſequentes fugere, & fugientes inſequi. Quod pulcherrimo diſticho enigmatice explicuit Doctiſſimus Freigius in ſua meteorologia, dicens.

Iridis generatio.

Iridis diffinitio.

Iris iuxta Ariſt.

Ad Iridem radij refractio,& luminis reflexio concurrunt.

Si fugio ſequitur, ſed me fugit illa ſequentem.
Res varia, & mira eſt, dic mihi quæſo quid eſt?

Iris cur mutatur, ad mutationem videntis.

Proculdubio reſpondebis: iris eſt. Vnde autem id prouenit, expendere licet. Optici ex lineæ concurſu ad viſum reflexione progredientis cum perpendiculari linea à puncto rei viſæ ducta ſuper ſuperficiem corporis à quo fit reflexio formæ viſæ, prouenire oſtendunt. Ex hoc enim quod multi radij ſimul congregati ad viſum reflectuntur à diuerſis partibus materiæ iridis, cum generatur iris, ſecus nõ fieret: ex hoc certè ſequitur, quòd prout viſus mutat puncta ſua in materiam iridis, mutatur & ipſa iris: & quocunq; ſe vertit videns, vertitur & iris: nam ſemper radij comitantur vniformiter viſum, & iridem. Ex quibus habetur, quæ ſunt iridis cauſæ: formalis ſcilicet, materialis, & efficiens. Formalis eſt ipſa refractio radiorum luminis in vapore rorido: qui dum in guttas diſſoluitur, fiunt illæ vt ſpecula, in quas radij reuerberantes, ſua refractione colorant nubem: atque ad viſum delati, formam arcus reddunt. Materialis eſt roridus vapor, inter guttas quæ dilabuntur, medians, & aqueum vaporem: leuitatis multum continens, nondum in aquam redactus: ac propterea ſuſpenſus manet nec dum propria leuitate, ſed regenerantis virtute. Dum vero vel à frigore, vel ab aliquo alio agente in aquam redigi incipit: dum dilabitur, euaneſcit & iris. At efficiens cauſa ſolis radius eſt, vel Lunæ: aut in vniuerſum lumen. Optici ſentiunt eſſe formas radiantes. Nam ex reflexione luminoſi corporis ad viſum: fit iris. Sanè ab omni corpore diaphano inſpiſſato, vt ſunt nubes, vapor, aqua, vitrum, Chryſtallus, aer denſatus, & ſimilia reflectuntur radij. Cum itaq; ſoli aduerſatur nubes, vel vapor roridus: tunc profectò ex radio ſolari in nubem, vel in vaporem roridum incidens: fit reflexio. Nam ſolaris radius in nubem, vel in roridum vaporem incidens: reflectitur. Huius tamen rei cauſam, ſi ſubtilius expendere deſideras: vide quæ ſcripſerunt optici, præſertim Vitellio, & Alacenus de luce, vmbra, colore, viſus natura, facultate, veritate, hallucinatione: è ſitu, motu, numero, quantitate, figura, & de adiunctis omnibus; inde certe aſſequeris, quod cupis. Ex quibus omnibus ſequitur ſubiectum adæquatum opticæ, & proprium, eſſe colorem; & rem lucidam vmbram, vel corpus lucidum coloratum, & denſum: Quia, quæ videri debent, lucida, colorata, & denſa eſſe oportet. Requiritur ergo ad videndum corpus, vt ſubiectum, quo viſio terminetur: quandoquidem abſq; eo nec lux, nec color, nec denſitas eſſe poteſt, ſunt etenim illius comites, & adiuncta. Ita quoque abſq; luce colores non apparent, abſq; denſitate viſus tranſuolat, & penetrat, ac propterea requiruntur corpus, lux, color, & denſitas. Corpus quidem cum ſuis adiunctis, vt ſunt motus, quies, locus, quantitas: qualitates etiam in figura, ſitu, aſperitate, lenitate, ſiccitate, humiditate, &c. Quare ſubiectum commune opticæ erit corpus cum omnibus his. Eſt namq; optica, ſcientia de ratione vidẽdi, & geometria in luce, vmbra, colore, viſus natura, facultate, &c. aut, quòd viſus ipſe rectus ſit, vel ſpeculorum reflexione, vel mediorum refractione ob diuerſorum denſitatem, & raritatem. Primum fit per radios rectos in aere. Secundũ per refractos, vel ad angulos æquales in prohibentibus penetrationem, vt ſunt ſpecula, plana, caua, conuexa, ſimplicia, compoſita, & hi propriè reflexi dicuntur, ſeu reuerberati: vel ad inæquales in penetrationẽ minimè prohibẽtibus, vt ſunt humor, aqua, & ſimilia: & hi dicuntur refracti ſecundum genus, reflexi à cæteris. Sed hic non eſt ſuus locus, hæc, & ſimilia pertractare, alibi etenim digreſſi fuimus. Vnum tamen maximè adnotandum eſt, quod docet Vitellio in ſua Optica lib. 10. Nempe, cum in medio denſiori res viſa reperitur, oculus in tenuiori; tunc locus apparens ſemper eſt oculo propior quã verus: ſi aũt res viſa è regione in tenuiori medio, viſus verò in denſiori, locus apparens remotior eſt vero. At tandẽ ſi res viſa, & viſus in eodem medio conſiſtant, tunc apparens locus cum vero coincidet: & erunt idem.

Iridis cauſæ formalis, materialis, & efficiens.

Iridis cauſæ iuxta opticos.

Vitellio, & Alacenus.

Propriũ Opticæ ſubiectũ adæquatum.

Ad videndũ neceſſaria.

Subiectũ cõmune opticæ.

Optica ſciẽtia quid.

Viſio recta, reflexa, & refracta.

In lib. De opinionibus hominũ, &c.

De

Digitized by Google

De coloribus iridis. CAP. XXI.

ADMIRANDA quidem, & iucunda eſt inter cætera in aere viſa, quæ in medio generantur, iris apparitio, conſtructioq;. Quippe, quæ tantorum colorum varietate exornata conſpicitur: quod multis viris acuto ingenio præditis occaſionem dedit dubitandi, inquirendi, philoſophandi, determinandiq;. Nos itaque de eius coloribus, vnde proueniant, dicemus primo. Et quamuis id ex parte iam tactum ſit: nihilominus tamen exquiſitius quoq; manifeſtabimus. Videbimuſq; quot numero ſint, & quales ſint: & cur non Solis, aut Lunæ imagines referat, vt parelia, aut paraſelenæ, vel ſpeculum: deinde cur arcus formam exprimat, & non circuli, vt Halo, & Area. Sciendum itaq; eſt, lumen quod naturaliter, eſt lucidum, recipi in nube inæquali atq; diſſimili: & quæ ſit diſſoluta in plurimas, eaſq; minutas guttas. Inde ſequitur, vt varijs pingatur coloribus: ſecundum quod lumen miſcetur cum vmbra huius, vel alterius corporis. Manifeſtum enim eſt, quòd lumen dum res coloratas tranſgreditur, illarum procul dubio colorari coloribus. Patet de radio per vitrum coloratum tranſeunte, quod induitur colore vitri: quia lumen reflexum ſecum defert colorem rei, à qua reflectitur ad viſum. Alij verò addunt nubem circumſtantem, illam quæ eſt rorida, vbi fit iris: adiuuata colorum varietatem. Verum enimuero diuerſa corporis roridi poſitio propriè efficit, vt ſit diuerſa colorum varietas: prout diuerſi colores in iride diuerſimode miſcentur: qui quidem miſcentur, & tranſuehuntur ratione materiæ, vmbrarum, & locis. Exemplificant nonnulli de veſtibus in quibus cum duo, vel tres tantum colores extiterint: nihiloſeuius diuerſorum mixtura gignitur; quia lumini permiſcentur. Quandoquidem non eſt idem purpuræ color ad album relatæ, & ad nigrum: quia proximi coloris claritas, vel obſcuritas aut illam intendunt, aut remittunt. Afferunt quoq; exemplum de coloribus qui in collis Columbarum, Pauonum, & Anatrum apparent. Nam cum ex pennarum inæqualitate modo huc, modo illuc iaciantur vmbræ lumini permixtæ: fit, vt ex his quoq; diuerſi vtrinq; conſurgant colores. De numero autem colorum quot ſint, & quales ſint: reliquum eſt examine. Nonnulli dicunt iridem totam albam aliquando apparuiſſe. Id verò à tribus poteſt prouenire cauſis, vel à nimia vaporis denſitate, ob quam lumen vaporem penetrare non potuit: quare reflexio in ſuperficie facta eſt, ac lumen à corpore permixto colorem recipere nequiuit: Vel à vaporis raritate ob quam magnus luminis fulgor illum circumfudit: vel à viſu in optima exiſtente diſpoſitione cum reſpectu ſui ipſius, tum etiam diſtantiæ ad rem viſam proportionatæ. Ariſtoteles tres tantum colores iridis præcipuos poſuit: puniceum, viridem, & cæruleum. Puniceus color à loco dicitur ſcilicet à Phœnice, vel à gente hoc eſt à Phœnicibus. Hoc colore librorum titulos notabant veteres in Phœnicum honorem, atq; memoriam: quos literarum fuiſſe inuentores dicebant; vti ſcripſimus libro ſecundo cap. 15. de libro Apochrypho. Hinc color propriæ flagat velut viola flammea: pleriſq; purpura olim vocata. Viridis color qualis ſit, herbarum multitudo docet: ſanè manifeſtus eſt omnibus. Cœruleus color cœleſtis ſereno Cœlo, dictus quaſi cœluleus. Hiſce tribus præcipuis coloribus exornari iridẽ ſcribit Ariſtoteles: puniceo ſcilicet, viridi, & cœruleo. Puniceus extimam arcus circumferentiam ambit. Fit autem à nube, à lumine, à viſu. A nube denſiori, ſed rorida: à lumine refracto, ſed

Iris apparitio atq; conſtructio.

Nubium colores ex lumine.

Nubes rorida adiuuat colorũ varietates.

Veſtis tricolor multiplicis coloris apparet.

Colores diuerſi in collis columbarum, pauonum, & anatrum.

Iris alba quã apparuit.

Iridis colores iuxta Ariſt.

Puniceus color in Iride à quibus fit.

Digitized by Google

ſed reflexio: à viſu remotiore, ſed debili. Nubes enim tota luminoſa eſt: ſed ſuperior eius pars tantum lumine fulget: quia plurimum aquæ continet. (Diximus iam nubem eſſe roridam, ideſt aquoſam) Inde ſit, vt ſit ſpiſſior, atque nigrior: Igitur color redditur puniceus. Lumen deinde dum à diuerſis ſuperficiebus in nubis pro fundo æquidiſtantibus baſi pyramidis primæ illuminationis reflectitur: ſemper æquales angulos efficit. Ideo cum ad viſum reflectitur: per ſuperficiem prioris pyramidis viſui proximioris reflectitur. Igitur lumen ob refractionem, & ob longiorem viſus diſtantiam à viſibili, vel è contra, debilius cernitur: quia viſus debilitas ex longiori viſibilis à viſu remotione cauſatur. Cumq; ſit colori nubis nigro admixtum, quia præſupponitur fieri in nube denſiori, ſicuti re vera lumen in illa recipitur: apparet quidem ex lumine color puniceus, qui idem lumen eſt.

Opticæ Axioma. Ariſtoteles. Fulgidū per nigrum aut in nigro cur puniceum.

In Optica verum Axioma proponitur, Album ſcilicet per atrum viſum: puniceum apparet. Conforme quidem his quæ Ariſtoteles ſcripſit in Meteorologicis libro tertio, capite quarto: quod fulgidum per nigrum, aut in nigro apparet puniceum. Huius ratio eſt, quia vapor à luminoſo corpore remotior, ſit ſpiſſior, atque nigrior. Cum igitur vaporis nigredo debiliori lumini permiſcetur, ipſum denigrat: & viſui offuſcatius offertur. Et quamuis ſit lux: fuſcus nihilominus redditur medius aer ob nubilum.

Color viridis in Iride quomodo gignatur.

Color viridis πρασινος à Græcis dictus, in iride ex concurrentibus ſex circumſtantijs gignitur: ſcilicet ex maiori luminis mixtione in nubis nigro, ex minori refractione: ex reflexione. & viſu ſub maiori angulo: ex ſitu in minori diſtantia, ex radiatione in ſpiſſiori materia: & deniq; quatenus lumen illud pluribus permiſcetur vmbris. Ita enim lumen in tali materia reflexum, refractum, mixtum, locatum, irradiatum: viſum, viride cernitur.

Color cæruleus in Iride ex quo oritur.

Raphaelis Volaterrani opinio de ortu colorū viridis & ſemicerulei in Iride.

Color quartus in Iride, q̃ & flauus.

Color cæruleus ex vaporis multitudine conſurgit, ac prout pluribus vmbris permiſcetur: ſed præſertim ex continguitate ad puniceum, & viridem ſic emergit. At Raphael Volaterranus vir clariſſimus in argumentum ad primum Meteorologicorum Ariſtotelis librum habet: reliquos colores, puta praſinum, qui & viridis, & ſemicerulæum, non ob nubilum ſpeculum fieri, ſed ob viſus debilitatem ſic nobis reddi: nam in obſcuro caligantes oculi, ſub viride quid videre, videntur. Alij quartum addunt colorem, nempe flauum: Ab Ariſtotele locis prærecitatis xanthum appellatum. At hic ex puniceo, & viridi conſurgit: non enim eſt ab alijs diſtinctus. Flauus certè color ex puniceo ad viridem relato emergit. Quemadmodum etiam ſuperior iridis color in atra nube exiſtens, flauus apparet.

Iridem quatuor colores ex quatuor elementis cōtrahere, ait Beda.

Iris tricolor apparet iuxta Ariſt.

Iridis colores nec diſtingui, nec pingi poſſunt.

Iridis colores ab Ariſt. explicatæ.

Verum Beda ſanctiſſimus, & doctiſſimus vir, iridem ex quatuor elementis quatuor contrahere colores conſtantiſſimè affirmat: rubeum ſcilicet ex igne in ſummo: viride in imo ex terra: ex aere iacinctinum: ex aqua verò ceruleum. Sed iuxta Ariſtotelem (vt dictum eſt) tricolor apparet. Primus rubeus, vel vinoſus, ſeu punicæus: qui ex radio ſuperficiem rotunditatis nubis tangente, conſurgit. Hunc ſequitur ceruleus, ſeu glaucus: color certè mixtus iuxta qualitatem dominantem in medio nubis. Poſtremus eſt viridis: vbi vapor magis eſt terreſtris. Hos colores ſenſim diſtinguere, nullus poteſt, etiam pictor iuxta Ariſtotelem: quia per lineam picta diſtinguuntur, horum verò colorum nullus per lineam ab alio diſtingui poteſt. Iridis colores exemplis quibuſdam explicat Ariſtoteles tertio Meteorologicorum libro c. 4. nempè exemplo Auſtri: Qui dum ſpirat, circa lucernas in hyeme apparent irides, vt dicemus in ſequenti libro conſpiciuntur maximè ab humidos habentibus oculos: quia horum viſus ob debilitatem refrangitur. Fit autem ab aeris humiditate, ab euaporatione, à flamma defluente, & miſta: Nam ſit tunc ſpeculum, & propter nigredinem quoq;. fumoſa etenim eſt illa euaporatio. Sed lumen, aut color, nec albus, nec puniceus redditur propter viſus tenuitatem, qui refrangitur,

& nigrum

& nigrum ſpeculum : apparet verò purpureus, & Irinus circulariter. Id quoq; in alijs quandoq; cernitur, puta in collo Anatrum, columbarum, pauonum : in aranearum telis, in vitris & ſimilibus. Exemplo etiam id oſtenditur aquæ, per remos latæ, aquæ per manum rorantis, ſparſæ : aquæ itidem ore vrinantium diffuſæ. Illa etenim ob diuerſam radiorum reflexionem in iſtis guttulis formam iridis exprimit : ſed colorem purpureum, vt in lucernis, non puniceum. Inſuper aqua ex fiſtula ſoli obuerſa defluens : arcum diuerſi colorem refert; ſic quoq; in nube diſpoſita accidit. Cur autem iris colorem referat, non autem ſolis idola, vel lunæ, vt parelia faciunt, & ſpeculum? Cauſa duplex eſt: ſcilicet multitudo refractionum, & nubis raritas : quæ receptam formam continere non poteſt; ob vtrumq; etenim rei viſæ imago ad viſum peruenire nequit. At in parelijs, & in ſpeculo; quia nubes leuis eſt, & continua : ſolis imago, vel lunæ aliquando cernitur.

Iris in collo anatrum, columbarũ, pauonum, &c.

Iris qui oſtẽditur in diuerſis rebus.

Iris colorem refert, nõ luminariũ idola, & cur.

Cur iris figuram arcus exprimit, & non integrum circulum.
CAP. XXII.

HACTENVS de coloribus iridis dictum eſt, & cur vtriuſq; luminis imaginem non oſtendit: vt parelia, & ſpeculum. Nunc reliquum eſt inueſtigare, cur figuram arcus, & non integrum circulum, ſicut in Halone exprimit, ſanè dictum eſt Halonem ſub ſole fieri, ſicuti parelia ad latus : iridem verò ex aduerſo ſolis. Hinc ſequitur, quòd cum Solis centrum conueniat cum centro viſus, & iridis in hoc, quod ſemper in eadem linea recta, quæ eſt axis pyramidis illuminationis vaporis roridi, conſiſtant: vel ſemicirculum ſupra Horizontem exiſtere ob centrorum oppoſitionem ex diametro : dum ſol in Oriente, vel Occidente fuerit : vel cum ſolis centrum ſupra Horizontem eſt eleuatum, cerni arcum ſemicirculo minorem : quia tunc ſub Horizonte centrum circuli baſis pyramidis irradiationis deprimitur. Quanto enim ſolis centrum eſt magis ſupra horizontem eleuatus, tanto magis deprimitur arcus : ac propterea tanto minor ſemicirculo apparet. Inde eſt, vt in meridie exiſtente Sole, arcus minimus apparet: quia tũnc Sol altiſſimus exiſtit. Itaq; dum iris apparet, aut Sol ſupra eſt Horizontem, aut in horizonte, in occaſu, vel ortu : ſi in horizonte, tunc ſemicirculum efficit : ſi ſupra horizontem, minorem arcum ſemicirculo. Cauſæ ſunt iam aſſignatæ. Nonnulli dicunt, aliquando poſſe conſpici integrum circulum fortaſſe ex luminis ſolaris reuerberatione à nube ad terram, vel ad aliam nubem : vbi ſit vapor roridus in medio, & viſus inter vaporem, & nubem à qua fit reuerberatio: ſed id nunquam legitur accidiſſe. Quinimò Ariſtoteles tertio meteorologicorum lib. cap. 5. firmis demonſtrationibus oſtendit impoſſibile, fieri in iride integrum circulum. Vide ibi. Verum cur iris circularis, & concaua videatur, & cur huiuſmodi reflexio formam arcus referat, non aliam : tametſi hoc tactum ſit; nihiloſecius aliam adducemus rationem. ſciendum itaq; eſt, ſolis lumen totum recipi in nube tota rorida, in qua fit iris, ita vt omnes radijs in illa iaciantur : Nihilominus tamen non omnes concurrunt ad viſum in eodem puncto, neq; extrinſeci, neq; intrinſeci, qui ſuperficiei totius roridæ nubis incidunt : ſed illi dumtaxat, qui ad vnum punctum axis pyramidis radialis reflectuntur. Id autem non caret ratione. Porro in ſuperficie plana aquæ ſi reluceat interdiu Sol, clarum certe eſt, in qualibet

Arcus ſemicirculo minor quando apparet.

Arcus ſemicirculo æqualis.

Circulus integer in Iride, quòd poſſit fieri ſententia aliquorum.

Opinio prædicta refellitur.

Secunda ratio cur iris circularis, & concaua videatur.

Rationis prędictæ probatio.

illius

illius puncto reperiri Solis formam: Attamen non videtur niſi in aliquo loco, à quo fit reuerberatio ad viſum. Quod ſi mutetur locus, prima ſolis forma deperditur: rurſum alia Solis forma acquiritur, cuius reflexio ad viſum dirigitur. Similiter noctu in eadem ſuperficie plana aquæ, in qua in quolibet puncto eſt forma Lunæ, vel Stellarum, illarum præſertim quæ vmbram iaciunt, vt Venus, & Iuppiter, & fixarum, quæ ſunt inſignis magnitudinis: nulla illarum certè videbitur niſi in aliquo determinato loco, à quo ſcilicet fiet reuerberatio ad viſum. At loco illo permutato, rurſum alia luminoſi corporis forma videbitur: ſanè illa cuius reflexio dirigetur ad viſum, tametſi lumen totam repleat ſuperficiem. Sed praxi mathematica id oſtendemus. Apodixi ſcilicet certiſſima, quæ non fallit: qua vtuntur optici, & in ſua Meteorologia adducit Freigius vir Doctiſsimus, & eſt comunis mathematicorum doctrina. A punctis itaquè reflexionis ad lineam ipſi totali conſiſtentiæ vaporis incidentem à centro luminoſi corporis perpendiculariter, ſi ducantur orthogonaliter tres, vel plures lineæ: illæ quidem erunt in eadem ſuperficie. Hæc propoſito patet per quintam propopoſitionem. 11. quæ per 32. & 26. p. 1. erunt æquales. Ergo in puncto concurſus earum in axe eſt centrum circuli per 9. prop. 3. Cumq; partes totius radij non ad æquales angulos reflectantur, non apparet circulus integer: quamuis lumen per totam roridam nubem fuerit ſparſum. Sed dices, hæc contradicere his, quæ paulò ſuperius enarrata ſunt. Quandoquidem ibi dictum eſt, quòd & ſi totus vapor Soli oppoſitus, Solis radijs pingatur: nihilominus tamen cum de lumine tantum illud cernitur, quod de ipſo eſt reflexum ad vnum punctum axis pyramidis radialis ſecundum ęquales angulos, ſequitur iridem videri tantum circularem: nunc verò dicitur, quia totius radij partes non ad æquales angulos reflectuntur: quamuis lumen per vniuerſam ſit ſparſum nubem, ſequitur non videri integrum circulum. Hæc quidem contraria ſunt adinuicem, & peremptoria. At dicimus vnum alteri non obſtare: ſed vtrũque eſſe verum. Nam primum dictum eſt de iride, cur videatur tantum circularis, & non alterius figuræ: & reſponſum eſt, id prouenire à lumine reflexo ſecundum æquales angulos ad vnum punctum axis pyramidis radialis: ita vt reflexio luminis ad æquales angulos ſit cauſa, quòd iris videatur circularis tantum. Secũdum verò dictum fuit de iride, cur non videretur integer in ipſo circulus: & reſponſum quoq; fuit, id prouenire à partibus totius radij, quæ non ad æquales angulos reflectuntur. Hoc eſt, non omnes partes luminis ad omnes æquales angulos reflectuntur. Tametſi maius lumen cuius imago eſt iris, ſit rotundum: totamquè nubem lumine repleat, quia tamen longe eſt à nubibus altius ſuperiorem nubis partem tangere videmus: ac propterea arcualem figuram ei imprimit. Vnde quanto illud ortui eſt propinquius, vel occaſui: tanto è regione apparet iris maior. Videretur itaq; integer circulus, ſi ad omnes æquales angulos lumen reflecteretur. Et ratio eſt, quia radij qui ad angulos reflectũtur, maiores quã ſit anguli radiorum ad viſum reflexorum, vltra punctum viſus, ad alium axis locum reflectuntur: ſed eis qui ad viſum perueniunt, minores, ad alium axis locum infra centrum viſus concurrunt. Quo fit, vt neutri videantur, niſi fortaſſe ab his qui in horum concurſuum locis conſiſtunt, atq; degunt. Hinc oritur, quòd iuxta alium, & alium locum ad quem mouetur videns, aliam nunc, deinde aliam conſpiciat iridem: & quandoq; plures. Ex viſa enim mouentis ſe id prouenit. Incidit namque in puncta viſus aggregationis diuerſorum radiorum, dum mouens progreditur, & regreditur. Vtrum vero plures irides ſimul fieri poſſint, & conſpici, ſimul tempore: dubium eſt. Nam quòd duæ, eſt manifeſtum, & nos ſæpe vidimus: tres autem fieri negat Ariſtoteles libro tertio Meteorologicorum ſuorum cap. 4.

Apodixis mathematica certiſſima. Freigius.

In iride cur non apparet circulus integer.

Doctrina quæ ſuperiori cõtradicere videtur.

Reſpõſio ad contradictionem.

Iris quando videretur integer circulus.

Iris alia, & alia videri poteſt iuxta videntis motum.

Vtrum plures irides ſimul fieri poſſint.

& cre-

Digitized by Google

& credimus verum dicere. Quia ſecunda iris cum ſit obſcurior prima,ſequitur,vt tertia (ſi fiat)valde debilis exiſtat: quia refractio debiliſſima eſt impotens ad Solem pertingere. Verum enimuero ratio,quæ nos ſuadet,cur iris non videatur circulus integer (& eſt noſtra) eſt,quia cum illa fiat in nube non denſa , ſed rara, rorida,& aquoſa: quæ iam reſolui incipit: & quæ participat terram, vel mare , vel vtrumq; tanquam baſim:terminanturq; ambæ iridis partes,ſeu cornua, vel ſupra terram,vel mare,aut ſuper vtrumq; impoſſibile eſt,vt integer fiat circulus:ſed tãtum illius apparere neceſſum eſt , quantum à terra per aerem eſt vapor roridus eleuatus:ſuppoſito ſemper ab illa aeris parte vſq; ad terræ,vel aquæ ſuperficiem, roridam nubem in aquam continuo reſolui : quod certè ſuper terræ ſuperficiem fieri,luce clarius conſtat. Verum enimuero pulchra iris conſpicitur ſingulis diebus in eſtate,mane intra noſtram cameram ad murũ ex Solis reuerberatione , ad vitream fialam aqua plenam in feneſtra degentem,cum omnibus coloribus picta, quemadmodum cœleſtis cernitur: ſed poſitu è contrario . Nam ſemicirculi peripheria ex imo in altum conſurgit, ita vt cornua non terram petant,ſed cœlum. Tametſi cõuexi peripheria alicubi, ſed præſertim imum verſus dilatetur vtcumq; concaui verò perfecta remanente. Sed iris non durat ob Solis motum , & receſſum,ſed paulatim abſumitur , & euaneſcit: Sole paulatim abſcendente. Idcirco Ptolemæus reponit irides inter ea,quæ ſolum videntur,& non ſunt: quia nulla ſubſtantia conſtant,vt cætera in aere viſa (præter areas,parelia,virgas,& ſimilia) quoniam non ſunt niſi luminum reuerberationes, reflexa, & refractiones . Quæ vtiq; nulla ſubſtantia conſtare videntur: ſed apparent ſubſtantiam habere . Omnia namq; ſimilia per Solis refractionem ad noſtrum viſum fiunt. Nam aer lucis refractiones recipiens,& viſus,cum per lucem viſus exercetur,phantaſiam diuerſorum præbet colorum ſimul: & cauſa omnium horum eſt. Superius dictum eſt, viſum refrangi cum luce,ab aqua,ab aere denſo, ab omnibus leuorem in ſuperficie habentibus. Emphaſis in colore non in figura fit: figura verò diuiſibilis. Sed quæ per emphaſim apparent: indiuiſibilia ſunt.Iris igitur iuxtà Ptolomæum nulla ſubſtantia conſtat, quia ex refractione fit: cum ſcilicet Sol per Cathetum ſuperſtat nubi ad pluuiam plerunq; paratæ,nondum tamen pluere incipienti.

Irir cur non videatur integer circulus,& eſt ratio noſtra.

Iris pulchra, quæ ſingulis diebus in camera authoris conſpicitur in æſtate.

Irides nulla ſubſtantia conſtant.

Iris cur nulla ſubſtantia conſtat iuxta Ptolemęũ.

Iridis Portenta. CAP. XXIII.

IRIS in ſignum fœderis data eſt à Deo Noe , ne deinceps diluuij aquis mundus periret: pollicitatione ſempiterna, pactoque diuino id ſtatuit, dicens. Arcum meum ponam in nubibus: & erit ſignum fœderis inter me , & inter terram. Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus meus in nubibus , & recordabor fœderis mei vobiſcum , & cum omni anima viuente , quæ carnem vegetat: & non erant vltra aquæ diluuij ad delendum vniuerſam carnem. Sic legitur Geneſis capite nono. Ideo Eccleſiaſtes 44.cap.dixit. Vide arcum,& benedic qui fecit illum. Quaſi diceret,quia non erit amplius diluuium ſuper terram: nam arcus eſt ſignum non futuri diluuij. Vnde & quidam perſpectiui ſentiunt, iridis generationem,apparitionemue,excludere catacliſmum , hoc eſt generale diluuium; Ideoq; poſt iridem non ſequi magnam pluuiam. Quare & quidam cecinerunt.

Ne timeant imbres: datus eſt in nubibus obſes.

Iris cur data Noe.

Arcus cœleſtis ſignũ eſt non futuri diluuij.

Arcus cœleſtis per quadraginta annos ante iudiciū nō appareb.t.

Hinc Beda ſanctiſſimus vir autumat, quòd per quadraginta annos ante vniuerſale iudicium haud apparebit arcus. De quo duplicem aſſignamus rationem. Prima eſt naturalis, ſecunda Theologa. Naturalis eſt, quia erit ſignum deſiccationis elementorum. Theologa, quia finietur mundus per ignem. Ex quibus omnibus elicitur, primo à creatione mundi vſque ad diluuium nunquam apparuiſſe arcum iridem. Nam dicit arcum meum ponam in nubibus. Affert verò rationem, vt ſit ſignum fœderis inter me, & terram. Quòd ſi antea apparuiſſet, non dixiſſet arcum meum ponam: quia iam poſuiſſet. Sequitur ſecundo ante diluuium non cecidiſſe ſuper terram, nec extitiſſe pluuiam: terra verò aquis fontium, & rore copioſo irrigabatur. Quamobrem fructus & herbæ ſuauiores erant, & ad nutriendum maioris virtutis, atq; efficaciæ, quàm poſt diluuij tempora. Nam aer tunc nec ventis, nec nubibus, nec pluuijs, neq; cæteris paſſionibus perturbabatur: quemadmodum & nunc perturbatur, atque in pœnam peccati diſtemperatur. Cur autem iris eſt ſignum non futuri diluuij? Ratio eſt, quia cauſatur ex vaporibus non omnino ſiccis, nec omnino calidis. Significat quippe diluuium non futurum, non omnino: ſed quamdiu Sol & vapores in eadem ſunt diſpoſitione; ideo ſæpe euenit, ſed particulare. Quid verò portendit: reliquum eſt dicere. Nonnulli autumant, quòd cum iris apparet, ſignificat pluuiam, ſed non magnam: tametſi ſemper fiat in nube rorida. Quare ſi ventus contra Solem ſpiret, tunc iride apparente: futuram pluuiam pronuntiat. Si verò à Sole veniat ventus, apparente iride: præteritam fuiſſe pluuiam ſignificat. Ratio eſt, quia iris ſemper fit nube deſcendente, vel occurrente. Iris verò apparens aere exiſtente ſereno, pluuias futuras portendit. Quòd ſi ſe extulerit temporibus pluuioſis: ſerenitatis eſt indicium. Si verò hyemali aere apparuerit per ventos, pluuiaſque breues: aeris claritatem promittit. Quòd ſi ad viriditatem plus ſolito tenderit, eò amplius pluuias denotat: ſi verò ad rubedinem, ventorum indicat flatus. Qui ſi tranquillo aere ſic micauerit: pluuias, ventoſque portendit. In vniuerſum verò pluuias non ſuperabundantes ſignificat, Sole non totaliter eas deſiccante, iuxtà Diuum Thomã quolibeto tertio, quæſtione quartadecima: ſerenitatem verò parit prout cauſa eius eſt cauſa ſerenitatis. Sed adnotandæ ſunt circumſtantiæ aliquæ, vt certius ex iridis poſitu, inde aeris qualitates prænoſci poſſint. Eſt itaq; ſciendum, quòd iris pluuiæ inundationem tūc portendit: cum ſcilicet in Meridie apparet; nubium conationem, quando circa Occaſum: tunc namq; ſignificat, quòd tonabit, leuiterquè pluuet. Cum verò in Ortu, vel circa apparuerit: ſignum tunc quidem erit ſerenitatis. Quod ſi Septentrionem verſus ſub hyberno illuxerit aere: ſerenitatem quoq;. Ptolomæus verò capite vltimo ſui ſecundi Quadripartiti textu 72. ſcribit: quòd arcus quocumque tempore extiterit, ſi ſit ſerenum, hyems: ſin hyemet, ſerenitas eſt expectanda. Quod iam explicatum eſt. Affert verò rationem Hali in ſuo Commentario, quem ſequitur etiam Cardanus: quia iris fit à nube rorida ſparſa. Igitur ſi ſerenitati ſuccedit, ſignum eſt aerem humectari, ac craſceſſere: ac propterea hyemes, hoc eſt magnos imbres ſignificare. At ſi imbribus ſuccedat, cum hi à denſis nubibus, denſoque aere fiat: indicium eſt iris, vtrumque iam rareſcere. Ideoque nec inundationes, nec ſqualores ſuccedere poſſunt: quia fit à nube rorida, & diſgregata. Vtrum autem poſſit fieri Iris ſereno cœlo? Reſpondetur toto cœlo ſereno, minimè, ſed aliqua ex parte cœli ſereni; vtique: ſicuti etiam videmus ex vna cœli parte pluere, ex alia ſerenum eſſe, & Solem lucere. Itaque erit iris ex parte cœli nubibus obuoluti, erit Sol ex aduerſo, cœlo ſereno; idque ſæpe contingit. Verùm antequam extrema huic capiti imponatur manus: referenda eſt aliquorum ſententia de plu-

Arcus ante diluuium nūquam apparuit.

Pluuia ante diluuium nō erat ſuper terram.

Iris cur eſt ſignum non futuri diluuij.

Iridis portēta.

Iris quando futuram pluuiam, vel præteritam ſignificat.

Ex iride ſerenitas, pluuiæ, flatus.

D. Thomas.

Ex iride quādo pluuiæ inūdatio, nubiū conatio, & ſerenitas.

Iridis portēta ex Ptolomæo.

Haly. Cardanus.

Iris ſereno cœlo an fieri poſsit.

Iridum plurium apparitio quid ſignificet.

tia de plurium iridum apparitione, quid ſignificent. Sanè dicunt, quòd cum plures apparuerint, & per ventum moueantur, atque in altum plus ſolito eleuentur: ſignum eſſe pluuiæ futuræ. Num verò plures, quàm tres Irides fieri, & conſpici poſſint: iam dictum eſt. Vtrum autem apparente iride poſſit ventus contra Solem flare? nonnulli arbitrantur nunquàm id accidere poſſe. Et credimus id ſentire, quia fortè putant, ventum tunc iridem diſſipare: ac propterea ceſſat iris, & ſignificatio eius. Alij autem raro id euenire exiſtimant. Sed nos non videmus, cur id accidere minimè poſſit: cum multoties viderimus. Nam ventus non ſtatim id efficeret, ſed in tempore: ac propterea ſignificat aeris qualitatem pro duratione iridis. In vniuerſum itaque ſi clara illuxerit, breuique claritas obtundetur: inſinuatur aer hybernus, aut pluuius; quia congelati vapores, quibus iris conſtat, reſoluuntur. Quod quidem æſtate dumtaxat fieri putatur: quod niſi ſurſum ductis, & condenſatis vaporibus, non poterit iris lucere. Quamuis, vt dictum eſt, vbi ſub hyemis ſereno iris appareat, ſerenitatem ſignificet: quòd hac iris ſcilicet apparitione deſſiccari ſignentur. Aratus verò, cum duæ fuerint irides: tunc pluuias nunciare, cecinit. Thophraſtus, & Virgilius vnam iridem ad pluuiam ſufficere, ſcribunt. Virgilius tamen magnum imbrem fore cecinit, ſi iris magna fuerit. Seneca primo, libro naturalium ſuarum quæſtionum cap. 6. idem ſentit, ſed diſtinguit: videlicet, ſi à meridie iris oritur, magnam vim aquarum vehet: quia vinci non poterunt vehementiſſimo Sole, tantum eſt illis virium. Si circa occaſum refulget, rorabit, & leuiter implu et: ſi ab ortu circauè ſurrexerit, ſerena promittit.

Iride apparente an cõtra ſolem vẽtus flare poſſit.

Iridis portẽta in vniuerſum.

Irides duæ iuxta Aratũ. Theophraſtus. Virgilius. Iridis portẽta iuxta Senecam.

De Arcu cœleſti Lunæ, eiuſque portentis.

CAP. XXIV.

HVC vſque de Solis iride dictum eſt: nunc verò dicendum remanet de arcu cœleſti Lunæ. Quemadmodum enim maius lumen ſuum habet arcum: ita & minus. Differt hic Solis ab illo Lunæ tripliciter: viſu ſcilicet, colore, & ſignificatione. Solis namque arcus frequenter cernitur, Lunæ raro. Sane Ariſtoteles tertio libro ſuæ Meteorologiæ habet, quòd non niſi annorum ſpatio quinquaginta bis apparere poteſt. Euenit certè id, quia Lunæ, iris non niſi Luna quartadecima cerni poteſt, in Ortu, vel Occaſu exiſtente. Cum igitur in Borealibus ſignis fuerit: nec ad Aquilonem, nec ad Auſtrum oppoſitionem illam habebit, quæ ad iridem pertinet. Quod ſi plena in Meridionalibus permeauerit, Sol in oppoſitis erit: ac propterea nubes, quæ ſemen ſunt iridis: vix in Aquilone erunt. Si autem Luna quartadecima in Ortu, vel Occaſu extiterit, nempe ſero, vel mane: tunc Sol ei opponetur. Igitur oppoſitio, tametſi recta fuerit (nam illa certè requiritur) nihilominus tamen tanta fit aeris diſgregatio: vt vix nubes in tanta denſitate, continuatæque, quantam expoſtulat, ibi eſſe poſſit: niſi alicuius Stellæ influxu; quæ non niſi in quinquaginta annos bis in tali diſpoſitione inuenitur. Vtrum verò hoc aliquando fuit, vel eſſe poſſit: dubium eſt apud ſcriptores. Nã & id Ariſtotelem non aſſerendo ſenſiſſe autumant: ſed referendo.

Iridũ vtriuſque luminis diſcrimen.

Iris Lunæ quot annorũ ſpatio cerni poſſit.

In arcu lunę luminarium oppoſitio requiritur.

Digitized by Google

Arcus lunæ color albicans, & cur.

Differunt ſecundo colore,non enim color eius eſt puniceus,viridis,vel cæruleus, aut flauus, vt color Solis: ſed eſt albicans. Lumen etenim in nocte album videtur. Ratio eſt, quia noctis frigus nubem condenſans non ſinit Lunæ radium ob tenuitatem in iridis profundum penetrare: ac propterea nubes in ſuperficie illuſtratur. Vnde albedo cernitur,quæ in ſola nubis ſuperficie gigni,par eſt. Porrò rubedo ex lucis immutatione in profundum humidi fumoſi reſultat: viriditas ex lumine penetrante in humidum aqueum conſurgit. Idcirco color iridis Lunæ albicans erit. Diſcriminantur tertio ſignificatione, quia iris Solis etſi in ſerenitate apparens, pluuias ſignificet: Nam ideo Græcis dicitur ab εἴρω, quia prædicit, & ſignificat pluuiam, ſi poſt pluuias, ſerenitatem: nihiloſecius apparet quoque, & præcipuè in ſignum diuinæ clementiæ, vt iam ex Geneſis cap.9.elicitur. Has ob res Græci Solis iridem arcum Deymonis,hoc eſt ſapientiæ vocabant.Teſtatur Ioannes à ſancto Geminiano vir doctiſſimus Ordinis Prędicatorum in ſua de exēplis, rerumque ſimilitudinibus ſumma,de cœlo, & elementis capite 40.ſeu Heluiccus Theutonicus etiam Ordinis Prædicatorum: Iſiodiſtas, qui omnia naturalia Dijs attribuebant; dicere; Solis iridem ſignum eſſe clementiæ: quia calor ex aqua,& igne mixtus ſignum eſt, quòd neq; per aquam, neq; per ignem mundus ſit periturus: Deymone, ideſt ſapientia prouidente. Ideo Catholici Doctores præſertim Venerabilis Beda(vt ſuperiori capite citauimus) arbitrantur,quod ante iudicium per quadraginta annos iris non apparebit: vt oſtendat diuinam clementiam à mundo tunc amouendam; ac propterea mundum finiendum.Quod ſanè conſtat Sanctorum Doctorum teſtimonio,præcipue ſcholaſticorum, aſſerentium ex ſcripturis: mundum igne, quem conflagrationis vocant,deſtruendum. At Diuus Thomas Doctor Angelicus,Diuinæq; volūtatis interpres illuſtrius præ cæteris id docet pluribus in locis ſuæ doctrinæ: ſed præſertim 4. ſent. diſt. 45. & 47.&c.vbi habet purgationem elementorum in fine mundi fore per ignem: quia ignis ſimilior eſt gloriæ, & actiuior, minuſq; inficitur; eundemq; ignem purgaturum non ſolum mundum, ſed electos. Qui ignis mundum conflagrans,quò ad purgationem præcedet iudicium: quò autem ad impiorum inuolutionem, ſequetur iudicium.Qui ignis ex ſupernaturali congregatione omnium cauſarum ignis, cauſabitur: Aſcendetq; tantum,quantum aquæ diluuij aſcenderunt,ſcilicet vſq; ad medium aeris interſtitium: nam aget vt inſtrumentum diuinæ prouidentiæ, & virtutis Dei. His de cauſis non apparebit amplius iris,cuius apparitio ſignum eſt Diuinæ clementiæ: non apparebit quidem (inquit Beda) per quadraginta annos ante iudicium. Sed dicamus de arcu cœleſti Lunæ, quid portendit dum apparet. Iris itaq; Lunæ dum apparet,ſapientes dixerunt,quod auram inſtabilem, inſtabileſq; ventos portendit,ac longam,& ſæuam tempeſtatem:quia rara & inſolita.

Iris apparet in ſignum diuinæ clementiæ.
Iris arcus Deymonis vocatus à Græcis.
Io.à S. Gemiano.
Heluiccus.
Mundus igne finiendus.
D. Thomas.
Ignis aſcenſus in fine mundi.
Iris per 40. annos nō apparebit ante iudicium.
Arcus Lunæ portenta.

De igne præcedente, & ſubſequente, & de ſignificationibus eius. *CAP. XXV.*

Meteora quę in infima aeris regione generantur.

DIXIMVS de Meteoris quæ in media aeris regione accidunt, quæ alias fortuitæ tempeſtates nnncupantur: reliquum eſt dicere de his,quæ in infima generantur. Et quemadmodum illa in triplici ſciungi ordine oſtendimus, nā quædam naturæ ſunt igneæ, quædam aereæ, alia verò aqueæ: ita & hæc quæ in inma generantur; quædam ignea ſunt,aliqua aerea, nonnulla verò aquea.Ignea ſunt faces,& ignis pręcedens,& ſubſequens,qui alias appellatur

Digitized by Google

tur ignis fatuus, aerea ſunt terremotus: Aquea autem ros,& pruina. Nos igitur primò de igne præcedente,& ſubſequente ſeu fatuo dicemus: deinde de rore, & ac eorundem ſignificationibus,nam de terremotu in ſequēti libro dicemus. Ignis itaq; præcedens,& ſubſequens,ſeu fatuus eſt meteoron ex fumo pingui,vnctuoſo, & inflammabili proueniens: qui aeris nocturni frigiditate coadunatur, & condenſatur vſq; ad incenſionem ſtellarum vi præcipue ignearum. Ex quibus habetur primò cauſa eius efficiens, nempe ſtellarum influxus: ſolis præcipuè. Materialis ſecundò quæ eſt fumus ille pinguis, vnctuoſus, & inflammabilis. Formalis tertiò quæ eſt duarum oppoſitarum qualitatem inter ſe pugnantium concurſus. Quandoquidem concurrit vapor qui eſt calidus,& aer noctis qui eſt frigidus: & in tantum agitantur,donec vapor incenditur. Vocatur ignis præcedens,vel ſubſequēs, quia nauigantibus, & iter facientibus ſæpè apparet: vel præcedendo, vel ſequendo: vocatur fatuus quia præter motus iam dictos, quandoq; non fertur, ſed ſedere conſpicitur: atq; ob hanc anomaliam fatuus appellatur. Quid verò ſignificet, quod eſt eius finalis cauſa? Seneca ſcribit, quòd ſignificat tempeſtatem frangi,& deſinere ventos. Sed eſt annotandum tres eius eſſe ſpecies,duas proprias: vnam verò additam. De addita Virgilius AEneidorum libro ſecundo ſic cecinit; dum Aſcanij caput lambere viſus eſt.

Ignis fatuus quid ſit.

Ignis fatui cauſa efficiens,materialis, & formalis.

Ignis meteoron cur vocatur præcedens, ſubſequens,& fatuus.

Ignis fatui cauſa finalis.

Ignis fatui ſpecies.

Virgilius.

Ecce leuis ſummo de vertice viſus Iuli
Fundere lumen apex, factuſq; innoxia molles
Lambere flamma comas & circum tempora paſci.

Huius quoq; meminit Liuius libro primo, de Seruio Tullo: & Macrobius libro tertio Saturnalium cap.3. Propriarum verò prima eſt ſimplex, & ſolitaria: & dicitur Helena; altera autem eſt Gemina, quam Caſtorem & Pollucem appellant. Addita dicitur ignis capita Lambens. Horum ignium vnuſquiſq; aliquid portendit. Primus qui dicitur Helena pernicioſus eſt: nam ſignificat tempeſtates futuras. Indicium certè eſt, regionem illam abundare materia ex qua tempeſtates gignuntur. Secundus qui Caſtor,& Pollux dicitur, ſaluber eſt. Nam face illa omnium tempeſtatum materiam abſumi, indicium eſt. Porrò tertius qui eſt additus, qui Lambentis capita nomen ſortitus eſt: iuxta aliquorum placitum prodigium eſt; cum non habeat ſufficientes cauſas phyſicas, nec effectus certos, & ordinatos: ac propterea vel mali genij præſtigiæ ſunt, vel diuinitus proponitur. At hi viri hallucinantur facile. Opinio hæc à Virgilio ad alios deriuata eſt: ac propterea Poetica. Fingit namq; Poeta,& multa ſuo adinuenit ingenio: pleraq; adumbrat vt pictor, deſcribitq; ſua carmina veſte. Nec omnia quæ congerit,veritatem habere cernuntur. Igitur hic ignis aut eſt fictus,aut eſt meteoron. Si meteoron,cauſam naturalem habet: ergo & effectum. Si eſt fictus,nec diuinitus proponitur: nec mali genij præſtigiæ ſunt. Tametſi non negamus poſſe hunc, vel ſimilem à Deo oriri. Quemadmodum de lumine nauigantibus apparente in ſublimi nauis,qui fluctibus hinc,inde iactati,mortem metuētes:dum ſanctum Telmum Ordinis Prædicatorum inſignem nauigantium patronum, humiliter præcibus votibuſq; pulſant: ſubito fax luminoſa conſpicitur,ſanctum adeſſe indicans;ac propterea liberos à periculo ſe certè ſciunt: vt in eius mirabili vita legitur. Quandoq; autem à Diabolo oriri poteſt,vt ſit ipſe met: vel vt fallat, vel vt liberet, ſic Deo permittente: quo in poſterum fide ei adhibita,aliquid denuntiet: ac tandem decipiat. Hic certè eſt finis eius. At verò nos credimus meteoron eſſe (modo ex ſe appareat) ac ideo ſignificare temporis mutationem ex tonitruis,quæ ex calido & ſicco fiunt.Idq; ex eiuſdem Virgilij carminibus paulo inferius poſitis, loco iam præcitato,elicitur.Vbi poſt Anchiſis orationē ad ſuum Iouem ita Poeta cecinit.

Macrobius.

Ignis fatui ſpecies propriæ.

Species addita.

Ignium portenta.

Ignis additi prodigiū iuxta aliquos.

Opinio reijcitur.

Lumen nauigantibus apparens à S. Telmo.

Lumen quādoq; a Diabolo oriri poteſt,vt fallat.

Ignis meteoron quando temporis mutationem ſignificat.

Vix

Digitized by Google

Vix ea fatus erat ſenior: ſubitoq; fragore
Intonuit læuum: & de cælo lapſa per vmbras,
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

Tonitrua igitur cum conſequentibus ſignificare poſſunt hæ faces: loquendo de ignibus, ſeu flammis comas lambentibus; vel caloris ſuffocationem, vel ventos, aut pluuias iuxta temporum qualitates.

De rore, & quid ſignificet. CAP. XXVI.

De Terremotu cur hic nõ agitur.

LOCVS hic poſtulare videbatur, vt de terremotu primò ſermo fieret: cum dixerimus eſſe de numero imperfectorum corporum, quæ in infima aeris regione gignuntur, & naturæ aereæ. Verum enimuero cum non in ſublimi fiant, ſed infra terram, quamuis à ventis in ea incluſis: ad eam tamen tractationem illos retulimus, quæ temporis mutationem iuxta terreſtrem theoriam reſpicit: quia reuera res terreſtres ſunt. Dicemus itaq; de reliquis, quæ in eadem infima aeris parte generantur, & ſunt materiæ aqueæ: vt Ros, Pruina, Grando, &c. Gignitur itaq; ros flante Auſtro, non Aquilone, præterquam in Ponto: Author eſt Ariſtoteles in calce Decimi capitis libri primi ſuæ Meteorologiæ. Quia Aquilo ſua frigiditate rorem diſpergit, Auſter verò gignit: nam hic caloris temperiem influit, ille exhalationis extinguit caliditatem. Eſt etenim ros, vt dicemus, pluuia pauca iuxta Ariſtotelem. At cur Ariſtoteles id ſcripſerit: neſcimus. Cum in Italia oppoſitum cernatur, nempe rorem gigni flante Aquilone: Nam Auſtro ſpirante, obnubilatur aer: ac propterea impeditur roris generatio ob nubes, Cum igitur tempore exiſtente ſereno gignatur etiam iuxta ipſum: par eſt gigni flante Aquilone cauſa ſerenitatis, non Auſtro cauſa inuolutionis nubium. Quod ſi in Ariſtotelis regione Auſter cauſa ſerenitatis eſt, verùm dicit Ariſtoteles: ſed non erit vniuerſaliter. Dicamus igitur, quòd vbi fuerit ſerenitas ſiue Auſtro flante, ſiue Aquilone non fortiter, poſſe gigni rorem: ſed certius, meliuſq; dum ſpirat Aquilo: à quo rorem conſtringi neceſſario ſequitur, & dum flat Auſter illum ſolui ob calorem: omnibus manifeſtum eſt; ſed iuxta regionum qualitates. Cur autem in Ponto non flante Auſtro, ſed borea ros gignatur? cauſam aſſignat Ariſtoteles locis iam prærecitatis, quia quod nobis Auſter: illis Aquilo facit. Auſter in Ponto nõ ſic facit temperiem, vt fiat vapor: boreas verò ob frigiditatem antiperiſtaſin faciens, congregat, vnitq; calidum: vnde plus vaporat. Oſtendit id Ariſtoteles ex puteorum vaporationibus borealibus magis, quàm Auſtralibus. Hæc ratio confirmat certe noſtram iam paulo ante allatam contra Ariſtotelem. Bene tamen verum eſt, dari Auſtros ſerenos, & in illis poſſe fieri rorem, non eſt dubitandũ. Fit itaq; ros ex vapore humido, non congelato, ſed ſtillante: temperato, & ſereno exiſtente tempore. Nam ſi ſerenum abfuerit, Solis vicinatio impeditur: ac propterea non eleuabit vaporem, qui eſt roris materia. Quòd ſi fuerit æſtus, vapor ipſe conſumetur ob ſubtilitatem. Nam inter humidos vapores ſubtilior eſt roridus: idcirco ad ſupremum aeris interſticium excluſiuè attollitur. locus quippe ille cum ſit inter calidiſſimum, & frigidiſſimum medius, temperatus eſt: ac propterea calor æqualiter agit, congelationem impediens, & frigus comprimens. Locum illum Ariſtoteles ſtrictum vocat, quia inter duo extrema iacet, & clauſus eſt. Cõformia

Roris generatio iuxta Ariſtotelem.

Ros quid ſit.

Dubitatio cõtra Ariſtotelem.

De roris generatione vera opinio circa flatus.

Roris generatio in Ponto.

Ad roris generationem quæ concurrunt.

Ariſtotelis doctrina.

Digitized by Google

formia ſunt hæc doctrinæ Ariſtotelicæ locis iam paulo ſuperius citatis. Inquit enim, rorem fieri ex vapore in aquam concreto. Et neq; ſic fuerit æſtus, vt exſiccetur ſurſum ductum, neq; ſic frigus, vt congeletur vapor ipſe: propterea, quòd aut locus calidior, aut tempus ſit. Fit enim magis ros in temperie, & in temperatis locis. Ros itaq; neq; gelu, neq; ardoribus fit, neq; interdiu, ſed ſerena nocte, & in aurora, neq; ventis ſpirantibos, ſed ſilentibus. Nam nihil attolli certum eſt, niſi cœlo ſereno, nihilq; flantibus ventus conſiſtere poteſt. Rerum cœleſtium periti inquiunt, rorem à Ioue, & Venere effici. Verum cauſa eius efficiens propria eſt Luna: vnde dicitur roris mater. Nam ſuæ humiditatis vim aeri imprimit, ipſumq; ſubtiliter immutans: in eius ſuperficie rorem gignit. Id manifeſtum eſt, quia æſtiuo tempore quo Luna eſt ſerenior, & pleniore lumine gaudet, eò abundantior ros ſuper gramina, & res humentes cadit, atque viſitur: è quibus guttatim colligitur. Materialis autem eſt vapor ille humidus: formalis verò eſt illa vaporis concretio. Quid autem portendat, & ſignificet: dicamus. Si mane ros non apparuerit cœlo exiſtente ſereno, dum tamen à vento non impediatur: pluuiam, vel gelu ſignificabit iuxta anni qualitatem. Semper etenim roris defectus tempore debito pluuiam ſignificat. Roris caſus temporis ſerenitatem indicat: & quò abundantior cadit, eò certioris ſerenitatis eſt argumentum. Inſuper caloris temperiem, & refrigeria præſtat: multarum quoq; rerum copiam innuit. Quandoquidem terram fœcundat, in ſeminibus medullam ampliat: vbi enim ros non cadit, locus ſterilis exiſtit. Fauet huic ſcripturæ authoritas ſecundi Regum capite primo de Dauid montes Gelboe increpante: ne caderet ſuper illos amplius pluuia, neq; ros, quia ibi ceciderant fortes Iſrael. Sanè ſic dixit. Montes Gelboe nec ros, nec pluuia veniant ſuper vos, neq; ſint àgri primitiarum: quia ibi abiectus èſt clypeus fortium clypeus Saul, quaſi non eſſet vnctus oleo, &c. Ros itaq; rerum copiam promittit. Sed & Oſtreas quoq;, & maris piſces impinguat, in côchilibus margaritas generat: in aliquibus regionibus oues rore paſcuntur. Pullos coruinos antequam nigreſcant, cibat, ſuſtentatque. Manna roris ſpecies eſt, ſicuti mel ſpecies mannæ, & roris. Cicadas quoque paſcit, atque nutrit, ac demum nocturno tempore cadens venenoſa animalia arcet. Multa ſimilia in viris illuſtribus de rore inuenies: lege illos.

Roris cauſa efficiens propria.

Roris cauſæ materialis, & formalis.

Roris præſignificationes.

Roris vtilitates.

Oſtreæ, piſces, Margaritæ: oues: pulli coruini.

Manna, mel, venenoſa animalia.

De Pruina, & quid ſignificet. CAP. XXVII.

QVEMADMODVM ros è vapore humido gignitur in medio aeris interſtitio, ſereno tempore: ita & pruinam fieri, par eſt. Eorum generationem Ariſtoteles in ſuo libro Meteorologiæ primo, capite decimo, explicat ſic fieri. Quandoquidem ex eò quod de die euaporat, quantum non ſuſpenſum fuerit propter paucitatem ſurſum ducentis ipſum ignis ad eam, quæ eleuatur aquam: iterum deorſum latum, cum infrigidatum fuerit nocte, vocatur ros, & pruina. Conueniunt itaq; ambo, quia in ſerenitate, & tranquillitate fiunt. Non enim eleuaretur non exiſtente ſerenitate; neque conſiſtere poſſent ſpirantibus ventis. Quare Pruina in montibus altioribus minimè gignitur: quia vapor non longè ſuſpenditur. Ariſtoteles duplicem cauſam affert, vna quidem eſt, quòd ſurſum ducitur ex ſummiſſis, & humectis locis. Vnde erit veluti portans onus maius ſurſum ducens caliditas, quàm ſecundum ſeipſam non poteſt eleuare ipſum ad multum

Pruinæ, & Roris generatio ex Ariſtotele.

Pruinæ, & Roris conuenientiæ.

Pruinæ, & roris diſcrimina.

tum altitudinis locum: ſed prope dimittit iterum. Altera verò eſt, quia diffluit maximè aer exiſtens in altis, qui talem (vt diximus) diſſoluit conſiſtentiam. Verum differunt adinuicem, quia roris vapor in æthera tenui ſyſtáſi defertur: & fit ros, atq; ſtillat. Prima verò eſt ferè glaciata: quam Græci δροσοπάχνην vocant. Hæc rurſus hyeme fit, & in hyemalibus locis: ille temperatis temporibus, & mitior. Fit igitur Pruina quando vapor congelatur prius, quàm in aquam concretus fuerit iterum: ros verò cum vapor concretus fuerit in aquam in temperie, & locis temperatis. Hinc fit, vt Pruina radijs Solis tacta, ſubito euaneſcat: & in rorem redat. Eſt namq; Pruina ros congelatus: quoniam pruina eſt ex vapore rorido qui congelatur, antequam ex ipſo reſoluatur aqua. Eſt igitur pruina vapor congelatus in medio aeris interſtitio, præ loci frigiditate, & temporis: in quibus non eſt aliqua pars caloris. Eſt dura: & ob magnam frigiditatem, etiam rigiditatem inducit. Nam frigus vaporis partes aggregat, & contrahit: & pruinæ ſubſtantiam duram reddit. At ex nimia frigiditate caneſcit, vel albeſcit: & rigiditatem in ea re, quæ ab ea tangitur: inducit. Sed notandum valde eſt; Pruinam, rorem, pluuiam, & niuem idem eſſe, nec differre niſi ſecundum magis, & minus: & multitudine, & paucitate. Pluuia etenim fit ex multo vapore frigefacto, & in loco diſtante à terra: Ros verò in paruo, & in loco proximo. Nix procul à terra ex nubium congelatione excutitur: pruina prope terram paruo vapore ex eiſdem fit nubibus. Cauſa eius efficiens proxima eſt frigus: remota cœlum. Materialis vapor ille qui attollitur, & congelatur: formalis congelatio ipſa quæ formam dat vapori. Sed quid portendit, dicamus. Pruina cadens in vere & Autumno: temporis caliditatem denuntiat. Ratio certe eſt, quia cum fiat tempore ſereno, nubibus minimè Sol obuoluitur: ac propterea caliditatem temporis portendit; vnde calorem influet. Amplius pruina ſi in multa quantitate ceciderit, pluuiam ſignificat: herbaſq; & flores ſuper quos ceciderit, marcidos reddit, atq; adurit. Ratio eſt primò, quia aer maximè humectat, humiditateq; plenus eſt: vnde in pluuiam reſolui, maximè eſt conſentaneum. Secundò ob nimiam rigiditatem efficit, vt tactu ſuo flores flacceſcant, vnde & marcidos illos reddit, & herbas. Theophraſto etiam placet, quod poſt pruinam Aquilo ſpirare conſueuit: ſicuti poſt niuem, Auſter.

Pruina vapor congelatus.

Pruinæ, Roris, pluuiæ, & niuis conuenientiæ, & diſcrimina.

Pruinæ cauſa efficiens, materialis, & formalis.

Pruinæ præſagia.

De Grandine, eiuſq; effectibus CAP. XXVIII.

Grādo quid ſit.

Grandinis generatio.

POST pruinam de grandine agendum eſt. Quæ profectò nil aliud eſſe videtur, niſi ſtilla pluuiæ, frigoris, & venti rigore in aere concreta iuxta Ariſtotelem in ſua Meteorologia libro primo, cap. 12. fit namq; ex frigido vapore, & humido ad nubis interiora per caloris circumſtantis dominium fugato. Quandoquidem vapor in nube recipitur: & à frigiditate condenſatur. Cum enim eleuatur vapor ita in ſummo caloris virtute, quòd non conſumitur, fit nubes calidiſsima: eò quòd multum de calore remanet in vapore. Quapropter ex vapore in aere circumfuſo confortatur frigus, atq; in vnum coarctatur locum: & ex calore ipſius nubis aperiente, frigus repente intrat, congelat, & fit graudo. Ex quo habemus grandinis generationem ab aliorum differre. Quandoquidem non ex nube ſtatim fit grando, ſed prius imber: deinde ob antipariſtaſim in grandinem conuertitur. Nam è nubis humore aqua expreſſa,

Diſcrimē generationis grandinis ab alijs.

Digitized by Google

expreſſa,in ipſo curſu velociter in grandinem concreſcit duriſſimam. Ipſius duritia prouenit ex eo,ꝙ frigus, vt dictum eſt,fugiens calorem aeris,ad interiora nubis ſe recipit:& ex ſua aggregatione eius virtus inualeſcit.Quare vaporem,quem in nube inuenit,ſua virtute conſtringit:& in durã conuertit ſubſtantiam;ac propterea magis in æſtate,quàm in hyeme fiunt grãdines: quia virtus frigoris,quæ eſt in æſtate,vnitur,& in vna aeris parte adunatur. In bruma verò per totum aerem diſpergitur,ideo redditur debilior:nec ad vaporem congelandum ſufficiens inuenitur.Magis quoq; in vere & autumno fiunt,& in calidioribus locis: ob prædictã cauſam ſcilicet antipariſtaſim.Cur autem non eſt rotunda totaliter? rationẽ nonnulli afferunt ex vapore. Qui cum vnde generatur,eſſet expanſus in latus,frigus contrahens magis traxit de materia à lateribus: quàm à ſuperiori parte. Cumq; latus eſſet magnum,congelauit partem,priuſquàm alia ad eam flueret: ipſiq; adhæſit vt gutta congelata. Quandoq; tamen rotunda perſpicitur, quia per inferiorem aeris partem deſcendens, quæ ob radiorum reflexum temperatè eſt calida: liqueſcit,minuitur,& rotundatur; id autem fit per accidens. Cauſa agens frigus eſt iuxta Ariſtotelem: ſed re vera non eſt abſq; aſtrorum motu.Materialis eſt vapor,formalis concretio, ſeu gelatio: finalis autem eſt impetus. Noxia quidem eſt grando quò ad effectum. Nam cum impetu deſcendens,fructus,flores,& ſegetes plurimum lædit: quinimò quandoq; animalia; præſertim cum magnitudine antecellat. Tunc etenim exiſtit grauior,& cum impetu ruit.Maior tamen,vel minor deſcendit ſecundum quod altiori loco,vel terræ viciniori cadit. Porrò à proximiori maior cadit, à remotiori minor: quoniam ex maiori motu in aere calido minoratur, & retardatur. Quid autem grando portendat: dicendum ſupereſt. Grandines magnæ, & latæ ſi in principio gelu ceciderint: gelu diſſolutionem ſignificant. Si in medio,frigoris augmentum: ſi in fine gelu longitudinem, diuturnitatemq;.In vniuerſum verò cũ grandines extra earum tempus fiunt,& frequentes: ventos boreales vt plurimum,& tempora inconſtantia denotant. At verò ſuis temporibus plures ſolito,puta in æſtate, noxiæ ſunt: & ſi æſtum temperatiorem promittant. Verum enimuero de grandinum nocumento, & magnitudine lege hiſtorias: videbis quippe mirabilia. Sed Auerſæ Ciuitati à Neapolitana diſtanti octo milliaribus ferè, memoria proditum eſt, non multis ab hinc annis, in die S.Ludouici Regis Franciæ,cui tẽplum inſigne pietate Caroli Secundi conſtructũ atque dicatum conſpicitur cum Monaſterio Fratrum Ordinis,qui tali die ſollemnijs intererant ad veſperas: cecidiſſe grandines in multitudine magna, ſed maximè magnitudinis: Nempe vnaquæque grando oui ſpeciem referebat;ita vt tecta domorum, & eccleſiarum quamplurima, fracta, & læſa conſpecta fuerint; præſertim ipſius monaſterij. Similia quoq; alibi contingiſſe, alij referunt.

Grandinis duritiei. *Grãdines cur magis in æſtate, quàm hyeme fiant.* *Grando cur non rotunda totaliter.* *Grandinis cauſa agẽs, materialis, formalis, & finalis.* *Grandinum damna.* *Grandinum portenta.* *Grandinum mira.*

Plinius futuram grandinem ex nube grauida cãdicante, quod vocant albam tempeſtatem, præſagiebat: nam tunc grando imminebit.

Grando futura ex Plinio.

Contra grandines multa remedia ab antiquis afferuntur vana quidem & ridicula: ſed naturalibus vti poſſumus. Porrò ſi pelles focæ, vel cocodrilli, vel Hyene loco vbi grandines non vult quis, vt cadant:illas circumducat,atq; præforibus ſuſpendat;prohibebunt(inquiunt) grandines.

Contra grãdines remedia.

-:-

Digitized by Google

Effectus mutationis temporum in die vigeſima quinta Ianuarij. CAP. XXIX.

Obſeruatio mutationis aeris in die 25. Ianuarij.

PERIVCVNDA quidem eſt qualitatum aeris præcognitio: ſed non negabitur, eſſe etiam vtile effectus earum præſcire. Porrò inter quaſcumq; aeris mutationes, qualitateſque, quæ die viceſima quinta Ianuarij occurrunt: ſemper fuerunt conſideratione dignæ ſemper namque obſeruauit antiquitas, & vſque in hodiernum perſeuerat d em, illius diei qualitatem: Num mitis, vel ater, aut ventoſus: num nimbiſer, aut pluuioſus, nebuloſuſue, vel ſimilis, vel mixtus foret: ac iuxta illius qualitatem diei, effectus quoque naturam indicauit. Quandoquidem ſi dies tunc clarus erit: rerum abundantiam denotabit. Si ventoſus, bella portendet: ſi pluuioſus, aut nimbiſer, rerum penuriam: ſi nebuloſus, animantium mortalitatem: ſi ex his mixtus: omnia ſupradicta illum ſignificare docuit. Quare ad hæc exprimenda, intelligendaque, vnicuique temporis ſtatui carmina accomodarunt pulcherrima: quæ illius effectus indicant. Quæ cum ſint periucunda, hic inſerere decreuimus: vt memoriæ mandari poſſint; facile etenim apprehenduntur.

Effectus futuri ex 25. Ianuarij diſpoſitione.

Clara dies Pauli largas fruges indicat anni,
Si fuerint venti, deſignant prælia genti.
Si pluit, aut ningit: deſignat tempora cara.
Si fuerint nebulæ, peribunt animalia quæq;.
Si fuerint mixta, deſignant omnia iſta.

Ptolemæi obſeruationes.

Vnde autem id proueniat: cauſa certè nobis occulta eſt. Nam in Ptolomæi obſeruationibus ex inerrantium ſiderum Ortu & Occaſu eorumque ſignificationibus tempore ſuo, die vigeſima quinta Ianuarij nil aliud habemus, niſi quod tali die ex fidiculæ Occaſu cum Cancro facta die viceſima ſecunda eiuſdem menſis: tempeſtas turbidior eſt, & ijdem flant venti: ſcilicet Aquilo, & Vulturnus. In eiuſdem quoque Ptolomæi obſeruationibus à ſuo tempore vſque ad Gregorianam correctionem excluſiue, ob decem dierum anticipationem in eadem met die vigeſima quinta Ianuarij nil aliud habetur, niſi quod illa die Delphinus occidit: qui Ptolemæi tempore quarta die Februarij occidebat cum his ſignificationibus. Auſter veſperi violentior fit, & pluit. At poſt annum recognitum, ob decem dierum ſublationem quibus æquinoctia anticipauerant, idem Delphini Occaſus cum ſuis ſignificationibus in quarta Februarij, ſicut fuerat Ptolemæi tempore inſpectus eſt. Verum & his duo aduerſantur. Primum eſt Polus Alexandrinus ſub cuius altitudine ſuam Ptolemæus tabulam Ortuum, & Occaſuum inerrantium confecit: Quo fit, vt ad alium minimè deſeruire poſſit Polum, niſi reductione. Secundum quod aduerſatur, eſt: annum redactum fuiſſe, non vt erat Ptolemæi tempore, ſed Concilij Niceni. Conſtat autem Ptolemæum floruiſſe annis poſt Chriſtum 140. Concilium verò celebratũ anno poſt Chriſtum 323. Quod ſcripſimus noſtro libro ſecundo Neomeniarum Salomonis. Vnde diſcrimen in annis eſt 183. vt patet ex calculo. Verum quia nonnulli rentur æquinoctiũ vernũ Ptolemæi tempore eueniſſe die vigeſima prima Martij, quod & nos quoq; alibi ſcripſimus iuxta aliorũ opinionẽ (& ſi Ptolemæus anno illo quo ſcripſit inerrantiũ ſiderũ ſignificationes æquinoctium poſuerit die 23. Martij, deinde æquinoctium vernum

Duo aduerſantia ſuperioribus.

Ptolemæi tẽpus.

Concilium Nicenum.

Æquinoctiũ vernum Ptolemæi tpe.

Digitized by Google

vernum die vigeſima ſexta) miſſam faciamus vltimam rationem. Sed prima conuincit. Accedit etiam, quòd carmina non ſunt hominis ethnici, ſed Chriſtiani, quia nominat Diuum Paulum: cuius dies nempè conuerſionis ſacer eſt: ac propterea obſeruationes ſunt Chriſtianorum hominum, in huiuſmodi facultate illuſtrium: niſi à vetuſtis ſcriptoribus excerpſiſſent, qui talem Ianuarij diem obſeruarunt: in quo cum Diui Pauli conuerſio occurrat, illum ſic nominarunt. Verum enimuero id pronuntiatum remur antiqua ruſticorum obſeruatione. Habent namq; ruſtici generalia quædam circa temporum ſtatus, vt melius ipſi iudicent, atque pronoſticentur temporum mutationes abſque Aſtrologia: quàm plerique rerum cœleſtium doctiſſimi cum ipſa. Idque non niſi aſſidua temporum obſeruatione, atque longa experientia. Cum enim ad agrorum cultum continuò immorentur: fit, vt ſæpeſæpius aliquo obſeruato, & experto, ita accidit: vt pronuntiant. Quò fit vt annonæ copiam, caritatem, æqualitatemque ex ipſis temporum mutationibus cum veritate prædicant: quinimo ipſarum cauſas; inſuper temporum qualitates, ſtatus, mutationes, diſpoſitiones, & ſimilia innumera: vt mirum ſit in hoc imperito hominum genere, & quidem abſque literarum cognitione, talem tantamque inueniri ſapientiam. Porrò hoc quoque in Nautis inſpicitur, vt abſque controuerſia aliqua, ne dum qui venti ſpirent, dicant: ſed qui flare debent, pronuntiant: & quæ dies pluuioſa, ſerena, ventoſa, tempeſtuoſa foret, & illius duratio, & quæ nauigationi apta, & quæ aduerſa vſque ad minimum prædicunt abſque libris, ſupputationibuſque: ſed praxi aſſidua, longaque vt diximus obſeruatione; quamuis Nauta Aſtrologus melius illuſtriuſque cæteris, qui non ſuut: pronuntiabit. Nos igitur ex probatiſſimis authoribus aliquos temporum ſtatus iuxta ruſticorum regulas deprompſimus: atque illorum per aliquot menſes effectus collegimus: nihil prætermittentes (quãtum in nobis eſt) quod ad huiuſmodi præcognitionem pertinere videbatur: vt cunctis à nobis fieret ſatis, & temporum mutationes ex omni parte haberentur. Et quamuis non exactè, nihilominus tamen, tantum, quantum humani ingenij imbecillitas poteſt, & patitur. Eſt etenim ſcientia hæc de difficillimorum numero, difficillior quidem cunctis naturalibus ſcientijs, præſertim ſcientia de Anima, quam quidem Ariſtoteles peripateticorum princeps in difficillimorum numero repoſuit. Quandoquidem vnuſquiſque melius ſeipſum intelligere poteſt, quàm quæ non ſunt ipſe. Et plus ea quæ intra ſunt, quàm ea, quæ extra ſe, & ſupra poſita ſunt. Cœli autem ſupra & extra nos ſunt, & nemo ex nobis illos adiuit, & quid eſſent, indicauit, diſſeruit, atque determinauit. Sed ex illorum obſeruatione omnia habemus. Non eſt igitur mirum, ſi ex his quæ à Doctiſſimis viris prædicenda ſunt, non exactè omnia elicimus. Futura namquè non in ſeipſis à nobis cognoſcuntur, ſed in ſuis cauſis.

Carmina sũt hominis chriſtiani.

Ruſticorũ ſapientia in tẽporum mutationibus præſagiendis.

Nautarũ prognoſticatio circa ventos &c.

Præſagiorũ ſcientia de numero difficillimorum.

Ex cœlorum obſeruatione prognoſticatur.

Temporum ſtatus, atq; effectus ex Ruſticorum Regulis. CAP. XXX.

Prima Ianuarij dies, Aurora matutina, & ventus nocturnus.

Prima Ianuarij dies menſis Auguſti ſtatum explicat.

Secunda dies Ianuarij mẽſis Septẽbris naturã ſignificat.

Tertia Ianu. dies Octobr. qualitates p̃dicit.

Quartæ diei præſagiũ in mẽſe Octob.

Decemb. natura ex quinta Ianu. die.

Feb. & Ianu. qualitas ex ſexta. Aprilis ex ſeptima etiã Martij: ex octaua Maij, & Iunij.

Iulij, & Aug. ſtatus ex nona Septẽb. & Octob. ex decima.

Nouemb. & Decemb. ex vndecima.

Dies 12. Ianuarij quid prædicit.

Diei 22. Ian. præſagium.

Ianu. 25. præſagium.

NON omnium menſium, ſicuti neq; dierum omnium ſunt temporum qualitates, atq; effectus iuxta Ruſticorum regulas, ſed aliquorum. At illi reliquorum ſtatus etiam aperiunt: vt dicemus. Nos itaq; à Ianuarij menſe (vt par eſt) cum ſit cæterorum caput, incipiemus: ac ex ipſis ſtatibus, effectibuſq; aliqua, prout occaſio ſe offeret: explicabimus. Prima itaq; Ianuarij dies, menſis Auguſti tempeſtates denotat. Aurora matutina bellum portendit, & piſcium copiam; ſic quoq; ventus nocturnus inter homines peſtem. Hoc eſt, qualis erit prima Ianuarij dies: talis erit menſis Auguſti ſtatus; ſi ſerena, ſerenus; ſi turbida, turbidus; ſi tempeſtuoſa, tempeſtuoſus; ſi pluuioſa, pluuidus. Deinde quod dicunt ruſtici Auroram matutinam bellum portendere, atq; piſcium copiam: dicunt ex hoc, quoniam aurora principium diei, menſis eſt, & anni: ac propterea quemadmodum aurora matutina erit, ſic ſequetur effectus quò ad vtrumque. Ita quoq; ſi nocturni flauerint venti, peſtem inter homines fore prædixerunt: nonniſi quia bellum quoddam corporum eſt peſtis, à ventis nocturnis ſignificata. Nam diurni bellum potius animorum ſignificant: ex hoc quia excitant ſenſus, qui ad iram, ex qua poſtremo bellum oritur. Secunda dies menſis Septembris ſtatum præfigurat. Quæ ſi ſerena fuerit, ouium multitudinem ſignificat: ſi ventoſa, peſtem humanam; ventorum namq; flatus illorum certe bellum eſt. Tertia dies magnas tempeſtates portendit, ventuſq; nocturnus pecudum mortem: Quæ dies etiam Octobris ſtatum, & naturam prænuntiat. Quartæ diei Ianuarij præſagium Ruſticorum hoc eſt: nimirum Solis ſplendor, & ventus nocturnus peſtem, & morbos præſagiunt; Quæ dies menſis quoq; Nouembris conditionem explicat. Quintæ diei tempeſtas menſis Decembris naturam portendit: ſerenitas verò, & nocturnus ventus bella. In ſexta die ante meridiem Februarij qualitas oſtenditur, & poſt meridiem Ianuarij. Die ſeptima ante meridiem Aprilis prædicitur: & poſt meridiem Martius. Die octaua ante meridiem Iunius, & poſt meridiem Maius ſua tempeſtate ſignificatur. Die nona ante meridiem menſis Auguſti ſtatus præfiguratur: & poſt meridiem Iulij. Die decima ante meridiem October manifeſtatur: & poſt meridiem September. Die vndecima ante meridiem aeris ſtatus Decembrem futurum innoteſcit; & poſt meridiem Nouembrem deſignat. Hæc autem vnico exemplo ſic explicantur. Nempè quòd ſicuti diei ſeptimæ aeris ſtatus erit ante meridiem; hoc eſt à mane vſq; ad meridiem; ita quidem erit Aprilis qualitas: & qualis erit illius met diei ſtatus poſt meridiem, ideſt à meridie vſq; ad Solis occaſum: talis erit profectò menſis Martij qualitas. Deinde eſt præſagium diei duodecimæ. Dies duodecima omnes priores dies Chriſti Natiuitatem ſecutos dijudicat, & confirmat: ita, vt aeris ſtatus totius anni conſtitutionem portendat: id quòd obſeruandum eſt quoque de die ſequenti. At verò à tertia decima die vſq; ad vigeſimam primam excluſiuè nihil obſeruandum reliquerunt. Dies vigeſima ſecunda, ſi ſerena dies fuerit: multum vini prædicit. In vigeſima tertia die, & vigeſima quarta nulla obſeruatio eſt. In vigeſima verò quinta hæc prædixerunt ruſtici. Clara dies fœcundum portendit annum: venti bella: nebulæ, peſtem, &c. Memento ſuperioris capitis.

A vige-

A vigeſima ſexta die vſq; ad trigeſimam incluſiuè nihil obſeruationis prædixerunt. Trigeſima verò prima, dixerunt, ligna cæſa alijs eſſe ad edificandum diuturniora. In menſe Februarij nihil obſeruatione dignum reliquerunt; niſi quod dies tertia decima eſſet dies venæ ſectioni aptiſſima. Vnde Ioannes Andreas Iuris Cõſultiſſimus ſupra textum de ſtatu Monachorum, cap. cum ad Monaſterium, §. Porrò, &c. vbi dicitur Religioſos licite poſſe flebomotari: inquit, poſt Vincentium fuiſſe ab Angelo reuelatum, illum, qui decima tertia Februarij ſanguine minuitur: illo anno ex febrili diſtemperantia non moriturum. Confirmatur id quoque in Conſtitutionibus noſtris, cap. 8. de Minutione Diſt. prima. Sed huius menſis qualitas à ſtatu diei ſextæ Ianuarij ante meridiem, vt dictum eſt, ſumitur. In menſibus verò Martij. Aprilis, Maij, & Iunij, nihil obſeruatione dignum reliquerunt. Sed horum menſium ſtatus ſunt explicati in die ſeptima, & octaua Ianuarij. Menſis Iulij vigeſima quinta dies ſignificat, ſi ſerena fuerit, futuram brumam frigidã: illius tamen qualitas nona Ianuarij dies explicat. In Auguſto, Septembri, Octobrij, & Nouembri menſibus nihil. Sed illorum ſtatus Auguſti ſcilicet à primo Ianuarij die deſumitur, Septembris à ſecundo: Octobris à tertio, Nouẽbris à quarto. Menſis Decembris ſeptem dies nobis obſernandos reliquerunt ruſtici, vigeſimam ſcilicet quintam cum ſequentibus vſq; ad poſtremam. Dicunt itaq; quòd vigeſima quinta dies, totius menſis Ianuarij ſtatum portendit. Si menſe fuerit ſerena, fertilem annum ſignificat: ſi venti, & imbres fuerint caritatem, & principum mortem. Hoc ideo euenit, quia venti & imbres diſtemperant tellurem: vnde neceſſario ſequitur caritas; diſtemperant delicatorum hominum complexiones: Cumq; inter omnes, principes ſint cæteris delicatiores, idcirco illorum mortem portendunt. Vigeſima verò ſexta dies, Februarij menſis ſtatum depingit. In vigeſima ſeptima, ſerena dies ſi fuerit, eccleſiaſticorum diſſidium denotat: & venti nocturni principium interitus. Verum hæc dies tempeſtatem quoq; Martij menſis deſignat. Quod autem ſerena dies eccleſiaſticorum diſſidium denotet, quærenda eſt cauſa naturalis. Quæ quidẽ erit alicuius ſtellæ fixæ influxus tunc emergentis, vel occidentis (& quandoq; erraticæ) pietati aduerſæ, & quieti: quæ cum ad Religionem ſpectent (ſunt namque Religionis partes & virtutes) ex illius ſtellæ poſitu in contrarium, eccleſiaſticorum ſenſus extimulat; vnde ira, ex qua diſſidium. Ita quoq; Principum interitus à nocturnis ventis ſignificatur, quia ſicuti dies nocti præfertur, illiq; præeſt: ita Religio ſeculo, ac propterea eccleſia terrenæ dignitati: ideoq; influxus illius diei ſereni eccleſiaſticorum diſſidium præſignificat: nocturni verò venti ex ſtellis etiam quæ principibus præſunt, ſuborti: illorum interitum præfigurant. Cœleſtium quidem corporum actio in corporibus infimis negari minimè poteſt. Vigeſimæ diei octauæ tempeſtas menſem Aprilem etiam denotat, tranquillitas infantium morbos portendit: & ventus nocturnus famem. Habent & hæc naturalem cauſam à prædominante ſiderum influxu tunc prouenientem. Aeris conſtitutio vigeſimæ nonæ diei Decembris. Maij menſis quoq; qualitatem ſignificat. Serena autem dies tardiores fructus, ſed copioſiores prædicit. Nocturni inſuper venti doctorum hominum morbos annunciant. Triceſima dies menſis Iunij conditionem nobis quoq; manifeſtat. Quæ ſi fuerit ſerena, & nocturni flauerint venti: hortorum fœcunditatem portendunt. Addunt quoq; ruſtici, ligna hac die cæſa reliquis diuturniora eſſe. Poſtremò ruſticorum Regula docet vltimum Decembris diem menſis Iulij qualitatem indicare: qui ſi ſerenus fuerit, annonæ caritatem prædixerunt. Hæ ſunt ruſticorum regulæ, & praxes circa temporum ſtatus illorumq; effectus. Quorum cauſæ & ſi ipſis ob aſtrorum imperitiam incognitæ ſint: nihilominus tamen nemini dubium

eſſe

Ianu. poſtrema dies quid præſignificat

Feb. 13. quid præſagit.

Io. And. iuris conſult.

Qui 13. Feb. ſanguine minuitur, non moritur illo anno ex febrili diſtemperantia.

Iulij 25. prędicit.

Menſis Decẽbr. ſeptẽ dies à 25. vſq; ad poſtremam quid portendunt.

Decemb 27. prædictio.

Prædictionis ratio.

18. Decemb. prężſignificationes.

Decẽbr. dies vltima mẽſis Iulij qualitatem iudicat.

Digitized by Google

eſſe poteſt, vt non à ſiderum poſitu proueniant. Nihil enim, niſi à cauſa prouenire poteſt. Vnuſquiſq; effectus ſuam certè habet cauſam. Poteramus & nos ſingulorum aſſignare cauſas, vti de aliquibus fecimus: verum quia res ex ſeipſa manifeſta eſt, & nos vtcumq; manifeſtauimus: paululum quiſq; in ſcientijs verſatus, cauſam facilè inuenire poterit.

Animaduerſiones circa Ruſticorum Regulas. CAP. XXXI.

Ruſticorum regulæ, & prædictiones vt in pluribus eueniunt.

TRIA animaduertere debet prudens Philoſophus circa recitatas iam Ruſticorum regulas, & circa ſequentes quò ad temporum ſtatus, & ea quæ ex his ſequuntur. Primum eſt, vt omnia quæ ventura prædicunt, vt in pluribus euentura ſciant, non ſemper. Quemadmodum cauſæ naturales omnes, ipſarumq; effectus, cum ſint naturales: non ſemper, ſed vt plurimum eueniunt. Inſipientis quidem eſt, aſſerere cuncta neceſſario euenire, cum quandoq; impediantur: præſertim quando vna ſolum plures habet cauſas, & inter ſe contrarias: ex quibus impediri effectum neceſſario ſequitur. Secundum eſt, quòd hæ Ruſticorum regulæ atque obſeruationes ante recognitum annum in præaſſignatis iam diebus atq; menſibus verificabantur: poſt anni verò recognitionem ob decem amotionem dierum mutati ſunt dies: ac propterea obſeruationes. Ita vt non amplius prima Ianuarij dies iuxta annum veterem ſit eadem anni recogniti: ſed erit vndecima; & prima Ianuarij dies iuxta anni recogniti rationem ſit vigeſima ſecunda Decembris: ac propterea obſeruationes omnes, & Ruſticorum regulæ illuc ſunt referendæ. Verum enimuerò vt cuncta exactè habeantur, & nihil nobis aut ignauiæ, aut otij, & ſimilium imputetur: quo etiam prudens Philoſophus in hac re minimè hallucinetur: ſciat primam Ianuarij diem iuxta annum veterem Iulianum correſpondere diei vndecimæ eiuſdem menſis anni recogniti: ſecundam duodecimæ: tertiam, tertiæ decimæ: quartam, quartæ decimæ: quintam, decimæ quintæ: ſextam, decimæ ſextæ: ſeptimam, decimæ ſeptimæ: octauam, decimæ octauæ: nonam, decimæ nonæ: decimam, vigeſimæ: vndecimam, vigeſimæ primæ: duodecimam, vigeſimæ ſecundæ. Dies verò vigeſima ſecunda ad primam Februarij diem referenda eſt: dies vigeſima quinta ad quartam Februarij. Poſtrema autem dies quæ eſt triceſima prima, ad decimam eiuſdem Februarij menſis referenda etiam eſt. Tertia decima Februarij dies ad vigeſimam tertiam eiuſdem menſis refertur: vigeſima autem quinta Iulij ad quartam Auguſti. Porrò vigeſima quinta Decembris ad quartam Ianuarij refertur, vigeſima ſexta ad quintam: vigeſima ſeptima ad ſextam, vigeſima octaua ad ſeptimam: vigeſima nona ad octauam, trigeſima ad nonam. Trigeſima prima demum ad decimam eiuſdem Ianuarij menſis diem referri debet. Vide igitur quomodo dies mutati ſunt: ac ideo mutatæ etiam obſeruationes? Quæ non amplius à prima, die ſecunda, tertia, quarta, quinta, ſexta, & cæteris eiuſdem menſis diebus deſumitur; ſed ab vndecima, duodecima, tertia decima, decima quarta, decima quinta, decima ſexta, & cæteris commutata proportione, vt iam explicatum eſt, deſumi, maximè conſentaneum eſt. Tertium animaduerſione dignum eſt, has regulas correctione etiam indigere, etiam ſeruata anni recogniti ratione. Quamuis enim ex longa experientia Ruſtici vera prædicant, & ſi neſciant cauſas; nihilo-

Ruſticorũ regulæ ante annum recognitum, & poſt.

Proportio dierum anni veteris ad dies anni recogniti.

Ruſticorũ regulæ aliqua correctione indigent.

Digitized by Google

nihilominus tamen vnaquæq; illarum cœleſtem habet cauſam. Cumq; cœlum perpetuò moueatur: Stellæ, etiam à ſuis mutatæ ſunt locis: Vnde non ſemper regulæ eiſdem diebus perſeuerabunt: quia ad alios dies ſui tranſierunt influxus, quemadmodum & ſtellarum loca; Idcirco obſeruandi ſunt diligenter dierum, menſiúmq; ſtatus, quomodo fiunt, & quando: vt ex his ad determinatos recurrere poſſimus dies, vel antecedendo, vel retrocedendo: ibiq; figere temporum ſtatus, dierum conditiones, menſium qualitates: ex quibus effectus omnes elici poſſent. At meoquidem iudicio, quamuis perexiguo, optimum eſſet hos obſeruare ſtatus iuxta vtriuſq; anni rationem tum veteris, tum quoq; recogniti, & adnotare vbi regulæ veritatem habeant: ac ex vtriuſq; proportione, tertij generis obſeruationes firmiter ſtatuere.

Aut horis iudicium.

Aliæ colonorum Regulæ circa temporum mutationes à quartis anni deſumptæ, & obſeruatæ. CAP. XXXII.

NE dùm ex menſium aliquorum ſtatu, & dierum anni, veteres coloni temporũ qualitates pronuntiauerunt: ſed à quartis quoq; anni, ſed æquinoctiorum, & à Solis ingreſſibus in aliqua ſigna, impreſſionum genera deſumpſerunt: illaſq; ſtatutis anni menſibus diuiſerunt. Dum itaq; Sol Arietem ingreditur (quod anno veteri vndecima die, & intercalari decima Martij menſis accidebat: poſt verò anni recognitionem die vigeſima prima, & in biſſextili die vigeſima eiuſdẽ menſis) obſeruanda eſt aura die antecedenti, ipſoq; & in ſequenti proxima, dum ſcilicet Sol Arietem ingreditur, qualis eſt: talis nempe in Septembris, Octobris, & Nouembris menſibus regulariter prodibit. Dum Sol Leonem quoq; ingreditur, quod anno veteri, ſed communi die decima tertia ingrediebatur, anno autem recognito die vigeſimatertia, in biſſextili, die duodecima anni veteris; ſed die vigeſima ſecunda anni recogniti Menſis Iulij: qualis erit dies ingreſſus cum antecedenti, talis, dicunt, foret ſtatus menſium Decembris, Ianuarij, & Februarij. Nimirum ſi ventus hoc ab Aquilone flaret, aut in ortu ſiccitas vrgeret: maximi frigoris indicium eſt. Quòd ſi à meridie, & occaſu pluuio, tum etiam exiſtente die, glaciem portendit. Si autem ventus mediocris erit, ita vt nõ plene ſiccus, neq; plenè humidus fuerit: varia quidem hyems imminebit. Amplius quales ſimiliter tres fuerint dies, quibus Sol libram ſubit (quod Septembris menſe contingit, die tertia decima anni veteris, & communis, die verò vigeſima tertia anni recogniti: in intercalari verò die vigeſima ſecunda, ſicuti die duodecima anni biſſextilis ante correctionem) talis quidem vt plurimum erit ver futurum. Martius ſcilicet, Aprilis, & Maius Rurſus Sole Aquariũ ingrediente (quod anno veteri tam communi, quàm biſſextili eueniebat die decima Ianuarij, anno autẽ recognito tã communi, quàm intercalari die vigeſima accidit) quales erunt dies præcedens, & ſubſequens, & is quo ſubit, talis profectò maiori in parte erit Iunij, Iulij, & Auguſti ſtatus. Subinde multorum tenet veterum opinio iuxta Conradum Vuipimen à fagis in ſua farragine libro primo de Diuinatione temporum, quod qualis ſit ventus, dùm interea Sol Libram Scorpiumq; tenuerit vſq; ad vigeſimum gradum (ideſt anno veteri ab exaltatione Sanctæ Crucis, vſq; ad Feſtum Omnium Sanctorum: nunc autem ratione anni recogniti à vigeſima quarta die Septembris vſque ad vndecimam Nouembris) talis plerumq; inſequens annus ſit futurus. Quan-

Aura diei antecedentis ingreſſus Solis in Ariete indicat qualitates menſium Sept. Octob. & Noucmb.

Qualitas diei antecedẽtis, & ſequentis ingreſſum Solis in Leonẽ indicat qualitates menſium futurorum Decem. Ian. & Febr.

Qualitas triũ dierũ, quibus Sol Librã ingreditur, indicat qualitatem futuri veris.

Qualitas diei præcedentis Solis ingreſſum in Aquariũ, diei quo Sol ingreditur, & ſequentis indicat qualitatem Iun. Iul. & Auguſt.

Conradus Vuipimen.

Venti qualitas, dum Sol Librã, & ſcorpiũ permeauerit vſq; ad 20. grad. futuri anni ſtatum indicat.

Digitized by Google

Quandoquidem ſi in duodecim menſes prædictum tempus ſubdiuiſeris, cuilibet menſi quatuor correſpondebunt dies: quorum quilibet vnus menſis quartam ſignificat, ac in ſupputatione primus erit Nouember. Hæ ſunt igitur reliquæ veterum colonorum regulæ ab anni quartis deſumptæ, quas obſeruandas docent pro dignoſcendis temporum mutationibus vſq; ad præſentem diem. Sed apud nos quam veritatem habeant, neſcimus: quia minimè experti fuimus. Nihilominus tamen cum ex aliqua cœleſti cauſa originem habeant, vt par eſt, haud ſunt ſpernendæ. Verum poſſemus hoc in loco euentus anni aliquos in annonæ penuria, pace, bello, atq; ægritudine proſequi: quæ veteres coloni longa obſeruatione firmati, poſſe præſciri, pro explorato habent. Nihilo ſecius in ſequentibus capitulis ex parte de eis agemus, at verò reliquos ad eam tractationem referendos cenſuimus: quæ de auibus quadrupedibus, inſectis, piſcibus, & ſimilibus digreditur; quæ profectò in tertio libro, qui eſt ſequens, & terreſtris inſcribitur, inferuntur. Nam ex quibuſdam illorum coniectura fiet.

Ruſticorũ regulæ haud ſunt ſpernendæ.

Annuæ ægritudines ex elementorum alterationibus.
CAP. XXXIII.

Aeris conſequẽtia ex ipſius alterationibus.

VTILE quidem quinimò per quàm neceſſarium arbitramur, vt aeris conſequentia ex eius alterationibus præſignificemus. Inſtrumentum enim eſt, vt finem effectus conſequantur. Quare, quæ viri in hac parte doctiſſimi ſcripſerunt, manifeſtare non pigebit: vt nihil in hac parte non apertum relinquatur. Ex quatuor itaq; anni temporum qualitatibus contingentia corporum prædicere opus eſt. Sed in primis ſciendum, triplicem eſſe aeris mutationem. Prima eſt naturalis, Secunda præter naturam, Tertia non naturalis. Prima eſt, cum tempora ſuas omnino ſeruant naturas. Secunda, cum in ſubſtantia, & complexione aer corrumpitur. Tertia eſt media inter vtraſque. Ambæ vltimæ mortiferæ quidem extant: quia præter, & contra naturæ ordinem. Vnde Petrus Aponenſis ſuper ſeptimo problemate primæ particulæ libri primi, inquit: aerem ſic infectum quandoq; febrem non inducere, verum carbunculoſa apoſtemata, & peſtilentialia, variolas, morbilos, lepram, & plerumq; obtalmiam, quæ omnia contagioſas ægritudines medici vocant. Inter autem anni quartas dum tempora ſuas non ſeruant conſtitutiones, vernalis & autumnalis ſunt magis morbiferæ; quia plus mutabiles ratione ſignorum æquinoctialium: ſed autumnalis magis etiam iuxta Ariſtotelem particula prima problematum 27. quia magis aere calido infrigidato, quàm frigido calefacto ægrotamus. Cui ſententiæ ſe aſcribit Hypocrates tertio Amphoriſmorum, nono Amphoriſmo dicens: Autumno acutiſſimæ ægritudines, & maximæ mortiferæ, vt in pluribus fiunt. Dicamus itaque in vniuerſum quartarum ſtatus. Hyeme exiſtente auſtrina, & pluuioſa, ver ſiccum & boreale, ægritudinalis fit ver, & æſtas: quia hyemis humiditas veris frigiditate, ſiccitateq; gelatur. Redduntur namq; indiſpoſiti meatus, ac humores gelati diuerſas produnt ægritudines. Vnde & prægnantes abortum facient, aut naſcentes morientur: qui ſi vixerint, debiles erunt; Ita Ariſtoteles docet nono problemate. Quod & Hyppocrates tertio Amphoriſmorum, Amphoriſmo tertio confirmare videtur, dicens. Hyeme auſtrina, & pluuioſa, ver verò ſiccum, & boreale mulieres parturientes in vere

Aeris mutationũ triplex diſcrimen.

Petrus Apponenſis.

Vernalis, & Autumnalis quartæ cæteris magis morbiferæ. Hyppocrates.

Hyemis auſtrina, & pluuioſa ver ſiccum, & boreale quas ægritudines efficit.

Ariſtoteles. Hyppocrates.

abortum

Digitized by Google

abortum facient; & parturientes, aut pueri morientur, aut imbecilles erunt. Alijs verò diſſinteriæ, Iuuenibus tamen apta, ſenibus verò catharri euenient, celeriter perimentes. Idem ſcribit in libro de aere, & aqua. Quòd, ſcilicet, ſi hyems auſtrina fuerit, & nimis pluuioſa, mulieres prægnantes in vere abortum facient: ſi tunc eius parturiendi fuerit tempus, ſi quæ fœtus emittant, anihilatos, & defectuoſos emittent; aut morientur cito. Hominibus autem accident lienteria, dolor oculorum; & catharri defluentes, & alij morbi contingunt. Confirmat id quoque Auicenna primo Canone, & cæt. inquiens. Ver Septentrionale hyemi Meridionali adueniens, multiplicabitur in Autumno mortalitas in pueris, & diſſenteria, & inteſtinorum apoſtemata: & prolixæ tertianæ; & Hyeme multarum aquarum, quæ in verè parituras ſperabunt, aut abortum facient; vel ſi pepererint, debile, aut cito moriturum: & in hominibus chatarri. Hyppocrates docet in temporibus pluuioſis, vt multum, fieri ægritudines; vti febres longæ, fluxus ventris, putredines, epilenſiæ, & apoplexiæ, & ſquinantiæ: in ſiccis verò fieri ptiſes, conſumptiones, obtalmias, ſtrangurias, diſſenterias, & ſimilia. Ariſtoteles octauo problemate dicit; quòd ſi hyems ſicca fuerit, & borealis, & ver pluuioſum, & auſtrinum, æſtas morbida febribus, & optalmijs efficientur. Si autem æſtas pluuioſa fuerit, & non temperata, deterior erit. Ratio eſt ob Solis actionem: Qui multam ſumet materiam, quam calefaciendo, vndique hinc multa accidet putredo. Auicenna capite ſeptimo, ver pluuioſum, & Meridionale adueniens hyemi Septentrionali multiplicabuntur febres acutæ, & optalmiæ in æſtate. Confirmatur ab Hyppocrate in libro de Aere, & Aqua: vbi ſcribit; Hyems ſicca, & borealis, ver pluuioſum, & auſtrale, febrem, & lienteriam in æſtate neceſſe eſt euenire: & in autumno ægritudines, & febres acutiſſimas. Et Ariſtoteles problemate decimonono docet, quod ſi hyems fuerit borealis, & ver Auſtrinum, & pluuioſum, & æſtas valde ſicca, mortifer fit autumnus omnibus, & præcipuè pueris adhuc flegmaticis, præcipuè alijs ab iſtis diſſinteriæ contingent in autumno: & ſurgentes à diſſenterijs, quartanas incurrent. Idem Hyppocras libro ſuprarecitato, Quòd ſi æſtas ſicca, & auſtrina fuerit, Autumnus verò pluuioſus, & Septentrionalis, in hyeme dolor capitis, reuma, & tuſſis, & ptiſis, & multæ aliæ infirmitates accident. Auicenna quoque eandem confirmat ſententiam libro primo fen. ſec. Doct. ſec. ſum. prima capite ſeptimo: vbi inquit, quod cum æſtati ſiccæ Meridionali ſuperuenerit Autumnus pluuioſus, & Septentrionalis, multiplicabitur in hyeme dolor capitis, reuma, & raucedo. Ariſtoteles inſuper decimo problemate eandem approbat ſententiam. Hyppocrates ſubinde tertio Amphoriſmorum Amphoriſmo vigeſimotertio ſcribit; quòd ſi æſtas borealis fuerit, hoc eſt, remiſſe calida: & Autumnus pluuioſus, & Auſtrinus, in hyeme ſequenti capitis dolor, & tuſſes, branci, & corizæ erunt conforme quidem Auicennæ ſententiæ. Ariſtoteles quoq; quinto problemate habet: quòd ſi æſtas, & Autumnus boreales fuerint, flegmaticis confert, & mulieribus: duodecimo autem problemate, colericis aerem nocuum arbitratur: ſicq; optalmiæ, & acutæ febres colericis contingent; quod & fatetur Hyppocrates tertio Amphoriſmorum, amphoriſmo decimoquarto. Qui amplius in libro de aere, & aqua ſcribit, æſtatem pluuioſam, & auſtrinam, atq; Autumnum, ægram hyemem futuram prænuntiare; cui ſe ſubſcribit Auicenna loco prærecitato dicens: in hyeme multæ exprimendæ accident ægritudines. Rurſus, æſtati Meridionali cum ſuperuenerit autumnus Septentrionalis, ægritudines accedent exprimendi: & Autumnus, & æſtas Meridionales, in hyeme accedēt ægritudines per expreſsionem humorum. Quum verò prædicta fuerint ſicca tempora, flegmaticis prodeſt. Siccis verò optalmia, & fe-

Auicenna.

Aegritudines vt plurimum temporibus pluuioſis fiunt.

Hyems ſicca & borealis, ver pluuioſum, & Auſtrinũ quas influit ægritudines.

Aegritudines ex vere pluuioſo, & cæt.

Autumnus mortifer.

Aeſtas ſicca, & auſtrina, Autumnus pluuioſus, & cæt. Infirmitates hyemales.

Ariſtoteles. Hyppocrates.

Ariſtoteles.

Aegra hyems. Auicenna.

Aegritudines exprimēdi.

bres acutæ accedent. Hyems quæ fuerit frigida,& pluuioſa ardorem facit vrinæ. Aeſtas verò nimis calida,& ſicca ſquinantiam,& variolas producit. Confirmatur ab Ariſtotele vigeſimo problemate, qui dicit. Vbi Hyems ſuperueniens inuenit corpora fluida, & ſic etiam multa aggregata humiditate,putreſcunt corpora: aut humorum fit expreſſio, & fluxus ad cor,& fit ſic ſuffocatio. Ioannes Alexandrinus ſuper epidimias Hyppocratis libro 8. dicit, quod ſi hyems fuerit Auſtralis,& pluuialis,ver vero pluuioſum,& boreale: neceſſe eſt in æſtate fieri ægritudines: ſed & peſtem quoq; ex aeris intemperie proueniri,maximè conſentaneum eſt. Vnde & Conciliator ſuper particula primi libri problematum Ariſtotelis ſeptimo problemate diffinit peſtilentiam per aeris mutationem, ſic dicens. Peſtilentia quæ Epidimia dicitur,eſt mutatio aeris in putredinem, vel peſſimam qualitatem vniuerſaliter multum peſtifera. Idẽ affirmat Hermes Triſmegiſtus libro quarto, capite ſecundo: peſtem ſcilicet naſci ex aeris corruptione, & intemperie ſiccitatis,vel caloris, vel humiditatis nimiæ proueniente. Ita quod ſicut ex humiditatum diſtemperantia infirmitas prouenit: ita peſtis ex inæquali planetarum,ſignorum,& ſtellarum actu procedit: quæ aerem diuerſimode variant. Nam aeris alterationes ſecundum res cœleſtes proueniunt. Quare Magnus Albertus libro ſecundo de elementorũ proprietatibus tractatu ſecundo, capite primo ſcribit, quòd Iouis, & Martis coniunctio in Geminis cum alijs eos adiuuantibus faciunt peſtilentiales vẽtos,& aeres corruptos, qui ſubito hominum multitudinem necant,& animalium. Haly confirmat libro quinto de Regali diſpoſitione,quòd ſcilicet ex ſtellarum Ortu, & Occaſu in quibus tempora mutantur: ſunt Pleiades Canicula. Porrò ſunt etiam terreſtres cauſæ, quæ peſtem gignunt. Prima eſt pars terræ,Secunda Regionum eleuatio,vel depreſſio, & concaua: Tertia, montium vicinitas: Quarta,maris propinquitas: Quinta terræ ipſius Regionis ſtagna, & paludes: Sexta olera putrida,quibus & adduntur domus humidæ, & ſpeluncæ,& cætera huiuſmodi. Sed videat Haly prudens Philoſophus. At infimum minimè obtinent locum corrupti vapores. Idcirco Auicenna quarto Canone ſcribit, aeris corruptionem accidere ventorum cauſa, vapores malos ex fætidis locis in quibus ſunt profundæ valles, in locum vnum deferentium: & corpora in prælio deſiccata, aut occiſa, & non ſepulta. Et Haly, aeris corruptiones ex fructuum corruptionibus, & cadaueribus, & cloacis vaporantibus ciuitatum, & ex mortuorum monumentis fieri, aſſeuerat. Magnus Albertus libro de rerum proprietatibus ſecundo, fatetur vaporibus venenoſis, vt de anhelitu ſerpentum peſtem quoque oriri. Ariſtoteles in libro de proprietatibus elementorum vaporibus ex terræ aperturis exhalantibus: Auicenna quarto Canone propter putredinem in terræ viſceribus. Qua de re omnia inficiuntur. Sed & cum terremotu ex terræ viſceribus exeunt vapores aliquando, aerem inficientes, vnde & peſtis. Lege libellum noſtrum de motu terræ. Auſtrales venti per infecta loca tranſeuntes, inficiunt: præſertim homines grauiores, impotenteſq;. ſic etenim putreſcit aer ex corruptis vaporibus ipſi permixtis; & inficit corda aſpirantia,reſpirantiaq;. Cum corrumpuntur ſegetes,& aer Aqua, adueniunt febres peſtilentiales: quæ non niſi temporibus corruptis, & ſterilibus eueniunt, inquit Bernardus de Gardonio libro primo,qui dicitur Lilium, capite ſecundo. Beda libro primo de ratione temporum,peſtem,ſcribit ex aeris, vel ſiccitatis, vel calorum,vel aquarũ intemperantia naſci. Conſtantinus inquit,quòd aer ſubſtantiæ ſuæ temperamento in putredinem mutatus, ſiue in quamlibet peſſimam qualitatum, peſtilentialis vocatur. Ideo Hyppocrates tertio Amphoriſmorum,amphoriſmo primo ſcribit: ꝙ temporum mutationes maximè morbos generant,& in temporibus magnæ mutatio-

Io. Alexandrinus.
Peſtis origo.
Conciliator.
Peſtilentia, ſeu Epidimia
Hermes Triſmegiſtus.
Magnus Albertus de peſte.
Haly ſententia de temporũ mutationibus.
Cauſæ terreſtres, quæ peſtẽ gignunt.
Auicẽnæ ſententiæ de peſtis origine.
Haly opinio de peſte.
Magni Alberti ſententia de peſte.
Ariſtotelis, & Anicẽnæ opinio de peſte.
Ex terremotu quandoq; peſtis.
Peſtis ex rebus varijs.
Bernardus de Gardonio
Bedæ, & Cõſtantini ſententia de peſte.
Tẽporũ mutationes morbos pariun.

Digitized by Google

mutationis,vel frigiditatis, vel eſtus, vel humiditatis,vel ſiccitatis. Quo in loco Galenus inſignis medicus addit,quòd non ſolùm temporum mutationes, ſed etiã eorum complexiones,quæ maximè,ſunt generantes morbum, cum mutentur. Et ſuper quarto Hyppocratis amphoriſmo habet, tempora anni non eſſe cauſam morbi,ſed mutationes ſuæ complexionis. Quocirca Ariſtoteles deffinit peſtẽ eſſe ægritudinem vniuerſalem ob quamdam oportunam aduſtionem aerem corrumpentem: & ægrotis appropinquãtẽ admodũ baſiliſci inficiuntur, conſumunturq́;. Cauſam reddit Commentator, quia redduntur morbidi ab aere ſic corrupto immediate,& ſine obſtaculo ad cor ingrediente: quoniam aer eſt ineuitabilis neceſſariuſq́; ad anhelitum, & auditum. Habemus igitur annuas ægritudines ex elementorum alterationibus; quæ quidem eueniunt ex mutatione ſubſtantiæ aeris; cum ſcilicet naturam ſuam tranſierit. Vt ſi hiems calida fuerit,& ſicca, ac ſine pluuia:ver frigidum,& ſiccũ: Autumnus calidus,& humidus;æſtas frigida, & humida,vel exceſſiuè calida: Tunc quidem peſtis per acutas febres quibuſdam in locis adueniet: multaq́; mala contingunt,quæ non homines dumtaxat, verum & beſtias inficit:& quandoq́; arborum fructus & plantarum, quos comedentes in peſſimas incidũt infirmitates.Verum cum aer mutatur, magis nocuus eſt calidus, & humidus,ſi putreſcit, & dilatatur, quia qualitates illæ ſunt maximè ſymbolæ naturæ hominum,qui calido viuunt,ac humido nutriuntur; ſed plus inficit,ſi non ſequuntur venti deſſiccatiui. Huius ſententiæ eſt primò Auenzoar in libro Athar medicinarum capitulo de Epidimia, deinde Auicenna primo libro ſen. ſec. doct. ſec.ſum.prima cap.quarto.vbi inquit, quòd mutatio ducens mortalitatem, & ex complexionibus aeris digniore,vt cõuertatur ad putrefactionem: eſt calidi,& humidi aeris complexio. Quare idem Auenzoar loco præcitato narrat, in regione quadam aduenisse incendium,cui ſuperueniente pluuia fuiſſe cauſam magnę corruptionis aeris. Vnde hominibus accidit ſcabies: pluribuſq́; eorum ceciderunt brachium,& crura,& muſculi,ex putrefactione,ac corruptione magna. Verum enimuero ne dum ex qualitatibus anni, cum ſcilicet aer mutatur, perpendendæ ſunt annorum ægritudines: verum cũ mutatur aeris ſubſtantia per diem,per hebdomadam,& per alios plures dies. Igitur cum in temporibus eadem die aliquando quidem æſtus,quandoq́; frigus ſit: autumnales ægritudines expectato. Huius ſententiæ eſt Hyppocras tertio amphoriſmorum,amphoriſmo quarto. Cui concordat Auicenna primo Canone loco prærecitato. Qui etiam libro quarto aſſerit,ꝙ quum videris alterari aerem vno die ſæpius:& vno die Sol clarus oritur, ac alio die conturbatur,& oritur in velaminibus nebulæ,quæ eſt, vt puluis: & modo eſt calor,& modo frigus in vno die,vel in multis diebus,iudicandum eſt,quòd peſtilentia accedet. Peſtilentiam verè æſtiuam malignam pluuiæ paucitas in vere cum frigore ſignificat: & cum multiplicatur Auſter,ac aliquibus diebus aer conturbatur,ac demum clarificatur poſt hebdomadam vnam: & frigus accedit in nocte,& præfocatio,& conturbatio,& caliditas, tunc iam venit peſtilentia, & peſtilentiales febres,& variolæ: & ita etiam iudicandũ eſt de æſtate calida,& humida habente matutina alterata. In Autumno ignes in aere, & Cometæ ſi apparuerint,ſigna ſunt peſtilentialia, ac multorum morborum. Sed de Cometis,ac illorum effectibus iam hoc in loco ſcripſimus: ſed illuſtrius in particulari noſtro libello. At de his,hactenus.

Galenus qd de morbis ſentit.

Ariſtotelis ſententia de peſte.

Cõmẽtator.

Aer ſuam naturam tranſiens: peſtem inducit.

Auenzoar. Auicenna.

Hiſtoria notetur, & aeris corruptũ

Annorum ægritudines etiã per diẽ, & hebdomadam notãdæ ſunt.

Aeris variatio per ſingulos dies peſtem inducit.

Ignes, & Cometæ in Autumno peſtilentiales.

Digitized by Google

Annorum ſanitates. CAP. XXXIV.

Annus ſanus

QVAE ægritudines ex aeris mutationibus,dum tempora ſuas non ſeruant naturas, naſcuntur, iam enarratum eſt. Nunc quæ temporum diſpoſitiones ſanitatem efficiant: remanet dicendum. Sanus ſemper erit annus,ſi tempora ſuas ſeruauerint naturas. Ita vt bruma frigida ſit, & ſicca cum aliquibus interpollatis pluuijs: moderant namq; gelu vigorem. Aeſtas calida,& ſicca etiã cum aliquali aquarum inundatione: temperant profecto æſtus immenſitatem. Autumnus calidus, & humidus cum pluuiarum abundantia, ſed æquali. Porrò ver frigidum, & humidum cum aquarum crebra interpollatione, & calor ſit temperatus. Debet itaq; eſſe in anno proportionata ſerenitas, & proportionata tempeſtas. Nam ſi vtraq; nimia fuerit, corrumpunt aerem,& peſtes atq; regnorum mutationes ſignificant ob mortem: Huius ſententiæ eſt Conciliator problemate primo particulæ primæ libri Ariſtotelis. Quare Hyppocrates in ſuo libro de Aere,& Aqua inquit: annum ſanum non debere eſſe nimis ſerenum. Petrus Aponenſis per tempeſtatem intellexit aerem groſſum, puluerulentum: In quo apparent igneæ ſcintillationes, quæ ſunt ſigna peſtilentiæ. Igitur ſi tempora in ſe conuenientia fuerint, complexiones ſanas conſeruant: ſi autem diſſonantia, difficiles procreare morbos,maxime conſentaneum eſt. Quæ autem ſcribimus conformia ſunt quidem his,quæ viri illuſtres nos docent. Hyppocrates in libro de Aere, & Aqua inquit: quòd ſi ſtellarum ortus ſit, vt debet (Nam ex illis cunctæ aeris alterationes pendent, vt iam ſcripſimus in hoc primo libro) vt tempora ſcilicet ſint proportionata, & ſic in Occaſu,vt in Autumno plures aquæ,& hyeme paucæ: nec multum ſerenum, neq; frigidum plus oportuno; & vere aquæ multæ,æſtate aquarum temperantia, annum ſanum iudicat. Auicenna quoq; primo Canone fen.ſec.ſumma prima,capite quarto,autumat annum ſanum ex his: ſcilicet,vt Autumnus ſit pluuioſus, & hyems temperata,neq; ſit non frigiditatem habens,non tamen ſit pluuioſa in regionis comparatione: & ſic ver pluuioſum fuit, & æſtas non abſq; pluuia, erit illud quod ſanius eſſe poteſt. Haly libro quinto de Regali diſpoſitione capite quarto inquit,quòd annus cuius aer ſeruatam ſeruat moderationem, eſt ille, cuius ver temperatum eſt circa calorem, & frigus: & ideo alternatim in eo fiunt pluuiæ: nec moderati æſtas eſt caloris: & in ea paucæ fiunt pluuiæ: non quemadmodum vernales eſſe condecet: nec etiam Autumnus nimiæ erit ſiccitatis: ſed in eo pluuiæ ſunt: Hyems verò frigida erit: & pluuiæ in ea non erunt ſuperabundantes, huiuſmodi anni aer, prout condecet, temperatus eſt. Si verò aer ab his quæ dicta ſunt, variatur: morbidus eſt; quod iam capite præcedenti tactum eſt. Hæc ſunt,quæ de annuis ægritudinibus, ſanitatibuſq; ex elementorum inæqualitatibus,conuenientijſq; deſumptis, adduximus iuxta illuſtrium virorum ſententias. Multa tamen ſimilia deſunt, verum quia virtualiter in prædictis includuntur: omittenda conſulto cenſuimus. Conſulimus tamen philoſophis omnibus & medicis, vt Aſtrorum ſcientiæ vacent. Sic enim fieret, vt aeris qualitates cum conſequentibus illuſtrius,certiuſq; prædicerent. Certius quidem ſcitur effectus per duas cauſas,quàm per vnam ſolam. Si namq; præſciri poſſunt ſanitates ægritudineſq; per elementorum variationes,quæ à cœlis alterantur, illuſtrius tamen

In anno proportionata ſerenitas, & proportionata tẽpeſtas debet eſſe.

Conciliator

Hyppocrates.

Petrus Aponenſis.

Stellarũ ortus conueniẽs annum ſanũ reddit.

Auicẽnæ cõfirmatio.

Haly teſtimonium de anno ſano.

Aſtrorũ ſciẽtia ad medicinam neceſſaria.

vatici-

vaticinari poſſent, per cœlorum naturam, certiuſq; per ambas cauſas. Sanè omnia hæc & ſimilia à cœlis pendent. Sanitates, ægritudineſq; Ptolemæus libro ſecundo Quadripartiti docet, præſciri à dominis coniunctionis, vel oppoſitionis ante ingreſſum Solis in Arietem: ſcire quidem eorum dominos, & aſcendentia. Albumaſar libro octauo coniunctionum inquit: quòd luminaria male diſpoſita ante Solis ingreſſum in Arietem in eorum diametro, & Aſcendens à Saturno infortunatum cum Mercurij participatione, peſtem ſignificat in locis & Regnis, trigono Arietis ſubiectis: vti Brittania, Germania, & Italia: febreſq; peſtilentiales, ægritudines ex humore malencolico permixto cum colera pernitioſa: ſignificat etiam variolas, & morbillos. Mars quoq; vendicans ſibi dominatum, & Luna in anni reuolutione infortunata, febres peſtilentiales, puſtulas, lepram, & impetigines iuxta Albumaſarem denuntiat. Hæc ſi à medicis ſcirentur, tot tantiq; diem ſuum extremũ non obirent: quia prouiderent. Idcirco dixit Hyppocrates, Aſtrologiam non paruam eſſe medicinæ partem. Vtinam omnis medicus eſſet Aſtrologus, & nullum medicum fore abſq; Aſtrologia, diplomate Regio Principes iuberent: Humano generi dubio procul magnam vtilitatem afferrent. Et ſi in medendis morbis dies criticos obſeruarent, thema cœli erigentes die, & hora decubitus: inſpiciendo Lunæ progreſſum, à quibus ſcilicet diſcedit, quibus applicat: ſi lento, vel veloci meet motu, ſi aucta ſit motu, vel lumine, ſi ſit fortis vel debilis: præſciret profecto num morbus foret læthalis, nec ne: & æger num conualeſcet, aut morietur. Nam & ſi per cauſas proximas id præſcire poſſint, illuſtrius tamen per remotas: ac certius per vtraſq;. Conſulant Hermetis Triſmegiſti inſignem libellum, cuius inſcriptio eſt, Hermetis Triſmegiſti Iatromathematica, hoc eſt: Medicinæ cum Mathematica coniunctio, quem è Græco in Latinum vertit Ioannes Stadius Leonnoutheſius Mathematicus inſignis: quamplura certè ſcitu digniſſima congererent pro ſalute generis humani.

Ptolemæi doctrina.

Albumaſar.

Annus morbiſer.

Aſtrologiã magnã medicinę partẽ dixit Hyppocrates.

Hermes Triſmegiſtus.

Io. Stadius.

Anni qualitas, ex rebus varijs. CAP. XXXV.

REMANET deinde de anni qualitate, diſpoſitioneque pro huiuſce ſecundi libri complemento ex diuerſis illuſtribus authoribus excerpta, ac ex ipſa etiam obſeruatione comprobata. Et quamuis, in ſuperioribus multa horum ſint tacta, ex quibus anni qualitas deſumi poteſt: nihilominus tamen alia explicanda ſunt, quæ notat digna cenſemus. Incipiemus itaq; à ſtellis primò, deinde à meteoris, & reliquis omnibus. Porrò autem à ſtellis, à Canicula exordiemur. Heraclides Ponticus Philoſophus ſcribit, Ceos populos obſeruaſſe Caniculam, atq; ex ipſius puritate, vel obſcuritatem ſulubrem annum, vel infauſtum prognoſticabantur. Quandoquidem ſi obſcurior ſolito appareret, caligine ex omni parte circumfuſa, grauem, & peſtilentem anni futuram qualitatem pronuntiabant. Cauſa quidem eſt, tunc cœlum eſſe pingue, & concretum: quod certè animalium ſaluti aduerſari, maximè conſentaneum eſt. Si verò ſtella illuſtris, perlucida, ac abſq; caligine aliqua ſplenduerit, tunc ſalutaris anni ſignum dat: eò quia purum eſt cœlum, & tenue; ac ideo ſalubr. Lege Ciceronem libro primo de Diuinatione. Sub Cane, vel ſub Arcturo ſi non pluet: circa æquinoctium imber erit, aut ventus. Die 15. Nouembris Oriente Sole cum 22. grad. Scorpij; ſeu paulo ante, cum Tauro pleiades, ſeu Vergiliæ

Anni qualitas à canicula.

Heraclides Ponticus.

Canicula obſcurior ſolito peſtilentem annum prædicit.

Canicula ſplendens ſalubrem annum pronunciat.

Cicero.

Anni qualitas ex occaſu Vergil.

Digitized by Google

giliæ occidunt Occaſu matutino apparente, quæ non apparent vſq; ad tempus veris: in quarum Occaſu non erat amplius nauigatio apud veteres, cum eſſet hyemis initium. Itaq; ſi tunc ad Solis Ortum, cum Occidunt Vergiliæ, tempus nubibus plenum erit, ex obſeruatione per dies quinquaginta, & multoties centum, continuæ erunt pluuiæ: ac propterea frumenti Caritas. Ratio eſt, quoniam hyberno puluere frumenta gaudent. Vnde Virgilius,

In occaſu Vergiliarũ per dies 50. & multoties, 100. erunt pluuiæ.

Hyberno latiſſima puluere farra.

Et Carmina illa ruſtica,

Hyberno puluere, verno luto,
Longiſſima metes, Camille farra.

In milleloquijs Cabellini viſuntur hæc: quæ ſcribit etiam Lucas de Penna Iuriſconſultus 2. lib. 2. C. de agric. & cenſ. lib. 11. Ex Hyppocratis, & Ariſtotelis monimentis clarum eſt, Philoſophos, & Medicos, inſignes ſtellas obſeruaſſe, Arcturum ſcilicet, Orionem, Canem, & Virgilias tantum: illarum certè Ortus, & Occaſus tanquam anni Dichotomias. Benè tamen verum eſt, Hyppocratem in libro de aere, aquis, & locis aliquando dixiſſe, non Arcturum dumtaxat, & Pleiades, ſed quaſcumq; alias Stellas obſeruari debere: quarum Ortus, & Occaſus, cum cœli mediationibus in ſuperiori libro habes. Hyppocras in tertio Aphoriſmorum ſecto, vbi temporum ſtatus, & mutationes explicauit, Aphoriſmo. 12. inquit: ſi Auſtralis hyems, & pluuioſa fuerit, ver ſiccum, & Aquilonium erit. Sed & illi conſentit Theophraſtus in libello de pluuiarum ſignis dicens. Si Hyems valde pluuia fuerit, ver vt plurimum ſiccum erit: at ſi hyems ſicca, ver è contra pluuium. Ratio eſt, cum circa æquinoctia mutationes fieri debeant. Quò circa manifeſte elicitur, vnius temporis ſtatum, alterius dubio procul indicare. Verum enimuero idē Theophraſtus rem nobis totam aperuit in libello de ſignis tempeſtatum: vbi dum conuenientia, & diſſonantia tempora digreditur, ab ipſis anni qualitas à nobis iudicari, innuit. Docet quippe, quòd cum æſtus plurimi, & vehementiſſimi dominantur: hyems aſpera, & ſæuiſſima expectari debet. Si ver fuerit valde pluuium, ingentes æſtus in campeſtribus, & concauis locis erunt expectandi. Si Autumnus vehementer calidus fuerit: ver, vt plurimum, frigidum erit. Si ver cunctabitur, ac frigidum fuerit, opora tarda erit (Quid ſit opora, in ſuperibus dictum eſt) atq; autumnus, vt plurimum, æſtuoſus. Hyems, ſi maturauerit, maturè etiam deſinet: & ver ſuum retinebit temperamentum; quòd ſi cunctabitur, ver nō erit ver; ratio eſt manifeſta, quia hyems perſeuarat in illo. Vnde Hyppocrates in opuſculo de natura humana ver ſua natura ſcribit, humidum, & pluuium eſſe debere. Quod & confirmat in libello de aere, & aquis, & locis ſalubribus, pluuium ver eſſe, ſed tempeſtiuè. Si ver, & æſtas frigida fuerit, opora, & Autumnus æſtuoſus erit, atq; à ventis ſilens. Proueniunt autem hæc, quæ diximus à temporum natura, & à mutatione, quæ ſemper eſt in oppoſitum. Nam ver, & Autumnus in temperamento minimè conueniunt adinuicem: ſimiliter æſtas, & hyems diſſentiunt in eodem ob temporum contrarietatem; quia nimirum tempus aduerſatur tempori: ac propterea ſi ver plus iuſto frigidum fuerit, autumnus calidior erit: & ſi autumnus frigidior, ver, vt plurimum, calidior. Similiter eſtas, ſi plus ſolito calida fuerit, hyems maximè frigida erit: & ſi frigida, bruma calida erit. Quare Hyppocrates in libro de natura humana ſcriptum reliquit, à vere Autumnales infirmitates diſſolui, ab Autumno, vernas: æſtiuas, à Bruma: brumales verò ab æſtate. Ex his itaq; habetur non ſolum, anni qualitas, ſed effectus: nimirum ſi annus à ſuo egreditur temperamento, quod accidit, dum tempus in tempus conuertitur: hoc eſt, ver in brumam, Autumnus in æſtatem, & tempora confunduntur

Cabellinus, Lucas de Pēna.

Stellæ à Philoſophis, & Medicis obſeruatæ.

Stellæ omnes obſeruari debent à Philoſophis, & Medicis.

Quatuor tēporum anni qualitates iuxta Hyppocratem, & Theophraſtum.

Aeſtus plurimi ſi dominentur.

Ver valde pluuium.

Autumnus calidior.

Ver longũ, & frigidum.

Hyems matura, & longa.

Ver, & æſtas frigida.

Ver, & Autumnus æſtas & hyems non conueniũt inter ſe.

Infirmitates annuę à quibus diſſoluũtur.

tur

Digitized by Google

tur adinuicem: annus quidem tunc morbifer erit, & lethalis. Accedit quoque, quòd ver,& æſtas, Autumnus, & hyems etſi adinuicem conueniant eſſentialiter in actiuis qualitatibus, & per ſe: nihilominus tamen diſſentiri poſſunt per accidens; ſicuti de facto quandoq; diſſentiunt. Si in brumæ initio aer caligine, ac obſcuritate obumbretur, æſtuſq; vigeant abſque pluuijs: ver grandinoſum portendunt. Prouenit id certè ob vaporum multitudinem, qui tunc abundant: vnde quod non fecit hyems in frigiditate ver facere, maximè conſentaneum eſt in grandinibus, ob hyemis calorem in vere relictum, ac etiam ob temperamentum. Hyemis initium propriè in ſolſtitio fit hyberno, iuxta veteres Philoſophos in occaſu Vergiliarum: vtrumque obſeruare licet. Si poſt vernum æquinoctium nebulæ multæ fuerint, inde ad ſeptimum menſem, ideſt Autumno, venti multi,& flatus tunc erunt, & terremotus. Ratio eſt manifeſta, cum multæ exhalationes à verè, atque æſtate impeditæ, ſuos nequiuerunt producere effectus: ſed contrario adueniente temperamento, excitantur venti à præmiſſis exhalationibus, quæ latebant occultè: vere,& æſtate impedientibus. Effectus exhalationis fumidæ ſunt præſertim venti,& terremotus. Si circa æquinoctium aphricus ſpiret: pluuias proculdubio dabit. Ariſtoteles problemate vigeſimoquinto, ſectione 26. & Theophraſtus in libello de ſignis pluuiarum. Quod vero dicit circa æquinoctium, non explicans quale ſit illud, nonnulli de autumnali arbitrantur, & rectè, cum circa illud Africus excitari ſolent. At nos remur vtrumque: nam ambo tempora mutare ſolent, ac ideo ſi Aphricus flat, cum ſit pluuidus, pluuiæ erunt expectandæ. Sub cane, vel ſub Arcturo pluere ſolet: at ſi non pluuet, circa æquinoctium (nempe autumnale, tamquam illis proximius) erit imber, aut ventus. Cum multæ niues ſuo tempore decidunt, non iuxta Theophraſtum ſolum, ſed iuxta omnes ferè, annus benè cedit tum ad rerum copiam, tum quoq; ad corporum ſalubritatem. Cauſa certè eſt, quòd frigus ex niuibus procedens, calorem impellit ad vegetabilium radices: qui coadunatus, cauſa eſt germinationis illorum, aqua paulatim illas irrigante ex niuium reſolutione. Deinde in anno, cum abundant niues, ſignum eſt, dominari Aquilonem: & annus Aquilonius melior, & ſalubrior eſt Auſtrali, vbi niues minimè decidunt ob flatus caliditatem: etiam iuxta Hyppocratem,& Galenum Aphoriſmo quinto,& decimo ſeptimo tertij ſecti: cui fidē adhibet Theophraſtus in libello de ſignis pluuiarum. Ac ideo Aquilonius annus cæteris præſtat, præſertim Auſtrino: Nam animalibus, plantiſq; imbres Aquilonij magis proſunt. Ratio quidem eſt, quia dulcem neceſſe eſt, eſſe aquam, non ſalſam: Aquilonia dulcis eſt, Auſtrina ſalſa iuxta Ariſtotelem libro ſecundo Meteororū, ob plurimam fumidæ exhalationis admixtionem: quibus & nos addimus, ob mare, quod Auſter pertranſit, cuius aqua ſalſa eſt: vnde & illius impreſſiones ſuſcipit; Aquilo terram, flumina & dulcium fontes aquarum: Ideò hæc ſalubrior illa eſt, ac propterea animalibus magis proficua: Auſtrina autem aduerſa,& noxia. Vnde eſt & illud adagium, dulcia ſunt amica naturæ: Igitur dulces oportet eſſe aquas, nam dulces optimæ ſunt, etiam iuxta Hyppocratem in libro de aere, aquis, & locis. Circa Hybernum ſolſtitium per quadraginta dies aerem penitus algere, ſcripſit Theophraſtus capite decimo ſexto libro quinto de Plantarum cauſis. Si Eteſiæ plurimum temporis flauerint,& Autumnus ventis per flatus fuerit: hyems tranquilla,& à ventis ſilens erit Theophraſto in libello de ſignis ventorum. Quòd ſi contrario modo res contingat, contrario etiam modo ſe hyems habebit: nimirum ſi eteſiæ parum flauerint, & Autumnus abſq; ventis extiterit: hyems turbida, atq; ventoſa maximè reddetur. Ratio primi eſt, quia exhalationum materia in illo tempore abſumpta eſt tota, vt nihil aut parum de illa remanſerit: ratio ſecundi

Quatuor anni tempora quomodo cōueniunt, & diſſentiunt.

Aer caliginoſus in hyemis initio.

Anni qualitas ex nebulis.

Tēporis qualitas ex Aphrici flatu.

Tēporis anni qualitas ex cane, & arcturo.

Anni ſtatus ex caſu niuium.

Annus Aquilonius ſalubrior Auſtrino.

Aqua aquilonia dulcis, Auſtrina, ſalſa.

Ariſtot. ratio,& noſtra.

Tēporū qualitas ex eteſijs.

Digitized by Google

cundi eſt,quoniam Autumnus,cum à ventis ſilens fuerit,materia illa tunc latens, paulatim coaceruata, emergere neceſſum eſt in hyeme tanquàm autumno contigua: ac propterea ventis quati, turbidioremq́; reddi, par eſt. Serenitas certè,& aeris tranquillitas à nimio gelu, & æſtu proueniri penitus,docet Ariſtoteles cap. quinto,libri ſecundi Meteororum,cum ab vtroq́; exhalationes conſumantur:medijs verò temporibus,vt plurimum,ac frequenter; vel quia nondum exhalatio ſit reddita,vel quòd iam euanuerit, & alia nondum affluat. Multa alia, & ſimilia in præſenti, ac in præcedenti libro ſparſa reperies: quæ anni qualitates, ſtatus, ac vices explicant. At Democriti afferamus doctrinam,qui talem futuram æſtatem iudicauit,qualis fuerit ſolſtitij dies,& circa eam terni: ſimiliter talem hyemem futuram,qualis brumæ dies,cum tribus ſequentibus.

Serenitas,& aeris trãquillitas ex Ariſtotele.

Democriti æſtatis, & hyemis qualitas.

De Eteſijs, Auſtrinis, Prodromis, Subſolano, Ornithijs, Chelidonijs, Leuconotis, & Fauonijs. CAP. XXXVI.

NOLEBAMVS nos in præſenti libro de ventis illis pertractare qui vel generales dicuntur,vel prouinciales,vel repentini, & cæt. Nam innuimus alibi hæc pertractaſſe fuſius: & generales iam vtcumq́; tetigimus,ſtatos verò,qui ſtatis,certis,determinatiſq́; tẽporibus flant,minimè: cauſa iam repetita toties; nimirum. cum de his, & reliquis omnibus in noſtra Anemographia mentionem fecerimus. Cæterum non potuimus amicis noſtris minimè ſatisfacere, præſertim R. A. P. F. Mauritio de Gregorio Ord. noſtri S.Th.Doctori,omnium ſcientiarum ferè eruditiſſimo. Iulio Cæſari Capacio Vrbis Neapolitanæ à ſecretis viro clariſſimo, & de re literaria optimè merito, & nunquam ſatis laudato: & D. Carolo Pinto bonarum artium Illuſtri: qui efficaciter nobis perſuaſerunt,vt de his ſtatis ventis quoquomodo digrederemur, ſecus enim manca,& mutila hic videretur ventorum tractatio ob temporum mutationes ab his ſtatis ventis dependentes. Annuimus itaque Illuſtrium virorum iudicijs: & in illorum gratiam ex noſtra Aeolia hos excerpimus, adiecimuſq́;. Sciendum igitur eſt primò, ventos plurimos vere, & Autumno ſpirare, quàm æſtate, & bruma: quoniam exhalationes prioribus temporibus ob radiorum ſolarium imbecillitatem, ac propter apertos terræ meatus abundant perquã maximè: æſtate verò minimè, quoniam ob nimium Solis calorem abſumuntur, bruma autem ob frigus diſſoluuntur. Porrò autem ſtatos flare certis temporibus,cernitur,ſiue hyeme,ſiue vere,vel æſtate,aut Autumno,adeò certè,& tuto;vt eos expectare, neceſſum eſt, quemadmodum ad loca determinata planetarum reditus; vnde & dicuntur ſtati, hoc eſt anniuerſarij: quia ſingulis annis certis fermè temporibus reuertuntur. Adnotandum eſt ſecundò, difficilem eſſe horum tractationem, (vt de alijs pluries dictum eſt) ne dum ex ſeipſis, verum etiam, quia authores illos confundere, & miſcere videntur: dum vnum pro altero ponunt, vniuſque qualitatem alteri attribuunt: & quod magis officit circa tempus flatuum parum ſibi conſtant; vt in intricatiſſimo labyrintho mentem ponant. Nos igitur ſic ſicco pede progrediemur,nam in noſtra Anemographia,ſeu Aeolia, penitius, ac in noſtris Meteorologicis ſatis. De Eteſijs itaq́; ſermo noſter erit, Auſtrinis,Prodromis, Subſolano, Ornithijs, Chelidonijs, Leuconotis, & Fauonijs. Fauonij (vt ab his exordiamur) circa decimũſeptimũ,vel decimũoctauũ Februarij ſpi-

Mauritius de Gregorio. Iulius Cæſar Capacius. Carolus Pintus.

Vẽti cur plurimi vere, & Autumno ſpirant, quàm æſtate, & bruma.

Venti ſtati certis tẽporibus flant.

Venti tales cur dicuntur ſtati.

Ventorũ difficilis tractatio.

Fauonij quãdo ſpirant.

rij ſpirant Sole 27. Aquarij partem per meante poſt annum recognitum, nam antea circa vij. vel viij. Februarij: in intercalari vno die anticipantes; ac poſt quadriennium in idem omnes redire, Eudoxus putauit. Quippe qui arbitratus eſt, omnium certè flatuum (ſi minimos obſeruare ambitus conuenit) eundem ſeruare ordinem luſtro ſequenti: & eaſdem ſubire vices. Fauonium nonnulli iuxta Plinium vocant Chelidonium, ab Hirundinis apparitione, & Auium aduentu 7. Calend Martij hoc eſt 23. Febr. iuxta veterem annum: poſt recognitum verò 5. Martij flare incipiunt ſpatio dierum nouem. At Ptolemæus de inerrantium ſiderum ſignificationibus per Leonicum tranſlatis ad x. Cal. Martij id retulit, qui eſt xx. Februarij correſpondens. 2. Martij iuxta annum recognitum, his verbis. Aquilo pluuioſus ſpirat. Leo occidit. Aquilones Chelidonij appellati, incipiunt, & per quatriduum flant: hirundines apparent. Sed & idem Ptolemæus in libello de ſyderum inerrantium ſignificationibus per Federicum Bonauenturam, ſcribit aliter: nempe menſe Martij. 5. qui eſt. 9. Phamenoth iuxta Aegyptios, Cæſari Chelidonij flatus diebus decem ſpirant. Die 6. qui eſt x. Phamenoth, Cæſari Chelidonij flatus. Quidam Fauonium aliquando vocarunt Ornithiam, nonniſi quia veris initio flans, tempus fœturæ auium oportuniſſimum annuntiare cernitur. Sed hæc adinuicem pugnant, cum Fauonij per dies nouem iuxta Plinium ſpirent: Ornithiæ verò iuxta Columellam per dies triginta; initium ſumentes à x. Cal. Martij iuxta annū Iulianum, veterem qui dies eſt 20. Feb. correſpondens diei 2. Martij anni Gregoriani; quemadmodū & Ptolemæus ſcribit; ſed diſcrimen eſt vtriuſque in duratione, & in nomine. Rurſus illi ſunt Auſtrini, cum hybernum cœlum molliant veris initio: hi ſunt ſeptentrionales Columella ſcriptore lib. 11. cap. 2. At verò alij explicant, Columellam ſeptentrionalium nomine intelligere Fauonios: cum etiam iuxta Ariſtot. libro 2. Meteor. cap. 6. ad flatus Septentrionales pertineant, quia ſunt natura frigidi. Vnde Plinius libro ſecundo, cap. 47. teſtatur aliquos vocare Ornithias Fauonios, & eſſe ventos de genere Aquilonio. Et Theophraſtus in libro de ventis docet, Fauonium poſt brumam, vere ineunte, flare, & moleſte, cum flet frigidus. Alij autumant Ornithias eſſe verè Auſtrales (vt Federicus Bonauentura) & ad flatus Auſtrinos pertinere: nec obſtat ab ortu brumali ſpirare, quia Orientales venti Auſtrales quoquè ſunt iuxta Ariſtotelem, quia calidiores, cum ab ortu flent. Et hoc eſt quòd alij dicunt, tum ex priſcis Philoſophis, tum ex recentioribus quoque: quod poſt brumalem conuerſionem die 70. vel 71. ſpirare incipiunt, nempe prima vel ſecunda Martij poſt annum recognitum. Verum etenimuero Ornithiæ idem ſunt, quod Rhodonæ, & Leuconoti. Dicuntur Ornithiæ, quia ad auium fœturam etiam ſine maris coniugio aptiſſimæ ſunt. Sicuti videmus in domeſticis puta in gallinis, quæ abſque concubitu, vere, cum ornithiæ ſpirent, oua pariunt (eſt etenim ventus fœcundiſſimus.) Quare Ariſtoteles libro tertio, cap. primo de ortu Animalium, & libro 6. cap. ſecundo de Hiſtoria Animalium, ſubuentanea oua Zephiria vocat ab Orthiniarum flatu. Ab Alexandrinis dicuntur Rhodonæ iuxta Olympiodorum in Meteorologicis, quoniam roſis floreſcentibus ſpirare incipiunt: Eo enim tempore in Aegypto roſæ florent, & Aprilis menſe ſegetes metunt. Vocantur deinde à Philoſopho Leuconothi, id eſt candidi, ob aeris tranquillitatem. Vnde Horatius libro 3. Ode 7. Fauonios vernos candidos appellauit hiſce carminibus.

Eudoxus omnes vẽtos in idem redire poſt quadriēnii putauit.

Fauonius Chelidonius appellatus.

Fauonij flatus duratio.

Flatus chelidonij initiū, & tẽpus iuxta Ptolemæū

Fauonius ornithia vocatus.

Fauonij, & ornithiæ flatus diſcrimē

Fauonij ad flatus Septētrionales ſpectant iuxta Ariſt. & Plinium.

Theophr. Fauonios frigidos ſcribit.

Ornithiæ auſtrales iuxta alios.

Ornithię idē quod Rhodonæ, & Leuconoti.

Ariſtoteles.

Ornithię cur Rhodonæ dicuntur.

Ornithię cur Leuconoti vocantur.

Horatius.

Digitized by Google

Quid fles Aſterie, quem tibi candidi
Primò reſtituent vere Fauonij.

Ptolemæus de Leucono ti flatu.

Ptolemæus in libello de ſyderum ſignificationibus iuxta Federicum Bonauenturam, 14. Aprilis, qui & 19. Pharmuti, Aegyptijs Leuconotum ſpirare ſcribit. At verò die 22. Februarij, qui eſt 28. Mechir, ſcribit, quòd Hipparcho, & Euctemoni Ornithiæ flare incipiunt frigidi, & hirundo aduenit. Die 23. Februarij, qui eſt 29. Mechir, etiam, quòd Eudoxo adueniente hirundine, imbres, atq; Aquilones Ornithiæ dicti, per quatriduum ſpirant. xxiv. Februarij, qui & 30. Mechir, Aegyptijs Ornithiæ Aquilonij cum Argeſte. Democrito varij Halcyonei appellati dies. Die 7. Martij, qui & xi. Phamenoth, Democrito venti frigidi. Ornithiæ diebus nouē. Die 13. eiuſdem, qui & 17. Phamenoth, Doſitheo Ornithiæ incipiunt. De ſubſolano autem ſex diebus ante Idus Maij, quod tempus quidem auſtrinum eſt, ſcilicet. 8. die Maij Sole 26. grad. Tauri percurrente, circa exortum Virgiliarum, flat ſubſolanus contrarius Fauonio. Verum ambo ſunt temperatiſſimi, fauonius nempe, & ſubſolanus. Hic ab ortu flat ſaluberrimus, & paulò vehementior fauonio, præſertim poſt ſolis diſceſſum ab Aequatore: ille ab occaſu recto flat raró, & placidè, Sole tamen occumbente. At in Ptolemæi tabulis oppoſitū perſpicitur de eorum flatibus. Omnes prærecitati flatus, nempe Fauonij, Ornithiæ, & Subſolanus iuxta communiorem opinionem, vere ſpirant, quod nauigantibus maria aperit.

Ornithiarū initium, & duratio. Ornithiarū flatus Aegyptijs, & Democrito, Duratio, & Doſitheo initium. Subſolani flatus. Subſolani, & fauonij flatus.

Prodromi venti ſunt Aquilonares, caniculæ exortum præcedunt octo ferè diebus. Caniculæ exortum vide in tabulis, fit enim in primis leonis gradibus iuxta diuerſas polorum altitudines. In ptolemæi libello de inerrantium ſiderum ſignificationibus per leonicum tranſlatis hæc leguntur. Die x. Iulij eteſiarum prodromi flatus ſpirant, item die xij. Prodromi inualeſcunt flatus. Rurſus die xxij. Prodromi flatus latè ſpirant. At in tranſlatis per Federicum Bonauenturam ſcribitur, die 9. Iulij, qui eſt 15. epephi, quòd euctemoni, ac Philippo prodromi incipiunt: item die 12. eiuſdem, qui & 18. Aegyptijs prodromi flant. Rurſus die 18. eiuſdem, qui & 24. Cæſari flant prodromi, & die ſequenti, etiam flant prodromi. Sed Columella conuenit cum Ptolemæo per Leonicum, vj. Id. Iulij, hoc eſt die x. Prodromos flare. Plinius verò. 18. Calend. Auguſti, hoc eſt. 16. Iulij, inquit, eteſiarum prodromi flatus incipiunt. Ex quibus manifeſte perſpicitur diſcrimen in diebus, & in ventorum mixtione, dum prodramos cum eteſijs coniungunt.

Prodromi venti aquilonares. Ptolemæus quid de Prodromis ſentit. Ptolemæi ſententia de Prodromis iuxta Feder. Bonauenturam. Plinij ſententia de Prodromis.

De eteſijs ſubinde ſermo noſter erit. Eteſiæ ſunt venti aquilonares, initium ſpirandi ſumunt biduo poſt canis ortū iuxta Plinium; quod ante docuit Ariſtoteles lib. 2. Meteororum: vbi ſcribit poſt ſolſtitium æſtiuale, & canis ortum initium ſpirandi ſumere. Sed Columella lib. 11. cap. 2. Calendis Auguſti incipere, deſinere autem tertio Calend. Septembris hoc eſt. 30. Auguſti. Iuxta verò Ptolemæum per Leonicum. 6. Iulij eteſiæ flare incipiunt: nam ante non ſcribit. x. autem eteſiarum Prodromi: xv. Canicula exoritur, eteſiæ inualeſcunt. 18. Eteſiæ amplius inualeſcunt. 20. Sole in Leone, canis exoritur. 21. Eteſiæ cum alijs ventis per 21. flant dies 28. tandem eiuſdem menſis Iulij, Eteſiæ violēter ſpirant. At 25. Auguſti ſcribit, quòd eteſiæ ponunt. Sed idem Ptolemæus per Federicum Bonauenturam ſic ſcribit. Die 18. Iulij, qui eſt 24. epephi, Hipparco eteſiæ flare incipiunt: deinde 21. qui & 27. eiuſdem, Metrodoro, Euctemoni, ac Philippo eteſiæ ſpirant; & eſt oporæ principium. Die 23. qui & 29. Aegyptijs eteſiæ ſpirare incipiunt. Die 24. qui & 30. Eudoxo eteſiæ ſpirāt. Die 29. Iulij, qui & 5. Meſori. Eudoxo oporæ principiū, Doſitheo eteſiæ incipiunt. Die 25. Auguſti, q & 2. intercalaris ponūt eteſię. Die 29. eiuſdē, qui & 1. Thoth, Hipparcho, & Eudoxo Eteſiæ ponūt. Die 31. eiuſdem,

Eteſiæ, & illarum ſpirādi initium. Eteſiarū ſpiratio iuxta Ptolemæum per leonicū. Eteſiarū flatus iuxta Ptolemeum per Federicū Bonauenturam.

Digitized by Google

dem, qui & 3. menſis Thoth. Aegyptijs Eteſiæ flare deſinunt. Die prima Septembris, qui & 4. Thoth, Calippo ponunt eteſiæ. Die ſequenti Cononi ponunt eteſiæ. Die 5. qui & 8. eiuſdem, Cæſari eteſiæ flare deſinunt. Habemus itaque initium, medium, & finem ſpirandi eteſias. Quò verò ad qualitates attinet, Metrodorus, vt notat Plutarchus, ſentit, eteſias ſpirare aſtricto ad Septentrionem aere, recedente ſub ſolſtitiali reciprocatione, Solem comitans: iam dictum eſt eſſe ventos Aquilonares totius fermè heſmipherij, quod eſt inter Fauonium, & Zephyrum: ad Solis vaporem ardore canis geminatum, mitigandum, molliendumque. Vnde cum Sol eſt in Leone, verti frigidiores ab hoc excitati hemiſphærio, eteſiæ dicuntur, hoc eſt anniuerſarij: quia ad idem tempus reuertuntur. Porrò ſunt contra calorem ſaluberrimi, quia illarum flatu nimis temperantur Calores, inquit Cicero lib. 2. de Natura Deorum. Ptolemæus ſcribit eteſias à Ioue cieri, tanquam fœcundiores, & ſalubriores cæteris; quemadmodum & ipſe fœcunditatis eſt parens, & fœcundorum ſpirituum author. His omnibus fauent Ariſtoteles in Meteoris, & Suidas. Cauſa verò horum flatuum, cur ſcilicet ſint frigidiores in tam ardentiſſimo æſtatis tempore, nonnulli rentur eſſe niues; quæ ob ingentem æſtum in borealibus regionibus liqueſcentes: abundantem materiam ventis præbent, vt durent, & refrigerent. Vnde & natura prouida fuit, vt moleſtæ æſtatis intemperiem ventis eteſiarum frigidis contemperaret pro animalium quiete, reſpiratione, atq; ſalute. Nili incrementum ab eteſiarum flatibus effici, authores ſunt Suidas, Plinius lib. 5. cap. 9. & Ammianus lib. 22. ſed multò ante Calliſthenes, & Democritus, à quibus & alij videntur accepiſſe, idem ſcripſerunt: quamuis alij alias quoq; referant opiniones. Sed de omnibus his in noſtra Anemographia. Eteſiarum flatus ab Oriente, & Meridie excitari, ſcribit Plinius lib. 2. cui conſentit Gellius lib. 2. cap. 22. Ariſtoteles verò à Septentrione in Occaſum, inde in Ortum ſentit. Quæ ſententia comprobata cernitur à Cicerone epiſt. 7. & 8. lib. 6. ad Atticum, & etiam ad Cornificium. Item ad Cœlium epiſt. 15. lib. 11. ſcribit, ſtatim ſe è cilicia Romam verſus reuerſurum, atq; in Italia nauigaturum, niſi eteſiæ eſſent illi impedimento. Cilicia in Orientibus ſita eſt, Italia ad Occaſum. Nauigaturus itaq; ab Ortu ad Occaſum, ne eteſijs impediretur, timebat: non à Septentrione ſpirantibus, hoc eſt dextro latere, ſed ab Occidente, ideſt à fronte repellentibus: dum ab Occaſu ad Orientem referuntur. Cui accedit Diodori Siculi teſtimonium, qui rerum antiquarum lib. primo. cap. 4. ſcribit, non magis ab Arcto eteſias flare, quàm ab Heſpero: non enim boreas, aut Septentrionales venti; ſed qui ab æſtiuo Occidente flant, eteſiæ dicuntur. Verum enimuerò, vt inter authores adinuicem de ventis diſſentientes tum, quò ad flatus, tum quò ad naturam, & qualitates, tum quoq; quò ad effectus, & ſimilia omnis controuerſia, ambiguitaſq; tollatur: & quæ pugnare videntur, coeant in vnum: diſtinctione vti, neceſſe eſt de eteſijs: nempe, eteſias eſſe in duplici diſcrimine, quaſdam Auſtrales, alias verò Aquilonares. Eteſiæ quæ biduo flant poſt canis ortum; de Aquilonio genere eſſe, nulli dubium eſſe credimus, quod tot illuſtrium teſtimonio comprobatur: alias vero eſſe Auſtrinas, ijdē grauiſſimi authores confirmant. Rurſus quaſdam eſſe cōtinuatas, nonnullas certè interruptas. Continuatæ ſunt Aquilonares: interruptæ ſunt Auſtrales. Ornithiæ, & Leuconoti idem ſunt; & dicuntur etiam eteſiæ, ſed Auſtrales authoritate Ariſtotelis, qui 2. Metenorū. cap. 1. ſcribit, die 70. poſt brumalem cōuerſionem Ornithias, & Auſtrales eteſias excitari. Quòcirca eteſiæ Auſtrales ſunt illæ, quæ ineūte vere ſpirant: quæ iuxta Vitruuiū lib. 1. cap. 6. & alios, flant à loco aduerſo parti illi, a qua Aquilonares Eteſiæ cōmouentur, à brumali ſcilicet ferè exortu. Sed Plinius quoq; loco citato ſētit etheſias, cū

Eteſiarū qualitates, ſpiratio, & ſitus.

Eteſiæ vent ſalutares, cientur à Ioue

Eteſiarū cauſa.

Nili incrementum ab eteſijs.

Eteſiarū flatus iuxta Plinium, & Ciceronem.

Eteſiarū flatus iuxta Diodorum Siculum.

Eteſiæ in duplici diſcrimi verſātur.

Ornithiæ, Leuconoti, & Auſtrales Eteſiæ, idē.

Eteſiarū Auſtralium flatus iuxta Vitruuium, & Plinium.

Digitized by Google

Ornithiæ dicũtur, à bruma flare,ſed leniores,& paucis diebus:qm̃ bruma cõſumpta,& à brumali ortu,ac de parte Meridiana excitantur.Nõ ꝑflãt poſt æſtiuas cõuerſiones, quia nimio calore materia abſumitur : ſpirarent vtiq; niſi ab Aquilonaribus Eteſijs impedirentur. Quòd ſi Theophraſtus huic doctrinæ reclamare videtur, cum neget Auſtros fieri Eteſias : dicitur, Philoſophum hunc non abſolutè negare Auſtros fieri Eteſias : ſed negat Eteſias eſſe continuatas ; quia continuatæ ſunt de Aquilonio genere. Ratio quidem eſt, cum Auſtrales ſpirent interrupti, Aquilonij continuati. Similiter, cum legitur, aliquos arbitrari, ornithias eſſe ventos ex Aquilonio genere, verno tempore inualeſcentes (vt Plinius) alios autem dicere eſſe Auſtrinos (vt Ariſt.) dicitur,Plinium per Ornithias fauonios quandoq; intelligere : quia vere præſertim excitantur : teſtibus Ariſtotele probl.31.& Theophraſto eius diſcipulo in libello de ventis. Itaq; fauonij vernales Eteſiæ vocari minimè poſſunt, ſed ornithiæ : quoniam id Auſtralium flatuum munus proprium eſt; cum per id quoq; tempus ſpirent. Deinde adnotandum eſt diligenter, hos, & ſimiles flatus ex alia, & alia cœli parte ortum habere, nempe iuxta diuerſum locorum poſitum, & cœlum aſpectum. Sic docet Ariſtoteles lib. 2. Meteororum.cap.6.vbi ſcribit,Eteſias Occidentalibus, ex Septẽtrionibus pertranſire in Thraſcias,Argeſtes,& Fauonios:quia Septentrio Fauonius eſt: Ab Vrſa quidem incipientes, ac in eos deſinentes, qui longè abſunt: Orientalibus autem ad ſubſolanum vſq; permutari; quem ſequitur Plinius lib. 2. cap.42. dicens. In Hyſpania,& Aſia ab Oriente flatus eſt eorum. In ponto ab Aquilone,ſed reliquis in partibus à Meridie. Quòd in Hyſpania ab Oriente perflant Etheſiæ, Poſſidonius quoq; author eſt,quem ſequitur ſtrabo. Qui lib.3.ſuæ Geographiæ ſcribit,ex Hyſpania in Italiam redeũtibus Euros Eteſias euadere in illo Mari,ad Sardonicum ſinum. Quod rurſus eædem in Aſia ab ortu ſpirent,iam ab Ariſtotele loco iam paulò antè citato deſumitur : qui dixit, Orientalibus locis Etheſias in ſubſolanos ſe vertere, ac permutari ex Septentrionibus : ſed Aſia cum in ortu ſit collocata,in illa igitur ab ortu perflare Etheſias,certum erit. In Ponto, quòd ab Aquilone ſpirent, ab omnibus ferè eſt receptum,præſertim ab aduerſarijs. At in reliquis partibus à Meridie perflare, verum eſt,ſi per reliquas partes, Meridionales ſumat quis, quæ noſtris opponuntur. In noſtro autem poſitu ab Vrſa ad Fauonium vſq; ſpirant Eteſiæ. Itaq; ex ſuprarecitata iam doctrina, multæ de his ventis ſedantur controuerſiæ : & pleræq; contradictoriæ poſitiones conciliantur adinuicem. Eteſiarum Duratio iuxta columellam eſt per dies 30. iuxta Plinium ſpatio dierum 40.iuxta Ptolemæum per Leonicum.51. per Federicum Bonauenturam.50.noctu deſinunt, interdiu ſolum flant, hora diei tertia Orientes. Ideo, ait Seneca lib.5.naturalium ſuarum quæſtionum,cap.11.vocari à Nautis ſomniculoſos,& delicatos, quòd mane neſciunt ſurgere, & tardius prodeunt. Cur autem interdiu ſpirent, noctu nequaquam? Ratio eſt manifeſta, quoniam noctu ventis materia deficit: die verò minimè. Quandoquidem die Sol è terra fumos eleuat liqueſcentibus niuibus, ac ideo ventis materiam præbet: noctu verò ob nocturnum frigus congelata omnia liquefieri ceſſant: Eteſiæ quidem Aquilonares venti ſunt, loquendo de Eteſijs propriè. Deinde de ventis Auſtrinis ſermonem facturi, illud adnotandum iuxta aliquos duximus: ventos ſcilicet Auſtros frequenter flare poſt Eteſias vſq; ad arcturi ſidus, quod die Septembris duodecima, vel circiter xiij. exoritur, nimirum ante Autumnale æquinoctium diebus vndecim: ipſo autem Autumni æquinoctio incipit Corus,vnde Prouerbium,Corus Autumnat. Verum huic doctrinæ duo præcipuè reclamant: primò illa Ariſtotelis,

Theophraſtus quomodo negat Auſtros fieri Eteſias.

Flatus ſimiles ex diuerſa cœli parte ortum habent.

Eteſiarũ flatus in Hyſpania,Aſia Põto, & reliqs partibus.

Eteſiarũ flatus in noſtro tractu.

Eteſiarũ duratio.

Eteſiæ cur interdiu ſpirãt non autẽ noctu.

Ventorũ Auſtrinorũ flatus.

Digitized by Google

ſtotelis,quam docuit probl. 15.vbi determinat,tria tempora flare Auſtros, vere ſcilicet ineunte, per hyemem,atq; Autumno ceſſante. Cui conforme eſt, quod ſcriptum reliquit Theopraſtus in libello de ventis: dans rationem, quia Solis lationes vtriſq; ſimul opitulari, ac eodem tempore nequeunt, Auſtraliumq́; redditus fit,tanquàm reciprocante aere, vbi ſol per hyemem à nobis receſſerit,& cæt. Secundò, quòd Arcturi exortus in diuerſis horizontibus diuerſus eſt, ac varijs quoq; temporibus;ob id doctrina iam tradita de arcturi exortu,alio quidem Horizonte, & ſeculo verificabatur: hoc tamen ſeculo, & Horizonte minimè; quod de ſimilibus quoq; intelligendum venit, præſertim de magnam latitudinem habentibus. Quod ſi velimus quoquo modo opinionem illam ſaluare,& vtraſque concordare,dici poteſt,quod regulariter,& in vniuerſum tribus illis temporibus, hoc eſt vere ineunte,per hyemem,atq; deſinente Autumno, credidit antiquitas, Auſtros ſpirare: particulariter verò,& vt plurimum poſt Eteſias,eſt etiam obſeruatum. At vero quas temporum mutationes ſtati venti afferant, reliquum eſt, dicere. Fauonij poſt hyemem, ac ineunte vere ſpirantes, moleſti ſunt: quia frigidi flant. Theophraſtus in libro de ventis. Fauonij illi tantum qui adulto vere ſpirant,ſunt temperati, ſereni,ac lenes. Ariſtoteles problemat.31.& 55.Item Fauonij lenes flantes, ac clementi flatu ſpirantes, mare aperiunt: & nauigantibus viam præbent. Horatius Ode 4.lib. primi,

Ariſtotelis, & Theophraſti doctrina reclamat ſuperiori hiſtoriam. — *Opinionis vtriuſq; conciliatio.* — *Ventorũ ſtatorum præſignificationes.* — *Fauonij prædictiones.* — *Horatius.*

Soluitur acris hyems grata vice veris, & Fauonij
...Trahuntq; ſiccas machina carinas.

Ornithiæ venti, qui etiam & verni fauonij ſerenitatem pariunt: quia ſunt ſereni. Quocirca cœlum & aerem purum,& ſerenum candidumq́; cum reddant, candidos appellarunt,quemadmodum & Leuconothos.Fauonij illi,qui Ornithijs contrarij ſunt,poſſunt illos excitare. Author eſt Ariſtoteles problemate.32. quia cõtrarij flatus contrarios excitare poſſunt. Auſtrini Eteſiæ, qui & Leuconoti iuxta Ariſt.2.Meteor.& Theophraſtum in libro de ventis,Cœlum album,purum, ac ſerenum reddunt. Sed ſtrabo leuconotum nubilum eſſe,docet. Eteſiæ Aquilonares frigidi ſunt, & ſereni,temperant æſtatis calores: ideo ſalutares, & fœcundi. Auſtri verè Auſtri omnes ſunt pluuij. Ariſt.& Galenus.Sed & ipſa experientia nobis manifeſtat. Prodromi venti ſunt Aquilonares, ideo frigidi,& ſereni.

Ornithiæ tẽpora quomodo mutant. — *Eteſiæ Auſtrales, qui & leuconoti* — *Eteſiæ Aquilonares, & Auſtri.*

De Ecnephia, Typhone, Turbine, & ſimilibus repentinis flatibus. CAP. XXXVII.

IAM qui ſint ſtati flatus, explicatum à nobis eſt vtcumque: ſunt quidem illi, qui certis determinatiſq; temporibus ſpirare incipiunt, ac tandem deſinunt. Cum enim ventorum efficientes cauſæ ſint ſtatæ,certæ,atquè determinatæ, certis etiam tẽporibus quotannis rediret oportet: certum quoq; ac ſtatum, determinatumq́; effectum in debita materia producere quoquomodo,par eſt. Aſtra namq; omnia,ſed Sol præcipuè,ventorum materiam excitant,atq; diſſoluunt,vt docet Ariſtoteles lib.2.Meteororum. Ita quoq; è regione,cum aliorum ventorum tempora ſint vaga,inconſtantia,fluxa, ac incerta ob talem illorum materiam, nempe exhalationem calidam, & ſiccam iuxta Ariſtotelem: ſic etiam effectum produci vagum,inconſtantem, fluxum,& incertum,neceſſe eſt. De illis itaq; differendum eſt,qui incertis temporibus

Flatus ſtati, & certi. — *Sol cum Aſtris vẽtorum materiã excitat, &c.* — *Venti vagi, & fluxi.*

ribus

Digitized by Google

Ventorũ repentinorum generatio,& diſcrimen.

bus eueniunt. Cumq; de hiſce ſatis ſuperius,nunc de illis agendum remanet, qui repentè oriuntur, & ſubitò etiam decidunt. Quandoquidem inter alias exhalationes ſunt nonnullæ ſiccæ, quæ cum nubibus inuoluuntur, & ſurſum luctantes: deorſum ab illis deuoluuntur,deprimunturq;,& fiunt venti. Horum alij ſunt vagi,vocanturq; fragores: quia torrentium more ruunt,vt inquit Plinius lib.5.cap.12.Nonnulli ſunt impetuoſiores,qui diſciſſa per medium nube,vel per partes fracta, ſubito erumpunt, vt Seneca teſtatur. Horum tres ſunt ſpecies. Ecnephias, Typhon,& Turbo. Ecnephias iuxta Ariſtotelem ventus eſt denſus, confeſtim, & continuus,ex nube excuſſus: Eſt namq; tumultuoſus,& acer, ex ſubtiliori materia:qui latius,& altius vagatur continuò abſq; diuulſione: non enim in gyrum, ſed rectus fertur. Quare,& ſi tonitrua,fulmina,fulgura,& ſimilia à nubibus excutiantur,nihilominus tamen, quia Ecnephias denſior excutitur,& continuò,& cõfeſtim: fulgura verò & tonitrua paulatim,& ſparſim,tenuioraq; excernuntur:diſcriminabuntur certè ab Ecnephia,in cuius ortu multam exhalationem, & continuam eſſe,ſcripſit Ariſtoteles loco iam citato. Nam ideo multa eſt, quia cõtinua, & confeſtim excernitur, vnde violenter flat: quia ſecretionis celeritas vires illi adhibet. Ecnephia aliqui volunt,vt ſit ea,quæ procella latinè vocatur. Typhon vnus ex repentinis quoq; ventis findens ſolida,ſæuiter percutiens, aquam à mari abſorbens,ob quod à Nautis Typhon vocatur,cum in Typhonis ſpeciem aquam à mari abſorbeat,ex ſpiſſiori materia ac craſſiori originẽ habet. Vnde à vehemẽtiori impulſione incenſus, & inſtar ardentis rotæ in gyrum agitatus: arbores, & nauigia contorta,comprehenſaq; frangit;atq; deſtruit: ob id Plinius vocat eum, præcipuam nauigantium peſtem; alij Demonem centum capitibus præditum, (ſi fingendi detur licentia) quem in cinerem fulminibus Iuppiter redigit: locum fabulæ præbentes, ſed non abſq; fundamento ob ruinam. Plinius addit,quòd ſi aduenienti Typhoni acetum ſpargatur, atq; diffundatur,ceſſare prorſus tempeſtatem: res mira certè, vt tam tenui, ac facili remedio, Ecnephiæ furor ſedetur,ac mitigetur tempeſtas; nam illius vi repercuſſus, correpta ſecum in cœlum refert, ſorbetq; in excelſum. Apuleius tamen inter fulminum genera hunc reponit, dicens: ſi ignitum fuerit fulmen, vocatur Typhon. Ex latinis nonnulli rentur, vt Typhon ſit idem quod uortex, & rectè iuxta Ariſtotelem: qui in Meteorum loco citato habet hæc verba. Sic vortex ille in quibus inciderit extra,& mari circumuoluta ſuſtollit,voluenſq; ſecum in ſublime adducit. Cui adhæret Seneca,& præſertim Plinius, qui ita ſcribit. Si verò depreſſo ſinu acrius rotati effregerint ſine igne,hoc eſt,ſine fulmine,vorticem faciunt, qui Typhon vocatur: ideſt, vibratus Ecnephias, & cæt. Sed Ariſtoteles vorticem in terra etiam fieri docet, in portis ſcilicet, aut in vijs: differentem prorſus ab eo,qui fit in nubibus. Diſcriminantur adinuicem Ecnephias, & Typhon penes denſitatem, & raritatem, intenſionem, & remiſſionem, Spiritus. Ecnephias enim Typhon eſt rarus, & remiſſus: Typhon eſt Ecnephias denſus, & intenſus. Ecnephias aufugit à viſu ob remiſſionem: Typhon conſpicuus redditur ob denſitatem,nempe ob nubem denſam, qua tegitur. Ecnephias certe eſt abſq; nube, & ab ea excernitur: Typhon nonniſi cum nube,quam ſecum trahit,vt Cecias,& hoc eſt,quod innuere voluit Philoſophus, Typhonem eſſe veluti Ecnephiam inconcoctum: nam ipſo met teſte libro 4.Meteororum tex.18. quod concoctum eſt, ſiccius certè redditur: ideo ſpiritus ſiccior à nube humida facillimè liberatur, tamquam tenuitate,humiditatequè præditus. Ventus namq; Typhon ob ſuam humiditatem, denſitatemq; ſemper à nube comitatur,nec ab illa deſeritur teſte Ariſtotele. Ecnephias autem, quia à nube excernitur, & continuantur, rectaquè fertur non in gyrum, nec ipſius

Ventorũ repentinorum, ſpecies.

Ecnephias.

Ecnephiæ diſcrimen à tonitruis fulminibus,& cęt.

Typhonis natura, & effectus.

Typhonis nomina ob malignitatem.

Contra Typhonem remedium.

Typhon fulmen iuxta Apuleium.

Typhon idẽ quod vortex

Vortex fit ẽt in terra.

Ecnephiæ,& Typhonis diſcrimina.

Typhon eſt Ecnephias inconcoctus iuxta Ariſt.

Digitized by Google

ſius nubis continuatio ſubſequitur: differt prorſus à Typhone. Sed eſt etiã aliud diſcrimẽ inter Ecnephiam,& Typhonem,quia Ecnephias imbre deſinit: Typhon frigidiore vi indiget. Verum de vtroq; lege Lucretium Poetam, & Olimpiodorũ in Meteoris. Non fit Typhon Aquilonius,hoc eſt flante Aquilone, ſeu temporibus Aquilonijs. Ratio eſt manifeſta, quia cum ventus ſit calidã, & ſicca exhalatio, & Typhon ventus eſt: regnantibus Aquilonijs flatibus minime poteſt fieri Typhon. Similiter Ecnephias non poteſt eſſe niuoſus,hoc eſt,niue, iacente,& niuoſis temporibus non fit Ecnephias eadem met ratione, cum ſit ventus, & iſte ſit exhalatio calida, & ſicca: frigus namq; & gelu cum ſint victores, initio generationis Ecnephiæ eſtinguunt illum; itaq; neuter generabitur. Quas ob res Ecnephiã, & Typhonem vere,& Autumno generari,par eſt: quia temporibus illis flatus, & exhalationes abundant perquàm maximè. Autumno quidem viget ſiccitas, vere humiditas expelli incipit: quæ omnia certè ad eorum generationem maximè conducunt. At verò Theophraſtus in libello de ventis, Arpactiam, Thraſciam, & Argeſtem maximè Ecnephias fieri,tum primò, quia nubes conſtringunt ob frigiditatem: & Ecnephias vi frigoris excitatur, nam è nubibus coeuntibus excernitur: tum ſecundò quia ſemper flat, & nunquàm deſinit; cum in alios incidant, & illos ſternant. Verba Theophraſti hæc ſunt. Procellas (hoc eſt Ecnephias) Septentrio,Thraſcias, & Argeſtes gignunt: fiunt autem procellæ cum viciſſim ſpirantes venti incurrunt, & ſe collidunt, ac præſertim in Autumno: ex reliquiſq; anni temporibus, vere. Sed hæc eſt ſui præceptoris ſententia libro 2. Meteororum cap. 6. vbi inquit. At procellæ autumno quidem maximè, deindè vere exiſtunt, ac Septentrio potiſſimum, & Thraſcias, & Argeſtes. Cuius rei cauſa eſt,quod procellæ maximè fiunt, cum in alios ſpirantes alij incidunt, quòd hi potiſſimum alijs flantibus faciunt. De turbine autem hæc habemus. Turbo eſt,cum duo venti ex oppoſitis nubibus eggreſſi,cõcurrunt, magnoq; impetu colluctantur adinuicem. Vtrum verò duo venti oppoſiti ſimul ſpirare poſsint, ſunt, qui negant: inter quos eſt Philoſophus lib. 2. Meteororum cap. 6. ſed neſcimus cur negant, cum hoc,vt plurimum,contingat; tametſi perſeuerare nequeat:cum ventorum oppoſitorum materia etiam diu ſtare non poſsit, & ſic intelligendus eſt Ariſtoteles. Virgilius falſus eſt pugnam hanc ventorum, dum primo Georgiorum ita cecinit.

Omnia ventorum concurrere prælia vidi.

ſed de his alias. Turbo cum incenditur, præſter euadit: nam præſter igneus turbo dicitur. Alij dicunt, cum Typhon coloratur, fit præſter. Præſter eſt ex fulminum genere,differens à fulmine in ſpiritu: quia ſi ſpiritus multus,ac tenuis excernatur, fulmen eſt. Ex quibus manifeſtum eſt diſcrimen inter præſterem, Typhonem,Turbinem, & Ecnephiam, qui à fulmine denſitate eſt diuerſus. Ecnephias oritur à nubium colluctatione, atq; conflictu cum ſuperabundanti exhalatione,Typhon abſq; exhalatione, Turbo cum duorum ventorum conflictu. Præſter cum colore. Verum omittere nolumus, quid de Typhone vento cecinit Lucretius Poeta: nempe cum circumagitur, & eundem circumiens locum, atque ſeipſa vertigine concitatus, turbinem eſſe. At horum omnium portenta hæc hæc ſunt: etſi ſuperius,ſparſi ſint tacta. Ecnephias acer & tumultuoſus eſt:quandoq; cum igne, & ſono cœli venit, Seneca. Plinius verò ait. Flatus coorti, rurſumq; deiecti interim obducta nubium cute, multiformes exiſtunt. Vagi quippe, & ruentes torrentium modo tonitrua, & fulgura educunt,maiori verò illati pondere,incurſuq; ſi latè ſiccam reperiunt nubem,procellam gignunt: quæ à Græcis vocatur Ecnephias. Typhon ſolida findit corpora,ſæuiter percutit,à mari aquam abſor-

Typhon non fit Aquilonius.

Ecnephias non eſt niuoſus.

Ecnephia, & Typhon qnibus temporibus generantur.

Procellæ à quibus vẽtis generantur iuxta Theophraſtum, & Ariſt.

Turbinis generatio.

Turbo præſter euadit. Præſter quid ſit.

Præſteris, Typhonis, Turbinis, & Ecnephię diſcrimen.

Ecnephiarũ portenta.

Typhonis portenta.

abſorbet, è terra circumuoluta ſubſtollit. Arbores,& nauigia contorta frangit: correpta ſecum in cœlum refert, ſorbetq; in excelſum. Ariſtoteles, Seneca, Plinius,& Lucretius. Vortex ſi Typhon eſt: ea quæ Typhoni approprïantur, efficiet. At potius vortex ima reſpicit: quod certè in fluminibus cernitur. Cum enim rapido curſu abſq; impedimento fluunt,rectum eſt illis iter:at vbi in aliquod ſaxum incurrere ſolent vel ad ripæ latus, vel in aliquod lignum in medio prominentia,retorquentur, & in orbem aquas ſine exitu flectunt: omnia circumlata in ſe ſorbentur in imò, & vorticem efficiunt;ſic etiam in aere accidit. Typhonem cum Turbinem eſſe, dixerit Lucretius, ea, quæ Typhoni attribuuntur: Turbini quoq; attribui poſſunt.

Vorticis per ſecuta.

Ventorum vtilitates. CAP. XXXVIII.

DE ventis alijs,puta de Apogeis, Hipogeis, Altanis,Tropæis: de his quoq; qui quibuſdam gentibus peculiares ſunt tantum,& non alijs,qui prouinciales dicuntur: & de miraculoſis in noſtra Anemographia digreſſi fuimus. Supereſt nunc aliquas ventorum vtilitates afferre, vt huic ſecundo libro ſuprema imponatur manus. Producit certè Deus ventos de Theſauris ſuis, vt mortalibus innumera afferantur commoda. Ex ventis cuſtoditur cœli,terrarumq; temperies: euocantur aquæ,& ſupprimuntur non niſi ventorum ventilatione,ſuperuacua remouentium: ſegetes excitant, latentes fruges adaperiunt. Ventis vlteriora noſcimus: commoda cuiuſcumquè regionibus communia fiunt: inter populos commercium initur: gentes locis diſperſæ,miſcentur: quibus & nos addimus, quòd abſq; ventis noui orbis cognitio ſemper obſcura,& latens nobis fuiſſet,ſicuti & priſcæ illi ætati. Amplius,quæ æſtiuis ardoribus incanduerint,ventis refrigerari,manifeſtum eſt. Venti fatigata corpora reficiunt,excitant aerem,ne motu carens, vitium capiat: ideo certè illum agitat,vt à putredine ſeruet. Venti fructus coquunt,alunt corpora: nauigantibus proſunt,vt eant,quò velint etiam contrarijs vijs: quo Reipublicæ commoda afferant. Lege Cedrenum ſuis in hiſtorijs,Senecam,Plinium,Clementem Alexandrinum,& alios ſexcentos. Porrò autem animalibus proſunt,quæ & alunt. Ventorum afflatu impleri aues fœminas, cum fœtandi hora inſtaret: ſcribit Plutarchus. Vulturem fœminam dumtaxat inueniri, & ex vento concipere, Ioannes Tzezes ſcripſit. In monte Tagio Luſitaniæ,quaſdam equas concipere vento: Idem dixit. Hæc quò ad ſecundum librum, diuina gratia adiutrice, dicta ſint.

Ventos de Theſauris ſuis producit Deus.

Ventorũ vtilitates elemẽtis,mixtis,& animalibus.

Ventorũ vtilitates auibus,& equis

Secundi Libri finis.

Digitized by Google

DE PRAECOGNOSCENDIS TEMPORVM MVTATIONIBVS.

IVXTA TRIPLICEM VIAM, COELESTEM, Meteorologicam, & Terreſtrem.

Liber Tertius.

AVCTORE F. PAVLO MINERVA BARENSE ORDINIS Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magiſtro.

Obſeruatio mutationis temporum ex terreſtribus ob Cæli actionem in ipſis. Cap. I.

COELVM in hæc inferiora agere, nulli dubium eſt: quinimò certum id habemus, & ratum cum apud Philoſophos, tum quoq; Theologos. Nam ſi nõ ageret talis Diuinæ prouidentiæ ordo vtiq; tolleretur, fruſtrareturque. Quippe quæ ea eſt, vt corporum cœleſtium motu, lumine, influxu, figura, elementorumq; omnium circumuolutione, alterationeq; inferiora gubernet. Vnde qui cœlorum motum, lumen, influxum, figuram, & conſequentia negat, dubio procul Diuinam prouidentiam naturalem negare videtur: quæ non niſi hiſce regulariter gubernare, extendiq; ſuper corporalia cernitur. Hæc ſi per ſe illuſtria non eſſent, à nobis & firmis rationibus probarentur, quas alias ſcripſimus: & illuſtrium virorum teſtimonijs roborarentur, Doctoris Angelici præſertim, Alberti Magni, Ioannis Damaſceni, Boetij, Platonis, Ariſtotelis, Theophraſti, Galeni, Ptolemæi, Conciliatoris, & innumerorum ferè authorum. Tametſi de his quæ ad ſpiritum pertinent, ſit alia theoria. Itaq; inter omnia in corporalibus rebus directè influunt: at inter animantia, irrationabilibus præcipue. Habet namq; homo quid præcipuum in ſe, & penè diuinum: quod eſt ſupra omnes cœlos. Irrationalia verò cum ratione careant, intereantq; omnino, neceſſario aguntur; quamuis quò ad corpus æqua ſit vtrorumq; conditio. Quàre ſiderum influxu, continuaq; elementorum agitatione extimulantur. Quò fit, vt temporum mutationes magis præſentiant: indicantq; nobis, qui dies erunt: num tranquilli, quieti, & mites: an tempeſtuoſi, imbriferi, nimboſi, flatuoſi, & ſimiles. Id nobis innuit patientiſſimus Iob: dum capite duodecimo dixit. Interroga iumenta, & docebunt te, volatilia cœli & indicabunt tibi, loquere terræ, & reſpondebit tibi: & enarrabunt piſces maris. Quæ quidem non documento verbi intelligenda veniunt, cum non loquantur: ſed exempli & moraliter, & phyſicè; iuxta illud Salomonis Prouerbiorum capite ſexto. Vade ad formicam ò piger, & conſi-

Cœlum agit in inferioribus.

D. Thomas. Magnus Albertus. Ioan. Damaſcen. Boetius. Plato Ariſt. Galenus. Ptolemeus. Conciliator, & cet.

Irrationalia neceſſariò aguntur.

Irrationalia temporũ mutationes nobis indicant.

Iob.

Salomon.

Digitized by Google

Formicæ ſapientia, prudentia, & labor.

conſidera vias eius : & diſce ſapientiam . In æſtare quidem frumenta formicæ congregant in horrea ſua, quò hyeme veſci poſſint: vt mirum ſit in tam paruo animaliculo tot labores conſpicere . At maior eſt ſapientia , & prudentia eorum , quæ pro futuro laborant : nam prudentis eſt, & ſapientis pro futuro prouidere , & præſagiunt temporis mutationes : quia præuident hyemem pro quo laborant; Quinimò æſtate ipſa præſentiunt nubila tempora, & pluuioſa: cum ſe à recollectione contineant intra tecta, ne pereant, vt dicemus.

Formicæ nubila tempora præſentiunt.

Huiuſmodi itaq; animalia nobis indicant aeris qualitates, & temporum: & prudentiam, atq; ſapientiam. Quod quidem exempli documento moraliter, & phyſicè fieri iam explicauimus. Similiter de cæteris intelligendum eſt , ſiue ſint animantia , ſiue non viuentia : vel ſint ſimplicia, vel compoſita , & mixta : Qua de re temporum mutationes ab his , qui in terra degunt, venabimur . Quæ in terra degunt, vocamus omnia quæ ſub cœlo fiunt : ſiue volatilia , ſiue quæ in aquis mouentur , ſiue alterius ſint generis. Quandoquidem & volatilia tametſi ſint aerea , in terra tamen gignuntur, viuũt, & intereunt . Aquatica tametſi in aquis originem habeant : nihilominus tamen in terra quoq; nutriuntur, & finiunt.

Aquæ locus terra eſt.

Aqua etenim ſupra terram eſt, ita vt ſit locus eius : & abſq; terra aqua conſiſtere minimè poſſet, cum ſit fluida . Quod vtiq; confirmare videtur Spiritus ſanctus per os Dauid dicentis : qui fundauit terram ſuper ſtabilitatem ſuam;

Pſal. 103.

Terra igitur eſt aquæ locus quia naturali ordine elemẽtorum omnium infimum eſt elementum : ac propterea cum moriuntur piſces , in terram tandem quieſcunt .

Scriptura dicens, Deum ſuper aquas terram fundaſſe.

Pſal. 135.

Verum enimuerò alia ſcriptura huic aduerſari videtur , dum dicit Deum ſuper aquas terram fundaſſe : Igitur aqua eſt terræ locus, non terra locus aquæ ; quia ſuper aquas Deum terram fundaſſe dicitur ; ac ideo piſces in aqua naſcuntur, viuunt, & intereunt . Sed huic, & conſimilibus ſcripturæ locis multipliciter fieri ſatis poteſt . In primis dicendo ſcripturam eò loci iuxta vulgarem loquendi modum effari .

Loci illius ſcripturę prima expoſitio.

Quemadmodum vulgò dicimus ciuitatem ſuper fluuium ædificatam ; non quòd reuera ſuper fluuium ſit ædificata , vt ſuper aquas naret : ſed dicitur ſuper fluuium ædificata ; hoc eſt iuxta fluuium , quia ei adiacet . Sicq; interpretari etiam poteſt illud Ioannis capite 4. de Chriſto, qui ſedebat ſic ſupra fontem : hoc eſt iuxta fontem .

Expoſitio ſecunda .

Secundo poteſt reſponderi , authoritatem poſſe ſic intelligi : nimirum, Deus fundauit terram ſuper aquas , hoc eſt, quòd plus quàm aquæ ſit fundata . Quandoquidem cum cœlum citiſſimo feratur motu, manifeſtum eſt ſecum trahere ignem motu velociſſimo tamquàm ſibi proximiorem : aerem deinde , ſed non tam veloci impetu : Aquam poſtremo ab oriente occidentem verſus impellit , ſed debilius : quia ſuo pondere , quamuis mota , recurrit tamen . Terra verò nullo fertur motu , ac propterea ſupra aquas fundata dicitur : hoc eſt, plus quàm aqua, fundata, & ſtabilita .

Explicatio tertia.

Tertia explicatio eſt, terram ſuper aquas fundatam dici : quia in eius viſceribus, foſſione aqua cernitur .

Quarta explicatio.

Quartò intelligitur authoritas eminenter ; ideſt fundauit Deus terram ſuper aquas eminentia , & altitudine : ne ſcilicet aquis operiretur propter inhabitantium comoditatem ; iuxta illud Pſalmi, terminum poſuiſti eis , quem non tranſgredientur: neq; conuertentur operire terram.

Pſal. 103.

Præcepit enim Deus in mundi initio aquis, dicens congregentur aquæ, quæ ſub cœlo ſunt in locum vnum , & appareat arida .

Poſtrema explicatio iuxta Magnum Albertum .

Poſtremò fit ſatis cum Magno Alberto diſtinguente , terram conſiderari poſſe , vel vt elementum , vel vt corporum generabilium materia : & hoc quidem modo ſuper aquas fundata dicitur . Quandoquidem corpora adinuicem mixta ſunt : terra verò per ſe continuatur . Porrò continuatio ex aqua prouenit, quatenus terræ intrinſecus infuſa, partes eius coagulat, compaginatq; ; ob humidum ſcilicet illas continuans in commixtis corporibus : aliter in minutiſ-

ſima

ſima quæque comminueretur,& in athomos reſolueretur; ſicque dicitur firmitatem ab aquis habere. Illo autem modo nimirum,vt elementum,non ſuper aquas, ſed ſuper ſuam ſtabilitatem fundata dicitur. Stabilitas quippe ſua iuxta Magnum Albertum natura ignis eſt: quia ex illo habet in centro locari. Alibi vero dicitur ſuper nihilum fundata, quatenus per ſe fundatur in centro, nec ad alia terminatur elementa, ſed ad ipſam potius quædam alia terminantur. Ex quibus habetur ex terra & aqua vnum totum fieri ſimul, & non diuerſa: hoc eſt vnum conſtitui globum; quatenus ſcilicet conſideratur, vt corporum generabilium materia: at vt elementum, diuerſi quidem ſunt globi, atque diſtincti. Terra igitur locus eſt animantium omnium,volatilium,quadrupedum, reptilium,greſſibilium,aliorumque tam perfectorum,quàm imperfectorum,atque etiam piſcium, tamquam omnium fundamentum. Nam ſi intereunt, in limo profundi (vt dictum eſt) deſcendere, ibique quieſcere, manifeſtum eſt. Idcirco piſces cum his quæ in terra degunt, repoſuimus: & ſi in aquis oriantur, viuant, & finiant. Nos igitur primò ex terremotu temporis naturam inueſtigabimus, nam in terræ viſceribus gignitur, vel ventis in ea genitis, vel aliunde incluſis: ac propterea ad terreſtrem tractationem illum retulimus, quia re vera terreſtris eſt: & ſi concurrentibus ventis iuxta alios, qui in ſublimi fiunt. Deinde ex his quæ in aere,vel circa aerem fiunt, & apparent: iudicabimus. Subinde ex his, quæ in aqua, vel circa aquam: poſtremò ex his quæ ab igne proficiſcuntur, vel circa ignem videntur: eliciemus. Poſtmodum aeris qualitates ex volatilibus aereis indagabimus,deinde ex volatilibus aquaticis, quæ ſunt ex genere amphibiorum: tertio ex pennatis domeſticis, ſubinde ex piſcibus,vel ex his quæ ex genere etiam ſunt amphibiorum, vt ranæ, contemplabimur. Rurſus ex quadrupedibus: ſecundo ex imperfectis: tertio ex inſectis pennatis, & reptilibus: quarto ex vermibus: quinto ex plantis,& arboribus: ſexto ex mixtis, compoſitiſque, & inanimatis, poſtremo ex homine examinabimus. Ita, vt quindecim in conſideratione veniant abſq; terremotus explicatione: quæ à nobis omnia ſigillatim ſunt examinanda.

Terra alibi dicitur fundata ſuper nihilum.

Ex terra, & aqua fit vnũ totum.

Terra locus omnium animantium,volatilium,quadrupẽ,reptilium, & cæt.

Terremotus generatio.

Præſentis libri ordo.

De terremotu, & cauſis eius, natura, & Speciebus.
Cap. II.

NON tantum admiranda eſt terremotus natura, origo, cauſa, quantum timenda: cum ex illo multi proueniant mali effectus, vt ex experientia ipſa omni ferè tempore teſtata eſt. Nam (vt inquit Seneca) ipſe Siciliam à Calabria diuiſit: inter quas mare erupit,vocaturque locus ille pharum. Ipſe diuiſit Hiſpaniam ab Africa, cum ante vtraquè regiones coniungerentur ſimul, atq; conuiuerent: nunc verò diſsimiles mores habent, ſed hæc infra paulò fuſius enarrabuntur. Fit terræ motus principaliter à Deo iuxta Diuum Thomam ſuper Pſalmum 17. deinde à vento alium ventum intra terram impellente. Includuntur ſanè venti ſicci in eam, vel de foris venientes, vel etiam intus generati. Qui cum exitum quærant, nec propter obſtructos terræ poros, meatuſq;,vſquàm illis pateat exitus: virtute ſua attolluntur, retroferuntur, & in ſe ſe reuoluuntur. Vnde fit,vt terra perſtrepat,& concutiatur.Hinc ſequitur terremotum nõ poſſe ſimul eſſe in toto orbe,quia nõ poſſunt to: venti ori:i:vt ſimul omnes repleant partes terræ.Beatus Thomas inquit quòd

Terremotus diuiſit Siciliam à Calabria, & Hiſpaniam ab Africa.

Terremotus à Deo fit prĩcipaliter iuxta D.Thom. deinde à vẽto.

Terremotus nõ poteſt eſſe in toto orbe naturaliter.

Digitized by Google

per ducenta milliaria ad plus, poteſt terremotus ſe extendere. Seneca ſcribit non poſſe terremotum occupare ſimul locum vltra centum paſſus: Nam vapor expellitur ab vno loco ad alium. Idcirco non poteſt totus orbis ſimul tremere niſi miraculo: ſicut in paſſione Domini. Videtur tamen terra tremere, quia in ſe mouetur: non tamen tota, nec de loco ad locum.

Terremotus efficiēs cauſa. Babylonij. Plinius. Ariſtoteles.

Cauſa eius efficiens ſolis calor eſt. Babylonij, vt author eſt Plinius, ſentiunt cauſam effectricem trium planetarum calorem eſſe: ſcilicet Saturni, Iouis, & Martis: quibus etiam fulmina aſſignantur. Ariſtoteles ſecundo ſuæ Meteorologiæ terremotum ex ventis fieri terra incluſis, vt cauſa agente: præualente tamen calida, & ſicca exhalatione, vt materiali. Sed re vera venti vt materia concurrunt. Quia terra ſuapte natura cum ſit frigida, & ſicca, imbribus tamen madefacta, ſolisque calore percuſſa: multi in ea gignuntur ſpiritus. Qui cum exire nequeant: vnus alium impellit: vnde terra concutitur, & tremit.

Terremotus materialis cauſa.

Cauſa igitur eius materialis eſt exhalatio, aut ventus intra terram genitus: vel iuxta alios, aliunde immiſſus. Sed reuera tales ſpiritus in terra gignuntur. Nam ſi omnia meteora fere ex exhalationibus, & terræ vaporibus conſtant: multo magis terremotum ex exhalationibus, ſpiritibuſque in ea genitis (quia omnia in ea gignuntur) & incluſis gigni neceſſum eſt: quorum ſpirituum reciprocantium, intercluſorumque, vel per anguſtum eliſorum mouetur iam, & perſtrepit.

Terremotus cauſa formalis.

Formalis cauſa eſt ipſa agitatio, concuſſioque; quemadmodum in nubibus, vt ſuperiori libro dictum eſt de tonitruis, & ſuper terram de ventis accidit: ita in terra dicendum eſt de terremotu. Id enim quod ventos cit, & tonitrua impellit: idem quoq; ſubtus terram terremotum generat. De finali autem poſtremo dicemus.

Terremotus ſpecies iuxta Plinium. Terremotus ſpecies iuxta Volateranum ex Ariſtot. Tremulentus. Palmodes. Epiclintes. Braſtes. Chaſmatias. Rectes. Oſtes. Mectes.

Sed enarrare opere pretium eſt, modos, ſeu terremotus ſpecies. Plinius quatuor enumerat, caſum ſeu ruinam. Hiatum, tremorem, ſeu concuſſionem, & demum loci ſeparationem à loco. Ex Ariſtotele nouem ferè ſpecies, quæ ſparſæ erant, colliguntur: aſſentiente Raphaele Volateranno viro Clariſſimo. Primus modus eſt tremulentus, Grecè τρωμώδης, quando late concutit. Deinde Palmodes παλμώδεις, quando alte commouet. Epiclintes, ἐπικλιντης, quādo terremotus in obliquum mouet ſecundum angulos acutos, βράςης braſtes, quando frangitur cum motu, & ſupra, ſubtusquè euertit ſecundum angulos rectos. Chaſmatias χασματιας in curuis locis contingit: cum fit terræ hiatus. ῥήκτης Rectes hoc eſt ſciſſor: qui rimas aperit. Oſtes, ὤςης, qui vnam continuat ſciſſuram. Mectes, μήκτης, qui ſonat, & mugit, etiam dum terra tremit. Dicit rurſus in mari analogum, ac ſimile aliquid terremotus cerni: dum concuſsio, & hiatus in eo videntur.

Terremotus ſpecies iuxta Magnum Albertū, & alios. Ariſtot. ad duas tātum reuocat omnes terremotus ſpecies. Tremor. Pulſus.

Quæ ſpecies à Magno Alberto ſic enumerantur. Scilicet ſciſsio percuſsio, perforatio, ſubuerſio, tremor, & titubatio. Nonnulli verò ſic interpretantur: nempe tremorem, & ſciſsionem, ſonum, & motum, ventum, & cinerem: & hæc interremotibus contingere. Sed tandem Ariſtoteles omnes has ſpecies in duas tantum reuocat, in tremorem ſcilicet, & pulſum. Nam τρόμονκαὶ, σφυγμον dicit. Tremor fit, cum vapor, ſeu ventus incluſus eſt modicus. Pulſus eſt ſicut ſonus corporum ſe confricantium: isquè ſemper accidit ſciſſura aliqua, vel occulta, vel manifeſta.

Poſsidonius de terremotu. Plinius, & Seneca.

Verum Poſsidonius illuſtris autor ſcribit terremotum quandoquè ſurſum verſus tantum, & deorſum fieri: aliquando inclinari ad alteram partem inſtar nauis. Hunc terremotum vocat caſum, ſeu ruinam Plinius; Seneca verò inclinationem: quia in vnam tantum partem totus ſe motus coarctat. Oritur autem ex copioſo, & abundanti ſpiritu in vnum locum collecto. Hic motus periculoſus eſt: niſi enim ſubito ex altera parte motus occurrat, qui inclinata reſtituat: dubio procul euertitur locus terremotu. Quod ſi propè locum aqua fuerit, quæ alluuione aliqua cauernam augeat: fugiendus eſt omnino; quia ad

vora-

Digitized by Google

voraginem eſt diſpoſitus. Huius meminit Titus Liuius libro ſecundo Decadis tertiæ. Hac terremotus ſpecie Baſileã concuſſam corruiſſe annuo Domini 1356. die decima octaua Octobris ſcribit Doctiſsimus Freigius. At cum terra aſſurgit veluti intumeſcens atque iterum reſidet: vocatur etiam tremor, agitatio, & pulſus quoque. Qua quidem ſpecie tremuiſſe Frigurgum Briſgoicum anno Domini 1509. Calendis Nouembris, author eſt idem Freigius. Conſpicitur quandoque ex terremotu hiatus, quo Sypilum, & Liguſticam regionem euerſam eſſe author eſt Ariſtoteles libro ſecundo ſuæ Meteorologiæ. Fit quandoquè cum magna moles inſtar montis è terra egreditur, qui iam enarratus eſt Poſsidonij authoritate, vel cum aliqua pars terræ ſubſidet; vnde flumina, vel ignes erumpunt. Hac terremotus ſpecie Magnus Albertus ſcribit Fluuium Sueuiæ Heccarum abſortum eſſe: vt vno die (res quidem mira) per integrum milliare germanicum, ſingulis miliaribus tribuendo 4000. paſſuum; ſed per quatuor miliaria italica, dando ſingulis miliaribus 1000. paſſuum, auerſus: nuſquam comparuerit. At ante eum Ariſtoteles idem accidiſſe ait circa Hieram Inſulam, & Heracleam Ponti. Cur autem magna aquarum vis erumpat cum terremotibus? quorundam ratio eſt, & vera: quòd ſit exhalatio. Quæ cum magna vi expellatur: ſimul quoque quicquid eſt aquarum expellit. Sed proprior eſt, quia terremotui loca apta ſunt, quæ aquis ſunt propinqua: quæ percuſſæ ſunt cauſa iu talibus locis, vt vapores congregentur, atq; vt coarctentur: ex quibus fieri terremotum, neceſſario ſequitur. Quarè Caleſtenes author non ignobilis ſentit loca aquis propinqua, tametſi non cauernoſa: non eſſe à terremotibus libera. Quoniam licet ex loci raritate, liberum exitum vapor habeat, nihiloſecius ex vndarum percuſsione vapor vaporem impellens, replet locum: ac propterea in planis locis, ſi mari, vel aquis alijs tangantur, fiunt terremotus. Scribit Heluiccus Theuthonicus ordinis Prædicatorum vir doctiſsimus libro primo de Cœlo, & elementis, capite ſexageſimo; tempore Bonifacij Papæ Octaui Ciuitatem Beatæ Mariæ in qua curia Romana tunc reſidebat, terremotu concuſſam fuiſſe pluribus diebus: quæ tamen in plano ſita, aquis plena eſt, & lacui vicina, & montibus propinqua. Sed Ferraria anno Domini 1570. in Cathedra Petri ſedente Pio Quinto Pontifice Optimo Maximo, de Sancta Dei Eccleſia Optimè merito: regnante Alphonſo Eſtenſis Duce Secundo, & vltimo, pluribus diebus intremuit: vt ad tentoria extra vrbem habitatores præcurrere cogerentur ob metum, & vt ſecurius viuerent. Nam edificia caſum, & ruinam patiebantur mirabilem. Loca itaque terremotibus ſubiecta ſunt primo, quæ mollia habent latera: Nam mollities poros obſtruit, & coarctat. Secundo quæ ſunt cauernoſa: quandoquidem vapor ibidem congregatur, ac ex alio ſuperueniente coarctatur. Quare in montuoſis locis fit: quoniam ſub montibus ſunt cauernæ, illaquè loca poroſa exiſtunt. Tertio ſunt loca aquis propinqua. Hinc factum eſt, vt Puteolani ſepe ſepius terremotibus affligerentur, quorum particeps erat Neapolitana ciuitas ob propinquitatem: quia locus ſuapte natura poroſus exiſtit, mollis, cauernoſus, montuoſus, & aquis plenus. Verum à tempore quo Beato Ianuario Pontifici Sanctiſsimo, ac Inclyto Martyri ſacra edes cum Monaſterio Cappuccinorum, in loco vbi magis terra quatiebatur, Neapolitanorum pietate dicata fuit: nunquàm amplius nec motus terræ pauculus auditus fuit vſque ad præſentem diem. Sunt tamen naturaliter loca aliqua quæ nunquàm, vel ſaltem raro tremuerunt. Pindarus ſcribit, Aegyptum vel modicum quandoquè tremuiſſe. Ratio eſt, cui conſentit Ariſtoteles quoque in ſua Meteorologia, quia Aegyptus tota aquis cooperta fuit. Idcirco limus paulatim aggregatus eſt, terraquè ita tota mollis, limoſa, atque in partibus bene continuata, con-

Titus Liuius

Qua terremotus ſpecie Baſilea côcuſſa, corruit.

Friburgum Briſgoicum tremuit.

Sypilum, & Liguſtica regio terremotu euerſa ex Ariſt.

Neccarum Sueuiæ Fluuiũ qua terrem. ſpecie abſortũ iuxta M. Albertum.

Cum terremotiaus magna aquarũ vis cur erũpat.

Loca aquis vicina à terremotibus minimè libera iuxta Caleſtenem.

Ciuitas Beatę Mariæ terremotu con cuſſa tẽpore Bonifat. Papæ 8.

Ferraria mirè tremuit 1570. tempore Pij Papæ V.

Loca terremotibus ſubiecta.

Ciuitas Puteolana terremotibus ſubiecta libera meritis 6. Ianuar. Ep. & M.

Loca, quæ nũquàm vel raro tremuerunt.

Digitized by Google

Sonus vnus ex terremotus modis quomodo fit.

conuerſa eſt: quòd vapor vbi coarctaretur, non habuit. Quare à terremotibus expers, & libera reddita eſt. Sed cum paulo ſuperius dictum fuerit, inter alios terremotus modos vnum eſſe ſonum, libet hoc in loco animaduertere, quandoquè ſonum fieri abſque concuſsione; cum ſcilicet vapores pauci fuerint: aliquando fieri cum tremore, & mugitu, cum ſpiritus in ſubterraneis ſpecubus aduerſus ſolida, cauaquè corpora ſubterranea agitantur: ita vt è terra mugire videantur. Sæpius verò terremotum ſonus concomitatur, ita vt aliquando non deſinat: quouſque terra ſcindatur. Scribunt Authores non ignobiles iuxta Corinthum fuiſſe inſulam, in qua ex ventorum colliſsione in cauernis terræ ad ſolida corpora; terribilis audiebatur ſonus. Deinde ſequutus eſt terremotus: qui locum eleuare videbatur in collis altitudinem. Cumquè venti ſubterranei continuò multiplicarentur: collem ruperunt. Exeuntes vero validiſsimi venti; cinerum multitudine propinquam oppreſſerunt ciuitatem, atque deſtruxerunt. Ciuitas hæc lipareorum eſt. Porro cinis ex calore maris frigiditate concluſo, & confortato, ortum habuit. Quò factum eſt, vt locis cauernoſis incineratis, ad exitum ventorum incinerauit ciuitatem, & euertit. Quòd ſi ibidem ſulphur fuiſſet: dubio procul incendiſſet quoque. Sed vide Ariſtotelem in ſecundo ſuæ Meteorologiæ libro cap. 8. Opiniones autem Anaxagoræ, Anaximenis, & Democriti quas ibi confutat, non ſunt vndequaque falſæ: habent namque ex parte aliquid veritatis. Plura huc adducere poſſemus de terremotibus certe mira, vt de terris, ac inſulis ex cauſis terremotus enaſcentibus, de inſulis, ac terris mari abſorptis: inſuper de terris ſemper trementibus, & inſulis fluctuantibus. Verum cũ in eo opere, quod de rebus meteorologicis inſcribitur, adamuſſim diſſeruerimus, ac in alio particulari de motu terræ plenius: ſat ſint hæc, in hoc capite ſic perfunctorie digreſſa.

Inſula iuxta Corinthum terremotu agitata.

Lipareorum ciuitas terremotu euerſa.

Anaxagoræ, Anaximenis, & Democriti opiniones ab Ariſt. cõfutatæ, non omnino falſæ.

Terremotus ſigna, tempus, duratio, remedia, & portenta.

Cap. III.

Terremotus ſignum ex Ariſtotele.

SIGNA terremotus futuri quæ ſint, tempus quo accidant remedia quibus reparari poſſint, quanto tempore durent, & quid denique portendant: reliquum eſt, examinare. Ariſtoteles vnam cauſam affert. Cum ſcilicet aqua in puteis turbatur, eiuſque inficitur odor: ſignum eſt futuri motus terræ. Nam vapor, ſeu exhalatio humida, & ſicca ſubtus reſidet, vnde phoerecides ſyrius hauſta è puteo aqua futurum ibidem terremotum prædixit: quod & factum eſt. Plinius ex quatuor terremotum præſagit, ex tenui nubecula, ex volucribus, ex crepitu ſeu fragore, & ex commotione maris. Primo ex nubecula, cum ſcilicet tenuis tranquillò, & ſereno tempore poſt ſolis Occaſum apparet: aut veluti linea per longum porrecta ſpacium, conſpicitur. Signum etenim eſt, vaporem in terra eſſe incluſum ex quo terremotum oriri, maxima coniectura eſt. Secundo ex volucribus, cum ſcilicet timent, & pauent. Ratio eſt, quia ob raram, & tenuem corporis conſtitutionem, aeris leuiſſimas alterationes facillimè præſentiunt. Tertio ex fragoribus in ſubterraneis ſpecubus:

Terremotus ex Plinio.

Nam

Digitized by Google

Nam ſignum eſt ſpiritibus plenos eſſe, ex quibus terremotus fiunt. Quarto ex Maris agitatione: cum fuerit magna aeris tranquillitas, & nulli venti ſpirauerint; ſignum certe eſt, ſubtus tales ventos circumferri; ex quibus terremotum fieri, neceſſum eſt. Porro tempora quibus vt plurimum fiunt; ſunt æquinoctialia. Cum ſcilicet Sol in Ariete, vel Libra diſcurrit, quod dubio procul Martij, & Aprilis menſibus, ſubinde Septembris, & Octobris accidit: Vere ſcilicet, & Autumno. Ea etenim tempora ſunt flatuoſiſſima. In primo vincit humiditas abſq; frigiditate, in ſecundo vincit ſiccitas ſine caliditate: quando ſicci vaporis materiam ſiccitas multiplicat, ſed humiditas exire non permittit. Alijs verò temporibus æſtate ſcilicet, & hyeme: aut non fiunt: aut ſunt rariores. In æſtate quidem cum prædominans calor vaporem conſumat: calor namq; terræ poros aperit, ex qua quicquid eſt ventorum, aut ſpirituum: ſub terra collectum exhalat. In hyeme autem cum frigus euaporationem prohibeat: calor tunc quidem ſpiritus gignens, & producens: debilis eſt. Fiunt itaq; his temporibus quandoq; per accidens, cum tempora vernalibus, & autumnalibus ſimilia ſunt: tunc quidem fieri poſſunt: & cum contingunt, magni & diuturni erunt, atq; portentoſi. Quò autem ad ſpecialia tempora noctu plerumq; fiunt; quàm interdiu. Ratio eſt, quia ſol terræ calorem exterius euocat: ac propterea non eleuat vaporem: diurnus namq; calor materiam diſſoluit. Noctu verò clauditur calor, & vaporem intus multiplicat: ideo auctus alium ante ſe eleuatum comprimit; quia nocturnum frigus materiam conſtringit: & noctes ob ſolis abſentiam ſereniores exiſtunt propter terram frigore concretam & adſtrictam: ex quo terram tremere neceſſariò ſequitur. Fiunt quoque circa diluculum, quia circa eam horam venti ſæpius excitati, inſurgunt: & illa hora quietior eſt: ſolq; vti potentior prohibet è terra tunc exhalationes egredi, ex qua violenter exire compellentur, vnde & terremotus. Fiunt etiam plerumq; in vtriuſq; luminis defectu: tametſi Ariſtoteles dicat circa Lunæ eclipſes accidere, eumq; fieri, quando iam prope eſt interpoſitio, & nondum quidem eſt omnino deficiens lumen: & calidum quod eſt à ſole ex aere, iam autem marcefactum, tranquillitas fit: contra tranſlato ſpiritu in terram, qui facit terremotum ante eclipſes (nam & fiunt venti ante eclipſes ſæpe) in principio quidem noctis ante eclipſes mediæ noctis, in media autem nocte ante diluculares. Idque inquit accidere, quia marceſcit calidum, quod à luna eſt, cum prope iam fuerit facta latio, in quo facta erit eclipſis. Remiſſo igitur quo detinebatur aer, & quieſcebat, iterum mouetur, & fit ſpiritus tardioris eclipſis tardior. Sed re vera terremotus quoque fiunt in ſolis defectu: quinimo magis cum ſit omnium vaporum, & exhalationum præcipua, & præpotens cauſa: telluſq; euaporet ſole ſubtiliante. Cur autem etiam fiunt in maioris labore luminis? rationes habes in tractatu quem de vtriuſq; luminis eclipſibus, inſcripſimus. Non etenim omnia huc adducere licet: vbi alibi illuſtria habes. Quanto autem tempore durant, eſt deinde dicendum. Animaduertere itaq; oportet, terremotum tamdiu durare, quamdiu ventus, ſeu exhalatio eſt exhauſta. Si namq; craſſi vigeant ſpiritus in terræ cauernis hærentes, longiores ſunt terremotus: ſi verò tenues, & rari, iuxta raritatem, tenuitatemque, breuiores, vel breuiſſimi. Tempus verò durationis quantum ſit: Diuus Thomas ſcribit ad quadraginta dies, vel ad annum vſq; poſſe terremotum perſeuerare. Ariſtoteles verò ait, quòd cum fortis factus fuerit terremotus non mox, neq; ad ſemel ceſſat agitans: ſed primo quidem vſq; ad quadraginta dies agitat, poſterius autem & ad annum, & ad duos annos dominatur ſecundum eadem loca. Quare terremotum quo Baſilea corruit in ſignum præuaricationis eius, integro anno duraſſe, aiunt: ſed poſt annum vicina loca affligere cepiſſe, author

Tēpora quibus, vt pluri mum, Terre motus fiunt.

Terremotus cur æſtate, & hyeme nō fiunt, vel rariores.

Terremotus noctu plerūque, quàm interdiù fiūt.

Terremotus circa diluculum fiunt.

Terremotus in luminariū defectu accidunt plerūq; ſed magis circa lunæ eclipſes, iuxta Ariſt.

Terremotus magis in ſolis defectu fiunt.

Terremotus duratio.

Tempus durationis iuxta D Tho & Ariſt.

Digitized by Google

Contra terremotum remedia.

author eſt frigidus. Remedia verò contra terremotum adiuuantia ſunt fornices, figura loci, parietes tenues, & ſpecus. Fornices hoc eſt concamerata loca, & arcus ex edificijs conſtructi. Nam cum ſint aperta, habent facillimè exitum ſpiritus, quibus terremotus prohibetur: loci figura deinde, vt loca ſcilicet ſint pendentia: quia minus infeſtantur, quàm ſolida. Ideo parietes tenues, quod eſt tertium remedium, ex terreno latere, non ex lapidibus ſolidioribus facti, multum iuuant: quia durum cum duro non ſibi bene conſentiunt, ſed molle facillimè cedit; & ſpiritus non habet tam firmum obſtaculum in quo repercutiatur, ac deinde fortior inſurgat. Specus poſtremo, quia per illos ſubterranei ſpiritus egrediuntur, atq; diflantur. Quò verò ad aeris mutationes attinet, vel ad conſequentia, quid terremotus portendant, inueſtigandum eſt. Diximus terremotum fieri principaliter à Deo iuxta Diuum Thomam, quinimo ex Pſalmo decimo ſeptimo eruitur: vbi Dauid Rex cecinit: commota eſt, & contremuit terra, fundamenta montium conturbata ſunt, & commota ſunt: quoniam iratus eſt eis. Quod quidem ſecundi Regum capite vigeſimo ſecundo ſignatum eſt. Ex prophanis verò, Plinij authoritas extat, inquientis: nunquàm Romam tremuiſſe, vt non aliquem futurum euentum præſagiret. Verum hiſtoriam non teximus: ſed hæc, & ſimilia alibi habes. Portendunt terremotus immenſos ventorum flatus, quia de tellure poſt eos continuo exeunt: ideo ante terremotus eſt illorum tranquillitas, & quies. Significant deinde tempeſtates, & manifeſtas temporum mutationes, & diuerſas: quia vapores continuò de terra exeunt, aſcenduntque; fiuntq; meteora, illa præſertim quæ vaporum, exhalationumque naturam ſequuntur. Conſequentia verò ſunt animalium infectiones, præſertim irrationalium: quæ iuxta tellurem ſua capita portant. Quandoquidem iuxta Poetam;

Terremotus ſemper aliquid præſignat.

Terremotus portenta.

Terremotus conſequentia.

Quidius.

Pronaq; cum ſpectent animalia cætera terram:
Os homini ſublime dedit, cœlumq; videre.

Inficiuntur itaq; animalia, quia vapor ille venenoſus eſt: ex quo infirmitates, & mortes, quia etiam aer inficitur. Sed nec ab infectione liberi ſunt homines ob vaporem in alto emerſum: ac propterea peſtem terremotum ſequi, inquit Seneca. Sed de his plura Plinius libro ſecundo, & Seneca in ſuis naturalibus quæſtionibus: & nos quoq; alibi, vt videbit prudens Philoſophus. Verum pro huius capitis complemento, & cunctorum terremotuum theoria, ſciendum eſt: quòd cum ſit duplex vapor, calidus, & humidus: à terra humida per ſolis calorem reſolutus, aeri ſimilis: alter verò calidus, & ſiccus à ſicca tellure reſolutus, igni ſimilis, pluſquam primus aſcendens, qui dicitur fumus, vel hypercauma, vt libro ſecundo digreſſum eſt: vapor ſiccus tamen in triplicem adhuc ſeiungitur; in ſubtilem, groſſum, & medium. Subtilis eſt ille, qui aſcenſionem cauſat, medius eſt ventus: ſed groſſus eſt, qui terremotum efficit. Idcirco iuxta vaporis naturam terremotum cauſantis, præſagiendæ ſunt temporum mutationes cum conſequentibus.

Plinius, & Seneca.

Terremotus generatio.

Vapor ſiccus triplex.

Vtrum terra moueatur alio motu, quàm ex ſiccis vaporibus. *Cap. IV.*

Authoris intentio.

Authoris opera aliqua.

NON eſt hic profectò locus ſuus, vtrum terra moueatur ſtante cœlo, vel etiam ſe mouente. Sed occaſione huius violenti motus terræ, cum nullum alium re vera habeat: opere prætium eſſe duximus, hoc in loco per tranſennam (vt dicitur) pertractare: nam fuſius habes in eo opere, quod inſcripſimus. De rebus Meteorologicis, & in alio

alio cuius titulus eſt, opiniones hominum de Deo, & creaturis: ſed preſſius in noſtro peculiari tractatu de motu terræ. Accedit quòd hæc opinio denuò reuocata eſt in publicum. Opinio certe antiquiſſima eſt Pythagoreorum, Heraclidis Pontici præſertim, Ecphanti, Philolai, Nicetæ Syracuſani, Ariſtarchi Samij, ſuorumq; diſcipulorum. Ex noſtratibus autem ſequuntur eam nonnulli: inter quos Cœlius Calcagninus Ferrarienſis reuocauit in lucem, deinde vir ille Nicolaus Copernicus de cœleſtibus rebus optimè meritus ad ſuas firmandas Hytpoheſes ſtabiliuit. Poſtremo Gulielmus Gilbertus Colceſtrenſis, medicus Londinenſis, Britanus, in ſua noua Phyſiologia de magnete magneticiſque corporibus, & de magno magnete tellure libro ſexto, capitibus tertio, quarto, quinto, & ſexto in eamdem incidit quoque opinionem: quod terra ſcilicet mouetur diurno quidem motu viginti quatuor horarum ſpacio, inſtar motus primi circuli; ſed contra ortum. At è medio primum mobile cum motu eius tollit: multaque dicit vir hic, alioqui doctiſſimus, ad ſaluanda firmandaque ſua de magnete excogitata. Sed incidit in ſcyllam cupiens vitare Carybdim; quemadmodum inſignis ille Copernicus. Opinio quidem ſenſui, experimento, rationi contraria. Verum cum fateatur aſſertionem hanc eſſe probabilem, fatemur vtique nos probabilem eſſe, ac propterea diſputandam, exercendam, defendendamque exercitij cauſa, vt adoleſcentum ingenia excolantur: Quemadmodum & nos pueri antiquorum omnium opiniones Mediolani defendimus contra Ariſtotelem exercitij gratia, ſtudioq;: Ita etiam hæc quidem de motu terræ ſententia ſuſtineri poteſt: Nam ſecus falſa eſt(pace huius præclariſſimi viri ſit dictum)cum refragetur, vt diximus, ſenſui, experimento, rationi; quinimò quamplurimis ſacræ Scripturæ ſententijs: quæ telluris ſtabilitatem, firmitatem, permanentiam, immobilitatemque pluribus in locis declarat, & fatetur. Opinio certe contraria ſanctis Doctoribus loca illa ſcripturæ explicantibus: & tamen ſcimus, quòd qui loquitur in Propheta, loquitur in interprete. Sententia dubio procul deſtruens magnam Philoſophiæ, & Aſtrologiæ partem. Sed quid opus erat, tam verborum ambagibus rem inuoluere, cum non demonſtret, ſed oſtendat tantum? neq; omnes proponat rationes, nec ad omnes reſpondeat? credatque ex vi magnetis id demonſtrare? Ptolæmei rationibus primò non reſpondet penitus: ſanè hæc ſunt verba, quæ profert. Ptolomæi rationes nullius ſunt momenti, veris namque poſitis principijs noſtris, veritas apparet, & ſuperuacaneum eſt, eas refutare. Ariſtotelicis non ſatisfacit, & dubius eſt in multis, & anceps. Tertio ſuæ rationes non conuincunt, ſed omnia cum propoſita, tum reſponſa ſunt perſuaſiones, & digreſſiones. Non probat tellurem circumuolui viginti quatuor horarum ſpacio, ſed proponit tanquàm Axioma, & perſuadet confœderatione vtriuſque Aſtri magnetica, à ſole promotis globis ſecundum orbium ipſorum proportionem, & à luna. Sed à luna proprius, quia adiuncta corpora natura, & ſubſtantia ſimillima ſunt: lunaque manifeſtiores habet in tellure effectus, quàm reliqua ſydera, ſole excepto; Quod etiam luna ex omnibus planetis ſola reuolutiones ſuas, (& ſi etiam diuerſas)ad centrum terræ ſummatim conferat: ſitque terræ cognata maximè, & quaſi vinculis alligata. Hæc & ſimilia aſſumit, quæ cuncta ſanè probare debet, & tenetur. Meliuſque pro eo fuiſſet, & Ptolemaicis rationibus, & Ariſtotelicis ſatisfacere: nec dicere, rationes eſſe nullius momenti, ſed oſtendere, qua nam ratione nullius ſint momenti. Primum mobile, vt diximus, cum motu eius de mundo aufert, monſtruoſum illum reputans, & ſuperuacaneum: vocatque motum inſanum: Inconueniens quoque maximum arbitrans tam citiſſimo, & rapidiſſimo motu fieri. At cur? & qua ratione fretus? audiatur.

Opinio, ꝙ terra moueatur, eſt antiquiſſima Pythagoreorū

Cœlius Calcagninus. Copernicus

Gulielmus Gilbert' Colceſtrenſis.

Opinio, ꝙ terra moueatur abſolutè falſa eſt.

Opinio de motu terræ multis aduerſa, præſertim ſacræ Scripturæ.

Gilberti errores.

Gilberti rationes nō cōuincunt.

Gilbertus ꝙ proponit, nō probat.

Digitized by Google

Gilberti doctrina ex terræ,& cœleſtium globorum proportione.

Oſtendit quidem ex terræ, & cœleſtium globorum proportione adinuicem, ex eorum quippe ſemidiametris, ita vt ad nonam ſpœram veniens inquit. Nona ſphœra, omiſſa primi mobilis conuexitas, ſi iuſtè ad reliquorum proportionem æſtimetur,oportet primi mobilis conuexum tantum ſpacij percurrere vna hora quantum continent circuli maiores terreſtres 3000. Nam in firmamenti conuexo conficeret pluſquàm 1800.ſed quę ſoliditas ferrea adeò firma,& pertinax fingi poteſt,vt tanto furore,& tam ineffabili pernicitate non diſrumpatur, & in fruſtra abeat? At hæc doctrina non eſt digna Philoſopho. Quid enim officit, quòd ſi primi mobilis conuexitas,ſi iuſtè ad reliquorum,proportionem ęſtimetur,oporteat primi mobilis conuexum tantum ſpacij percurrere vna hora, quantum continet circuli maiores terreſtres 3000? cui nocet? quod inconueniens emergeret?

Gilbertus reijcitur,& illi reſpondet.

Deinde cœlum alienum eſt à corruptione, alterationeque à ſciſſione, & à ruptura, ita vt ſi velocius moueretur, quàm non mouetur, nullam in ſe iacturam pateretur. Quomodo igitur in fruſtra abiret, & diſrumperetur ſuo motu velociſſimo? ſoliditas vero ferrea firmior,& pertinacior,vtique tandem deficeret, cum non ſit æterna, & perennis. Subiungit deinde ſuperiores in inferiores tyrannidem non exercere: Nam & cœlum philoſophorum, & theologorum ſententia oportet eſſe manſuetum,fœlix,& tranquillum,& mutationibus minus obnoxium. Nec primi mobilis furor,vis,celeritas,& rapiditas dominabitur;& nos idem & ſimilia fatemur. Nulla certe vis,nullus furor,nulla inſania primo mobili inferitur; ſed celeritas tranquilla, rapiditas manſueta,motus velocitas ſuauis, ad cætera mobilia dirigenda,atque ad ortum, & interitum mixtorum cauſandum; non niſi quia ſuprēmum. Sed examinemus aliquas eius rationes, quas Achilleas putat, quid roboris contineant.Inquit enim libro prærecitato capite tertio;quicquid in rerum natura naturaliter mouetur,id & ſuis viribus,& aliorum corporum conſentiente fœdere incitatur:talis eſt motus partium ad ſua tota,globorum,& aſtrorum inter ſe omnium in mundo conſiſtentium: talis eſt incitatio circularis corporum planetarum,cum alij aliorum curſus obſeruant, & incitant:primi verò mobilis aduerſi,& velociſſimi curſus quæ illi ſunt incitantia,aut promouentia corpora? quæ natura conſpirans? aut quis ille vltra primum mobile furor? Cum in corporibus ipſis vis agens exiſtant: non in ſpatijs, aut interuallis. Hæc eſt vna ex ſuis rationibus. Sed quam vim habeat, videamus. Ambabus primis propoſitionibus admiſſis,nam & difficultatem habent, & explicatione indigerent; cum quærit, quænam ſint primi mobilis incitantia, aut promouentia corpora? quæ natura conſpirans? & cætera. Reſpondemus, primum incitans primum mobile eſt motrix eius intelligentia:nam cœlum agit,& mouetur, vt inſtrumētum ſui motoris extrinſeci. Secūdum eſt cęlum empireum,quod immediatius primo mobili influit: cum illius concauum iſtius conuexum contineat,cognitum non via naturali, licet ſit corpus naturale:in quo ſaluatur quies, licet non moueatur. Natura eius conſpirans eſt propter hominem finem eius: ac vt generatio continuetur. Sicuti aliorum mobilium motus in ſignifero eſt cauſa diuerſitatis ſecundum generationem,& corruptionē. Et finis vltimus motus cœli eſt aſſimulatio ad Deum in cauſando,ſecundarius eſt generatio inferiorū.Quod autē poſtremo ſubdit,quod in ipſis corporibus ſit vis agens,dicimus:quod nulla reperiretur,niſi eſſet primum mobile, quod alia mouet. Nam motor cœli ſuperioris mouere poteſt cœlum inferioris motoris,non autem è conuerſo. Affert vlterius aliam rationem his verbis. Manifeſta videtur terræ circumuolutio, cum natura ſemper agat per pauciora magis,quàm per plura:atq; rationi magis conſentaneum, vnum exiguum corpus Telluris diurnā volutationem efficere potius,q̄ mundum totū circumferri.Sed hæc ratio nihil valet, quia

Cœlū ſi velocius moueretur, non frangeretur

Primum mobile nullam inſaniam, habet.

Gilberti ratio prima,& potiſſima.

Reſpōſio ad Gilbertum.

Primum mobile incitantia.

Primi mobili natura cōſpirans.

Gilberti ratio ſecunda.

Digitized by Google

quia non probatur. Nam rationi magis conſentaneum videtur (quicquid ſit de prima, quæ & limitari quoque debet) mundum totum circumuolui ſtante terra, quàm moueri terram, ſtante cœlo: Quia influxus ad terram quieſcentem non ſe mouentem perueniri, conſentaneum eſt. Cœlum namque non agit mediante lumine niſi per motum: & nihil influit niſi per motum. Conuenit itaque terram ſtare, vt cœli moti recipiat influxus, quorum particeps ſit viuens, etſi mouens, in terra quieſcente. Illi igitur propoſitioni, fruſtra fit per plura, quæ poteſt fieri per pauciora dicitur cum explicatione, & æquè benè: ſed non æque bene fit, à cœlo motum auferendo, terræ autem tribuendo. Amplius ſic digreditur. Atque natura ſanè conuenientem ad modum formæ telluris conceſſiſſe videatur: quæ, cum globoſa ſit, ſuper polos ſuos à natura ſibi tributos conuertitur facilius multo, & conuenientius, quàm totus volueretur mundus: cuius finis ignoratur ſcirique nequit: & quàm primi mobilis fingeretur orbis: quem veteres non admittebant: quem Ariſtoteles etiam non vltra fixarum ſphœram vllum excogitauit, aut admiſit: quem ſacræ denique literæ non agnoſcunt, vt neque totius firmamenti vertiginem. At cur non probat, qui ſint poli terræ ſuper quos mouetur? Quæ maior fictio? Quod ſit conuenientius totum mundum volui, quàm tellurem, iam dictum eſt: & oſtenſum eius finem, cur ſcilicet voluatur: nec fingitur primum mobile, quia ſphœrarum cœleſtium numerus per motum deprehenſus eſt. Nam ſi firmamentum triplici voluatur motu, & vnus quidem proprius eſt, alij duo, conſequens eſt, vt ſint aliorum mobilium, non inferiorum, quia ab ipſis non dependet: ergo ſuperiorum. Dantur igitur duo mobilia ſuper firmamentum. Quandoquidem vnius ſimplicis corporis mobilis vnicus certe eſt motus. Erunt itaque ſupra firmamentum nona ſphœra, quæ duos tantum motus habere deprehenſa eſt: & primum mobile quod vnicum dumtaxat habet. Moueturque ſuper Polos mundi, ſicuti Nona ſuper axe Zodiaci; octaua verò ſuper duo puncta æquinoctiorum. Quod autem inquit, veteres non admiſiſſe primum mobile: dicimus & nos, quia non nouerunt: ſed illud primum accipiebant, quod ſupremum nouerant. Quare & Ariſtoteles non negauit primum mobile, ſed octaua ſphœram illud accepit: quia aliud non cognouit. Recentiores verò ex multiplici octauæ ſphœræ motu, illud concluſerunt, & rectè vſque adhuc. Quod autem dicit, ſacras Scripturas primum mobile non agnoſcere, quemadmodum nec totius firmamenti vertiginem, non recte dicit. Nam etſi explicite primum mobile à Scripturis ſacris non habeamus: implicite tamen ex illis elicimus. Sacræ etenim Scripturæ non fuit curæ, vt Aſtrologiam nos doceret, quamuis ex parte nos docuit: ſed viam ſalutis æternæ; At quæ de cœlis nobis tradidit: Sancti Doctores nobis explicuerunt. Cum igitur conueniant in primo mobili, & in totius firmamenti vertigine, cur eis fidem adhibere nolumus? Magis illis credendum eſt etiam in philoſophicis, quia etiam fuerunt philoſophi: quàm alijs qui nouam philoſophiam, vel cudere volunt, vel veterem inſtaurare ſibi perſuadent. Hæc & ſimilia alias demonſtrata ſunt. Quòd ſi propria Scripturæ loca velint, ex quibus arguitur dari primum mobile: notent ſententiam Geneſis capite primo, vbi Moſes poſt aquarum creationem, inquit. Dixit quoque Deus, fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis: & fecit Deus firmamentum, diuiſitq; aquas quæ erant ſub firmamento ab his, quæ erant ſuper firmamentum. Deinde parum infra. Congregentur aquæ, quæ ſub cęlo ſunt in locum vnum, & appareat arida: & deinde: congregationes aquarum appellauit maria. Ex quibus ſanè verbis colligitur aquarum illarum, medietatem vnam, ſuper quam ſpiritus Domini ferebatur, ſupra firmamentum remanſiſſe: alteram

Gilberti ratio infirma.

Reſpõſio ad quandã propoſitionem.

Gilberti ratio tertia.

Gilberti ratio fictitia & ad illam reſponſio.

Primum mobile non fingitur.

Duo mobilia dantur ſupra firmamẽtum.

Ariſt. nõ negauit primũ mobile.

Primum mobile ſacra Scriptura implicite agnouit.

Primum mobile datur iuxta S. Doctores.

Sacræ Scripturæ locus de primo mobili.

Digitized by Google

verò in locum vnum redactam; quod eſt mare. At aquæ illę conuerſæ ſunt in chryſtallum; vnde vocatur cœlum aqueum ſeu chryſtallinum, ſic explicant Doctores ferè omnes: ſupra igitur octauam ſphœram quæ eſt firmamentum, eſt cœlum chryſtallinum. Igitur hoc erit vel primum mobile voluens omnes ſphœras, & cœlos; quia iuxta Ptolomæum etiam nouem ſunt mobilia: vel ſupra hanc erit alia prior cæteris iuxta nouas obſeruationes; & ſic erunt Decem. Eſt igitur in ſacra Scriptura primum mobile, quamuis non nominatum primum mobile, quia tamen mouetur (nam empyreum eſt omnino immobile) primum mobile dicetur, ſi ſupra illud alium mobile non extiterit. Confirmatur ſupra cœlos aquas reperiri trium puerorum teſtimonio in camino ignis Deum benedicentium in Daniele capite tertio. Benedicite aquæ omnes, quæ ſuper cœlos ſunt, Domino. & Dauid quoq; Pſalmo 148. & aquæ omnes quæ ſuper cœlos ſunt laudent nomen Domini. Quæ cum ſint natura fluxibiles, in chryſtalli naturam Dei virtute conuerſæ ſunt: effectumque eſt cœlum. Sed hæc & ſimilia fuſius in libris opinionum hominum de Deo, & creaturis, atq; exactius in noſtro peculiari de motu terræ. Quod autem firmamentum moueatur, ex pleriſq; ſacræ Scripturæ locis etiam patet: dum loquentes de cœlis, vt plurimum vniuerſis motum tribuunt. Quomodo igitur negant ſcripturę, vel, vt authoris iſtius verbis vtamur, non agnoſcunt Scripturæ ſacræ totius firmamenti vertiginem: ſed finem huic capiti imponamus: & in ſequenti noſtrum proſequamur inſtitutum.

Aquæ ſuper cœlos conuerſæ ſunt in chryſtallum

Aquas ſuper cœlos eſſe, oſtenditur.

Firmamentū moueri ex ſacris Scripturis.

Præcedentis quæſtionis continuatio, cum Gilbertæ opinionis impugnatione. Cap. V.

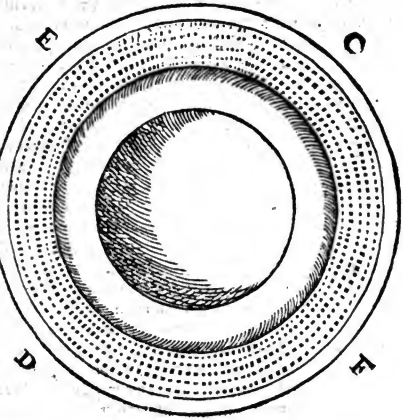
GILBERTVS ſi vſq; adhuc non contentatur, quærat ſcripturæ loca, expendat illa diligenter: videat Doctores, conferat cuncta cum doctis viris, theologis præſertim: cernet equidem quantum tota aberrat terra; ne dicam, quantum toto deuiat cœlo, & mundo. Verum inter alia argumenta quibus nititur ſuam firmare ſententiam, vna eſt præcipua ex terræ partibus deſumpta: quæ à toto ſeparatæ non tantum peripateticorum recto motu feruntur, ſed etiam rotantur. Probat itaq; intentum ſuum ex vi magnetis hoc argumento. Magnes collocatus in vaſe ligneo, imponitur aquæ, vt liberè natare poſſit, conuertere ſe, & fluitare. Si Polus magnetis puta. B. contra naturam poſitus fuerit verſus meridiem. F. terella, ideſt Globoſus magnes conuertitur circa centrum ſuum circulari motu in plano Horizontis ad Septentrionem. E. vbi quieſcit non in C. aut in D. Hoc facit exiguus lapis quatuor vnciarum; eundem etiam habet motum tam expedite, ſi magnes fuerit robuſtus aliquis centum librarum: ſimilem quoq; conuerſionem maximus magneticus mons, ſi largo flumine, aut mari profundo veheretur: & tamen multo magneticum ab aqua impeditur, quàm tellus tota ab Aethere. Idem faceret tota terra, ſi borealis polus diſtraheretur à vera ſua directione: recurreret enim polus Borealis circulari totius circa centrum motu verſus Cynoſuram. Hic verò motus non eſt alius, quàm circularis, quo partes natura ad ſuas ſedes ſe componunt. Terra tota ſuo polo cynoſuram reſpicit natura conſtanti: ita omnis eius germina pars ſimilem in mundo ſedem petit, moueturque circulariter ad illam poſitionem. Totius, & partium ſimiles ſunt motus naturales: quare cum partes

Gilberti ratio precipua ex vi magnetis quòd terra moueatur.

Digitized by Google

in circulum moueantur,totum etiam circulariter mouendi potentiam habet.Hæc eſt ſua ratio,ponitq; Apodixin, vt intelligatur,quòd ſi Polus magnetis. B.contra naturam poſitus fuerit verſus Meridiem. F. terella conuertitur citra centrum ſuum circulari motu in plano Horizontis ad Septentrionem. E. vbi quieſcit.

Gilberti demonſtratio falſa de polo magnetis

At non neceſſum erat pro re,re vera, fictitia ſic laborare : adducere rationem, quæ minimè concludit : quæ multa ſupponit,quæ probatione indigent, & robore. Quæ enim ratio conſtans eſt, vt ex magnetis fruſti rotatione in aqua poli robore naturali, concludi queat totius terræ volutionem? Probet hanc vltimam conſequentiam Gulielmus Gilbertus. Polus ad ſe vertit magnetis fruſtum in aqua, ergo Tellus tota rotatur. Nam conceſſo, quod ſi magnes quatuor vnciarum voluatur in aqua ad polum,quod & volui poſſet magnes centum librarum: deinde magneticus mons maximus. Sed negatur hac ratione quòd tota terra rotatur,quia magnes voluitur. Si namque tota terra eſſet magnetica, poſitaque cum ferro ſuper rotatilem locum, vt fruſtum magnetis ponitur, & in aqua, vera vtiq; eſſet Gulielmi Gilberti aſſertio: ſed ex ſuppoſitis poſſibile veris concludit vnum falſiſſimum,nempe quod tellus tota illa ratione moueretur, & quòd multo magis magneticum ab aqua impeditur,quàm tellus tota ab Aethere: Non impeditur quidem tellus ab æthere, quia non eſt apta motui: & hic author ſupponit, quod eſt probandum. Quod autem inquit, quod idem faceret tota terra, ſi borealis polus diſtraheretur à vera ſua directione : nam recurreret polus borealis circulari totius circa centrum motu verſus cynoſuram,deberet probare:nam terra tunc immobilis permaneret:& à natura virtus inſita eſt magneti pro hominum vtilitate,vt cognita ex magnete mundi parte boreali, reliquæ cognoſci poſſint cũ conſequentibus. Quòd ſi borealis polus à loco diſtraheretur: locus alius eſſet nauigantium directiuus. Deinde quod ſubdit, terra tota ſuo polo cynoſuram reſpicit natura conſtanti, ita omnis eius gemina pars ſimilem in mundo ſedem petit,

Gilbertę opinionis confutatio.

Gulielmi Gilberti defectus.

Reſponſio prima.

Secunda reſponſio.

Digitized by Google

petit,moueturq; circulariter ad illam poſitionem: totius & partium ſimiles ſunt motus naturales: quare cum partes in circulum moueantur, totum etiam circulariter mouendi potentiam habet. Hæc profecto probare debebat, præſertim quomodo totius,& partium ſimiles ſunt motus naturales, cum diſtinguantur adinuicem realiter? quòd ſi in aliam impegeris ſententiam, quod ratione ſecernantur adinuicem, videre de quo toto, & quibus partibus verum ſit: num de homogeneis,aut ætherogeneis,num de toto circulari,& partibus eius,aut alijs quoq; modis. Arguere ſubinde à partibus ad totum non valet conſequentia: ſanè conſtat, quòd ſi circulus in multas frangatur partes,has non habere motũ, pro vt coniunctæ primum erãt toto. Sed eſto verum quod dicit Gilbertus de toto, & partibus, reflectitur tamen ratio contra ipſum, arguendo ad hominem nempe ex conceſſis tali elencho. Qui motus conuenit partibus,conuenit,& toto; hoc aſſumptum eſt manifeſtum ex ſuis dictis,quia totius,& partium ſimiles ſunt motus naturales: & eadem eſt natura totius,& partium: ſed omnes terræ partes, ſicuti etiam omnia mixta in quibus dominatur terra, deorſum feruntur ad terræ ſuperficiem, ac in ea quieſcunt: igitur terra vniuerſa quieſcit, ergo immota manet; quia totius, & partium ſimiles ſunt motus naturales. Amplius cur Gilbertus non verificat de alijs terræ partibus,puta de gemmis, de lapidibus, de marmore, de mineralibus, & reliquis,quæ ſunt partes terræ: quæ,ſi circularem haberent motum: vera vtiq; eſſet eius aſſertio. Præterea ex ſuis dictis ad hominem argumentamur. Si namq; terra tota ſuo Polo Cynoſuram reſpicit natura conſtanti,vt ipſe fatetur, ſuppoſito etiam à nobis vniuerſam tellurem eſſe magneticam, ergo terra immobilis perſeuerat: quia polus immobilis boream reſpicit,verſus quam magnes voluitur, & quieſcit immobiliter. Non igitur rotatur terra,nec habilis eſt, & idonea ad ſe mouendum,præſertim cum in mundi medio,ceu centrum conſiſtat: ac propterea quieſcit. Diximus hanc ſententiam eſſe ſenſui contrariam,quia videmus cœlum ſenſibiliter moueri,terram autem ſtare: quia ſi moueretur,ſentiremus & nos moueri quandoq;. Eſt contraria experimento, & argumentatur quemadmodum, & Gilbertus arguit. Experimur lapidem quatuor vnciarum non moueri niſi à proijciente, nec magnum lapidem niſi à trahente, nec montem maximum penitus,ergo nec vniuerſam terram: probatur vltima conſequentia: quia impoſſibile eſt,vt in tam rapidiſſimo terræ motu, ſpatio ſcilicet viginti quatuor horarum ſingulis diebus ſiccam paleam in tectis aliquando non ſe moueri: ergo nec terra tota mouetur. Reprehendit amplius Ioannem Coſteum virum doctiſſimum, qui conſtanter hanc fictitiam opinionem de motu terræ damnat, & inſectatur. Qui extrinſecam motus terræ cauſam,& intrinſecam quærens: reſpondet Gulielmus, magneticum vigorem eſſe intrinſecum agentem, & diſponentem: ſolem autem promouentem cauſam eſſe extrinſecam: nec tellus adeo vile atque abiectum eſt corpus,vt vulgo exiſtimatur. Sed de magnete ſatis arbitramur dictum eſſe. De ſole verò neſcimus,vbi dicat cauſam eſſe promouentem, & extrinſecam: cum ſol ipſe, vt proprio moueatur motu indiget motrice intelligentia; quomodo igitur motum alijs impendet? & etiam alieno circumfertur, qui cauſa eſt omnium motuum? circularium,rectorum,atq; obliquorum? Cauſa æquiuoca certe generationis eſt ſol, non motus aliorum,vel terræ. De tellure verò an ſit adeo vile,& abiectum corpus,vt putatur? dicitur eſſe vltimum, & poſtremum omnium corporum: craſſum, corpulentum, graue, poroſum; cœlorum omnium influentijs ne dum ſubiectum, ſed etiam elementorum actionibus: vnde tamquam merè patiens ſe habet. Qua de re à cœleſtibus, & ſempiternis ſphœris id quod eis competit,auferre,& telluri tribuere; magnæ quidem ignobilitatis eſt, ne dicam inſipientiæ.

Tertia reſponſio.

Rationis reflexio cõtra Gilbertum.

Secunda ratio contra Gilbertum.

Argumentũ ad hominem contra Gilbertum.

Gilberti opinio ſẽſui aduerſa.

Experiméto contraria.

Io.Coſteus à Gilberto reprehenditur

Terra vltimum corpus inter elemẽta.

Fugiant

Digitized by Google

fugiant quæſo veritatis amatores has aniles,& pueriles fabulas,ſomnia,fictiones, chimeras. Non vident in quot,& quæ inconuenientia incidunt? Vacent veritati,ſequantur communia philoſophis,& theologis. Plus enim vident oculi, quàm oculus.Si Pythagoreorum ſententia de motu terrę vera fuiſſet,vtiq; non eſſet derelicta: ſed omnes eam ſequuti eſſent,& amplexati; ac tamquàm naturali lumini proximam,& cognatam docuiſſent,prædicaſſent,ſcripſiſſent. Idcirco peripateticæ doctrinæ inueteratæ ſunt opiniones, quia Ariſtoteles illorum princeps plus alijs naturali lumini adhæſit (quamuis in multis defecerit, quia non omnia poſſumus omnes) Non decebat Gulielmum Gilbertum alioqui virum doctiſſimum, & præſtantiſſimum ita ſe torquere: vt quam probabilem putaret opinionem, tanquàm veram,& demonſtratam doceret. Non ſunt hæc digna viro doctiſſimo: præſertim cum ea quæ aſſumit,firmis hypotheſibus,& non vagis & friuolis rationibus, cuncta roborare teneatur. Sed amor, & propenſio ad propria inuenta, & excogitata obnubilant quandoq; rationis iudicium,ne verum cernere poſſit.

Opinio de motu terræ fictitia.

Peripatetica doctrina cur amplexa.

Quod terra immobilis perſeuerat. *Cap. VI.*

TAMETSI luce clarius conſtet apud omnes præſertim veros philoſophos, qui rerum veritatem ſincere ſcire deſiderant,omiſſis friuolis fictitijſq; excogitatis,quæ non ſunt digna philoſopho,niſi vano,& tumido: terram immobiliter quieſcere: nullumq; motum habere niſi ex ſiccis vaporibus,motum certè violentum,ac per accidens;demonſtratumque ſit Gulielmo Gilberto ſuam ſententiam eſſe chimericam: ſuiſq; rationibus cum ſatis à nobis ſit factũ; remanet nonnullas rationes adducere, ſed paucas ad demonſtrandam perennem terræ quietem,& naturalem:quamuis in eo opere quod inſcripſimus opiniones hominum de Deo, & creaturis, & de rebus meteorologicis,& in noſtro peculiari tractatu de motu terræ; toties repetitis, ſit ſatis pertractatum:ac fuſius pertractandum erit occaſione huius magneticæ virtutis. Nam liber iſte nobis oſtenſus fuit beneuolentia Patris fratris Camilli Brixienſis bonarum artium ſtudioſiſſimi, dum in hoc florentiſſimo, ac celeberrimo Neapolitano Sancti Dominici ſtudio Sacræ Theologiæ operam nauaret; ad cuius petitionem hæc de terræ quiete hic ſcribimus. Lubet itaq; hoc in loco breuiter oſtendere, quòd terra quieſcat, & non moueatur: cuius oppoſitum eſt refragari ſenſui, experimento,rationi,& ſacræ Scripturæ authoritati; idq; ſuppoſito terram eſſe vniuerſi centrum,ac in medio mundi conſiſtere. Quod certe probari poteſt multipliciter: Nempe ab vniuerſali dierum, noctiumq; inæqualitate, ab vmbrarum, & horarum ratione: ex diuiſione totius ſecundum quartas; ex annua vbiq; terrarum æqualitate dierum, & noctium: ex vmbrarum terminis: ab ortu, & occaſu brumali,& æſtiuo: ex cœli diuiſione ab Horizonte: ab eclipſi lunæ; à ſtellarum inerrantium diſtantia, & apparentia: à ſectione duarum diametrorum eclipſium lunarium: ab Horizonte; à Telluris grauitate, & à perpendiculis. Ita vt ex tredecim fundamentis,rationibuſq; ac ſuppoſitis tum phyſicis, tum quoque mathematicis probetur terram in medio mundi ſitam, ipſamq; eſſe totius vniuerſi centrum. Formatur itaq; ratio ſic. Terra eſt in medio vniuerſi, ergo in illo quieſcit, vt centrum: ergo non poteſt moueri. Antecedens patet ex ſuppoſitis; quæ nectimus ſi à Gulielmo negarentur. Probantur tamen ſingula. Primò oſtenditur terram

Authoris intentio.

Camillus Brixienſis.

Terrã eſſe vniuerſi centrum, & in medio conſiſtere, xiij. rationibus probatur.

Ratio efficax contra Gilbertum.

Digitized by Google

Terram in medio conſiſtere, & vt centrũ in eo quieſcere probatur ex perpendiculis.

terram in medio vniuerſi conſiſtere, atq; vt centrum in eo quieſcere ex perpendiculis. Omnia perpendicula ſunt terræ diametri, omniaq; ad terram tẽdunt, vt manifeſtum eſt: ergo terra eſt in medio. Secundo à telluris grauitate. Graue etenim ad centrum deſcendit, ibiq; quieſcit, id eſt manifeſtum: terra eſt grauiſſima ergo ad centrum deſcendit, ergo in medio conſiſtit: ibiq; quieſcit. Vtrum autem id ad quod terra tendit, ſit centrum in medio exiſtens? reſpondetur affirmatiue: nam

Secunda ratio à Telluris grauitate.

ex elementorum ordine id perſpicitur. Ignis namque ſeu aer, quia leuiſſimus, ſurſum eminet: ergo terra ob grauitatem leuitati contrariam, locum tenebit oppoſitum. Hæc luculentiſſime ab Ouidio faſtorum. 6. probantur. Tertio oſtenditur id

Tertia ratio ab horizõte.

ab Horizonte. Horizon eſt circulus maximus, qui ab Aequatore in duplicem diuiditur. Idcirco tres ſumantur Horizontes; & terra in ſingulis horum ſpacijs exiſtat: ergo penitus erit in ſphœræ centro, quod ſolum commune eſt tribus planis

Quarta ratio à ſectione duarum diametrorũ duarum lunarium eclipſium.

maiorum circulorum. Probatur quarto à ſectione duarum diametrorum duarum lunarium eclipſium. Talis certe ſectio in medio eſſe neceſſe eſt: quoniam per ſex ſigna tunc diſtant luminaria. Igitur terra in vniuerſi medio conſiſtit. Quinto oſten

Quinta ratio ex apparentia, & æquali ſtellarum fixarũ diſtantia.

ditur ex apparentia, & æquali ſtellarum fixarum diſtantia, quòd terra æqualiter vndiq; diſtet à cœlo. Quandoquidem ſi extra medium eſſet, proximius inclinaretur ad vnam cœli partem, quàm ad alteram: & ita ſtellæ inerrantes aliquando terræ proximiores, quandoq; remotiores apparerent: id autem falſum oſtenditur, & deprehenditur; cum ſtellæ ſemper eamdem magnitudinem habent; vbicũque eas aliquis in terræ ſuperficie conſiderauerit. Quæ ſi paulo maiores in ortu,

Stellæ in ortu, vel occaſu maiores apparentes.

vel occaſu cernantur aliquando: id ex intermedijs exhalationibus, vaporibuſque prouenire, omnibus conſpicuum eſt. Vt patet de paruis fructibus in aqua poſitis, qui maiores quàm ſint, ob medium apparent. Talia etenim media viſuales radios diſgregantia, ſtellam ſub maiori magnitudine apparere faciunt: Vel quia ſunt in imis abſidum ſuorum, vel epyciclorum, aut eccentricorum, ob quod maiores apparent: ſed vbiq; ita cõſpiciuntur, ſi ſermo erit de erraticis. Probatur ſex-

Sexta ratio ex lunæ defectu.

to ex lunæ defectu: & eſt ratio Ptolemaica & Auerroica. Si enim terra non eſſet in medio, ergo eclipſis lunæ non accideret eo tempore, quo ſol & luna per diametrum opponerentur. Nam terra ex latere eſſet, ac propterea non ſe interponeret inter nos, & ſolem: quod maximum eſſet inconueniens. Idemq; dicitur de ſolis eclipſi: eſſent quidem imparia ſpacia à meridie in ſeptentrionem, & ab

Septima ratio ex vtriuſque luminis oppoſitione

ortu in occaſum. Vnde additur & ſeptima ratio de vtriuſq; luminis oppoſitione etiam abſq; eclipſi. Quoniam ſi terra non in medio conſiſteret, ſed ad vnam cœli partem propius accederet, quàm ad alteram, tunc in vtriuſq; luminis oppoſitione, neutrum eſſet in horizonte: quod apparet eſſe falſum; quia in vtriuſque

Octaua ratio ex cœli diuiſione ab horizonte.

oppoſitione vtrumque eſt in horizonte. Octauo probatur terram in medio conſiſtere ex cœli diuiſione ab horizonte. Quoniam vbicunq; homo reperiatur, cœli dimidietatem cernere poteſt ſublatis impedimentis: Id autem fieri vbiq; minime poſſet, ſi terra in vniuerſi medio non conſiſteret. In omni quippe die artificiali ſex ſigna oriuntur, & ſex ſigna occidunt: quæ cum ſint æqualia, in duas partes æquales ab horizonte nobis cœlum diuidunt: Nam horizon, & æquatuor ſunt

Nona ratio ab ortu, & occaſu brumali, & æſtiuo.

circuli maiores, ac propterea terram in medio conſiſtere oſtendunt. Oſtenditur nono ab ortu, & occaſu brumali, & æſtiuo. Quandoquidem vterq; in eadem linea recta ſunt, quæ cum per mundi centrum pertranſeat, vt ex obſeruationibus conſtat: oſtendit terram in medio vniuerſi eſſe poſitam. Decimo probatur terram

Decima ratio ex vniuerſalibus æquinoctijs.

in medio vniuerſi eſſe conſtitutam, & eſt Pliniana ratio, ex vniuerſalibus æquinoctijs. Nam ſi non eſſet in medio, dies & noctes non eſſent æquales, ſole in punctis æquinoctiorum exiſtente: quia eadem recta linea cum per terræ centrum

tranſeat,

Digitized by Google

tranſeat,ortus,& occaſus minimè eſſe poteſt:ſed deoptra ſuper planū poſita oſtendit in eadē fieri linea. Vlterius vndecimo,ꝙ nec ad ortū,vel ad occaſum accedat, ex vmbrarū rationib.Nam non eadē q̃titas illarum,ſed diuerſa,antemeridiano,& pomeridiano tpe ab erectis vmbilicis caderet. Sicq; horarum q̃titas his tporibus non eſſet eadem:ꝙ experimento contrariatur,quia vmbræ ſunt æquales.Amplius duodecimo ex terræ quadrante non itercepto inter ortum,& meridiem.Qm̃quidē ſi terra in vniuerſi medio minimè conſiſteret,tunc terræ quadrans non eſſet inter ortū,& meridiē interceptus,homine exiſtente in quouis loco:quia tunc alteri polorum eſſet proximior: neq; dierum noctiumq; æqualitates vbiq; locorū ſingulis annis acciderent,quę ſunt maxima inconuenientia.Nã tunc alter arcus,aut diurnus,aut nocturnus ſemper maior exiſteret,neq; ſole in punctis æquinoctiorū commorãte in eadē recta linea vmbrarum termini in planitie ſignati eſſent:quēadmodū per cacumē vmbrę Gnomonis terræ ad ſolē fixi,tūc apparet. Additur & tertiadecima rō ex proportione rotunditatis terreni globi ad cęleſtis rotunditatem deprõptã:q̃ dubio procul oſtendit terrã in vniuerſi medio eſſe collocatã. Nã certæ & ꝓportionales partes globi terreſtris,certis & ꝓportionalibus partibus globi cœleſtis correſpondent,& ſm̃ latitudinem,& ſm̃ longitudinem.Sm̃ latitudinē ſingulis meridiani partibus ſeu gradibus correſpõdent in terra ſexaginta milliaria Italica,ac Germanica quindecim milliaria.Iuxta verò lõgitudinē ſingulis horis q̃ndecim gradus de æquinoctiali oriuntur.Si itaq; terra in medio vniuerſi non conſiſteret,id profecto non fieret: q̃a æqualibus tporibus inæquales arcus orirentur,& æqualibus meridiani portionibus inæqualia ſpacia rñderent in terra.Id aūt experientia falſum eſſe teſtatur.Ex q̃bus omnibus,cū ſint demonſtrationes mathematicæ,q̃ ſunt in primo certitudinis gradu,& naturales ſequuntur eas: manifeſtū eſt, & iam demonſtratum,terram in medio vniuerſi conſiſtere,ac ꝑpterea in eo vt cētrum quieſcere:Ergo neceſſario ſequitur eſſe immobilē.Sillogyzetur itaq; ſic.Cētrū in circuli reuolutione eſt immotū,at terra eſt centrū mundi,q̃a in eius medio eſt poſita,vt patet ex ſuppoſitis: ergo manet immota; Rō Macrobij ex Cicerone. Quòd ſi dixeris non incõuenire terrã eſſe alterutri polorū ꝓpiorē, quemadmodū nonnulli ex Neotericis rentur,cū non ęqualiter ſit grauis ob cauernas:Ideoq; minus graue minus ad cētrū tendere,cum grauitatis centrū non ſit idē cū cētro magnitudinis.Rñdetur hos viros maxime halluccinari.Qm̃quidem cauernę ad totius terræ q̃titatē relatæ:inſenſibilis ſunt certè magnitudinis.Et q̃uis in vna parte ꝓximiores ſuperficiei appareant,q̃ in altera: non ob id ꝓpiores eſſent magis in vna cęli parte q̃ in altera.Probatur aūt id hoc argumēto.Altiſsimi montes nullã cauſant diuerſitatē reſpectu terræ,multo minus reſpectu cęli, qm̃ terra eſt veluti pūctus:ergo cauernæ multo minus ſenſibilem habebunt q̃titatē.Qđ aūt dicunt centrū grauitatis nō eſſe idē cū centro magnitudinis terræ,nō recte dicūt:Cum terra æqualiter ſit grauis;ergo æqualiter ad magnitudinis centrū ꝙ eſt terrę, & totius vniuerſi centrū tendit.Differunt tñ largo modo vtriuſq; centra,prout magnitudinis centrū eſt id,ꝙ ęqualiter ab eiſdem partibus diſtat. Grauitatis verò,ꝙ vtrūq; ſuſpenſo corpore ad ꝑpendiculum ſemꝑ verſus vniuerſale cētrū pendet:& ꝙ corpore relicto ipſi vniuerſali centro counitur,remotis omnibus impedimētis.Verū ꝙ centrū vnius non ſit aliud à centro alterius,ꝓbatur ex terra,& mari, ex q̃bus vnū conſtituitur totum ſeu vnicus globus. Sed arguitur ex proprijs. Si terra mouetur, aut mouetur in rectum,aut in obliquum,aut circulariter; ſed nullo horum mouetur,ergo in vniuerſi medio fixa hęret,& immota. Probatur propoſitio minor,nam maior manifeſta eſt ſufficienti diuiſione. Terra non mouetur nec in rectum, nec in obliquum, ſic enim mundi medium relinqueret,quòd eſt impoſſibile. Nec circulariter; Nam moueretur, vel ſuper axe mundi, vel ſuper alieno. Si ſuper axe

Vndecima ratio ex vmbrarū rationibus.

Duodecima ratio ex terræ quadrãte nō intercepto inter ortū & meridiem.

Decimatertia ratio ex proportione rotunditatis terræ ad cœleſtem.

Rationes prędictæ ſunt demonſtrationes.

Macrobij rō altera ex Cicerone.

Reſpõſio apparens.

Reſpõſionis confutatio.

Ratio fortiſſima.

Centrū grauitatis & cētrum magnitudinis idē: differunt largè.

Cētrum grauitatis nō eſſe aliud à cētro magnitudinis.

Terram immobilem in medio conſiſtere probatur ex proprijs.

Digitized by Google

mundi, tunc loqueretur, quòd Meteora, quemadmodum nubes, & fluctuantia, vel in aere volitantia, vt aues: ad occaſum ferri viderentur; quia terræ circum actu præuerterentur, & longo relinquerentur interuallo: ſi autem ſuper alieno moueretur axe: tunc poli altitudo nobis in terra quieſcentibus non ſemper eadem eſſet: vtrumq; tamen eſt abſurdum. At Gulielmus tametſi hãc non afferat rationem, reſpondere videtur, quod terra mouetur circulariter. Quippe quæ circumfertur non nouo, & alieno curſu, ſed communi reliquorum planetarum inclinatione, ab occaſu in ortum tendit; ſimilis enim verſus ortũ iuxta ſignorum ſucceſſionẽ, planetis omnibus motus. Si verò interroges, ſuper quo axe voluatur: reſpondet ſuper proprios polos à natura ſibi deſtinatos. Sed contra: natura ꝑꝑ finem agit, ſi terra moueretur ſuper proprios polos, ad quem finẽ moueretur? certè ad nullum. Nam cœli non mouentur niſi ob inferiorum generationem, quæ ceſſaret ceſſante cœli motu. Quare habent Theologi in fine ſeculi motum cœli ceſſaturum: quia non amplius generationi deſeruiet. Itaq; cum ob generationem cœli motus ſufficiat, ſuperuacaneum eſt, dare terræ motum ad aliquid minimè deſeruientem. Poli igitur terræ merè fictitij ſunt. Amplius argumentatur ſic. Si terra moueretur in circulum ſuper polos ſuos, tunc nubes, & aues rapidiſſimo illo ſuo motu ad occaſum relinquerentur. Probatur: quia cum terra minor ſit nedum cœlo, ad quod relata, puncti inſtar eſt; ſed aqua & aere: tunc cum moueretur, omnia quæ in aere ſunt à nobis retro relinquerentur; quia terra nequit aerem ambire, ac propterea ſecum trahere vbi ſunt volitantia, fluctuantiaque, quinimò tota ab ipſo cooperiretur. Cum igitur contrarium perſpiciatur, ſignum eſt terram minimè moueri. Huic rationi videtur reſpondere Gilbertus, dum argumento, ꝙ recentiores afferunt contra huiuſmodi opinionem de Telluris motu, ſatisfacere conantur. Argumentum eſt. Si terra mouetur verſus ortum, hoc rapidiſſimo motu quem dicit Gilbertus: ergo ſequitur oceanum orientalem ita in regiones occidentales ab iſto motu impingi debere: vt quæ terræ partes ſiccæ ſunt, & ab aquis liberæ, ſingulis diebus orientali oceano immergerentur. Probatur, quia motus velociſſimus eſt, ſpacio ſcilicet viginti quatuor horarum. Reſpondet huic rationi Gilbertus, quod oceanus ab illo motu non agitur, cum nihil reſiſtat, & aer omnis circumfertur: ac eam ob cauſam in veloci terræ curſu, omnia quæ in aere ſunt, à nobis retrò non relinquuntur: & verſus occidentẽ moueri videtur. Quare, & nubes in aere quieſcũt, niſi vis ventorum impellat: & quæ proijciuntur in aerem cadunt ruſus in locum ſuum. Sed hæc reſponſio nulla eſt. Quandoquidem cum aqua in decuplo ſit terra maior iuxta communẽ aliquorum philoſophorum ſentẽtiã, tametſi mathematicè iuxta nonnullos multo maior: in illo terræ velociſſimo motu, (conceſſo etiã ꝙ ſi aqua præciſe telluri æquaretur, ꝙ minimè in occidentales effunderetur regiones: cum nihil reſiſtat) ea tñ pars, quę ſuperat, non põt negari, qui in occidentales regiones impingi deberet nullo reſiſtente: tũ quia ſuperat, tum ex velocitate motus terræ. Nam reſiſtentia requiritur, qñ locatum vel eſt minus, vel æquale loco. Illud aũt ꝙ inquit, omnem aerem circumferri, falſum eſt. Nam multo plus aer excedit tellurẽ, q̃ aqua, cum ſit maius elemẽtum, nempe in centuplo; & iuxta mathematicos multo magis: ac propterea non põt terra in illo ſuo motu velociſſimo circũferri; non põt certe minus ſecũ trahere maius. Adde, ꝙ vtrumq; elementum eſt fluidum, aer præſertim, cũq; modo huc modo illuc fluctuare cernatur, quatenus à varijs agitatur vẽtis, quomodo poterit eadẽ celeritate cũ terra circũduci? & aer habẽt raritatem: ea ꝑꝑ non poterit terra aerẽ circumferre: ſed vix illum qui telluris ſuperficiem ambit, ſi terra moueretur: quem nec etiam circumferri credimus, cum terra aerem minimè contineat: ita vt ſit locus eius formalis: ſed cœlum eſt omnia ambiens, continens, & mouens, terra immobili permanente. Quare nubes non quieſcerent,

Reſpõſio ad rationem ex Gulielmi doctrina.

Gulielmi Gilberti doctrinæ confutatio.

Ratio altera validiſſima contra Gilbertum.

Ratio recentiorum contra Gilbertũ

Gilberti reſponſio.

Reſpõſionis confutatio.

Aer maior terra phyſicè, & mathematicè.

Digitized by Google

ſcerent, ſed retro linquerentur occidentem verſus cum reliquis in aere fluctuantibus, volitantibusq;: nec quæ in aerem proijcerentur, in locum ſuum à quo facta eſt proiectio, rurſus caderent ob motum terræ velociſſimum, ſed alio loco. Deinde alio elenco vtcumq; à nobis ſuperius tacto, huiuſmodi opinio refellitur. Si terra tam rapidiſſimo moueretur motu, ergo tunc, cuncta in ipſo contenta mouerentur, vel ſentirent ſe moueri, vel viderentur moueri: At hoc non cernimus, ſignum igitur eſt, terram minimè moueri. Probatur prima conſequentia. Nam ſi continens mouetur, neceſſario ſequitur, & contenta moueri, vel ſaltem ſentirent ſe moueri, vel viderentur moueri. Sanè id eſt tam manifeſtum, vt probatione non indigeat. In redis namque, & in curribus, ſi qui ſtant, mouentur vtiq;, & ſentiunt ſe moueri, & omnia in illis contenta cernuntur dubio procul moueri ad illorum motum. In nauibus certe, & cymbis qui nauigant, ſentiunt ſe moueri, & vident cætera moueri: ſed in terra nos degentes ad motum terræ non mouemur, nec ſentimus nos moueri, nec cernimus alia moueri. Ergo huiuſmodi ſententia falſa eſt. At Gilbertus reſpondere videtur, quòd nos diurno terræ rotatu, motu ſcilicet magis cōuenienti, vehimur: & ſicut Cymba ſupra aquas mouetur, ita & nos cum tellure conuertimur, & tamen ſtare nobis, & quieſcere videmur. Hæc quidem reſponſio non ſatisfacit, quia nihil probat: Quinimò contra Gilbertum militat. Nam cum Cymba ſupra aquas mouetur, mouentur quidem omnia quę ſunt in Cymba: & ſentiunt ſe mouere, & videmus alia moueri. ergo ſi terra moueretur, & cum ipſa conuerteremur: ſtare nobis, & quieſcere minimè videremur. Confirmatur id hac ratione. Cœlum cum magnitudine penè in infinitum terram excedat, tamen cœlum moueri cernimus: & omnia in ipſo contenta moueri animaduertimus, & ſentimus: Terra verò cum minima ſit reſpectu cœli, ſi ipſa moueretur, multo plus videremus ipſam moueri, animaduerteremus nos moueri, & cætera in illo contenta dubio procul cerneremus moueri. Sed dicant nobis, quæſo, quomodo ædificiorum conſiſtentia ſaluaretur? ſi namq; ſic rapidiſſimo motu moueretur terra, edificia procul conſiſtere minimè poſſent: ſed omnia certè corruerent; quia edificia ſunt res additæ, & accidentales: Quare ſi corruunt aliquando terręmotu, quomodo non corruerent rapidiſſimo illo motu terræ ſpatio 24. horarum ſuper axem mundi? ꝙ ſi dicerent, edificia non corruere ob nimiam motus velocitatem: ſicuti non effluit aqua in vaſe contenta, ſi vas circumgyretur; Id prorſus friuolum eſt, & inane, ratio quidem eſt, cum non ſit eadem vtrobiq;: quandoquidem totus aquæ impetus verſus partes vaſis inferiores imprimitur, ſed impetus edificij imprimeretur verſus partes extimas terræ: ac propterea edificia corruerēt, aqua vero non efflueret, ſicuti non effluit: quæ, ſi orificium eius ad extimas partes vergeret, nec conſiſtere poſſet, ſed efflueret etiam, q̄tumuis velociter circūuoluta. Deinde ſagitta ſurſum directè proiecta magna vi, in eūdē recedit locū, ergo terra non mouetur: probatur conſequentia, quia in alium locun impingeret, ſi moueretur: ſicuti ſi quis in aliquam naui celeriter mota, exiſtens, & lapidem vel ſagittam ſurſum emitteret, non certè in eundem caderet locum. Amplius, motus iſte terræ non eſt naturalis, quia vni copori ſimplici vnus debetur tantum motus naturalis: atqui morus terræ naturalis eſt rectus ad centrum terræ cum extra ponitur: neq; præter naturam, ſcilicet ad cœli motum, quia tunc neq; aſtra orirentur, neque occiderent: cum vertici noſtro ſemper eadem cœli pars immineret; quæ omnia dubio procul ſunt inconuenientia maxima, & irrationabilia. Neque eſt dicendum, ſemper alium moueri axem obliquè ſecantem axem mundi, quia tunc poli altitudo non eſſet eadem in vna ciuitate, ſed continuè variaretur, ad illum motūm terræ citiſſimum: quia non deſcriberet circulum paralellum circa

Ratio altera contra Gilbertum.

Reſpōſio Gilberti apparens.

Reſpōſionis confutatio.

Rationis cōfirmatio.

Ratio validiſſima ex ędificiorū cōſiſtentia.

Reſpōſio ad rationem apparens.

Reſpōſionis confutatio.

Ratio alia ex proiectione ſagittæ.

Ratio fortiſſima ex motus diſcrimine.

Reſpōſionis adducendæ confutatio.

Digitized by Google

polum, quæ omnia ſunt abſurdiſſima contra ſenſum, experimentum, & rationem. Nam polus Articus ſemper eamdem habet habitudinem, & ſupra Horizontem, eleuationē. Subinde data hac Hypotheſi, phoenomena non eſſent vera: & tamen dato oppoſito, multo facilius illa defenduntur. Fictitia igitur eſt opinio de motu terræ, fictitij poli, fictus motus, & irrationabilis. Sententia quidem ſenſui aduerſa, experimento, & rationi, vt demonſtratum eſt.

Opinio de motu Terræ, & Cœli ſtabilitate aduerſa S. Scripturæ. CAP. VII.

ET ſi opinionem, quòd terra mouentur ſtante cœlo, ſenſui experimento, & naturali rationi aduerſam, demonſtratū ſit: reliquum eſt, firmis rationibus id oſtendere, quòd aduerſetur Sacræ Scripturæ: idq; aliquibus ipſius teſtimonijs, quæ cœlis mobilitatem, terræ verò ſtabilitatem oſtēdunt. Primùm itaq; teſtimonium erit Ioſue X. vbi legitur quòd dum contra Gabaon pugnaret, & Sol ad occaſum pergeret: victoriæ cupidiſſimus, quā timebat die illo amiſſuram, Sole deficiente, locutus eſt Domino: & luminaribus præcepit dicens. Sol contra Gabaon ne mouearis. & Luna contra vallem Aialon: Et ſequitur ſcriptura. Steteruntq; Sol, & Luna, donec vlciſceretur gens ſe de inimicis ſuis. Et poſt puſillum, Stetit itaq; Sol in medio cœli, & non feſtinauit occumbere ſpatio vnius diei. Non fuit autem, & poſtea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Iſrael. Ex quibus arguitur. Si orauit Dominum Ioſue, ne Sol moueretur contra Gabaon, & Luna contra vallem Aialon: Ergo cœli mouentur. Vlterius, ſi ſteterunt Sol, & Luna donec vlciſceretur gens ſe de inimicis ſuis, ergo prius non ſtabant, ſed mouebantur. Amplius, ſi ſtetit Sol, & non feſtinauit occumbere ſpatio vnius diei, ita, vt ſcriptura commemoret, nunquam fuiſſe antea, & poſtea tam longam diem, nimirum horarum triginta ſex, vt quædam Gloſſa ait, ergo prius mouebatur, & parta victoria denuo ad motum ſuum reuerſus eſt: quomodo igitur cœlum ſtat? Secundum teſtimonium erit 4. Regum cap. 20. & 2. Paralipomenon cap. 32. quod confirmatur Iſaiæ cap. 48. In his locis præſertim in primo ſcribitur, quòd in diebus illis ægrotauit Ezechias vſq; ad mortem, & venit ad eum Iſaias filius Amos Prophetæ: dixitq; ei. Hæc dicit Dominus Deus, præcipe domui tuæ, morieris enim tu, & non viues. Qui poſt fletum magnum, & orationem, antequàm Propheta egrederetur mediam partem atrij conſolatus eſt ſermone Iſaiæ. Vnde dicit ſcriptura: factus eſt ſermo Domini ad eum dicens. Reuertere, & dic Ezechiæ Duci populi mei. Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui. Audiui orationem tuam, & vidi lachrimam tuam, & ecce ſanaui te. Die tertio aſcendens templum Domini, & addam diebus tuis quindecim annis &c. & appoſita maſſa ficorum ſuper vlcus eius, ſanatus eſt. Dixerat autem Ezechias ad Iſaiam, quod erit ſignum, quòd Dominus me ſanabit, & quia aſcenſurus ſum die tertio templum Domini. Cui ait Iſaias, hoc erit ſignum à Domino, quòd facturus ſit Dominus ſermonem, quem locutus eſt: vis, vt aſcendat vmbra decem lineis, aut reuertatur totidem gradibus. Et ait Ezechias, facilè eſt, vmbram creſcere decem lineis: nec hoc volo, vt fiat: ſed vt reuertatur retrorſum decem gradibus. Inuocauit itaque Iſaias Propheta Dominum, & reduxit vmbram per lineas, quibus iam deſcenderat

Primum S. Scripturæ teſtimoniū de cœli mobilitate ex luminarium conſiſtentia tempore Ioſue.

Tres rationes ex ſupra dicto Scripturæ loco, elicitæ.

Dies longior cæteris diebus tempore Ioſuæ.

Secundum S. Scripturæ teſtimonium ex Solis retroceſſione tempore Ezechiæ.

Ezechiæ annis quindecim additis ſunt anni, & appoſitione maſſæ ficorū ſuper vulnus ſanatus eſt.

in ho-

Digitized by Google

in horologio Achaz retrorſum decem gradibus. Id quoque confirmatur (vt diximus) Iſaiæ cap. 38. vbi legitur, quod Ezechiæ ægrotanti mortem minatus eſt Iſaias Propheta ex parte Domini: dicens illi. Diſpone domui tuæ, quia morieris, & non viues. Quo flente fletu magno, & orante ad Dominum, exaudita eſt oratio eius; & conſolatus eſt illum Dominus per Prophetam dicentem. Ecce ego adijciam ſuper dies tuos quindecim annos, &c. Deinde poſt pauca: hoc autem tibi erit ſignum à Domino, quia faciet Dominus verbum hoc, quod locutus eſt. Ecce ego reuerti faciam vmbram linearũ per quas deſcẽderat in horologio Achaz in ſole retrorſum decem lineis. Et reuerſus eſt ſol decem lineis per gradus quos deſcenderat. Quid ergo clarius de mobilitate cæli. Aliud deinde teſtimonium inſpicitur pſalmo 103. quo in loco Dauid Rex, & Propheta cęlorum mobilitatem ita cecinit. Fecit lunam in tempora, ſol cognouit occaſum ſuum, poſuiſti tenebras, & facta eſt nox: in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluę. Deinde poſt pauca. Ortus eſt ſol, & congregati ſunt, & in cubilibus ſuis collocabuntur. Exibit homo ad opus ſuum, & ad operationem ſuam vſque ad veſperam. Ex hac ſcriptura, quis non videt motum cælorum? in pſalmo 18. etiam dici poteſt, quòd ſol moueatur. Sed clariſſimum teſtimonium nobis perhibet ſcripturæ locus in Eccleſiaſte c. 1. quod ſcilicet ſol moueatur. Dicit enim ſcriptura ibi, oritur ſol, & occidit, & ad locum ſuũ reuertitur: ibiq; renaſcens, gyrat per Meridiem, & flectitur ad Aquilonem. Ex quo teſtimonio manifeſtè habetur, cælum moueri, cum dicat, ſolem naſci, occidere, renaſci, gyrare, & flecti: quæ omnia certè conditiones motus ſunt. Cumq. hæc primi mobilis motu fiant, qui eſt ab ortu ad occaſum (nam ſol, & cæteri errantes contra nituntur, & ſi de ſole dixerit, tanquam de magis nobis notis hæc faſſus eſt Spiritus ſanctus) ſignum certiſſimum eſt, cælum moueri, præſertim primum, à quo Gulielmus Gilbertus aufert omnino motum, conferens illi ſtabilitatem, terræ vero attribuit motum, ac violentum illum rotatum, auferens ab illo ſtabilitate. Videant igitur ipſe, & eius aſſeclæ, alijq. huius falſæ opinionis nouatores, ſi rectè digreſſi fuimus, & ſacræ ſcripturæ loca fideliter expendimus, recitauimusq;. At verò remanet etiam, vt ex ipſa, terræ ſtabilitatem probemus; itaq; duo tantum iam prærecitata loca citabimus, quia ſufficient. Primum eſt pſalmi 103. vbi Rex, & Propheta Dauid verſiculo ſexto in ſpiritu cecinit. Qui fundauit terram ſuper ſtabilitatem ſuam: non inclinabitur in ſeculum ſeculi. Secundum eſt Eccleſiaſtes cap. 1. Generatio præterit, & generatio aduenit: terra autem in æternum ſtat. Ex quibus teſtimonijs clarè habetur terram immobilem perſiſtere. At Eduoardus Vurightus in epiſtola quam Gulielmo Gilberto ſcribit: quæ ab ipſo nuncupatur παραίνεσις ἐγκωμιαστική, vir quippe doctus, dicit: quod illa quæ è ſacris literis afferuntur de terræ immobilibitate, nihil mobilitati terrenæ magnopere aduerſari videntur. Neq. Moſis, aut Prophetarum inſtitutum fuiſſe videtur: mathematicas aliquas, aut phyſicas ſubtilitates promulgare; ſed ad vulgi captum, & loquendi morem: quemadmodum infantibus nutrices ſolent ſeſe accomodare: neque minutias quaſq. non neceſſarias conſectari. Et quæ dicit, probans: citat Geneſis locum capite primo, & Pſalmi 136. vbi Moſes lunam luminare magnum appellans: itidem Dauid dicens. Qui fecit luminaria magna: ſolem in poteſtatem diei, lunã, & ſtellas in poteſtate noctis: Non ideo magnum appellauere, quia re vera tale eſſet: ſed quia nobis ita apparet. Quandoquidem ſtellas pleraſq. tàm fixas, quàm erraticas, multo maiores eſſe Aſtronomiæ peritis conſtat. Vnde reſpondens primæ authoritati ſacræ ſcripturæ ex qua cæteris fieri ſatis credet, dicit: quòd ex illo pſalmi 103. iàm præcitato, nihil ſolidi contra mobilitatem terrenam concludi poſſe, exiſtimat: Quamquam dicatur Deus fundaſſe terram ſuper baſes eius, ne-

dimo-

Confirmatio prædictorũ per locum Iſaiæ.

Reuerſio vmbræ linearũ in horologio Achaz decem lineis in Sole.

Tertium S. Scripturæ teſtimoniũ de mobilitate cœli ex pſalmo 103.

Alius locus pſal. 18.

Quartum S. Scripturæ teſtimoniũ de cæli mobilitate ex Eccleſiaſte.

Motum cœlorum diſcrimen.

S. Scripturæ loca terræ ſtabilitatem probantia.

Eduoardus Vurightus.

Scriptura iuxta eduoardum loquitur ad vulgi captum, & loquẽdi morem.

Eduoardi reſponſio ad S. Scripturæ auctoritatem.

Digitized by Google

dimoueretur in ſeculum. In ſuo namq; eodemque loco terra ſemper manere poterit, vt non vaga aliqua latione dimoueatur, aut extra ſedem ſuam, in qua à Diuino opifice poſita primum fuit, transferatur. Sicq; concludit, ſatis probabile eſſe, terram quamquam ſuper centro ſuo, tanquàm baſi, & fundamento immobili innixam: circulariter tamen moueri, circumferriq;. Sed non debebat Eduoardus hæc fari. Verum quippe eſt, Moſis inſtitutum, & prophetarum non fuiſſe, vt mathematicas, vel phyſicas nos docerent: ſed non poteſt negari, non fuiſſe, vt Dei mirabilia nobis reuelarent. Inter quæ cum ſit terræ ſtabilitas, qua non poteſt inclinari, tametſi id ad naturalem pertinere poſſit conſiderationem: quia naturalis motum tantum conſiderat, ſed non quietem, niſi per accidens: reuelatio tamen nec ad philoſophum, nec ad mathematicum ſpectat, ſed ad fidelem. Ea propter reuelauit Deus per Dauidem hoc mirabile: nimirum Deum fundaſſe terram ſuper ſtabilitatem ſuam, qua non inclinaretur in ſempiternum. Quòd autem inquit de luna, luminare magnum appellata, & tamen ipſam excedi certum eſt, tum ab inerrantibus; tum quoq; à planetis, ita quoq; à ſimili dicendum eſſe de telluris ſtabilitate: nihil valet. Ratio eſt, quia luna non dicitur ſolum magna ratione apparentiæ: verum ob claritatem, ob propinquitatem, & propter manifeſtos effectus. Quare Diuus Chryſoſtomus homilia ſexta in Geneſim tomo primo ſcribit; dici duo luminaria magna non tam quantitate quàm efficacia, & virtute. Quia & ſi aliæ ſtellæ ſint maiores quantitate quàm luna: effectus tamen lunæ magis ſentiuntur in iſtis inferioribus. Terra autem dicitur immobilis ratione exiſtentiæ: quia ſic Deus eam fecit immobilem, ne rerum ordo mutaretur præſertim elementorum. Nam ſi moueretur, ſentiretur quidem moueri: & cerneretur ſicuti cœli videntur. Quod autem tertio aſſerit ex ſcripturæ locis, præſertim ex illo Pſalmi citato, non poſſe aliquid contra terræ mobilitatem concludi, tum primo, quia Moſes, & Prophetæ ad vulgi captum, & loquendi modum loquuti ſunt: quẽadmodum nutrices ſolent infantibus ſeſe accomodare: tum ſecundo, quia cum dicitur Deum terram fundaſſe ſuper ſtabilitatem ſuam, ne dimoueretur in ſeculum intelligitur: ſtantem terram ſuper centro ſuo, ab illa non poſſe recedere: vt vaga aliqua latione dimoueatur: non autem vt circa centrum non moueatur, à quo tamen non poſſit recedere: Hæc inquam nullius ſunt momenti. Quinimo multa ex his ſequuntur inconuenientia. Sequeretur primo quòd omnia, quæ Moſes, & Prophetæ præcinuerunt, non eſſe vera: ſed per modum loquendi, & ad vulgi aures accomodata. Quod dicere, ſit iniuria Deo, qui eſt author ſcripturæ: ac propterea ſequitur, ſcripturam non dicere verum. Quæ etenim per modum loquendi fantur, & ad aliorum captum: non ſunt vndequaque vera. In Geneſi Moſes, vt populum de fide creationis inſtrueret, loquutus eſt ad vulgi captum, quia creatio articulus fidei eſt: nec ratione naturali demonſtrari poteſt. Creauit quippe Deus omnia ſimul quo ad rerum ſubſtantiam quodamodo informem: nihilominus tamen diſtinguit dies Moyſes, quia quantum ad formationem per diſtinctionem factam atq; ornatum, non omnia ſimul. Præterea dicit terram ante cerationem fuiſſe inanem, & vacuam, quod vtique creationi repugnat, cum facta ſit ex nihilo: ita vt nec inane, nec vacuum, nec Caos præceſſerit creationem: quia ex nihilo facta eſt: ſed Moyſes, vt rudem populum inſtrueret; hæc & ſimilia ad vulgi captum, & loquendi morem de rerum primordijs faſſus eſt: quo intelligeret populus, quomodo ex nihilo Deus cuncta condidiſſet. Materiæ informitas vtique non duratione formationem eius, aut diſtinctionem præceſſit, ſed natura tantum: nihilominus tamen Moyſes nunc terram, nunc aquam illam vocauit, ac ſi tempore præceſsiſſet: quia rudi populo non poterat illam exprimere niſi ſub ſimilitudine re-

Margin notes: Confutatio reſponſionis Eduoardi. — Reſpõſio ad Eduoardum de Luna, appellata lumināre magnā. — D. Io. Chryſoſtomus. — Inconueniẽtia magna, quę ſequuntur ex dictis Eduoardi. — Creationis deſcriptio à Moſe. — Terra inanis & vacua ante creationẽ quomodo intelligitur. — Materiæ informitas.

Digitized by Google

ne rerum eis notarum, licet ſimilitudinem cum terra videatur habere, quatenus ſubſidet formis: & cum aqua prout formis diuerſis formari apta conſpicitur. Sic itaq; intelligitur terra inanis, & vacua inuiſibilis, & incompoſita: quia per formam materia cognoſcitur. Secundo ſequeretur res fidei à Deo nobis reuelatas, eſſe ad vulgi captum accomodatas: & iuxta loquendi modum, & non ſecundum rei veritatem. Quod certe impium eſt dicere, cum omnes naturæ facultates excedant: ac propterea fidei myſteria, quæ prophetæ ex reuelatione nobis præcinuerunt, ſicuti reuelarunt, ita intelligenda ſunt: ſalua ſemper intentione Spiritus ſancti, ſaluis ſemper ſacræ Scripturæ ſenſibus, ſanctorum Doctorũ gloſſis, interpretationibus, commentarijs, explicationibus, catholicorumque hominum ſcriptis, & digreſſionibus: nam qui loquitur in propheta, loquitur in interprete: ſalua demum Catholicæ atq; orthodoxæ Eccleſiæ definitione. Idcirco cum omnes ferè ſacrarum literarum interpretes Scripturæ loca de terræ ſtabilitate explicantes, ipſam nullo modo mobilem, nec ad mouendum aptam concludant: ſequitur neceſſario ipſam immobilem perſiſtere. Si terra motum habuiſſet, ita in ſui primordio creata, dubio procul manifeſtaſſet nobis ſcriptura: quemadmodum dicit cœlos moueri, quia reuera mouentur, ita dixiſſet de terra, quòd moueretur: ſi ad ſe mouendum creata fuiſſet. Sed dices, quid fidei repugnare eſt, quod terra moueatur, cum hoc ad naturalem pertineat theoriam? Reſpondemus ſanctum Regem in toto Pſalmo Dei ſapientiam, prouidentiamq; in rerum gubernatione deſcribere. Nam poſtquàm Dei naturam, & magnificentiam explicuit, dum lucem inacceſſibilem habitare faſſus eſt, dicens: amictus lumine ſicut veſtimento; deſcendit ad creaturarum ordinem, loquens de cœlis: quorum ſuperiora tegit aquis. Deinde explicat eius prouidentiam, ponens nubem aſcenſum eius, & iter ſuper pennas ventorum. Vlterius miniſtros eius tangit Angelos ſcilicet, vocans ſpiritus, & ignem vrentem. Deinde terræ fundationem ſuper ſuam ſtabilitatem ponit, & quòd non poteſt in ſeculum ſeculi à ſuo loco nullis motibus dimoueri. Quæ ſententia cum ſit ea verborum grauitate ornata, tot rerum circumſtantijs circumſcripta, eò dicendi modo preſſo, ea vocabulorum energia explicata, vt nihil amplius deſiderari poſſit de terræ ſtabilitate: ſignum quippe eſt, terram reuera ſtabiliſsimam, nulloq; motu moueri poſſe in ſempiternum. Dauid itaq; ex reuelatione Spiritus ſancti hæc prompſit: ideò veritatem nobis aperuit. Contra igitur ſacram Scripturam militare videtur opinio de terræ mobilitate. Nec valet dicere, non repugnare eius authoritati telluris mobilitatem, cum intelligatur immobilem eſſe terram, nec dimoueri in ſeculum ſeculi, quia non poteſt à ſuo loco remoueri, ita vt locum relinquat, & extra locũ vagetur: cum hoc tamen ſtat, quòd rotetur in gyrum: Hoc certè non valet, quia etiam cœli quamuis per gyrum moueantur: non recedunt tamen à loco ſuo. Nihilominus ſacra Scriptura ſemper cœlis motum attribuit, terræ verò ſtabilitatem, immobilitatemque: non niſi quia ita eſt veritas. Cur de cœlis non dixit, qui poſuit cœlos ſuper ſtabilitatem ſuam, non inclinabuntur in ſeculum ſeculi? certe non ob aliud, quia non ſunt ſtabiles, & immobiles. Quod ſi dixiſſet etiam, dubio procul cum moueantur, intelligi deberet ſententia, quia ſcilicet non derelinquunt vaga aliqua latione locum ſuum, quia circum circa gyrant: nulla igitur differentia eſſet inter cœlum, & terram. At certę non niſi ſtabilitatem attribuit: ſignum certe, quia ſtabilis, & immobilis vndequaq; perſeuerat. Sed addendum putamus, quòd & ſi ſacræ Scripturæ inſtitutum non fuerit, vel phyſicas, vel mathematicas, vel alia & ſimilia naturali lumine adinuenta, nos docere: nihilominus tamen cum illas nobis propoſuerit, credendum eſt omnia, & ſimilia axiomata eſſe vera: quinimò illis firmiora, quæ tradiderunt

Secundũ inconueniens per Eduoardum.

Ratio fortiſſima de terræ ſtabilitate.

Dubium.

Reſponſio.

Pſalmi 103. explicatio circa terræ ſtabilitatem.

Confutatio doctrinæ de mobilitate terræ.

Sacra Scriptura cœlis ſemper motũ, terræ ſtabilitatem attribuit.

Sacra Scriptura docet etiam ſcientias naturali lumine adinuentas.

Digitized by Google

diderunt philoſophi. Cum hi naturali lumine,quod ſæpe fallit,expoſuerint: illa verò nunquàm fallat,cum lumini reuelato innitatur. Secus dicendum Deum,qui eſt reuelator,eſſe mendacem. Quærimus igitur,quæ eſt verior philoſophia, illa quæ à ſacris habetur literis, aut quæ à meris philoſophis? Quis de naturalibus veritatem magis aperit,noſq; certiores facit, ſcriptura quando enarrat, an mera philoſophia? ſi ex ſcriptura aperte habemus cœlorum mobilitatem, & terræ ſtabilitatem,vt quid vel immobilitatem cęlo tribuere,vel terræ circularem motum? ſummæ certè dementiæ eſt. Immortales quidem immortali Deo habere,agere,& gratias referre debemus; qui etſi nobis intellectum tribuerit ad rerum naturas inueſtigandas: multa tamen illarum in ſcripturis nobis manifeſtauit. Cæterum cum Eduoardus exiſtimat ſatis probabile eſſe terram, quamuis ſuper centro ſuo tanquàm baſi, & fundamento immobili innixam,circulariter tamen circumferri: relinquendus eſt cum ſua probabilitate improbabili. Nam exercitij gratia ſuſtineri, quidem poterit ad excolenda adoleſcentum ingenia, tamquam probabilis phyſice hæc aſſertio: non quod ſit in ſe vera: ſed rationibus friuolis,& fugacibus reſponſis: Tametſi tanquam veram amplectatur eam Gilbertus; & ſi dicat, probabile etiam eſſe, id fateri. Sed ſummopere miramur inſignem illum Copernicū, qui vt ſuis hypotheſibus, & inuentis fieret ſatis: in hanc quoq; lapſus eſt ſententiam;vt terra ſcilicet illo ſuo motu volueretur. Res planè tanto viro indigna:cum alijs certe fuudamentis ſuſtineri,ſaluari,atq; probari poſſint,quæ aſſumit:phœnomenis quidem ipſis,atq; obſeruationibus tum vetuſtis,tum quoq; recognitis. Res quoq; indigna Philoſophis, Mathematicis, & Theologis. Verum non omnia hic afferre licet: vbi abundantiora alibi habes. Quandoquidem in noſtris præcitatis operibus videbis cuncta diſcuſſa, atque diluta: quæ ſcilicet ad huiuſmodi tractationem pertinent, & rationibus quibuſcumq; etiam Copernici plenè ſatiſfactum:phyſicè,mathematicè, & theologicè.

Opinio de terræ mobilitate circulariter ſuper centro ſuo probabilis dicitur à Eduoardo.

Copernici opinio de terræ mobilitate.

Mutationes temporum ex his quæ in terrâ, vel circa terram: in aere, vel circa aerem fiunt. *Cap. VIII.*

SATIS in euertenda opinione de motu terræ, & quidem fictitia morati fuimus,plus quàm putabamus: ſed non potuit aliter fieri. Fuſius tamen digrediemur in noſtro tractatu de motu terræ, ſicuti copioſe in de rebus Meteorologicis; & in eo opere, cuius inſcriptio eſt: opiniones hominum de Deo, & creaturis. Nunc ad temporum mutationes præſagiendas ex terreſtribus, ſeu mixtis reuertemur. Sed in primis initium auſpicabimur ex his quæ in terra,vel circa terram contingunt,aut cernuntur: deinde quæ in aere, vel circa aerem fiunt, vel apparent, vel ſentiuntur: tanquam nobiliora reliquis. Dicimus nobiliora reſpectu loci, & cauſæ. Nobilior certe eſt aer aqua,& hæc terra. Fragor itaq; nemorum ſi audiatur,& foliorum commotio ſi ſentiatur, vel motus arborum abſq; ſenſibilibus ventis ſi perſtrepat: pluuias indicant, vel tempeſtates portendunt,vel validiſſimos ventorum flatus ſignificant. Cauſa eſt occultus exhalationum aſcenſus, abdita & inuiſibilis vaporum circumuolutio in nemoribus circa arbores in infima aeris regione prope terram: quæ vel ventorum, vel tempeſtatum,vel pluuiarum ſunt indicia. Ob id in aliquod illorum conuerti neceſſe eſt:ſed timenda magis eſt tempeſtas; in hanc etenim reſolui ſolet huiuſmodi ſurdus ſo-

Nemorum fragor, & foliorum commotio.

nus.

nus. Sed vaticinare tu iuxta quantitatem, & ſoni durationem, ac etiam qualitatem: Nam talem prętendet effectum. ſimiliter montium in vniuerſum, & ſyluarum ſtridor, & mugitus quidam ventos pollicentur, ſunt namq; ventorum ſigna. Virgilius, & Plinius. Odor quoq; cum per aerem deferatur, & ipſe quoq; mutationem temporis indicat: Nam nimiam odoris fragrantiam, maxime in floribus, pluuiæ indicium eſſe: ſapientes experti ſunt. Leues inſuper paleæ, frondeſq; ſi ſuperuolitauerint: ventos, aut pluuiam cum tempeſtate portendunt. Si fumus ex tectis inuictus cedit, eadem ferè vaticinanda ſunt: quæ iam de paleis frondibusq; ſunt dicta. Plinius lib. 18. cap. 34. verſus finem inquit, quòd terra ſiccaſcens repente, Aquilonem prænuntiat: humeſcens rore occulto, Auſtrum. Theophraſtus vero ſcribit, quòd terra, ſi nigram ſe ſe oculis cernendam præbeat, Aquilonios ventos promittit: ſi albam, Auſtrinos. Vtriuſque quidem cauſa eadem ferme eſt, nempe aer craſſior, quem ab Auſtro maxime prouenire, valde conſentaneum eſt: ac propterea humeſcit terra, & albam ſe oſtendit rore occulto, qui albus eſt. Quòd autem ſiccescat, & nigram ſe prebeat, ventus Aquilonius certè eſt, qui ſicciora cuncta reddit. Vnde Horatius Poeta lib. 2. ſatyra 5. cecinit.

Odor per aerem. *Terra ſiccescens, & humeſcens; nigra & alba.* *Horatius.*

Siue Aquilonio radit terras, ſiue bruma niualem
Interiore diem gyro trabit:

Cumq; ventus ille tranquillum, & ſerenum aerem faciat, quia nubes expellit, & minus aerem perturbat, & omne tale nigrum oſtendat: conſequens eſt, vt terra nigra Aquilonios flatus, alba Auſtros præſignificet. Vide philoſophum probl. 37. ſect. 26. Si montium cacumina ſolito altiora appareant, vel inſulæ ex vna multæ ementiantur: auſtrinam promittunt mutationem Theophraſto. Eadem ferè cauſa, nempe aeris craſſities, atq; humiditas quæ res ſolito maiores, & plures apparere faciunt. Montium ſonitus ventos Auſtrales, & pluuias prædicunt. Tert. reg. cap. 18. Et ait Elias ad Acab. Aſcende, comede, bibe: quia ſonus multæ pluuiæ eſt: Erat Elias ad radices montis Carmeli prope torrentem Ciſon. Vnde ſequitur ſcriptura; cumq; ſe verteret huc, atq; illuc, ecce cœli contenebrati ſunt, & nubes, & ventus, & facta eſt pluuia grandis. Ex montium ſonitu poſſumus prædicere ventos, & pluuias, ſed magis ventos; ex littorum verò pluuias, & ventos, ſed magis pluuias, cauſa eſt manifeſta, quoniam pluuiæ magis aquis ſunt ſimiles, quam terræ, idcirco plus aquas, quàm ventos ex littorum ſonitu prædicere poſſumus: At venti plus montibus, & terræ cauernis ſunt ſymboli ob poroſitates, quàm aquis: ob id magis ventos, quàm pluuias montium ſonitus pręſignificant. Vnde Theophraſtus montium ſonitus ventos prædicere, ſcripſit. Idem ſentit Virgilius. Qui aridum fragorem in montibus altis ventos tantum præſagire, cecinit.

Montiū cacumina ſolito altiora, inſularū pluralitas, Montium ſonitus.

Temporum mutationes ex his quæ in aqua, vel circa aquam ſunt. CAP. IX.

VAPORES nedum è terra exhalant, ſed ex aquis quoq; præſertim cum ex aqua, & terra vnus conſtituatur globus. Idcirco dicenda ſunt ex his, quæ circa ipſam apparent, vel fiunt, aut ſentiuntur: pręſagia temporum. Aqua ſtagnorum plus ſolito ſi calidior fuerit abſente Sole: magne pluuiæ eſt indiciū. ſi alicubi aqua ſcatu-

Vapores ex aquis. *Aqua ſtagnorum.* *Aqua ſcaturiens.*

Aqua ſcaturiens.

riat, vbi prius non ſolebat, vel ſi vberius ſolito ſcaturiat: grandem pluuiam indicat. Cauſa eſt manifeſta, quia huiuſmodi aquarum abundantia magnarum exhalationum, & vaporum eſt indicium: quas in pluuias conuerti neceſſariò ſequitur.

Aqua pluuialis ſi deſſiccetur.

Aqua pluuialis quæ ceciderit, ſi ſubito deſſiccetur vltra ſolitum abſque vento: pluuiam magnam portendit. Cauſa eſt terræ ſiccitas, quæ cum aqua pluuiali in ſe recepta Solis virtute, exhalationes vaporat: quas in pluuias conuerti, maximè conſentaneum eſt.

Fontium, & fluuiorũ aucto.

Fontium, & fluuiorum multitudo nimia, & augmentũ plus ſolito: pluuiam futuram pronuntiat.

Bullæ ſuper fluuios plurimæ.

Bullæ plurimæ ſi ſuper fluuios enatarint: ingentes imbres minantur Theophraſto. Cauſa horum eſt, humor ab aere & ſpiritu pulſus ex imo aquæ ad ſupremum. Nam Ariſtoteles probl. 4. ſect. 23. ita ſcribit: bullas ſcilicet fieri humore ab aere, & ſpiritu, ab inferis ad ſuperna expulſo.

Bullarum generatio.

Cum igitur plurimæ enatauerint, ſignum eſt, abundare humores, ac propterea ingentium imbrium eſſe indicium.

Bullæ num ab antipariſtaſi fieri poſſint.

Vtrum autem ab antipariſtaſi calidi, & frigidi poſſint & hæc prouenire; poſſet dici; ſi hæc ſola aſſignetur cauſa, minimè: ſi verò & hac etiam concurrente, non poſſet negari. Ratio quidem eſt, cum ſæpius bullæ accidant contra antiperiſtaſis tempus: puta neq; in ſummo frigore, neque in ſummo calore; ſignum igitur eſt non ob antiperiſtaſim dumtaxat, nam abſq; hac bullæ etiam enatant, & imbres adueniunt ingentes: ergo aliæ ſunt cauſæ præter antipariſtaſim.

Mare repẽtè trãquillum.

Mare ſi de repente tranquillũ euadat, flatus mutationem, vel incrementum præſagit Theophraſto. Cauſa certè eſt, quoniam priori ſedato vento, ſequitur neceſſariò alius, qui poteſt augeri fumidis exhalationibus è mari aſcendentibus.

Maris fluxus & refluxus.

Maris refluxum aquilonios flatus, fluxũ auſtrinos prænuntiare, inquit Theophraſtus. Nam ſi fluxus ab Aquilonijs ſpiritibus prouenerit, in Auſtrinis mutationem fieri, par eſt: ſi autem refluxus, ab Auſtrinis fit mutatio in Aquilonios.

Maris æſtus.

Verum enimuero hæc cum ſale intelligenda ſunt alioqui ſunt falſa: quia cum maris æſtus, bis quotidiæ ſenis horis accidat ſigillatim, ſequeretur, quòd ſingulis diebus Aquilonij flatus eſſent in refluxu, Auſtrini in fluxu, quod certè nedum abſurdum putari debet, ſed ridiculum. Debet itaq; intelligi ſic nimirum, quòd exiſtente maris refluxu magno, & notabili, ita, vt fluxum excedat; tunc vtique refluxus Aquilonios dat flatus: & è regione ſi fluxus ingens fuerit, & refluxu maior: tunc dubio procul Auſtrini erunt expectandi flatus.

Maris fluxus & refluxus quid ſint.

Quid verò ſit Maris fluxus, & refluxus, dicendum eſt. Maris fluxus eſt ipſius motus à centro ad circumferentiam, & ab imo ab ſuperficiem, cum redundat, & augetur: Refluxus autem, è contra eſt motus ipſius à circumferentia ad centrum, & à ſuperficie ad imum; cum ſcilicet, paulatim ſe reſtringit, & minui cernitur: vtrumque verò prouenit à Lunæ motu, vt diximus alias.

Spirituum nomine quid intelligi debeat.

Quid autem nomine ſpirituum Theophraſtus intelligat? dicendum eſt, ipſos met flatus vel Aquilonios, vel Auſtrinos, hac tamen lege: quòd ſi extra, & ſupra mare fiant, venti, ſeu flatus dici debent, ſi intra, ſpiritus. Quare Ariſtoteles in calce libri 4. de animalium ortu, maris æſtum in ſpiritus retulit, hoc eſt, in flatus intra mare conceptos, & genitos: non quòd ſpiritus ſint res aliquæ, ex quibus mare conſtaret; quemadmodum in animalibus, & plantis: huiuſmodi namque ſunt viuentia, Mare verò non dicitur viuens.

Mare intumeſcens, ripæ, & littora reſonãtia.

Mare intumeſcens, ripæ ipſius quaſi vocem edentes, littora ſi reſonabunt: Theophraſto, Arato, Virgilio, & Plinio ventos augurantur. Cauſam affert Plinius, ſæpe & ſilentio intumeſcit: factumque altius ſolito, iam intra ſe eſſe ventos, fatetur. Virgilius de omnibus hiſce ſic cecinit.

Conti-

Continuò ventis ſurgentibus, aut freta ponti
Incipiunt agitata tumeſcere, & aridus altis
Montibus audiri fragor: aut reſonantia longè
Littora miſceri; & nemorum increbeſcere murmur:

Plinius quoque ſcripſit, quòd ſi mare tranquillum in portu à curſu ſtabit, & intra ſe murmurauerit, ventum prædicit. Si identidem, & hyemem, & imbrem. Littora ripæque, ſi reſonabunt tranquilla aſperam tempeſtatem: Item maris ipſius tranquillo ſonitus, ſpumæque diſperſæ, aut aquæ bullantes; & in campis etiã tempeſtatem venturam præcedens ſuus fragor: nam cœli murmur non dubiam habet ſignificationem. Porrò (vt ab alijs quoque obſeruatum eſt) illius tumor, citra pluuias, ventos etiam, & tempeſtates portendit. Nimia maris agitatio conturbatioque, pluuias quoque non modicas annunciat. Cum aqua in nocturna nauigatione ad remos ſcintillat: tempeſtas erit. Nimius vaporum, & exhalationum concurſus ſuper mare eſt huius cauſa. Brachium in mari immerſum, ſi vento repercutitur, nullis ventis ſupra mare flantibus, temporis manifeſtam mutationem indicat: erit namque tempeſtas, ventorum flatus, & pluuia. Nam eſt ſignum, quod vapores, exhalationeſq; à maris centro aſcendunt: quæ ſunt cauſæ ſimilium temporis mutationum. In vniuerſum itaque maris tumor, ſonitus, & fluctuum, atque promontoriorum cauernæ, & littora dum reſonant: ventos manifeſtant, & præſæpe tempeſtates. Cum flocci aquis ſupernatant, aut in ſupræma nantes aqua, colludere plumas videris: ventos, & tempeſtates, aut pluuias futuras indicant. Guttæ ex tectis manantes, ſi lentius cadant, ac quaſi hæreant: grauioris hyemis, & gelu indicia ſunt.

Plinij præſagia.
Aqua maris ad remos ſcĩtillãs noctu.
Brachium in mari immerſum.
Flocci, & plumæ in aquis.
Guttæ ex tectis manãtes.

Præſagia temporum ex his quæ in igne, vel circa ignem fiunt.

CAP. X.

IN noſtro elementato igne pleraque fiunt, vel apparent, quæ manifeſtas temporum mutationes indicant: vt vetus docuit obſeruatio. Flamma igitur ignis ſi flexuoſe volitet, aut cum lumina ex ſe flammas elidunt, vel vix accendantur, aut ſublatis ab igne olis, eiſdem carbo adhæreat: aut cum ignis ſcintilla, fauillam emittit, quæ diſcutit, aut cum cinis in igne concreſcit, aut carbo vehementer perlucet: hæc quidem omnia ventos ſignificant, corruſcationes, & tonitrua portendunt: & ſimul ſigna ſunt: futuræ pluuiæ, vel niuis. Agitatur namque ignis à diuerſis vaporibus, exhalationibuſque, quæ omnium inprædictorum ſunt cauſæ. Rurſus ſi in lampadibus ardentibus, aut in teſta oleum ſcintillare videris, aut putres illic concreſcere fungos: ventorum, aut tempeſtatis, & pluuiæ futuræ eſt indicium (modo non ſit oleum aquaw admixtum). Cauſa eſt, quia tunc aere admixtus oleo, eſt humidus: cui cito in pluuiam vertitur. Carbones ſero, vel de nocte ſcintillantes æſtum denotant. Cum carbonibus cinis leuiuſculus hæret: pluuiam promittit. Cum ollæ concoctum adhæret pulmentarium, nec niſi aduſtum patellis obſoniũ odoratur, pluuiarum, aut ventorum, aut tempeſtatis præſignificationes oſtẽdunt.

Ignis, lumina.
Carbo.
Cinis.
Lãpades ardentes ſcintillantes, & fungi.
Carbones, & cinis.
Pulmẽtariũ, & obſonium

Verum enimuero opere pretium ferè arbitramur hæc, & ſimilia penitius inquirere, digredi, explicareq; cauſis, rationibuſq;, atq; illuſtrium virorum placitis. Terreni itaque ignes pallidi, & murmurantes tempeſtatum ſunt nuntij, Plinio. Cauſa eſt vaporis, & exhalationis dominium. Ignis ſi tegi nequat, Arato pluuias, Theophraſto, & Theoni in Commentarijs, tempeſtatis ſignum. Plinius autem inquit, aut cum contectus ignis à ſe fauillam diſcutit, ſcintillatq; emittit: ſignum tempeſtatis. Cauſa horum eſt aer, qui vaporibus comitatus, ignem tangit, & diſcutit: & cinerem quoq; ob illius raritatem, vnde & ſcintillare eum facit. Cinis etiam ſi concreſcat, niuem imminere innuit. Theophraſtus, Aratus, & Theon. Cauſa eſt nimia aeris humiditas cum frigiditate coniuncta: nam ſola humiditas non ſufficit ad niuem generandam, ſignificandamq;. Porrò autem Plinius hanc cineris accretionem, tempeſtatem pręſagire, ſcripſit. Circa lucernas, aut per lucernas ſi Irides perluceant, Auſtrinos imbres metuendos admonet, Theophraſto. Cauſa eſt, quia aer humidus, & craſſus euadit, ac ideo pluuioſus, quæ Auſtro vigente, fiunt. Sed de Iridibus, quæ circa lucernas fiunt, lege Ariſtotelem 3. Meteor. Cap. 4. Fungi circa lucernas pluuiam portendunt vigente Auſtro: quinimò & ventum pro ratione magnitudinis, & multitudinis. Nam ſi exigui, & milio ſimiles, ſplendidiq; fuerit: non ventum indicant, ſed aquam fore, Theophraſtus docet, & Aratus; licet Theophraſtus in libello de ſignis ventorum dixerit, fungos, vel aquam, vel Auſtrinum ventum promittere. Plinius pluuiarum nuncios autumat. Cauſa eſt aeris craſſities, & humiditas, quæ cum flammam impediant, ne liberè volitet, & fluat: augetur in modum fungi, ab humido continuati; nam Philoſophus multis in locis, & præſertim 4. Meteororum, omnia humido continuari, ſcripſit: Ergo expectandi ſunt imbres. Theon præter aeris humiditatem, craſſitiemq; ex continuis fauillis fungos augeri: adnotauit. Virgilius primo Georgicorum, fungos tales ob aerem craſſum, & humidum, putres cecinit: & in oleum retulit.

Ignes pallidi & murmurantes. — *Ignis non potens tegi, vel tectus fauillam diſcutiens.* — *Cinis ſi conſtat.* — *Irides circa lucernas.* — *Fungi circa lucernas.* — *Fungorum cauſa.* — *Virgilius.*

--------- teſta cum ardente viderent
Scintillare oleum, & putres concreſcere fungos.

Ceterum duas affert Theophraſtrus conditiones fungorum, vt aquas præſignificent. Prima eſt magnitudo, Secunda numerus. Nam parui, exiguiq; & miliò ſimiles cum ſplendore, aquàm expectandam eſſe, & non ventum. Igitur è contra ſi fungi magni fuerint, & multi, præter pluuias, ventum quoq; præſagire, procul dubio Theophraſtus intendit, Et hoc eſt, quod forſan explicare voluit in libello de ſignis tempeſtatum, dicens. Et dum hyeme fungi innaſcuntur, & cum multis quaſi milij granis pleni fuerint: tempeſtatem portendunt; nam tempeſtas ex aquis, & ventis ſimul conſurgit. Bene tamen verum eſt, quò propriè tempeſtas ex fungis conſurgat, tria requiri in fungis iuxtà Theophraſtum: nimirum, tempus, qualitas, & numerus. Tempus, vt ſit brumæ: qualitas, vt fungi ſint nigri: numerus, vt ſint multi. Primum, quia facilè tunc temporis etiam tranquilli, humido vigente, fungus generatur. Secundum, quia oſtendit humoris abundantiam: tertium deniq; cum multa pauca faciant vnum ſatis. Nec immemores ſumus, Theophraſtum in libello de ſignis tranquillitatis ſcribere, quòd ſi multa veluti milij grana, ſplendida in extrema ſui parte habeat (id eſt lucerna) portendere tranquillitatem: Hæc certè ſupradictis minimè obſtant, nam vera ſunt, ſuppoſito, quod cælum ſit nubilum, & perturbatum: quia demonſtrant aerem ſicciorem euadere; quemadmodum è contra, ſuppoſito cælo ſereno, ſi ellychinium ardens eadem grana circumdauerint, niuem polliceri etiã iuxta Aratum, & Theonem: quia nimirum oſtendunt aerem humidum reddi, & ad

Fungorum, vt aquas prę ſignificent: conditiones duæ. — *Fungi, vt tẽpeſtatẽ præſagiant.* — *Fungi quando tranquillitatem annunciant.* — *Ellychinium granis circũdatum niuem.*

Digitized by Google

Ellychinium ſplendida linea, tranquillitatem.

ad frigiditatem tendere, vt ex ſicciori nube generetur: & ſi ſplendida linea ellychinium ambiat, ſignum eſſe tranquillitatis. Cauſa eſt ſplendoris puritas in illa, non enim argumentum eſt alicuius admixtionis, ſed cuiuſcunq; expers. Similiter lucerna perturbato cœlo, quiete ardens, tranquillitatem præſagit. Ratio eſt, quia, & ſi cœlum ſit nubilum, & perturbatum, vt quietè ardeat, libera certe ab omnis humoris ſpecie oſtenditur: ac proprerea ſerenitatem, & aeris tranquillitatem polliceri. Quemadmodũ è Regione, Si lucerna reſpuat accendi, quod Plinius dicit, & lumina cũ ſeſe flammas elidũt, aut vix accendũtur, ſignũ eſſe tẽpeſtatis; & Theophraſtus, lumina murmurãtia cum ardent, non quieta, nuncia tẽpeſtatũ; ſed ventorũ iuxta Plinium. Porro autem Theophraſtus ad pluuias reiecit in libello de ſignis pluuiarum triplici limitatione, prima, vt ſit per hyemem: ſecunda, vt ſit quaſi bullas relinquens, ſeu ampullas iuxta Aratum: tertia, vt vix accendi poſſit. Inquit enim; Cum lucerna per hyemem ex ſeſe flammam elidit, quaſi bullas relinquens, & vix accendi poteſt: pluuias præſagit. Cauſa quidem eſt nimia aquoſæ humiditatis copia, cum igne decertans, & vincens. Ariſtoteles in oleum reicit, quemadmodum & Virgilius. Vnde 4. Meteororum docet, frigus ambiens, & extrinſecum partem aeream olei conuertere in aquam: quæ cum à flãmma attrahitur, eliditur ab illa, & diſcutitur, quemadmodum aqua ab igne. Sed & radij quoque lucernæ temporis mutationem decernunt, ſi in eam euolent iuſta Theophraſtum: hoc eſt ſi corruſcent, vel vibrent, & in eam reflecti cernantur; hoc certè pluuiarum ſignum decernitur. Cauſa eſt, multum humiditatis, ac craſſitudinis in aere dominari. Cumq; ob id medium ſummopere denſetur, coaceruatum lumen in ipſo ſplendidius euadit: & ſic euolari, vibrare, reflecti, & cer. cernitur. Arati interpres explicuit, quòd ſi radij ad ipſam lucernam non ſplendeant: pluuias dabunt. Cauſam reddidit Theon ob aeris humiditatem, & craſſitudinem, lucernam non poſſe ad debitam lucere diſtantiam: ac propterea radios iacit imbecciles, & tenues: qui à lucerna ſeiuncti cernuntur; & hoc eſt, quod euolent. Sed iudicent alij. Ollæ ſcintillantes pluuiarum ſunt ſigna Theophraſto. Et cauſa certè eſt toties reperita, nimirum aeris humiditas multa, & craſſitudo: quæ vapores ex ollis emiſſas, ſcintillis ſimiles apparere faciunt. Hæc quoq; cauſa eſt, cur, cum pulmentarium concoctum fuerit, ollæ adhæreat, & obſonium non niſi aduſtum patellis odoretur; & hæc pluuias, vel ventos, aut tempeſtates, vt nonnulli rentur, præſignificent: cauſa quidem eſt, aeris humiditas, & craſſitudo, qua repletur pulmentarium, ita vt maius reddatur, ec ideo ollæ adhærere, ſequitur, vt nequeat extrahi: in obſonio impeditur odor ob eamdem quoq; cauſam, quia medium craſſius redditur, quod obſonij odorem aufert.

Lucerna qetè ardens.

Lucerna ſi reſpuat accendi:

Lucerna flãmas elidens.

Lucernæ radij euolãtes

Aratus. Theon.

Ollæ ſcintillantes.

Pulmentariũ concoctum.

Temporum præſagia ex auibus in vniuerſum. Cap. XI.

INTER animalia quæcumq; ſint illa, nulla magis temporum mutationes præſentiunt, vti volatilia. Partim quia ex tenui, ſubtiliq; materia conſtant, ac propterea ſenſibilius vaporibus tanguntur, exhalationibuſq; afficiuntur: tum quoq; quòd in aere habitant, illumq; ſemper circumuolãt: vbi omnia meteora fiunt. Idcirco præcæteris animalibus magis præſentiunt temporum mutationes: quæ & nobis quoq; oſtendunt diuerſis indicijs. Nos igitur de auibus in vniuerſum dicemus, primo quid nam portendunt circa temporum qualitates: deinde de aliquibus ſeorſum, & in particulari: Aues itaq; in multitudine volantes

Volatilia præceteris magis tẽporum mutationes præſentiunt.

ante

ante diem aeris ſerenitatem indicant. Si autem de ſero, & de nocte: ſignum eſt æſtus. Aues roſtris pennas ſuas mundantes, vel pediculos quærentes pluuiam ſignificant; & imbres. Aues quæ arbores colunt, ſi ad nidos fugiant: pluuiam ſignificant. Omnes communiter aues cum alis ſtrepitum faciant maiorem, quàm ſoleant: futuram indicant pluuiam. Si in hyemis initio aues paruæ in magna multitudine congregentur in campo, quærentes cibum: ſignũ eſt magni frigoris, & gelu, atq; validarum tempeſtatum. Cum terreſtres volucres clamorem dant circa aquam, & præter ſolitum, ſe lauantes: pluuiam ſignificant. Cauſa eſt, quia eorum complexio letatur aqua: & præcognitione elementi ad pluuiam mutati ſummopere gratulantur. Volatilia aquatica omnia ſi in gelu principio aquas magnas quærunt, & incõgelabiles iuxta mare: ſignum magnæ durationis gelu extat. Aues marinæ ſi in littore maris alas non expandant: ſignum certe eſt ſerenitatis. Cauſa eſt, quia non extimulantur vaporibus, vel exhalationibus ad meteora mutabilibus. Aues dulces aquas colentes, ſi lauent ſe, & in aqua ludant, alas agitando: pluuiam præſignificant. Gaudent etenim elemento ſibi connaturali, & prædominante, in pluuiam conuerſo. Auiculæ ſi perſtrepant in folijs letiores inter ſe, maiorique dulcedine: imbres annunciant. Fit namq; penes animantia quoq; mira mutatio, Dum ſcilicet vel tempeſtas, vel mobilis humor vires mutant: quòd mutentur quoq; animorum motus in pectore, iuxta Virgilium, vt nunc alios quã dum cingebant nubila, polos affectus concipiant. Vnde nimirum auium concentus maior ſolito procedat, letiores ſaliant pecudes, corui gutture crocitant: vt certè manifeſtum fiat ab animantibus, ſerenitatis, tempeſtatiſq; ſigna varijs modis poſſe deſumi. Sed dicamus etiam de his in vniuerſum. Aues aquaticæ, ac lotrices, ſi adueniant, in aquis non degentes: pluuias dabunt, & tempeſtatem, Theophraſto. Cauſa eſt manifeſta; nam ex eo, quòd propria loca deſerunt, ſiccioraq; quærunt: imbres, ac tempeſtates imminere, ſignum eſt: ideo auolant, & fugiunt; quærentes habitationes aquarum expertes. Prouenire etiam poteſt, ne cibi eis deſint, nam augurantes futuros imbres, tempeſtatemq; fore, cibos impedientes: auolant in tutioribus locis, vbi paſci poſſint. Similiter ſi mare fugiant: tempeſtatem præſagiunt. Cauſam affert Magnus Albertus, quia tetrum odorem ſentiunt, ex mari exeuntem, ex exhalationum abundantia: ideò fugiunt, alibi querentes victum, & ob ſalutem. Quod certè magnæ tempeſtatis ſignum eſt. Vnde autem tetrus ille odor proueniat, non ab re dicendum eſſet, à telluris antiperiſtaſi aquam commouentis, ex qua fætorem illum emanare, valde conſentaneum eſt. Aues, quæ in inſula vitam agunt, ſi per æſtatem multæ gregatim venerint: pluuiarum lapſum inculcabunt. Cauſa eſt iam tacta. Quod ſi multitudine non excedant, ſalubre tempus capris, & ouibus promittunt. Ex eo enim, quòd paucæ auolant, multitudine non excedentes, & maiori parte remanente, paucas pluuias, & ſuaues portendunt: quæ terræ mirè pro ſunt; ac propterea Capris, & ouibus ſalubre tempus promittunt. At verò ſi numerus eorum magnus fuerit, ingentem ſquallorem minitantur: quia fugiunt nociua, querunt autem commoda, & opportuna, Amplius, cum albæ aues ad culta loca adueniũt, aquilonios flatus, ac hyemis magnitudinem oſtendunt. Cauſa eſt manifeſta, nimirum quia culta loca incultis ſunt calidiora, & feraciora. At verò cur albæ Aues, & non aliæ? Nulla quidem cauſa impreſenriarum afferti poteſt, niſi, cum ob albedinem ſint alijs frigidiores: magis & flatus Aquilonios, & hyemis magnitudinem præſentiunt. In vniuerſum Aues vltra ſolitum ad paſtum feſtinantes, & pugnãtes tempeſtatem iudicant Theophraſto. Qui cauſam affert, cum natura mouente, & monente ſe præparent. Item Aues, quæ proprium colorem mutaſſe cernuntur;

Aues arboreæ ad nidos fugientes.

Strepitũ cũ alis facientes.

Volucres terreſtres clamorem, circa aquã dantes.

Aues dulciũ aquarum, lauantes ſe, & in aqua ludẽtes & cet.

Auiculæ in folijs lætiores perſtrepentes.

Aues aquaticæ ſi aduenjant, & cet. Si mare fugiunt.

Aues inſulanæ ſi per æſtatem multæ gregatim venerint.

Auium magnus numerus.

Albæ aues ad culta loca aduenjẽtes.

Aues ad paſtum feſtinãtes vltra ſolitum, & pugnantes.

Digitized by Google

rur; vt puta quæ non albæ, albæ: ingentem minantur tempeſtatem. Quòd ſi earum multæ nigræ appareant, quæ ex ſua natura haud ſic exiſtunt: pluuiam præſagiunt Theophraſto. Cauſa horum quidem eſt vaporum, atq; exhalationum ingens copia in aere: ac ideo ſi tempus erit Auſtinum, Aues nigræ apparebunt albæ; idq; ingentis eſt preſagium tempeſtatis: ſi verò Aquilonium, tunc albæ apparebunt nigræ, ac propterea pluuiam dumtaxat ſpondent. Docet etenim Ariſtoteles aquam ex talibus vaporibus cauſam eſſe nigredinis. Aues proprium colorem mutantes, ſic viſæ.

Temporum qualitates ex quibuſdam particularibus Auibus. CAP. XII.

De auibus in vniuerſum quid portendant, & de temporum mutationibus quid indicant, vtrumq; dictum eſt: nunc de quibuſdam in particulari quid præſagiunt: dicendum remanet. Ab Accipitre exordium auſpicabimur, ſequentes abecedarij ordinem, vt omnia ordinate fiant. Accipiter ab accipiendo dictus, auis rapax, cædis & cruoris auidus, magno corpore, roſtro adunco, oculis lucidis craſſis pedibus, longis vngulis, hilari aſpectu, nullam formidans auem: ipſamet prædataria; genus eſt ad omnes rapaces aues. Vnde Poeta. Accipiter auis rapax & cæt.

Odimus accipitrem, quia ſemper viuit in armis,

Eius ſpecies ſunt ſexdecim: de quibus vide Plinium lib. 10. cap. 8. & Petrum Gillium. Sed duodecim ſunt manifeſtæ. Buteus, Æſulus, Circus, ſtellaris, Palumbarius, Pernix, ſubbuteus, Perca, Fringillarius, Rubetarius, leuis, Cybindus qui eſt nocturnus accipiter pugnans cum Aquila. Italicè, Sparauiere, Falcone, &c. Accipiter itaq; in arbore conſidens, & intus inuolans, ſi pediculos quærat, haud procul abeſſe pluuias, demonſtrabit, Theophraſtus. Anas ex genere Amphibiorum, quia terra, & aqua victum ſibi quæſit: ſic dicta à natandi aſſiduitate: quia ſemper natat. Duplicis generis eſt, nam earum quædam ſunt Syluestres, quædã domeſticæ: Siluestres ſunt maiores domeſticis: domeſticæ verò minores, de quibus martialis docet pectus, & ceruicem bene ſapere: cætera verò minime, ſed coco debere reddi. Vnde cecinit. Accipitris ſpecies. Accipitris præſagium. Anas ex genere amphibiorum. Anates duplicis generis.

Tota quidem ponatur Anas, ſed pectore tantum,
Et ceruice ſapit: cætera redde coco.

Quò vero ad temporum præſagia attinet, dum ad aquam conuolant, ibiq; ſe lauant. & alas in aqua expandunt, currentes: ventum portendunt. Si ad brumæ finem pectore rubent, ſignum eſt brumam producendam: nam rubeus color calorem contra frigus pugnantem, denotat, ac propterea retinet illum. Si vero albeſcit, finis frigoris inſtat: & ver proximum eſt. Et illæ ſiue ſint ſylueſtres, ſiue domeſticæ. Anſeres quorum alij ſunt domeſtici, alij vero agreſtes, qui ſub hyemis initiũ ſublimi volatu gregatim volare viſuntur; Et ſi natura vigilias ſuas clangore teſtantur, & clamore grauiter obſtrepente, ferè ſemper clangunt, vt etiã inter paſcendum ſilere nequeant: nihilominus tamen cum continuò aſſiduoque clangore vociferantur: tempeſtatem ſignificant. Communiter tamen tam Anates, quàm Anſeres cum plus ſolito in aqua verſantur (quemadmodum & omnia animalia aquatica) futuram pluuiam, & ventos prænoſcunt. De Anſere, & Anatè vide Plinium libro decimo. cap. 22. Ardea, & Ardeola auis triplicis generis eſt: Temporum præſagia ex Anatibus. Anſeres duplicis generis. Anſerũ præſagia.

Digitized by Google

eſt: proxima, Alba, & ſtellaris. Plinio cognominatur Onocrotalus: à voce abſone rudentis Aſini. Ab Ariſtotele prima dicitur Pelos, quod prope ſignificat: quia illud genus prope terram volat. Secunda Aſterias, ab Aſtrorum fulgore. Tertia leucon, ab albedine. Dicitur ardea quaſi ardua ob altos volatus, nam & ſuper nubes volat. Quod innuit nobis Virgilius Georgicorum primo, dicens,

Ardea vnde dicta Virgilius.

Atq; altam ſupra volat Ardea nubem.

Ardeolæ, ſeu ardea præſagia.

Cauſa verò cur ſic alte volat, eſt, vt naturales dicunt; vt imbrium procellas ſentire non poſſit: formidat enim imbres, quibus maximè afficitur: Idcirco ſuper nubes volat: Cum igitur alte volat, tempeſtatem portendit. Si autem in medijs arvis volauerit, & triſtis manſerit: pluuiam denotat. Italicè vocatur Hierone. Quidam autem appellant eam Tantulum. Theodorus Erodium putat Ardeolam. Bubo Auis feralis, ac volatu debilis. De quo Virgilius 4. Aeneid.

Bubonis præſagium.

Seraq; culminibus ferali carmine bubo.

Et Ouidius. 8. Metamorph.

Ignauus bubo dirum mortalibus omen,

In cauernis, ruinoſis edificijs, & in templis commoratur, & habitat. ipſa quoque temporis mutationem indicat. Nam ſupra montis verticem ſolitariam canens, tempeſtatem oſtendit Theophraſto.

Cornix duplicis generis.

Cornix duplicis generis eſſe conſpicitur, fera, aut ſylueſtris: & domeſtica. Hæc cinerei coloris eſt, & nigricans: Ardeolæ amica, ſicuti inimica Vlulæ, cum qua diſſidet. Italicè cornachia, aut verius ciaula. Habitat etenim in ciuitatibus, in petræ foraminibus, in templorum edificijs, puta in campanilibus, & in turribus: minor ſylueſtri. Sed huius color partim fuſcus, vt in capite, & collo: partim cinereus ad albedinem vergens; alæ autem varijs mixtim coloribus tintæ: Italicè cornachia. Vtraq; minor eſt coruo. Diu viuit: vnde dicitur cornix annoſa. Vtraq; temporis mutationes nobis indicat. Balneantes etenim ſe in aqua, & maximè in hyeme, & vltra ſolitum vociferantes: atq; in ſicca arena ſpatiantes, ſignum eſt pluuiæ. Quare Virgilius Georgicorum primo ita cecinit.

Temporum mutationes ex cornicib.

Virgilius.

Tunc cornix plena pluuiam vocat improba voce,
Et ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena.

Præſagia tẽporũ ex cornicibus iuxta Theop.

Cornices omnes, quemadmodum & terreſtres volucres ſi contra aquam clãgorem dant, quolibet tempore, ſe ſe perfundentes, imbres præſagiunt. Theophraſtus autem addit aliqua in libello de ſignis pluuiarum, nimirum, Cornix ſuper ſaxum vnda obrutum crocitans, imbrem nunciat, & ſæpe ſe aquis vergens, ac volitans, idem quod antea commoſtrabit. Celeriter verò bis, ac ter cornicans tempeſtatem præſagit: eamdem quoque prædicit, ſi veſpere canat; quod certè intelligendum eſt ſereno cœlo. Nam idem de ſignis ſerenitatis habet, quòd ſi ter crocitet, & ſi veſpere cœlo perturbato canat, ſerenitatem, præſignificat. Ergo vt tempeſtatis ſit ſignum, cœlo ſereno neceſſe eſt, vt canat: aliter eſſet contradictio in verbis Theophraſti. D. Thomas. 22. quæſt. 95. 7. ad ſecundũ ſcribit, quòd cornicula frequenter crocitans, ſignificat pluuiam cito eſſe futuram. Coruus colore nigerimus, maior cornicibus, Graculis, & Monedulis: quæ Aues ſunt coruini generis, Sed Graculi, & Monedulæ minores cornicibus: Quibus furacitas auri, atque argenti mira eſt. Italicè Monachia, Gaza, Ciaula. Corui itaque contra Solem ſtantes, ſi roſtra aperiant: calorem ſignificant. Singultu quodam ſi latrent, rumorem, in exercitu volante, faciendo, alis proprijs plus ſolito: pluuiæ extat indicium. Scribit Nicander, quod dum frequentius ſolito crocitant: futuram pluuiam ſignificant. Scribunt Ariſtoteles, & Auicenna, Coruum valde Aſinum odire, qui & illum roſtro excecare conatur. Sed oculorum profunditas, & corij ſu-

Corniculæ præſagium iuxta D. Th.

Coruorũ natura.

Coruorum præſagia.

Corui odiũ cõtra Aſinũ.

perciliorıs

Digitized by Google

percilioris cum quo tegit viſum,ſpiſſitudo; & corpris proceritas,& auriũ mobilitas cũ quibus ſe defendit:valde iuuat aſinum.Tauro id etiã accidere,autumatur.

Milui bellũ cum coruis.

Cicero libro primo de natura Deorum ſcribit: Miluo eſſe quodam bellum quaſi naturale cum Coruis. Suetonius author eſt, Coruos humanas voces imitari. Quod certe intelligendum eſt de omnibus ad coruinum genus pertinentibus. Vnde Cæſar Auguſtus ex bello Actiaco rediens: ſalutatus dicitur fuiſſe à Coruo his vocibus. Salue Imperator Inuictiſſime. Quem Cæſar poſtmodum viginti millibus nummum emit. Quo igitur ad temporũ qualitates attinet: ſunt aliquæ conditiones præter iam prærecitatas. Plinius libro 18. inquit, quòd Corui ſi ſingulta quodam latrauerint, ſeſeq; concutierint: tempeſtatem præſagiunt, modo continuauerint. At ſi carptim vocem reſorbeant: ventoſum imbrem ſignant. In libris verò de naturis rerum docetur, Coruos eſſe mutationis aeris nuncios: atq; alia crocitationis voce prophetare auram tranquillã, alia tempeſtatem. Fulgentius tamen,vt citat Beluacenſis libro 17. cap. 62. habet: quòd & ſi Coruus nil aliud ſonare nouerit quam cras, cras: diuerſas tamen voces format; nempe ſexcentum & quatuor. Sed lege Fulgentium in ſilis Metologijs.

Cæſar à coruo ſalutatus

Temporum præſagia ex Coruis.

Temporum præſagia ex coruis iuxta Theophraſtum.

At verò Theophraſtus tamenſi in multis conueniat, cum ſupradictis in temporum mutationibus ex Coruis, pleraq; tamen alia adnotat obſeruanda. Quo circa habet,quòd Coruus,qui varias voces edere conſueuit,ſi eas bis celeriter emittat, ſingultu quodam latrans,ſeſeq; concutiens: imbres prænuntiat. Rurſus ſi pluuio cœlo varias voces edat,& ſi ſuper oleam pediculos quærat: & ſi voce, ſiue ſereno cœlo,ſiue pluuio,quaſi decidentes guttas imitetur: quoties id faciet, toties imbrium ſigillatim eſt prænuntius. Item ſi Corui altius euolent,ac miluum imitentur, pluuiarum teſtimonia præbent. Amplius ſi Coruus per tranquillitatem ſolitam vocem non habeat, ſingultuq; quodam latret: ſignum certum dat pluuiarũ. Si verò hyeme multas voces mutauerit:tempeſtatẽ affert. Porrò autem ſolitarius, & placidus crocitans, vbi ter crocitauerit,mox pluries clamitans: ſerenitatẽ præſignificat. Cauſa primi,& ſecũdi eſt,quia extimulantur à Meteoris,quæ iam iam in aquam conuerti debeant;& hæc eſt etiam cauſa vniuerſalis omnium animaliũ, quæ temporum mutationes indicant. Cauſa tertij eſt, quia imbres fugiunt.Cauſa quarti eſt, quia vox ab humiditate impeditur, ergo pluuia expectanda ob humiditatem. Cauſa quinti eſt, quòd ſi varias edat voces hyeme, varia ſunt Meteora, ergo tempeſtas, quæ ex varijs oritur meteoris. Cauſa vltimi eſt manifeſta, nimirum placidus crocitatus.

Erithaci natura.

Eritachus Auis ſolitaria eſt, colorem & formam mutans cum nomine. Nam hyeme Erithacum ſolum,æſtate verò ob puniceum caudæ colorem,phœnicurum vocitant. Plinius libro 10. cap. 9. Theodorus autem ex Ariſtotele rubeculam tranſtulit, & quandoq; ſyluiam vocat. Erithacus itaq; ſua ingrediens latibula,& ſe condens: tempeſtatjs nuncius eſt, Theophraſto.

Erithaci præſagium.

Frigillæ natura, & forma.

Fringilla, quia frigore cantat, & viget, ſic dicta: rubet in pectore obſcuro rubore: hæc in campis ſpatiatur: differt à montana, quæ collum habet cæruleum,& in cæteris conueniens cum prima,ſed degens in montibus. Fringilla igitur ſi mamè pipillat, tempeſtatem portendit:eamdem quoq; prædicit, ſi ſuper domum canat.Theophraſtus. De fringillis, ſturnis, & paſſeribus hæc cecinit.Mart. lib. 9.

Frigillæ præſagium.

Nunc ſturnos inopes, frigillarumq; querela.
Audit, & arguto paſſere vernat Ager.

Fulicum natura, & forma.

Fulices aues marinæ. ſeu aquaticæ, nam gaudent præcipuè mari, ſtagniſquè ampliſſimis, magnitudine columbæ non excedentes multum, dictæ à furuo hoc eſt nigro, vel certè à fuliginis colore, quo exornantur; circumuolitant in mari cum

Digitized by Google

ri cum Gauijs, nam illas ſequuntur; quæ carnem bonam, & odoratam habent; quas Dyomedias latini, Herodios Græci vocant: ipſæ etiam ſunt temporum mutationis nunciæ. Nimirùm, ſi nimium ſolito ludentes in littore ſicco eas reſpexeris: pluuias, aut ventos cum tempeſtate futuras, dicito. Sed Plinius lib. 18. cap. 55. inquit, quod matutino clangore clangentes: tempeſtatem præſagiunt. Requiritur tamen conditio illa, vt in ſicco ſe recipiant, & ludant: ſic enim clarioreque voce clangentes, nautas imminentis tempeſtatis admonent. Virgilius lib. primo Georgicorum. In ſicco ludunt fulicæ. At verò Theophraſtus docet, fulicas tranquillitate exiſtente, quò euolauerint, ventum prænuntiare.

Fulicū præſagia circa temporum mutationes.

Galgulus auis eſt, quæ ſi ſpectetur à quopiam morbo regio laborante, ſanatur æger, auis verò emoritur. Sed Plinius hanc auem icterum vocat à colore, quem ſi ictericius reſpexerit, ſanari malum tradunt: auem verò morti (morbus regius lepra certè eſt.) Galguli itaq; ſi paludes, vel mare, alis more anatum verberent: pluuiam præſagiunt Theophraſto.

Galguli natura, forma & præſagiū.

Gauia auis corpore puſillo, ſed plumis, & pennis copioſa, ingenio tamen ſtupido, nullum certe apud authores dat indicium mutationis temporum. At verò cum ſit fulicis amica, & eam ſemper & in omnibus ſequatur: quæ de fulicibus dicũtur circa temporum præſagia, de eis quoq; accomodari poſſent; tametſi obſeruãdum eſſet, ſi ea agant, quæ fulices. Earum duo ſunt genera; vnum albicans, alterum dorſo, & alis cinereum, ſed ventre albicat. Omnes fulicum cognatæ, piſces in ſummo mari, & fluminibus capiunt. Vide Homerum Odyſs. E.

Gauiæ forma natura, & præſagiū.

Gauiarum duo genera.

Graculus quaſi garrulus, quippe qui eſt auis garrula humanam vocem ſumma dicacitate imitans. Alij à gracilitate dictam, putant; Alij à voce quam edit: Nonnulli vero, vt M. Varro graculos ſic dictos, cenſent: quòd gregatim volent. Oppoſitum ſentit Quintilianus, nimirum dictionem ab auium voce fictam, autumans. Graculorum tria ſunt genera. Primum generis nomen retinet, magnitudine coturnicis, roſtro rotundo, & rutilo. Secundum Monedula à Moneta quam furatur: quia ſoli huic auri furacitas, & argenti ineſt. Tertium coruus caluus appellatur à Plinio, ab Ariſtotele verò palmipes. Quò vero ad ea, quæ ad temporis mutationes pertinent. Graculus veſpere canens tempeſtatem nunciat. Rurſus Graculi ab Auſtro volantes, hyemale ſignum portendunt Theophraſto. Ratio primi eſt, quia contra horam canit, ergo coniectura eſt tempeſtatis: quia tunc quieſcendi tempus eſt, & non canendi. Ratio ſecundi eſt, quia auolant propter ſalutem, & cibum.

Graculi natura, & dictio.

Graculorũ tria genera.

Graculorũ præſagia in temporum mutationibus.

Grues quæ ſunt ſylueſtres Anſeres, à vocis ſonitu ſic dictæ: tametſi excubias habeant nocturnis temporibus, & illa quæ vigilat iuxta Ariſtotelem libro ſecundo de Animalibus. Lapillum in pede ſuſtinet, vt ſe forſitan dormientem excitet: Nihilominus tamen id accuratius efficiunt imminente tempeſtate. Nam, vt Baſilius, & Ambroſius ſanctiſſimi Doctores ſcribunt, vigilias ordinant: & in vigilando voces earum alternant. Præparant ſe ſtatim ad volandum: & in volatu ordinem quendam pertinaciſſimè obſeruant; in quo. Λ. lambda literam Grecam exprimunt: vel vt alij dicunt, literam. Y. ypſilon, quam primum Palamedem inueniſſe aiunt: iuxta illud Martialis.

Gruum natura, & qualitas.

Gruũ ordo in volatu.

Literæ ypſilon inuẽtor.

Turbabis verſum, nec litera tota uolabit,
Vnam perdideris, ſi Palamedis Auem.

Ducẽ, quẽ ſequi debeãt, eligentes prius. Dũ itaq; ab imis vallibus certatim fugiũt, non ſic ſtrictè eorũ ordine ſeruato; pluuiã futurã ſignificant, ſi nõ longius fugiunt. Si verò lõgius ordine iam enarrato, tẽpeſtatẽ portẽdũt: & in illã partem caſuram,

Gruum præſagia temporum.

à qua

Digitized by Google

à qua recedunt. lege Virgilium libro decimo Aeneidorũ ſuorum: qui ita cecinit.

----- quales ſub nubibus atris
Strymoniæ dant ſigna Grues. Virgilius.

Multa habes de Gruibus apud Plinium, & Ariſtotelem. Plinius lib. 18. ſcribit, Grues in mediteranea feſtinantes, tempeſtatem præſagire: ſilentio autem per ſublime volantes, ſerenitatem. Huic concordat Ariſtoteles: ſolum addens, ꝙ cum ad alia loca ſe transferunt, prius aſcenſione multa volando aſcendunt: vt conſiderent æqualitatem aeris, ad quem transferre ſe volunt. Deinde quando nubes pluuioſas proſpiciunt, clamant, & vociferatur: ac Ducem ſuum celeriores captare volatus ſollicitant. lege etiam ſolituum, Iſidorum, & alios pleroſque.

Pierius Valerianus in ſuis Hieroglyficis lib. 17. de Grue ſcribit: quòd ſi Grus ſubſidere nubes infra deſpexerit, nunquam ad terram ſe demittit, vſque adeo tempeſtates, & ventorum, procellarumque motus ſummo ſtudio declinat, vt potè quæ ſit quietis amantiſſima: ſi verò acciderit, vt in tempeſtate aliqua deprehenſa ſit, confeſtim ad terram ſe confert, atque humi potius quieſcit. Sed Ariſtoteles abſolutè de Grue circa temporum mutationes lib. 9. cap. 10. de hiſtoria Animalium ſcribit, dicens. Grues etiam multa prudenter faciunt: loca enim longinqua petunt, ſui commodi gratia: & volant altè, vt procul proſpicere poſſint, & ſi nubes, tempeſtatemq; viderint, conferunt ſe in terram, & humi quieſcunt. At verò Theophraſtus eius diſcipulus de Gruibus limitatione aliqua prædicit. Grues (inquit) mane volantes, & gregatim, mane futuram oſtendunt tempeſtatem: veſpere autem ac ad multum tempus, veſpertinam quoq; prædicũt tempeſtatem: Et ſi volantes retroflectant, ac ab incepto itinere auertantur: tempeſtatem quoq; præſagiunt. Cum verò volant, nec iter flectunt, tranquillitatem pollicentur. Ipſemet cauſam affert: enim verò non antea volant, quàm aerem proſpexerint vndequaq; ſerenum. De Gruibus Pierius Valerianus. Ariſt. de Gruibus. Theophraſti de Gruibus præſagium.

Halcyon ſeu Halcedo auis maritima, vel fluuialis. Nam duplicis generis eſſe authores ſcribunt. Hæ aues apud fluuios apparent, marinis maiores, magna ex parte cærulei coloris: Maritimæ vero ſunt paſſeribus paulo maiores, roſtro longo, tenui, & luteo: colore itidem cæruleo, viridi, & ſub purpureo mixtis. In media hyeme nidos conſtruunt in ſcopulis pilæ marinæ ſimiles: in quibus pariunt. In his diebus ipſis incũbantibus, & excludentibus pullos: ita vt immobile ſtare videatur. Quare vocantur Halcyonij dies, hoc eſt tranquilli ab iſtis auibus. Portendunt itaque dies ſerenos, dum nidificant: incumbantes, & excludentes pullos. Dum verò in littore pennas ad ſolem pandunt: futuram tempeſtatem indicant. Quare Virgilius non inconſulto ad idem refert, dum cecinit. Halcyonis natura, forma, & præſagium. Halcionij dies. Virgilius.

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pandunt
Dilectæ Thetidi Halcyones.

Horum meminerunt Theocritus Idyllio ſeptimo, & Plinius libro ſecundo, capite 47. libro decimo, capite 32. libro decimo octauo, capite 26. ſed vide Ariſtotelem in libris de Animalibus. Theocritus. Plinius. Ariſtoteles.

Hirundo auis omnibus notiſſima, quæ ſub veris initium ad nos tranſuolas; & hybernis menſibus abit: dubio procul æſtatem nobis oſtendit, & brumam. Nam cum ſit veris nuncia iuxta illud Ouidij faſtorum libro ſecundo. Hirundo æſtatis, & brumæ nuncia.

Fallimur? an veris prænuncia venit hyrundo?

Et illud etiam Horatij.

Veniam Zephyris, & hirundine prima.

Digitized by Google

Indicat dubio procul æſtatem futuram, quæ poſt ver ſequitur, inde hyemem. At ſi circa aquam volitans, aqua ventrem, vel ſe ſe percutiat pennis proprijs: pluuiam indicat Theophraſto, & Arato, quia vt calida, & ſicca ſentit aerem humeſcere, ideo aqua ventrem verberat; ſed iuxta Plinium tempeſtatem. Præſcia quoque eſt ruinæ edificij: nam iuxta Iſidorum lapſura culmina deſerit, nec appetit. Ideo Plinius libro decimo ſcribit, Thebarum tecta ſubire, negari: quoniam vrbs illa ſæpius capta fuerit: quemadmodum nec Bizecis in Trhacia ob ſcelera. Theophraſtus docet, quòd ſi Hirundo alba appareat, ingentem minatur tempeſtatem. Mergus à mergendo dictus, quod in aquam ſe immergat cibi cauſa, ſi in ſtagna fuerit, pluuiam, & ventos ſignificabunt. At cum caput ſæpè in aqua demergit: aurarum ſigna ſub fluctibus cognoſcit. Quare ſi ad litus cum clamore fugit: futuram tempeſtatem nobis declarat. De hac re vide Varronem libro quarto de lingua latina, Ouidium in Metamorphoſeorum libro 11. & primo de ponto elegia ſeptima: Virgilium quinto Aeneid. & alios. Inuenies enim, quod cum ad litus properè medio reuolat ex æquore, & tuta iam ſe conſpicit, cum clamore ſe contendens: futuram præuidet tempeſtatem: nam ſtatim imminet. Plinius verò libro 18. ſcibit, quòd Mergi, ſicuti & cæteræ aues aquaticæ, pennas ſuas roſtro purgantes, aut maria, & ſtagna fugientes: præſagiunt ventos. Theophraſtus autem in libello de ſignis ventorum docet, mergos ſe ſe in aquis mergentes, pluuias ſignificare, pennas roſtro purgantes, diu multumque alas excutientes, ventos. Miluus à voce quam edit, ſic dictus, vel à molli volatu, italice Nibbio: rapaciſſima auis, verni temporis eſt nuntia, ſicuti & Hyrundo: nam eò incipit apparere. Suidas in *ικτινος*, & Scholiaſt. Ariſtophanes in auibus, dum anni partes quatuor per aues hominibus denuntiari docent: ver Miluis attribuerunt. Milui itaq; in aere ſpaciantes, atq; ludentes alter cum altero, volando: ſignum eſt caloris, ſiccitatis, & ſerenitatis aeris.

Mergi natura, & præſagium.

Milui natura, & qualitas.

Monedularũ præſagia tẽporum, natura, & qualitas.

Monedulæ ex Graculorum genere, aues ſic dictæ ab auri furacitate quibus maximè ineſt: ipſæ etiam temporum mutationes præſagiunt, ſi namq; altius euolent, ac miluum imitentur, pluuiarum teſtimonia præbent, Theophraſto. De Monedulæ natura, & qualitate lege Plinium lib. 10. c. 29. Ouidius. 7. Metamorph. ita cecinit.

Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.

Niſi natura, qualitas, & portentum.

Niſus quoq; auis nobilis & robore, & forma, minor Herodio colore verò plumarum illi æqualis, temporum qualitates præſagit. Nam in volatu ſi ſublimior apparuerit: ventorum flatus, tempeſtates, & pluuias prænuntiat. Vincit Miluum, quo triplo eſt minor.

Noctuæ qualitas natura, præſagium.

Noctua à noctis tempore ſic dicta, cum tunc appareat: & à glauco oculorum colore noctu perſpicaciſſimè videntium, interdiu tamen cœcutientium: ipſa quoque prænuntia temporis eſt. Quandoquidem in imbre garrula, vel ſereno tempeſtatem ſignificat. Idem quoq; portendit Nycticorax, coruus nocturnus: cum plus ſolito garrit, & perſtrepit. Sed idem eſſe vtrumque Iſidorus, Ambroſius, & Gloſſa concordant, atq; conſtanter affirmant.

Noctua duplex iuxta Theophraſtum.

Porrò autem Theophraſtus in libello de ſignis tranquillitatis, ac ſerenitatis aeris diſtinguit de noctua, nimirum terreſtri, & marina: & hæc quidem vigente tempeſtate canens tranquillitatem portendit: tranquillitate verò dominante, tempeſtatem. At altera noctua ſimiliter præcinit cœlo perturbato, ac tempeſtate vigente, modò quiete canat: quod rurſus portendit, ſi nocte hyberna placidè canat.

Onocrotali forma natura, & qualitas.

Onocrotalus iuxta Ariſtotelem, & Plinium, Auis olori ſimilis, Galli magnitudine,

dine,colore fuſcus,roſtro longo: duplicem vterum habet. Primus in faucibus reſidet, amplus, & capax: in quem (cum ſit auis voraciſſima) omnia congerit, & percoquit: deinde illamet ruminans in verum tranſmittit vterum. Hæc in aquam collum mergens, ſpiranſq; veluti ruditum Aſini edit. Vnde ὄνος Aſinus, κρεπιλως crepitus. Duplex huius generis,aquaticus, & terreſtris: vterq; præſagit pluuiam,vel ventum, dum in aquam merſo collo,vel roſtro longo in terram fixo plus ſolito,& nulla manifeſta cauſa cit ſonitum,qualem Aſini edunt: ſignum certè pluuiarum eſt, vel ventorum. Aquaticus magis pluuias præſagit, terreſtris plus ventos. Sunt qui putant, hanc eſſe ardeam,ſeu ardeolam,vt Plinius. Alij pelecanum, vt Pierius Valerianus ſcribit in ſuis Hieroglyphicis de Pelecano lib. 20.ſed credimus eos falli,reclamante Animalium hiſtoria plurimorum authorum illuſtrium.

Onocrotali duplex genus temporũ mutationes præſagit

Opinio de onocrotalo.

Orchilus auis,quæ noctuæ inimica eſt, cum qua diſſidet, ipſa quoq; temporum mutationem indicat. Ingrediens namq; ſua latibula,& ſe coadens, tempeſtatem portendit: ſi autem ex illis euolet,ſerenitatem præſagit, Theophraſto. Cauſa eſt manifeſta,ex hoc namq; quòd ſe condit,& non vult exire,timet:dum autem euolat,non eſt,cur timere debeat. De Orchilo vide Ariſtotelem lib. 9. cap.7.de animalibus.

Orchili præſagia temporum.

Paſſer à patiendo dictus,quòd morbum patiatur caducum. Auis notiſſima, & parua. Quæ ob eius ſalacitatem anno dumtaxat viuit: Mas eſt fœmina autem diutius. Vide Plinium . . . . . . Quò autem ad temporum mutationes attinet ſi paſſeres tumultuosè per hyemem veſpere obſtrepant,& pipilent: vel vẽti mutationem, vel pluuias indicant Theophraſto. Item paſſer manè pipilans, tempeſtatis ſignum eſt. Paſſerum propriè eſt pipilare iuxta Catullum qui de paſſere leſbiæ in cecinit.

Paſſerum natura, & qualitas.

Paſſerũ præſagia temporum.

Sic circumſiliens modo huc, modò illuc:
Ad ſolam dominam vſq; pipilabat.

Rurſus ſi albus appareat: ingentem minatur tempeſtatem Theophraſto. Item cantu matutino imbrem affert,aut tempeſtatem, veſpertino pluuiam tantum.

Picus exigua auis,Marti ſacra,ideo vocatur Martius Piccus. Eius varia genera: maximus, medius, minimus. Maximus eſt nigri coloris capite ruffo Gallina minor. Medius maior Merula,propriè pius Martius:capite ruffo, croceo pectore; collo,dorſoq; viridi: alis cæruleis. Minimus minor Merula,varius:pennas commixtas habens ex nigro, & albo:dicitur Pipo; ſed de Pipone ſtatim dicetur. Eſt etiam Picus alius minor iſto. Omnes igitur cuiuſcumque generis ſimiles, ſi citra eorum conſuetudinem cecinerint: pluuiam denotant. Sed præcipue Pica,magnitudine Palumbæ: alis varij coloris,ſed præſertim cærulei, quæ humana imitatur verba, & humanæ vocis æmula eſt. De quo Martialis libro quartodecimo ſic cecinit.

Picorum varia genera.

Picorũ præſagia temporum.

Picæ forma, natura, qualitas.

Pica loquax certa Dominum te voce ſaluto:
Si me non videas:eſſe negabis auem.

Hæc profectò certius temporis mutationem denuntiat: vel dum vltra conſuetudinem cantauerit, vel ſi ſiluerit: pluuiarum etenim caſum ſignificat: ſiue ſit vrbana, ſiue ſylueſtris. Mira ſunt, quæ ſcribuntur à Plutarcho de Pica Romæ: quæ cum buccinatores audierit,ſtatim ſiluit (Tametſi alioqui loquaciſſima) dum verò ſilẽtium diebus aliquot obſeruaſſet,de repentè,quaſi expergefacta: omnem illum buccinarum ſonum numeros, & harmoniam,ſumma omnium admiratione, reddidit.

Picæ præſagia temporũ

De Pica Romæ mira.

Piponem, aliqui ſentiunt eſſe minimum ex genere Picorum, (vt iam dictum eſt)

Piponis na-

Digitized by Google

tura qualitas,& temporum præſagia.

eſt) Nebriſſenſis inquit, piponem eſſe auem culicibus victitantem: ſed lexicon græcum auem marinam Authore Gaza ex Ariſtotele lib. 9. de hiſt. Animalium cap. 21. Pipo itaq; ſi ſuper domum marè ſtrepitum edat: pluuiæ ſeu tempeſtatis indicium eſt, Theophraſto. De Aue hac lege Ariſtotelem lib.8.cap.3. de Hiſtoria Animalium.

Temporum præſagia ex pennatis Domeſticis. CAP. XIII.

SEORSVM à volatilibus digrediendum eſt nobis de aliquibus auibus. Quæ tametſi ſint pennatæ, vel non volant: vel ſi volant, nobiſcum tamen conuerſantur: vt ſunt Anates, Anſeres Galli, Gallinæ, columbæ, Pauones, & ſimilia volatilia domeſtica.

Anatum præſagia, temporum.

De anatibus, & anſeribus ſuperiori capite dictum eſt, tum domeſticis, tum quoque agreſtibus. Domeſticas Varro lib. 3. querquedulas vocat. Quò autem ad temporum mutationes docet Theophraſtus in libello de ſignis pluuiarum, quòd ſi Anas domeſtica ſe alis excutiens ſugrundas ſubierit, imbres portendit. At verò in vniuerſum Anates tum natura cicures, tum quoq; ſylueſtres ſeſe in aquis mergentes: pluuias ſpondent; ſi autem pennas roſtro purgantes, diù multumq; alas excutiant: flatus prædicunt.

Anſeris iecur magnũ.

De Anſere ſcribit Athæneus libro nono, Iecur Anſeris in menſis fuiſſe celebre apud Romanos: ipſoſque ſaginari ſolitos Iecoris gratia; quòd ſcilicet ſagina maxime omnium creſcit. Vnde Martialis admiratus cecinit.

Martialis.

Aſpice quàm tumeat magno iecur Anſere maius:
Miratus dices, hoc rogo, creuit vbi?

Anſerũ præſagia temporum.

Theophraſtus tamen quò ad ea, quæ ad temporis mutationem pertinent, docet: Anſeres continuo clangore intempeſtiue, vel ad paſtum feſtinãtes, ac pugnantes, tempeſtatem præſagire.

Columbarũ quinque genera. Liuia.

De Columbis deinde tractantes, ſciendum, quòd earum quinq; ſunt genera apud Ariſtotelem libro octauo de Animalibus. Liuia à colore ſic dicta quaſi liuida: liuet, namq; plumis, & ferè nigricat, pedibus rubris, & ſcabroſis. Palumbes ſylueſtris eſt, quem dicimus torquatum: Italicè palumbo ſeluatico, ô torchiato: à torque quo inſignitur: cuius eſus contrariatur ſalacitati. De quo Martialis cecinit.

Palumbes.

Inguina torquati tardant, hebetantque palumbi.
Non edat hanc volucrem qui cupit eſſe ſalax.

Vinago. Turtures.

Alterum genus latinorum nonnulli vinaginem vocant ab eſu labruſcæ. Alterum eſt turturum, ſic nomen habens à ſono quem edit. Primi generis quædam ſunt agreſtes, & nidificant in turribus, ac villæ columinibus: nonullæ verò domeſticæ, quæ intra domus limina cibo domeſtico veſcuntur. At Palumbes cum turturibus, & vinaginibus in arboribus, ſæpibuſque nidificant. Liuidæ minores ſunt columbis domeſticis, & minus cæteris manſueſcunt: Palumbes maximè ſunt in genere columbario. Sed videmus Neapoli turtures nidificare in caueis ligneis: & in magno ſunt pretio, ſed plus albæ. Nam lacte candidiores nonnullæ viſuntur. Harum auium pulli, pipiones appellantur, à ſono quem faciunt.

Pipiones.

Temporum præſagia ex columbis.

Quo autem ad temporum mutationes attinet, ſciẽdum eſt, columbas ſylueſtres ſi ad columbare tardius accedant, quàm ſoleant: pluuiam ſignificare. Domeſticas vero eandem pluuiam cum corruſcationibus portendere: ſi citius ſolito, & voracius

tacius cibum ſumant, atq; abſcondantur. Præſentiunt etenim aeris mutationem, ideo cibant ſe plus ſolito. De columbis plura apud Authores cum prophanos, tum quoq; ſacros de earum generatione, loco, educatione, moribus, carnibus, & operatione in medicina.

Galli natura & qualitas. Gallinaceus

Gallus, & Callinaceus, domeſtica auis, & notiſſima cuius cantu noctis deliquium, & acceſſum diei veteres metiebantur: horarijs gnomonibus nõdum repertis, & tribus interuallis canit. Diem prænuncians: ipſe etiam temporis mutationem præſentit. Quandoquidem ſi nocte citius quàm ſoleat, cecinerit: aeris mutationem, vel ad pluuias, vel ad ventos dubio procul portendit. Gallina quoque ſiue ſit villatica, aut vrbana: ſiue Ruſtica, aut ſylueſtris, quæ primum ab inſula liguſtici maris Gallinaria dicta: vbi hoc gallinarum genus aggreſte eſt, & ferũ; in Italia allata eſt: quo genere cicures factæ, tota Europa ferè plena eſt: ſiue ſit Africana, quæ eſt Gibbera, à Græcis Meleagridis nuncupata, quam nos indicam vocamus, & ipſe pariter temporis mutationem prænoſcunt. Quandoquidem ſi vltra ſolitum in arena, vel puluere ſe concutiant, vel in vno loco plures earum ſimul ſegregentur: futuram pluuiam ſignificant. Si autem in initio pluuiæ tecturam aliquam quærant, à pluuia ſe protegentes: ſignum certe eſt magnæ futuræ pluuiæ. De his plura apud Auctores: ſed vide Beluacenſem libro 16. ſui ſpeculi naturalis.

Temporum præſagia ex Gallo. Gallinarum genera varia. Gallinarum præſagia tẽporum.

Theophraſtus verò inquit Gallinaceos pediculos quærentes, præſagire imbres quod & de auibus in vniuerſum, omnino ſentit. Rurſus cum aquam imitantur adeò, vt pluere videatur ſimiliter pluuiam: quam etiam præſagiunt, ſi paludes, vel mare alis, more Anatis verberent.

Temporum mutationes ex gallinaceis.

Pauo auis pulcherrima verò pennarum fulgore conſpicua. Nam collo ſaphiri gemmæ color ineſt. Extremæ pennæ Chryſoberilli, auri, & ſaphyri coloribus diſtinctæ ſunt. Gemmantes illarum colores ſole aduerſo laudatus expandit. Quod vtiq; animaduertitur: dum ab hominibus conſpicitur, atq; laudatur. Hunc Poetæ Iunonis tutelæ aſſignarunt. Vnde Ouidius Poeta primo de arte ſic cecinit.

Pauonis natura, & qualitas.

Laudatas oſtendit auis Iunonia pennas.
Si tacitus ſpectes ipſa recondit opes.

Sed fœmina hac pennarum varietate, & pulchritudine caret. Ambæ tamen aues (quo ad temporum mutationes attinet) ſi plus ſolito clament, & vociferantur: pluuiam ſignificant. Cauſa eſt, quia extimulantur prædominante elemento in aquam conuerſo: ac propterea clamant, atque frequentius reclamant. Ex libris verò de naturis rerum habetur, quod cum alte aſcendunt: ſignum eſt pluuiæ.

Pauonũ præſagia temporum.

Ex veſpertilionibus præſagia temporum. CAP. XIV.

Veſpertilionis natura, & qualitas.

CVM Veſpertilio quatuor gradiatur pedibus, pulloſq; pariat, non oua, quos & lacte nutrit (quamuis Auicenna ſcribat, ipſius lac iuxta aliorum dicta, eſſe vrinam eius) vbera admouens: Cumq; dentes habeat, & mammas, & auriculas: neque pluma veſtiatur, ſed murino pilo: Qui ſi volat, alarum vice membranam habet magis quàm pennas; dubio procul inter volucres minimè eſt habendus: ſed medius inter auem, & murem, vt merito mus alatus dici poſſit: nam & muris naturam, & vocem, & ſtridorem habere

Digitized by Google

bere videtur. Idcirco in auium numero illum nõ retulimus: ſed hoc in loco ſeorſum à cæteris repoſuimus, tanquàm incertam habentem naturam. Nocturnum eſt animal, ideo veſpertilio vocatur: quod veſpere ſe ad volatum proferat, nobiſq; appareat. Quò circa quidam Poeta cecinit.

Nocte volans, ſeroque tenent à veſpere nomen.

Ex veſpertilionibus præſagia temporum.

Et hic quoq; temporis mutationem nobis indicat. Quapropter obſeruandum eſt, ſi veſpertiliones citius ia veſpere, & in maiori eorum quantitate volant, quàm ſolebant: ſignum certe eſt caloris, & ſerenitatis futuræ proximæ diei. Quòd ſi mane circumuolant ante ſolis ortum, illius diei, vel futuræ manifeſtam temporis mutationem decernunt, vel ad pluuiam, vel ad ventos, vel ad tempeſtatem declinantis. Quod ſi nullo modo appareant, nec veſpere, nec mane: tempus inconſtans eſt, & timendum. Idem quoq; intelligendum eſt de ſcabronibus, Bubonibus, ſtrigibus, Cicunijs, Othis, Vlulis, Aſijs, ſimilibus nocturnis auibus.

Auium nocturnarum temporum præſagia.

Quandoquidem cum plus ſolito clamenr, & reclament: ſtrident, volent, vlulent, apparent, præcipuè citra ſolitam horam, & tempus: aeris uutatioues, vel in pluuias, vel in ventos: vel in tempeſtates quandoq; nobis indicant.

Temporum qualitates ex inſectis. CAP. XV.

Inſectorum varia genera, natura, & qualitas.

Inſecta cur ſic dicta.

Annulata iuxta M Alb.

Apum natura, & qualitas.

INſecta ſunt animalcula partim volantia, vt Apes, Muſcæ, Veſpes, & ſimilia: partim terreſtria vt ſtelliones, ſcolependræ, & vermes: partim cum vtroq; participantia, vt formicæ: & quædam alia pennis, & pedibus carentia, vt tineæ. Inſecta dicta iuxta Ariſtotelem ab inciſuris, quæ nunc ceruicum loco, nunc pectorum, nunc alui ſunt. A Magno Alberto annulata dicuntur: de quibns apud Plinium libro vndecimo plura. Ab Apibus initium ſermonis erit, nam nullum animal ita virtutibus præditum inſpicies: vt Apes. In illis floret prouidentia, viget Iuſtitia, admiratur temperantia: obſeruatur prudentia politica, laudatur Oeconomica. Fides erga eorum Regem extollitur, In eis fortitudo, animoſitas, pugna, bellum, opificium, pietas, & pleraq; his ſimilia inuenies: vt certe mirum ſit in tam paruo animalculo tot diuerſa reperiri: quæ tandem nobis vtilitatem afferunt maximam ex melle, & cera.

Apum temporum præſagia.

Sed quod Magis officit, eſt: quòd prædiuinãt mirabiliter temporis qualitates. Nam illarum quædam ad portas cuſtodiam exercent, vbi ſpeculantur aquas, & cœli nubila: num venti futuri ſint, aut imbres? Auctor eſt Ariſtoteles de natura eorum libro nono in hiſtoria Animalium his verbis. *Προγινώσκουσι δὲ καὶ χειμῶνας καὶ ὕδωρ αἱ μέλιτται, σημεῖον δὲ· οὐ ἀποπέτονται γὰρ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐνδείᾳ αὐτοῦ ἀνειλοῦνται, ὃ γινώσκουσιν οἱ μελιττουργοὶ καὶ χειμῶνα προσδέχονται.* Apes itaq; cum ſe tectis continent, ſignum eſt mutationis temporum, vel ad ventos, vel ad pluuias, vel ad imbres, vel ad tempeſtatem. Quòd ſi prorumpant, & prouolant extra domos etiam flante veuto, pluuiaq; ingruente: ſignum certe erit aeris tẽperiei, atq; ſerenitatis. Illorum amplius ad alueatia reditus, vel ſub arboribus latitatio: aut quòd non procul à ſede auolant; pluuiam promittunt. De Apibus mira ſcribuntur apud omnes ferè.

Tẽporũ mutationes ex Apib' iuxta Theoph. Arat. & Ariſt.

Theophraſtus tamen in libello de ſignis tempeſtatum docet, Apes, cum non longius auolant, ſed ſereno ad huc circa alueum volitant: tempeſtatem futuram mone-

monere. Conforme quidem Ariſtotelicæ ſententiæ libro ſuprarecitato cap. 40. præſagiunt (inquit) Apes, & hyemem, & imbres; cuius rei indicium eſt, quòd non auolant, ſed ſereno adhuc in alueo volutantur: quo Apiarij hyemem expectant. Idem ſentit Aratus.

Araneæ natura qualitas, & præſagiũ.

Aranea vermis eſt aeris, ab aeris nutrimento nominata iuxta Iſidorum, quæ exiguo corpore longa fila deducit: & telæ ſemper intenta nunquàm laborare deſinit, in perpetuum ſuſtinens in aere ſuſpendium. Plinius libro vndecimo autor eſt, quod in araneis prognoſtica ſunt. Nam in incremento amnium futuro telas ſuas altius tollunt: præterea ſereno non texunt, ſed tamen nubilo frequentes texunt: ideoq; aranearum multitudo, ſignum eſt pluuiæ, ſeu imbrium.

Aranearum præſagia iuxta Theoph. & Aratum.

Theophraſtus tamen flatus indicium dari, ſcribit, ſi per aerem multæ ferantur Araneæ: addens etiam fore tempus hyemale. Idem ſentit Aratus, ſed in temporis tranquillitate id fieri cecinit.

Cicadæ natura, qualitas. Cicadarum duo genera. Cicadæ mutæ. Cicadæ Neap. Cicadarum præſagia.

Cicada vnum animal ex inſectis, ex eo dictum, quòd cito cadat, quia non niſi æſtiuis menſibus apparet: cui mira, & infeſta loquacitas ineſt, præſertim Sole efferueſcente. Illarum duo genera, minores, quæ primæ proueniunt, & nouiſſimæ pereunt: & ſunt mutæ. Maiores volatu raræ, & quibus, quæ canunt, vocãtur achetæ: quæ vero minores, tettigoniæ, ſed illæ magis canoræ. Mares in vtroq; genere canunt: fœminæ ſilent. Stephanus Bizantius ſcribit, iuxta oppidum AEtoliæ Acanthum cicadas, alibi vocales, mutas eſſe. Neapoli nõ ſunt Cicadæ per ſex milliaria, aut octo, vel, vt plu imum per duodecim circumcirca. Tribuunt id Virgilio: qui arte ſua omnes expulit; vnde & Nolæ mons inſpicitur, qui communi vocabulo mons Cicadæ vocitatur: quia ſupra illum magnam Cicadam ex metallo coſtructam erexit, alias abigentem. Sed vide Ioannem Villanum in ſua hiſtoria. Et quidem mira dicuntur, niſi ſint fabuloſa. Quò verò ad temporum mutationes attinet, cicadas ab Auſtro volãtes, hyemale ſignum prædicere, author eſt Theophraſtus. Item Cicadas in maxima multitudine annum inſalubrem, & grauem annuntiare, author eſt Ariſtoteles lib. 5. cap. 30. de hiſtoria Animalium: Et probl. 21. ſect. 26. Theophraſtus quoq; (vt diximus) in libello de ſignis tranquillitatis, & ſerenitatis. Ratio eſt, quia annis pluuioſis harum copiam gigni, ſed huiuſmodi annos conſtat peſtilentes eſſe: cum corpora multis excrementis tunc redundare oporteat: ergo &c.

Muſcæ natura, qualitas, & præſagia.

Muſca paruum animal ex inſectis, & notiſſimum volatile, ſed inquieta, importuna, & infeſta: ſed ipſa quoque temporis mutationem præſentit. Si namq; in vniuerſum atrocius ipſe momorderint, quàm ſoleant, petentes ad os, aut ad oculos: hominis, aut cuiuſcumque alterius animalis: pluuiam denotant. Muſcæ paruæ ſi parum ante ſolis occaſum congregentur in altum ante ſolis radios, ad modũ formæ campanilis ſeu pyramidis: atq; ludant: ſignum eſt caloris, & ſerenitatis craſtinæ diei. Mercurialis lib. 4. var. lect. cap. 14. auctor eſt, quòd nonnulli ferunt: Hiſpanis Muſcarum multitudinem ſignum peſtis eſſe. Conſentit Theophraſtus de muſcis cum vehementer momorderint, pluuiam indicare. Cauſa eſt, ne cibus deſit ob imminentem pluuiam.

Formicę qualitas, & natura. Formicarum Præſagia tẽporum.

Formica à ferendis micis dicta ex inſectis vna, quæ in extremo vitæ tandẽ volat: animal prouidum, & prudentiſſimum, quamuis paruiſſimum: ipſa etiam prænuntia tẽporis eſt. Quandoquidem & ſi æſtate pro hyeme congregat, ita vt nullum animal frequentius pondera conuehat: neq; ſi corporis menſuram reſpicias, maiora: propter quod Cicero lib. 3. de natura Deorũ exiſtimauit nõ modo in formica ſenſum ineſſe, ſed mentẽ, rationẽ, atq; memoriã: nihilominus tamẽ particularia tpa nobis oẽs pnoſcũt. Quare ſi à frugũ collectione ſe abſtinẽt, cõtinẽtq; ĩ ſua tecta, claudãtq; puluere oſtia domus: tpis mutationẽ manifeſtè nobis indicãt. Nã

Digitized by Google

parum poſt vel pluet, vel tempeſtas erit cum tonitribus. Amplius formicæ conuerſantes ante oua ſi gradiantur, illaque ſi è vallibus tranſtulerint in tutiora loca: ſignum eſt pluuiæ, aut tempeſtatis. Quod Theophraſtus explicuit; formicæ in depreſſiori, & cauo loco commorantes, ſi oua ex cubili ad eminentiorem exportauerint: imbrem ſpondent: at ſi importarint ad proprias ſedes, tranquillitatem. Horatius Poeta formicæ naturam his verſibus luſit.

Horatius.

Paruula (nam exemplo eſt) magni formica laboris,
Ore trahit quodcumq; poteſt, atq; addit a ceruo,
Quem ſtruit, haud ignara, ac non incauta futuri,
Quæ ſimul inuerſum contriſtat Aquarius annum:
Non vſquàm prorepit: & illis vtitur ante
Quæſitis ſapiens.

D. Ambroſij præſagium de formica.

Sed Diuus Ambroſius etiam Sanctæ Eccleſiæ Doctor inſignis de formica aeris qualitates ſcripſit: quòd illa nouit etiam explorare ſerenitatis tempora. Nam cum aduerterit madidatos imbre fructus ſuos humeſcere, explorato diligentius aere, quando ignem poſſit ſeruare temperiem: aceruos ſuos referat, & de cauernis foras humeris ſuis portat: vt iugi ſole propria frumenta ſiccentur. Denique nunquàm illis diebus imbres erumpere de nubibus videbis: niſi cum fruges ſuas horreis proprijs formica reuocauerit.

Pulicũ præſagia temporum.

Pulex etiam in ordine eſt eorum, quæ tempora præſentiunt: dictus à puluere, ex quo gignitur: vermiculus notus. Qui etſi paruiſſimus, nihilominus tamen nobis infeſtiſſimus eſt. Pulices igitur cum plus ſolito mordaciores exiſtunt: pluuiam ſignificant.

Vermiũ præſagia temporum.

Vermes à terra exeuntes, pluuiam denotant: extimulantur etenim ab humido. Subinde ſi multi conſpiciantur, præſagiunt tempeſtatem Theophraſto: ſed Aratus pluuiarum dumtaxat ſigna eſſe voluit; vocans terræ inteſtina. Vermes terreni trifolia interrumpentes, tempeſtatem ſignificant futuram. Vermes multipedes in multitudine ad muros arrepentes, identidem imbres annuntiant, Theophraſto.

Veſparũ ortus, & temporum præſignificationes.

Veſpæ quas noſtri ex Equino cadauere naſci, volunt: alij ex Cocodrili cadauere, vel ex corrupto illius ſanguine procreari, Cum Autumno multæ cernantur, & in magna copia, ingentes imbres, tempeſtateſque portendunt Theophraſto, Arato, & Theoni. Ratio eſt manifeſta, nimirum, quia crebris imbribus, & pluuijs annis illarum magna gignitur copia: quemadmodum de Apibus ſcribit Ariſtoteles lib. 3. de Animalium ortu cap. 10. in calce (nam illarum communem facit generationem.) Cum igitur terra ſit valde madida, & vaporoſa, humiditates tunc temporis plus ſolito, atque vapores procreat; cumque per id temporis Veſpæ appareant, ſi glomeratim cernantur, & imbres, & tempeſtates prædicere, maximè conſentaneum eſt.

Veſpis affine crabronum genus, & illorum præſagia.

Ex inſectis Veſpis affine crabronum genus eſt, pertinaciſſimum, aculeoque peſtilentiſſimo armatum. Præſagit etiam aeris qualitatem. Nam ſi ante occiduas Atlantides apparuerint crabrones, ne dum futuram pluuiam, ſed & longam hyemem innuunt. Ideò certè ante tempus apparent.

Mutationes

Digitized by Google

Mutationes temporum ex Piſcibus. CAP. XVI.

DELPHINVS inter piſces ſummæ magnitudinis, qui nó modo omnium marinorum, ſed etiam terreſtrium animalium eſt velociſſimus; quinimo omnium volucrum (ſi authoribus eſt credendum) homini amiciſſimus: Nam & corpus ad litus defert ſepeliendum, ne à piſcibus comedatur, manifeſte temporum qualitates nobis indicat. Quandoquidem tranquillo mari in multitudine laſciuiẽtes, vndiſq; cum ſæpius exiliunt: flatum ventorum ex ea parte, qua adueniunt, ſignant; vel quo illi feruntur, inde ventus exurget: & vnde nubes dicuſſæ cœlum aperiunt. Sed quando mare eſt turbatum, aquam ſi ſparſerint: ſignificant tranquillitatem. Bridefertus Rameſienſis in Gloſſis ſuper Bedã de natura rerum tomo ſecundo, cap. 32. dicit, Delphinos obuiam ventis pergere, ne venti eos in vndis collectos ad littora allidant, & ad mortem conſumant. Iſidorus tamen ſcribit, quod cum præludunt in fluctibus, & vndarum ſe molibus præcipiti ferunt, tempeſtates ſignificare videntur. At Plinius lib. 18. inquit, quòd Delphini flatum ex qua parte veniãt: præſagiunt, mari laſciuiẽtes, & iterum aquã ſpargentes: itemq; tranquillitatem turbantes. Sed Theophraſtus ſcribit, Delphinum, ſi ad terram natet, & crebro ex vnda maris emergat, imbres decernere, aut flatus. Omnes piſces extra aquam ſaltantes tranquillo, & ſereno tempore, temporis mutationem denunciant, vel ad ventos, vel ad pluuiam: vel ad maris agitationem, atq; conturbationem, ſeu quoque ad tempeſtatem. Quod quidem intelligendum venit, tam de marinis, quàm de fluuiatilibus. Sed dicamus etiam de alijs puta de echyno, & de polypo. Habent namq; & ſua prognoſtica.

Delphini natura, & qualitas. — *Delphinorũ præſagia tẽporum.* — *Bridefertus.* — *Iſidorus.* — *Plinius.* — *Theophraſtus.* — *Piſcium præſagiũ in vniuerſum.*

Echynus marinus piſcis pinnata vndique teſtudine, ac ſpinis obductus eſt: vice pedum illis ſe voluit teſte plinio. Comeditur depoſito Cortice: aliter durus eſt. Quare Martialis cecinit etiam.

Cortice depoſito mollis Echinus erit.

Quo factum eſt, vt apud doctos viros prouerbium inoleuerit: Echino aſperiore. Piſcis iſte mirabiliter temporis mutationem præſagit: maritimam præcipuè. Nam cum correptis lapillis ſe ſe operit: indicat maris ſæuitiam in proximo futuram. Sanè id facit, ne nimia volutatione ſpinas atterat: ac ideo, vt pondere ſtabilis, immobiliſque perſeueret: lapillis ſe operit. Quod factum cum Nautæ animaduerterint, ſtatim nauigia pluribus anchoris infrenant: ne naufragio obruantur tempeſtate futura. Quæ & ſuccedit.

Echini marini natura, qualitas, & præſagium.

Loligo piſcis genus a volatu dictum teſte Varrone. Nam vt ex Trebij Nigri ſententia ſcribit Plinius lib. 32. cap. 2, tanta interdum multitudine è mari inuolant loligines, vt nauigia demergant. Coeunt linguis, quemadmodum & ſepiæ componentes inter ſe brachia, & incontrarium nantes, pariunt autem ore. Nos Itali à thecæ calamariæ ſimilitudine, calamarium appellamus: guſtu ſuauiſſimum, ſi frixetur. Habent duo oſsicula, quorum alterum calami, alterum gladioli perſpicui, pellucidique imaginem refert. Loligo itaque volitans tempeſtatem præſagit Plinio libro 18. cap. 15. De hac nullam mentionem facit hic Theophraſtus.

Loliginum natura, & qualitas. — *Loliginum præſagia tẽporum.*

Pholis in lacu ſtrepitum edens, hyemale ſignum prædicit Theophraſto. Quid ſit Pholis, Pierius Valerianus in ſuis Hieroglyphicis. libro 30. cap. de Pholi ſcribit, videndum eſſe, vtrum ſit Tinca.

Pholis præſagium.

Digitized by Google

Polypi natura, & qualitas.

Polypus maximum animal crinibus, & brachijs quamplurimis à natura dotatus, quæ cirros vocant, orium multitudine ſtipatos, quibus iudicatur animal vorax. Colorem petræ cui ſe affigit: immitatur. Quò facto mouetur Solinus ad dicendum, quòd polipi in mari ſunt ſicut Cameleontes in terra: quia cuicumq; rei ſe proximauerint, lenitate cutis aſſimilantur: licet in natura ſua ſint glabrea, Aut dum paruos piſcuculos capere hac aſtutia inſtituit; aut metu, dum timet piſcatores. Vtrum autem vita eorum ad biennium duret? etſi pleriq; illuſtres auctores id conſtanter, concorditerq; aſſerant: nos tamen minimè credimus. Obſtat namq; Luculli authoritas à Plinio citata libro 9. cui obtulerunt Polipum immenſæ magnitudinis. Cuius caput erat dolij magnitudine, capax amphorarum quindecim: barbaſq; vix vtroq; brachio poſſe complecti, clauarũ modo toroſas, longaſq; pedum triginta: acceptabulis ſiue caliculis vrinalibus peluium modo, dentem vero magnitudini reſpondentes. Reliquiæ vero aſſeruatæ pondo 700. perpendere. Quomodo igitur ſolum ad biennium vſq; & non amplius viuat? potuit ne in tam paruo tempore ita in immenſum creſcere? Videant alij, ſed ipſe etiam tempeſtatem præſagit: Dum ſaxis diu firmiter hæret: nec inde recedit etiam eſus cauſa, tempore quoq; exiſtente ſereno: ventorum tempeſtatem pronuntiat. Vide Beluacenſem in ſuo ſpeculo naturali libro decimo ſeptimo capite 126.

Polypi vita. *Polypi præſagia temporum.*

Pulmonum marinorum natura, & præſagium.

Pulmones Marini, qui latere ſolent in Arena: & ſunt piſces Marini, quorum meminit Ariſtoteles libro 5. cap. 15. hiſto. Animalium, & Plinius lib. 9. cap. 47. & lib. 32. capite penultimo: ſi multi in pelago apparent, annum fore hybernum præſagiunt. Theophraſto, & Plinio. Qui locis prærecitatis inquit: pulmones marini in pelago plurium dierum hyemem portendunt; illudq; mirum addens, quòd ſi illo lignum, confricetur, ardere videbitur ob ſplendorem.

Temporum præſagia ex Ranis. CAP. XVII.

Diuerſa ranarum genera.

RANARVM genera plura, Marina quæ à piſcandi aſtu, piſcatrix cognominatur. Nam in limo tota ſe operiens, exceptis cornibus ſub oculis eminẽtibus piſces capit: dum putarunt illam, ſuam prædam eſſe. Viridis, & hæc duplicis generis. Altera in aquis degens, quæ coaxat: altera vero terreſtri, quod viuat inter arbores, & plantas: præſertim frutices, & arundines. Ideo calamita appellatur, eſtq; omnium minima, & viridiſsima: ſimiliter coaxans, præſertim noctu. Eſt & altera ſub cineritia. In vniuerſum improbis, & importunis clamoribus ſemper obſtrepunt: ſed vna magis quàm alia. Ranæ igitur plus cum vehementi vſu ſuum proſequentes garritum: pluuiam ſignificant. Id Ciceronis authoritate comprobatur, ſcribentis ad Atticum, libro quintodecimo: dum dixit, pluuias metuere, ſi prognoſtica ſua vera eſſent: quia ranæ coaxabant ῥητορεύειν. Sed extat Maronis carmen primo Georgicorum, vbi ranas ſolito vocaliores pluuiam denuntiare affirmat.

Rana calamita. ſub cineritia. *Ranarũ præſagia temporum.*

Virgilius.

Et veterem in limo rana cecinere querelam.

Ranæ mutæ. *Ranæ rubeta venenoſa.*

At vero ſi ſub calce æſtatis, Autumniq; principio magis coaxauerint: pluuias cũ tempeſtatibus denotare, nonnulli illuſtres authores ſcribunt; quod & nos multis experimentis comprobatum tenemus. Sicut & aliæ ranarum ſpecies mutæ: præſertim in Seripho Inſula. Quo factum eſt, vt pro homine elingui, & muto in prouerbium ceſſerit: Rana ſeriphia. Eſt & Rana rubeta omnium ſupradictorum maxima,

Digitized by Google

xima, in rubetis, & dumetis degens, vtcumq; venenoſa; quam viro potu dedit matrona quædam Romana iuxta Iuuenalem Satyra prima hiſce carminibus.

Occurrit Matrona potens, quæ molle calenum
Porrectum viro miſcet ſitiente rubetam. Iuuenalis.

Sed quæ viuunt ſub terra, & humore terreno veſcuntur: coloris cinerei, & pellis denſiſsimæ, Buffones ſeu Roſpi appellati, & etiam rubetes veneno plenæ, ſuntq; præda Talpis: ipſe quoq; temporum mutationes præſagire videntur. Quādoquidem ſi extra proprias cauernas in veſpere gradiantur magnæ in corporum quantitate, & plures numero fuerint: pluuiam abſq; dubio portendunt. Eſt inſuper & cœleſtis, quæ cum pluuijs cadit in æſtate: quam nos ſæpe vidimus, quæ dioptes vocatur.

Buffonum, ſeu Roſpord & cet. præſagia temporum.

Theophraſtus vero de Rubetis, Ranis, & Salamandris, quæ ſunt de genere Lacertarum hæc prædicit in libello de ſignis pluuiarum. Rubeta lotrix, ranæq; vltra ſolitum vocales: imbres imclamabunt. Rurſus ſi viridis rana ſuper arborem canat: pluuiæ ſignum eſt. Item Salamandra, quæ eſt lacerta ſi è latibulis exeat, ac ſe ſe præbeat conſpiciendam, imbrium quoq; nuncia eſt.

Temporum mutationes ex Rubetis, Ranis, & ſalamandris.

Aeris qualitates ex Quadrupedibus. CAP. XVIII.

NON ſolum volatilia cœli inſecta, aquatica, & imperfecta animalia cęleſtibus motibus, atque elementorum actionibus ſubduntur: Vnde & temporum mutationes præſentiunt: verum & animalia terreſtria perfecta, & quadrupedia. De his itaq; agemus, ſed non de omnibus. De aliquibus igitur tractaturi, vt futura tempora prænoſcamus: exordiemur ab Ariete. Aries qui Dux eſt gregis & ouium princeps ad ſobolem propagandam relictus: ab Aris dictus, quia in ipſis immolabatur, vt manifeſtatum eſt in lege Moyſi. Qui & Veruex quoq; à viribus, cum tanquam vir Ouium ſit, cæteris bidentibus virtuoſior: & ſi iuxta Iſidorum dicatur etiam Veruex, quia vermem portat in capite; cuius pruritu ſæpe caput mouet, & fortiſsime quandoq; concutit. Sed proprie veruex eſt, cui adempti ſunt teſticuli, vel inuerſi; & ideo dicitur quòd ſit natura verſa iuxta Varronem.

Arietis natura, & qualitas.

Aries itaq; aut Verueces vltra ſolitum ſalientes, laſciuientesq; ſi capitibus ſe concutiant plus ſolito; tempeſtates demonſtrant. Ratio eſt, quia etſi Verueces vermem habent in capite, cuius pruritu caput mouent, & ſe ſe concutiunt, nihilominus tamen cum id plus ſolito faciunt: ſignum eſt elementa in vermem agere, vermem autem in capite: propter quod caput mouent: vnde tempora mutari maximè conſeataneum eſt.

Arietum præſagia temporum.

Pecudes deinde ſi nimium ſolito comedant, & accipiunt in nutrimento: aquarum abundantiam innuunt. Amplius pecora exulantia indecora laſciuia, ſi ludant: pluuiam quoq; portenduut. Item ſi ſimul iaceant: tempeſtatis eſt indiciū. Nam vna alteram fouet: & quaſi defendere videtur. Arietes quoq;, & Oues antiquæ in vere ſi ad Venerem promptius extimulantur, mouenturq;: ſubſequētem æſtatem calidiorem declarant. In vniuerſum vero Oues tardam Venerem exercentes, ſerenitatem promittunt, quemadmodum ſi maturent, hyemem properare ſignificant Theophraſto. Qui etiam conuenit cum ſuperioribus, nimirū, ſi vltra ſolitum ad paſtum feſtinent, & pugnent (quia ſe præparant) tempeſta-

Pecudum, & pecorū præſagia temporum.

Ouium præſagia temporū ex Theophraſto.

Digitized by Google

tem indicant. Si autumno terram fodiant, corporaq́; gregatim ad ſommum componant, capita viciſsim conuerſa habentes: aſperam hyemem portendunt. Rurſus ſi recrementum fuerit moderatum, vt plurimum oues fame infeſtabuntur. Item oues, vel Capræ ſi rurſus coeant: longè hyemis inditium præbent.

Aſini natura qualitas, & præſagium.

Et Aſino quoq́; innata eſt virtus præcæteris, præſagiendi tempora. Eſt etenim Aſinus melanchonicum animal, laborum patiens, victus parciſsimi: & quibuſuis alijs, quam ſibi natum; neminē iniuria afficiens. Aſini itaq; ſi ſuas fricent aures; pluuiam denuntiant. Item ſi ſe vertant, dorſa ſua ad terram fricantes: ſignum eſt magnarum guttarum pluuiæ. Amplius ſi extra tempora ſua plus ſolito oncant, ſignum eſt mutationis temporum vel ad ventos, vel ad pluuias, vel quandoq́; ad tempeſtates. Theophraſtus author eſt, quod Aſinus aures collidens, tempeſtatis eſt nuncius.

Bouis, & Tauri diſcrimen.

Bouum, & ſimiliū præſagia temporum.

Bos tametſi ſit communis generis, ad caſtratum tamen refertur. Taurus verò ad non caſtratum: ſed eſt vaccarum admiſſarius. Huius igitur generis omnes temporis mutationes nobis indicant. Primo ſi contra pilum ſe lambant, pluuiæ extat indicium. Si autem incipiente pluuia, comedant fortiter: pluuiæ dilationem denuntiant. Subinde ſi ſimul iacent vt pecora, vnus prope alterum, tempeſtatem indicant: putant enim ſe ſic tueri; vt de Arietibus ouibus, & pecoribus dictum eſt. Rurſus ſi in ſiniſtra parte iacent in terrà, temporis bonitatem arguunt. Vaccarum verò partus frequentes, aut earum mors, pluuias, ſequente bruma annuntiant. Amplius ſi laſciuiunt, per deuia curſitantes: pluuias, aut tempeſtates, aut ventos portendunt. Conformia ſunt ex parte hec quæ ſcripſimus Theophraſticæ doctrinæ. Nam de boue ita prædicit, Bos lambens anteriorem vngulam, tempeſtatem, vel imbres imminere, oſtendit. Rurſus ſi eleuato capite ſurſum, aſpiciens in cælum, odoretur, pluuiam præſagit. Quod de buculis omnibus intelligendum eſt, quæ ſi in patulis naribus auras captauerint, cælum ſuſpicientes: pluuias, ſeu tempeſtates indicare, plures authores affirmant. Cauſa primi ex Ariſtotele elicitur, qui lib. 6. de hiſtoria animalium. Cap. 7. & 21. ſcribit boues articulorum dolore in pedibus laborare: quare pedes, & vngulas imbecilles habet; cum igitur vel imbres adſunt, vel tempeſtas eſt in præcinto, afficiuntur illæ bouis partes à meteoro in aquam conuerſo: propter quod anteriorem vngulam lambere, cogitur. Sed cur anteriorem, & non aliam lambant? primò dicitur, quia illa magis afficitur: ſecundò quoniā eſt ei proxima: nam certè omnes afficiuntur. Quare & Aratus poſteriorem cecinit. Cauſa ſecundi eſt, quia cum patulas habeat nares, ſentit aerem humeſcere; ideo eleuat caput, odoratur, & recipit humiditatem illam, quam ſummopere deſiderat. Id Aratus ſentijt, & Marcus Varro verſibus illis.

Bouis præſagium ex Theophraſto.

Bouis pedes & vngulæ imbecilles.

Bos cur aſpiciens ſurſū eleuato capite, imbres prænuntiat.

Et bos ſuſpiciens cælum (mirabile viſu)
Naribus aerium patulis decerpit odorem.

Sed & Virgilius attulit etiam cauſam, dum cecinit.

Aut bucula cælum
Suſpiciens patulis captauit naribus auras

Tempeſtas, & ſerenitas ex bobus.

Item boues ſi magis comedant, quàm ſoleant, & ſuper dextero latere iaceant: tempeſtatem nunciant, & è conuerſo, ſi ſuper læuo quieſcant, ſerenitatem præmonſtrant. Cauſa primi eſt, quia putant ſibi deeſſe cibos ob futuram tempeſtatem, non enim ad comedendum exire poſſunt. Cur autem ſi ſuper dextero latere quieſcant, tempeſtatis nuncij ſunt, & ſuper læuo ſerenitatis? cauſa certè occulta eſt: niſi dicere velimus, quia pars læua conformis eſt, & ſymbola tempeſtati; ac propterea aeri illam exponit: dexteram vero abſcondit: è regione autem,

pars

Digitized by Google

pars dextera ſerenitati ſymbola eſt; ideo aeri illam patefacit, ſiniſtram verò tegit.

Canis notiſſimum, & domeſticum animal à canendo dictus; quia vel nocte in cuſtodia, vel in venando ſignum dat: cunctis animantibus vociferatior: Domini ſui amantiſſimus, comes fideliſſimus, cuſtos incorruptiſſimus, excubitor vigilantiſſimus, vltor & vindex conſtantiſſimus, ita ab elementis extimulatur: vt nobis indicent cuiuſcũq; oẽs generis ſint, vel domeſticus, vel villaticus, ſiue pecuarius, moloſſuſue, vel melitæus, ſiue delicatus, quæ tempora erunt, num nubila, num ventoſa, num pluuioſa, num ſerena, quoniam & hi, quemadmodum & alia, cœlorum influxibus, & elementorum agitatione afficiuntur; vt dictum eſt. Canes igitur cum per terram ſe volutant: ventorum indicant flatus. Quod ſi eorum inteſtina murmurent: pluuiam oſtendunt. Si verò ab aere in habitationem ſe recludant, nulla alia præcedente cauſa, etiam tempore exiſtente ſereno: tempus ad tempeſtatem inclinans, portendunt; timent namq; illam. Nonnulli autem referunt, quòd ſi plus ſolito latrent, aut dum gramina vorant, aut male illata euomunt: pluuiam quoque, aut ventos, & aliquando tempeſtatem portendunt. Sed & Theophraſtus de Cane prædicit, ſi humi ſe volutauerit, magnos ventos polliceri. Itẽ ſi pedibus terram fodiat, tempeſtatem. Subinde, ſi ſuper læuo latere quieſcat, ſerenitatem, ſi ſuper dextero, tempeſtatem præſagire, vt de boue dictum eſt.

Canis natura, & qualitas.

Canum præſagia temporum.

Theophraſti præſagiũ de Cane.

Ericius, ſeu Herinaceus, qui & Echinus terreſtris: vndiq; aculeis munitus, prę-terquam in ima parte vbi aculeis caret omnino: ſed reſident pili lanæ ſimiles, rari, & innoxij: & ipſe etiam temporis mutationem præſagit. Quandoquidem ſi in cubile ſe condit: ſignum eſt Aquilonem verti in Auſtrum. Multa de eius natura, ſed aſtutia præſertim apud Plinium libro octauo, cap. 37. Animal hoc ventos valde pertimeſcit. Ideo ſapientes dicunt. Ericium duo foueæ ſuæ oſtia facere: ſed ex illa parte qua ſperat flatus venturos illud occludit. Si autem illo deſinente alius ſpiret, illud quoq; concludit, alio aperiente: At vero ſi contrarij flauerint venti: ambo oſtia claudit. Vide Ariſtot. lib. 9. cap. 6. de hiſtoria animalium. & Theoph. de ſignis ventorum.

Echini terreſtris natura, qualitas, & temporum præſagia.

Felis, qui vulgo catus dicitur ab inſigni aſtutia in capiendo mures: propter quod & illum nos domi tenemus, & alimus. Facie, dentibus, & vnguibus Leoni ſimilis, ita vt paruus Leo dici poſſit: præſertim ſi certat incluſus. Plus piſcium auidus, quàm carnium: Quemadmodum & ille Poeta cecinit, etſi aquam timeat.

Felis, ſeu cati natura, & qualitas.

Catus amat piſcem, ſed non vult tangere flumen.

Summopere laudatus à Plinio in murium venatu. Feles inquit, quo ſilentio, quàm leuibus veſtigijs, quàm multo ſpeculatu, in muſculos exiliunt? excrementa ſua obruunt terra: intelligentes illum odorem indicem ſui eſſe. libro 10. cap. 73. ſed Aelianus libro ſeptimo; capite 40. ſcribit. Ideo ſeles excrementa ſua, foſſa prius facta, occultare: quia ab omni tetro odore abhorrent. Feles itaque & nobis quoq; temporum præſagia indicant. Si namque pedibus ſuis anterioribus, nunc quidem dextro, nunc quoq; ſiniſtro ſuum lauent caput, ſed præcipuè aures, quas continuò fricent: ita vt ab aurium muſculis capiti colligatis incipiant, proſequanturq; paulatim, & ſincere deſinendo: temporis mutationem vel ad ventos, vel ad pluuias, & quandoq; ad tempeſtates nuntij ſunt: quod vt plurimum experimento comprobatum tenemus. Cauſa eſt naturalis, quia illi loci ab elemento in meteora conuerſo, maximè afficiuntur: vnde & pruriunt. Eaſdem ferè mutationes temporũ portendunt, ſi per domum nulla alia vrgente cauſa, diſcurrunt, & ſaltant. Signum quippe eſt extimulari ab illis temporum qualitatibus, & meteoris. Præſertim ſi diſcurrentes, garriant, & vocem emittant.

Feles cur excremẽta terra obruunt.

Felum præſagia temporũ.

Leo

Leonis natura, & qualitas.

Leo animantium omnium fortiſſimus, magnanimus, & vno excepto homine generoſiſſimus, brutorum omnium princeps: quibus animo, robore, & crudelitate quemadmodum antecellit: ita ex illis ſolus clementia vtitur in ſupplices, proſtratis parcens. Vnde Ouidius.

Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe Leoni
Pugna ſuum finem, cum iacet hoſtis habet.
At Lupus, & turpes inſtant morientibus Vrſi
Et quæcumq; minor nobilitate fera eſt.

Leo quæ refugit, & expaueſcit.

Qui quamuis ſit animal ita ferox, refugit tamen ſcorpiones & abhorret: expaueſcit galli cantum, & eius præſentiam contremiſcit, atq; ad conſpectum albi coloris præfulgidi timet: vt mirum ſit in tam fortiſſimo omnium animali pauorem, & timorem de paruis rebus cadere. Sed lege lucretium de Gallo. Nihilominus tamen & ipſe quoque temporis mutationem nobis oſtendit Leones igitur ſi ſurſum reſpicientes per nares aerem trahunt, ac ſi olfarent ſuperiorem aerem: pluuiam nobis indicant. Quod etiam de bobus, vti ſcripſimus, de buculis quibuſcumq; debere intelligi: authores ſcribunt.

Leonis præſagia temporum.

Lupi natura, & qualitas.

Lupus animal ferox, & rapax, immaniſſimum, & crudeliſſimum, ouibus naturaliter infeſtum: ſimilis cani, vnde, & quidam tenent, lupum eſſe canem ſyluestrē, acutiſſimis præditus eſt oculis: vt in noctis tenebris omnia quæq; diſcernat, adeò oculorum acie eſt inſignitus: in periculis declinandis callidus, in inceſſu prudens, vnde, & ſi caſu pede ſtrepitum effecerit, ſtatim illum mordet: vt in poſterum magis aduertat, ne erret. Si prius viderit hominem, dubio procul illi vocem adimit: ſi verò illum homo prius reſpexerit, perdit vocem lupus. Naturalis cauſa adeſt, nimirum, quia vterq; viſus ſibi inuicem noxius eſt: ac ideo alter alteri vocem tunc adimit.

Lupi præſagia temporū

Dubium.

Reſponſio.

Quo verò ad ea, quæ ad temporum mutationes attinent, dicendum remanet, lupum vlulantem tempeſtatem præſagire Theophraſto. Sed cur lupus vlulans tempeſtatem præſagit, cum luporum proprium ſit vlulare, ſicut leonum rugire, equorum hinnire, boum mugire, & cæt. & cum proprium ſit illud, quod non poteſt ſeparari ab eo, ſequeretur, quòd ſemper lupus vlulans, ſemper tempeſtatem præſagiret: quod certè eſt contra naturæ leges, quæ vt plurimum verificantur, non ſemper. Ideò dicendum eſt, Theophraſti mentem eſſe, quòd lupus vlulans plus ſolito, citra horam, vltra tempus, horribiliter, & cæt. tunc vtiq; tempeſtatem præſagit: & ita explicandus eſt Theophraſtus. Item ad opera feſtinans, vel intra tridunm hyemale tempus futurum præuidet, vel iam iam adeſſe tempeſtatem. Aratus ad triduum tempeſtatem expectat.

Murium genera varia, & temporū præſagia.

Murium genera viginti ferè ab authoribus enumerantur: omnes temporū mutationes indicant: ſed qui nobis noti ſunt, manifeſtè. Mures itaq; ſtridentes, ac ſaltantes hyemale præſagium prędicunt Theophraſto. Rurſus quiſquilia, ſeu cuſculia ludentes, & pugnantes, illa tandem auferentes, & furantes, tempeſtatem. Item cum plus ſolito apparent, & domum infeſtant, etiam tempeſtatis, ſeu imbrium ſunt nuncij.

Suis natura, qualitas, & temporum præſagia.

Nullum animal magis brutum, magiſq; ſordidum ſue, cum totam vitam expendat in cœno, & in ſtercoribus, quæ, ſuas reputat delicias: atq; ad nullum vſum aptum, idoneumq; videris, dum vixerit, niſi ad epulas: & poſt mortem euadit cibus noſter. Sed ipſe etiam aeris qualitatibus afficitur: vnde & nobis temporum mutationes præſagit. Sues igitur, vel porci, ſiue domeſtici, ſiue ſylueſtres, ſi fœni manipulos dilacerant, & abſcondunt: pluuiam oſtendunt. Quarè Virgilius Georgicorum libro primo id hoc carmine confirmauit.

Immundi

Digitized by Google

Immundi meminere ſues iactare maniplos.

Quod autem prouerbio dici ſolet,vbi ſus agreſtis peperit, non pluet: id profecto dictum eſſe putato, quia domeſticæ ſues ſæpe, ac diuerſis temporibus pariunt: agreſtes vero & feræ non niſi ſemel; idque ijſdem fermè diebus, nimirum ineunte æſtate. Cum itaque prouerbio dicitur,vbi ſus agreſtis pepererit,non pluet: intelligitur certè exactis iam menſibus pluuijs:hoc eſt poſt hyemem,& ver,nonniſi in æſtatis initio.

Talpa animal paruum ſimile muri, oculis captum, vnde eſt prouerbium:Talpa Cæcior. Quamuis oculos ſub corio latentes habere auctores ſcribunt, quos in morte dumtaxat aperit. Nam cute detracta ab oculorum locis, quia craſſiuſcula eſt: ſtatim oculorum veſtigia apparent; nimirum orbiculus nigricans, & in eius medio pupilla. Viuit ſub terra,ac propterea hortos, & arua ſuffodit egeſtis velut colliculis:præſagit & ipſa quoque temporum mutationes. Quandoquidem ſi Talpæ plus conſueto in terram operentur in minutis partibus quaſi arenam fractam, profecto futuram portendunt pluuiam. Hæc ſunt quæ circa temporum mutationes ex quadrupedibus, ex ranis, ex piſcibus,ex inſectis,ex veſpertilionibus: ex pennatis domeſticis, ex aliquibus auibus in particulari, & in vniuerſum: ex his quæ circa ignem,aerem,aquam,& terram fiunt,excerpſimus. Sed multa alia etiam adducere poſſemus: vt de culicibus cum equos inſtantius perurgent, atque pungunt: & etiam alijs. Nam varias temporum mutationes portendunt. Sed prærecitata, illuſtriora ſunt. Adnotato tamen omnino aggreſtes belluas, cum ad culta loca appropinquant: aquilonios flatus, ac hyemis magnitudinem oſtendere Theophraſto. Nunc verò inanimatorum ſtatus expendere libet: quia ipſa etiam ſua prognoſtica habent.

Talpæ natura, & qualitas.

Talpæ præſagia tempor û

Beluarum aggreſtiũ præſagia.

Temporum præſagia ex miſtis inanimatis. CAP. XIX.

VIGOROSISSIMA eſt elementorum actio. Quippe quæ non ſolum in animantibus influant,& quæ viuunt: verum in inſenſibilibus,& vita carentibus. Quis putaret inſenſibilia hæc pati,cum paſſio ſenſationem faciat? & tamẽ patiuntur: quia ſenſibilibus qualitatibus afficiuntur. At re vera in ſe nihil patiuntur, quia non ſentiunt: ſed oſtendunt nobis ſic pati, quia videmus illa mutari. Pleraque igitur ex inanimatis docent nos temporis mutationes. Campanarum ſonus lõgius ſi audiatur,quàm ſoleat, dummodo non ſit ventorum cauſa: pluuiam ſignificat. Abundat namq; in aere humiditas,quæ cum per ipſum extendatur: ſonum quoq; extendi par eſt. Ac ideo longius audiri ſolito contingit ſonum:quia medium plenum eſt humido,ſicuti maiora videri contingunt,quæ ſunt in aqua,quàm dum extra fuerint. Id certe ex ratione medij pleni contingit. Quo fit, vt ſonus augeatur: & longius quam ſoleat, audiatur.Quòd ſi dixeris,medium plenum impedire,quia plenum: nos tamen dicimus,illum plenum eſſe cauſam extenſionis ſonus,vt longius ſolito audiatur:qa per illud plenũ defertur.Quod ſi careret humiditate illa dubio procul non ita defereretur;vt longius ꝙ ſoleat,ſonus ille audiretur. Vaſorum deinde copercula citra ſolitum ſtrictiora,tpis mutationem denuntiant:vel ad ventos, vel ad pluuias. Amplius fuligo ab euaporarijs cadens magis ꝙ ſoleat:pluuiã denotat.Huius certe cauſa eſt,humiditas fuliginem grauans,ac deorſum impellẽs:propter quod cadit;

Elemẽtorum actio vigoroſiſſima.

Campanarũ ſonus.

Vaſorum copercula plus ſolito ſtrictiora.

Fuligo ab euaporarijs cadens.

Digitized by Google

Odorifera. ſicuti illius cauſa eſt, copercula illa aere ambiente humido impleri: habent etenim partes ſuas poroſas. Odorifera vltra debitam diſtantiam, & eis conuenientem, ſi odorem emittant: ſignum eſt pluuiæ. Quia odor extenditur per medium humido plenum: atque augetur. Zonæ ſericæ magis aridæ quàm ſoleant, ventorum ſiccorum ſunt indices: magis humidæ ſolitoq́ pluuiarum.

Zonæ ſericæ.

Carnes ſalſæ, & ſal. Salſæ carnes vberius ſolito ſi humectentur, & ſal in vaſe liqueſcens vltra ſolitum: dubio procul ſigna ſunt futuræ pluuiæ; Quemadmodum ex domate ſuſpenſa cum deſudant latera porci. Tempore hyemali, & pluuioſo ſi res ſubito deſiccentur, vt Papyrus, quæ facile humectatur, & marmor: ſignum eſt ventorum, ſed præcipue gelu. Siccæ res ſi de facili humectantur: pluuiam portendunt, & ventos auſtrales. Nulla res marmore ſiccior, nihilominus tamen videtur plerumq́ue humidus, & quaſi aquarum guttas ſtillare: tunc dubio procul ſignum eſt, humidum aerem prædominari; ac propterea ventos auſtrales flare: è quibus pluuia expectanda eſt. Dum pruriunt, titillantq́ue ſub crepidis pedicæ: venti, & pluuiæ expectandæ ſunt.

Papyrus, & marmor.

Res ſiccæ.

Pedicæ ſub crepidis titillantes.

Hyacintorũ genera varia. Hyacinthus gemma & ipſe etiam inter cæteras oſtendit nobis temporum mutationes. Verum & ſciendum eſt iuxta Cardanum libro quinto de rerum varietate capite 19. Hyacinthorum quatuor eſſe genera. Primum eſt optimum, carbunculo ad vnguem ſimile: ſi aeri exponatur. Secundum eſt Chryſolitheum, quod eſt vulgare, atque commune: ſed pulchrum aureo colore ſplendens. Tertium ſardium ſimile ſardæ, colore ſanguineo: ſed croceo, & turbulento. Quartum aqueum eſt, & valde diluti coloris, a paucis cognitum: ſed aureum referre colorem, neceſſum eſt. Nam omnes hyacinthorum ſpecies inter aureum colorem, & croceum poſitæ ſunt.

Hyacintorũ præſagia temporum. Hyacinthus itaq; tam primi, quèm ſecundi generis, ſed certius primi, ſereno, & tranquillo tempore mutatur. Nam obſcurior fit, ac turbidus: in nubiloſo aere, & imminente tempeſtate; rubeus, ac veluti ſplendida pruina. Habes itaq; Hyacinthum præſagium eſſe in tempeſtate. Quemadmodum idem ſuper laborantes graui morbo, præſertim peſtilenti, poſitus, quoniam patibilis ſit, colorem amittet. Ita vt laborantibus peſte prodeſſe, neceſſum eſt: & non correptos ab illa, tueri. Dioſcorides autem ſcribit, teſte etiam Heluicco Ordinis Prædicatorum Theologo, libro ſecundo de metallis, & lapidibus capite 28. Hyacinthum aeri ſe maximè conformare: vt ſit in nubilo nubiloſus, & in ſereno ſerenus. Quod autem horum verum ſit: experiri prudens philoſophus poterit. Nam ſi primum verum erit, Hyacinthus erit præſagium in tempeſtate: ſi ſecundum, præſagium in ſereno, & in nubilo. De Argylla ſcribit Theophraſtus in libello de ſignis tempeſtatum, ſi quis accipiens inſpergens argyllam, & ſuper vaſculum imponat, dicitur, vocibus quas emittit ventum, ac ſerenitatem præſagire.

Argyllæ præſagia temporum.

Temporum præſagia ex Homine. CAP. XXI.

Hominis dignitas, & nobilitas.

EX omnibus animantibus nil illuſtrius homine. Cum etiam iuxta Ciceronem libro primo de legibus, animal hoc prouidum ſagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis, & conſilij, quem vocamus hominem: præclara quadam conditione generatum ſit. Ex duabus etenim conſtat præcipuis partibus ſibi eſſentialibus, corpore

Digitized by Google

corpore ſcilicet, & anima. Quarum & ſi prima nempe corpus intereat: ſecunda tamen quæ eſt anima, immortalitate plena eſt. Hac homo non ſubditur neque cœlo, neque elementis: cum ſit ſupra illa, niſi per accidens, & indirecte: pro vt ſcilicet eſt corporis forma: Hoc autem vtriſque ſubditur. Agunt certe cœli, & elementa in res corporeas influxu, & actione quadam nobis inuiſibili quidem, & occulta: ſed ſenſibili tamen & manifeſta; vt ipſorum motu, & circumcurſatione, lumine, & affectione alterentur, qualitatibuſq; varijs afficiantur. Quo fit, vt & homo ipſe etiam illis afficiatur. Vnde & in ſeipſis temporum mutationes præſentiunt: alijſque indicant. Senes itaque, & alij qui læſa oſſa habent, & quartanarij cum frigore leduntur: gelu, & temporis mutationes varias ſignificant. Iuncturæ patientium podagras, & oſſa fracta non bene curata, ſi doleant: pluuiam denunciant. Homines nocturnis viſionibus mortuos ſi videant propinquos (tanquam ſibi notos) & piſces aqua carentes, ſi videant: dum tamen in die nulla fuerit talium meditatio, humores & pluuias ſignificant. Qui ſomniant ſe natare, vitioſo phlegmate abundant: ac propterea pluuiam futuram pronunciant. Qui ſomniant ſe volare, ventorum flatus portendunt, & aeris ſerenitatem: quandoque etiam turbulentiam; prædominatur certè aer. Qui ſomniant aues vel ex ſe..., vel illas capere: ſignum ventorum certe eſt die ſequenti. Qui ſomniant ſe præliari, aut ignes excutere, aut in ignibus proijci, aut ignes abſolute videat: maximi æſtus eſt indicium; flaua etenim bili abundant. Qui ſomniant carceres, antra, ſpecus, puteos, caſus, labirinthos, res obſcuras, & ſimilia, melancholiam inducentia: aeris turbulentiam, & illa tempori congruunt, quæ ſunt de ſaturni natura, vaticinentur: prædominatur quidem atra bilis. Porrò ſomnia multas cauſas habent. Verum inter alias (præter diuinas) cœleſtes primum obtinent locum: elementariæ vero ſecundum. Nam ſomniorum ſigna in triplici ſunt ſerie: in cœlo, in elementis, & in ſomniante. Sæpe quidem ex cæleſti fiunt impreſſione: ac tunc dubio procul temporum mutationes oſtendunt. Cœleſtia namque corpora cum ſint effectuum naturalium, qui in hiſce inferioribus per motum ſuum fiunt, & lumen, cauſæ: ex ipſorum impreſſione diſpoſitiones quædam illis effectibus ſimiles in aere relinquuntur: qui poſtea eueniunt. Quæ certe diſpoſitiones in ſomno eodem mediante aere ad dormientis caput perueniunt: eiuſque imaginationem immutant. Ita vt ex huiuſmodi impreſſione à corporibus cauſata cœleſtibus, per elementa transfuſa: eidem dormienti aliquæ phantaſiæ cœleſtium diſpoſitioni conformes apparent. Poſſunt itaque à dormientibus ex tali impreſſione futuri quidam ſomniari euentus: qui ipſorum virtute naturaliter cauſantur. Sunt verò tempeſtates, pluuiæ, humanorum ægritudines corporum, rerum ſterilitates, cæteraque ipſis ſimilia: quæ cœleſtium cauſalitati ſubduntur. Ratio autem cur immutationes prædictæ in ſomno præſertim percipiuntur? Nulla certè alia eſt: niſi quia tunc ſopitis ſenſuum actionibus, & vacante intellectus operatione, ceſſanteque tumultu, vel exteriorum occupationum ſtrepitu: phantaſia magis viget. Cæterum reliqua ſomnia (præter illa quæ diuinam, & cœleſtem cauſam habent, & quæ naturalem) vana ſunt, & inutilia, atque in errorem inducentia: ambigua, fallacia, & inania. Quare Tibullus bene cecinit.

Hominis animа non ſubditur cœlo niſi per accidens.

Hominũ preſagia temporum.

Senes, & oſſa læſa habẽtes, podagrici.

Somniantes mortuos piſces aqua carentes.

Somniantes natare, volare, aues capere, præliari, ignes, & cæt.

Somniantes carceres, antra, ſpecus, & cæt.

Somniorum diſcrimina.

Somnia quomodo fiunt.

Immutationes cur fiunt in ſomno.

Somnia omnia vana, pter diuina, & naturalia.

Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falſa timere iubent.

Et nos ſæpe luſimus cum alijs dicentes.

Somnia ne cures, quia fallunt plurima plures.

Tta Sian-

Somniorum interpræta- tiones ad na turales cau- ſas referri poſſunt.

Si autem quis quæreret, num aliquorum ſomniorum interpretationes referri poſſunt ad naturales cauſas? reſpondetur vtique,& iam dictum eſt, & dicimus, ꝙ ſi quis (verbi gratia) ſomniat ignem, præter prærecitatam interpretationem interpretari poſſumus futuram iram: & timere conſequentia poſſibilia. Si quis ſomniat ſe videre os magnum, & putridum: interpretari poſſumus falſi criminis impoſitionem. Si quis ſcorpionem interpretari poſſumus futuram detractionem occulte. Ratio naturalis eſt, quia talium diſpoſitiones mouerunt ſomniantem ex parte corporis,vel ex parte animæ. Quemadmodum in ira futura iniuriæ illatæ memoria fortaſſe præceſſit: vel alicuius aſcenſus ſanguinis circa cor. Falſi criminis impoſitionem forte præceſſit ſuſpicioſum aliquid, aut aliquod ſuſpectum factum: cuius motus fuit ſignum futuri, Accidens autem,ſeu incurſus iuxta Philoſophum eſt de his, quæ procul ſunt tempore,vel loco: & quorum notitia ſuper noſtram videtur eſſe prudentiam. At in his & ſimilibus magna cautela procedendum eſt,& magna prouidentia cauendum: ne fides omnino adhibeatur:ne intentio feratur: neque obſeruatio perſeueret. Nam fiet multoties, vt veniens inimicus homo,qui ſuperſeminat zizaniam: in multos errores inducat homines. Diuina itaque ſomnia, & naturalia obſeruare licet: alia verò relinquenda penitus, vt ſuperſtitioſa, quinimò vana: in quibus ſæpe ſe immiſcet Demon.

Capitis grauedo,palmæ manus ſiccæ, vel humidæ.

Sternutatio citra ſolitū.

Sternutatio non eſt quid augurale.

Sternutatio- num cauſæ.

Verum, vt ad noſtrum reuertamur inſtitutũ: ſunt & aliæ etiam temporum prognoſticationes ab homine præter prædictas. Quandoquidem ſi capitis grauedo accidit,mutationis temporum ſignum eſt: ſed plus ad pluuiam. Similiter ſi palmæ manus ad ſiccitatem redeunt, temporis mutationum ſignum eſt: ſed potius ad ſiccum; ſi ad humidum ſuperflue, humiditates,& pluuias indicant. Amplius dum ſternuant, & plus ſolito: manifeſtam temporis mutationem indicat, vel ad ventos,vel ad pluuias, vel ad tempeſtates, vel ſaltem ad humiditates. Mouetur enim caput naturaliter à prædominante elemento. Quòd autem ſternutamenta ad auguralia nonnulli reuocarunt,neſcimus qua ratione id dicant: cum ſint prorſus res naturales. Quid enim eſt ſternutatio, niſi flatus è pectore exurgens cum commotione capitis? Quis autem talem impellit, niſi natura? Naturalibus quidem cauſis ſunt obnoxia ſternutamenta. Concitantur à ſiderum influxu,ab elemento prædominante præſertim ab ambiente aere, à cibo humores mouente: à loco humido,ſicco,frigido,calido corpus hominis afficiente: à vapore demum delato à pulmone ad caput. Ita vt quemadmodum venti in terræ viſceribus incluſi, non habentes, vnde exeant,efficiunt, vt terra perſtrepat, & fit terremotus: ita &

Sternutatio eſt terremo- tus in homi- ne.

in Microcoſmo homine accidit, vt flatus in corpore incluſus quibuſque de cauſis,non habens exitum: efficit, vt ille perſtrepat cum pectoris fremitu, & capitis concuſſione. Quòd autem Ariſtoteles in libris de natura animalium ſcripſerit: ſternutamentum eſt ſignum augurale, & vnum è ſpiritibus vniuerſis ſanctum, & ſacrum: ſi non aliorum opinione loquutus fuerit,ſuperſtitioſum quid ſcripſit:plus illi authoritatis tribuens, quàm res ipſa expoſtulat. Si etenim à natura ſternutamenta proficiſcuntur, quomodo ad auguria pertinent? Cum auguralia ſuperſtitioſa ſint, & contra naturalia opponantur è diametro? Et ſi (vt diximus) plerumque fit ſternutatio ex vapore ad caput delato,iuxtaque ipſum mens ſit in corde,& non in capite,cur augurale facit ſternutamentum? Sed proſequamur intentum.

Ariſt. reijci- tur, qd ſter- nutatio ſit auguralis.

Puerorum præſagia tẽ- porum.

Inter homines etiam pueri manifeſte nobis indicant temporum mutationes. Nam ob ætatis teneritudinem citius aeris impreſſiones ſentiunt. Quare dicunt medici, pueros facilius infici, quàm ſenes: quia ſunt carne molliores; ac propterea in eis aer leuius imprimitur. Itaque puer dum inſomnes noctes tranſigunt,flendo: ſignum eſt mutationis temporis. Aguntur etenim à prædominan-

te

Digitized by Google

te elemento, ac tempore, ſicque mentibus ſolitam quietem prurigo illa negat. Pedes corporis ſi intumeſcant, auſtrinos flatus indicant, ac propterea procellam. Theophraſto in libello de tempeſtatum ſignis. Ratio eſt, quia tumor ille prouenit à calore, & humore extraneo vehementer excitato in illa corporis parte, qui ambo flatu Auſtrino commouentur. Cumque Ecnephias ſit procelloſus, quia violentus, iſque auſtrinus, non aquilonius, & tumoris cauſa eſt, & procellæ.

Pedes corporis intumeſcentes.

Ex arboribus, & plantis temporum præſagia.
C A P. XXI.

INTER viuentia enumerantur plantæ, & arbores, nam certè vegetant: ſed hæ etiam temporum mutationes nobis oſtendunt. Dumi itaque, qui & ſpinæ, aut vepres, dum nigreſcunt: pluuiam cum tempeſtate denuntiant; Quod quidem de rubo, & ſaltu intelligendum quoque venit, dum ſcilicet nigreſcere cernuntur: nam imbres, & tempeſtatem præſagire, plures grauiſſimi authores aſſeuerant.

Dumorũ, rubi, & ſaltus præſagia tẽporum.

Ilex duplicis generis, alterum arboreum, alterum fructiferum. Primum dat etiam glandes, dura materia, aculeatis folijs, fructu minori glande, & cæt. dat granum puniceum, vt ſua: viſcum, ac hyphear, vt aliena authore Theophraſto in hiſtoria plãtarum. lib. 3. cap. 16. viſcum à borea, hyphear à meridie portat. Secundum cocciferum eſt leui cortice, duplicis quoque generis: maius, & minus. Maius vulgò naſcitur, folio querno, minore tamen, & aculeato, perpetuò virente, ſed grano puniceo maiore. Excreſcit aliquando iuſtæ arboris altitudinem: aliquando vix fruticum attingit magnitudinem. Minus à Grecis vocatur κόκκον. à Plinio Ilex Aquifolia. Grani namque ſunt rubentes, & punicei, quibus lanæ, goſſipia, res ſericæ tinguntur. Ex quibus texitur ſcharlatum, & charmeſinum, à chermes dictum, quo nomine Arabes pannum tintorum vocant: ſed Plinius quiſquilium, alij cuſculium. De cocco vide pauſaniam in Phocicis. Quo verò ad temporis mutationem attinet, dicendum eſt, Ilices vltra modũ fructificantes, ſqualores, & ſiccitates portendere, aratus hiſce verſibus è greco in latinum tranſlatis, oſtendit.

Ilicis duplex genus.

Ilicis maioris qualitas, & quantitas.

Ilicis minoris natura.

Ilicis præſagia temporũ.

Neq; nimis inſolenter, grauida ſiant vndequaq;.
Sed magis procul à ſqualore ſpicis compleantur arua.

Quod & teſtatur Theophraſtus in libello de ſignis tempeſtatum, aliorum opinione hiſce verbis. Interdumque hoc præſagio ſquallores demonſtrari, inquiunt. Cauſa certè eſt caloris intrinſeci, & extrinſeci copia, ſqualores ſufficiens efficere. Item abundè fructificantes, aſperrimas imminere oſtendunt tẽpeſtates Theophraſto, Arato, Plutarcho, & Theoni. Quod quidem maximè annotandum eſt, non enim vnam aſperrimam tempeſtatem, ſed tempaſtates aſperrimas in plurali, fore, dixit. Et id certè non abſque ratione. Nam vt arbores fructificent maximè, maxima dubio procul humiditatis copia indigent: Cum igitur Ilices maximè fructificauerint, ſignum certè eſt, abundare humiditate: cumque Ilices ſint maximè calidæ, & ſiccæ, plurimum participantes, & exhalationis (vnde cum vtũtur, clamitant, ſonumque maximè edunt) quomodo conueuient adinuicem magna

Ilices abundè fructificãtes cur aſperrimus indicat tẽpeſtates.

Digitized by Google

gna humiditas, & magna ſiccitas? Ergo aſperrimas tempeſtates fore, dicendum eſt, & rectè iuxta Theophraſtum, & alios. Amplius, fructibus maximè onuſtæ, aſperam hyemem, vt plurimum denuntiant Theophraſto, eadem ferè cauſâ.

Lanuginis populi, ſpinæ, & cæt. præſagia tēporum.

Lanugo populi, aut ſpinæ volitans, aquiſquè pluma innatans, ventos prædicūt Plinio. Sed Virgilius leuem paleam, frondes, & plumas cecinit hiſce verſibus.

Sæpe leuem paleam, & frondes volitare caducas,
Aut ſumma nantes in aqua colludere plumas.

Theophraſtus verò ex interprete pappos dicit his verbis. Pappi multi qui ex ſpinis ortum habent, ſi ad mare ferantur: magnum futurum flatum præſagiunt At in vniuerſum, lanugines ex arboribus lanigeris ventos prænuntiant.

Lentiſci natura, & qualitas tēporis

Lentiſcus arbor notiſſima, roboris altitudine, folia habens ſimilia ſorbi, ſemper virens, odore terebinti, acinis rufis dum matureſcunt, cum autem maturuerint, nigris: maſtichen exudat in modum gummi, tria arandi tempora demonſtrat. Primus primum arandi tempus, ſecundus medium, tertius poſtremum, & qualis horum vberior fuerit, talis erit aratio. Nam ter in anno fructus profert, quod & teſtatur Cicero lib. primo de Diuinatione verſibus illis ex vetuſto Poeta adductis.

Iam verò ſemper viridis, ſemperq; grauata
Lentiſcus, triplici ſolita eſt grandeſcere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi.

Concordant Theophraſtus, Aratus, & Theon in Commentarijs.

Scillæ natura, & temporis qualitas.

Scilla herba ex genere bulborum, radices habens ad modum cepæ multipliciter tunicatas, & ipſa quoq; temporis qualitates oſtendit. Quandoquidem flore triplici albo tria arandi tempora monſtrat, ita vt ex arationis indicijs meſſis prouentus elici debeat, quemadmodum ex triplici lentiſci fructu, vt paulò iam ante dictum eſt. Si quidem qualis horum erit pulchrior, talis erit aratio, & meſſis prouentus. Theophraſtus de plantarum hiſtoria lib. 7. cap. 12. cui concordant Aratus, & Theon in Commentarijs. Sunt, qui dicunt, Ciceronem libro primo de Diuinatione ad lentiſci flores id retuliſſe, verum Vetuſti Poetæ carmina ab ipſo met Cicerone adducta reclamant omnino, quæ ad lentiſci fructus non flores referunt: dum poſtremum ſic incipit.

Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi.

Dicit fruges, non flores. Scillarum copia in aliquibus Apuliæ partibus maxima conſpicitur.

Effectus temporum ex Muſca, Verme, & Aranea inuentis in Glande ex Ruſticorum regulis. CAP. XXII.

Glandium qualitas.

NATVRAE opera mirabilia quidem ſunt. Quis crederet glandem ſuum cibum eſſe (Nam fagea ſuem facit obæſum, hilarem, carnem coctibilem, leuemq;, ac ſtomacho vtilem) in ſe tamen retinere portenta? ſcimus certe antiquos homines, antequam frumenti vſus eſſet: glande vixiſſe. Quare, & Poeta optimè cecinit.

Glandes hominū cibus.

Mortales primi ructabant gutture glandem.

Et

Digitized by Google

Et Cornelius Alexander tradit, in oppido Chyo obſeſſos duraſſe glandium victu. Sed quæ erant ex fago, tanquàm ſapore dulciſſimæ. Nam Glandium genera multa ſunt: diſcriminanturq; fructu, ſapore, ſitu, & ſexu. Nam alia glandi figura eſt fageæ, alia quernæ, alia Iligenæ: atque inter ſe quoq; generum ſingulorum differentiæ. Aliquæ inſuper ſunt ſylueſtres: aliæ placidiores, & domeſticæ. Aliæ montuoſæ: aliæ autem in planicie ſitæ. Quædam ſexu mares: quædam verò fœminæ. Quædam longiores: nonnullæ verò breuiores. Tametſi ſint nonnulli, qui glande ex quęrcu, non ex fago, ante inuentas fruges olim homines veſci, dixerunt. Nam quęrcus (quæ arbor alijs ſimilibus breuior eſt, & in orbem comoſa, alijſq; ramorum crebro cauata; ex eo dicta, quòd Dij gentium quærentibus reſponſa dare ſoliti erant: quæ quidem annoſa eſt, vt quęrcus mambrè ſub qua habitauit Abraam, quæ fertur, ad Conſtantis Regis Imperium vſq; per multa ſecula duraſſe) glandes optimas, & maximas affert: quas quęrnas vocant, vnde Poeta, Glādium genera varia. Quercus natura, & qualitas. Abrahę quercus duratio.

Et diſcat querna pellere glande famem.

Sunt igitur plura glandium genera, ſicuti & arborum: Nam ſunt quęrcus, robur, cerrus, eſculus, fagus, ilex, & ſuber. Omnes iſtæ glandiferæ quidem ſunt, & omnes glandiferæ gallas, & viſcum afferunt. Robur eſt quærcus fortiſſima, vnde dicitur robur metaphoricè: glandes producit paruas. Cerrus excelſiſſima & incultis amica: glandes producit horridas echynato calyce, vt caſtaneæ. Eſculus ab eſca dicitur, quòd his homines olim veſcebantur. Fagus glandes dulciſſimas profert, nucleis non abſimiles, triangula cute incluſas. Duo eius genera, campeſtre nigrum, quod minus, montanum aliud, quod eſt maius, & candidum. Veteres itaq; coloni, vt anni euentus in annonæ penuria, paceq;, belloq;, ac ægritudine præſciri poſſit: dicunt; ſub Autumno, qui incipit à vigeſima tertia Septembris iuxta annum recognitum; iuxta verò veterem die tertiadecima eiuſdem menſis: deſinitq; vſq; ad vigeſimam primam Decembris his temporibus, ſicuti olim ad vndecimam eiuſdem menſis: tres completos menſes complectens: diſquirenda eſſe duo, vel tria glandium poma: hæc inſuper diſcindi debere. Nam illic vnum ex his tribus animantibus reperiri manifeſtum erit: nempe vel Muſcam, vel Vermem, vel Araneam, ſi Muſca comperta fuerit; ingruentem eo anno litem ſignificat. Si Vermis, fertilitatem: At Aranea peſtilentiam, ſiue mortalitatem. Idque pro explorato veteres dicuntur habere coloni. Sed hæc ſuperſtitioſa quidem arbitraremur: niſi adeſſent cauſæ naturales. Quòd Muſca ibi inuenta ingruentem litem ſignificet, cauſa eſt perpetuus Muſcæ motus, quæ nunquam quieſcit: & tunc inquietior redditur, cum prædominetur à ſicca elementi virtute. Ea propter ſignū eſt futuræ ſiccitatis, quæ iræ eſt cauſa: quæ tandem litium. Quòd vermis ibi inuentus fertilitatem prænuntiat: cauſa quidem eſt naturalis. Nam adeſt ibi vermis propter cibum. Cumq; inueniat craſſiorem, moratur: Habet namq; abundantem eſum, propter quem moratur: & ibi habitat corrodendo totum. Ergo indicat, temporis qualitatem ad frugum abundantiam accedere, declinareque. Quòd autem Aranea ibi comperta peſtilentiam ſiue mortalitatem indicet, ratio naturalis in promptu eſt: quia Aranea venenoſum eſt animal, ac propterea in glande inuenta inficit glandem. Ergo ſignum eſt temporum ſtatus ad mortalitatem declinare. Cur autem in glande, & non in frumento id efficitur, cum frumentum ſit conſuetus hominis cibus? Reſpondetur granum frumenti non poſſe eſſe locum horum animalium capacem. Quòd ſi quæris, cur non in nuce, aut alijs fructibus? dicitur, nullum fructum fuiſſe homini vſui antequam frumenti vſus eſſet, niſi glandes: vt dictum eſt: Ideo in nullo alio ſignificatum eſt, niſi in glande

Robur. Cerrus. Eſculus. Fagus. Autumni initium. Glandiū portenta. Muſca in glāde inuenta litē cur ſignificat. Vermis in glande inuētus cur fertilitatē innuit. Aranea in glande cur peſtem indicat. Dubium. Reſponſio.

tamquam

tamquam proprio,ac communi olim homini cibo. Lege Iſidorum,& Plinium. Sed veteres Ruſtici multis,longiſque experientijs id comprobatum teſtantur. Et nos adduximus, quia ex Muſca, verme, & Aranea ſicuti variæ deſumuntur temporum mutationes,ac aeris qualitates: ita ex ipſis in glande inuentis, diuerſi temporum effectus. Quòd ſi percontaris,cur duo tantum, aut tria glandium poma diſquirenda eſſe,quæ & diſcindi debere dicunt,& non pauciora,vel pluraÿid certe ſuperſtitione non caret. Quandoquidem determinare ſe ad ſignatum numerum: ſuperſtitionis quidem eſſe videtur. At reſpondemus, idcirco duo, vel tria tantum glandium poma diſquirenda, & ſcindenda eſſe aiunt: quoniam non in ſingulis glandibus Muſcæ, Vermes, & Araneæ inuenire poſſunt; ſed in quàmplurimis: ac ideo duo, vel tria diſquirenda eſſe dicunt, quia in vna illarum reperietur: ac propterea ſufficiunt. Quod ſi in vna fortaſſis reperiretur: ſufficit ſin autem: videatur ſecunda. In qua ſi nullum illorum aderit,diuidatur tertia: quoniam ibi inuenietur. Si verò nec in tertia, nec in quarta, & in nulla aliquod illorum reperiretur: arbitramur tempus aut fore quietum,aut dubium. At ſi cunctæ glandes vermibus, muſcis, & araneis plenæ inuenirentur,quid portenderent? Reſpondetur,ex præſuppoſitis, ſignum eſſe ſimul fertilitatis,belli, & peſtilentiæ: ſed illorum præſertim animalium,quæ talibus veſcuntur,ſignum eſſet peſtilentiæ.

Dubitatio. *Reſponſio ad dubitationé.* *Dubium.* *Reſponſio.*

Hæc ſunt, quæ de præcognoſcendis temporum mutationibus iuxta triplicem viam,cœleſtem,meteorologicam,& terreſtrem (Deo ter Maximo nobis adiuuante) ſcribere placuit. Fatemur nonnulla alia deeſſe, ſed quidem pauca: quæ ob ſimilium librorum raritatem illa inſerere minimè potuimus; quemadmodum (vt pro exemplo vtamur) & illud Cocles de ventis in ſuo introductorio. Venti in prima Hebdomada Auguſti menſis, ſi inter ſe contendant, qui ventus erit ſuperior, & fortior: ſignificat eundem in toto anno magis eſſe venturum, quàm alij. Hæc & alia in libello additionum adducemus: vt nihil ſtudioſo deſit. Dantur ergo laudes Deo omnium bonorum largitori, Beatiſſimæ Mariæ ſemper Virgini, eius Matri laborum meorum adiutrici: Sancto Thomæ de Aquino ſtudiorum meorum protectori: & omnibus Sanctis cœleſtis curiæ amen.

Cocles de ventis.

Finis Tertij, et vltimi Libri.

Imprimatur. Petrus Antonius Ghibertus Locumtenens.

M.Cornel.Tiroboſcus Præd.Ord.Curiæ Archiep.Theol.

Digitized by Google

SVMMA CAPITVM PRIMI LIBRI.

Animaduerſiones ad dignoſcendas aeris qualitates, temporumque mutationes iuxta viam cœleſtem. Cap. I. 1

Indorum ſententiæ de temporum mutationibus, aeriſque qualitatibus. Cap. II. 3

Leupoldi placitum de temporum mutationibus. Cap. III. 6

Albumaſaris, Haly, Rodoan, Omar, & Abdilazi, cæterorumque Aegyptiorum, & Arabum ſententiæ de temporum mutationibus. Cap. IV. 7

Temporum mutationes in vniuerſum, & in particulari ex Bonato. Cap. V. 9

De dignoſcendis in particulari temporibus, diebus, & horis pluuioſis iuxta prædictorum ſententiam Cap VI. 11

Mutationis temporum vaticinatio ex Theophili doctrina. Cap. VII. 12

Fines, ſeu Termini planetarum in ſignis iuxta Aegyptios, & Ptolomæum. 14

Fines, ſeu termini planetarum in ſignis iuxta valentem Antiochenum, Termini Chaldeorum, ſiue Babiloniæ & iuxta Cardanum. 15

De intelligentia, & vſu præcedentium tabularum. Cap. VIII. 16

Quid ex Regiomontano, & Stœflerino circa temporum mutationes elicitur. Cap. IX. 18

Stœphlerini præcepta circa mutationes temporum, aeriſque qualitates. Cap. X. 21

De valuarum, ſeu portarum apertione pro temporum mutationibus ſciendis. Cap. XI. pag. 22

Sententiæ miſcellaneæ circa temporum mutationes. Cap. XII. 24

Quid ſit planetam ſuper alios eleuari. Cap. XIII. 27

Tabula antiſciorum prima, & ſecunda. 28

Antiſciorum Apodixis. 30

De temporum qualitatibus ex planetarum poſitu in ſignis, ac ex vnius eleuatione ſuper alterum, & primo de Luna. Cap. XIV. 31

De Mercurij poſitu in ſignis deque eius eleuatione ſuper planetas pro temporum mutationibus eliciendis. Cap. XV. 33

Veneris progreſsio in ſignis, eiuſque ſuper planetas eleuatio cum ſignificationibus circa temporum mutationes. Cap. XVI. 35

Significata temporum ex ſolis eleuatione ſuper planetas. Cap XVII. 37

Martis ſignificata circa temporum mutationes, ex eius progreſsione in ſignis, & eleuatione ſuper Planetas Cap. XVIII. 39

Significata temporum ex Iouis natura, & progreſsione in ſignis reſpectu magni orbis. Cap. XIX. 41

De orbe magno, & illius domino, diuiſoreque, quomodo inueniri debet pro temporum qualitatibus dignoſcendis. Cap. XX. 42

Tabella annorum, graduum, & minutorum ſigni magni orbis. 43

Temporum mutationes ex Iouis progreſsione in ſignis, & eius eleuatione ſuper planetar. Cap. XXI. 44

Temporum mutationes ex Saturni progreſsione in ſignis, & ad Solem relata, atque ex eius eleuatione ſuper planetas. Cap. XXII. 46

De planetarum natura pro temporum mutationibus dignoſcendis, & de ſympathia, & Antypathia eorundem. Cap. XXIII. 49

De temporum mutationibus ex his, quæ planetis accidunt iuxta Ptolæmeum, Cardanum & alios. Cap. XXIV. 52

De reliquis, quæ planetis accidunt ob aeris qualitates dignoſcendas. Cap. XXV. 55

Temporum mutationes non ſimpliciter ex Tetragonis in malum, vel ex Trigonis in bonum vaticinandæ ſunt. Cap. XXVI. 57

Digitized by Google

De naturis ſignorum,& accidentibus eorundem. Cap.XXVII. 60
De planetarum paſſionibus ad proprios orbes pro temporum mutationibus dignoſcendis. Cap.XXVIII. 62
De ventis, & eorum conſideratione pro temporum mutationibus dignoſcendis. Cap. XXIX.pag. 65
Mo dus prædicendi temporis mutationes ex ventis. Cap.XXX. 68
Ventorum præſagia ex fixis. Cap.XXXI. 71
De inerrantibus ſtellis pro temporum mutationibus cognoſcendis. Cap.XXXII. 73
De vario ſiderum inerrantium ortu, & occaſu reſpectu planetarum ob temporum mutationes dignoſcendas.Cap.XXXIII. 76
Praxis omnium ſupradictorum.Cap.XXXIV. 80
Animaduerſiones ex Cardano circa inerrantium ſiderum ortus,& occaſus. Cap.XXXV. pag. 82
De aliquorum ſiderum inerrantium effectibus,de quæ ſolis ingreſſu in ſigna octauæ ſphœræ,& temporum mutationibus ex eiſdem. Cap.XXXVI. 85
Tabula fixarum Zodiaci num.246.quibus planetæ corporaliter iungi poſſunt,anno 1597 iuxta longituditudinem recognitæ. 87
Tabella fixarum illuſtrium extra ſigniferum num.27.anno 1597. iuxta longitudinem recognitæ. 94
Præcedentium tabularum explicatio,& animaduerſiones. Cap.XXXVII. 95
Tabula ſtellarum illuſtrium inerrantium borealium extra ſigniferum octauo orbi affixarum iuxta coperniceam rationem ſupputatarum,quæ anno Domini 1595.quo ad longitudinem ſunt recognitæ. 98
Tabula ſtellarum illuſtrium inerrantium Auſtralium extra ſigniferum octauo orbi affixarum iuxta Coperniceam rationem ſupputatarum,quæ anno Domini 1595.quoad longitudinem ſunt recognitæ. 101
Tabula illuſtrium ſtellarum in ſignifero incidentium, cum quibus Planetæ corporaliter iungi poſſunt iuxta Coperniceam rationem ſupputatarum, quæ anno Domini 1595. ſunt recognitæ iuxta longitudinem. 103
Præcedentium tabularum explicatio,& vſus.Cap.XXXVIII. 107
Aequationis fixarum tabula ad duo ſecula. 108
Claudij Ptolemæi inerrantium ſiderum ſignificationes per Nicolaum Leonicum è Græco translatæ. 109
Tabulæ præcedentis iudicium,& explicatio. Cap.XXXIX. 118
De libello alio Ptolemæi circa inerrantium ſignificationes. Cap.XL. 123
Siderum inerrantium tàm in ſignifero,quam extra incidentium ortus,& occaſus Coſmici,& Aeronici, ſeu matutini, & veſpertini veri cum Cœli mediationibus, & ad ſolem configurationibus:anno 1595.recogniti,& emendati,atque ad polum grad.40.ò iuxta rationem Coperniceam diligenter ſupputati. 124
Siderum inerrantium tam in ſignifero,quam extra incidentium ortus,& occaſus Coſmici,& Aeronici,ſeu matutini,& veſpertini veri cum cæli mediationibus,& ad ſolem configurationibus,anno 1598.recogniti,& emendati,atque ad polum grad. 42.iuxta rationem Coperniceam diligenter ſupputati. 145
Siderum inerrantium tam in ſignifero,quàm extra incidentium ortus,& occaſus Coſmici,& Aeronici, ſeu matutini, & veſpertini veri cum Cæli mediationibus, & ad ſolem configurationibus anno 1605.recogniti,& emendati,atque ad polum grad. 45. iuxta rationem coperniceam diligenter ſupputati. 166
Præcedentium trium tabularum intelligentia,explicatio,& vſus.Cap.XLI. 188
De lunæ manſionibus ad præcognoſcendas temporum mutationes. Cap. XLII. 190
Lunæ peragrationes ſub nono orbis ſignifero ad annum Domini 1606.examinatæ,ac rectificatæ. 192
Planetarum configurationes mutuæ pro temporum mutationious præſagiendis. Cap. XLIII.pag. 193
Cæleſte ſchema erigendum,vt temporum qualitates praſciantur.Cap.XLIV. 197

Summa

Summa capitum ſecundi Libri.

DE obſeruandis Meteoris in communi pro temporum mutationibus dignoſcendis. Cap. I pag. 201
Temporum mutationes ex cæli Meteoris in vniuerſum. Cap. II 203
De Meteoris circa ſolem apparentibus ad temporum mutationes dignoſcendas. Cap. III 204
Prædictorum confirmatio iuxta nonnullos viros Doctiſſimos. Cap. IV 206
De obſeruandis Meteoris in luna. Cap. V. 208
De planetarum cognitione ad oculum vt aeris mutationes inde habeantur Cap. VI. 211
De ſignis diſpoſitionum aeris in quinque erraticis. Cap. VII. 213
De fixarum cognitione ad oculum ad temporis mutationes dignoſcendas ex vaporibus Cap. VIII. 214
De fixarum ſignificationibus ratione vaporum, ſeu exhalationum. Cap. IX 216
Cometæ quid portendunt circa temporum mutationes. Cap. X. 218
De aeris qualitatibus ex phaſmatibus. Cap. XI. 220
De Tonitru, fulgure, fulmine, & corruſcatione, & de eorum portentis. Cap. XII. 221
De Tonitruorum ſignificationibus ex Beda. Cap. XIII. 227
Bedæ presbyteri libellus de Tonitruis ad Herenfridum 231
De ventis, eorumque flatibus, & portentis pro aeris qualitate dignoſcenda. Cap. XIV. pag. 231
Ventorum duodecim Grammica Apodixis pro temporum mutationibus dignoſcendis, eiuſque vſus. 233
Aliæ ventorum prognoſticationes Cap. XV. 235
De nubibus, & earum portentis. Cap. XVI. 236
Aliæ nubium præſignificationes cum maiori prædictorum explicatione. Cap XVII. 238
De nubium adiunctis, & earum ſignificationibus. Cap. XVIII. 240
Adiunctorum nubium portenta Cap. XIX. 242
De iride eiuſque cauſis. Cap. XX. 243
De coloribus iridis. Cap. XXI. 245
Cur iris figuram arcus exprimit, & non integrum circulum. Cap. XXII. 247
Iridis portenta. Cap. XXIII. 249
De arcu cæleſti lunæ, eiuſque portentis. Cap. XXIV. 251
De igne præcedente, & ſubſequente, & de ſignificationibus eius. Cap. XXV. 252
De rore, & quid ſignificet Cap. XXVI. 254
De pruina, & quid ſignificet. Cap. XXVII. 255
De grandine, eiuſque effectibus. Cap. XXVIII. 256
Effectus mutationis temporum in die 25. Ianuarij. Cap. XXIX. 258
Temporum ſtatus, atque effectus ex Ruſticorum regulis. Cap. XXX. 260
Animaduerſiones circa ruſticorum regulas. Cap. XXXI. 262
Aliæ colonorum regulæ circa temporum mutationes à quartis anni deſumptæ, & obſeruatæ. Cap. XXXII. 263
Annuæ ægritudines ex elementorum alterationibus. Cap. XXXIII. 264
Annorum ſanitates. Cap. XXXIV. 268
Anni qualitas ex rebus varijs. Cap. XXXV. 269
De Eteſijs, Auſtrinis, prodromis, ſubſolano, Ornithijs, chelidonijs, leuconotis, & fauonijs Cap. XXXVI. 274
De Ecnephia, Typhone, Turbine, & ſimilibus repentinis flatibus. Cap. XXXVII. 277
Ventorum vtilitates. Cap. XXXVIII. 280

Summa capitum tertij Libri.

OBſeruatio mutationis temporum ex terreſtribus ob cæli actionem in eis. Cap I. pag. 281
De Terremotu, & cauſis eius, natura, & ſpeciebus. Cap. II. 283
Terremotus ſigna, tempus, duratio, remedia, & portenta. Cap III. 286

Vu 2 Verum

Verum terra moueatur alio motu, quàm ex ſiccis vaporibus. Cap.IV. pag.288
Præcedentis quæſtionis continuatio cum Gilbertæ opinionis impugnatione. Cap.V. 292
Quod terra immobilis perſeuerat. Cap.VI. 295
Opinio de motu terræ, & cœli ſtabilitate aduerſa ſacræ Scripturæ. Cap.VII. 300
Mutationes temporum ex his quæ in terra, vel circa terram: in aere, vel circa aerem fiunt. Cap.VIII. 304
Temporum mutationes ex his quæ in aqua, vel circa aquam fiunt. Cap.IX. 305
Præſagia temporum ex his, quæ in igne, vel circa ignem fiunt. Cap.X. 307
Temporum præſagia ex auibus in vniuerſum. Cap.XI. 309
Temporum qualitates ex quibuſdam particularibus auibus. Cap.XII. 311
Temporum præſagia ex pennatis domeſticis. Cap.XIII. 318
Ex veſpertilionibus præſagia temporum. Cap.XIV. 319
Temporum qualitates ex inſectis. Cap.XV. 320
Mutationes temporum ex piſcibus. Cap.XVI. 323
Temporum præſagia ex Ranis. Cap.XVII. 324
Aeris qualitates ex quadrupedibus. Cap.XVIII. 325
Temporum præſagia ex miſtis inanimatis. Cap.XIX. 329
Temporum præſagia ex homine. Cap.XX. 330
Ex arboribus, & plantis temporum præſagia. Cap.XXI. 333
Effectus temporum ex Muſca, Verme, & Aranea inuentis in glandē ex ruſticorum regulis. Cap.XXII. 334

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

INDEX RERVM NOTABILIVM,

QVAE IN OPERE CONTINENTVR.

A

ABDILAZI arabi obſeruationes, lib. 1. pag. 8
Abrahe quercus duratio, lib. 3. pag. 335
Abſidum planetarum effectus in temporum mutationibus, lib. 1. 55
Accipiter auis rapax, ſpecies præſagium, l. 3. 311
Aer maior terra phyſicè, & mathematicè, l. 3. 298
Aeris partes, ſeu temporis in mundi reuolutione, lib. 1. 2
Aeris pars eadem quæ ventorum, l. 1. 8
Aeris qualitates ex quinq; erraticarum coloribus venandæ, l. 2. 213
Aeris conſequentia ex ipſius alterationibus, lib. 2. pag. 264
Aeris mutationum triplex diſcrimen, lib. 2. 264
Aer ſuam naturam tranſiens, & cæt, peſtem inducit, lib. 2. 267
Aer caliginoſus in hyemis initio, lib. 2. 271
Aeris ſerenitas, & tranquillitas ex Ariſt. l. 2. 272
Aegyptiorum, & Arabum obſeruationes, l. 1. 7
Aegritudines vt plurimum temporibus pluuioſis fiunt, l. 2. 265
Aegritudines exprimendi, l. 2. 265
Aequinoctia, & ſolſtitia iuxta veteres. l. 1. 122
Aequinoctium vernum Ptolemæi tempore, lib. 2. pag. 258
Aeſtas ſicca, & auſtrina, Autumnus pluuioſus, & cæt. lib. 2 265
Aeſtatis, & hyemis qualitas ex Democrito, lib. 2. pag. 272
Aeſtus plurimi ſi dominentur, l. 2 276
Alberti magni ſententia de Auſtri, & Aquilonis flatibus, lib. 2. pag. 235. Opinio de peſte, lib. 2. p. 266. Explicatio illius. 53. qui fundauit terram ſuper aquas, l. 3 282
Agricolæ quomodo temporum mutationes prædicunt, l. 1. 120
Almanſoris placitum in temporum mutationibus, lib. 1. 25
D. Ambroſij præſagium de formica, l. 3. 322
Anatum præſagia temporum, l. 3. 311. 318
Anas ex genere Amphibiorum duplicis generis, l. 3. pag. 318
Anni tempora quatuor obſeruanda, & cæt. l. 1. 3
Annos non eſſe eoſdem ſed diuerſos, l. 1. 122
Annus hyemalis, l. 1. 17
Anni veteris ad dies anni recogniti proportio, l. 2. pag. 262
Annorum ægritudines etiam per diem, & hebdomadam notandæ, l. 2. 267
Annus ſanus, l. 2. 268
Anni ſanitates, & ægritudines ex Ptolemæo, & Albumaſare, l. 2. 269
Annus morbiter, l. 2. 269
Anni qualitas ex nebulis, l. 2. 271
Anni qualitas ex cane, arcturo, & ex caſu niuium. lib. 2 pag. 271. ex canicula, & vergiliarum occaſu. l. 2. 260
Annus aquilonius ſalubrior auſtrino. 271
Annulata iuxta Magnum Albertum, l. 3. 310
Anaximenis opinio de terremotu non omnino falſa, l. 3. 286
Anſerum genera, & præſagia, l. 1. 311. 318
Anſeris iecur magnum, l 3. 318
Antiſciorũ partes, & minuta modi inueniẽdi, l. 1. 27
Antiſciorum rationes non imaginariæ, ſed reales. lib. 1. 29
Antiſcia comprobantur ex vmbris. 29
Antiſciorum praxis, l. 1. 29
Apogei, & perigei loca fixa exiſtimauit Ptolemæus, l. 1. 55
Apogeorum, & perigeorum loca planetarũ 1587. lib. 1. 62
Apogeorum planetarum progreſſio cycli lunaris ſpatio. l. 1. 63
Apparentia circa luminaria, & ſtellas vtilia, l. 2. 206
Apodixis Mathematica certiſſima, l. 2. 246
Apum natura, qualitas, & temporum præſagia, l. 3. pag. 320
Aquarij priora, media, & extrema, l. 1. 86
Aqua aquilonia dulcis, auſtrina ſalſa, l. 2. 271
Aquæ locus terra eſt, l. 3. 282
Aquæ ſuper cœlos in chriſtallum conuerſæ, l. 3. 292
Aquas ſuper cœlos eſſe, oſtenditur. ibid.
Aqua ſtagnorum ſcaturiens, l. 3. 305. 306
Aqua pluuialis ſi diſſicetur, l. 3. 306
Aquarum guttæ ex tectis emanantes. 307
Aquilonis natura in flatu, lib. 1. pag. 66. lib. 2. pag. 233. 235
Aquilonis verſus Traſciam natura, & qualitas cum temporis mutatione, l. 2. 234
Aquilo magnus, & Auſter flantes, l. 2. 235
Aquilonis crepitus, l. 2 236
Aquilonis flatus cur numero impari, auſtrini pari terminentur, l. 2. 237
Aquilonis, & Auſtri flatus ad inuicem, diù, noctuq; lib. 2. 241
Aquila fulmen non timet, l. 2. 226
Araneæ natura, qualitas, & temporum præſagia, & cæt. l. 3. 321
Aranea in glande inuenta, & cæt. l. 3. 335
Ardea vnde dicta. Illius ſeu ardeolæ præſagia, l. 3. pag. 318
Arcus ſemicirculo minor quando apparet, lib. 2. pag. 246. ſemicirculo æqualis. ibidem.
Arcus cœleſtis ſignum eſt non futuri diluuij, lib. 2. pag. 249
In arcu lunæ luminarium oppoſitio requiritur, l. 2. pag. 251
Arcus lunæ color, albicans, lib. 2. pag. 252. portẽta.
Arcus cœleſtis per 40. annos ante iudicium vniuerſale non apparebit, l. 2. 250
Arcus cœleſtis ante diluuium nunquàm apparuit, lib. 2 252
Arati opinio de coronis, l. 2. 243
Arcus ſeu interualli ſtellæ variatio, l. 1. 81
Arcturi duratio effectuum, l. 1. 83
Areæ circa lunam iuxta Prolem. l. 2 210
Arearum, virgarum, & ſimilium ſignificationes, l. 2. pag. 245
Arietis primæ ſtellæ inambulatio, l. 1. 84
Arietis partes priores, mediæ, & extremæ. l. 1. p. 86

Arietis

INDEX.

Arietis emerſionem cur. 1. cal. Apr. Ptolemæus ſcripſerit l. 1. pag. 121
Arietis belluæ natura, qualitas, & præſagium l. 1. pag. 315
Argillæ præſagia temporum l. 3 330
Argumentum ad hominem contra Gilbertum l. 3. pag. 294
Aſinorum vis l. 1 85
Aſtrorum loca quomodo emendantur l. 1 96
Aſtrorum verificatio per lunę locum tempore ſuæ totalis ecclipſis ibid.
Aſpectus oppoſitus, partilis, & platicus l. 1 58
Aſpectus platicus duplex l. 1 58
Aſpectus Hexagonus quando malus l. 1 59
Aſpectus trigonus quando malus, tetragonus quando bonus &c. ibid.
Aſpectuum diuerſorum comparatio l. 1 59
Aſpectuum quis potentior l. 1 191
Aſinus borealis cum non videtur, quos cit ventos, l. 2. pag. 217
Aſellorum loca mutata l. 1 118
Aſini belluæ natura, qualitas, & præſagium l. 3 316
Aſtrologorum quorundam error l. 1 57
Aſtrologorum, & phyſicorum diſcrimen circa meteororum finem l. 2 202
Aſtrologorum ſententiæ circa cometarum effectus l. 2. p. 219. circa chaſmatum effectus l. 2 221
Aſtrologia magna pars medicinæ l. 2 269
Aſtrorum ſcientia ad medicinam neceſſaria l. 2 269
Ariſtot. opinio de generatione virgarum, de coronis, & illarum portentis l. 2 241. 243
Ariſtotelis opinio de peſte, &c. l. 2 266 267
Ariſt. & Teophraſti doctrina de æteſijs l. 2 277
Ariſt. reijcitur de ſternutatione l. 3 332
Aurigæ humerus ſiniſter verticalis polo 45. l. 1. p. 81. vbi orizontalis l. 1 85
Auium quarundam aduentus in Alexandria, & diſceſſus l. 1 119
Auicennæ opinio de peſtis origine l. 2 266
Auenzoaris hiſtoria de peſte l. 2 267
Auicennæ de anno ſano ſententia l. 2 268
Aues arboreæ ad nidos fugientes l. 3 310
Aues dulcium aquarum ſe lauantes, & in aqua ludentes, &c. ibid.
Auiculæ in folijs lætiores perſtrepentes ibid.
Aues aquaticæ ſi aduenient, &c. ſi mare fugiant ibidem.
Aues inſulanæ ſi per æſtatem multæ gregatim venerint. ibid.
Auium magnus numerus ibid.
Aues albæ ad culta loca aduenientes ibid.
Aues ad paſtum feſtinantes, vltra ſolitum, & pugnantes. ibid.
Aues proprium colorem mutantes, &c. l. 3 311
Auium nocturnarum præſagia temporum l. 3 310
Aura diei antecedentis ingreſſus ſolis in Ariete quorum menſium qualitates indicat l. 1 263
Aurora matutina quid ſignificat l. 2 260
Authoris obſeruationes l. 1 26
Auſter quando habitabilis fiet, & ſeptentrio inhabitabilis, &c. l. 1 55
Auſtrum dies 15. poſt brumales conuerſiones, & plurimum indicat, &c. l. 2 236
Authorum ſententiæ variæ de erigendo cæli ſchemate l. 1 197
Authoris anemographia, ſeu æolia l. 2 234
Authoris iudicium l. 2 263
Authoris opera aliqua l. 3 288
Autumnus morbifer. l. 2 266
Autumnus calidior l. 2 270
Autumni initium l. 3 337

B

BAſilea qua terremotus ſpecie concuſſa, corruit l. 3. pag. 285
Bedæ Ven. libellus de tonitruis l. 1 227
Bedæ epiſtola ad Herenfridum l. 2. 231
Bedæ doctrina pluris in Eccleſia æſtimata ibid.
Bedæ opinio de peſte l. 2 267
Bedæ ſententia de iride, &c. l. 2 246
Belluarum agreſtium præſagia l. 3 319
Bernardi de Gardonio opinio de peſte l. 2 267
Bolides phaſmatum ſpecies l. 2 221
Bonati opinio de mundi inceptione l. 1 9
Boreas ventus l. 2 233
Bouis, & Tauri diſcrimen l. 3 316
Bouis præſagium ibid.
Bouis pedes, & ungulæ imbecilles l. 3 ibid.
Bos cur ſurſum aſpiciens, eleuato capite imbres prænuntiat. ibid.
Ex Bobus tempeſtas, & ſerenitas ibid.
Bullæ ſuper fluuios plurimę l. 3 306
Bullarum generatio l. 3 ibid.
Bullæ num ab Antiperiſtaſi fieri poſſint ibid.
Bubonis præſagia l. 3 313
Buffonum ſeu roſporum, &c. temporum præſagia lib. 3. 317

C

CAmpanarum ſonus l. 3 332
Chaſmata quæ, materia, colores, fumi, lib. 2. pag. 220
Chaſmatum colores varij vnde proueniunt l. 2. ibid.
Chaſmatum cauſæ efficientes, ſignificationes lib. 2. pag. 221
Canobus vbi infra terram ſemper l. 1 85
Caniculæ duratio effectuum eius vis. l. 1 83. 85
Canicula obſcurior ſolito, peſtilentem annum prædicit. ſplendens, ſalubrem l. 2 269
Cancri initium, medium, & finis l. 1 86
Capræ ſaltantes l. 2 221
Capricorni partes anteriores, mediæ, & poſtremæ lib. 1 86
Carbo, & cinis l. 3 304
Capitis grauedo l. 3 332
Canis natura, qualitas, & temporum preſagia lib. 3. pag. 317
Carmina de die conuerſionis S. Pauli &c. l. 2 258
Carnis ſalſæ portentum l. 3 330
Cauſæ terreſtres quæ peſtem gignunt l. 2 266
Centrum grauitatis, & centrum magnitudinis, differunt large l. 3 290
Chelidonij flatus initium, & tempus ex Ptolemæo l. 2 278
Cæli ſchema iuxta ſtudium, & alios &c. l. 1 198
Cæli ſchemata erigenda ad minus octo. &c. l. 2. 198. l. 1 2
Cæcias quomodo flat. l. 1 66
Cæleſtium peritia in Ægipto l. 1 3
Cæleſtis ſchematis conſtitutio l. 1 199
Cælum purpureum, Hyeme fulgens, operæ tempore ab Aquilone fulgens, ab Aquilone ſuſulgens, & albeſcens, mane rubens, & veſpere ſerenum, mane rutilans l. 2 203
Cælum minutiſſimis ſtellis plenum, nocte ſerena abſque ſtellis, vel ſaltem paucis l. 2 203

Ex

Digitized by Google

Ex cælorum obſeruatione prognoſticatur.l.2 259
Cælum agit in inferioribus.l.3 281
Cælum ſi velocius moueretur,non frangeretur. l.3. pag. 290
Ceraunius lapis gemma delatus contra fulmen. lib.2 227
Cæſar vituli marini pellem ſecum ſemper deferebat &c.l.2 226
Cæſar imperator à coruo ſalutatus.l.3. 313
Chriſti conceptio l. 1.p.122.eius intentio contra Iudeos l.2.p.203.cur Iudeos repræhenderet. ibid.
Cinis ſi concreſcat. l. 3 308
Circijs natura inflatu l. 1 66
Circulus vnicus circa ſolem.Circuli plures.Circulus candidus diuerſi color in ſolis ortu.ſplendidus,nubilus. l. 2 205
Circulorum,arearum,& ſimilium portenta ex Plinio l. 2. 242
Circuli duplicati circa ſolem quid præſignificant iuxta alios l. 2 242
Circuli euaneſcentes circa veris finem l. 2 242
Circulus integer in iride,quod poſſit fieri:aliquorum opinio. l.2 247
Cicadarum natura,genera,&c. l.3 321
Cicadæ Neapolitanæ. l. 3 321
Cicadarum præſagia temporum. ibid.
Ciuitas B. Mariæ terremotu concuſſa, &c. lib. 3. pag. 285
Color niger,rubens, viridis, varius circa Saturnum. l.2.pag. 213
Colores circa omnes planetas. ibid.
Colores diuerſi in collis columbarum,&c.l. 2 245
Colores,& radiorum reflexio ſolis,& lunæ ſunt nubium adiuncta. l.2 240
Color puniceus in iride à quibus fit l.2 246
Color viridis,cæruleus,& flauus in iride. ibid.
Columbarum genera, &c l.3 318
Ex columbis temporum præſagia &c.l.3 318
Cometarum dignitas ſuper omnia meteora. lib. 2. pag. 218
Cometa non eſt ex elementis. ibid.
Cometarum duratio varia, pręſignificationes lib.2. pag. 218.219
Cometæ fuſci, plumbei, & ſuboſcuri portenta. ibidem.
Cometa candidiſſimus cum ſuis portentis. ibid.
Cometa rutili coloris,& effectus,flauus, varij coloris,& illorum portenta. ibid.
Cometarum natura in vniuerſum. ibid.
In cometis obſeruanda. ibid.
Cometarum tempus ſignificationis.l.2 220
Cometæ quomodo prognoſticari poſſint. ibid.
Cometæ, & ignes in Autumno peſtilentiales.lib. 2. pag. 267
Commentatoris ſententia de peſte. l.2 267
Concilium Nicenum. l.2 258
Conciliatoris opinio de peſte.l.2 266
Conſtantini ſententia de peſte. l.2 ibid.
Cori flauus.l.1 66
Cor leonis cur cæteris fixis potentior.l.1 75
Corallus rubeus contra fulmen. l.2 227
Coronarum præſagia l.2 242
Coronæ circa ſidera. l.2 243
Corona omnis bicolor iuxta Ariſt. ibid.
Coronæ parelia,virgæ,irides quomodo fiunt. lib. 2. pag. 243
Coronarum diſruptio vento oſtendit. ibid.
Cornix duplicis generis l. 3 312
Ex cornicibus temporum præſagia. ibid.
Corniculæ præſagium ex D.Thoma. ibid.
Coruorum natura,& præſagium. ibid.
Corui odium,contra Aſinum. ibid.
Corruſcationis natura,& generatio.l. 2 223
Corruſcatio plus de die,quam de nocte. l.2 225
Corruſcatio, fulmen, fulgur, tonitruum vtrum ſint idem l. 2 225
Coſmici ortus,vel occaſus,&c. l. 1 78
Creationis deſcriptio à Moſe. l.3 302
Cygni cauda l. 1 97

D

DEcembris ſeptem dies à 25. vſque ad poſtremum quid portendant.l.2 261
Decembris 18.& 27.præſignificationes. ibid.
Decembris dies vltima, Iulij qualitatem indicat. ibidem.
Delphini natura,& qualitas. l.3 323
Delphinorum præſagia temporum. ibid.
Diei antecedentis, & ſequentis ingreſſum ſolis in Leone qualitas,quorum menſium qualitates indicat. l.2 263
Democriti ſententia de terremotu non omnino falſa.l.3 286
Dies longior cæteris diebus tempore Ioſue. lib. 3. pag. 300
Dierum trium qualitas,quibus ſol libram ingreditur futuris veris qualitates indicat.l.2 263
Diei præcedentis ſolis ingreſſum in Aquarium qualitas,& diei quo ſol ingreditur in ipſum,& ſequentis:quorum menſium indicat qualitates l.2 ibid.
Diluuium ex Aſtris. l.1 8
Diſtributionis initium vbi à cancro ſumendum. lib.1 pag. 45
Doctrinæ de mobilitate terræ confutatio.l.3 303
Draconis caput,& cauda non ſunt ſtellæ.l.1 51
Draconis capitis,& caudæ natura;& qualitas.lib.1. pag. 51
Dumorum,rubi,& ſaltus præſagia temporum. lib.3. pag. 333

E

Ecnephias ventus, illius diſcrimen à tonitruis,&c. lib.2 278
Ecnephiæ,& Typhonis diſcrimina.l.2 278
Ecnephias non eſt niuoſus. l.2. 279
Ecnephias, & Typhon quibus temporibus generantur. ibid.
Ecnephiarum portenta. ibid.
Eduoardi reſponſio ad ſacram ſcripturam. lib. 3. pag. 301
Echini marini natura,qualitas, & præſagium. lib. 3. pag. 323
Echini terreſtris natura,qualitas, & temporum præſagia.l.3 327
Effectus apertionis valuarum.l.1 23
Effectus futuri ex 25.Ianuarij diſpoſitione l.2 258
Elementorum actio vigoroſiſſima l.3 329
Ellychinium granis circumdatum.l.3 308
Ellychinium ſplendida linea.l.3 309
Errantium ſtellarum accidentia ſeptem l.1 52
Errantium congreſſus cum fixis,vel inter ſe,quid circa temporum mutationes portendit. l.1 57
Erraticæ ex ſe quos mouent ventos l. 1 70
Erraticæ cum fixis ſuæ naturæ quos mouent ventos lib.1. 73
Erraticæ cur non ſimul cum fixis oriuntur, & occidunt

dunt, ſicuti ſol. l.1 80
Erithaci natura,& præſagium l.3 313
Eridani lucida quas habitudines ad ſolem habet.po lo 46. l.1 82
Eteſiæ,& illarum ſpirandi initium l.2.p.274.ſpiratio iuxta Ptolemæum ibid.
Eteſiarum flatus iuxta Ptolemæum, & Federicum Bonauenturam l. 2 ibid.
Etheſiarum qualitates,ſpiratio,& finis l. 2 275
Eteſiæ venti ſalutares ciuantur à Ioue. ibid.
Eteſiarum cauſæ.Flatus iuxta Plinium,Ciceronem,& Diodorum ſiculum. ibid.
Eteſiæ in duplici diſcrimine verſantur,
Eteſiarum auſtralium flatus iuxta vitruuium, & Plinium. ibid.
Etheſiarum flatus,ex diuerſis mundi partibus ibid.
Eteſiarum flatus in noſtro contractu.Earum duratio. l 2.pag. 276
Eteſiæ interdiu ſpirant,non autem noctu l. 2 277
Eteſiæ auſtrales,qui & leuconori,aquilonares,& Auſtri. ibid.
Eudoxi opinio de reditione ventorum poſt quadriennium l. 1.p.211. l.2. 273
Eurus quomodo flat.l.1 66
Euro notus,&c. ibid.
Euro auſter,& eius qualitas.l.2 212
Exhalationis & vaporis diſcrimen.l.2 202
Exhalationum, & vaporum diſcrimen in loco. lib.2. pag. 204
Ezechiæ annis quindecim additi.l.3. 300

F

FAuonij,vel Zephyri,Africi,&c.natura, qualitas, & portenta.l.2 234
Fauonij quando ſpirant. l. 2 272
Fauonius chelidonius l. 2 273
Fauonij flatus duratio. l.2 273
Fauonij,& orithiæ flatus, diſcrimen ibid.
Fauonij ad flatus ſeptentrionales ſpectant iuxta Ariſt.& Plin.l.2 273
Fauonij frigidi iuxta Teophr. ibid.
Fauonij prædictiones.l.2 277
Februarij dies 13 quid præſagit.l.2 261
Ferraria mire tremuit 1570. l.3 285
Felis,ſeu cati natura,& qualitas.l.3 317
Feles cur excrementa terra obruunt. ibid.
Felum præſagia temporum ibid.
Ficus remedium contra fulmen l.2 227
Figuræ cæleſtis erectio neceſſaria pro medicina,agricultura,&c.l.1. 197
Figuram cæleſtem erigendi praxis. l.1 198
Fines ſeu termini planetarum ex quintuplici via inueſtigandi l.1 13.14.15
Flatus frigidi,aſperi,tempeſtuoſi,&c.cum quibus fixis à Mercurio mouentur.l.1 72
Flatus ſtati,& certi. l.2 277
Flatus in luminarium ortu.l.2 235
Flocci,& pluuiæ in aquis.l 3 306
Firmamentum moueri ex ſacris ſcripturis. 292
Fixarum ortus, & occaſus cum planetis obſeruandus.l.1 72
Fixarum numerus Aſtrologis.l.1 74
Fixæ quot modis diſtinguuntur ibid.
Fixarum diſcrimen ex magnitudine, illarum diametri,numerus,& ſitus ibid.
Fixarum diſcrimen in effectibus à colore,in longitudine in Zodiaco,& latitudine.l.1 75
Fixarum extra Zodiacum multæ inſignes,&c.l.1. 75
Fixarum tres alij habitudinum modi ad planetas.l.1 pag. 76
Fixarum ortus,& occaſus Aſtronomicus.l.1 76
Fixarum ortus poeticus.cur dicuntur ortus poetici. ibidem.
Fixarum ortus, & occaſus tempore expreſſo. lib.1. pag. 78
Fixarum diſcrimen in ortu, & occaſu extra eccliptícam. ibid.
Fixarum diſtnatia à ſole,vt conſpici poſſint. ibid.
Fixæ in minori diſtantia conſpiciuntur, quam luna lib.1 79
Fixarum ortuum,& occaſuum numerus ibid.
Fixarum ortus,& occaſus cum planetis l. 1 80
Fixarum locus cum planetis quomodo indagandus. l. 1 81
Fixarum habitudines ad ſolem,&c. l.1 82
Fixarum diuerſitas in occaſu. l. 1 83
Fixarum exortus maiorem temporis mutationem faciunt,quam occaſus ibid.
Fixarum ortus, & occaſus non idem vbique terrarum. ibid.
Fixarum tabula circa temporum mutationes pro ſua cuique regione erigenda. l.1 84
Fixa ventos cientia. l 1 85
Fixarum progreſſiones, longitudines recognitæ l. 1. pag. 96. 107
Fixarum loca quomodo emendanda pro futuris, & tranſactis annis. l.1 108
Fixarum ſignificationes ab errantium poſitu diuerſo impediri poſſunt. l.1 119
Fixa oriens,& occidens non æqualiter diſtat à ſole. lib.1 83
Fixarum diſcrimina ad inuicem Ex ſcintillatione, &c.l.2 214.215
Fixarum aliquarum configurationes.l.2 215
Fixarum occultatio, & apparitio reſpectu planetarum,&c. ibid.
Fixa miſta ſeu compoſita.l.2 216
Fixæ obumbratæ,& effectus.l.2 216
Fixæ maiores,ſunt clariores,lucidiores,&c.l.2 ibid.
Fixæ parum lucentes,& vix apparentes,ſi ſpiſſæ cernantur.l.2 217
Fontium,& fluuiorum auctio; l.3 306
Formicæ ſapientia,prudentia,& labor.l.3 282
Formicæ nubila tempora præſentiunt. ibid.
Formicæ qualitas, & natura.l.3 320
Formicarum præſagia temporum l. 3 32
Fulguris,& fulminis natura,& generatio.l.2 223
Fulgur cum corruſcatione quomodo efficitur, & quid ſit.l.2. 223
Fulgura iuxta Theophr. quomodo tempora mutant. lib.2 224
Fulgura,& tonitrua iuxta Theophraſtrum in æſtate. ibidem.
Fulgura in hyeme,Autumno,& veris tempore.lib.2. pag. 224
Fulgura à ſeptentrione, & ortu. ibid.
Fulgura,corruſcationes tonitrua à varijs mundi partibus. l.2 225
Fulgur cur prius cernatur,quam audiatur tonitruum lib. 2 226
Fulgidum per nigrum,aut in nigro cur puniceum lib.2 248
Fulicum natura,forma,& præſagia.l.3 113.114
Friburgum briſgoicum tremuit.l.3 285
Fringillæ natura,forma,& præſagium l.3. 313
Fuligo ab euaporarijs cadens l.3 319
Fulmen quomodo fit,& quid ſit.l.2 223

Ful-

Digitized by Google

Fulmina apud veteres præſertim thuſcos, maximè obſeruantur.l.2. ibid.
Fulminum obſeruationem vanam ſcripſit Cicero. l.2. ibid.
Fulminum obſeruationes ſuperſtitioſæ circa euocationem,tempus, & Deos.l.2. 224.
Fulmina,& ſimilia naturaliter obſeruari poſsũt. ibid.
Contra fulminis ictum loca abdita, & concamerata. l.2. 226.
Fulmina in Ægypto, & ſcithia nulla, aut rariſſima l.2. 225.
Fulmen ipſum delatum contra fulminis ictum lib. 2. pag. 227.
Fulminum colores quid vaticinantur.l.2. 239.
Fumus albus ſuper aquas, & prata ante ſolis ortum &c.l.2. 205.
Fungi in lampadibus, & circa lucernas lib.3. 307. 308.
Fungorum cauſa, & vt aquas præſagiant, conditiones.l.3. 308.
Fungi vt tempeſtatem præſagiant, vel tranquillitatem annuntient.l.3. 308.

G

GAlenus quid de morbis ſentit.l.2. 267.
Galguli natura, forma, & præſagium libr. 3. pag. 314.
Galli natura, qualitas, & temporum præſagia l 3. 319.
Gallinacei, & ex illis temporum mutationes.l. 319.
Gallinarum genera varia,præſagia temporum ibid.
Gauiarum genera duo.l 3. 314.
Gauiæ forma, natura, & præſagium. ibid.
Gelu ex ventis.l.2. 232.
Gelu diſſolutio ex ventis.l.2. 237.
Geminorum partes primæ, mediæ, & vltimæ. lib. 1. pag. 86.
Gerardi opinio de fulguribus, & corruſcationibus. l.2. 225.
Gilberti rationes quòd terra moueatur, non conuincunt.l.3. 289.
Gilbertus quæ proponit, non probat ibid.
Gilberti doctrina, & cætera reijciuntur.l.3. 290.
Gilberti rationes infirmæ, & fictitiæ.l.3. 290.291.
Gilberti ratio præcipua exui magnetis.l.3.pag. 292. eius demonſtratio de polo magnetis falſa. lib. 3. pag. 293.
Gilbertæ opinionis confutatio, &c.l.3. 293.294.
Gilberti opinio ſenſui aduerſa, &c.l.3. 294.
Gilberti doctrinæ confutatio. l.3. 298.
Glandium qualitas.l.3. 334.
Glandes hominis cibus.l.3. 334.
Glandium genera varia.l.3. 335.
Glandium portenta. ibid.
Graculi natura, & diductio.l.3. 314.
Graculorum genera, & præſagia. ibid.
Gradus culminans quomodo inueniendus.l.1. 199.
Grando, & eius generatio.l.2. 232.
Grando quid ſit,illius generatio,generationis diſcrimen ab alijs.l.2. 256.
Grandinis durities.l.2 257.
Grandines cur magis in æſtate, quàm hyeme fiant. l.2. ibid.
Grando cur non rotunda totaliter. ibid.
Grandinis cauſæ omnes. ibid.
Grandinum damna, portenta.mira. ibid.
Grando futura ex Plinio. ibid.
Contra grandines remedia. ibid.
Gruum natura, & qualitas. ordo in volatu. libr. 3. pag. 314.
Gruum præſagia temporum. ibid.
De Gruibus Ariſt. & Pierius Valerianus.l.3. 315.
De Gruibus Theophraſti præſagium. ibid.
Gyri nebuloſi.lib.2. 217.

H

HAlcyonis natura, forma, & præſagium. lib. 3. pag. 315.
Halcyonij dies. ibid.
Halo, vel corona circa luminaria.l.2. 206.
Halo quid ſit, & eius cauſæ.l.2. 241.
Halonis, ſeu areæ, vel coronæ portenta. ibid.
De Halonibus, Senecæ, Ptolomei, & aliorum portenta.l. 2. ibid.
Halones quando generantur, & quomodo fiunt. ibid.
Halonum, & circulorum duratio. l 2. 242.
Haly ſententia de Mercurio ſub radijs.lib.1.pag. 33. de mane ſub radijs.l.1. pag. 39.
Haly & aliorum ſententiæ circa planetæ applicationem,& ſeparationem.l.1. 58.
Haly ſententia de temporum mutationibus. & de peſte.l.2. 266.
Haly teſtimonium de anno ſano.l.2. 288.
Hermetis ſententia de aeris mutatione. Item pronuntiatum de affub. l.1. 25.
Heliacus ortus, & occaſus.l.1. 78.
Heliacus ortus validiſſimus, & nobiliſſimus.l.1. 83.
Hermetis opinio de peſte.l.2. 266.
Hieronimi Cardani obſeruationes. ſupputatio. doctrina ſuper Ptolæm.l.1.pag. 26.96.197.
Hieronimus Cardanus in venti diffinitione aduerſatur Ariſtoteli.l.2. 217.
Hieronymi Cardani portenta de aeris, virgis, & ſimilibus.l.2. 241.
Hircus in auriga.l 1. 97.
Hirundo æſtatis, & brumæ nuncia.l.3. 315.
Hieroſolymæ ciuitatis excidium à Chriſto Domino prænunciatum.l.2. 219.
Hominis dignitas, & nobilitas.l.3. 330.
Hominis anima non ſubditur cælo, &c.l.3. 331.
Hominum præſagia temporum.l.3. 331.
Hora euentuum circa mutationes temporum. lib. 1. pag. 10.
Hyems auſtrina, & pluuioſa, ver ſiccum & boreale quas egritudines efficit.l.2. 264.
Hyems ſicca, & borealis, ver pluuioſum, & auſtrinum quas influant ægritudines.l.2. 265.
Hyemales infirmitates, &c.l.2. ibid.
Hyems matura, & longa.l.2. 270.
Hyacinthorum genera varia præſagia temporum lib.3. 330.

I

IAnuarij dies 2.3.4.5. quorum menſium flatum indicant.l.2. 261.
Ianuarij dies. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 22. ante, & poſt meridiem, quorum menſium flatum explicant ibid.
Ignis elementum vtrum detur. l. 2. 202.
Ignes, & cometæ in Autumno peſtilentiales. lib. 2. pag. 267.
Ignis aſcenſus in fine mundi.l.2. 253.
Ignis fatuus quid ſit. eius cauſæ omnes, & ſpecies lib.2. ibid.

Xx Ignis

Digitized by Google

Ignis meteoron cur vocatus præcedens, & ſubſequens, & fatuus. ibid.
Ignis fatui ſpecies propriæ, & addita. ibid.
Ignium meteorologicorum portenta. ibid.
Ignis additi prodigium iuxta aliquos. ibid.
Ignis meteora quam temporis ſignificationem prædicit. l. 2 255
Ignis elementaris l. 2 307
Ignis pallidi, & murmurantes l. 2 308
Ignis non potens tegi, vel tectus fauillam diſcutiens ibidem.
Ilicis duplex genus. l. 3 333
Ilicis maioris qualitas, & quantitas. ibid.
Ilicis minoris natura. ibid.
Ilicum præſagia temporum. ibid.
Ilices abunde fructificantes, cur aſperrimas indicant tempeſtates. l. 3 333
Imagines cæleſtes 48. variæ cur vocatæ, &c. lib. 1. pag. 74
Imaginum borealium, & Auſtralium nomina, & numerus. l. 1 74. 75
Interlunia æſtiua calidiora, plenilunia frigiora, Hyemalia è conuerſo. l. 1 26
Inerrantium ortus, & occaſus, ſi ſunt multæ permultos durant dies. l. 1 83
In inerrantium plurium exortu, prima ſufficit ad extum: & in occaſu, prima quæ incipit abſcondi. l. 1. pag. 82
Inerrantium ſignificationes eo anno quo Ptolemæus ſcripſit, inciderunt. l. 1 118
Inerrantium aliquarum congreſſus cum erronibus, quomodo tempora mutant. l. 1 197
Infirmitates annuæ a quibus diſſoluuntur. lib. 2. pag. 270.
Inſula iuxta corinthum terremotu agitata. l. 3 286
Inſularum pluralitas l. 3 305
Inconuenientia magna quæ ſequuntur ex dictis eduoardi. l. 3 302. 303
Io: Regiomontani obſeruationes. l. 1 18
Ioannis Nouiomagi obſeruationes circa lunæ phaſes. l. 2 210
Ioannis Baptiſtæ de Porta opinio de niuis generatione. l. 2 239
Ioannis Alexandrini ſententia de peſte, &c. lib. 2. pag. 266
Iouis aſpectus cum planetis, & affectus. l. 1 19
Iouis ſupra Martem ſitus. parens ſerenitatis. magni orbis Dominus. l. 1 42
Iouis progreſſio per ſigna. Eleuationes ſuper planetas. Æquidiſtans in piſcibus. l. 1 44. 45. 46
Iouis inceſſus per ſingula ſigniferi loca, quomodo tēpora mutat ex lat. l. 1 54
Irrationalia neceſſario aguntur, temporum mutationes nobis indicant. l. 2 281
Iridis generatio. Diffinitio. Quid iuxta Ariſtotelem. l. 2 243
Ad Iridem radij refractio, & luminis reflexio concurrunt. l. 2 ibid.
Iris cur mutatur ad mutationem videntis. Eius cauſæ formalis, materialis, & efficiens. cauſæ eius iuxta opticos. l. 2 244
Iris apparitio, atque conſtrictio. l. 2 245
Iris alba quandoque apparuit. l. 2 ibid.
Iridis colores iuxta Ariſt. Tricolor iuxta eundem. l. 2. 245. 246
Iridis colores nec diſtingui, nec pingi poſſunt. Ab Ariſt. explicati. l. 2 246
Iris in collo columbarum. In diuerſis rebus. lib. 2. pag. 247
Iris colorem refert, non luminarium idola, & cur. l. 2 247
Iris cur circularis, & concaua videatur. lib. 2. pag. 247
In iride cur non apparet circulus integer. Quando videretur circulus integer. l. 2 248
Iris alia, & alia videri poteſt iuxta videntis motum. ibidem.
Irides plures vtrum fieri poſſint. ibid.
Iris cur non videtur circulus integer, & eſt ratio authoris. l. 2 249
Iris pulchra, quæ in æſtate conſpicitur ex phiala in camera authoris. ibid.
Irides nulla ſubſtantia conſtant. ibid.
Iris cur data Noe: cur eſt ſignum non futuri diluuij. l. 2. 249. 250
Iridis portenta, quando futuram pluuiam, vel præteritam ſignificat. l. 2 250
Ex iride ſerenitas, pluuiæ, flatus, &c. lib. 2. ibidem.
Iridis portenta ex Ptolemæo. An ſereno cælo fieri poſſit. ibid.
Iride apparente, an contra ſolem ventum flare poſſet. l. 2 251
Iridis portenta in vniuerſum, & iuxta ſenecam. ibidem.
Irides duæ iuxta Aratum. ibid.
Iridis vtriuſque luminis diſcrimen. ibid.
Iris lunæ quot annorum ſpatio cerni poſſit. lib. 2. ibidem.
Iris apparet in ſignum diuinæ clementiæ. l. 2 252
Iris, arcus Deymonis vocatus à Græcis. l. 2 252
Irides circa lucernas. l. 3 308
Italiæ locus. l. 3 308
Iudicium mutationis temporum ex luminarium aſpectibus. l. 1 22
Iulij dies 25. præſagium. l. 2 261
Iuppiter quid in temporum mutationibus portendit. l. 1 42
Iuppiter in Ariete ſub radijs iuxta Haly. l. 1 44
Iuppiter ſolus temporis ſignificator quos cit ventos l. 1 69
Iuppiter cum Saturno in quocumque aſpectu quid efficit circa temporum mutationes. l. 1 195

L

Lampades meteorologicæ. l. 2 225
Lampades ardentes, & ſcintillantes. l. 3 307
Lancis luminoſioris locus recognitus, &c. lib. 1. pag. 96
Lanuginis populi, ſpinæ, &c. præſagia temporum. l. 3. pag. 334
Laurus remedium contra fulmen. l. 2 227
Lentiſci natura, & qualitas temporis. l. 3 334
Leonis initium, medium, & finis. l. 1 86
Leonis natura, qualitas, & temporum præſagia. lib. 3 328
Leo quæ refugit, & expaueſcit l. 3 328
Leo poldi obſeruatines. l. 1 6
Leo, & ſagittarius quomodo ſunt ſigna humida. lib. 1 6
Libræ initium, medium, & finis. l. 1 86
Libellus à Federico Bonauentura tranſlatus, non repugnat eſſe Ptolemæi. l. 1 124
Lipareorum ciuitas terremotu euerſa l. 3 286
Loca aquis vicina minime libera à terremotu. lib. 3. pag. 285
Loca quæ nunquam, vel raro tremuerunt. ibid.

Loca

Digitized by Google

Loca terremotibus ſubiecta. ibid.
Loliginum natura, qualitas, & temporum præſagia lib. 3. 323
Lucerna quiete ardens, ſi reſpuat accendi. l. 3 309
Lucerna flammas elidens. Illius radij euolantes. ibidem.
Luminarium cõiunctiones, & oppoſitiones in ingreſſu ſolis, &c. l. 1. 2
Luminarium eclipſes, & defectus obſeruantur. lib. 1. pag. 3
Luminaria generales temporum gubernatores. l. 1. pag. 21
Luminaria inter erraticas præcipuè mouent ventos, ſed luna magis l. 1 68
Luminarium dignitas, & robur. l. 1 88
Luminarium imagines l. 2 240
Lumen nauigantibus apparens à S. Telmo. lib. 2. pag. 253
Lumen quandoque à Diabolo oriri poteſt, vt fallat. l. 2. ibid.
Lunæ manſio in annua mundi reuolutione, &c. l. 1. pag. 2
Lunæ ingreſſus in ſigna, qua hora expletur. lib. 1. pag. 2
Lunæ cardines obſeruandi. ibid.
Lunæ coniunctio, ſiue applicatio ad planetas quid portendunt l. 1 9
Luna præcipua pluuiarum effectrix. l. 1 11
Luna planetarum horis quomodo ſit temporum effectrix. ibid.
Lunæ configurationes cum planetis. l. 1 20
Lunæ dominium in temporum mutationibus. Eius eleuationes ſuper planetas l 1 32
Lunę ſitus, qualitas, & natura. Quid iuxta Cardanum l. 1. 49.50
Lunæ effectus. Illius congreſſus cum planetis. lib. 1. pag. 56
Luna dicitur aſcendens, & deſcendens diuerſimode à planetis. l. 1 62
Luna in perigeo melior, & robuſtior. l. 1 63
Luna cauſa ventorum iuxta latitudinem. l 1. 69
Lunæ flatus. l. 1 71
Luna matutinum ortum heliacum non habet. lib. 1. pag. 76
Lunæ manſiones vbi initium ſumunt. l. 1. 84
Luna cum Sole, Marte, & Ioue quid portendat. l. 1. pag. 93.94
Luna præſagium tempeſtatis iuxta ſecundum philoſophum. l. 2 208
Luna alter ſol noctu iuxta Theophraſtum. ibid.
Lunæ meteora, & ſignificationes in cornibus. Cornua Lunæ quartæ. ibid.
Lunæ meteora tertia die ante oppoſitionem, & poſt ſignificationes, &c. l. 2 209
Lunæ 26. mirum præſagium l. 2 210
Lunæ cornua obtuſa, acuminata, prona ſupina, recta l. 2. 210.211
Luna nigra, obſcura, ignea, rubicunda. l. 2 211
Lunæ cornua quid ſignificant iuxta Aratum. Ipſius meteora iuxta Plinium meteora de illius quarta. De quinta Plinius. l. 2 ibid.
Luna cum Venere, & Mercurio quomodo tempora mutat. l 1 194
Lupi natura, qualitas, & temporum præſagia. lib. 3. pag. 328
Lux orbium errantium. l. 1 58
Lybanoti flatus. l. 1 66

M

MACROBII ratio de terræ ſtabilitate. lib. 3. pag. 297
Mare de repente tranquillum. Fluxus, & refluxus. Illius æſtus. In tumeſcens l. 3 306
Maris ripæ, & littora reſonantia. l. 3 306
Maris præſagia ex Plinio. l. 3 ibid.
Maris aqua ad remos ſcintillans. In illo brachium immerſum. l. ibid.
Marmor quomodo tempora mutat. l. 3 330
Martis ſchemata cum erronibus, & portenta. lib. 1. pag. 20
Martis generales conſtitutiones. In ambulationes per ſigna. l. 1 39.40
Martis eleuationes ſuper planetas. Natura, qualitas, motus, & ſignificationes l. 1. 40.41.51
Martis progreſſus in ſignis quid circa temporum mutationes portendit. l. 1 53
Martis cum Saturno ſizygiæ, & eorum congreſſus in vniuerſum. l. 1 195
Martis congreſſus cum Ioue, quomodo aerem mouet. l. 1 196
Mars quas ſtellas occultat. l. 2. 215
Materiæ proximæ diſpoſitio impedit, vt plurimum fixarum ſignificationes. l. 1 119
Materiæ informitas. l. 3 302
Mercurij domus propria. Elongationes eius à Sole l. 1. 4
Mercurij natura, qualitas, motus, & effectus. lib. 1. pag. 7.50
Mercurij conſtitutiones generales. l. 1 33
Mercurij eleuatio ſuper omnes planetas. lib. 1. pag. 34.35.
Mercurius in ſignis quomodo tempora mutat. lib 1. pag. 53
Mercurij flatus ex ſe, & iuxta congreſſum cum alijs l. 1. 70
Mercurius cum quibus fixis mouet ventos: & nebuloſos, & frigidos l. 1 72
Mercurius ventoſus cuiuſuis fixis, & alijs quos cit ventos. l. 1 73
Mercurius cum Saturno quomodo tempora mutat. l. 1. 194
Mercurius cum Ioue, Marte, Sole, & Venere quas mutationes efficit. l. 1 195.196
Mercurij cognitio. Elongatio maior à Sole. lib. 2. pag. 212
Mercurius neque occultat, neque occultatur niſi à bebennijs. l. 2 215
Meridianorum diſcrimen quid ſit. l. 1 199
Mergi natura, qualitas, & præſagium l. 3 316
Meſſahalac placitum de temporum mutationibus. l. 1. 24
Meteora in triplici ſeiunguntur ſpecie. Dicuntur imperfectè mixta. Ad illorum concretionem quæ requiruntur. Illorum cauſæ l. 2 201
Meteora in varijs cæli regionibus genita non caſu, & fortuna eueniunt. l. 2 202
Meteora varia, & effectus. l. 2 206
Meteora Saturnia, Martia, Iouia, Mercurialia, & Veneria. l. 2 216
Meteora quæ in infima aeris regione generantur. l. 2. 252
Milui bellum cum Coruis. Natura, & qualitas. l. 3. pag. 313.316
Primum mobile nullam inſaniam habet. lib. 3. pag. 290.

Digitized by Google

Primum mobile incitantia. Illius natura conſpirans Non fingitur. Illud non negauit Ariſt. 5. ſcriptura implicite agnouit. Datur iuxta. 5. Doctores. lib. 3. pag. 390.391
Monedularum præſagia temporum, natura, & qualitas. l.3 316
Montes nubibus expoliati, vel obueſtiti. l.2 239
Montium cacumina ſolito altiora. Illorum ſonitus. l. 3. 305
Motuum cælorum diſcrimen. l.3 301
Mundi inceptio iuxta diuerſorum ſententias. l. 1 4
Mundus igne finiendus. l. 2. 252
Murium genera varia, & temporum præſagia lib. 3. pag. 318
Muſcæ natura, qualitas, & præſagium l.3 321
Muſca in glande inuenta, quid ſignificat. l.3 335
Mutatio temporis certior ex partibus ſubtrahendis, & proijciendis. l. 1 4
Mutationes temporum ex planetarum directione, & retrogradatione l. 1 5

N

NAutæ quomodo temporum mutationes prædicunt. l. 1 120
Nautarum prognoſticatio circa ventos, &c. lib. 2. pag. 259
Nebula circa occaſum. Nebula alba l.2 205.206
Nebula quid ſit. ſerenitatem indicat, vt plurimum. lib 2. 237
Nebularum caſus. Nebula maris terram petens. Illius mora magna circa montium cacumina, &c. ibid.
Nebula alba æſtatis tempore. l.2 238
Nebulæ quid portendunt ad lunam relatæ. l.2 243
Neccarum ſueuiæ fluuium qua terremotus ſpecie, euerſum. l.3. 285
Nemorum fragor, & foliorum commotio. l.3 304
Nicolai copernici opinio de terræ mobilita. dupliciter aberrauit in motu ſolis.. 1.p. 200. l.3 304
Nili incrementum ab eteſijs. l. 2 275
Niſi natura, qualitas, & portenta. l.3 316
Niuium generatio. Illarum cauſæ. l.2 239
Nix. Niues ſubtiles, minutæ, &c. l.2 237
Noctuæ qualitas, natura, præſagium, genus, l.3 316
Noti natura, & in flatu. l. 1 66
Nouiluuia cur æſtate calidiora, hyeme frigidiora. l 2. p. 194
Nubes oriens, & auſter flatus. l.2 203
Nubes rubræ, rubentes, & nigræ. Rutilæ opacæ circa ſolem. Expulſæ. l.2 204.205
Nubes in ſolis ortu ſi ſpargantur. l.2 ibid.
Nubes nigræ, virides, ſimiliſque circulus circa ſolem l.2.p. 206
Nubes principium cognoſcendi omnes aeris impreſſiones. l.2 236
Nubium effectus, cauſæ, Nubes quid ſit. Alba. Nigra. ibidem
Nubes rubea, purpurea, viridis, &c. l.2 237
Nubes in montium cacuminibus. Magna oriens à loco ventorum. ibid.
Nubes velleribus lanæ ſimiles. Sciſſæ, & gradatæ. ibidem.
Nubes nigræ, albæ, in æſtate, & bruma. Altæ globatæ, & a ſole diſcuſſæ ibid.
Nubes albæ veſpere, tempore brumæ, &c. ſolito albicantiores cum aeris turbatione. ſi plures collidun tur. ibid.
Nubes alteri aduerſa, ſi in uentum reſoluitur. lib. 2. pag. 237
Nubes ſimul coaceruatæ. maræ cingentes. Ærei coloris. ſiccæ, vt vellera, l. 2, p. 238. Nubecula in longum extenſa. ibid.
Nubes recta in montis vertice. Ab occaſu. In montium cacuminibus. l.2 238.239
In nubibus duo conſideranda. ibid.
Nubium colores quid præſagiunt. ibid.
Nubium colores ex lumine l 2 245
Nubes rorida adiuuat colorum varietates l.2 245
Numerus 24. ſi ſuperet cur reijciendus, l. 1 199

O

OBſeruatio in tetragonis. l.1 21
Obſeruationes generales in aſpectibus l.3 21
Obſeruationes noſtræ quomodo concordabunt cum ptolemaicis l. 1 122
Obſeruatio mutationis aeris in die 25. Ianuarij, l. 2. pag. 258
Odor per aerem l.3 305
Odoriferorum portenta l. 3 330
Ollæ ſcintillantes l.3 309
Onocrotoli forma, natura, & qualitas, genus. Temporum mutationes. l 3 316 317
Opinio aliquorum de Sole cum Saturno in Sagittario, & Capricorno l. 1 194
Opinio vera de roris generatione circa flatus lib. 2. pag. 254
Opinio de motu terræ a diuerſa multis, ſed præſertim Sacræ ſcripturæ l. 3 289
Opinio de motu terræ fictitia. Eduoardo probabilis l 3 295. 304
Opinio de onocrotalo l.3 317
Opiniones authorum circa meteora l.2 207
Opticorum opinio ſpecies viſibiles eſſe intentionales, non reales, l.2 226
Opticæ proprium ſubiectum adæquatum, commune ſubiectum, l 2 244
Optica ſcientia quid. ibid.
Opticæ axioma. l.2 246
Orationes contra fulmen l.3 227
Orbis magni dominus quid in aeris mutationibus portendit. l. 1 42
Orbis coniunctio, & maxima coniunctio non ſunt idem l. 2 42
Orbis magni dominus quomodo inueniendus. Illius gradus directionis quanam ratione inueniendi. lib. 1 43
Ex orbe magno prædictio mutationis temporum ibidem.
Orionis exortus in Alexandria l. 1 120
Ornithiæ auſtrales iuxta alios l. 2 273
Ornithiæ idem quod Rhodonæ, & leuconoti. cur dicuntur rhodonæ. & leuconoti l. 2 ibid.
Ornithiarum initium, & duratio, &c. l. 2 274
Ornithiæ, & leuconoti, & Auſtrales, eteſiæ idem lib. 2. pag. 275
Ornithiæ quomodo tempora mutant. l.2 227
Ortus, & occaſus poetici ſpecies l. 1 77
Ortus, & occaſus matutinus, veſpertinus, & Heliacus difficillimi, &c. l. 1 77.81
Ortuum, & occaſuum ſpecies ad nouem Ptolemæus reduxit l. 1 78
Ortuum, & occaſum ordo temporis l. 1 83
Ouium præſagia temporum, &c. l.3 325

P

PAlmæ, manus ſiccæ, vel humidæ l.3 332
Papyri portentum l.3 330

Digitized by Google

Parelius,& paraſelene quid ſint, l. 2 240
Pareliorum,& paraſelenorum cauſæ,& portenta l. 2 ibidem.
Pareliorum ſignificata l. 2 242
Paſſerum natura, qualitas, & temporum præſagia l. 3. p. 317
Pauonis natura, qualitas, & præſagia temporum lib. 3 319
Parte proportionali vtendum l. 1 198
Pecudum, & pecorum præſagia temporum lib. 3. pag. 325
Pedes corporis intumeſcentes l. 3 333
Pedicę ſub crepidis titillantes l. 3 330
Perſei latus dextrum l. 1 97
Peripatetica doctrina cur amplexa l. 3 295
Phaſmatum aſcendentia l. 2 221
Phaſmata diſcrimen à poetis l. 2. ibid.
Illorum nomina diuerſa, præſignificationes variæ. effectus vbi erunt à quibus excitantur l. 2. 221. 222
Phaſmatum portenta iuxta Ptolemæum l. 2 ibid.
Phœnomarum origo l. 1 76
Pholis, præſagium l. 3 323
Phyſicorum ſententiæ de chaſmatum ſignificationibus l. 2 221
Peſtis origo. peſtilentia, ſeu epidimia l. 2 258
Peſtis quandoque ex terremotu, & ex rebus varijs l. 2 pag. 267
Picorum varia genera, & temporum præſagia lib. 3. pag. 317
Picæ forma, natura, qualitas, & temporum præſagia lib. 3 317
De pica Romæ, mira. ibid.
Piponis natura, qualitas, & temporum præſagia l. 3. 317. 318
Piſcium partes priores, mediæ, & vltimæ l. 1 86
Piſcium præſagia in vniuerſum l. 3 323
Planetarum radij cum ſole, luna, &c. l. 1 1
Planetæ qualitas, & natura indicant temporis diſpoſitionem l. 1 21
Planetarum eleuationis modus l. 1 30
Planeta quomodo debet intelligi ſuperior altero. ibidem.
Planetæ omnes ad ſolem alligati, vt funes. l. 1 44
Planetarum natura, & temperamentum attendenda, Antipathiæ, & ſimpatiæ, Accidentia. Motus diuerſi l. 2. p. 52. 55. 56 Periodus l. 1 54
Planetæ ſignificati duratio in temporum præſagitura l. 1 54
Planeta auctus, & diminutus lumine, auctus, & diminutus motu l. 1 56
Planetarum ſitus varij. Effectus in illis. ibid.
Planeta combuſtus, & ſub radijs l. 1 58
Planetæ applicatio defluxu fortior l. 1 59
Planetarum paſſiones ad proprios orbes ſcitu neceſſariæ l. 1 62
Planeta aſcendens, & deſcendes. Maior, & minor lib. 1 63
Planeta in apogeo purior, & fælicior: e contra in perigeo. ibid.
Planetæ ſuperiores, ad eccentricos relati, in apogeo fortiores, in perigeo è contra. Inferiores in Apogeo imbecilles, in perigeo fortiores l. 1 64
Planetarum ſuperiorum quintuplex ſtatus, ad ſolem, & ad motum epicyclorum relati ibid.
Planeta quilibet ſuum mouet ventum l. 1 65
Planetæ in orizonte, ſeu in æquinoctiali circulo efficaciores: in Zenith, & in meridiano fortiores lib. 1 pag. 65
Planetarum inclinationes in latitudine l. 1 48
Planetæ duo inferiores quomodo poſſunt oriri, & occidi, oriente, vel occidente ſole l. 1 76
Planetarum diſtantia à ſole, vt conſpici poſſint l. 1. pag. 79
Planetarum dominium in coniunctione attendendum l. 1 196
Planetarum ſupputatio. Illorum cognitio duplex l. 1 p. 199. l. 2 212
Planetæ quando maiores conſpiciuntur, illorum occultationes ad inuicem l. 2 112
Planetarum ad fixas relatorum triplex diſcrimen lib. 2 212
Planetarum influxus ex meteoris l. 2 113
Planetæ ſcintillantes. Maiores apparentes. Illorum lux obumbrata l. 2 214
Planetæ cum fixis non ſuæ naturę quos mouent ventos l. 1 71
Planetæ præ ſunt ferijs iuxta nomen l. 2 229
Plenilunia æſtate cur frigida, hyeme vero calida, lib. 1 194
Plinij opinio de chaſmatum portentis l. 2 221
Plinij præſagia de tonitruis l. 1 224
Plinij vaticinatio de coronis circa luminaria lib. 2. pag. 242
Plinij opinio de prodromis l. 2 274
Pluuiarum annualium vaticinatio ab Ægyptijs lib. 1. pag. 4
Pluuiæ dies determinatus iuxta indos l. 1 5
Pluuiarum prædictio in menſe. Illarum loca, lib. 1. pag. 10
Pluuiarum pars iuxta Hermetem, Abraham Aueneire, & Io: Hiſpalenſem l. 1 25
Pluuia ex uentis l. 2 232
Pluuia, ſtilla, Nymbus, & imber. l. 2 237
Pluuia citiſſima, magna ibid.
Pluuia ante diluuium non erat ſuper terram, lib. 2. pag. 252
Plutarchi præſagium de niue l. 2 240
Podagra ſignum mutationis temporum l. 3 331
Portarum ſeu valuarum apertio quid l. 1 22
Poetarum ſententia de chaſmatibus l. 2 221
Polypj natura, qualitas, vita, & temporum præſagia l. 3. 324
Praxis ad temporum mutationes dignoſcendas lib. 1. pag. 16
Præſagia de veſuuij monte Neap. l. 2 239
Præſagiorum ſcientia de numero difficillimorum lib. 2 259
Preſter quid ſit. Illius diſcrimen à Thyphone. Ecnephia, & turbine l. 2 279
Præſepis meteora varia cum effectibus l. 2 218
Procellarum generatio l. 2 235
Procellæ à quibus ventis generantur iuxta Ariſt. & Theophr. l. 2. 279
Prodromi venti Aquilonares l. 2 274
Prognoſticon de temporum mutationibus difficillimum cognitu l. 1 1
Pruinæ, & roris generatio ex Ariſt. conuenientiæ, diſcrimina l. 2 255 256
Pruina vapor congelatus ibid.
Pruinæ, roris, pluuiæ, & niuis conuenientiæ, & diſcrimina l. 2 255
Pruinæ cauſæ, efficiens, materialis: & formalis. Illius præſagia l. 2 256
Pſalmi 103. explicatio de terræ ſtabilitate l. 3 303
Ptolemai obſeruatio l. 1 5
Ptolemaicæ propoſitiones circa temporum mutationes l. 1 24
Ptolemaica probatio de luna ab æſtu maris l. 1 69

Pro.

Ptolemæi tabula fixarum nec ſuo nunc polo conuenit,nec noſtro tempori. l. 1 84
Ptolemæi tabula ad polum Alexandrinum ſupputata l.1.p.118.vtilis ad methodum l. 1 120
Ptolemæus cur ſolem in Ariete 17.cal.Apr.ſcripſerit & æquinoctium vernum 21.Martij ſtatuit:& iterũ æquin.10.cal.Apr.l.1 121
Ptolemæi libellus alter de inerrantium ſignificationibus l.1 123
Ptolemaica doctrina circa cometas.l.2.p.220. circa lunæ viſa.l.2.p.210.circa phaſmata. l.2 228
Ptolemæi ſententia de nubibus floccis lanæ ſimilibus l. 2 258
Ptolemæi tempus l.2. 258
Ptolemæus de leuconoti flatu l.2 274
Ptolemæi ſententia de prodromis. ibid.
Puerorum præſagia temporum. l. 3. 332
Pulmentum,& obſonium l.3 307
Pulmentum concoctum.l.3 309
Pulmonum marinorum natura.& præſagium. lib. 3. pag. 324
Pulicum præſagia temporum: l.3 322
Puteolana ciuitas terremotibus ſubiecta, nunc libera meritis Beati Ianuarij Epiſcopi, & Martyris. l. 2. pag. 285

Q

QVadratus ſeu Tetragonus aſpectus quid ſit l. 1. pag. 57
Quartæ vernalis,& autumnalis,cæteris magis morbiferæ. l.2 264
Quercus natura,& qualitas. l.3 335
Quercus Abrahæ duratio. l. 3 ibid.

R

RAdij in ortu,& ante ſolis ortum.l.2 205
Radij laxiores,Rubicundi.Protenſi.l 2 205
Radij coniuncti.Nubes trahentes,l.2 204
Radij reflexi, & retorti, & epotantes, compreſſi, ſi pungant.l.2 205.206
Rami opinio de nubibus, & earum portentis.lib.2. pag. 238
Ranarum diuerſa genera,&c.temporum præſagia l. 3. 324
Ranæ mutæ.l.3 324
Ex Ranis,rubetis,& Salamandris,&c. l.3 325
Raphaelis Volaterrani opinio de ortu colorum viridis,& ſemicerulei in iride. l.2 246
Rationes contra Gilbertum. l.3. pag. 293. 294. 295. 298.299
Rationes tres ex Sacra ſcriptura de cæli mobilitate. l. 3. 300
Ratio fortiſſima de terræ ſtabilitate l. 3 303
Regionum qualitates, & ſitus obſeruandi in temporum mutationibus l. 1 2
Res quæ fulmine non feriuntur l.2 216
Rerum ſiccarum præſignificationes l. 3 330
Roris generatio apud Ariſt. & quid ſit eius generatio in ponto l. 2. 254
Ad roris generationem quæ concurrunt. cauſa efficiens propria. Materialis, & formalis.lib.2. pag. 254. 255
Roris præſignificationes, vtilitates,&c.l.2. ibid.
Rubeta venenoſa. l.2 324
Roborum præſagia temporum.l.3 333
Ruſticorum ſapientia in temporum mutationibus præſagiendis l.2 259
Ruſticorum regulæ vt in pluribus eueniunt. lib. 2. pag. 264
Ruſticorum regulæ ante,& poſt annum recognitum ibidem.
Ruſticorum regulæ aliqua correctione indigent. Nõ ſunt ſpernendæ. l.2 262.264
Ruſticorum regulæ de niuium caſu.l.2 239

S

SAgittarij initium,medium,& finis.l. 1 86
Salis præſagia l.3 330
Saturni, ac Iouis coitio in temporum mutationibus prænoſcendis,vtriuſque coitio in ſignis igneis,&c. l. 1. 1.18
Saturni configurationes cum erraticis,& portenta l. 1. p. 19
Saturnus vltimus errantium nobis. Illius dominatus in ſignis ſtationarius iuxta Haly,& Albumaſarem. Eius eleuatio ſuper planetas. l.1 46.47.48.49
Saturni natura,qualitas,motus, &c. l. 1 51
Saturnus in ſignis cum latitudine,quomodo tempora variat.l.1 54
Saturnus, & Iuppiter temporis ſignificatores, quos mouet ventos l.1 69
Saturni, & Martis: Iouis, & Veneris cognitio l. 2. pag. 211.212
Saturnus quas ſtellas occultat. l.2 215
Scientia Aſtrologica ab obſeruatione pendet. lib. 1. pag. 31
Scorpij priora,media,& poſtrema. l.1 86
Scillæ natura, & temporis qualitas.l.3 334
Scriptura ſacra docens Deum ſuper aquas terram fundaſſe,&c. l.3 282
Scripturæ ſacræ locus quadrupliciter explicatus.l.3. pag. 282
Scripturæ Sacræ locus de primo mobili l. 3 291
Scripturæ Sacræ teſtimonia de cæli mobilitate, &c. l.3. 300.301
Scripturę Sacræ loca terræ ſtabilitatem probantia, &c. l.3 301
Scriptura Sacra cælis ſemper mobilitatem attribuit: terræ vero ſtabilitatem.l.3 303
Scriptura Sacra docet etiam omnes ſcientias naturali lumine adinuentas. l.3 303
Senes,& oſſa læſa habentes,&c. l.3 338
Septentrionis robur. l. 1 67
Siderum errantium inter ſe,& cum luna congreſſus, &c.l.1 2
Siderum inerrantium ortus, & occaſus obſeruandi cum cæli mediationibus,&c. l. 1 2
Signum aſcendens in ingreſſu ſolis in ſigna æquatoris,& ſolſtitiorum l. 1 8
Signa humida, & partes. l.1 2
Signorum triplicitates.l.1 18
Signa intuentia,& antiſcia idem.l.1 27
Signa imperantia,& obedientia l.1 30
Signorum Zodiaci numerus,conditiones variæ, varia acceptio. l.1 60 61
Signa longioris, & breuioris aſcenſionis, &c.lib.1. pag. 61
Signa recta,& obliqua,cur ſe ſe intuentia,ac eiuſdem potentiæ, &c. l.1 ibid.
Signa tempeſtuoſa, & ventoſa, pluuioſa. lib.1.pag. 71.85.
Signorum natura in vniuerſum l.1 85
Signi acceptio triplex.l.1 87
Solis reuerſio ad locum coitionis Saturni, & Iouis. l.1. 87

Digitized by Google

Solis ingreſſus in quartas anni, & in ſignis octauæ ſphæræ. l. 1 2.
Solis in ambulatio per ſigna Zodiaci, octauæ, & nonæ ſphæræ. ibid.
Sol quomodo anni ſectiones variat. l. 1 6.
Solis ingreſſus in 10. Scorpij ab Ægyptijs obſeruatus in diſpoſitione aerea. l. 1 8.
Solis generales conſtitutiones, eleuationes ſuper planetas. l. 1 37.38
Solis qualitas, natura, motus, dignitas l. 1 50.
Solis locus in ſignis quid circa temporum mutationes efficit. l. 1 53.
Solis Apogeon iuxta Tychonem Brahe anni 1591. lib. 1 55
Solis effectus in quadraturis fortior, l. 1 56.
Solis ingreſſus in ſigna octauæ obſeruandus. l. 1 85
Solis ingreſſus in ſignis quomodo intelligendus. ibid.
Solis motus inter alios ſimpliciſſimus. l. 1. 120.
Solis ingreſſus in punctum autumnalis æquinoctij, Ptolemæi tempore. l. 1. p. 121. in punctum vernalis æquinoctij. 122
Sol cum Saturno, & Ioue quid portendit in temporum mutationibus. l. 1. 194.196
Solis motus iuxta Alphonſi ſupputationem magis congruus. l. 1 200
Solis reductio à Tychone, ad Alphonſinam rationem accedit. l. 1 220
Sol eſt primus, qui vapores eleuat. l. 2. 204
Sol purus, rubeus, & æqualiter fulgens. maculoſus. Pallidus, concauus, croceus, occidens cum pluuia, Occidens pallidus. l. 2 204.205
Sol nubibus circumcluſus, candidus, occidens clarior, & rubicundior ſolito cum frigido, condenſe in nube rubente. l. 2 205
Sol oriens maior ſolito, vndique relucens tanquam ex ſpeculis. l. 2 206
Solis meteora, & illorum ſignificationes iuxta Ptolemæum, & Haly. l. 2 206.207
Sol purpureus puniceus occumbens, &c. exoriens, ſi nigreſcat, &c. in exortu feruens, &c. impurus ſe condens, &c. ſplendidus emergens, &c. ibid.
Solis radij ad Auſtrum, & ad brumam ſparſi. lib. 2. pag. 207
Soles acuti. l. 2 208
Sol omnes cit ventos duplici ſuo motu, &c. lib. 2. pag. 235
Sol cum Aſtris ventorum materiam excitat, &c. l. 2. pag. 277
Sommantes varia, ſomniorum diſcrimina.
Somnia quomodo fiunt. l. 3 331
In ſomno cur fiunt immutationes. ibid.
Somnia omnia vana, præter diuina, & naturalia. ibidem.
Somniorum interpretationes ad naturales cauſas referri poſſunt. l. 3 332
Sonus vnus ex terremotu modus, quomodo fit. l. 3. pag. 286
Spiritus ocyor fulmine. l 2 223
Spirituum nomine quid intelligi debeat. l. 3 306
Stoephlerini obſeruationes. l. 1 21
Stellarum fixarum naturæ obſeruandæ, &c. lib. 1. pag. 3
Stellarum fixarum habitudines ad ſingulos horizontes, &c. l. 1 3
Stellarnm dominatus in quibus attendendus pro ventis vaticinandis. l. 1 62
Stellarum ortus, & occaſus ſpecie expreſſa. lib. 1 pag. 78
Stellæ inerrantes octaue orbi affixæ. cur fixæ vocitantur, obſcuræ, Nebuloſæ, Informes. l. 1 74
Stellæ extra eclipticam cum quibus punctis oriuntur, & occidunt. l. 1. 78
Stellæ omnes proprium lumen habent, præter ſolis lumen excepta luna. l. 1. 79
Stellæ in magna altitudine, & latitudine, & ſoli propinquæ, conſpiciuntur. l. 1 79
Stellarum apparitio in regionibus quomodo inueniendus. l. 1. 80
Stellæ horizontales, ſubterraneæ, ſuper terram ſemper l. 1 80
Stellæ verticales quomodo inueniendæ. l. 1 81
Stellarum Zodiaci numerus. l. 1 96
Stellæ à Cardano, & Magino obſeruatæ. l. 1 107
Stellæ erraticæ, & fixæ apparentias habent, & viſa. lib. 2 211
Stellæ qualibet ſuum habent influxum, à Deo ſic ſtabilitum. l. 2 214
Stella, & color eiuſdem naturæ, &c. l. 2 216
Stellarum omnium circuli, ſeu limbi, quo ſpiſſiores, eo durabiliores effectus. l. 2 216
Stellarum lumen albicans. l. 2 216
In ſtellis tanquam millij grana ſplendentia. ibid.
Stellæ plus ſolito ſcintillantes, & in hyeme clariores, ſplendidiores ſolito, & grandiores. lib. 2. pag. 216.217.
Stellarum ortus conueniens, annum ſanum reddit. lib. 2 268
Stellæ à philoſophis, & medicis obſeruatæ, ab ipſis omnes obſeruari debent. l. 1 270
Stellæ in ortu, vel occaſu maiores apparentes. lib. 3. pag. 269
Sternutatio citra ſolitum non eſt quid augurale. lib. 3 332
Sternutationum cauſæ variæ. ibid.
Sub ſolani natura, qualitas, & flatus. l. 2 234.274
Suis natura, qualitas, & præſagia temporum. lib. 3. pag. 328
Supputationum reductio ad alium polum. l. 1 199
Sypilum, & liguſtica regio terremotu euerſa. lib. 3. pag. 285
Syrij vis, & robur. l. 1 85

T

Tabulæ primæ initium à qua ſtella deſumitur, ſeries, & explicatio. l. 1 95.97
Tabulæ ſecundæ ordo, & intelligentia. l. 1 97
Tabulæ iuxta quam ſupputationem ſupputatæ. ibid.
Tabularum numerus, diſcrimen, & ordo. ibid.
Tabularum trium explicatio vſus, &c. lib. 1. pag. 107.108
De Tabulis Tychonis vtendis. l. 1 200
Talpæ natura, qualitas, & præſagia temporum. lib. 3. pag. 329
Tauri priora media, & extrema. l. 1 86
Tauri, & bouis diſcrimen. l. 3 326
Tegulæ guttas per vices ad impluuia dimittentes ſole ſplendente. l. 2 206
Theophili obſeruatio in temporum mutationibus. lib. 1 12
Theophraſtus quomodo negat auſtros fieri eteſias. lib. 2. 275.276
Tempeſtas ex ventis. l. 2 232
Tempora effectuum circa mutationes temporum. lib. 1. 5. & 10
Tempus mutationum in Gallia ciſalpina, & Neapoli. lib. 1 19
Temporum mutationes ex luna in ſignis. l. 1 53

Tempus

Tempus nunquam mutari abſque cauſa. l. 1. 57.
Temporum mutatio ex ventis præcipuè pendet. l. 1. pag. 65. & 68.
Temporum qualitatum genera. l. 1. 68.
Temporum mutationes non æque vbique terrarum. lib. 1. 84.
Temporis ſignificatio ex fixarum naturis. l. 1. 107.
Temporum ſignificationes nec regulariter, nec ſemper à fixarum ortibus, & occaſibus proueniunt. l. 1. 118.
Temporum diuerſitas ab omnibus prouenit aſtris. lib. 1. 123.
Temporum mutationes ex Lunæ ſigygijs cum Saturno. lib. 1. 193.
Temporis ſtatus futurus die. 7. Septembris. 1614. &c. lib. 1. 199.
Tempus mutationis à Luna iuxta Plinium. lib. 2. pag. 111.
Temporum mutationes morbos pariunt. l. 2. 266.
Temporis qualitas ex Aphrici flam. l. 2. 271.
Temporum qualitas ex Eteſijs. l. 2. ibid.
Terra fundata ſuper nihilum. Ex terra & aqua ſit vnum totum. lib. 3. 283.
Terra locus omnium animantium. &c. ibid.
Quod terra moueatur, opinio antiquiſſima Pythagoreorum, falſa lib. 3. 289.
Terra vltimum corpus inter elementa. l 3. 294.
Terram eſſe vniuerſi centrum, & in medio conſiſtere immobiliter, &c. probatur. 13. rationibus, & ex proprijs. lib. 3. 295 296. 297.
Terra inanis, & vacua ante creationem, quomodo intelligitur. lib 3. 302.
Terra ſiccefcens, & humeſcens. ſicca, & alba. lib 3. pag. 305.
Terremotus generatio. l. 3. 283.
Terremotus diuiſit Siciliam à Calabria, & Hyſpaniam ab Africa. lib. 3. ibid.
Terremotus à Deo principaliter fit. &c. non poteſt eſſe in toto orbe naturaliter. lib. 3. 283.
Terremotus cauſæ; efficiens, materialis, & formalis lib. 3. 284.
Terremotus ſpecies omnes, &c. l. 3. 284.
Cum terremotu cur magna aquarum vis erumpat lib. 3. 285.
Terremotus ſigna ex Ariſt. & Plinio. l. 3. 286.
Terremotus quibus temporibus vt plurimum fiunt. lib. 3. 287.
Terremotus cur Æſtate, & hieme non fiunt. vel rariores. ibid.
Terremotus noctu plerunque quam interdiu fiunt. circa etiam diluculum. ibid.
Terremutus in luminarium defectu plerumque accidunt: ſed magis iuxta Lunæ ecclipſim iuxta Ariſt. at magis in ſolis defectu. ibid.
Terremotus duratio. Tempus durationis iuxta D. Tho. & Ariſt. ibid.
Terremotus ſemper aliquid prænuntiat, Illius portenta, conſequentia: generatio. Contra illum remedia. lib. 3. 288.
Tertij libri ordo. l. 3. 283.
Thimonis ſententia de parelijs. l. 2. 241.
Teucri babilonij ſententia de trium ſuperiorum ſynodo in aquea triplicitate. l. 1. 24.
D. Thomæ Aquinatis verba contra fulmen. lib. 2. pag. 227.
Tonitrui natura, generatio, & quidditas. lib. 2. pag 222. 223.
Tonitrui, fulgoris corruſcationis, & fulminis effectus. lib. 2. 225.
Tonitrua matutina, & meridiana iuxta Plinium, Theophraſtum, & alios. &c. lib. 2. 224.
Tonitrua, & corruſcationes in Æſtate iuxta Plinium, & alios. lib 2. 224.
Tonitrua æſtiua iuxta aratum, &c. l. 2. ibid.
Tonitrua in ingreſſu ſolis in Capricorno, & Aquario quid præſagiunt. l. 2. 225.
Tonitrua, & fulmina crebriora, hyeme, vel Æſtate, vere, & Autumno, &c. lib. 2. 225.
Tonitrua, & reliqua quando futura. ibid.
Tonitrua cauſam naturalem habent. l. 2. 227.
Tonitruorum præſagia ex quatuor plagis mundi. lib. 2. 227.
Tonitruorum præſagia ex menſibus, & ferijs. lib. 2. pag. 228. 229. 230.
Tonitruorum effectus menſis Octobris Neap. 1616. ibid.
Tonitruorum effectus vt plurimum veniunt. ibid.
Tonitruorum præſagia venerabilis Bedæ. l. 2. 231.
Trabes meteorologicæ. l. 2. 221.
Traiectionum natura, quiditas, & generatio. ibid.
Traiciæ flatus, natura, & qualitas. l. 2. 233.
Triangularitates quatuor ex ſignis conſurgens. l. 1. pag. 60.
Triplicitatum diſcrimina. l. 1. 60. 61.
Tropeæ venti. l. 2. 235.
Turbinis generatio, & portenta. l. 2. 279.
Turbo euadit præſter. l 2. 279.
Typhonis natura, & effectus. Nomina, &c. lib. 2. pag. 278 Contra Typhonem remedium. ibid.
Typhon ſu men iuxta Apuleium. l. 2. 278.
Typhon idem quod vert. ibid.
Typhon eſt Ecnephias inconcoctus iuxta Ariſt. Non fit Aquilonius. l. 2. 278 & 279.

V

Valuarum apertio. Modi apertionis. libr. 1. pag. 20. 22. 23.
Vapor quid ſit. l. 2. 201.
Vapor ſiccus triplex. Vapor ex aquis l. 3. 268 305.
Vaporum opercula plus ſolito ſtrictiora. l. 3. 329.
Veneris generales conſtitutiones inſignis. Eleuationes ſuper planetas. l. 1. 35. 36. 37.
Venus magni orbis domina quid portendit lib. 1. pag. 37.
Veneris natura, motus, & qualitas l. 1. 60.
Veneris in ambulatio per ſigna, quas temporis mutationes efficit. l. 1. pag. 53. cum Saturno, Ioue; Marte, Sole. l. 1. 190. 194.
Venti Cardinales. Collaterales. Venti omnes lib. 1. pag. 65. Illorum qualitates l. 1. pag. 2. Authores. lib. 1. pag. 7.
In ventis obſeruanda. Venti à trigonis muti. ibid.
Ventorum nomina, numerus, diſtinctio, & diuerſitas. l. 1. 65. 70.
Venti ſeptentrionalis naturæ, qui. l. 1. 66.
Ventorum diuiſio iuxta cardanum &c. l. 1. 66 67.
Ventorum regula generalis. in illis quæ attendenda. lib. 1. 69. 69.
Venti Orientales, & Occidentales. ibid.
Ventorum ratio a quibus ſumenda. Illorum naturæ in quibus deſumuntur l. 1. 70.
Venti res meteorologicæ ſunt. l. 1. 21.
Venti ex fixis quomodo indagandi. l. 1. ibid.
Venti ex ortu, & occaſu aliquarum fixarum cum Sole, & cum planetis. l. 1. 72.
Venti ex erratica cum fixa permixtæ naturæ. l. 1. 73.
Venti à fixis lunaribus cum Luna. ibid.

Vene-

Digitized by Google

INDEX.

Veneris elongatio maior à ſole. lib.2 212
Veneris mirabilia ibid.
Ventus Auſtralis peſtilens.l.2 228
Ex ventis cardinalibus præſagiendum. l. 2 232
Venti qui flant, quomodo ſciendum. ibid.
Ventorum qui ſpirant praxis, cauſæ. ibid.
De ventis intermedijs praxis.l.2 234
Ventorum vt natura ſciatur, regionum qualitas attendenda. ibid.
Venti humidi, grandinoſi, æſtuoſi, &c.l.2.p.235. nubiloſi ſereni, fulminantes. ibid.
Venti a quatuor cardinibus. l.2 ibid.
Ventorum terminus.l.2 236
Ventus nocturnus quid ſignificat. l.2 260
Venti qualitas dum ſol libram, & ſcorpium permeauerit vſque ad 20. grad. futuri anni ſtatum indicat. l.2 263
Venti cur plurimi vere, & Autumno ſpirant, quam æſtate, & bruma. l.2 272
Venti ſtati certis temporibus flant, &c. illorum præſagia. l. 2 272.277
Ventorum difficilis tractatio.l.2 271
Ventorum Auſtrinorum flatus.l.2 276
Venti vagi, & fluxi.l.2 277
Ventorum repentinorum generatio, diſcrimen, & ſpecies. l.2 278
Ventos de Theſaurus ſuis producit Deus. l.2 280
Ventorum vtilitates variæ. ibid.
Venti in prima hebdomada Auguſti, &c. l.3 335
Ver, & Autumnus abſque tonitruis, l.1 225
Ver valde pluuium, longum, & frigidum l. 2 270
Ver, & æſtas frigida &c. ibid.
Ver, & autumnus, æſtas, & hyems non conueniunt inter ſe. ibid.
Vermium præſagia temporum.l 3 322
Vermis in glande inuentus quid ſignificat.l.3 335
Verneri obſeruationes l.1 26
Vergiliarum occaſus, & ortus varius.l.1 81
In occaſu vergiliarum tempus nubilum quid portendit. l.2 270
Veſtis tricolor multiplicis coloris apparet. l.2 245
Veſpertilionis natura, qualitas, & temporum præſagia.l.3 319.320
Veſparum ortus, & temporum præſignificationes. lib. 3 322
Veſpis affine, crabronum genus: & illarum præſagia. ibidem.
Viæ combuſtæ, ſeu lacteæ initium, & finis in cælo.l.1. pag. 9
Virginis partes priores, mediæ, & poſtremæ l.1 86
Virgæ cur imbecilliores pluuias excitant, quam parelia, coronæ, & irides.l.2 242
Viſio recta, reflexa, & refracta. Ad videndum neceſſaria.l.2 244
Vitulus marinus ex genere amphibiorum. fulmine non feritur.l.2 226
Vituli marini mores. Illius pellis contra fulmen. l.2. pag. 226
Vituli marini pellis podagræ doloribus ſciaticis, & Iliacis iuuat. ibid.
Volatilia præcæteris magis temporum mutationes ſentiunt.lib.3 309
Volucres terreſtres clamorem circa aquam dantes. lib.3 310
Vortex fit etiam in terra, illius portenta.l.2.278.280
Vmbrarum linearum reuerſio in horologio, &c.l.3. pag. 301
Vrſæ maioris humerus vbi ſupra terram ſemper. l. 1 pag. 80
Vulturnus ventus, quomodo indagandus, & eius præſagium. l.2 232.233
Vultur volans. l.1 97

Y

Ypſilon literæ inuentor. l.3 314

Z

Zephiri natura, flatus, qualitas, & portenta. l.1.p 67.l.2. 233
Zonæ ſericæ præſagium.l.3 330

FINIS.

AVTHORES IN OPERE CITATI.

A

Abdilazus Arabs.
Abraham Auenezre
Albertus Magnus.
Albumaſar.
Alchabitnes.
Algazel.
Alacenus.
Alphonſus Rex.
Ammianus.
D. Ambroſius.
Anaxagoras.
Anaximenes.
Apuleius.
Archilocus poeta.
Ariſtarcus ſamius.
Ariſtoteles.
Aratus.
Arnoldus.
Athæneus.
Auerroes.
Auicenna.
Auenzoar.
Aelianus.
Almanſor.
Archimedes.

B

D. Baſilius.
V. Beda.
Bernardus de Gardonio.
Boetius.
Brideſertus Rameſienſis.
Biblia.

C

Cabellinus.
Caleſthenes.
Calliſtenes.
Calippus.
Carellus.
Cocles.
Columella.
Conciliator Conſtantinus.
Conradus Vuimpina.
Cælius calcagninus.
Cæſar.
Cedrenus.
Cicero.
Clemens Alexandrinus.
Cornelius Alexander.
Concilium Nicenum.

D

D. Damaſcenus.
Daniel.
S. Dauid Propheta.
Democritus.
Diodorus ſiculus,
Dioſcorides.
Doſitheus.

E

Ecphantus.
Eduoardus vurigthus.
Epheſtion Thebanus.
Eudoxus.
Eſaias Propheta.
Euctemonus.

F

Flauius Ioſephus.
Federicus Bonaucentura
Firmicus.
Franciſcus Barocius.
Franciſcus Bordinus.
Franciſcus Sirigattus.
Freigius.
Fulgentius.

G

Galenus.
Gemma friſius.
Gerardus.
Guido Bonatus.
Gloſſa.
Gulielmus Caſanatus.
Gulielmus Gilbertus Colceſtrenſis.

H

Haly rodoan.
Heluiceus Theutonicus Ord. præd.
Heraclides Ponticus.
Hermes.
Hipparcus.
Hippocrates.
Hieronymus Cardanus.
Horatius poeta.
Hieronymus Mercurialis.

I

D. Io: Chriſoſtomus.
Io: Regiomontanus.
Io: Stœphlerinus.
Io: Iouinianus Pontanus
Io: Hyſpalenſis.
Io: Vuernerus Noricus.
Io: Eſchuidus.
Io: de Saxonia.
Io: Nouiomagus.
Io: de S. Geminiano ord. prȩd.
Io: Baptiſta de Porta.
Io: Andreas. I.C.
Io: Alexandrinus.
Io: Tzezes.
Io: Coſteus.
Io: Villanus.
Ioſue.
D. Iſidorus.
Io: Antonius Maginus.

L

Leupoldus.
Lexicon.
Linconienſis.
Liuius.
Lucas Guaricus.
Lucas de Penna. I.C.
Lucretius.
Lucanus poeta.

M

Macrobius.
Maternus.
Meſſahalac.
Mecton Acticus.
Metrodorus.
Moiſes.
Moletus.

N

Nicander.
Niceta Siracuſanus.
Nicolaus Copernicus.
Nicolaus Leonicus.
Nigidius.
Nebriſſenſis.

O

Omar.
Olimpiodorus.
Ouidius poeta.

P

Pauſanias.
Petrus Appianus.
Petrus Apponenſis.
Petrus Gillius.
Pierius Valerianus.
Philolaus.
Phoerecidus Sirus.
Pitatus.
Pindarus.
Plinius.
Pontanus.
Poſſidonius.
Plato.
Plutarchus.
Proclus.
Ptolemæus.

Q

Quintilianus.

R

Raphael Volaterranus.
Rehinoldus.

S

Salomon.
Strabo.
Stadius.
Solinus.
Schonerus.
Secundus philoſophus.
Seneca.
Stephanus Bizantius.
Suetonius.

Suidas

Suidas.

T

Teucrus Babylonius.

Theocritus.

Theon Alexandrinus.

Theophilus.

Theophraſtus.

Theodorus.

Ticho Brahe.

Thimon.

D. Thomas Aquinas.

V

Valens Antiochenus.

Varro.

Vincentius Beluatenſis Ord. Præd.

Vincentius Pinellus.

Virgilius poeta.

Vitellio.

Vitruuius.

Candido Lectori Salutem.

Videat Author, ſeu corrector oculis lynceis, ſeu argi, errata, quæ in librorum editione obrepunt, & corrigat, quia nihil, aut parum efficiet, impreſſorum incuria; Cum omni oſcitantes inſpiciant: & delenda minimè deleant, & expungenda haud expungant, ac adijciunda minimè adijciunt; ita vt in hoc, & ſimili impreſſionis genere, magna patientia vti, neceſſe eſt. Hæc pauca excerpta ſunt labore, & induſtria R.A. P. Magiſtri F. Donati de Caſerta, reliqua vero lectoris iudicio corrigenda relinquimus: præſertim ea quæ in poſtillis, & in marginibus inciderunt.

Errata.	Pagina.	Linea.	Corretta.	Errata	Pagina	Linea	Correcta
dictum	3	22	dictum	euaculans	205	47	eiaculans
poſſe	4	43	poſſit	trattum	207	43	tractatu
inde	9	19	in dè	micauerit	216	42	micauerint
octauit	9	29	octauæ	propterea	217	7	propterea
fuerit	9	35	fueris	quator	222	24	quatuor
grutas	10	37	guttas	rex	223	34	rès
quandoquidem	12	28	quãdoquidem	dixerit	231	9	dixerit
Quod	3	5	Quod	re	231	25	ne
faretur	13	25	fatetur	petito	231	25	petitio
grandibus	19	38	grandinibus	refractie	241	12	refractiò
aeris	20	8	aereis	noodum	241	38	nondum
conptionem	24	32	corruptionẽ	iepis	241	40	lapis
inuentibus	27	8	intuentibus	verſu	242	13	curſu
nulla	34	49	multa	inma	252	44	infima
coiinet	43	24	continet	tempus	255	4	temperatus
ſud	47	22	ſub	ventus	255	7	ventis
præcipuo	50	10	præcipuo	principium	261	26	principum
noxo	50	49	noxio	tetræ	266	36	terræ
Satuini	57	13	Saturni	notat	269	33	nota
tetragonus	57	28	tetragonis	obſcuritatem	269	38	obſcuritate
trigonus	57	29	trigonis	verti	275	9	venti
breciori	61	32	breuiori	metenorum	275	46	meteororum
oriyontis	61	37	orizontis	ſit	290	38	ſit
aſcedentes	62	21	aſcendentes	aſſimulatio	290	42	aſſimulatio
longitudinam	62	28	longitudinẽ	octaua	291	30	octauam
imbelliores	64	17	imbecilliores	multo magneticũ	292	4	multo magis magneticum
gemitorum	69	47	geminorum	qui	298	38	quæ
nobiles	75	19	nobiliores	illo ſtabllitate	301	26	illa ſtabilitatem
inteuuallo	79	8	interuallo	cerationem	302	42	creationem
ſtellaurum	81	20	ſtellarum	præſepe	307	20	perſæpe
nec ceſſum	83	16	neceſſum	olis	307	30	ollis
donet	83	45	donec	aquam	307	39	aqua
pluries	8	4	pluuias	aere	307	40	aer
vade	85	12	valde	cui	307	41	qui.
digrebitur	85	35	digreditur	ferè	308	1	fore
ceceſſe eſt	87	20	neceſſe eſt	ſcintillantque	308	6	ſcintillamque
inerrautium	97	45	inerrantium	la lauant	311	35	lauant
borueales	98	1	boreales	ſingulta	313	9	ſingultu
otitut	112	36	oritur	mamè	313	42	maximè
cædem	118	31	ædem	coadens	317	14	condens
exoritu	189	24	exoritur	.a	320	7	in
horum	192	4	harum	volar	321	44	volat
grutis	194	6	guttis	ignẽm	322	16	igneam
nociter	198	26	nouiter	ſperat	327	26	ſpirat
epheridibus	198	36	ephemeridibus	circũcurſatio tione	331	6	circumcurſatione
ignem	202	9	igneam	induxu	332	30	influxu
aerem	202	21	aeream	vtuntur	335	43	vruntur

Digitized by Google

VIDI, & perlegi ea diligentia qua potui, ſed cum maxima mei animi voluptate opus inſigne in tres libros digeſtum R. A. P. F. Pauli Mineruæ Barenſis noſtræ Prouinciæ Regni Ordinis Præd. Theol. doctiſſimi, cuius titulus eſt, De præcognoſcendis temporum mutationibus iuxta triplicem viam cæleſtem, Metheorologicam, & Terreſtrem libri tres. Opus ſanè omnium perſonarum ordinibus, per quam neceſſarium, varia ſcientia refertum, concinnis verborum ſtructuris perornatum, in quo admiratus ſum & Authoris ingenuim, & indefeſſos labores quos pro publica vtilitate aſſidue deſumit, cum quo Rerum naturalium tractatum ad Ariſtotelis aures, etiam perſpexi eruditiſſimum in vniuerſam eius naturalem Philoſophiam. Cumque vtrumque nulla erroris labe infectum, nec fidei nec morum inuenerim, prælo cudendum dignum iudicaui ex meorum ſuperiorum commiſſione. Datum Neapoli in Conuentu Sancti Dominici die 1. Decembris 1607.

Frater Seraphinus S.T. M. manu propria.

TRactatus rerum naturalium Peripatheticus R. A. P. F. Pauli Mineruæ Barenſis Sacræ Theol. Mag in vniuerſam Ariſtotelis naturalem Philoſophiam mira verborum contextura elaboratus, profundaque ſententiarum doctrina limatus, maxima cum diligentia ſuperiorum meorum iuſſu, à me inſpectus, & examinatus; nihil in eo inueni, quod vel fidei, vel moribus ſit aduerſum, vel quod Sanctiſſimi Doctoris noſtri D. Thomæ Aquinatis doctrinæ derogèt Sed cuncta conciſè, profundè, & clarè ita digreditur, vt omnia naturalis fere doctrinæ volumina in vnum congerere videatur, ad faciliorem adoleſcentum eraditionem, atque lectorum profectum. Quemadmodum & opus inſigne de præcognoſcendis temporum mutationibus in tres libros diſtinctum. Quapropter dignum prælo excudendum utrumq; arbitror, Datum Neapoli in noſtro Regio Conuentu Sancti Dominici die 19. Ianuarı. 1610.

Ita eſt. Frater Ioannes à Montecoruino Sacræ Theologiæ Magiſter manu propria.

Nos Fr. Auguſtinus Galaminius Braſichellenſis, S. Theol. profeſſor, ac Totius Ordinis Præd. humilis Mag. General. & ſeruus.

TRactatus duos quorum vni titulus eſt de præcognoſcẽdis temporũ mutationibus iuxta triplicem viam, cæleſtem Metheorologicam, ac terreſtrem, libri tres; alteri vero, Tractatus rerũ naturaliũ Peripatheticus in vniuerſam Ariſt. Philoſophiam à R. P. Fr. Paulo Minerua Barenſe S. Theologiæ Magiſtro eiuſdem Ordinis compoſitos, & iuxta decreta tam Sacri Concilij Tridentini, quàm noſtri Ordinis à præfatis RR. PP. Theologis diligenter viſos, recognitos, & approbatos, quantum in nobis eſt, licentiam, & facultatem præſentium tenore noſtri authoritate officij concedimus, vt typis excudi, & in publicum commodum euulgari poſsint. Quibuſcunque in contrarium nõ obſtantibus. In quorum fidem præſentes fieri fecimus, Sigilloque Officij noſtri munitas, manu propria roborauimus. Datum Neapoli in Regio noſtro Conuentu S. Dominici die 30. Ianuarij 1610.

F. Auguſtinus Gallaminius, qui ſupra.

Aſſumptionis noſtræ anno ſecundo.

Loco ſigilli.

Regiſtr. folio 17.

F. Thomas Marinus Mag. & ſocius.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy:

Omnes ſunt duerniones, præter Yy, qui eſt ſimplex.

Digitized by Google

547

Digitized by Google

Digitized by Google

RESTAURO del LIBRO ANTICO
Cav. G. DI GIACOMO
1974

Digitized by Google